عنوان پژوهش:

بررسی اسناد و مصوبات قانونی و دیدگاههای حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و استخراج دلالت ها و آموزه های آنها برای تولید برنامه درسی ملی

پژوهشگر :دکتر رضا ساکی

همکار اصلی : دکتر محمد حسن شیبانی

ناظران :

دکتر علی ذوعلم

آمنه احمدی

تیر ماه ۱۳۸۷

بسم الله الرحمن الرحيم

چکیده

این مطالعه در مسیر شناسایی دلالتهـای ضـمنی و آشـکار مـرتبط بـا برنامـه درسـی در اسـناد و مصوبات قانونی و دیدگاههای حضرت امام خمینی(ره)، رهبرمعظم انقلاب و استخراج دلالـت هـا و آموزه های آنها (در قالب اصول و سیاست ها) برای تولید برنامه درسی ملی بـوده اسـت . بنـابر ایـن اجرای آن از حیث هدف، تحلیلی ، اکتشافی و از حیث روش کیفی است .

با مطالعه اسنادی و کتابخانه ای ، دیدگاههای حضرت امـام خمینـی(ره)، رهبـرمعظم انقـلاب و همچنین مستندات قانون اساسی ، چشم انداز نظام ، مصوبات قانونی مجلس شورای اسلامی ، مجمـع تشخیص مصلحت ، شورایعالی انقلاب فرهنگی ، شورایعالی آموزش و پرورش مـشخص و دلالتهـای ضمنی و آشکار آنها در ارتباط با برنامه درسی در قالب عناصر پیش بینی شده تحلیل ، تنظیم ، و ارایـه شده است . سر انجام متناسب با انتظارات پیش بینی شده با تلفیق دلالتهای مرتبط ، رسالت کلـی نظـام تعلیم و تربیت و زیر نظام برنامه درسی و همچنین اصول و سیاست های ناظر بر آن ترسـیم و توسـط صاحب نظران اعتباریابی گردید .

عنوان **صفحه**

چکیده
تشکر و قدردانی
فهرست مطالب
فصل اول : کلیات 9
مقدمه ۱۰
مساله و اهمیت موضوع ۱۲
پرسش های پژوهشی ۱۴
روش شناسی پژوهش ۱۴
جامعه و نمونه آماری ۱۵
فصل دوم : ۱۶

دیدگاههای مقامات عالی جمهوری اسلامی
و اسناد و مصوبات قانونی تاثیر گذار
بر ابعاد برنامه های درسی
بخش اول :
دیدگاههای حضرت امام خمینی (ره) **۱۷**
بخش دوم :
دیدگاههای مقام معظم رهبری ۹۹
بخش سوم :
چشم انداز توسعه نظام جمهوری اسلامی ایران **۲۱۴**
بخش چهارم :
قانون اساسی ۲۱۶
بخش پنجم :

مصوبات مجمع تشخیص مصلحت ۲۷۱

۱ سیاستهای کلی نظام در دوره چشم‌انداز

۲. سیاست‌های کلی امنیت اقتصادی

۳. سیاست‌های کلی انرژی

۴. سیاست‌های کلی منابع آب

۵. سیاست‌های کلی بخش معدن

۶. سیاست‌های کلی منابع طبیعی

۷. سیاست‌های کلی بخش حمل و نقل

۸. سیاست‌های کلی شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای و ضوابط
و مقررات لازم برای شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای

۹ .سیاست های کلی مبارزه با مواد مخدر

۱۰ . .سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران دربخش مشارکت اجتماعی

۱۱ .سیاستهای کلی نظام برای رشد و توسعه علمی و تحقیقاتی کشور در بخش آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی

۱۲ .سیاستهای کلی نظام برای ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امورایثارگران

۱۳ .سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران

۱۴ . سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ـ ۱۳۸۵/۴/۱۰

بخش ششم :

مصوبات شورایعالی انقلاب فرهنگی ۳۰۷

۱)سیاست فرهنگی کشور مصوب دویست و هشتاد و هشتمین جلسه

۲)سیاست تحقیقاتی کشور مصوب یکصد و شصت و پنجمین جلسه

۳)راهکارهای اجرایی ارتقای علم و فناوری کشور مصوب پانصد و سی امین جلسه

٤)راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف مصوب پانصد و شصت و ششمین جلسه

۵)سیاست های مقابله با تهاجم فرهنگی مصوب چهارصد و پنجاه و نهمین جلسه

٦)شاخص های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب پانصد و سی امین جلسه

بخش هفتم :

مصوبات شورایعالی آموزش و پرورش: ۳۸۶

۱)اهداف کلی آموزش و پرورش مصوب ششصدوبیست وششمین جلس

۲)اهداف دوره ابتدايي مصوب‌ششصدوچهل وهفتمین جلسه

۳) اهداف دوره راهنمایی تحصیلی مصوب‌ششصدوچهل وهفتمین جلسه

۴)اهداف دوره متوسطه مصوب ششصدوچهل وهفتمین جلسه

۵)اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مصوب هفتصدوسیزدهمین جلسه

٦)آیین نامه نحوه تدوین وتصویب برنامه‌هاي درسي مصوب ششصدوشصتمین جلسه

بخش هشتم :

مصوبات مجلس شورای اسلامی : ٤٢٠

۱)قانون ساماندهی مد و لباس

۲) قانون احیاء معاونت پرورشی و تربیت بدنی

در وزارت آموزش و پرورش

۳) قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش

۴) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استانها، شهرستانها و مناطق کشور

۵) قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش

٦)قانون تشکیل بسیج دانش آموزی

فصل سوم : ۴۵۶

ارایه دلالت ها و آموزه ها

برای تولید برنامه درسی ملی:

۱)دلالتهای دیدگاه حضرت امام (ره)

۲) دلالتهای دیدگاه مقام معظم رهبری

۳)دلالتهای سند چشم انداز

۴)دلالتهای قانون اساسی

۵) دلالتهای مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام

۶)دلالتهای مصوبات شورایعالی انقلاب فرهنگی:

۱ /٦)سیاست فرهنگی

مصوب دویست و هشتاد و هشتمین جلسه
۲ /٦) شاخص های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
مصوب پانصدوسی امین جلسه
۳ /٦) سیاست های مقابله با تهاجم فرهنگی
مصوب چهارصد و پنجاه و نهمین جلسه
٦/٤) سیاست تحقیقاتی کشور
مصوب یکصدوشصت و پنجمین جلسه
۷) دلالتهای مصوبات شورایعالی آموزش و پرورش
۷/۱ . اهداف دوره ابتدایی رأی صادره درششصدوچهل وهفتمین جلسه
۲ /۷. اهداف دوره راهنمایی. رأی صادره درششصدوچهل وهفتمین جلسه
۳ /۷ . اهداف دوره متوسطه رأی صادره درششصدوچهل وهفتمین جلسه
۷/۴ . اهداف کلی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران رأی صادره در ششصدوبیست وششمین جلسه
۷/۵ . اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی رأی صادره در هفتصدوسیزدهمین جلسه
۷/۶ . آیین‌نامه نحوه تدوین وتصویب برنامه های درسی رأی صادره در ششصدوشصتمین جلسه
۸) دلالتهای مصوبات مجلس شورای اسلامی

فصل چهارم :

رسالت برنامه درسی و اصول و سیاست های ناظر بر آن ۷۴۸

منابع ۷۷۰

تشکر و قدردانی

اجرای این مطالعه با کوشش و مساعدت افراد و موسسات زیادی صورت پذیرفته که جا دارد از زحمات آنها تشکر و قدردانی شود :

- از زحمات آقای دکتر علی ذوعلم و خانم آمنه احمدی که در همه مراحل پژوهش با مساعدت و ارایه نظرات ارزشمند خود به غنای آن افزودند ،
- از اعضای محترم گروه پژوهشی تعلیم و تربیت نوین ، آقایان دکتر عبدالرضا سبحانی ، دکتر محمد حسن شیبانی و غلامرضا میر هاشمی که مسوولیت تجزیه و تحلیل نهایی و تدوین اصول و سیاست ها را عهده دار بوده اند ،
- از صاحب نظران و سایر عزیزانی که با کمک و ارایه نظرات خود به اجرای این پژوهش کمک نموده اند ،
- از آقای حسین شاطر ، ناصر زندی و خانم ها زهرا میرزارضایی، تهمینه تهمتن ، منصوره بهرامی و مهدیه موسوی که در گرد آوری اطلاعات ، فیش برداری و مستند سازی مدارک همکاری داشته اند ،
- و از مسوولین و کارکنان محترم کتابخانه های موسسه نشر و تنظیم آثار امام خمینی (ره) ، مجلس شورای اسلامی ، مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی ، شورایعالی انقلاب فرهنگی و معاونت برنامه ریزی راهبردی ریاست جمهوری که در ارایه اسناد و مدارک همکاری لازم را مبذول داشته اند .

فصل اول :

کلیات

پژوهش

مقدمه:

مدارس الگوهای عملیاتی نظام های آموزشی برای تحقق اهداف و آرمانهای تعیین شده هستند که تقریبا از دویست سال گذشته در قالب هایی جدید تاسیس و بصورت فزاینده ای درسرتاسر جهان گسترش یافته اند . مدارس با انجام وظایف خود در ارتباط با برنامه آموزشی و درسی، کارکنان ، دانش آموزان و جامعه ، هدف های آموزش و پرورش را پی می گیرند . برنامه و فعالیتهای مدارس تا حدود زیادی توسط برنامه درسی مشخص می شود . به عبارتی برنامه درسی ، محتوای اصلی فعالیت در مدارس را تشکیل می دهد که تقریبا همه فعالیتها را تحت تاثیر خود قرار می دهد . انجمن مدارس اثربخش (۲۰۰۴)، انجمن اولیای دانش آموزان در استرالیا(۲۰۰۴) لاکوود[1] (۱۹۹۶)، رمزی[2] (۲۰۰۵) ، پیترز[3] (۲۰۰۴) بر تعامل برجسته برنامه درسی با سایر عناصر برای نیل به مدرسه اثربخش تاکید نموده اند .

اما برنامه درسی خود محصول عملی اندیشه های سیاست مداران و نخبگان یک جامعه برای سعادت اعضای آن و محل تلاقی دیدگاههای مختلف تاثیر گذار جامعه برای تربیت آحاد آن جامعه است .از این رو توجه به این حوزه همواره از حساسیت و اهمیت برجسته ای در نظامهای آموزشی برخوردار بوده است به نحوی که اثربخشی این برنامه در مراحل مختلف خود بعنوان دغدغه ای اصلی برای دست اندرکاران آموزشی مطرح بوده است .

این عامل آموزشی به ویژه در ارتباط با نقش معلم بعنوان رکن اساسی دیگر نظام آموزشی می باشد . این که معلم چه چیزی را ، چه طور، کی ، و با چه تاکیداتی تدریس کند و یا اینکه کدام دانش ارزش یادگیری دارد؟ کدام فعالیت یادگیرندگان به یادگیری بهتر و سریع تر کمک می کند ؟ مناسب ترین

[1]. lockwood
[2] . Ramsey
[3] . Tom peter

شیوه برای سازماندهی فعالیتها کدام است ؟ چگونه درک کنیم که یادگیرنـد گـان بـه اهـداف آموزشـی دست یافته اند ؟ همه در قالب برنامه های درسی طـرح و قابـل پاسـخگویی اسـت .(پرینـت،۱۹۹۸). برنامه درسی همچنین متعهد است تا بـر اسـاس تحـولات محیطـی ، فرصـتهای مناسـبی را در فـضای مفهومی خود برای پرورش دانش آموزان فراهم آورد . برنامه های درسی در اشکال جدید به عنوان یک میانجی میان دانش آموزان ، معلمان و طیف گسترده موضوعات و تصاویر در درون و بـرون از مدرسـه ایفای نقش می کند (ادیسون و بیورگس[1] ، ۲۰۰۳) .

برنامه درسی به این ترتیب ، نقشه و سند رسمی نظام تعلیم و تربیت یک کشور برای آماده سـازی کودکان و نوجوانان آن کشور است . در نظام آموزشی ایران نیز برنامه و کتاب درسی نقش محـوری را دارد و تعیین کننده انواع فعالیتهای آموزشی توسط مدرسه، معلمان و دانش آموزان می باشد . به همـین دلیل ، توجه به تهیه این سند در به ثمر رساندن اهداف آموزشی بسیار تاثیرگذارخواهد بود .

پیداست این برنامه بعنوان سند رسمی یک کشور باید در برگیرنـده دیـدگاههای مهـم موجـود در درون یک کشور باشد . از جمله اسناد و مصوبات قانونی که بمنزله بیانیه هـای رسـمی قـانون گـذاران کشور در حوزه های مختلف تلقی می شوند ، اغلب دلالت های آشکار و ضمنی فراوانی در ارتباط بـا تعلیم و تربیت دارند که باید با شناسایی و بکارگیری آنها ، برنامه درسی را برخوردار از این دیـدگاهها نمود . به عبارت دیگر اسناد و مصوبات قانونی اغلب در زمینه تعلیم و تربیت تکـالیفی را مطـرح مـی سازند که توجه به آنها اغلب الزام آور و ضرورت حقوقی دارد . همراه بـا ایـن ، دیـدگاهها و دغدغـه های مقامات عالی جمهوری اسلامی نیز در خصوص تعلیم و تربیت بعنوان رهبران کشور باید ردیابی ، دریافت و در ابعاد مختلف برنامه های آموزشی و پرورشی – به ویژه در برنامه های درسی – با توجه

[1] Addison &Burgess

به سایر ملاکها و منابع تاثیر گذار ، مورد توجه قرار گیرند . فراتر از مسوولیت حقوقی که در این زمینه مطرح هست ، این مهم می تواند هم نیاز آفرین باشد و هم زمینه ساز دریافت حمایتهای بیشتری برای نظام آموزشی از سوی مسوولان عالی کشور باشد .

اکنون که سند برنامه درسی ملی بعنوان راهنمای کلی فعالیتهای موجود در این حوزه در حال طراحی است و این سند باید آیینه ای تمام نما از آرمانهای کشور در حوزه برنامه ریزی باشد ، ضرورت می نماید موارد مذکور به شیوه های مناسبی گردآوری و درمسیر تاثیر گذاری بر برنامه های درسی ارایه گردند .

مساله و اهمیت موضوع

تدوین برنامه درسی ملی بعنوان یک فعالیت زیرساخت در نظام آموزشی ایران در پی انسجام عوامل تاثیر گذار بر برنامه درسی در قالب یک سند مورد توافق سیاست گذاران و برنامه ریزان است . سندی که درآن جهت گیری های اساسی برای نیل به تربیت مطلوب از طریق برنامه درسی ملی روشن می شود .بدیهی است برای تدوین سند برنامه درسی ملی باید کوششهای متعددی در مسیر شناسایی کلیه عوامل تاثیر گذار صورت پذیرد تا بتوان بر آن عنوان "ملی" را نهاد .

این مطالعه با این هدف و در مسیر شناسایی دلالتهای ضمنی و آشکار مرتبط با برنامه درسی در اسناد و مصوبات قانونی و دیدگاههای مقامات عالی جمهوری اسلامی و استخراج دلالت ها و آموزه های آنها برای تولید برنامه درسی ملی صورت پذیرفته است . چنین کوششی پاسخگوی موارد زیر خواهد بود :

- توجه به دیدگاهها ی مقامات عالی کشور و اسناد قانونی در تدوین برنامه درسی یک ضرورت حقوقی است که انجام آن اعتبار سند برنامه درسی را قوت می بخشد . بویژه دیدگاههای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری از حیث مواضع دینی و اسلامی نیز منابع معتبر قابل رجوعی هستند که در ترسیم رسالت نظام آموزشی کشور با توجه به شرایط کنونی کشور و دنیا بسیار تعیین کننده هستند .
- توجه به دیدگاهها ی مقامات عالی کشور و اسناد قانونی در تدوین برنامه درسی ، خواست و انتظار مسوولان عالی کشور و قانون گذاران و سیاستگذاران را برای مشارکت در تهیه سند پاسخ خواهد گفت وبه این ترتیب حمایت آنها را از سندی که با عبارت *ملی* برجسته شده است با خود به همراه خواهد آورد .
- این مطالعه اصول و سیاست های راهنما را برای طی مسیر تدوین سند ارایه می نماید و با توجه به در برگیرندگی و شمولیت آن ،زمینه لازم برای جهت گیری برنامه درسی ملی را با توجه به انواع و سطوح مختلف نیازهای فرد وجامعه بصورت جامع مهیا می سازد .
- به جامعیت تدوین برنامه در گستره ملی کمک خواهد کرد .
- در مسیر این مطالعه ممکن است بر حسب موارد، نیازهای جدیدی در حوزه برنامه ریزی درسی مطرح شود که در این صورت فرصت اعمال آن در سند برنامه درسی ملی وجود خواهد داشت.

• نتایج این مطالعه بیش از پیش کلیات ، منطق ،منابع و گفتمان حاکم بر برنامه، اهداف و مقاصد برنامه درسی جامع و حوزه های اساسی یادگیری را از خود متاثر خواهد ساخت اما با تاثیراتی هر چند اندک بر سایر عناصر نیز همراه خواهد بود .

پرسش های پژوهشی

۱) دلالتهای ضمنی و آشکار در اسناد و مصوبات قانونی تاثیر گذار بر ابعاد برنامه های درسی (در قالب اصول و سیاست ها) کدام است ؟

۲) دلالتهای ضمنی و آشکار در دیدگاههای حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری تاثیر گذار بر ابعاد برنامه های درسی(در قالب اصول و سیاست ها) کدام است ؟

روش شناسی پژوهش :

این مطالعه در مسیر شناسایی دلالتهای ضمنی و آشکار مرتبط با برنامه درسی در اسناد و مصوبات قانونی و دیدگاههای مقامات عالی جمهوری اسلامی و استخراج دلالت ها و آموزه های آنها برای تولید برنامه درسی ملی بوده است . بنابر این اجرای آن از حیث هدف، مطالعه ای تحلیلی ، اکتشافی است که به شرح زیر در دو مرحله به اجرا در آمده است :.

درمرحله اول با مطالعه اسنادی و کتابخانه ای ، منابع مربوط شناسایی و گردآوری شد . سپس با تحلیل محتوا ، دلالتهای ضمنی و آشکار آنها در ارتباط با برنامه درسی در قالب عناصر پیش بینی شده ، تنظیم و ارایه گردید. درتلفیق نهایی دلالتها نیز از مفروضات تئوری مفهوم سازی بنیادی[1] استفاده گردید که یک استراتژی درتحقیقات کیفی و مبتنی بر گروهبندی مفاهیم ومقوله های مشابه و مرتبط با

[1] Grounded theory

یکدیگر واستفاده از مسیر های چند گانه گرد آوری داده ها[1] است. (دانایی فرد،الوانی وعادل آذر،۱۳۸۳.).

در مرحله دوم پس از تهیه پیش نویس دلالتهای ضمنی و آشکار مرتبط با برنامه درسی و همچنین اصول و سیاست های راهنما ، متن آن جهت اعتبار یابی محتوا[2] و معنایی[3] به تعداد ۲۰ نفر صاحب نظر و ناظران طرح سپرده شد که حاصل آن اصلاح پیش نویس و تهیه نسخه نهایی می باشد .

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش شامل اسناد و مکتوبات مربوط به دیدگاههای حضرت امام خمینی(ره)، رهبرمعظم انقلاب ، همچنین قانون اساسی ، چشم انداز نظام ، مصوبات قانونی مجلس شورای اسلامی ، مجمع تشخیص مصلحت ، شورایعالی انقلاب فرهنگی و شورایعالی آموزش و پرورش است. کلیه مواردی که مرتبط با آموزش و پرورش و برنامه درسی بوده ، بدون نمونه گیری انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته است .

[1] Data triandulatio
[2] Content Validity
[3] Semantical validity

فصل دوم :

دیدگاههای حضرت امام خمینی (ره)، مقام معظم رهبری
و اسناد و مصوبات قانونی تاثیر گذار
بر ابعاد برنامه های درسی

بخش اول :

ابعاددیدگاه حضرت امام (ره) مرتبط با برنامه های درسی

اشاره

حضرت امام خمینی(ره) بعنوان یک مصلح اجتماعی نقش تعلیم و تربیت را در استقرار یک جامعه آرمانی اساسی تلقی نموده و از این رو برای استفاده از این ظرفیت، آراءتربیتی خود را به فراخور موقعیتهای مختلف ارایه نموده اند . مرحوم حاج احمد آقا فرزند گرامی ایشان ، وجه غالب شخصیت امام (ره) را نه سیاسی بلکه تربیتی می دانند و در این زمینه می فرمایند "همه کسانیکه با زندگي و سير نهضت‌حضرت امام آشنايي دارند بر اين نكته واقفند كه امام پيش از آنكه سياستمداري قاطع و انقلابي باشد و پيش از آنكه به عنوان مرجعي عام زعامت دين و مرجعيت را معنايي تازه بخشد يک مربي بزرگ و معلمي نمونه بود كه توانست با دريافتي عميق از اصول اخلاقي و مباني تعليم و تربيت الهي، هم خويشتن را در ميدان سخت مجاهده با نفس و تزكيه دائمي بيازمايد و مراحل مختلف آن را در عاليترين سطوح طي كند و هم به تربيت و تعليم نسلي همت گمارد كه بار اصلي نهضت و انقلاب اسلامي را بر دوش خواهند كشيد. "[1] امام (ره) در وصیتنامه سیاسی – الهی خود می فرمایند " از امور بسیار با اهمیت و سرنوشت ساز ، مساله مراکز تعلیم و تربیت از

[1] سخنان مرحوم حجت الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی درباره آراء تربیتی امام خمینی که در تاریخ ۷۳/۳/۱۱ در مراسم افتتاحیه کنگره بررسی آثار و اندیشه‌های تربیتی امام خمینی در دانشگاه تربیت معلم ایراد گردید.

کودکستانها تا دانشگاهها است .(صحیفه نور ، ج ۱۰ ، ص ۱۱۹) .در این بخش ابعاد دیدگاه حضرت امام که می تواند در برنامه درسی ملی تاثیر گذار باشد متناسب با خروجی های مطالعات برنامه درسی ارایه شده است .

۱)رویکرد و منطق برنامه :

جهت گیری ها ،گفتمان و روح حاکم بر برنامه

در دیدگاه حضرت امام (ره) آموزش و پرورش بر گرفته از آموزه های اسلامی و رسالت انبیاء و اولیاء در اوج ارزش ها قرار گرفته است. آموزش و پرورش در فرمایشات معظم له آموزش و پرورش مهم ترین ابزار برای انسان سازی و تحقق اهداف الهی بشمار می آید . ابعاد دیدگاه و آراء تربیتی حضرت امام (ره) در باره موقعیت تعلیم و تربیت به شرح زیر می باشد :

۱/۱. تعلیم و تربیت رسالت انبیاء است و از این رو از ماهیتی الهی برخوردار است :

امام (ره) رسالت تعلیم و تربیت را همان رسالت همه انبیاء و اولیاء می داند . رسالتی که می خواهد از انسان مادی متناسب با آموزه های دینی، انسانی الهی تربیت نماید . به این ترتیب ، تعلیم و تربیت از منظر ایشان با جهت گیری الهی و متناسب با آموزه های دینی طراحی و به مرحله اجرا در می آید :

۱/۱/۱.تمام کوشش انبیاء برای تعلیم و تربیت :

تمام کوشش انبیا برای این بوده است که انسان را بسازند ، تعدیل کنند انسان طبیعی را مبدل کنند به یک انسان الهی (صحیفه ج جلد ۸ ،ص ۸۱-۸۲)." "...و قرآن براي همين آمده است و اسلام براي همين آمده است که تربیت کند انسانها را که اگر تربیت برایشان نباشد از همه حیوانات درنده تر «و» موذی تر است. انسان یک همچو موجودي است که اگر در تحت تربیت واقع نشود هیچ حیواني در عالم هیچ موجودي

در عـالم بـه خطرنـاكي ايـن موجـود نيـست و بـه مـوذی گـري ايـن موجـود نيـست. (صـحيفهٔ نـور «جلد۱۲،ص۱۵۵) عالم مدرسه است و معلمين اين مدرسه انبيا و اوليا هستند(كلمات قـصار ،www.imam-khomeini).

انبیای خدا برای این مبعوث شدند که آدم تربیت کننـد ، انـسان بـسازند ، بـشر را از زشـتیها ، پلیـدیها ، فسادها ،و رذایل اخلاقی دور سازند و با فضایل و آداب حسنه آشنا کننـد .(جهـاد اکبـر ، ص ۵۰).تمـام انبیاء موضوع بحثشان ، موضوع تربیتشان ،موضوع علمشان انسان است . آمده اند انسان را تربیـت کننـد. آمده اند این موجود طبیعی را از مرتبه طبیعت به مرتبه عالی مافوق الطبیعه، مـا فـوق الجبـروت برسـانند .تمام بحث انبیاء در انسان است .(آیین انقلاب اسلامی ، ص ۲۵۷).

۱/۱/۲.تربیت الهی شرط رستگاری

...پس اول مرتبه رضا آن است که پس از دخول در تحت ربوبیت الله ، از این تربیت الهیه خشنود باشد. و علامت آن ، آن است که علاوه بر آن که مشقت تكليف برداشته شود ، از اوامر الهيه خشنود و خرم باشد ، و آن را به جان و دل استقبال كند ، و منهيات شرعيه پيش او مبغوض باشد ، و دلخوش باشـد بـه مقـام بندگي خود و مولائي حق . و اگر كسي در تحت تربيت حق تعالي در اين عالم نرود ، و خود را تـسليم به مقام ربوبيت نكند و سلطنت الهيه را در قلب و سـاير اعـضاي مملكـت خـود جـايگزين نكنـد ، و از تصرفات شيطاني ، خود را تطهير نكند ، معلوم نيست در عالم قبر و برزخ بتواند گفت : الله ـ جل جلالـه ـ ربي .(حديث جنود عقل و جهل).

علم نور است ولی در دل سیاه و قلب فاسد دامنه ظلمت و سیاهی را گسترده تر می سازد (جهاد اکبر،ص ۵۳).

۱/۱/۳.*تعلیم و تربیت الهی، رسالت انسان سازی دارد :*

متناسب با رسالت الهی ،تعلیم و تربیت نیز رسالتی جز مهار نمودن انسان ندارد . به عبارت دیگر تعلیم و تربیت فعالیتی برای انسان سازی است . امام (ره) تربیت انسان را مبنای اصلاح جامعه دانسته ، می فرمایند : با تربیت انسان عالم اصلاح می شود(کلمات قصار ، www.imam-khomeini) .

بر این اساس همه فعالیتهای جامعه در جهت تسهیل این مهم صورت می پذیرد . بنابر فرمایش ایشان ، در اسلام همه امور مقدمه انسان سازی است(کلمات قصار ، www.imam-khomeini).

"انبياء هم كه آمده اند از طرف خداي تبارک وتعالي ، براي همين تربيت بشر و براي انسان سازي است . تمام كتب انبياء خصوصا كتاب مقدس قرآن كريم ، كوشش دارند به اينكه اين انسان را تربيت كنند براي اينكه با تربيت انسان ، عالم اصلاح مي شود. (آيين انقلاب اسلامي ، ص ۷۵)تمام نكته آمدن انبيا اين است كه تربيت كنند اين بشر را كه قابل از براي اين است كه تربيت‌بشود... براي اينكه همانطوري كه اينجا زندگي سعادتمند دارند آنجا هم زندگي سعادتمند داشته باشند."(صحيفه نور، جلد ۲، صفحه ۲۸۸).

"انبيا آمدند كه ما را هوشيار كنند تربيت كنند. انبيا براي انسان آمده اند و براي انسان سازي آمده اند(صحيفهٔ نور «جلد۸»۹۰). "در سوره جمعه ، سر بعثت رسول اكرم(ص) را ذكر مي فرمايد كه سر بعثت رسول اكرم تزكيه امت است و تعليم و تربيت امت."(صحيفهٔ نور «جلد۹» صفحه ۱۲۰) " انبيا آمدند كه اين افسار گسيخته را مهارش كنند و بياورند تحت ضوابط و بعد از اينكه آن مهار شد راه

نشانش بدهند براي اينكه تربيت بشود يک تربيتي که برسد به آن کمالاتي که تا آخر براي او سعادت است."(صحيفهٔ نور «جلد۱۱ص ۱۰٤) .

۱/۱/٤.اساس عالم بر تربيت انسان است :

" آنقدر که انسان غير تربيت‌شده مضر است به جوامع هيچ شيطاني و هيچ حيواني و هيچ موجودي آنقدر مضر نيست و آنقدر که انسان تربيت‌شده مفيد است براي جوامع هيچ ملائکه‌اي و هيچ موجودي آنقدر مفيد نيست. اساس عالم بر تربيت انسان است، انسان عصاره همه موجودات است و فشرده تمام عوالم است و انبيا آمده‌اند براي اينکه اين عصاره بالقوه را بالفعل کنند. (صحيفه نور، جلد ۱۴، صفحه ۱۰۳).

"انسان یک موجودی است که چنانچه مهار نشود و سر خود بار بیاید و یک علف هرزه ای باشد و تحت تربیت واقع نشود ، هر چه بزرگتر بشود به حسب مقام ، آن جهات روحی تنزل می کند و آن معنویات تحت سلطه شیطان ، شیطان بزرگ – که همان شیطان نفس است – واقع می شود .(چهل حدیث ،ص ۴۲۷-۴۲۸) .

تمام کتب آسماني که بر انبياء نازل شده است براي اين بوده است که اين موجودي که اگر سر خود باشد خطرناکترين موجودات عالم است تحت تربيت و تعليم الهي واقع بشود و بهترين موجودات و افضل تمام خلايق بشود.(صحيفهٔ نور «جلد۱۳»ص٤۳).

"اگر انسان تربيت شد همه مسائل حل است. يک مملکتي که داراي انسان مهذب است تمام مطالبش حل است.(صحيفهٔ نور «جلد۷»۱۷۱). اگر تربيت و تعليم آن طوري که انبيا و تحت تربيت انبياست تحقق پيدا بکند انسان هم صحيح مي شود و روي يک نظمي تحقق پيدا مي کند و اين آکل و ماکول و

اين تعديات و اين تجاوزها و اين اختلافهاي طبقاتي پيدا نمي شود و هم آن طرف – كه عمده آن طرف است – آن حيات جاويدي كه آخر ندارد تامين مي شود.(صحيفهٔ نور «جلد٨»١٢٦).اگر تربيت صالح شدند مملكت صالح به دست ما مي افتد و اگر – خداي نخواسته – تربيت هاي غيرالهي شد مملكت از دست مي رود.(صحيفهٔ نور «جلد٧» صفحه66) .

"اسلام عميق تر از همه جا و از همه مكتبها راجع به امور انساني و راجع به امور تربيتي «نظر» دارد كه در راس مسائل اسلام است(صحيفهٔ نور «جلد١٥، ص١٩٤).

" در هيچ چيز از امور دنيايي خدا نفرموده است كه من منت بر مردم گذاشتم لكن در قضيه آموزش و پرورش مي فرمايد كه لقد من الله علي المؤمنين اذ بعث فيهم رسولا من انفسهم يتلوا عليهم آياته و يزكيهم و يعلمهم الكتاب و الحكمة.(١) خداي تبارک و تعالي در مورد تزكيه در مورد تعليم تربيت آموزش و پرورش با تعبير منت گذاشتن بر مردم مي فرمايد. منت گذاشته و پيغمبر را براي آموزش و پرورش فرستاده و پرورش را قبل از آموزش ذكر مي فرمايد: يزكيهم و يعلمهم الكتاب و الحكمة اول تزكيه است(صحيفهٔ نور «جلد،١٢، ص١٧٧).

تمام مقاصد انبيا برگشتن به يک كلمه است و آن معرفه الله است (صحيفه امام ، جلد ٢٠ ، ص ١٦).

١/١/٥. معلمی شغل و رسالت انبياء است :

به همان ترتيب كه تعليم و تربيت رسالت انبياء را بر دوش می كشد ، معلمان نيز بعنوان عاملان و مجريان انجام اين رسالت بايد نقش تربيتی انبياء را عهده دار شوند . بديهی است كه برای ايفای اين نقش معلمان خود بايد از ويژگيهای خاصی برخوردار باشند :

شغل معلمی همان شغل انبیاست. پیغمبر اکرم معلم همه بشر است، و بعد از او حضرت امیر _ سلام الله علیه _ باز معلم همه بشر است(کلمات قصار ، www.imam-khomeini).

۱/۱/٦.وظیفه معلم هدایت جامعه است بسوی الله . (صحیفه نور ، ج ۱۳، ص۵۲).

همه سعادتها و همه شقاوتها انگیزه اش از مدرسه ها است و کلیدش دست معلمین است . باید معلمین توجه داشته باشند اولا به شغل شریف خودشان که شغل انبیاست و ثانیا به مسوولیت خودشان که همان مسوولیت انبیاست(صحیفه نور، ج٦، ص۲۳۷).

شما معلمین یک شغل بسیار شریف دارید که همان شغل الله است(کلمات قصار ، www.imam-khomeini)

۱/۱/۷.معلمی شغل انسان سازی :

شغل شما ، شغل انسان سازی است . معلم انسان درست می کند ، همان شغل انبیا است . انبیا آمدند از اول هر نبی ای آمده است تا آخر فقط شغلش این بوده که انسان درست بکند تربیت کند انسانها را شغل معلمی همان شغل انبیا است .((صحیفه امام ، جلد۸ ، ص ۹۱).

"نقش معلم در جامعه ، نقش انبیاست ، انبیا هم معلم بشر هستند....نقش (معلم) بسیار حساس و مهمي است و مسؤ ولیت بسیار زیادي دارد، نقش مهمي است که همان نقش تربیت است که" اخراج من الظلمات الي النور" است. خداي تبارک و تعالي این سمت (معملي) را به خودش نسبت مي دهد که خداي تبارک و تعالي ولي مؤ منین است و آن ها را از ظلمات اخراج مي کند به سوي نور(آیین انقلاب اسلامي ، ۲۳۳ص) شغل شما اخراج بچه ها و کودکهاست از ظلمتها به نور. تعلیم و تربیت تعلیم و تربیت انساني تعلیم و تربیت اسلامي . آنها را از اخلاق فاسد نجات بدهید(صحیفهٔ نور «جلد۹» ص۹۹).

۱/۱/۸. *خیانت به شغل معلمی خیانت به انبیاء*

اگر ما به این شغل که داریم خیانت کنیم به انبیاء خیانت کرده ایم به خداي تبارک و تعالي خیانت کرده ایم و خیانتمان این است که جوانهایي که پیش ما باید تربیت بشوند یک تربیت منحرفي بشوند.(صحیفهٔ نور «جلد۷» ص ۱٤۹).

۱/۱/۹. ویژگی معلمان :

ساده اندیشی است که انسان گمان کند که یک معلمی که انحراف دارد ،معلمی که یا طرف شرق است و یا طرف غرب ، یا تربیت شرقی دارد یا تربیت غربی ، آن را ما معلم قرار بدهیم از برای این فرزندانی که نفوسشان مثل آینه صیقلی است و هر چه در او وارد بشود می پذیرد .(آیین انقلاب اسلامی ،ص ۲۸۳).

۱/۱/۱۰. *تقدم تربیت خود بر دیگران، اولویت شغل معلمی :*

در دیدگاه حضرت امام (ره) معلمی با مجاهدت نفس و تزکیه خود ممکن می شود به نحوی که بدون نیل به این هدف فرد در شغل معلمی و تربیت دیگران توفیق چندانی نخواهد داشت .

معلمین آموزش و پرورش اگر خودشان یک پرورش صحیح نداشته باشند و یک تعلیم صحیح ، نمی توانند جوانها را تعلیم کنند و آموزش بدهند (سخنرانی در جمع رووسای آموزش و پرورش ،۱۰ /٥۹/٤)

"تا اصلاح نکنید نفوس خودتان را، از خودتان شروع نکنید و خودتان را تهذیب نکنید، شما نمي توانید دیگران را تهذیب کنید، آدمي که خودش آدم صحیحي نیست ، نمیتواند دیگران را تصحیح کند، هر چه آدم هم بگوید، فایده ندارد، کوشش کنند علمایي که الان در حوزه ها هستند، در هر حوزه اي از حوزه

هاي اسلامي كه اين جوانها كه ، با يک فطرت سالم مي آيد، بعد از ده بيست سال با يک فطرت فاسد بيرون نروند، تهذيب لازم است [1] (آيين انقلاب اسلامي ، ص ٢٨٤).

هر اصلاحي ، نقطه اولش خود انسان است اگر چنانچه خود انسان تربيت نشود، نمي تواند ديگران را تربيت كند... از اين جهت آن چيزي كه بر همه ما لازم است ابتدا كردن به نفس ، خودمان است و قانع نشدن به اينكه همان ظاهر درست بشود، و از قلبمان شروع كنيم ، مغزمان شروع كنيم و هر روز دنبال اين باشيم كه روز دوممان بهتر از روز اولمان باشد و اميدوارم كه اين مجاهده نفساني براي همه ما حاصل بشود و دنبال آن مجاهده براي ساختن يک كشور[2] صحيفه نور جلد ١٥، ص ٢٨٢).

"اول خودتان را اصلاح كنيد، اول مهذب بشويد، تعليمات اسلامي را كه براي آدم سازي است، آن تعليمات را عمل بكنيد و بعد هم جوانها را، بچهها را، تربيت كنيد." (صحيفه نور جلد ٩، ص ١٥٧)در جاي ديگري مي‌فرمايند: "هر اصلاحي نقطه اولش خود انسان است اگر چنانچه خود انسان تربيت نشود نمي تواند ديگران را تربيت كند، از اين جهت آن چيزي كه بر همه ما لازم است ابتدا كردن به نفس خودمان است و قانع نشدن به اينكه همان ظاهر درست‌شود و از قلبمان شروع كنيم، مغزمان شروع كنيم و هر روز دنبال اين باشيم كه روز دوممان بهتر از روز اولمان باشد. " (صحيفه نور جلد ١٥، ص ٢٨٢).

طبقه ای که می خواهند مردم را ارشاد کنند، اینها باید اقوالشان بااعمالشان موافق باشد(کلمات قصار ، www.imam-khomeini).

اساسا،اسلام براي سازندگي آمده است و... سازندگي انسان خودش ، مقدم بر همه جهادهاست ... جهادي بس بزرگ است و مشكل و همه فضيلتها دنبال آن جهاداست(٢٦صحيفه نور، ج ٨ ص ٢١١).

همه معلمین در فکر این باشند که خودشان را تهذیب کنند، باید خود را مهذب کنند تا حرفشان در دیگران اثر کند(کلمات قصار ، www.imam-khomeini).

۱/۲. فطرت انسان پاک و قابلیت تربیت پذیری دارد:

حضرت امام خمینی (ره) با تکیه بر آموزه های دینی و دلایل رسالت پیامبران الهی که بر هدایت و اصلاح بشریت استوار است ، بر تربیت پذیری انسان تاکید داشته و برهمین مبنا است که آموزش و پرورش در دیدگاههای معظم له نقش برجسته خود را نمایان می سازد . تعلیم و تربیت از دیدگاه حضرت امام (ره) فعالیتی واقعی و کارساز است که حسب فطرت پاک انسانی می تواند و مسوولیت دارد تا انسانها را به سمت مطلوب رهنمون سازد . به عبارت دیگر باور به پاکی ذات انسانی مسوولیت آموزش و پرورش را در هدایت انسانها بسیار جدی و سنگین می سازد .

وی متناسب با این دیدگاه رهنمودها و چارچوب تربیتی خود را ارایه می نمایند : " لطفی است از جانب خدای تبارک و تعالی به بشر که قابل از برای این است که تربیت بشود (صحیفه ٤ ،ص ۱۸۹)." انسان قابلیت این را دارد که تربیت بشود."(صحیفه نور ج ۲ ، صفحه ۲۳۱) " انسان یک موجودي است که با تعلیم و تربیت رشد مي کند"(صحیفهٔ نور «جلد۸» صفحه۱۲٦) .این بچه ای که به دنیا می آید قابل است که ملکات صالحه پیدا کند و قابل است که ملکات رذیله (آیین انقلاب اسلامی ، ص ۲۵۳) "در این مفهوم عناصر اساسی دیدگاه حضرت امام شامل موارد زیر است :

۱/۲/۱. فطرت پاک و نورانی انسانها :

متناسب با قابلیت تربیت پذیری، امام (ره) ذات و اصل انسانها را بر نورانیت و پاکی می دانند و در این زمینه می فرمایند " فطرت همه بر نورانیت است ، فطرت شما فطرت نورانی است فطرت توحید

است به دست خود ما آن فطرت به جهالت ها و به ظلمات کشیده می شود و ما باید خودمان را مواظبت کنیم" (صحیفه امام ج ۱۱ ،ص ۱۱) " نفس در بدو فطرت خالی از هر نحو کمال و جمال و نور و بهجت است چنانچه خالی از متقبلات آنها نیز هست . گویی صفحه ای خالی از مطلق نقوش نه دارای کمالات روحانی و نه منصف به اضداد آن است . ولی نور استعداد و لیاقت برای حصول هر مقامی در او ودیعه گذاشته شده است و فطرت او بر استقامت و خمیره او به انوار ذاتیه است" .(چهل حدیث، ص،۲۷۲).و در تعریف فطرت می فرمایند : فطرت این است که وقتی خیری را دید بخواهد . شما خیر و شر را به مردم بگوئید تا مردم به فطرت خودشان از شر گریزان بشوند و به خیر توجه کنند . (صحیفه ، جلد ۱۹ ، ص ۹۳).

اگر چنانچه هواهای نفسانی بگذارد انسان به حسب فطرت الهی است ، فطرت ، فطرت الله است(صحیفه امام ج ١٦ ، ص ۳۰).

نفوس انسانیه در بدو فطرت و خلقت جز محض استعداد و نفس قابلیت نیستند و عاری از هر گونه فعلیت در جانب شقاوت و سعادت هستند و پس از وقوع در تحت تصرف حرکات طبیعیه جوهریه و فعلیه اختیاریه استعدادات متبدل به فعلیت شده و تمیز حاصل می گردد (چهل حدیث ، ص ۳۲۳) نفس در بدو فطرت خالی از هر نحو کمال و جمال و نور و بهجت است چنانچه خالی از متقبلات آنها نیز هست . گویی صفحه ای خالی از مطلق نقوش نه دارای کمالات روحانی و نه منصف به اضداد آن است . ولی نور استعداد و لیاقت برای حصول هر مقامی در او ودیعه گذاشته شده است و فطرت او بر استقامت و خمیره او به انوار ذاتیه است . ((چهل حدیث ،۲۷۲)

۱/۲/۳.سنین کودکی، نوجوانی و جوانی برای تعلیم و تربیت اولویت دارد :

امام (ره) گر چه به استعداد دایمی انسان برای تغییرباور دارند ولی در این میان برای دوران کودکی ، نوجوانی و جوانی بعنوان دوره های حساس تربیت پذیری ، اولویت خاصی قائل هستند:

نفس کودک در ابتدای امر چون صفحه کاغذ بی نقش و نگاری است که هر نقشی را بسهولت و آسانی قبول کند (شرح حدیث جنود عقل وجهل ص ۱۵۲).

جوانها جدید العهد هستند به ملکوت عالم و نفسوسشان پاکتر است هر چه بالاتر بروند ، چنانچه مجاهده نکنند و تحت تربیت واقع نشوند ، هر قدمی که به بالا بردارند و هر مقداری که از سنشان بگذرد ، بعیدتر می شوند از ملکوت اعلی و اذهانشان کدورتش بیشتر می شود . و لهذا تربیتها باید از اول باشد . از همان کودکی تحت تربیت انسان قرار بگیرد . و بعد هم در هر جا که هست یک مربیهایی باشند که تربیت کنند انسان را . تا آخر عمر هم انسان محتاج به این است که تربیت بشود (صحیفه نور ،ص ۱۵۳).

هر چه سن بالا رود امور منافی سعادت انسان زیادتر شده قدرت کمتر می‌گردد. به سن پیری که رسیدید دیگر مشکل است موفق به تهذیب و کسب فضیلت و تقوی شوید نمی‌توانید توبه کنید زیرا توبه با لفظ «اتوب الی الله» تحقق نمی‌یابد، بلکه ندامت و عزم بر ترک لازم است، پشیمانی و عزم بر ترک گناه برای کسانی که پنجاه سال یا هفتاد سال غیبت و دروغ مرتکب شده، ریش خود را در گناه و معصیت سفید کرده‌اند حاصل نمی‌شود.» (جهاد اکبر، ص ۸٤).

توجه کنید که دوره مدارس مهمتر از دانشگاه است ، چرا که رشد عقلی بچه ها در این دوره شکل می گیرد. (کلمات قصار ، www.imam-khomeini)

اصلاح دانشگاه زمانی آسان است که فرزندانمان را از دوره دانش آموزی زیر نظر بگیریم(کلمات قصار ، www.imam-khomeini)

۱/۵.انسان برای رشد و یادگیری ظرفیت نامحدود دارد :

و این ظرفیت را برای رشد نامحدود می شمرند" انسان غیرمحدود است و مربي انسان غیرمحدود است" (صحیفهٔ نور «جلد۱۲ ص ۱۵۵) " انسان حد ندارد ، بی حد است انسان ، انسان در معنویا ت هیچ حدی ندارد تا آنجایی که برگردد به کمال مطلق(سخنرانی شماره ۹۰۵ ، ٤ / ۲ / ٦۲)

انسان در بین این حیوانات ، ممتاز مي شود به اینکه (مي تواند) ترقیات دیگري بکند، هم در ادراکات با آن ها فرق دارد و هم در غایات ادراکات فرق دارد، حیوانات ادراکشان تا یک حدودي است و محدود است و تمام مي شود، انسان ادراکاتش و قابلیتش براي تربیت تقریبا باید گفت غیر متناهي است . پس انسان همه چیزهایي که در عالم هست از اول موجودات تا آنجایي که آن ممتاز شده است با همه حیوانات و با نباتات و بامعادل آن ها شرکت دارد، لکن یک اضافه دارد، لکن یک اضافه دارد و آن اینکه در انسان یک قوه عاقله و قوه بالاتر هست که در آن ها نیست. (آیین انقلاب اسلامي ، ص ۳٦)

۱/٦. مسوولیت ها در بخش تعلیم و تربیت

الف.مسوولیت خانواده:

نقش بنیادین اولیاء در تعلیم و تربیت کودکان :

نقش خانواده و خصوص مادر در نونهالان و پدر در نوجوانان بسیار حساس است ، و اگر فرزندان در دامن مادران و حمایت پدران متعهد بطور شایسته و با آموزش صحیح تربیت شده و به مدارس فرستاده شوند ، کار معلمان نیز آسانتر خواهد بود .(آیین انقلاب اسلامی ،ص ۳۰۳)

محیط تکوینی : اسلام ، قبل از اینکه ازدواج بكني ، نقشه آن بچه اي را كه شما مي خواهيد بعد از ازدواج آن بچه را توليد كنيد، نقشه را قبل از ازدواج در شما ريخته است ، چه جور زني انتخاب كن ، چه جور مردي انتخاب كن . براي اين است كه اين انسان مثل يک نباتي مي ماند كه بايد رشد بكند. انسان هم يک همچو موجودي است از قبل از اينكه كشت شود، زمينش را ملاحظه مي كند كه اين زمين چه جور زميني بايد باشد، آن كسي كه مي خواهد كشت كند چه جور بايد باشد، بعد از اينكه ازدواج واقع شد، زمان تلقيح چه جور بايد باشد، همه ابعاد را مي خواهد درست كند(آيين انقلاب اسلامي ، (گزيده اي از انديشه و آراي امام خميني ، ص ۲۲۰)

چون اطفال را حشر دائم یا غالب با پدر و مادر است ، تربیت های آن ها باید عملی باشد .....و فساد عملی پدر و مادر از هر چیز بیشتر در اطفال سرایت کند .چه بسا که یک طفل که عملا در خدمت پدر و مادر بد تربیت شد تا آخر عمر با مجاهدت و زحمت مربیان اصلاح نشود(شرح حدیث جنود ، امام خمینی ، ص۱۵۵).

اگر فرزندان در دامن مادران و حمایت پدران متعهد به طور شایسته و با آموزش صحیح تربیت شده و به مدارس فرستاده شوند ، کار معلمان نیز آسانتر خواهد بود (صحیفه امام ج ۱۵ ،ص ۲٤٥)

دامن مادر بزرگترين مدرسه‌اي است كه بچه در آنجا تربيت مي‌شود. آنچه كه بچه از مادر مي‌شنود غير از آن چيزي [است] كه از معلم مي‌شنود. بچه از مادر بهتر مي‌شنود تا از معلم. در دامن مادر بهتر تربيت مي‌شود تا در جوار پدر تا در جوار معلم" (صحيفه امام ج ٦ ، ص ١٦٣).

این مادر که بچه در دامن او بزرگ می شود بزرگترین مسولیت را دارد و شریفترین شغل را دارد ((صحیفه امام ج ١٤ ، ص ١٣١)

خانه های شما باید خانه تربیت اولاد باشد ... تربیت دینی تهذیب اخلاق . توجه به سرنوشت اینها در عهده پدران است و در عهده مادرها . مادرها بیشتر مسوول هستند و مادرها اشرف هستند (صحیفه امام ج ٦ ص ٢٨٢).

اول مدرسه ای که بچه دارد دامن مادر است . مادر خوب ، بچه خوب تربیت می کند چون بچه های آن علاقه ای که به مادر دارند به هیچ کس ندارند و در دامن مادر که هستند تمام ....آرزوهایی را که دارند ، خلاصه می شود در مادر و همه چیز را در مادر می بینند(آیین انقلاب اسلامی ، ص ٣٠٠).

بانوان هم باید معلم باشند برای فرزندان خود ، در دامن خود مثل استادان ، مثل معلمان تربیت کنند . پدران باید معلم باشند از برای فرزندان خود . خانواده شما باید مدرسه باشد ... شما باید نونهالان مهذب تحویل معلمان بدهید و معلمان باید آنها را بیشتر تهذیب کنند (صحیفه امام،ج ٧ ، ص ١٦٢)

بانوان هم باید معلم باشند برای فرزندان خود ، در دامن خود مثل استادان ، مثل معلمان تربیت کنند . پدران باید معلم باشند از برای فرزندان خود . خانواده شما باید مدرسه باشد ... شما باید نونهالان مهذب تحویل معلمان بدهید و معلمان باید آنها را بیشتر تهذیب کنند (صحیفه امام،ج ٧ ، ص ١٦٢).

شما مسوولید که در دامنهای خودتان اولاد متقی بار بیاورید ، تربیت کنید ، به جامعه تحویل بدهید همه مسول هسیم که اولاد تربیت کنیم ، لکن در دامن شما (بانوان) بهتر تربیت می شوند(صحیفه ، ج ۷ ، ص ٥٠٤).

...چه وقتی در دامن مادرش هست ، می بیند مادر اخلاق خوش دارد ، اعمال صحیح دارد، گفتار خوش دارد . این بچه از همان جا اعمالش و گفتارش به تقلید از مادر – که ازهمه تقلید ها بالاتر است – و به تزریق مادر – که از همه تزریق ها موثرتر است – تربیت می شود (صحیفه ، ج ۷ ص ۲۸۳).

خدمت مادران به جامعه از خدمت معلم بالاتر است(۳۹) به بچه هایی که از دامن مادر جدا شده اند ... اینها چون ... محبت مادر ندیده اند ، عقده پیدا می کنند این عقده ها منشا همه مفاسدی است یا اکثر مفاسدی است که در بشر حاصل می شود(صحیفه ، ج ۹ ،ص ۲۹۳).

در طول سلطنت ، اینها کوشش کردند که مادرها را از بچه ها جدا کنند . به مادرها تزریق کردند که بچه داری چیزی نیست ... این بچه های معصوم را که باید تربیت بشوند از دامنهای مادر ...بچه ای که از مادرش جدا شد پیش هر که باشد عقده پیدا می کند ، عقده که پیدا کرد مبدا بسیاری از مفاسد می شود (صحیفه ، ج ۹ ، ص ١٣٦).

اساسا تربیت از دامان پاک مادر و جوار پدر شروع مي شود و با تربیت اسلامي و صحیح آنان استقلال و آزادي و تعهد به مصالح کشور پایه ریزي مي شود. (صحیفهٔ نور «جلد۱۵» ص ۱۱۵)

پرورش از دامن شما (مادران) شروع می شود . دامن بانوان است که بچه های خوب را پرورش می دهد (صحیفه ج۲۳ ،،ص ٥٥٤).

مادران و پدران توجه داشته باشند که آنان از همه کس موثرتر برای نجات فرزندانشان از گرداب جهل و فساد می باشند به همین جهت دلسوزانه و متعهدانه با اساتید فرزندانشان در تماس باشند و آنان را در این مهم یاری دهند و از آنان یاری گیرند . (پیام بمناسبت آغاز سال تحصیلی ۷/۳ / ٦١) شما خانمها شرف مادري داريد كه دراين شرف از مردها جلو هستيد و مسؤ وليت تربيت بچه را در دامن خودتان داريد، اول مدرسه اي كه دارد، دامن مادر است . مادر خوب بچه خوب تربيت مي كند(آيين انقلاب اسلامي ، ص) .

شما (مادران اين مسؤ وليت بزرگ را داريد. بايد بچه هاي خودتان را كه نوزاد هستند و نفوسشان زود)مطالب) راقبول مي كند، تربيت را زود قبول مي كند، خوب و بد را زود قبول مي كند، شما در اول كه اين بچه ها در دامن شما بزرگ مي شوند مسؤ ول افعال و اعمال آن ها هستيد، همانطوري كه اگر يک بچه خوب تربيت كنيد، ممكن است كه سعادت يک ملت را همان يک بچه تاءمين كند، اگر يک بچه بد هم خداي نخواسته در دامن شما بزرگ شود.... گمان نكنيد كه يک بچه است ، يک بچه گاهي وقتها در جامعه وقتي كه وارد شد، در راءس جامعه واقع مي شود، و متحمل است كه جامعه را به فساد بكشد (آيين انقلاب اسلامي ، ص۲۳۳)

اساسا تربيت از دامان پاک مادر و جوار پدر، شروع مي شود و با تربيت اسلامي و صحيح آنان استقلال و آزادي وتعهد به مصالح كشور پايه ريزي مي شود(آيين انقلاب اسلامي ، ص۲۳۵) . چون اطفال را در حشر دايم يا غالب با پدر و مادر است تربيتهاي آنها بايد عملي باشد؛ يعني اگر فرضا خود پدر و مادر به اخلاق حسنه واعمال صالحه متصف نيستند، در حضور طفل با تكلف ، خود را به

صلاح نمايش دهند تا آن ها عملا مرتاض و مربي شوند و اين خود، شايد مبداء اصلاح خود پدر و مادر نيز شود(امام خميني ، شرح حديث جنود عقل و جهل ، ص ۱۵۵).

فساد عملي پدر و مادر از هر چيز بيشتر در اطفال سرايت كند، چه بسا كه يک طفل ، كه عملا در خدمت پدر و مادر بد تربيت شد، تا آخر عمر با مجاهدت و زحمت مربيان اصلاح نشود(امام خميني ، شرح حديث جنود عقل و جهل ، ص ۱۵۵).

ب). مسوولیت حاکمیت (مراکز آموزشی) :

توجه کنید که دوره مدارس مهمتر از دانشگاه است ، چرا که رشد عقلی بچه ها در این دوره شکل می گیرد (صحیفه نور ج ١٤ ،ص ١٨٥).

تغییرات بنیادی

یکی از مسائل بسیار مهم در تمام دستگاهها خصوصا دانشگاهها و دبیرستانها تغییرات بنیادی در برنامه ها خصوصا برنامه های تحصیلی و روش آموزش و پرورش است که دستگاه فرهنگ ما از غرب زدگی و از آموزشهای استعماری نجات یابد (صحیفه نور ج ۹ ،ص ۱۸۷).

مقابله با طمع دشمنان برای نفوذ در دبیرستانها و دبستانها

... منحرفین و منافقین برای نفوذ در دبیرستانها بلکه دبستان ها اهمیت بیشتری قائلند تا جوانان را برای انحراف دانشگاهها مهیا کنند .آنان می دانند اگر نوباوگان در مراکز آموزش، تربیت صحیح شوند و حیله های استعمارگران را احساس و توطئه های همه جانبه آنان را لمس کنند ، در دانشگاه برای عمال استعمار توفیق کمتری حاصل می شود و لهذا در دبستان ها و دبیرستانها و قبل از ورود به دانشگاهها در ساختن جهاز استعماری شرق و غرب برای ورود به دانشگاه اهمیت خاصی احساس می کنند . از

این رو است که باید دستگاههای آموزشی متعهد و دلسوز برای نجات کشور اهمیت ویژه ای در حفظ نوپایان و جوانان عزیزی که استقلال و آزادی کشور در آینده منوط به تربیت صحیح آنان است قائل باشند ،و نیز از این رو است که نقش معلمان و اساتید در تربیت و تهذیب دانش آموزان و دانشجویان به عنوان اساسی ترین و موثرترین نقش مطرح می گردد (آیین انقلاب اسلامی ،ص ۳۲۱).

سرمایه گذاری دشمنان درمراکزتعلیم و تربیت

از توطئه هاي بزرگ آنان چنانچه اشاره شد و کرارا تذکر داده ام ، به دست گرفتن مراکز تعلیم و تربیت خصوصا دانشگاهها است که مقدرات کشورها در دست محصولات آنها است . روش آنان با روحانیون و مدارس علوم اسلامي فرق دارد با روشي که در دانشگاهها و دبیرستان ها دارند. نقشه آنان برداشتن روحانیون از سر راه و منزوي کردن آنان است یا با سرکوبي و خشونت و هتاکي که در زمان رضاخان عمل شد، ولي نتیجه معکوس گرفته شد، یا با تبلیغات و تهمتها و نقشه هاي شیطاني براي جدا کردن قشر تحصیل کرده و به اصطلاح روشنفکر که این هم در زمان رضاخان عمل مي شد و در ردیف فشار و سرکوبي بود و در زمان محمدرضا ادامه یافت بدون خشونت ولي موذیانه .

نقشه در دانشگاهها و دانشسراها

و اما در دانشگاه ، نقشه آن است که جوانان را از فرهنگ و ادب و ارزشهاي خودي منحرف کنند و به سوي شرق یا غرب بکشانند و دولتمردان را از بین اینان انتخاب و بر سرنوشت کشورها حکومت دهند تا به دست آنها هرچه مي خواهند انجام دهند. اینان کشور را به غارت زدگي و غرب زدگي بکشانند و قشر روحاني با انزوا و منفوریت و شکست قادر بر جلوگیري نباشد .و این بهترین راه است براي عقب نگه داشتن و غارت کردن کشورهاي تحت سلطه ، زیرا براي ابرقدرتها بي زحمت

و بي خرج و در جوامع ملي بي سروصدا هرچه هست بـه جيـب آنـان مـي ريـزد. پـس اكنـون كـه دانشگاهها و دانشسراها در دست اصلاح و پاكسازي است برهمه ما لازم اسـت بـا متـصديان كمـك كنيم و براي هميشه نگذاريم دانشگاهها به انحراف كشيده شود و هرجا انحرافي به چـشم خـورد بـا اقدام سريع به رفع آن كوشيم و اين امر حياتي بايد در مرحلـه اول بـا دسـت پرتـوان خـود جوانـان دانشگاهها و دانشسراها انجام گيرد كه نجات دانشگاه از انحراف ، نجات كشور و ملت است.

حفظ دانشگاه از انحراف غرب و شرق

و اينجانب به همه نوجوانان و جوانان در مرحله اول و پدران و مادران و دوستان آنها در مرحله دوم و به دولتمردان و روشنفكران دلسوز براي كشور در مرحله بعد وصيّت مي كنم كه در اين امر مهم كه كشورتان را از آسيب نگه مي دارد با جان و دل كوشش كنيد و دانشگاهها را به نسل بعد بسپريد. و به همه نسل هاي مسلسل توصيه مي كنم كه براي نجات خود و كشور عزيز و اسلام آدم ساز، دانشگاهها را از انحراف و غرب و شرق زدگي حفظ و پاسداري كنيد و با اين عمل انساني اسلامي خود دست قدرتهاي بزرگ را از كشور قطع و آنان را نا اميد نماييد. خدايتان پشتيبان و نگهدار باد.(وصيت نامه سياسی الهی امام (ره))

بليّه غرب زدگي وشرق زدگي

بليّه غربزدگي وشرقزدگي از جمله نقشه هاست كه مع الا سف تاءثير بزرگي در كشورها و كشور عزيزمان گذاشت و آثار آن باز تا حد زيادي به جا مانده بيگانه نمودن كشورهاي استعمارزده از خويش و غرب زده و شرق زده نمودن آنان است به طوري كه خود را و فرهنگ و قدرت خود را به هيچ گرفتند و غرب و شرق ، دو قطب قدرتمند را نژاد برتر و فرهنگ آنان را والاتر و آن دو قدرت را قبله گاه عالم دانستند و وابستگي به يكي از دو قطب را از فرائض غير قابل اجتناب معرفي نمودند. و قصه

اين امر غم انگيز طولاني و ضربه هايي كه از آن خورده و اكنون نيز مي خوريم كشنده و كوبنده است . و غم انگيزتر اينكه آنان ملتهاي ستم ديده زير سلطه را در همه چيز عقب نگه داشته و كشورهايي مصرفي بار آوردند و به قدري ما را از پيشرفتهاي خود و قدرتهاي شيطانيشان ترسانيده اند كه جراءت دست زدن به هيچ ابتكاري نداريم و همه چيز خود را تسليم آنان كرده و سرنوشت خود و كشورهاي خود را به دست آنان سپرده و چشم و گوش بسته مطيع فرمان هستيم و اين پوچي و تهي مغزي مصنوعي موجب شده كه در هيچ امري به فكر و دانش خود اتكاء نكنيم و كوركورانه از شرق و غرب تقليد نماييم بلكه از فرهنگ و ادب و صنعت و ابتكار اگر داشتيم ، نويسندگان و گويندگان غرب و شرق زده بي فرهنگ ، آنها را به باد انتقاد و مسخره گرفته و فكر و قدرت بومي ما را سركوب و ماءيوس نموده و مي نمايند و رسوم و آداب اجنبي را هرچند مبتذل و مفتضح باشد با عمل و گفتار و نوشتار ترويج كرده و با مداحي و ثناجويي آنها را به خورد ملتها داده و مي دهند.

مصاديق انحراف

في المثل اگر در كتاب يا نوشته يا گفتاري چندواژه فرنگي باشد بدون توجه به محتواي آن با اعجاب پذيرفته و گوينده و نويسنده آن را دانشمند و روشنفكر به حساب مي آورند و از گهواره تا قبر به هرچه بنگريم اگر با واژه غربي و شرقي اسم گذاري شود مرغوب و مورد توجه و از مظاهر تمدن و پيشرفتگي محسوب و اگر واژه هاي بومي خودي به كار رود مطرود و كهنه و واپس زده خواهد بود. كودكان ما اگر نام غربي داشته باشند مفتخر و اگر نام خودي دارند سربه زير و عقب افتاده اند. خيابانها، كوچه ها، مغازه ها، شركتها، داروخانه ها، كتابخانه ها، پارچه ها و ديگر متاعها هرچند در داخل تهيه شده بايد نام خارجي داشته باشد تا مردم از آن راضي و به آن اقبال كنند. فرنگي مآبي از سرتا پا و در تمام نشست و برخاست ها و در معاشرتها و تمام شئون زندگي موجب افتخار و سربلندي و تمدن و

پيشرفت ، و در مقابل آداب و رسوم خودي ، كهنه پرستي و عقب افتادگي است . در هر مرض و كسالتي ولو جزيي و قابل علاج در داخل بايد به خارج رفت و دكترها و اطبّاء دانشمند خود را محكوم و ماءيوس كرد.

رفتن به انگلستان و فرانسه و آمريكا و مسكو افتخاري پرارزش و رفتن به حج و ساير اماكن متبرّكه كهنه پرستي و عقب ماندگي است . بي اعتنايي به آنچه مربوط به مذهب و معنويات است از نشانه هاي روشنفكري و تمدن ، و در مقابل تعهد به اين امور نشانه عقب ماندگي و كهنه پرستي است . اينجانب نمي گويم ما خود همه چيز داريم . معلوم است ما را در طول تاريخ نه چندان دور خصوصا و در سده هاي اخير از هر پيشرفتي محروم كرده اند و دولتمردان خائن و دودمان پهلوي خصوصا و مراكز تبليغاتي عليه دستاوردهاي خودي و نيز خود كوچک ديدنها و يا ناچيز ديدنها، ما را از هر فعاليتي براي پيشرفت محروم كرد. وارد كردن كالاها از هر قماش و سرگرم كردن بانوان و مردان خصوصا طبقه جوان به اقسام اجناس وارداتي از قبيل ابزار آرايش و تزئينات و تجملات و بازي هاي كودكانه و به مسابقه كشاندن خانواده ها و مصرفي بار آوردن هرچه بيشتر كه خود داستان هاي غم انگيز دارد و سرگرم كردن و به تباهي كشاندن جوان ها كه عضو فعال هستند با فراهم آوردن مراكز فحشاء و عشرتكده ها و دهها از اين مصائب حساب شده براي عقب نگه داشتن كشورهاست .(وصيت نامه سياسی الهی امام (ره))

نظم و انضباط در امور درسی :

"من اكنون روزهای آخر عمرم را می گذرانم و دير يا زود از ميان شما می روم ، ولی آينده تاريک و روزهای سياهی برای شما پيش بينی می كنم اگر خود را اصلاح نكنيد ، نظم و انضباط در امور

درسی و زندگی خود حکمفرما نسازید در آتیه خدای نخواسته محکوم به فنا خواهید بـود .(صـحیفه نور ج ٤ ،ص ، ٢٦١ – ٢٦٢).

تربیت درست

اول مطلب این است که جوانهای ما درست بشوند . این جوانهایی که در آتیه باید این مملکت را حفظ کنند ، این مملکت را اداره بکنند ، اینها باید درست تربیت بشوند و اصلاح بشوند (صحیفه نور ج ۹ ،ص ۲ – ٤)

دانشگاهی ها تربیت بکنند این دانش آموزها را اینها قابل تربیتند، اگر تربیتشان کردید درست حسابي مي توانند اداره کنند.(صحیفهٔ نور «جلد۱۲ ص۵۱۲).

تهیه ابزار متناسب با فطرت پاک انسانی

متناسب با فطرت پاک انسانی ، مراکز آموزشی باید ابزار لازم را مهیا نمایند ، این جوانها نفوسشان مستعد است از برای گرفتن هر چیزی که وارد بشود در نفوس ، نفوس جوانها یک آیینه صیقلی است که هنوز از آن فطرت خودش جدا نشده است و این آیینه همه چیز در آن نقش می شود ببندد. (صحیفه نور ، ج ١٤)

" این کودکان از اولي که وارد مي شوند در محیط تعلیم یک نفوس سالم ساده و بي آلایش و قابل قبول هر تربیتي و هر چیزي که به آنها القا مي شود هستند. و اینها از اول که وارد در کودکستان مي شوند اماناتي هستند الهي به دست آنهایي که در کودکستان آنها را تعلیم مي دهند." (صحیفهٔ نور «جلد١٤» ص ٦) انسان از اول اینطور نیست که فاسد بدنیا آمده باشد . از اول با فطرت خوب بدنیا آمده با فطرت الهی بدنیا آمده ، کل مولود یولد علی الفطره ، که همان فطرت انسانیست ، فطرت صراط مستقیم ، فطرت اسلام ، فطرت توحید است . این تربیت ها ست که یا همین فطرت را شکوفا می کنند و یا

جلوی شکوفایی فطرت را می گیرند .(صحیفه ج ١٤ ،ص ٢٨)" انسان به حسب فطرت الهی است ."(صحیفه جلد ٢٠ ، ص ٢١١).

سهل انگاری در تعلیم وتربیت خیانت به اسلام و...

"باید دستگاههای آموزشی متعهد و دلسوز برای نجات کشور اهمیت ویژه ای در حفظ نوپایان و جوانان عزیزی که استقلال و آزادی کشور در آینده منوط به تربیت صحیح آنان است قائل باشند(صحیفه امام ، جلد ١٥ ، ص٢٤٥). مسامحه و سهل انگاری در تعلیم وتربیت خیانت به اسلام و جمهوری اسلامی و استقلال فرهنگی یک کشور می باشد . و باید از آن احتراز کرد . (صحیفه امام ، جلد ١٧ ، ص٣).

"اگر دانشگاهها و مراکز تعلیم و تربیت دیگر با برنامه های اسلامی و ملی در راه منافع کشور به تعلیم و تهذیب و تربیت کودکان و نوجوانان و جوانان جریان داشتند ، هر گز میهن ما در حلقوم انگلستان و پس از آن امریکا و شوروی فرو نمی رفت ... (صحیفه امام ، جلد ٢١ ، ص ٤٢٩-٤٣٠).

جدی گرفتن تعلیم و تربیت

مجلس و ملت ومتفکران متعهد باید این حقیقت را باور کنند و اصلاح فرهنگ و از آن جمله اصلاح مدارس ، از دبستان تا دانشگاه را جدی بگیرند، و باتمام قوا در سد راه انحراف بکوشند. (کلمات قصار ، www.imam-khomeini)

دستگاههای آموزشی متعهد و دلسوز برای نجات کشور ، اهمیت ویژه ای در حفظ نو پایان و جوانان عزیزی که استقلال و آزادی کشور در آینده منوط به تربیت صحیح آنان است ، قائل باشند(کلمات قصار ، www.imam-khomeini).

نقشه مخرب مراكز تعليم وتربيت غيراسلامي

مراكز تعليم و تربيت: با اهميت و سرنوشت ساز

از امور بسيار با اهميت و سرنوشت ساز مسئله مراكز تعليم و تربيت از كودكستانها تا دانشگاهها است كه به واسطه اهميت فوق العاده اش تكرار نموده و با اشاره مي گذرم . بايد ملت غارت شده بدانند كه در نيم قرن اخير آنچه به ايران و اسلام ضربه مهلک زده است قسمت عمده اش از دانشگاهها بوده است . اگر دانشگاهها و مراكز تعليم و تربيت ديگر با برنامه هاي اسلامي و ملي در راه منافع كشور به تعليم و تهذيب و تربيت كودكان و نوجوانان و جوانان جريان داشتند، هرگز ميهن ما در حلقوم انگلستان و پس از آن آمريكا و شوروي فرو نمي رفت و هرگز قراردادهاي خانه خراب كن بر ملت محروم غارت زده تحميل نمي شد و هرگز پاي مستشاران خارجي به ايران باز نمي شد و هرگز ذخاير ايران و طلاي سياه اين ملت رنج ديده در جيب قدرتهاي شيطاني ريخته نمي شد و هرگز دودمان پهلوي و وابسته هاي به آن اموال ملت را نمي توانستند به غارت ببرند و در خارج و داخل پاركها و ويلاها بر روي اجساد مظلومان بنا كنند و بانكهاي خارج را از دسترنج اين مظلومان پركنند و صرف عيّاشي و هرزگي خود و بستگان خود نمايند. اگر مجلس و دولت و قوه قضائيه و ساير ارگانها از دانشگاههاي اسلامي و ملي سرچشمه مي گرفت ملت ما امروز گرفتار مشكلات خانه برانداز نبود و اگر شخصيتهاي پاكدامن با گرايش اسلامي و ملي به معناي صحيحش ، نه آنچه امروز در مقابل اسلام عرض اندام مي كند از دانشگاهها به مراكز قواي سه گانه راه مي يافت ، امروز ما غير امروز و ميهن ما غير اين ميهن و محرومان ما از قيد محروميت رها و بساط ظلم و ستمشاهي و مراكز فحشاء و اعتياد و عشرتكده ها كه هريک براي تباه نمودن نسل جوان فعّال ارزنده كافي بود درهم پيچيده و اين ارث كشور برباد ده و انسان برانداز به ملت نرسيده بود. دانشگاهها اگر اسلامي انساني ملي بود مي توانست

صدها و هزارها مدرّس به جامعه تحويل دهد لكن چه غم انگيز و اسف بار است كه دانشگاهها و دبيرستانها به دست كساني اداره مي شد و عزيزان ما به دست كساني تعليم و تربيت مي ديدند كه جز اقليت مظلوم محرومي همه از غرب زدگان و شرق زدگان با برنامه و نقشه ديكته شده در دانشگاهها كرسي داشتند و ناچار جوانان عزيز و مظلوم ما در دامن اين گرگان وابسته به ابرقدرتها بزرگ شده و به كرسيهاي قانونگذاري و حكومت و قضاوت تكيه مي كردند و بر وفق دستور آنان يعني رژيم ستمگر پهلوي عمل مي كردند اكنون به حمدالله تعالي دانشگاه از چنگال جنايتكاران خارج شده و بر ملت و دولت جمهوري اسلامي است در همه اعصار كه نگذارند عناصر فاسد داراي مكتبهاي انحرافي يا گرايش به غرب و شرق در دانشسراها و دانشگاهها و ساير مراكز تعليم و تربيت نفوذ كنند و از قدم اول جلوگيري نمايند تا مشكلي پيش نيايد و اختيار از دست نرود. و وصيّت اينجانب به جوانان عزيز دانشسراها و دبيرستانها و دانشگاهها آن است كه خودشان شجاعانه در مقابل انحرافات قيام نمايند تا استقلال و آزادي خود و كشور و ملّت خودشان مصون باشد.(وصيت نامه سياسی الهی).

۲)اهداف :

تعليم و تربيت از ديدگاه امام (ره) ناظر بر تحقق يک انسان كامل است و از اين رو در مكتب تربيتی ايشان تمام ابعاد تشكيل دهنده يک انسان كامل بعنوان اهداف تعليم و تربيت مطرح شده است كه بصورت زير قابل طبقه بندی و ارايه می باشند :

۲/۱ . تربيت دينی و اعتقادی :

پر رنگ ترين هدف در نظام تربيتی حضرت امام (ره) تربيت دينی و اعتقادی است كه می توان آن را زير ساخت ساير ابعاد نظام تربيتی ايشان دانست . به عبارت ديگر ساير ابعاد متاثر از اين بعد می باشند . امام

خمینی (ره) دین را عامل نجات و سعادت انسان می داند و به همین دلیل دینداری را بعنوان مهمترین هدف در تعلیم و تربیت ذکر می کند :

راه مستقیم الهی است که می تواند انسان را از نقص رو به کمال ببرد(کلمات قصار ، www.imam-khomeini)

"تنها چیزی که می تواند انسان را از خیانت و جنایتکاری باز دارد دین است (کشف الاسرارص۲۳۲).

۲/۱/۱ . تربيت قرآني و دينی: بايد تربيت تربيت قرآني باشد(صحيفهٔ نور «جلد۱۵»ص ۱۹٤).

قرآن غنی ترین کتابهای عالم است در تربیت در تعلیم و تربیت ، منتها متخصص لازم دارد(صحیفه ،ج ۱۵ ،ص ۲۵۰). باید تربیت شما ، تربیت معلم ، یک تربیت اسلامی باشد ، یک تربیت انسانی باشد ، یک تربیت در صراط مستقیم باشد . و الا تربیت مسکو را نمی توانیم بپذیریم و تربیت واشنگتن را هم نمی توانیم بپذیریم (آیین انقلاب اسلامی ، ص ۲۸۳)

اگر قلمها و بيانها و علم ها و تعليم ها و آموزش ها براي خدا باشد مغزها را الهي تربيت مي كنند. و اگر بر خلاف اين باشد مغزها مغزهاي غرورمند مغزهاي طاغوتي از آن پيدا مي شود.(صحيفهٔ نور «جلد۱۳» ص۱۱۱). ما همه ماموريم اين جوانهايی را كه دست ما هستند و با آنها رابطه داريم اينها را بايد تربيت اسلامی ، تربيت دينی و متوجه مسائل روز كنيم . (صحيفه امام ، جلد ٦ ، ص ٤٧٦)

مملكت ما احتياج دارد به اينكه انسان درست بشود در آن مؤمن باشد.(صحيفهٔ نور «جلد۷»۱۵٦).

قرآن كتاب آدم سازي :قرآن كتاب آدم سازي است براي آدم ساختن آمده است. كتاب حيوان سازي نيست كتاب تعمير ماديت نيست همه چيز است. انسان را به تمام ابعاد تربيت مي كند.(صحيفهٔ نور «جلد۷» ۱۷۱) .

۲/۱/۲. *اهمیت مجالس روضه سیدالشهدا* :

۲/۱/۳. دانش توام با تهذیب و اخلاق اگر همه عالم خلاف بكنند يک آدمي كه تربيت شده تحت مكتب انبياست او خلاف نمي كند.(صحيفهٔ نور «جلد۹» ص۳). اين مجالسي كه مجالس روضه سيدالشهدا بود كه پيش ملت آنقدر اهميت دارد و آنقدر مربي هست و آنقدر تربيت كرده است مردم را اين را «از» دستشان بگيرد. تمام روضه هاي ايران را قدغن كرد.(صحيفهٔ نور «جلد۱۱ص۱۰٤). اگر انسان متعهد درست كرديد، انسان امين، انسان معتقد به يک عالم ديگر انسان معتقد به خدا، مومن به خدا، اگر اين انسان در دانشگاههاي شما و ما تربيت‌شد مملكتتان را نجات مي‌دهد.(صحيفه نور، جلد ۷، صفحه ٦٤- ٦٣) .

اگر مردم را تربيت كنيد به يک تربيتي سالم و دعوت كنيد به اينكه با خدا آشنا بشوند با معارف الهي آشنا بشوند با قرآن آشنا بشوند اگر اين طور شد كشور شما سالم مي ماند و به ساير جاها هم سرايت مي كند قهري است اين (صحيفهٔ نور «جلد۱۹»ص ۱۷٦).

تعليم تنها ، تعلم تنها ، فقه تنها ، فلسفه تنها ، علم توحيد تنها فايده ندارد تا مقرون با اسم رب نباشد ....(صحيفه نور، جلد ۷، صفحه ۲۲۳).: آن كسی كه دانش دارد لكن دانشش توام با يک تهذيب اخلاق و يک تربيت روحی نيست ، اين دانش موجب اين می شود كه ضررش بر ملت و كشور زيادتر باشد از آنهايی كه دانش ندارند . همين دانش را يک شمشيری می كند در دست خودش و با آن شمشير دانش ممكن است كه ريشه يک كشور را از بين ببرد و قطع كند . (صحيفه امام ، جلد۷ ، ص ۲۱۵). اسلام از كشورگشايي مي خواهد كه الله را در همه عالم نمايش بدهد تربيت الوهيت بكند در همه عالم

تربيت انساني بكند انسان را برساند به آنجايي كه در وهم تو ناید آن..(صحيفهٔ نور «جلد۸»۱۱۳) تعليم بايد پهلويش تربيت باشد تربيت صحيح تربيت اسلامي . اگر تعليم تنها باشد بدون تربيت فايده نـدارد بلكه گاهي مضر است.(صحيفهٔ نور «جلد۸»۱۲٦) اگر انسان تربيت و تعليم نداشته باشد – توام با هم – در همين حد حيوانيت باقي مي ماند. و انسان از ساير حيوانات اگـر آن تربيـت و تعلـيم نباشـد بـدتر است(صحيفهٔ نور «جلد۸»۱۲٦)

تمام كوشش انبيا براي اين بوده است كه انسان را بسازند، تعديل كنند انسان طبيعي را مبـدل كننـد بـه يک انسان الهي(صحيفه نور، جلد ۸، صفحه ۲– ۸۱) . علم تحصيل كن نه علم مطلق و تحصيل مطلق علم جهت دار آموزش جهت دار. جهت ، اسم رب است توجه به خداست بـراي خـدا و بـراي خلـق خدا. (صحيفهٔ نور «جلد۱۳» ص ۱۱۱).

تعليمات انبيا براي اين است كه اين ظلمتهايي كه در اطراف يک موجودي هجوم بـه آن آوردنـد از همه اطراف دست اينها را بگيرد از اين ظلمتها بيرون بياورد .(صحيفهٔ نور «جلد۱۱» ص٦۳) بايد تربيت صحيح اسلامي در جميع مدارس به طـور جـدي اجـرا شـود تـا كـشور از آسـيب مـصون گردد(صحيفهٔ نور «جلد١٤ ص ۵۷)

اگر اين مملكت مسلمان بشود تربيت تربيت اسلامي باشد هيچ قـدرتي نمـي توانـد مقـابلش بايـستد. (صحيفهٔ نور «جلد۱۰» ص۱).

هر مسلماني مي خواهد كه اسلام – كه يک مذهب مترقي است و ابعادش تمام اينجاها را مي گيرد – به همان تربيت و تعليم اسلامي كه اگر با آن تربيت و تعليم اسلامي يک جوانهايي رشد بكنند يـک ملتـي رشد بكند به آن ترتيب تمام چيزهايش درست مي شود.(صحيفهٔ نور «جلد۱۰ ص۱۲۱).

اگر علم تنها ، بی تقوا باشد ولو علم توحید باشد ولو علم ادیان باشد در آن عالم ارزش ندارد(صحیفه امام ، جلد ۱۷ ، ص۱۱٤).

۲/۱/٤.نیل به معرفة الله :اهتمام مقاصد انبیا برگشتن به یک کلمه است و آن معرفة الله است ، تمام ، مقدمه این است ، اگر دعوت به عمل صالح شده است ، اگر دعوت به تهذیب نفس شده است ، اگر دعوت به معارف شده است ، تمام برگشتش به این است که آن نقطه اصلي را که فطرت همه انسانها هست ، حجاب را بردارند تا انسان برسد به آن و آن معرفت حق است ، مقصد عالي همین است(آیین انقلاب اسلامي ، ص ٤١).

۲/۱/۵.ایمان عامل بازدارنده از گناه

ایمان عبارت از این است که آن مسائلی را که شما با عقلتان ادراک کرده اید قلبتان هم به آن آگاه بشود . باورش بیاید . این محتاج به یک مجاهده ای است تا به قلب شما {برسد}بفهمید که همه عالم محضر خداست . ما الان در محضر خدا هستیم ، همین مجلس محضر خداست ، این را اگر –ایمان انسان بر آن راه پیدا نیست – مومن بشود انسان به آن ، قلب انسان بیابد این مطلب را ، از معصیت کنار می رود .(آیین انقلاب اسلامی ،ص ۲٦۱)

۲/۱/۵. *معیارهای دستیابی یادگیرندگان به آن ها*:

یک بچه ای که از مدرسه بیرون می آید باید مسایل دینی اش را بلد باشد مسایل نماز و روزه اش را بداند"(صحیفه جلد ۵ ، ص ۱۰۹).

۲/۲. تربیت اخلاقی :

امام (ره) تربیت اخلاقی را بر حسب آموزه های اسلامی، راهی برای تکامل ابعاد انسانی می داند . شما آقايان و همه اشخاصي كه مي خواهيد آموزش و پرورش بدهيد يـا در بنگاههـاي آمـوزش و پـرورش هستيد همه دانشگاهها همه مراكز تربيـت همـه مـدارس قـديمي بايـد در آن اشخاصـي باشـند كـه آن اشخاصي كه در آنجا هستند تربيت بكنند تربيت اخلاقي بكننـد. (صـحيفهٔ نـور «جلـد۱۲ ص ۱۷۷). از بالاترین و والاترین حوزه هایی که لازم است به طور همگانی مورد تعلیم و تعلـم قـرار گیـرد ، علـوم معنوی اسلامی از قبیل علم اخلاق و تهذیب نفس و سیر و سلوک الی الله ، رزقنا الله و ایاکم که جهـاد اکبر می باشد(صحیفه امام جلد ۲۱ ، ص ٤٢٦)

به ویژه در کتاب چهل حدیث و شرح حدیث جنود عقل و جهل بخش عمده ای از محتوا مربوط بـه اخلاقیات و شکل گیری رفتار اخلاقی در انسانها است که به برخی از آنها در زیر اشاره می شود :

۲/۲/۱.عزم بر ترک معاصی

منزل دیگری که بعد از تفکر از برای انسان مجاهد پیش می آید منزل عزم است . عزم جوهره انسانیت و میزان امتیاز انسان است و تفاوت درجات انسان به تفاوت درجات عزم او است .و عزمی که مناسـب با این مقام است عبارت است از بناگذاری و تصمیم بر ترک معاصی و فعل واجبات و جبـران آنچـه از او فوت شده در ایام حیات و بالاخره عزم بر اینکه ظاهر و صورت خود را انسان عقلی و شرعی نماید . (چهل حدیث ،ص۸).

۲/۲/۲.تذکر و یادآوری

و از اموری که انسان را معاونت کامل می نماید در مجاهده با نفس و شیطان و باید انسان سالک مجاهد خیلی مواظب آن باشد ً، تذکر است . و آن در این مقام عبارت است از یاد خدای تعالی و نعمتهایی که به انسان مرحمت فرموده (چهل حدیث ،ص۱۰).

۲/۲/۳.ریا

ریا عبارت است از نشان دادن و وانمود کردن چیزی از اعمال حسنه یا خصال پسندیده یا عقاید حقه است به مردم ، برای منزلت پیدا کردن در قلوب آنها و اشتهار پیدا کردن پیش آنها به خوبی و صحت و امانت و دیانت بدون قصد صحیح الهی .

....پس ای عزیز برای یک خیال باطل ، یک محبویت جزئی بندگان ضعیف ، یک توجه قلبی مردم بیچاره ، خود را مورد سخط و غضب الهی قرار مده ، و مفروش آن محبتهای الهی ، آن کرامتهای غیر متناهی ، آن الطاف و مراحم ربوبیت را به یک محبوبیت پیش خلق که مورد هیچ اثری نیست و از او هیچ ثمری نبری جز ندامت و حسرت . وقتی دستت از این عالم کوتاه شد ، که عالم کسب است و عملت منقطع گردید ، دیگر هیچ پشیمانی نتیجه ندارد و رجوع بیفایده است . (چهل حدیث ، ص۳۵-۳۹).

۲/۲/٤.عجب

عجب عبارت است از بزرگ شمردن عمل صالح و کثیر شمردن آن و مسرور شدن و ابتهاج نمودن به آن ،و غنج و دلال کردن به واسطه آن ، و خود را از حد تقصیر خارج دانستن . (چهل حدیث ، ص٦۲)

۲/۲/۵.کبر

کبر عبارت است از یک حالت نفسانیه که انسان ترفع کند و بزرگی کند و بزرگی فروشد بر غیر خود .و اثر آن اعمالی است که از انسان صادر می شود و آثاری است که در خارج بروز کند که گویند تکبر کرد . . (چهل حدیث ، ص۷۹).

حسد حالتی است نفسانی که صاحب آن آرزو کند سلب کمال و نعمت متوهمی را از غیر خود ، چه آن نعمت را خود دارا باشد یا نه ، و چه بخواهد بخودش برسد یا نه . (چهل حدیث ، ص۱۰۵).

۲/۲/٦.توجه به آخرت

کسی که توجه قلبش به آخرت باشد ، امور دنیا و کارهای صعب او در نظرش حقیر و سهل شود و این دنیا را متصرم و متغیر و عبورگاه خود و متجر و دارلتربیه خود داند و به هیچیک از سختی و خوشی آن اعتنا نکند ، و احتیاجات او کم گردد و افتقارش به امور دنیا و به مردم آن کم شود بلکه به جایی رسد که بی احتیاج شو د پس امورش جمع شود و تنظیم در کارش پیدا شود و غنای ذاتی و قلبی پیدا کند . . (چهل حدیث ، ص۱۲۸).

غضب عامل فتنه

بیشتر فتنه های بزرگ و کارهای فجیع در اثر غضب و اشتعال آن واقع شده . انسان در حال سلامت نفس باید خیلی خوفناک باشد از حال غضبناکی خود . و اگر دارای این آتش سوزان است در وقتی که حالت سکونت از برای نفس است در صدد علاج بر آید و با تفکر در مبادی آن و مفاسد آن در حال اشتداد و آثار و مفاسد آن در آخر امر بلکه خود را نجات دهد(چهل حدیث ، ص۱۳۸).

عصبیت از اخلاق فاسده و ملکات رذیله ای است که منشاء بسیاری از مفاسد اخلاقی و اعمالی گردد(چهل حدیث ، ص۱٤٦).

۲/۲/۷.مقام نفس

مقام اول نفس جنبه ملكي اوست كه همان ظاهر نفس است و مصدر فعاليتهاي بدني و جوارحي آدمي است و قواي آن عبارتند از حواس ظاهري. سيطره نفس در اين مقام از طريق وهم است .تربيت‌يا جهاد نفس در اين مقام، «عبارت است از غلبه كردن انسان بر قواي ظاهره خود، و آنها را در تحت فرمان خالق قرار دادن، و مملكت را از لوث وجود قواي شيطان و جنود آن خالي نمودن است(چهل حديث ، ص۱۸۲)تمام خيرات از سرچشمه نور فطرت الله است . در صورتی که محتجب به حجابهای طبیعت نباشد و اسیر دامهای پیچاپیچ نفس و ابلیس نگردد ، و کفیل سعادت مطلقه انسانی همین فطرت شریفه است و نیز معلوم شد که تمامی شرور از فطرت محجوبه مظلمه به ظلمات طبیعت است و منشا همه شقاوات و بدبختیها در دنیا و آخرت ، همین احتجابات است ،باید دانست که اگر انسان از خود غفلت کند و در صدد اصلاح نفس و تزکیه آن بر نیاید و نفس را سرخود بار آورد ، هر روز بلکه هر ساعت بر حجابهای آن افزوده شود و از پس هر حجابی ، حجبی ، برای او پیدا شود تا آنجا که نور فطرت بکلی خاموش و منطفی شود و از محبت الهیه در آن اثری و خبری باقی نماند ....۰ (حدیث جنود عقل و جهل ، ص ۸۲) .

۲/۲/۸.خود خواهی

حقیقتا راس همه خطاها ، خطیئتها همین خودخواهی هاست و تا این خودخواهی ها در بشر هست ، این جنگها ،و این فسادها و این ظلمها و ستمگریها هست .(آیین انقلاب اسلامی ،ص ۲۹۷)

۲/۲/۹.دوروئی و نفاق

شرح معنی دورویی بین مسلمانان آن است که انسان ظاهر حال و صورت ظاهرش را به آنها طوری نمایش دهد که باطن قلب و سریره اش به خلاف اوست . مثلا در ظاهر نمایش دهد که من از اهل

مودت و محبت شما هستم و با شما صمیمیت و خلوص دارم و در باطن به خلاف آن باشد . و در نزد آنها معامله دوستی و محبت کند و در غیاب آنها غیر آن باشد .و معنی دو زبانی آن است که با هر کس ملاقات کند از او تعریف کند و مدح نماید یا اظهار دوستی و چاپلوسی کند و در غیاب او به تکـذیب او و غیبتش قیام کند . بنابر این تفسیر صفت اول نفاق عملی است و صفت دوم نفاق قـولی اسـت .... نفاق و دورویی علاوه بر آنکه خود صفتی است بسیار قبیح و زشت که انسان شرافتمند هیچگاه متصف به آن نیست و دارای این صفت از جامعه انسانیت خارج ، بلکه با هیچ حیوانی نیز شبیه نیست .و مایـه رسوایی و سرشکستگی در این عالم پیش اقران و امثال است ، ذلت و عذاب الـیم در آخـرت اسـت و بطوری که در حدیث شریف ذکر فرموده صورتش در آن عالم آن است که انسان بـا دو زبـان از آتـش محشور گردد و اسباب رسوایی او پیش خلق خدا و سرافکندگی او در محضر انبیاء مرسلین و ملائکـه مقربین گردد (چهل حدیث ، ص۱۵۷).

۲/۲/۱۰.مبارزه با خواهش های نفسانی

ای عزیز بدان که خواهش و تمنای نفس منتهی نشود به جایی و به آخر نرسد اشتهای آن ، اگر انسان یک قدم بردارد مجبور شود پس از آن چند قدم بردارد ، و اگر با یکی از هواهای آن همراهی کند ، ناچار شود پس از آن چند قدم بردارد ، اگر یک در به روی خواهش نفس باز کنی ، لابدی که درهای بسیاری به روی آن باز کنی .(چهل حدیث ص ۱۷۱).

غیبت

چنانچه غیبت حرام است ، گوش دادن به ان نیز رفیق آن است در حرمت.(چهل حدیث ص ۳۱۵).

۲/۲/۱۱.شکر نعمت های الهی

بدان که شکر نعمتهای ظاهره و باطنه حق تعالی یکی از وظایف لازمه عبودیت و بندگی است که هر کس به قدر مقدور و میسور باید قیام به آن نماید .گر چه از عهده حق تعالی احدی از مخلوعات بر نمی آید . (چهل حدیث ص ۳٤٥).

۲/۲/۱۲.حضور قلب

و از همه این امور مهمتر ، که باید دیگر امور را مقدمه او دانست ، حضور قلب است که روح عبادت و حقیقت آن بسته به آن است و بدون آن هیچ قیمتی برای عبادات نیست و قبول درگاه حق تعالی نشود . .(چهل حدیث ص ٤۳۱).

حجابهای انسان

توجه به غیر خدا ، انسان را به حجابهای ظلمانی و نورانی محجوب نماید . کلیه امور دنیوی اگر موجب توجه انسان به دنیا و غفلت از خداوند متعال شود باعث حجب ظلمانی می شود . تمام عوالم اجسام حجابهای ظلمانی می باشد ، و اگر دنیا وسیله توجه به حق و رسیدن به دار آخرت ، که دارلتشریف است باشد ، حجابهای ظلمانی به حجب نورانی مبدل می گردد . و کمال انقطاع آن است که تمام حجب ظلمانی و نورانی پاره و کنار زده شود ، تا به مهمانسرای الهی که معدن عظمت است بتوان وارد گردید .(جهاد اکبر ، ص ۳۲)

۲/۳. تربیت فرهنگی ، اجتماعی

فرهنگ از دیدگاه حضرت امام (ره) اساس سعادت یک ملت است که آموزش و پرورش می تواند در اصلاح و تحکیم آن نقش آفرینی نماید :

"درباره فرهنگ هرچه گفته شود کم است ومي‌دانید و مي‌دانیم اگر انحرافي در فرهنگ یک کشور پیدا شود. . . دیري نخواهد گذشت که انحراف فرهنگي بر همه غلبه مي‌کند و همه را خواهي نخواهي به انحراف مي‌کشاند. (صحیفه نور، ج۱۷، ص۳، ۲).

فرهنگ والاترین عنصر جامعه :

بي‌شک بالاترین و والاترین عنصري که در موجودیت هرجامعه دخالت اساسي دارد، فرهنگ آن جامعه است(صحیفه نور، ج۱۵، ص١٦).فرهنگ مبدا همه خوشبختیها و بدبختیهای ملت است . اگر فرهنگ ناصالح شد این جوانهایی که تربیت می شوند به این تربیت های ناصالح ، اینها در آنیه فساد ایجاد می کنند . فرهنگ استعماری ، جوان استعماری تحویل مملکت می دهد . فرهنگی که با نقشه دیگران درست می شود و اجانب برای ما نقشه کشی می کنند و با صورت فرهنگ می خواهند تحویل جامعه ما بدهند . این فرهنگ فرهنگ استعماری و انگلی است ....اگر فرهنگ فرهنگ صحیح باشد جوانهای ما صحیح بار می آیند... . (صحیفه جلد٤ ، ص ١٦).

مساله فرهنگ و آموزش و پرورش در راس مسایل کشور است . اگر مشکلات فرهنگی و آموزشی به صورتی که مصالح کشور اقتضا می کند حل شود ، دیگر مسایل به آسانی حل می گردد . (صحیفه ج ١٤ ، ص ١٩٢).

فرهنگ هر جامعه هویت و موجودیت آن جامعه

اساسا فرهنگ هر جامعه هویت و موجودیت آن جامعه را تشکیل می دهد و با انحراف فرهنگ هر چند در بعدهای اقتصادی ، سیاسی ، صنعتی و نظامی قدرتمند و قوی باشد ولی پوچ و پوک و میان تهی است .... استقلال و موجودیت هر جامعه از استقلال فرهنگ آن نشات می گیرد . (صحیفه امام ، جلد۱۵ ، ص۳۵۷)

آن چيزي كه وظيفه همه ما مسلمين است، وظيفه علماي اسلام است، وظيفه دانشمندان مسلمين است، وظيفه نويسندگان و گويندگان در بين طبقات مسلمين است، اين است كه هشدار بدهند به اين ممالک اسلامي كه ما خودمان فرهنگ داريم، ما خودمان فرهنگ غني داريم، فرهنگ ما طوري بوده است كه فرهنگ ما صادر شده است به خارج كه آنها گرفتند از ما.(صحيفه نور، ج٦، ص٢١٩)

نقيصه‌ها را همه با هم بايد رفع بكنيم كه در راس آنها فرهنگ است. فرهنگ اساس ملت است، اساس مليت‌يک ملت است. اساس استقلال يک ملت است و لهذا آنها كوشش كرده‌اند كه فرهنگ ما را استعماري كنند، كوشش كردند كه نگذارند انسان پيدا بشود، آنها از انسان مي‌ترسند از آدم مي‌ترسند.(صحيفه نور، ج٦، ص٩٤). قضيه تربيت يک ملت به اين است كه فرهنگ صحيح باشد. شما كوشش كنيد كه فرهنگ را فرهنگ مستقل اسلامی درست كنيد .((صحيفه جلد ٧ ، ص ٧٤) عمده اين است كه فرهنگ يک فرهنگ بشود. يكي فرهنگي از آن غربزدگي بيرون نيايد((صحيفه نور، ج٨، ص١٢٦)

وابستگی فرهنگی عامل همه وابستگی ها :

اگر ما وابستگی فرهنگی را داشته باشیم وابستگی اقتصادی هم هست ، وابستگی اجتماعی هم هست سیاسی هم هست . همه اینها هست. (صحیفه امام ، جلد۱۰ ، ص۳۵۷).

مجلس و ملت و متفکران متعهد باید این حقیقت را باور کنند و اصلاح فرهنگ و از آن جمله اصلاح مدارس از دبستان تا دانشگاه را جدی بگیرند و با تمام قوا در سد راه انحراف بکوشند). (صحیفه امام ، جلد ۱۷ ، ص۳۲۳).

آموزش وپرورش :مهم‌ترین وسیله مهندسی فرهنگی

از دیدگاه امام‌خمینی(ره)، مهم‌ترین وسیله برای مهندسی فرهنگی در جهت مطلوب، آموزش و پرورش صحیح است. البته این آموزش موردنظر ایشان تمام سطوح را در بر می‌گیرد و از ابتدای تولد انسان تا هنگام مرگ او را شامل می‌شود. از منظر ایشان فرهنگ مبدأ همه خوشبختی‌ها و بدبختی‌های ملت می‌باشد و اصولا راه اصلاح مملکت در اصلاح فرهنگ آن نهفته است.(صحیفه نور ص ۳۹۰) بنابراین دستگاه فرهنگی متولی مهندسی فرهنگی از منظر امام‌خمینی(ره)، تمام دستگاه‌های فرهنگی، به ویژه آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها، صداوسیما و مطبوعات، هستند که می‌توانند با تاثیر مثبت یا منفی نوع خاصی از فرهنگ را به جامعه القا کنند که در صورت دمیدن روح استقلال و خودباوری در ذهن جوانان کشور درواقع مهندسی فرهنگی صحیح رخ می‌دهد و هرگاه این وضعیت برعکس شود و دستگاه‌های فرهنگی در برنامه‌ریزی‌های خود غرب و دیگران را محور تمام امور معرفی کنند، در آن صورت هویت اصیل فرهنگی دچار خدشه می‌شود و درواقع مهندسی فرهنگی بر مدار خواسته‌های دیگران انجام می‌شود: «این‌ها نیروی انسانی ما را از بین بردند و نگذاشتند رشد بکند. در بین خود کشور ما جوری کردند که محتوای انسان را از بین بردند. صورتی گذاشتند و محتوا را گرفتند...

استقلال فکری و استقلال روحی ما را از دستمان گرفتند... هرچه می‌شد در ذهن همه این بود که باید از خارج این کارها درست بشود.»[امام‌خمینی، در جستجوی راه از کلام امام (دفتر بیست‌ودوم؛ فرهنگ و تعلیم و تربیت)، تهران، امیرکبیر،١٣٦٤،ص١١٩)

از دیدگاه امام‌خمینی چاره این امر، از بین بردن روحیه خودباختگی در برابر دیگران و تقویت روح اعتماد به نفس است و از طریق همین مهندسی فرهنگی می‌توانیم به خواسته‌های خود برسیم: «ما باید این را بفهمیم که همه چیز هستیم و از هیچ کس کم نداریم و ما که خودمان را گم کرده بودیم باید این خود گم‌کرده‌ای را پیدا کنیم.»(امام‌خمینی، در جستجوی راه از کلام امام (دفتر بیست‌ودوم؛فرهنگ وتعلیم وتربیت تهران،امیرکبیر،١٣٦٤،ص ٢٣١)

ترویج فرهنگ بسیجی

امام(ره) تفکر بسیجی را از بدو پیروزی انقلاب در روح جامعه دمید و همواره آن را گامی در جهت انسجام و تقویت جامعه تلقی و بر حمایت و تقویت آن تاکید داشته اند . برخی از فرمایشات معظم له در این زمینه عبارتست از :

- « اگر بر کشوری نوای دلنشین تفکر بسیجی طنین انداز شد، چشم طمع دشمنان و جهانخواران از آن دور خواهد گردید والا هر لحظه باید منتظر حادثه ماند، بسیج باید مثل گذشته و با قدرت و اطمینان خاطر به کار خود ادامه دهد.

- « ائمه ما با همان دید الهی که داشتند ، می خواستند که این ملت ها را با هم بسیج کنند از راههای مختلف ، اینها را یکپارچه کنند تا آسیب پذیر نباشند.»

- « اگر دفاع بر همه واجب شد ، مقدمات دفاع هم باید عمل شود ... اینطور نیست که واجب باشد بر ما که دفاع کنیم و ندانیم چه جور دفاع کنیم.»
- « ارتش بیست میلیونی (بسیج) فرمول دفاع همه جانبه از انقلاب اسلامی است.»
- « بسیج مدرسه عشق و مکتب شاهدان و شهیدان گمنامی است که پیروانش بر گلدسته های رفیع آن اذان شهادت و رشادت سرداده اند.»
- « بسیج لشکر مخلص خداست که دفتر تشکیل آن را همه مجاهدان از اولین تا آخرین امضاء نموده اند.»
- « بسیج شجره طیبه و درخت تناور و پر ثمری است که شکوفه های آن بوی بهار وصل و طراوت یقین و حدیث عشق می دهد»،
- « بسیج میقات پا برهنگان معراج اندیشه پاک اسلامی است که تربیت یافتگان آن، نام ونشانی در گمنامی و بی نشانی گرفته اند.»
- « سنگ بنای بسیج بر حکم فقهی و جهادی استوار است؛ جهادی که مبتنی بر روحیه دفاعی باشد و نه تهاجمی یا جهان گشایی » .» /www.tarighejavid.com

۲/٤ . تربیت سیاسی :

امام (ره) به تربیت سیاسی دانش آموزان نیز توجه داشته آن را در تکمیل شناخت های مورد نیاز آنان مهم دانسته در این زمینه می فرمایند "شما بچه ها را از سیاست از اینطور چیزها دور نگه ندارید . دور نگه داشتن بچه ها از سیاست آن فرمی می شود که وقتی وارد در اجتماع شدند ، مثل یک آدم کوری وارد در اجتماع بشوند ...."(صحیفه جلد ۵ ، ص ۱۰٦)همچنین تاکید بر روزآمد سازی روند تربیت سیاسی

داشته می فرمایند ""آقایان که تربیت بچه ها را می کنند مسایل سیاسی روز را هم به آنها تعلیم بکنند ..."(صحیفه جلد ۵ ، ص ۱۰۹).

۲/۵ .تربیت علمی :

نیاز به تربیت علمی :

امام (ره) تربیت علمی دانش آموزان و جوانان را هم برای نیاز کشور و نیل به استقلال مهم می دانند ، هم آن را لازمه رشد و تکامل و از نیازهای مهم انسانی می شمارند . در این زمینه می فرمایند :

اگر کشور ما علم را بیاموزد ، ادب را بیاموزد ، جهت یابی علم و عمل را بیاموزد ، هیچ قدرتی نمی تواند بر او حکومت کند. (کلمات قصار ، www.imam-khomeini) همه محتاج به تعلیم و تربیت علمي هستیم. هیچ وقت نیست که انسان از این مستغني بشود . (صحیفهٔ نور «جلد١٦).

خودتان را برای یک مبارزه علمی و عملی بزرگ تا رسیدن به اهداف عالی انقلاب اسلامی آماده کنید ...(صحیفه ۲۱ ، ص ۹٦).

"... یک بچه ای که از مدرسه بیرون می آید باید مسایل دینی اش را بلد باشد مسایل نماز و روزه اش را بداند هم تربیت های علمی شود و هم تربیت سیاسی ...(صحیفه جلد ۵ ، ص ۱۰۹)

علوم به هر درجه که هستند ، چه علم المعارف باشد یا غیر آن طریق وصول به جنت مناسب با آن است .و سالک طریق هر علمی سالک طریقی از طرق بهشت است(چهل حدیث ، ص ٤١٦).

مهمترین عامل در کسب خودکفایی و باز سازی ، توسعه مراکز علمی و تحقیقات و تمرکز و هدایت امکانات و تشویق کامل و همه جانبه مخترعین و مکتشفین و نیروهای مستعد و متخصص است که نهایت مبارزه با جهل را دارند.(اندیشه های اقتصادی امام (ره) ۱۳۷۷ص ۱۸۰).

۲/٦ . تربیت هنری :

من به همه مسوولین و دست اندرکاران سفارش می کنم که به هر شکل ممکن وسایل ارتقای اخلاقی و اعتقادی و علمی و هنری جوانان را فراهم سازید . و آنان را تا مرز رسیدن به بهترین ارزش ها و نوآوریها همراهی کنید و روح استقلال و خودکفایی را در آنان زنده نگه دارید (صحیفه ۲۱ ، ص ۹٦). امام (ره) همچنین در سرودن اشعار عرفانی خویش اوج ظرفیت هنر و از جمله شعر را برای انتقال اندیشه مطرح نموده اند .

هنر مطلوب: امام قدس سره در کلام خویش با تقسیم نمودن هنر به دو دسته مي‌فرمايند: « هنر به معني اعم كلمه (نقاشي – خط – شعر قصه‌نويسي – فيلم – تئاتر) بر دو دسته مي‌باشد، يا مورد قبول قرآن هست‌يا نيست.»

حضرت امام قدس سره شاخصه هنر قرآني را اين گونه تعريف مي‌نمايند كه «مشام جان زيباپسند طالبان حق را معطر كند» (هنر در انديشه امام خميني (ره) ،شقايق حايري)

۲/۷ . تربیت اقتصادی :

مادیت در پناه معنویت : همزمان با تاکیدی که در مکتب تربیتی حضرت امام ″ره″بر معنویات گردیده است ، مادیات نیز بعنوان ابزاری برای نیل به این هدف مورد توجه قرار گرفته است . از این رو نیل به رفاه و آسایش در مکتب تربیتی امام (ره) با ویژگی خاصی همراه است که در کنار اهداف اساسی تربیتی باید در قالب اهداف اقتصادی به آن پرداخته شود . این ویژگی در این فرمایش بخوبی بیان شده است ″ مكتب اسلام يک مكتب مادي نيست يک مكتب مادي – معنوي است. مادیت را در پناه معنویت اسلام قبول دارد(صحیفهٔ نور «جلد۷» ص ۱۷۱).

در وصیتنامه الهی – سیاسی می فرمایند : با اراده مصمم و فعالیت و پشتکار خود به رفع وابستگیها قیام کنید .(اندیشه های اقتصادی امام (ره) ۱۳۷۷ص۱۲۱). مساله اقتصاد هم همین طور یک مساله مهمی است وابستگی اقتصادی مساله ای است که وابستگیهای بسیاری را بدنبال می آورد . باید کاری بکنیم که زاید بر خودکفا باشیم .(اندیشه های اقتصادی امام (ره) ۱۳۷۷ص۱۷٤). امروز شمایید که باید دامن به کمر بزنید و در رشد صنایع این کشور و در رشد تولید این کشور دامن به کمر بزنید و همت بگمارید و فعالیت بکنید . فعالیت شما امروز برای کشور اسلامی یک عبادت است .(اندیشه های اقتصادی امام (ره) ۱۳۷۷ص۱۸۰).

چيزي را كه خداي تبارک و تعالي مي‌خواهد رفاه عمومي و سعادت عمومي بشر، سلامت عمومي بشر، سعادت روحي بشر است انشاء الله كه تحقق پيدا كند. " "(صحيفه نور جلد ٦، ص ٨٤).

رفاه همگانی :اسلام آنقدر به رفاه مردم، آسایش مردم و اینطور چیزها توجه دارد و هیچ در این جهت فرقي مابين قشري با قشر ديگر نمي‌گذارد. " "(صحيفه نور جلد ٦، ص ١٦٤).

"اسلام انشاءالله در اين محيط پياده بشود و ما آن رفاهي كه در اسلام و آن طمانينه‌اي كه در اسلام براي افراد حاصل خواهد شد، حاصل كنيم در اين كشور. " "(صحيفه نور جلد ٤، ص ١٨٣).

نهضت اسلامی در برابر فقر و تهیدستی :

نهضت اسلامي مردم ايران در عصري كه نمونه همان عصر جاهليت است و در محيطي كه سرنيزه جانشين عدالت و حبس و شكنجه و اختناق به جاي آزادي و فقر و فلاكت، جانشين رفاه و آسايش گرديده بود، پا گرفت. " "(صحيفه نور جلد ١١، ص ٢٥٨) مسئولين محترم كشور ايران عليرغم محاصرات شديد اقتصادي و كمبود درآمدها، تمامي كوشش و تلاش خود را صرف فقرزدايي جامعه

كرده‌اند و همه آرمان و آرزوهاي ملت و دولت و مسوولين كشور ماست كه روزي فقر و تهيدستي در جامعه ما رخت‌بربندد و مردم عزيز و صبور و غيرتمند كشور از رفاه در زندگي مادي و معنوي برخوردار باشند. " "(صحيفه نور جلد ۲۰، ص ۱۲۹)" ما علاقه داريم كه همه افراد ملت ما در رفاه باشند" ""(صحيفه نور جلد ۵، ص ۲۵۹)".

""مسئولين محترم كشور ايران عليرغم محاصرات شديد اقتصادي و كمبود درآمدها، تمامي كوشش و تلاش خود را صرف فقرزدايي جامعه كرده‌اند و همه آرمان و آرزوهاي ملت و دولت و مسئولين كشور ماست كه روزي فقر و تهيدستي در جامعه ما رخت‌بربندد و مردم عزيز و صبور و غيرتمند كشور از رفاه در زندگي مادي و معنوي برخوردار باشند. """(صحيفه نور جلد ۲۰، ص ۱۲۹)" .

من اميدوارم كه همه طبقات اين ملت در تحت لواي اسلام با رفاه، با سلامت‌با سعادت، همه با سعادت باشند". ""(صحيفه نور جلد ۷، ص ۲۵٤)" .

۲/۸ . .تربیت بدنی :

عقل سالم در بدن سالم :":... ورزشکارها همیشه اینطور بودند که یک روح سالمی داشتند ، از باب اینکه توجه به شهوات نداشتند ، توجه به لذت نداشتند ، توجه به یک فعالیت جسمی که عقل سالم در بدن سالم است . وشما اگر دقت کنید در حال جامعه ها و طبقات جامعه می بینید که آنهایی که در عیش و عشرت می گذرانند ، حقیقتاً عیش و عشرت نیست ؛ بدنها افسرده ، روحها پژمرده و کسالت سر تا پای آنها را گرفته است . اگر دوساعت عشرت می کنند ، بیست و دو ساعت در ناراحتی او هستند و آنهایی که اهل خدا هستند ، توجه به خداوند دارند ، ورزش جسمی می کنند و ورزش روحی ، آنها در تمام مدت ، اشخاصی هستند که پژمردگی در آنها نیست ، افسردگی در آنها نیست و

این یک نعمتی است از خدالی تبارک وتعالی که خداوند نصیب همه بکند ، ان شاءالله »(سخنرانی در جمع درزشکاران منتخب تهران ،۶۰/۱۲/۱۶)

پرورش بدنی همراه پرورش روحانی : همه ورزشکارها دو وظیفه دارند : یک ، ورزش جسمانی برای قوه پیدا کردن و قدرت پیدا کردن . یکی هم پرورش روحانی که اگر پرورش روحانی در انسان پیدا بشود آن وقت قدرت جسمانی اش هم مضاعف می شود و شما کوشش کنید که آن قدرت را هم ، که قدرت الهی است ، آن قدرت هم به برکت اسلام و به برکت مولا امیر المومنین – سلام الله علیه – در شما پیدا بشود که یک مرد روحانی قوی و جسمانی بشوید که هم جانب روحتان قوی باشد و هم جانب جسمتان قوی باشد » .

من خودم ورزشکار نیستم اما ورزشکاران را دوست دارم ». از خدای تبارک و تعالی خواهانم که شما جوانها را که ذخیره این کشور هستید و مایه امید ملت واسلام هستید هر چه بیشتر موفق کند ، تا در همه ابعاد انسانی ورزش کنید .

(کتاب ورزش و ورزشکاران در اندیشه امام خمینی (ره /http://www.tarigh.ir/sitenews/aspx٤٨.))

۳ . *اصول حاکم بر برنامه درسی*

در مکتب تربیتی حضرت امام(ره) اصول تربیتی روشنی قابل استخراج می باشد که در تمام ابعاد تعلیم و تربیت ، بویژه در تدوین سند ملی برنامه درسی قابل استفاده هستند . این اصول به شرح زیر هستند:

۳/۱ . تقدم تزکیه بر تعلیم :

حضرت امام تزکیه را مقدم بر تعلیم می دانند و تاکید دارند که پیش از هر اقدامی در زمینه تعلیم و تربیت باید فرد تهذیب شود . در غیر اینصورت تعلیم و تربیت می تواند خطرساز باشد :

همه اختلافاتی که در بشر هست برای این است که تزکیه نشده است . غایت بعثت این است که تزکیه کند مردم را تا بواسطه تزکیه ، هم تعلم حکمت کند و هم تعلم قرآن و کتاب و اگر تزکیه بشوند ، طغیان پیش نمی آید (آیین انقلاب اسلامی ، ص ٢٦٢)

"گرفتاری همه ما برای این است که ما تزکیه نشده ایم ، تربیت نشدیم . عالم شدند ، تربیت نشدند ، دانشمند شده اند ، تربیت نشده اند ، تفکراتشان عمیق است لکن تربیت نشده اند .و آن خطری که از عالمی که تربیت نشده است بر بشر وارد می شود آن خطر از خطر مغول بالاتر است. غایت بعثت این تزکیه است ، غایت انبیا این تزکیه است . غایت آمدن انبیا این تزکیه است و دنبالش تعلیم .(چهل حدیث ، ص ٥٠٤ -٥٠٥).

اگر انسان خباثت را از نهادش بیرون نکند ، هر چه درس بخواند و تحصیل نماید نه تنها فایده ای بر آن مترتب نمی شود ، بلکه ضرر دارد . (جهاد اکبر ، ص ٥٤)هر قدمی که برای تحصیل علم بر می دارید ، قدمی هم برای کوبیدن خواسته های نفسانی ، تقویت قوای روحانی ، کسب مکارم اخلاق ، تحصیل معنویات و تقوا بر دارید (جهاد اکبر ،ص ٥٤)

تزکیه برای این است که نور هدایت در انسان واقع بشود . تا تزکیه نشدید طغیان برای شما حاصل خواهد شد . تا تزکیه نشده اید ، علم برای شما خطرناک است ، خطرناکتر از هر چیزی . تا تزکیه نشده اید ، مقام برای شما خطرناک است و شما را به هلاکت دنیایی و اخروی می کشاند (صحیفه ١٤ ،ص ٣٩٣).

تا تزکیه نباشد تعلیم کتاب و حکمت میسور نیست باید تزکیه شود نفوس از همه آلودگیها که بزرگترین آلودگی عبارت است از آلودگی نفس انسان و هواهای نفسانیه که دارد ، مادامی که انسان در حجاب

خود هست نمی تواند این قران را که نور است و بر حسب فرمایش قـران نـور اسـت ... نمـی تواننـد ادراک کنند (صحیفه امام ج ١٤ ، ص ١١٢).

پس آن دو رکن ، آموزش با رکن پرورش باید بگوییم که اینها بـا هـم هـستند و اگـر بـا هـم در یـک جمعیتی ، در یک بنگاهی ، در یک مدرسه ای در یک دانشگاهی ، اینها همـدوش هـم رفتنـد و جلـو رفتند ، آن وقت است که ما استفاده از دانشگاه می کنـیم ، اسـتفاده از حـوزه هـای علمـی مـی کنـیم ، استفاده از همه جا می کنیم(صحیفه امام ، جلد١٨ ، ص ١٨٩-١٦٥).

علاوه بر دانش، تربیت لازم است. اگر یک دانشمندي تربیت نداشته باشد مـضر اسـت.(صـحیفهً نـور «جلد١٢،ص٥) پرورش قبل از آموزش است. اگر هم قبل نباشد همراه باید باشند و رتبه او مقدم است. صحیفهً نور «جلد١٢، ص١٧٧). محتوا را درست بکنید . باید کوشش کنید به اینکه آموزش ، آمـوزش صحیح باشد. آموزش وقتی مفید خواهد شد کـه تزکیـه باشـد ، کـه تربیـت روحـی و اخلاقـی در آن باشد(صحیفهً نور «جلد١٢، ص٢١٥) ضرورت توام بودن آموزش با پرورش بایـد آمـوزش و پـرورش مردم توام باشد. صحیفهً نور «جلد١٣» ص١١١).

توجه کنید که آموزش بدهید و در ضمن آموزش تربیت کنید. صحیفهً نور «جلد١٣» ص ١١١).

مسئله تربیت بالاتر از تعلیم است. (صحیفهً نور «جلد١٣» ص١٢٠) .

اگر ملت ما علم را آن علم جهت دار را یاد گیرند ، تربیت بشوند ، .... در پهلوی علم هم تربیت باشد ، تربیت دینی ، تربیت الهی ، تربیت انسانی و هم علم . اگر هر دو حربه در دست شما باشد ، کسی نمی تواند به شما تعدی کند کسی نمی تواند استبداد را برگردانـد. (صـحیفه امـام ج ١٣ ص ٢٦٦). ...آن

علمی میزان است و آن علمی برای بشر سعادت است که تربیت در او باشـد(صـحیفه امـام ج ۱۳ ،ص ۲۹۹).

تزکیه برای این است که نور هدایت در انسان واقع بشود. تا تزکیه نـشدید طغیـان بـرای شـما حاصـل خواهد شد ، تا تزکیه نشده اید علم برای شما خطرناک است .(صحیفه ج١٤ ،ص٢٥٥).

خطر علم بدون تربیت اگر شما بخواهید تعلیم کنید فقط اطفال را و کاري به این نداشته باشـید کـه در پهلوي تعلیم و تربیت انساني تربیت اخلاقي باشد اینها با همان علم بدون تربیـت مراحـل را طـي مـي کنند. و علم بدون تربیت آنها را یا اکثر آنها را رو به فساد مي کشد.(صحیفهٔ نور «جلد١٤» ص ٦).

اگـر انـسان تزکیـه بـشود و نفـس انـسان تربیـت بـشود ایـن اختلافـات برداشـته مـي شـود. اگر تمام انبیاي عظام جمع بشوند در یک شهري و در یک کشوري هیچگاه بـاهم اخـتلاف نمـي کننـد بـراي اینکـه تزکیـه شـده انـد علـم و حکمـت را بعـد از تزکیـه در نفـس دارنـد. گرفتاري همه ما براي این است که ما تزکیه نشده ایم تربیت نشدیم. (صحیفهٔ نور «جلد١٤»ص١١١).

گرفتاری همه ما برای این است که ما تزکیه نشده ایم . تربیت نشدیم ، عالم شـدند ، تربیـت نـشدند . دانشمند شده اند تربیت نشده اند... و آن خطری که از عالمی که تربیت نشده و تزکیه نـشده اسـت بـر بشر وارد می شود ، آن خطر از خطر مغول بالاتر است . غایت بعثت این تزکیه است ، غایت آمدن انبیا این تزکیه است و دنبالش آن تعلیم(صحیفه امام جلد ١٤ ص ٣٩١).

اگر نفوس تزکیه نشده و تربیت نشده باشند وارد بشوند در هر صـحنه، در صـحنه توحیـد، در صـحنه معارف الهي، در صحنه فلسفه، در صحنه فقه و فقاهت، در صحنه سیاسـت در هـر صـحنهاي کـه وارد

بشود، اشخاصي كه تزكيه نشدند و تصفيه نشدند... خطر اينها بر بشر خطرهاي بزرگ است... (صحيفه نور، جلد ١٤، صفحه ٢٥٤).

علم را با تربيت «همراه كنيد» اينها دو بالي است كه انسان با آن مي تواند سير بكند الي الله تعالي (صحيفهٔ نور «جلد١٧» ص ٧٠). اهميت تربيت را از تعليم بيشتر بدانيد(آيين انقلاب اسلامي ٢٣٣ص)

دو بال پرواز :

اينها (علم و تهذيب) يک دو بالی هستند که اگر يک ملتی بخواهد پرواز کند طرف سعادت ، با دو تای اينها بايد پرواز کند ، يکی اش که ناقص باشد نمی شود (صحيفه امام ج ١٧ ، ص ٢٠) آموزش و تربيت معنوي دو بال براي پرواز بنابراين چيزي كه مهم است قضيه پروراندن روح اين اطفال از كوچكي تا برسد در هر جا كه مي روند آنها را تربيت روحي بكنند و تربيت علمي (صحيفهٔ نور «جلد١٧» ص ٧٠) علم و دانش اگر در كنار آن تربيت نباشد مضر است تربيت كنيد مهم تربيت است ، علم تنها فايده ندارد . علم تنها مضر است((كلمات قصار ،ص ١٨٣).

دو ركن اصلي آموزش و پرورش است و اسلام در هر دو ركن سفارش اكيد فرموده است. و پرورش سفارشش بيشتر شده است و اهميتش هم بيشتر است. پرورش به معناي اينكه در هر جايي كه علما مشغول تدريس هستند علماي دانشگاه و علماي حوزه هاي علمي قديمي و استادها در هر جا هستند با اين دو ركن مواجه اند: ركن آموزندگي و تربيت علمي و ركن پرورش و تربيت اخلاقي و تهذيب نفس.(صحيفهٔ نور «جلد١٦).

آن جنبه تعلیماتی اگر چه بسیار اهمیت دارد ، لکن اگر پهلوی او پرورش روحی نباشد مضر به حال بشر است(صحیفه امام جلد ۱۷ ، ص ۲۰).

تاثیر بی تقوایی :صدمه هایی که وارد می شود بر مملکت – غالبا – از این متفکرین بی پرورش، آموزشهای بی پرورش ، واقع می شود. علم را تحصیل می کنند لکن تقوا ندارند(صحیفه امام ، جلد ۲۳ ، ص۵۳۳). این نقصهایی که اطراف کشورمان و همین طور در اطراف جهان است ... تمام اختلافاتی که پیدا می شود برای این است که ما تربیت نشدیم و ما تزکیه نشدیم((سخنرانی شماره ۲۳۱).

تربیت وظیفه همه معلمان :

این وظیفه (همراه بودن تربیت با تعلم) فقط وظیفه معلم ديني نيست ، اين وظيفه همراه است براي تمام معلمين در هر رشته و تمام اساتيد دانشگاه در هر رشته اي هستند.(آيين انقلاب اسلامي ۲۳۳ ص)

میزان در علم آن است که آیت و علامت و نشانه باشد و خودی و خودیت در آن نباشد و انانیت در محل او محو و نابود شود. (چهل حدیث ، ص ۳۹۳) این من را اگر انسان زیر پا گذاشت و او شد اصلاح می کند همه چیز را(کلمات قصا ر ص ١٦).

ضرورت مهار نفس :

هر قدمي كه براي تعليم و تعلم برمي داريد همراه آن قدم قدمي باشد براي مهار كردن نفستان كه از اين سركشي كه دارد و آزادي كه براي خودش فرض مي كند كه هيچ مهاري در كار نباشد خودتان مهار كنيد نفس خودتان را. ...اگر یک همچو تعلیم و تربیتی در کشور باشد این کشور می تواند مستقل باشد ، آزاد باشد ، می تواند اقتصادش را تامین کند ، می تواند فرهنگش را درست کند ، می تواند همه

چیزش را اصلاح کند .((صحیفه امام ج ۸ ، ص ۵۱)اشتغال به تهذیب نفس و تصفیه اخلاق که فی الحقیقه خروج از تحت سلطه ابلیس و حکومت شیطان است از بزرگترین مهمات و اوجب عقلیه است .(شرح حدیث جنود ، ص ٦٨).

شرایط مجاهده با نفس :

بدان که اول شرط مجاهده با نفس و حرکت بجانب حق تعالی تفکر است. شرط دوم مجاهده با نفس عزم در بنا گذاری و تصمیم بر ترک معاصی و فعل واجبات و جبران مافات در دوران جوانی است . (چهل حدیث ،ص ٦ و ۷) اگر عصیان موجب فعلیت و بروز وظهور ملکات رذیله نفسانیه نشود، صاحب آن از ساحت رحمت و درگاه قرب عزت پروردگار دور نیفتد به خلاف آن که اگر معصیت رذایل فطریه را ظاهر و فعلي سازد و صورت باطن انسان را مبتدل به صورت جنود جهل نماید از ساحت رحمت دور شود و چه بسا شود که نور فطرت الهي به کلي منطفي گردد (امام خميني ، شرح حدیث ، جنود عقل و جهل ، ص٦٨)

بدان که تعدیل قواي نفسانیه که غایت کمال انساني و منتهاي سیر کمالي بسته به آن است ، بلکه به یک معني خود آن است از مهمات امور است که غفلت از آن خسارت عظیم و خسران و شقاوت غیر قابل جبران است(امام خميني ، شرح حدیث جنود عقل و جهل ، ص ۱۵۳)

شتغال به تهذیب نفس و تصفیه اخلاق که فی الحقیقه خروج از تحت سلطه ابلیس و حکومت شیطان است از بزرگترین مهمات و اوجبات عقلیه است.(شرح حدیث جنود ٦٨).

۳/۲ . یادگیری فعال :

"فطرت انسان برای هر مطلبی که واضح نیست دلیل طلب میکند ، همینطوری قبول نمی کند، تا هر چه گفتند فورا قبول کند اینطور نیست بلکه اگر مطلبی به او تبلیغ کردند و مطلبی را گفتند این دلیل می خواهد که به چه دلیل شما یک همچو مطلبی را مثلا می گویید"(صحیفه نور، ج ۳ ،ص ۳)

۳/۳ . تدریجی بودن فرایند تربیت :

چون تربیت امر تدریجی است باید طبقه بچه و جوان کوچک را کم کم تربیت کنیم. (صحیفه نور ، ج ۷ ، ص ۱۱۲)

۳/٤ . مادی و معنوی بودن مکتب اسلام :

مکتب اسلام یک مکتب مادي نیست یک مکتب مادي – معنوي است. مادیت را در پناه معنویت اسلام قبول دارد(صحیفهٔ نور «جلد۷» ص ۱۷۱).

اسلام، فقط عبادت نیست ، فقط تعلیم و تعلّم عبادي و امثال اینها نیست . اسلام سیاست است ، اسلام از سیاست دور نیست ، اسلام یک حکومت بزرگ به وجود آورده است ، یک مملکت بزرگ به وجود آورده است ، اسلام یک رژیم است ، یک رژیم سیاسي است ، منتها سایر رژیم ها از بسیاري از امور غافل بودند و اسلام از هیچ چیز غافل نیست ، یعني اسلام ، انسان را تربیت مي کند، به همه ابعادي که انسان دارد، بعد مادي دارد، راجع به بعد مادي تصرفاتي دارد، بعد معنوي دارد، راجع به معنویات صحبت دارد... اسلام یک همچو چیزي است که وقتي که انسان بزرگ شد، معاشرت خودش با برادرش ، معاشرت خودش با پدر و مادرش ، معاشرت پدر و مادر با پسر، معاشرت این دو با همسایگان ، معاشرت اینها با

همشهري ها، معاشرت اينها با همدين ها، اينها با خارجي ها، همه اينهـا در اسـلام هـسـت و اسـلام يـک حـکومتي است که يک جنبه اش حکومت سياسي است و يک جنبـه اش حکومـت معنـوي ... (مختاري ، رضا سيماي فرزانگان ، ص ٤٤٧).

"مقصد اسلام و مقصد همه انبيا اين است که آدمها را تربيـت کننـد صـورتهاي آدمـي را آدم معنـوي و واقعي کنند(صحيفهٔ نور «جلد٧»ص ١٧١).

علم تنها فايده ندارد علم با معنويات علم است ادب تنها فايده ندارد ادب بـا معنويـات.(صـحيفهٔ نـور «جلد٧»١٧١) انسان را طوري تربيت کنيـد کـه ماديـات هـم در مهـار معنويـات باشـد.(صـحيفهٔ نـور «جلد٨»٧٠). خطرات علم بدون تزکيه و تربيت و گاهي ضـرر از ايـن قـشر بـه اسـلام و بـه کـشور از قشرهاي ديگر بيشتر مي خورد.(صحيفهٔ نور «جلد٩» ص١). تزکيه نفس بالاتر از علم و حکمت اسـت و همينطور هم هست يک ملت چنانچه افرادش تزکيه شده باشند تربيت شده باشند ايـن ملـت پيـشرو است(صحيفهٔ نور «جلد٩» ص ٤٣). در مکتبهاي توحيد مردم را تربيت مي کننـد و آنهـا را از ظلمـات خارج مي کنند و هدايت به جانب نور مي کنند.(صحيفهٔ نور «جلد٩» ص٩٩).

تعليمات اسلام ، تعليمات طبيعی نيست ، تعليمات رياضی نيست ، همه را دارد ، تعليمات طب نيست ، همه اينها را دارد لکن اينها مهار شده به توحيد. برگرداندن همه طبيعت و همه ظلهـای ظلمـانی بـه آن مقام نورانی که آخر ، مقام الوهيت است . ...اسلام در همه چيزش اصلش آن مقصد اعلی را خواسـته ، هيچ نظری به اين موجودات طبيعی ندارد ، الا اينکه در همان نظر ، نظـر بـه آن معنويـت دارد و بـه آن مرتبه عاليه دارد . (صحيفه نور، ج٨، ص١١٣). انسان يک موجودی است در ابتدا مثل سـاير حيوانـات است. . اگر رشد بکند، يک موجود روحانی می شود که بالاتر از ملائک الله می شود و اگر طرف فساد

برود یک موجودی است که از همه حیوانات پست تر است . (صحیفه ، جلد ۱۰ ، ص ٤٤٦).. انسانها در جنبه های معنوی یک نحو تعلیمات دارند و در جنبه های ظاهری و مادی یک نحو دیگر و اگر این دو تا با هم جمع بشوند یک انسان به تمام معنا به وجود خواهد آمد .(صحیفه امام جلد ۷ ،ص ۲۲۲).

۳/۵ . اصل دلسوزی و محبت به متربی :

... اینها فرزندان شما هستند ، یک تربیت با محبت ،و همان طوری که فرزند خودتان را می خواهید تربیت بکنید ، اینها را همان طور انشاالله تربیت کنید (سخنرانی در جمع کارکنان آموزش و پرورش ۵۸/۶/۲۸،)

۵/۳.محبت در تعلیم و تربیت :

پیغمبر اسلام برای اینکه مردم تربیت نمی شدند غصه می خورد به طوری که خدای تبارک و تعالی او را تسلیت می داد ...و کافرها را وقتی که می دید که اینها به مجرای طبیعی انسانی نمی آمدند ،برای آنها متاسف بود و هر انسانی باید اینطور باشد که متاسف باشد برای آنهایی که نمی آیند به خط اسلام و خط انسانیت (آیین انقلاب اسلامی ،ص ۲۸۵).

۳/٦ . کاربردی بودن تعلیم و تربیت :

علم و عمل ، علم و تعهد، به منزله دو بال هستند که با هم می توانند به مراتب ترقی و تعالی برسند(کلمات قصار ، www.imam-khomeini).

اگر چنانچه فقط دنبال یاد گرفتن باشید حالا این یاد گرفتن همراه با یک تربیت صحیح و تزکیه نفس و درست راه رفتن نباشد یک انباري از معلومات یا به قول سعدي که تعبیر دیگري از همان تعبیر قرآن «است»: مثل الذین حملوا التوریهٔ ثم لم یحملوها کمثل الحمار یحمل اءسفارا کسي که یاد مي گیرد لکن یاد گرفتنش همان یاد گرفتن است و به کار نمي بندد آن یاد گرفتنها را تربیت تربیت انساني نیست در

تعبير قرآن كريم اين است كه مثل يک حيواني الاغي مي ماند كه به پشتش كتاب بار باشد.(صحيفهٔ نور «جلد۹» ص۱).

رسالت دانشگاه :"جوانهاتان را تربيت كنيد به يک تربيتي كه فعال باشند . همه براي اين نباشد كه يک ميزي را بگيرند.(صحيفهٔ نور «جلد ۱۲ ص ۵) دانشگاه بايد عالم درست كند نه اداري صحيفهٔ نور «جلد۱۲، ص۵).

ذكر علماي سوء را مي فرمايد: آنهايي كه علم را آموخته اند لكن عمل به آن علم نمي كنند و با بدترين وجه از آنها اسم برده است: مثل الذين حملوا التوريهٔ ثم لم يحملوها كمثل الحمار يحمل اسفارا مثل آنها كه عالم شده اند لكن علم در آنها اثر خودش را نگذاشته است مثل الاغي مي ماند كه بارش كتاب باشد! وقتي كه علم در انسان تاثير نكند و انسان را انسان نكند اين حمل كتاب چه در سينه ها باشد و چه در پشت باشد! مثل اينها مثل آن اشخاصي هست كه مثل حيواني هست مثل الاغي هست كه كتاب به دوش او باشد: همان طور كه كتاب براي آن حيوان هيچ فايده ندارد اين علمي كه دنبالش تعهد نباشد دنبالش عمل نباشد دنبالش رشد فكري نباشد دنبالش هدايت مردم نباشد اين نظير همان است كه به دوشش كتاب باشد بلكه به دوش يک حيوان و يک الاغ كتاب باشد. (صحيفهٔ نور «جلد۹» ص۱۲۰).

۳/۷ . جامعيت در تعليم و تربيت

اسلام از هيچ چيز غافل نيست ، يعني اسلام ، انسان را تربيت مي كند، به همه ابعادي كه انسان دارد،(مختاري ، رضا سيماي فرزانگان ، ص ٤٤٧).

اسلام می خواهد انسان را یک انسانی بسازد جامع ، یعنی رشد به آنطور که هست بدهد از حظ طبیعت دارد رشد طبیعی به او بدهد ، حظ برزخیت دارد رشد برزخیت به او بدهد ، حظ روحانیت دارد رشد

روحانیت به او بدهد ، حظ عقلانیت دارد رشد عقلانیت به او بدهد حظ اولوهیت دارد رشد اولوهیت به او بدهد . (جستجوی راه از کلام امام ، دفتر بیست و دوم ، صفحات ۵۱ ، ۳۹ ، ۳۸) . اسلام نه دعوتش به خصوص معنویات است و نه دعوتش به خصوص مادیات است ، هر دو را دارد ، یعنی اسلام و قرآن کریم آمده است که انسان را به همه ابعادی که انسان دارد بسازند او را تربیت کنند . (صحیفه ٤ ،ص ١٨٤).

" تربیت و تعلیم همه جانبه باید باشد یعنی آن مقداری که کشور احتیاج به آن دارد ، خود شخص احتیاج به آن دارد باید تعلیم و تربیت در آنجا به همه ابعاد باشد"(۲۳). تعلیمات اسلام تعلیمات طبیعي نیست تعلیمات ریاضي نیست همه را دارد. تعلیمات طب نیست همه این را دارد لکن اینها مهار شده به توحید(صحیفهٔ نور «جلد۸»۱۱۳). ابعاد انسان ابعاد همه عالم است و اسلام براي تربیت انسان در همه ابعاد است. صحیفهٔ نور «جلد۱۲، ص۱۵۵). انسان غیرمحدود است و مربي انسان غیرمحدود است و نسخه تربیت انسان که قرآن است غیرمحدود است نه محدود به عالم طبیعت و ماده است نه محدود به عالم غیب است نه محدود به عالم تجرد است همه چیز است. صحیفهٔ نور «جلد۱۲، ص۱۵۵).

اسلام یک چیزي نیست که براي یک طرف قضیه فکر کرده باشد، اسلام در همه اطراف قضایا حکم دارد، تمام قضایاي مربوط به دنیا، مربوط به سیاست ، مربوط به اجتماع ، مربوط به اقتصاد، تمام قضایاي مربوط به آن طرف قضیه آخرت که اهل دنیا از آن بي اطلاعند. ادیان توحیدي آمده اند براي اینکه هر دو طرف قضیه را نگاه بکنند و طرح بدهند، نسبت به هر دو طرف قضیه آنها (دنیا و آخرت)(آیین انقلاب اسلامي ، ص ۱۱۸).

"همیشه یک ورق را گرفته اند و آن ورق دیگر را حذفش کرده اند، یا مخالفت کرده اند. یک مدت زیادي گرفتار عرفا بودیم ... آنها خدمتشان خوب بوداما گرفتاري براي این بود که : همه چیز را بر مي گردانند به آن طرف معنویت .

...یک وقت هم گرفتار شدیم به یک دسته دیگري که همه معنویات را بر مي گردانند به این طرف اصلا به معنویات کاري ندارند.

آنگاه درادامه سخن ، بااندیشه همه سونگرش چنین مي فرماید:

...اسلام همه چیزاست .اسلام آمده انسان درست کند وانسان همه چیز است ، همه عالم است انسان . آن که مربي انسان است ، باید همه عالم را آشنا بر آن باشد... تا بتواندابن انسان را به مدارجي که دارد برساند.(صحیفه نور، ج .۸ ص۷۲ ۷۱.)

۳/۸. اولویت سنین کودکی و جوانی برای تعلیم و تربیت:

"هر چه سن بالا رود امور منافی سعادت انسان زیادتر شده قدرت کمتر می‌گردد. به سن پیری که رسیدید دیگر مشکل است موفق به تهذیب و کسب فضیلت و تقوی شوید نمی‌توانید توبه کنید زیرا توبه با لفظ «اتوب الی الله» تحقق نمی‌یابد، بلکه ندامت و عزم بر ترک لازم است، پشیمانی و عزم بر ترک گناه برای کسانی که پنجاه سال یا هفتاد سال غیبت و دروغ مرتکب شده، ریش خود را در گناه و معصیت سفید کرده‌اند حاصل نمی‌شود.» (جهاد اکبر، ص ۸٤.) این اصل در بخش رویکرد و منطق برنامه مفصل تر ارایه شده است .

۳/۹.کمال جویی

عایله بشر پیدا یکي از فطرتهایي که جمیع سلسله بني‌الانسان مخمر بر آن هستند و یک نفر در تمام و غیر آن آن را تغییر نشود که برخلاف آن باشد، و هیچیک از عادات و اخلاق و مذاهب و مسالک ندهد و در آن خلل وارد نیاورد، فطرت عشق به کمال است(چهل حدیث ، ص۱۸۲).

هر انسانی بلکه هر موجودی با لفطره عاشق کمال است و متنفر از نقص ، شما اگر علم می جویید چون کمال است می جوئید و از این جهت ممکن نیست که فطرت شما به هر علم که دست یابد به آن قانع شود .و اگر توجه کند که مراتب بالاتری است در این علم ، بالفطره آن را می جوید و می خواهد .و از این علم که دارد ، بواسطه محدودیت و نقصش ، متنفر است و آنچه به آن دل باخته حیث کمال آن است(صحیفه جلد ۲۰ ص ٤٣٩-٤٤٠).

...و آن این است که یکی از فطرتهایی که جمعیع سلسله بنی الانسان مخمر بر آن هستند و یک نفر در تمام عایله بشر پیدا نشود که بر خلاف آن باشد ، و هیچ یک از عادات و اخلاق و مذاهب و مسالک و غیر آن ، آن را تغییر ندهد و در آن خلل وارد نیاورد ، فطرت عشق به کمال است .که اگر در تمام دوره های زندگی بشر قدم زنی و هر یک از افراد هر یک از طوایف و ملل را استنطاق کنی ، این عشق و محبت را در خمیره او می یابی و قلب او را متوجه کمال می بینی ...(آیین انقلاب اسلامی ، ص ٤٢٤).

خدای تبارک و تعالی انبیاء را مامور فرموده است که اینها بیایند و تربیت کنند این انسان را که برسد به آن مراتب مافوق طبیعت و هر چیزی که در آن قابلیت هست ،فعلیت پیدا بکند و تربیت یک تربیت الهی بشود (صحیفه ٤ ،ص ١٧٦).

فطرت ، فطرت توحید است ، فطرت کمال طلبی است ، کمال مطلق را انسان می طلبد. (صحیفه جلد ۱۹ص۲۲٤).

انسان در باطن خودش و فطرت خودش تناهی ندارد . آمالش غیر متناهی است وقوف نمی کند آمال انسان (صحیفه ج ١٦ ص ۳۰). انسان تا آن آخر عمرش هم به علم احتیاج دارد و هم به آموزش و هم به پرورش. هيچ انساني نيست كه مستغني از علم باشد و مستغني از پرورش و تربيت صحيفهٔ نور «جلد۱۷» ص۷۰).

انسان حد ندارد ، بی حد است انسان ، انسان در معنویا ت هیچ حدی ندارد تا آنجایی که برگردد به کمال مطلق(سخنرانی شماره ۹۰۵ ، ٤ / ۲ / ٦۲).

۳/۱۰ . تربیت روز آمد :

جهت گیری آموزش های موجود باید متناسب با نیاز جامعه و روزآمد باشد . امـام (ره) در ایـن زمینـه می فرمایند: "بچه هاي ما در هر زماني موافق آن زمان بايد تربيت بشوند."(صحيفهٔ نور «جلد٦»ص۸۱).

۳/۱۱ . ساده زیستی و تعلیم و تربیت :

در كيفيت تحصيل ، هرچه برويد سراغ تجملات – و ان شاءالله نمي رويد - از علومتان كاسته مي شود، آنهايي كه اين كتابهاي قطور را نوشته اند و پر ارزش را، زندگي شان يک زندگي طلبگي بوده مثل شيخ انصاري(مختاري ، رضا سيماي فرزانگان ، ص ٤٤٧)

اگر بخواهید بی خوف و هراس در مقابل باطل بایستید و از حق دفاع کنید و ابر قدرتتان و سلاحهای پیشرفته آنان و شیاطین و توطئه های آنان در روح شما اثر نگذارد و شما را از میدان بدر نکند، خود را به « ساده زیستن » عادت دهید و از تعلق قلب به مال و منال و جاه و مقام بپرهیزید. مردان بزرگ که

خدمتهای بزرگ برای ملتهای خود کرده اند، اکثرا « ساده زیست » و بی علاقه به زخارف دنیا بوده اند.. . چرا که با زندگانی اشرافی و مصرفی نمی توان ارزشهای انسانی و اسلامی را حفظ کرد »(کتاب آئین انقلاب اسلامی گزیده ای از اندیشه و آرا امام خمینی « ره » ص ١٧٤)

آن روزی که توجه اهل علم به دنیا شد و توجه به این شد که خانه داشته باشند چطور و زرق و برق دنیا خدای نخواسته در آنها تاثیر بکند، آن روز است که باید ما فاتحه اسلام را بخوانیم. . . آن روزی که زرق و برق دنیا پیدا بشود و شیطان در بین ما راه پیدا کند و راهنمایمان شیطان باشد، آن روز است که ابرقدرتها می توانند در ما تاثیر کنند و کشور ما را به تباهی بکشند. همیشه این کشور بواسطه این کاخنشینها تباهی داشته است. این سلاطین جور که همه تقریبا کاخنشین بودند، اینها به فکر مردم نمی توانستند باشند، احساس نمی توانستند بکنند فقر یعنی چه ، احساس نمی توانستند بکنند بی خانمان یعنی چه .. . وقتی که کسی احساس نکند که فقر معنایش چیست گرسنگی معنایش چیست این نمی تواند به فکر گرسنه ها و بفکر مستمندان باشد. لکن آنهایی که در بین همین جامعه بزرگ شده اند و احساس کردند فقر چیست دیدند، چشیدند فقر را، احساس می کردند، ملموسشان بوده است که فقر یعنی چه، اینها می توانند به حال فقرا برسند. کوشش کنیم که این وضعیت در همه ما محفوظ باشد، در مجلس ما، در ارگانهای دولتی ما،(کتاب آئین انقلاب اسلامی گزیده ای از اندیشه آرا امام خمینی (ره) ص ٣٦٦) .

۳/۱۱ . تعلیم و تربیت مادام العمر :

امام (ره) برای تعلیم و تربیت ماهیتی مادام العمر در نظر می گیرند که به این واسطه باید شرایط مساعد برای تحقق این هدف فراهم گردد :

علم یک معنايي است یک حقیقتي است در هر رشته اي که آخر ندارد غیرمتناهي است. از این جهت ما باید در تمام مدت عمرمان علم را تحصیل کنیم. (صحیفهٔ نور «جلد١٦).

هیچ کس نمی تواند ادعا کند که من دیگر احتیاج ندارم به اینکه تعلیم بشوم و تربیت بشوم ؛ رسول خدا هم تا آخر احتیاج داشت ، منتها احتیاج او را خدا رفع می کرد ، ما همه احتیاج داریم(کلمات قصار ، www.imam-khomeini).

انسان تا آخر عمرش هم به علم احتیاج دارد و هم به آموزش و پرورش ، هیچ انسانی نیست که مستغنی از علم باشد ، و مستغنی از پرورش و تربیت(کلمات قصار ، www.imam-khomeini).

"علم یک معنايي است یک حقیقتي است در هر رشته اي که آخر ندارد غیرمتناهي است. از این جهت ما باید در تمام مدت عمرمان علم را تحصیل کنیم. (صحیفهٔ نور «جلد١٦).

"بشریت با همه پیشرفتهایش در علوم و فنون هنوز در گهواره طفولیت دانش است و تا رسیدن به بلوغ کامل راه طولانی در پیش است (پیام به آقای کروبی به نقل از تبیان دفتر هجدهم ، ص ٣٤). این اصل در بخش رویکرد و منطق برنامه مفصل تر ارایه شده است .

انسان برای تغییر و هدایت ، استعداد دایمی دارد :

انسان از دیدگاه حضرت امام (ره) بطور دایمی استعداد تغییر را دارد چنین ویژگی ای است که تعلیم و تربیت را بعنوان یک فرایند موثر و دایمی در عرصه زندگی انسانها مطرح می سازد .

" باید دانست که انسان مادامی که در این دنیا است ، به واسطه آنکه در تحت تغییرات و تصرفات واقع است ، تبدیل هر ملکه به ملکه می تواند بکند . و اینکه می گویند : فلان خلق ، فطری و جبلی است و قابل تغییر نیست ، کلامی است بی اساس و پایه علمی ندارد (شرح حدیث جنود – عقل و جهل ص ۳۷۹). هیچ مرضی از امراض نفسانیه نیست الا آنکه آن را تا در این عالم است انسان می تواند اصلاح کند ، گر چه در نفس ریشه کرده باشد و ملکه شده باشد و مستحکم گردیده باشد ((شرح حدیث جنود ،ص ۱۵۷–۱۵۸).

پس انسان تا به فطرت اصلیه خود است ، چون از عالم نور و طهارت است ، متناسب با علوم حقیقیه و معارف الهیه وحقایق روحانیه وعوالم غیبیه است و وجهه نفس چون آیینه اي عالم غیب که همه از جنس علوم حقه و سنخ معارف است در، آن منقش (امام خميني ، شرح حديث ، جنود عقل و جهل)ولي همين فطرت ، اگر از روحانيت خود محجوب شد و به واسطه اشتغال به عالم طبيعت ، ظلماني گرديد و سلطان شهوت و جهل و غضب و شيطنت بر آن غلبه كرد... وجهه باطنش از عالم روحانيت و ملكوت منصرف و تناسبش با آن عوالم نواراني منقطع گردد و حقايق و معارف الهيه و آنچه از عالم نور و طهارت و قدس است در ذائقه او تلخ و درسامعه اش سنگين و ناگوار آيد(امام خميني ، شرح حديث جنودعقل و جهل ، ص ١١٤ و ١١٥).

پس بگوييم كه بايد دانست كه *مقصود از طبيعي بودن و فطري بودن خلقي ، آن نيست كه ذاتي غير قابل تغيير است ، بلكه جميع ملكات و اخلاق نفسانيه ، تا نفس در اين عالم حركت و تغيير است* و در تحت تصرف زمان و تجدد واقع است و داراي هيولي و قوه است ، قابل تغيير است و انسان مي تواند، جميع اخلاق خود را متبدل به مقابلات آنها كند، چنانچه دلالت بر اين مدعي كند، علاوه بر برهان و

تجربه ، دعوت انبیا و شرایع حقه به سوي اخلاق کریمه و ردع آنها از مقابل آنها(امام خمینـي ، چهـل حدیث ص٥١٠).

٣/١٢ . همبستگی ملی:

در اسلام ما بین اقشار ملتها هیچ فرقی نیست (آیین انقلاب اسلامی ، ص ٤٠٨) اسلام آمده اسـت کـه همه نژادها با همند ،مثل دنده های شانه می مانند ، هیچ کدام بر هیچ کدام تفوق ندارند . نـه عـرب بـر عجم ، و نه عجم بر عرب و نه ترک بر هیچ یک از اینها و نه هیچ نژادی بر دیگری و نه سفید بر سـیاه و نه سیاه برسفید هیچکدام بر دیگری فضیلت ندارند . فضیلت با تقوا است ، فضیلت بـا تعهـد اسـت ..(آیین انقلاب اسلامی ، ص ٤٠٣) کردستان قضیه ای نیست که بین ما و بین کردها باشند . کردهـا یـا غیر کردها و همه طوایفی که در ایران زندگی می کنند، همگی در مقابل قانون علی السواء هستند . هیچ فرقی بین کرد و ترک و لر و غیره نیست (آیین انقلاب اسلامی ، ص٤٠٤) اسلام بـیش از هـر دینـی و بیش از هر مسلکی به اقلیتهای مذهبی آزادی داده است (آیین انقلاب اسلامی ، ص٤٠٧) .

"من مکرر اعلام کردم که در اسلام نژاد،زبان قومیت و ناحیه مطرح نیست .تمام مسلمین، چه اهل سنت و چه شیعه، برادر و برابر و همه برخوردار از همه مزایا و حقوق اسلامی هستند. سنی و شـیعه مطـرح نیست در اسلام، کرد و فارس مطرح نیست در اسلام، همه برادر با هم هستیم. (صحیفه نـور –جلـد – ٢صفحه ١٢١)

بنیانگذار جمهوری اسلامی هم چنین با تاکید بر ضرورت حفظ اتحادو یکپارچگی مسلمانان فرمودنـد: همه می‌دانیم وحدت ملت چه اثرهای معجزه آسایی داشته است و دارد و در مقابل، تفرقه و تنازع چـه نکبت‌هایی به سر مسلمین در طول تاریخشان آورده است. (صحیفه نور –جلد – ١۴صفحه٦٥)

پیر جماران، فلسفه وجودی دین اسلام را ایجاداتحاد و همبستگی در تمام دنیا برای به وجود آمدن یک امت واحده اسلامی می‌دانند:"اسلام آمده است تا تمام ملل دنیا را، عرب را، عجم را، ترک را،فارس را، همه را با هم متحد کند و یک امت بزرگ به نام امت اسلام در دنیا برقرار کند ".(صحیفه نور-جلد-۴صفحه۱۵۲) .

حضرت امام خمینی (ره) از تمام جناح ها، دسته‌ها و گروه های سیاسی می خواهند که اتحاد و یکپارچگی خود را در راه سعادت ملت و کشور حفظ کنند :

"اینجانب با کمال تواضع، دست خود را به طرف تمام جناح‌ها که در خدمت اسلام هستند دراز می‌کنم و از همه استمداد می‌کنم که با هم پیوستگی همه جانبه، در راه بسط عدالت اسلامی که یگانه راه سعادت ملت است کوشا باشند."(صحیفه نور -جلد - ۱۵صفحه ۲۳)

۳/۱۳ .اصل خودباوری :

ما تا بنای بر این نگذاریم که خودمان هم یک آدمی هستیم برای خودمان می توانیم کار کنیم ، ما به آن نان جوی که خودمان درست کنیم تا بنای بر این نگذاریم که همان نان جو را می خوریم و از خارج نمی خواهیم ، نمی توانیم درست کنیم کار خودمان را ...(آیین انقلاب اسلامی ، ص ٤١٥)... شما مگر چه چیزتان از سایر بشر کمتر است ، بشر همه جا یک جنس است و یک نوع است و یکی است و اینجا اگر بهتر نباشد از آنها بدتر نیست .. (آیین انقلاب اسلامی ، ص ٤١٧)...یکی از جنود ابلیس یاس است در اموری که انسان باید با امید و طمانینه و تصمیم عمل بکند شیاطین ایجاد یاس می کنند و با این ایجاد یاس جوانهای ما را در آن مسائلی که باید با تصمیم جدی پیش ببرند گاهی سست می کنند .(سخنرانی در جمع دانشجویان اروپا و امریکا ،۸۵/٤/۳۰)

٤ . حوزه های اصلی یادگیری

نگرش ها ،دانش و مهارت های مورد نیاز و اساسی:

جزو برنامه تبلیغات مدارس باید «زبان » باشد ، زبانهای زنده دنیا ، آنهایی که در همه دنیا شایعتر است(کلمات قصار ، www.imam-khomeini)

٥ .روش های تربیتی[1] در مکتب تربیتی حضرت امام (ره)

٥/١. تکرار در تعلیم و تربیت :

مي دانيد كه قرآن كتاب معجزه است و در عين حال در قرآن راجع به مسائل تكرار زياد است. براي اينكه قرآن براي رشد مردم آمده است. براي انسان سازي، مسائلي كه براي ساختمان انسان است نمي‌شود يک دفعه بگويند و از آن رد بشوند، بايد هي بخوانند، توي گوشش مكرر بخوانند تلقين با يكدفعه درست نمي‌شود. اگر بخواهيد بچه‌اي را تربيت كنيد، بايد يک مساله را چندين دفعه، با چند زبان، با چند وضع به او بخوانيد. مطلب يكي باشد لكن طرز بيانش(متفاوت) ((صحيفه امام ج ٩ ، ص ١٥٣).یک مطلبی که تاثیر در نفس انسان باید بکند ، با تلقینات و تکرارها بیشتر در نفس انسان نقش پیدا می کند .(آیین انقلاب اسلامی ، ص ٢٩٣).

---

[1] **این بخش با بهره گیری از مقاله امام خميني (ره) فيلسوف بزرگ تربيتي با تاكيد بر روش‌هاي تربيتي آن از آقای دکتر سیدکاظم اکرمی نقل ارایه شده است**

۵/۲. نقش تربیتی دعا :

این ادعیه انسان را از این ظلمت بیرون می برد وقتی که از این ظلمت بیرون رفت انسانی می شود که کار می کند اما برای خدا ، شمشیر می زند برای خدا، مقاتله می کند برای خدا ، قیامش برای خداست . (تفسیر سوره حمد ص ۱۵۰).ائمه طاهرین – علیهم السلام – بسیاری از مسائل را با لسان ادعیه فرموده اند . لسان ادعیه با لسانهای دیگری که آن بزرگواران داشتند و احکام را بیان می فرمودند خیلی فرق دارد . اکثرا مسائل روحانی ، مسائل ماورای طبیعت ، مسائل دقیق الهی و آنچه را که مربوط به معرفه الله است ، با لسان ادعیه بیان فرموده اند .((جهاد اکبر ، ص ۳۷)

اینهایی که از کتب ادعیه انتقاد می کنند برای این است که نمی دانند ، جاهلند ، بیچاره اند ، نمی دانند که این کتب ادعیه چطور انسان می سازد . این دعاهایی که از ائمه ما وارد شده است مثل مناجات شعبانیه ، مثل کمیل ، دعای حضرت سیدالشهدا- سلام الله علیه – سمات ، اینها چطور انسان درست می کنند (تفسیر سوره حمد، ص ۱۵۰).

۵/۳. نقش تربیتی قرآن:

تلاوت (قرآن) مي كند براي تزكيه ، و براي تعليم و براي تعليم همگاني ، تعليم همين كتاب و تعليم حكمت كه آن هم از همين كتاب است ، پس انگيزه بعثت ، نزول وحي است و نزول قرآن است و انگيزه تلاوت و قرآن بر بشر اين است كه تزكيه پيدا بكنند و نفوس مصفا بشوند، از اين ظلماتي كه در آن ها موجود است تا اينكه بعد از اينكه مصفا شدند، ارواح و اذهان آن ها قابل اين بشود كه كتاب و حكمت را بفهمند. (آيين انقلاب اسلامي ، ص ۲۲۹، و ۲۳۰) بدان كه اين كتاب شريف ، چنانچه خود بدان تصريح فرموده كتاب هدايت و راهنماي سلوک انسانيت و مربي نفوس وشفاي امراض

قلبيه و نوربخش سير الي الله است.(آيين انقلاب اسلامي ، ص٦٦) قرآن براي استخلاص مسجونين در اين زندان تاريک دنيا و رساندن آنها از حضيض نقص و ضعف و حيوانيت به اوج کمال و قوت و انسانيت است(آيين انقلاب ص ٦٧) قرآن براي تهذيب نفوس و تطهير بواطن از ارجاس طبيعت و تحصيل سعادت است.(آيين انقلاب ص ٦٨) قرآن مشحون از تعليمات و تربيتهاي ربوبيه مذکور و مرموز است.(آيين انقلاب ص ٦٩) تنوع مطالب قرآن و متنوع بودن شيوه هاي ارائه حقايق در آن ، الگويي است که دست اندرکاران تربيت ، تعليم و تعلم و انذار و تبشير، بتوانند به همان کيفيت نفوس مختلفه و قلوب متشتته را بهره رسانند(. آيين انقلاب ص ٦٩) قرآن همچون کتاب بزرگ تربيت براي عموم ، مطالبي را با صراحت و براي طبقه خاصه به رمز و اشاره بيان فرموده است(آيين انقلاب ص ٧٢) بدان که از براي تفکر فضيلت بسيار است و تفکر مفتاح ابواب معارف و کليد خزائن کمالات و علوم است و مقدمه لازمه حتميه سلوک انسانيت است و در قرآن شريف و احاديث کريمه تعظيم بليغ و تمجيد کامل از آن گرديده و از تارک آن تعيير و تکذيب شده... (چهل حديث، صفحه ٦- ٥)مقصد قرآن و حديث تصفيه عقول و تزکيه نفوس است برای حاصل شدن مقصد اعلای توحيد (شرح حديث جنود عقل و جهل ، ص ١١). ما همه قرآن شريف را می دانيم از معدن وحی الهی برای تکميل بشر و تلخيص انسان از محبس ظلمانی طبيعت و دنيا نازل شده است (شرح حديث جنود عقل و جهل ، ص ٩٠-٩١)قرآن کتاب انسان سازی است ، کتابی است که با اين کتاب – اگر کسی توجه به آن بکند – تمام مراتبی که از برای انسان هست ، اين کفالت دارد و همه مراتب را ، به آن نظر دارد (صحيفه شماره ٣ ، ص ٢١٩) معلوم است کسی که تفکر و تدبر در معانی قرآن کرد ، در قلب آن اثر کند و کم کم به

مقام متقین رسد . و اگر توفیق الهی شامل حالش شود ، از آن مقام نیز بگذرد و هر یک از اعضا و جوارح و قوای آن آیه ای از آیات الهیه شود ((چهل حدیث ، ص ۵۰۰)

۵/٤. روش تفکر:

امام (ره) مي‌فرمايند: "بدان كه اول شرط مجاهده با نفس و حركت‌به جانب حق تعالي تفكر است... و تفكر در اين مقام عبارت است از آن كه انسان لااقل در هر شب و روزي مقداري - ولو كم هم باشد - فكر كند كه آيا مولاي او كه او را در اين دنيا آورده و تمام اسباب آسايش و راحت را از براي او فراهم كرده و بدن سالم و قواي صحيحه كه هريک داراي منافعي است كه عقل هركس را حيران مي‌كند به او عنايت كرده و اين همه بسط بساط نعمت و رحمت كرده و از طرفي هم اين همه انبيا را فرستاده و كتاب نازل كرده و راهنمايي‌ها نموده و دعوت‌ها كرده...

آيا وظيفه ما با اين مولاي مالک الملوک چيست؟

آيا تمام اين بساط فقط براي همين حيات حيواني و اداره كردن شهوات است كه با تمام حيوانات نزديک هستيم يا مقصود ديگري در كار است؟ ... اگر انسان عاقل لحظه‌اي فكر كند مي‌فهمد كه مقصود از اين بساط چيز ديگر است(. چهل حديث، صفحه ٦- ٥)

در جاي ديگر مي‌فرمايند:

"بدان كه از براي تفكر فضيلت‌بسيار است و تفكر مفتاح ابواب معارف و كليد خزائن كمالات و علوم است و مقدمه لازمه حتميه سلوک انسانيت است و در قرآن شريف و احاديث كريمه تعظيم بليغ و تمجيد كامل از آن گرديده و از تارک آن تعيير و تكذيب شده... "(چهل حديث، صفحه ٢٦٥)

بدان كه اول شرط مجاهده با نفس و حركت بجانب حق تعالی تفكر است. (چهل حديث ،ص ٦)

علم نافع تفكر در لطايف مصنوعات و دقايق اسرار وجود است (صحيفه نور ، جلد۱۲ ، ص ۳۸۸ – ۳۹۲).

۵/۵. روش آگاهي بخشي :

يكي از شيوه‌هاي تربيت آگاه كردن مردم به مسايل و موضوعات است. البته صرف آگاهي بر حقايق و خوبي‌ها براي حركت تكاملي و تربيتي كافي نيست، اما ريشه پاره‌اي از اعمال غلط و رفتارهاي ناصواب ما انسانها ناشي از عدم آگاهي ما است. يكي از ياران امام نقل مي‌كنند كه روزي در نجف در جمع دوستان فرمودند: "چه دسته‌اي در مبارزه پيروز مي‌شوند و چه دسته‌اي هستند كه ناكام مي‌مانند؟ اگر كساني كه مي خواهند كار بكنند صرفا سياسي باشند و كارهايشان جز از چارچوب سياست تجاوز نكند اينها پيروز نمي‌شوند. اين مساله را ما به تجربه در ايران ديديم كه افراد صد در صد سياسي كه سياستمدار بزرگي هم بودند پس از پيروزي از صحنه سياست‌خارج و بكلي فراموش شدند. اگر كار صرفا سياسي باشد چنين حالتي پيدا مي‌كند... ولي اگر اين سياست و فعاليت‌هاي سياسي منظم بشود به رنگ دين و آ ن صبغهٔ ا... با آن باشد كه سياست ديني باشد، سياستي كه خدا خواسته، چون يكطرفش بسته به خدا است اين هميشگي است" (**سرگذشتهای ویژه، جلد ۱، صفحه ۳۷- ۳٦**)

در جمع پزشكان فرموده‌اند "...چيزهايي كه براي خدا است اينها دايم است، هميشگي است چيزهايي كه براي طبيعت و ماده است. .. از بين مي‌روند... شما پزشكان توجه كنيد كه اغراضتان مادي نباشد، اغراض الهي باشد..." (**صحيفه نور جلد ۲۰، صفحه ۷۹**)

در سراسر آثار مكتوب و شفاهي آن بزرگمرد اين نوع بينش دهي، اين آگاهي بخشي كه كار براي خدا، به علت ارتباطش با او كه دايمي است، پايدار خواهد ماند بسيار بچشم مي‌خورد. اين توجه به پيوند

اعمال با صبغه الهي بود كه اين همه پير و جوان را وارد جريان انقلاب كرد، در هشت‌سال دفاع مقدس، حماسه‌ها آفريد و هنوز هم بحمدالله – در عده معتنابهي از مردم نفوذ دارد.

۵/٦. روش استفاده از عواطف:

امام خميني (ره) نه تنها از عواطف مذهبي و ملي مردم ما در جهت تربيت فردي و اجتماعي و مصالح خود مردم استفاده بجا و كامل نمود و مثلا فرمود: "اين طبقه محترم زنها كه در جنوب تهران و در شهر قم و در ساير شهرها هستند، همين خانمهاي محجبه، همين‌ها كه مظهر عفاف هستند در نهضت پيشقدم بودند و در ايثار مال هم پيشقدم" (سرگذشتهاي ويژه، جلد ۱، صفحه ۵۲ مصاحبه با حجۀ الاسلام آقاي محتشمي).

از عواطف مذهبي ديگران هم در مسير تربيت آنها بهره برد و آنها را برانگيخت. يكي از ياران امام در مصاحبه‌اي فرموده‌اند: "شب تولد حضرت مسيح پيامي براي مسيحيان جهان دادند كه خبرگزاريها پخش كردند و در كنار اين پيام به ما دستور دادند كه اين هدايائي كه از ايران آوردند تقسيم كنيد به اهالي نوفل لوشاتو. ما آنها را همراه يک شاخه گل تقسيم كرديم. من يادم هست در يكي از خانه هائي كه هديه بردم خانمي در را باز كرد، هديه امام را دادم، چنان هيجان زده شد كه قطرات اشک از چهره اش فرو ريخت." بعد اضافه مي‌كنند كه يک ساواكي روزي براي اينكه به دولت فرانسه بگويد كه آمدن امام امنيت محل نوفل لوشاتو را بهم ريخته بصورت يكي از فرانسويان سيلي زد. اما آن فرانسوي از اين عمل به پليس شكايت نكرد زيرا قصد آن فرد ساواكي را فهميده بود. (اكرمی)

روش بهره گيري از عواطف گرچه تربيت عاطفي ، نمودارهاي مستقيم ، و آشكاري دارد همچون بازي كردن با كودكان ، بوسيدن آنان و احترام گذاشتن به شخصيتشان ، با اين حال برخي از جلوه هاي روش تربيت عاطفي ، از جنبه غير مستقيم بهره مي جويد. به عنوان نمونه ، احساس مسؤ وليت در قبال

ديگران ، حس تعاون وهمراهي و نيز از خودگذشتگي در راه آرماني ، متعالي ، همگي برخاسته از احساس محبت و عشق نسبت به ديگران و در جهت محبت الهي قرار دادن آنهاست. سخن و سيره امام ، مشحون از جلوه هاي مستقيم و غير مستقيم تربيت عاطفي است در تعابير آن بزرگوار عبارتهاي آشنايي نظير: اگر به من بگويند خدمتگزار، بهتر از اين است كه بگويند رهبر آن ها...(امت) ما را خدمتگزار خود مي دانند، از اين جهت به ما علاقه دارند، كمااينكه من به آنان علاقه دارم. به ايران مي روم تا در ميان ملتم باشم ، و هر چه بر سر آنان مي آيد، بر سر من هم بيايد. توده محروم مردم ، ولي نعمت ما هستندمن به همه شما (ايتام) ارادت دارم ، اخلاص دارم ، محبت دارم ، دوستي دارم ، شماها از خود من هستيد و من از خود شما. من از همه شما جوانهاي عزيزم و از همه كساني كه در راه اسلام دارند فداكاري مي كنند، تشكر مي كنم من اميدوارم كه خداي تبارک و تعالي به شما عزيزان (اعضاي بسيج) كه عزيز اسلام هستيد، عزيز پيغمبر اسلام (ص) هستيد، عزيز حضرت ولي امر (عج) هستيد، به شما توفيق عنايت كند كه در راه اسلام ، در راه ميهن خودتان جديت كنيداين جوانها، جوانهايي ، بچه هايي كه پيش شما(فرهنگيان)، اين جوانهايي كه مي آيند، اينها فرزندان شما هستند يک تربيت ، با محبت وهمان طوري كه فرزند خودتان را مي خواهيد تربيت بكنيد، اينها را هم همان طور ان شاءالله تربيت كنيد(شرفی ، ص ٤٤)

۵/۷. روش عبرت آموزي:

يكي از روشهايي كه مي‌تواند بدنبال روش تفكر و آگاهي دهي آيد روش عبرت آموزي است امام (س) درمورد عبرت گرفتن از حوادث تاريخي، مخصوصا، اصرار دارند. ملاحظه نمائيد "ما بايد از تاريخ عبرت بگيريم، آن وقت كه يک دولت قوي ما داشتيم مثل دولت عثماني در مقابل شوروي، در مقابل ژاپن

مي‌ايستاد و گاه غلبه مي‌كرد. دشمنان ما وقتي سلطه پيدا كردند اين مملكت پهناور را تكه تكه كردند و هركدام را به دست‌يكي از عمال خودشان دادند و بين آنها مع الاسف تفرقه‌انداختند و اين موجب شد كه مسلمين و اسلام ضعيف شد و مستعمرين بر ما غلبه كردند، ما بايد از اين امور عبرت بگيريم و دولتهاي ما از اين معاني و از اين امر تاريخي عبرت بگيرند و اختلافات خودشان را رفع كنند. اگر اينها با هم مجتمع بشوند يک قدرتي خواهند داشت كه هيچ قدرتي با آنها معارضه نمي‌كند البته بشرط ايمان كامل..." (صحيفه نور جلد ٦، صفحه ٥٠.)

"ما بايد از اين مسائل تاريخي عبرت بگيريم و ما آنطور نباشيم تا آنطور نشويم. برادرها همه مردم با شما، با بالاتريها يک جورند. اگر با مردم خوب رفتار كنيد، براي خودتان هست و اگر با مردم خداي نخواسته بد رفتار كنيد به ضرر خود شماست، آنقدر كه ظالم ضرر مي‌برد از ظلمش، مظلوم از ظلم ظالم، آنقدر ضرر نمي‌برد." (صحيفه نور جلد ١٣، صفحه ١٨٤)

اين روش بيشتر در تربيت‌سياسي مردم، وحدت و عدم اختلاف، خوب رفتار كردن دولتمردان با مردم و... مورد توجه امام (س) بوده است.

۵/۸. روش تشويق

ما مكلفيم تا افراد را در هر رشته تشويق بكنيم تا امثالشان زياد شود.(صحيفه نور جلد ١٩، ص٢١٦)... مثلا اگر زارعی خوب زراعت كرد و زراعتش خوب بود ، شما اين شخص را به جای مقامات كشور در صفحه اول بگذاريد و زيرش بنويسيد اين زارع چگونه بوده است ، اين منتشر بشود . و يا كارمندی خوب كار كرد ، و يا اگر طبيبی عمل خوبی انجام داد ، عكس او را در صفحه اول چاپ كنيد و بنويسيد كه اين عملش چطور بوده است ...(آيين انقلاب اسلامی ، ص ٢٩٤)

امام رحمهٔ ا... عليه با تكريم از مردم و گروههاي مختلف آنها، هم حقارت چند صد ساله را از آنها گرفتند و هم به آنها عزت دادند و هم آنها را براي كارهاي بزرگ تربيت كردند. نمونه‌هاي زير از فرمايشهاي امام موید اين روش است.

"مهم اين است كه ايرانيها بفهمند كه خودشان مي‌توانند كار بكنند. در اين طول زمان اين معنا را همچو كرده بودند كه ايرانيها چيزي نيستند و بايد همه چيز را بروند از خارج بياورند. از اروپا بياورند، از امريكا بياورند... ايران افرادش، مردمش از ساير افراد كمتر نيستند، بلكه از بسياري از نژادها بالاترند..." (صحيفه نور جلد ۱۳، صفحه ۱۹۸.)

"مردم خيلي خوبند، شايد نظير ملت ايران در هيچ جا نباشد... من گاهي در ذهنم اين معنا مي‌آيد كه اگر چنانچه در آخرت - خودم را مي‌گويم - جهنم بروم و آن كسي كه به خيال اينكه من آدم هستم براي من يک كاري كرده است در بهشت‌باشد چه جواب بدهم... اين مردم خوبند، اين خوبها را نگه داريد، اين مردم خوب را با خودتان همراه بكنيد" (صحيفه نور جلد ۱۳، صفحه ۱۹)

"زن انسان است، آنهم يک انسان بزرگ. زن مربي جامعه است... سعادت و شقاوت كشورها بسته به وجود زن است... شما بانوان اثبات كرديد كه در صف جلو هستيد، شما اثبات كرديد كه مقدم بر مردها هستيد... زندانهاي شاه از زنان شيردل و شجاع مملو است. جلسات سياسي كه زنان در شهرهاي مختلف ايران بپا مي‌كنند كم نيست... بايد تشكر كنيم از خانمها كه در اين نهضت‌يک قدم راسخي داشتند و يک كمک بزرگي به ملت كردند. اين خانمها بودند كه وقتي به خيابانها و كوچه‌ها ريختند و فرياد زدند تشجيع كردند مردها را و قدرتهاي آنها را چند مقابل كردند..." (صحيفه نور جلد ۳ ص ۱۸۲، جلد ۵ ص ۱۷۷، ج ٦ ص ۱۸٦، ج ١٤ ص ۲۸۰.)

"الفاظ كوتاه هستند كه از شما برادران و از اين چهره‌هاي نوراني مستعد شهادت مديحه بگويند شماها موجب سرافرازي همه ملت‌شديد ما به وجود شما افتخار مي‌كنيم..." (صحيفه نور جلد ۱۷، ص ۱۸۵.)

"ما مكلفيم تا افراد را در هر رشته تشويق بكنيم تا امثالشان زياد شود." (– صحيفه نور جلد ۱۹، ص ۲۱٦.)

"اين نهضت مال شماست‌بلكه بايد بگويم اين كودكهاي كوچك... اينها سهمشان بيشتر است‌براي اينكه اين كودكان عزيز با اينكه كوچك هستند، ضعيف هستند معذلك در اين نهضت‌ها شركت كرده‌اند... پا به پاي بزرگسالان نهضت را پيش برده‌اند" (صحيفه نور جلد ۹، ص ۱۵۳.)

ملاحظه مي‌نمائيد كه امام بزرگوار غير از اينكه بارها ملت را – بطور اعم – تكريم كرده، و تشويق نموده و نسبت‌به بسياري از مردم همزمان پيامبران و پيامبر عظيم الشان خودمان، برتر دانسته‌اند، اقشار مختلف مردم را – بطور ويژه – مورد محبت و تكريم قرار داده‌اند و سهم بچه‌ها را در پيشبرد حركت اسلامي – ملي از ياد نبرده و اينهمه از آنها قدرشناسي نموده‌اند.

آنچه خوب است در راديو تلويزيون و مطبوعات باشد، آن است كه براي كشور اثري داشته باشد ؛ مثلا اگر زارعي خوب زراعت كرد و زراعتش خوب بود، شما اين شخص را به جاي مقامات كشور، در صفحه كشور، در صفحه اول بگذاريد و زيرش بنويسيد اين زارع چگونه بوده است . اين منتشر بشود، ويا كارمندي خوب كاركرد و يا اگر طبيبي عمل خوبي انجام داد، عكس او را در صفحه اول چاپ كنيد و بنويسيد كه اين عملش چطور بوده است . اين باعث تشويق اطبّا مي شود و بيشتر دنبال كار مي روند. يا مثلا اگر كسي كشفي كرد، بايد مفصل با عكس و مطلب باشد، يا اگر كسي سارقي را دستگير نمود و يا يک كشاورز يا هنرمند يا جراح ـ كه متاءسفانه نه

اسمشان است و نه عکسشان ـ در حالي که اينها لايقند تا در روزنامه ها مطرح شوند، خلاصه بايد اساس ، تشويق اشخاصي باشد که در اين کشور فعاليت مي کنند؛ اينها به اين کشور حق دارند، به اين روزنامه ها حق دارند، به راديو تلويزيون حق دارند، ولي ماها نسبت به آنها حقّمان کم است.

۵/۹. روش تقويت اعتماد به نفس

جوانها را با اعتماد به نفس ، با استقلال نفسانی بار بياوريد . معلم ها جوانها را مستقل ، آزاد بار بياوريد ، متعمد به نفسشان کنيد .(۲۲) اين جهت يکي از چيزهاي مهم اين است که مدارس ما از آن مدارس ابتدايي تا دانشگاه اين مدارس يک مدارس تربيت کن باشد.

يک مدارسي باشد که يک انسان مستقل بار بيايد يک انسان بدون پيوند به کسان ديگر و اجانب بار بيايد و مستقل و سر پا ايستاده و متکي به نفس بار بيايد و معتقد به مباني اخلاقي و مباني اسلامي .(صحيفهٔ نور «جلد۸» ۹۰). می توانيم يک ملت مستقل باشيم و يک ملت آزاد باشيم ، پيوند به غير نداشته باشيم و خودمان سر پای خودمان بايستيم و کارهای خودمان را خودمان انجام بدهيم ... آزاد باشيم ، آزاد فکر کنيم ، آزاد عمل کنيم. (صحيفه جلد ۹ ، ص ۵۰۱).

ما بايد اين را بفهميم که همه چيز هستيم و از هيچ کس کم نداريم . ما که خودمان را گم کرده بوديم بايد اين خود گم کرده را پيدا کنيم. .(صحيفه امام ، جلد ۱۵ ، ص ۳۱۰).

شما مگر چه چيزتان از ساير بشر کمتر است . بشر همه جا يک جنس است و يک نوع است و يکي است و اينجا اگر بهتر نباشد از آنها، بدتر نيست ، لکن نگذاشتند، که اين بهترها و اين مغزهاي متفکر به کار بيفتد... جوانهاي ما اثبات کردند که مي توانند خودشان عمل بکنند و شما مطمئن باشيد که در دراز مدت شما همه کار مي توانيد بکنيد (آيين انقلاب اسلامي ، ص ۳۲۶)

یکی از مسائل بسیار مهم در تمام دستگاهها، خصوصا دانشگاهها و دبیرستانها تغییرات بنیادی در برنامه ها و خصوصا برنامه های تحصیلی و روش آموزش و پرورش است که دستگاه ما از غربزدگی و از آموزشهای استعمار نجات یابد و از همه بالاتر همین قضیه آموزش و پرورش و قضیه دانشگاه و قضیه تعلیم و تربیت است که ما در این جهت از همه جاها بیشتر احتیاج داریم که اصلاح شود(صحیفه امام ، جلد۱۰ ، ص ۲۳۲).

. هیچ وقت اصلا کلمه یاس را در ذهنتان وارد نکنید که این از جنود شیطان است(صحیفه امام، جلد۱۱ ، ص ۹۲).

فرزندان عزیزتان را در سر کلاسها به صورتی تربیت نمایید که وقتی فارغ التحصیل می شوند جوانان برومندی تحویل جامعه گردند که با تمام وجود معتقد باشند که آنچه بدبختی داشتند از ابر قدرتهای شرق و غرب و شرقزدگی و غربزدگی است(صحیفه امام ، جلد ۱۷ ، ص۲)

هر کاری را که انسان باورش اینستکه ضعیف است نسبت به آن کار ، نمی تواند آن کار را انجام دهد .(صحیفه نور ،ج ١٤ ،ص ۱۹۳). اسلام يكجور انسان و يكجور آدمي بار مي آورده است كه در مقابل قدرتها هيچ – از هيچ چيز – نمي ترسيد(۲۱)

شما دو جهت را در نظر بگیرید که من کرارا عرض کردم ، یکی اعتماد به خدای تبارک و تعالی که وقتی که برای او بخواهید کار بکنید به شما کمک می کند راه را برای شما باز می کند در هر رشته که هستید راههای هدایت را به شما الهام می کند ، و یکی اتکال به نفس ، اعتماد به خودتان . شما خودتان جوانهایی هستید که می توانید همه کارها را انجام بدهید (صحیفه امام ، جلد۱۸ ، ص ۱۸۹-١٦٥) خلاصه مطلب ما باید این را بفهمد که همه چیز هستیم و از هیچ کس کم نداریم ، ما که خودمان را

گم کرده بوديم ، بايد اين خود گم کرده را پيدا کنيم و اين فکر که بر ما تحميل شده بود که "اگر دست خارج کوتاه شود مي ميريم " را با تمام قدرت از بين ببريم.(آيين انقلاب اسلامي ، ص ٤٦٧)مطمئن باشيد که در دراز مدت ، شما همه کار مي توانيد بکنيد و اميدواريم که مغزها را به کار بيندازيد و آن خوفهايي که ايجاد کرده بودند در کشور ما، آن را هم کنار بگذاريد و با شجاعت وارد بشويد و کار خودتان را انجام بدهيد همان طوري که با شجاعت ابرقدرتها را خارج کرديد، با شجاعت در فرهنگ خودتان کار بکنيد و در کارهاي خودتان ، خودتان عمل بکنيد و اتکاي خودتان را هر روز به) خارج کم) بکنيد و يک وقتي برسد که هيچ اتکا به خارج ، ما ندانسته باشيم. (آيين انقلاب اسلامي ، ص٤٦٨)

"بايد خودمان به خودمان تلقين کنيم که ما مستقليم، ما بايد مستقل باشيم و نبايد دستمان را بديگري دراز کنيم... پسرم چه خوب استبه خود تلقين کني و به باور خود بياوري يک واقعيت را که مدح مداحان و ثناي ثناجويان چه بسا انسان را به هلاکتبرساند و از تهذيب دورتر سازد... هيچ وقت فکر نکنيد که نمي‌توانيد، هميشه فکر کنيد که مي‌توانيد" (صحيفه نور جلد ١٦، ص ١٤١،)

گاهي هم به مردم تلقين کرده و بيان داشتهاند که: "در هر صورت اين را مي‌خواستم عرض بکنم به شما که شجاع باشيد در گرفتاريها که مي‌آيد، پا برجا باشيد، مايوس هيچ وقت نشويداي ملت عزيز قوي باش که پشتيبان تو خدا است" (صحيفه نور جلد ٩، ص ٢٣.)

حضرت امام رحمۀا... عليه از اين دست مطالب که در آنها ايمان، اتکال به حضرت حق، اميدواري، شجاعت، استقامت، نترسيدن، استقلال راي، استقلال اقتصادي و صنعتي را دايم به مردم القاء کردهاند، بسيار دارند و اميد است اين تلقين‌ها همواره در جان و روح مردم ما باقي بماند.

۵/۱۰ . روش استفاده از دشمن :

"انسان خودش هم نمي‌تواند بفهمد چكاره است. انسان بايد يک كسي كه دشمن او هست، پيش او برود، ببيند قضاوت او نسبت‌به اين چه هست تا عيبهاي خودش را بتواند بفهمد انسان نمي‌تواند از دوستان خودش تعليم بگيرد، انسان بايد از دشمنان تعليم بگيرد. وقتي كه يک صحبتي مي‌كند ببيند دشمن‌ها چه مي‌گويند و تفكر كند كه عيب‌ها را دشمن‌ها مي‌فهمند" (- صحيفه نور جلد ١٤، ص ٩٧)

۵/۱۱. روش مراقبه و محاسبه:

امام راحل (س) فرزند دلبندش را مخاطب به اين نكته قرار داده‌اند: "سعي كن در اين قدم اول موفق شوي كه در روزگار جواني آسانتر و موفقيت آميزتر است. مگذار مثل پدرت پير شوي كه يا در جا زني و يا به عقب برگردي و اين محتاج مراقبه و محاسبه است." (نقطه عطف صفحه ١٨- ١٧) در كتاب شريف چهل حديث فصلي است تحت عنوان "مشارطه و مراقبه و محاسبه" كه به نكاتي از آن اشاره مي‌شود:

"و از اموري كه لازم است‌براي مجاهد مشارطه و مراقبه و محاسبه است. مشارطه آن است كه در اول روز مثلا با خود شرط كند كه امروز برخلاف فرموده خداوند تبارک و تعالي رفتار نكند... و پس از اين مشارطه بايد وارد مراقبه شوي و آن چنانت كه در تمام مدت شرط متوجه عمل به آن باشي... و به همين حال باشي تا شب كه موقع محاسبه است و آن عبارت است از اينكه حساب نفس را بكشي در اين شرطي كه با خداي خود كردي كه آيا بجا آوردي، و با ولي نعمت‌خود در اين معامله جزئي خيانت نكردي؟ "

آدمي با توجه به هدف تربيتي اسلام عزيز كه گفته شد تبديل انسان طبيعي به انسان الهي است‌بايد به دقت از اين روش سود جويد، شرط كردن، مراقبت و مواظبت‌خود براي عمل بشرط و حساب خود را

كشيدن و بازپس دادن. بويژه كه امام در فراز اول نقل شده از ايشان و در بسياري از موارد ديگر جوانان را به اين نكته آگاه مي‌كنند كه اين مشارطه و مراقبه بايد از آن روزگار كه آسانتر است‌شروع شود. اگر همه يا اكثريتي از معلمان و استادان كشور ما فقط به اين روش عمل كنند و خيل عظيم دانش آموزان و دانشجويان را با اين شيوه تربيتي آشنا نمايند در مدت كوتاهي بسياري از گرفتاريهاي ما حل خواهد شد. (چهل حديث، ص ۹).

۵/۱۲ . روش نصيحت و خيرخواهي:

"نصيحت از واجبات است، تركش شايد از كبائر باشد، از شاه گرفته تا اين آقايان تا آخر مملكت همه را علماء بايد نصيحت كنند. ارشاد مردم ولو اينكه خوب باشند يک امر راجح است‌خداي تبارک و تعالي پيغمبر را نصيحت مي‌كند. امر به تقوي مي‌كند" (صحيفه نور جلد ۱، ص ۲۱، ج ۱۷ ص ۲۷۰.)

در پاسخ نامه‌اي كه بچه‌ها براي ايشان نوشته بودند با كمال صفا مرقوم داشته‌اند: "چه خوب بود كه نصيحتي را كه در نظر داشتيد مي‌نوشتيد ما همه محتاج به نصيحت هستيم و نصيحت‌شما عزيزان بي غرضانه و از روي صفاي قلب است. اكنون بعنوان پدر پيري شما عزيزان را نصيحت مي‌كنم كه در تحصيل علم و فرا گرفتن دانش و اخلاق و كردار نيكو كوشا باشيد." (- صحيفه نور جلد ١٦، ص ٥٤)

۵/۱۳ . روش الگوئي و اسوه اى:

اين خانه كوچک فاطمه – سلام الله عليها – و اين افرادي كه در آن خانه تربيت شدند كه به حسب عدد، چهار پنج نفر بودند و به حسب واقع تمام قدرت حق تعالي را تجلي دادند، خدمتهايي كردند كه ما را و شما را و همه بشر را به اعجاب درآورده است(آيين انقلاب اسلامي ، ص ١٠٤).

خداي تبارک و خدای تبارک و تعالي که براي مردم هادي مي فرستد و پيغمبران را انتخاب مي کند، کسي که خودش از اول عمر تا آخر عمرش يک لغزش نداشته و معصوم بوده ، يک همچو موجودي را انتخاب مي کند براي اينکه تربيت کند مردم را، تزکيه کنند و تعليم کنند.

اين بزرگوار (حضرت علي (ع)) شخصيتي است که داراي ... تمام اسماء و صفات است . تمام اسما و صفات الهي در ظهور و بروز در دنيا و در عالم ، با واسطه رسول اکرم (ص) در اين شخصيت ظهور کرده است و ابعادي که از او مخفي است ، بيشتر از آن ابعادي است که از او ظاهر است.

من گاهي فکر مي کنم که ما با چه شباهتي مي توانيم دعوي کنيم که شيعه آن بزرگوار (حضرت علي (ع)) هستيم(شرفی ،ص ۳۷)

سيره انبياي عظام صلّي الله علي نبينا و عليهم اجمعين و ائمه اطهار عليهم السلام ـ که سرآمد عارفان بالله و رستگان از هر قيد و بند و وابستگان به ساحت الهي در قيام به همه قوا بر عليه حکومت هاي طاغوتي و فرعونهاي زمان بوده و در اجراي عدالت در جهان ، رنج ها برده و کوشش ها کرده اند ـ به ما درس ها مي دهد و اگر چشم بينا و گوش شنوا داشته باشيم ، راهگشايمان خواهد بود

آنها از مدرس مي ترسيدند، مدرس يک انسان بود، يکنفري نگذاشت پيش برود کارهاي او (رضاخان) را تا وقتي کشتندش . يکنفري غلبه مي کرد بر همه مجلس ... اينها مي بينند يک انسان وقتي در يک ملت پيدا بشود، مي تواند که مجراي امور را از آن طريقي که آنها مي خواهند برگرداند، آنچه را که آنها مي خواهند نگذارند پيدا بشود، کوشش کردند نگذارند انسان پيدا بشود.[۷۸]

و در يـک سـخـنـراني از زهد وساده زيستي مرحوم آيۀ الله حائري يزدي ياد مي كند كه وقتي از دنيا رفت فرزندانش در آن شب ، شام نداشتند.

مـن وقتي شما جوان ها را مي بينم كه با صداقت ، با سلامت روح ، فعاليت براي اسلام مي كنيد و خـودتـان را در مـعـرض خـطـر مـرگ قـرار مـي دهيد، مباهات مي كنم ، افتخار مي كنم كه در بين مـسـلمـان هـا يـک هـمـچـو جـوان هـاي رشـيـد مـتـعـهـد هـسـت ! از ايـن جهت ما نبايد از قدرتمندهايي كه اتـكـال بـه خـدا نـدارنـد، اتـكـال بـه مـسـلسـل دارنـد، مـا نـبـايـد بـتـرسـيـم ، تـرس مال آن است كه براي شهادت حاضر نباشد

٥/١٤ . تقوا پيشگی

ساده انديشي است كه ما گمان كنيم كه فقط تخصص ميزان است و علم ميزان است ، علم الهي هم ميزان نيست ، علم توحيد هم ميزان نيست ، علم فقه و فلسفه هم ميزان نيست . هيچ علمي ميزان نيست . آن علمي ميزان است و آن عملي براي بشر، سعادت است كه تربيتي در آن باشد، كه از مربي القا شده باشد، از كسي كه تربيت الهي شده است القا بشود به بشر(شرفی ،ص ٣٧)

بخش دوم :

ابعاددیدگاه مقام معظم رهبری مرتبط با برنامه های درسی

اشاره

رهبر معظم انقلاب اسلامی آموزش و پرورش را بعنوان بنیاد و اساس دگرگونی جامعه در همه سطوح می دانند و از این رو آموزش و پرورش را مهمترین مساله کشور معرفی می کنند که باید از ظرفیت آن در جهت حفظ انقلاب اسلامی ، توسعه کشور و جامعه استفاده لازم را برد . در فرمایشات معظم له ،آموزش و پرورش برای تحقق این اهداف نیازمند به تحول درفلسفه ، اهداف ، برنامه ها و روش ها است که باید در مسیر نیل به آن اقدامات اساسی تری صورت پذیرد .شرح تفصیلی دیدگاههای ایشان حسب خروجی سند ملی برنامه درسی به شرح زیر است :

۱)رو یکرد و منطق برنامه:

جهت گیری ها ،گفتمان و روح حاکم بر برنامه

رهبر معظم انقلاب ، آموزش و پرورش را امری دینی و الهی دانسته ، آن را مبنای هر گونه تحول و توسعه و ابزاری برای تکامل انسانی معرفی می نمایند . متناسب با این رویکرد هر گونه کوشش اصلاحی در جامعه از مسیر آموزش و پرورش می گذرد . دیدگاه تربیتی رهبر معظم انقلاب در برگیرنده ابعاد و مولفه های زیر است :

۱/۱ .آموزش و پرورش امری دینی و الهی :

تعلیم و تربیت ماهیتی دینی و الهی دارد که در مسیر رسالت پیامبران قرار دارد. پیامبر اسلام بزرگ معلم بشریت ،همواره راهنمای فروزانی برای عرصه تعلیم و تربیت خواهند بود :

پیامبر اسلام معلم همه ی نیکی ها

"چون پيغمبر اسلام معلم همه‌ي نيكي‌ها و معلم عدالت، انسانيت، معرفت، برادري و معلم رشد و تكامل و پيشرفت دائمي بشر تا انتهاي تاريخ بود. بشر كي مي‌تواند زماني را تصور كند كه از اين درسهاي گرانبها بي‌نياز باشد؟ بشريت امروز هم مثل هميشه محتاج درس و تعليم پيغمبر اسلام است." (از بیانات در دیدار با کارگزاران نظام و میهمانان شرکت‌کننده در اجلاس وحدت ۱۸/ ۰۲/ ۸۳)

تربیت،ضرورت دینی

" اسلام براي انسان، تربيت و تهذيب نفس و به دست آوردن بصيرت را لازم دانسته و در خلال برنامه‌هاي اسلامي، آنها را تأمين كرده است ".(بیانات مقام معظم رهبری به مناسبت آغاز هفته تربیت ، ١٤ /٨ /٨٦ خبرگزاری ایسنا)"

عبادات و تکالیف شرعی : ابزار تربیت

"تمام عبادات و تكاليف شرعي ... درحقيقت ابزارهاي تزكيه يا همين تربيت است؛ براي اين است كه ما كامل شويم(بیانات به مناسبت آغاز هفته تربیت ، ١٤ /٨ /٨٦ به نقل از خبرگزاری ایسنا).

تربیت الهی ، مایه حیات طیبه

اگر بشر تحتِ تربیت الهي ... قرار گیرد، این حیات طیّبه در نفس او به وجود خواهد آمد و محیط را هم طیّب و طاهر خواهد کرد پیغمبر اکرم انسان‌ها را به تزکیه و تصفیه و تربیت نفس دعوت کرده است. (بیانات به مناسبت آغاز هفته تربیت ١٤ /٨ /٨٦ خبرگزاری ایسنا).

معناي هدايت: توجه به سرچشمه های فضیلت

"معناي هدايت مردم اين است كه بر اثر تعليم و تربيت درست و راهنمايي مردم به سرچشمه‌هاي فضيلت، كاري بشود كه خواست مردم در جهت فضايل اخلاقي باشد و هوس‌هاي فاسدكننده‌اي كه گاهي به نام آراء و خواست مردم مطرح مي‌گردد، از افق انتخاب مردم دور شود .(بیانات به مناسبت آغاز هفته تربیت ، ١٤ /٨ /٨٦ خبرگزاری ایسنا)"

پایبندی به ارزش ها و تربیت اسلامی: مایه سربلندی

آن‌چه مي‌تواند اين كشور، اين انقلاب، اين ملت و اين تاريخ را سربلند كند، پايبنديِ بي‌گذشت به مباني اسلامي، اصول، ارزش‌ها و تربيت و تعليم اسلامي است(بیانات به مناسبت آغاز هفته تربیت ١٤ /٨ /٨٦ خبرگزاری ایسنا).

١/٢ . فراهم سازی وسایل رشد و کمال جوانان وظیفه مشترک :خانواده و حکومت

"جوان يک انسان سرشار از استعداد و داراي حقوق فراواني بر پدر و مادر، بر مدرسه، بر حكومت و بر مسؤولان بخشهاي گوناگون است. اينها بايد وسايل رشد و كمال او را فراهم آورند و به او كمک كنند تا بتواند راه درست را انتخاب كند. اين كمک كردن هم به ميزان زيادي با رفتار و عمل ممكن مي‌شود.

گفتار و حرف، هميشه اثري ندارد؛ گاهي ممكن است مؤثّر واقع شود؛ اما گاهي عمل، حرف را تخطئه مي‌كند. (بيانات در ديدار اعضاي اتحاديه‌هاي انجمنهاي اسلامي دانش آموزان و مسؤولان امور تربيتي سراسر كشور۸ / ۱۲ /۷۹")

نقش خانواده :

اسلام برای کودکی و نوجوانی و سپس جوانی چند عامل تربیتی تعیین کرده که یکی از آنها آموزش های والدین و تاثیرات محیط خانواده است که یک بحث مفصلی دارد و برای اینکه در آغاز دوران تربیت بتواند از یک پایه محکم و قاعده مندی مبتنی بر شخصیت خودش برخوردار شود یک دستورالعملی برای پدر و مادر داده شده و برای محیط خانواده هم شرایطی پیش بینی کرده که اگر ما آنها را فراهم نکنیم یک پایه اصلی تربیت کودک لنگ خواهد بود .(کودک ، نوجوان و....ص ٤٧).

خانواده در همه طرحها مبنا

مساله ی مادری ، مساله ی همسری،مساله ی خانه و خانواده ،مساله بسیار اساسی و حیاتی است. در همه طرحهایی که داریم ، بایستی خانواده مبنا باشد .(دیدار با شورای فرهنگی اجتماعی زنان ٤ / ١٠ /٧٠) تعلیم وتربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ١٦٤).

خانواده یک رکن بزرگ

از نظر اسلام، خانواده يک رکن بزرگ است. اگر باشد و سالمش باشد و تربيت درست باشد، در پيشرفت کار جامعه به صورتي که اسلام مي‌خواهد، تأثير زيادي دارد. اسلام مي‌خواهد اين کانون تشکيل وبه وجو دبيايد. اگر خانواده‌ها صحيح، قوي، سالم، بي‌انحراف و طبق سنت الهي تشکيل بشوند، آن وقت جامعه، جامعه‌ي سالمي خواهد بود(www.aviny.com)"

آغوش مادر بهترین روش تربیت

بهترین روش تربیت فرزند انسان، این است که در آغوش مادر و با استفاده از مهر و محبت او پرورش پیداکند . (www.aviny.com)

از وظایف مهم زن

" یکي از وظایف مهم زن، عبارت از این است که فرزند را با عواطف، با تربیت صحیح، با دل دادن و رعایت و دقت، آن چنان بار بیاورد که این موجود انساني - چه دختر و چه پسر - وقتي که بزرگ شد، از لحاظ روحي، یک انسان سالم، بدون عقده، بدون گرفتاري، بدون احساس ذلت و بدون بدبختیها و فلاکتها و بلایایي که امروز نسلهاي جوان و نوجوان غربي در اروپا و امریکا به آن گرفتارند، بار آمده باشد (www.aviny.com)"

نقش هماهنگ و موثر خانواده و جامعه

خانواده و جامعه باید به عنوان یک واحد تربیتی هماهنگ و موثر نقش خویش را قبل از حضور کودک در دبستان در زمینه های اجتماعی کردن کودک ، پذیرش آداب و رسوم مفید و سازنده و نیز استقرار اخلاق نیکو در وی ایفا کنند و این وظایف مهم را تنها به مربیان و معلمان حرفه ای نسپارند (کودک ، نوجوان و ... ص ٤٠)

۳ /۱ .آموزش و پرورش : عامل اصلی توسعه جامعه

...این اهمیت ویژه (آموزش و پرورش) از کجاست؟ از اینجاست که آموزش و پرورش و مدارس - دوازده سالِ از پیش دبستاني تا انتهاي دبیرستان - یک کارگاه عمومیِ آموزشي است براي همه‌ي افراد یک جامعه؛ مثل یک قرنطینه است که همه‌ي افراد جامعه از یک نقطه‌اي وارد این مجموعه و این

کارگاه مي‌شوند و از یک نقطه‌اي خارج مي‌شوند. آن‌هم در چه دوراني؟ در دوراني که در عمر هفتاد ساله و هشتاد ساله و صد ساله‌ي یک انسان، هیچ دوراني از لحاظ فراگیري، به اهمیت این دوران نیست؛ دوران طلایي فراگیري، یعني از شش سالگي تا هجده سالگي. آموزش و پرورش و معلم را با این نگاه ببینید. سلسله‌ي عظیمِ میلیونيِ آحاد یک ملت، در بهترین دوره‌هاي زندگي براي فراگیري – یعني در همان دوازده سال – وارد کارگاه عظیمي مي‌شوند که اسمش آموزش و پرورش است. سرو کار اینها با کیست؟ با معلم. بنابراین معلم، نقش‌آفرینِ این کارگاه عظیم و دوازده ساله است(. دیدار با معلمان86 /02 /12)

رهبر معظم انقلاب ، آموزش و پرورش را بعنوان عامل توسعه منابع انسانی ، پایه پیشرفت و توسعه جامعه می دانند می فرما یند " *هیچ کشوری بدون برخورداری از نیروی انسانی کارآمد، عالم، عاقل و متعهّد، قادر نیست به پیشرفت نائل شود؛ ولو منابع زیرزمینی و ثروتهای گوناگون داشته باشد. ثروت اصلی برای هر ملتی، نیروی انسانی است. شما این ثروت را از حالت بالقوّه به بالفعل در می‌آورید؛ ببینید چقدر این کار حائز اهمیت است! (بیانات در دیدار جمعي از مدیران و مسؤولان وزارت آموزش و پرورش*"(26/04/1381) . در حقیقت، بخش عمده و بدنه‌ی فوتیتر و فوریتر، همین بخش مربوط به فرهنگ کلاسی و آموزشی و تخصصی و انسان‌سازی ـ به معنای تربیت آدمهای کارآمد و نیروی انسانی ـ است. تولید نیروی انسانی کارآمد برای اداره‌ی انقلاب، از دبستانها و حتی تا حدودی ماقبل دبستانها شروع می‌شود و به دانشگاهها و مراکز تحقیق و مراکز عالی می‌رسد.(بیانات در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی(21/09/1368) .

آموزش و پرورش فاصله میان ماده خام با محصول عالی

فاصله میان ماده خام نیروی انسانی که همان کودک می‌باشد، با محصول عالی آن که باید یک انسان اندیشمند، فرزانه و عارف باشد، بسیار زیاد و نقش آموزش و پرورش در این مسیر فوق‌العاده مهم است(بیانات مقام در دیدار دانش آموزان و دانشجویان74 /08 /10).

٤/ ١.آموزش و پرورش مهمترین کار ، سرمایه گذاری ومساله یک جامعه

متناسب با این دیدگاه، آموزش و پرورش مهمترین فعالیتی است که یک جامعه باید به انجام آن اهتمام داشته باشد .

" آموزش و پرورش مهمترين كار يک كشور است. اگر كشوري بخواهد به عزت مادي، به سعادت معنوي، به سيطري سياسي، به پيشروي علمي، به آباداني زندگي دنيا، به هر آرزوئي، بخواهد دست پيدا كند، بايد به آموزش و پرورش به عنوان يک كار بنيادي، مقدماتيِ لازم بپردازد؛ چرا؟ چون همه‌ي اين كارها به نيروي انساني احتياج دارد. نيروي انساني هم عمدتاً در آموزش و پرورش شكل ميگيرد و صورت ميبندد؛ بطوري كه اگر آموزش و پرورش ما، كه تقريباً دوازده سال از بهترين فصل عمر يک انسان را در اختيار دارد، به شكل مطلوبي كار كند، باعث ميشود كه جواني كه در اين جا ساخته شده و قالب‌گيري شده و صورت‌بندي شده، ديگر كمتر احتمال تغيير بنياني در حوادث آينده در او برود. اگر آن جوان شكلِ خوبي گرفت، به همين شكل كمابيش زندگي را ادامه خواهد داد. پس آموزش و پرورش كانون اصليِ ساختن و پرورش دادن و توليدِ آن عاملِ اساسي است؛ كه چيست؟ انسان است؛ انسان كارآمد، نيروي انساني. بنابراين در زمينه‌ي مسائل انساني كه نگاه كنيم، هيچ مسئله‌اي، هيچ نهادي

بالاتر، مهمتر از آموزش و پرورش نيست. اين يک مطلب که خيلي مطلب مهمي است. بيانات معظم له در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر کشور(03/05/1386) .

"آموزش و پرورش را به عنوان يک مصرف کننده نبايد در نظر گرفت، به عنوان يک توليد کننده، آن هم توليد کنندهي مهمترين و اساسی ترين عنصر براي پيشرفت کشور بايد در نظر گرفت. آنچه ما به آموزش و پرورش از امکانات، از پول، از فرصتهاي گوناگون، از حمايتهاي مختلف ميدهيم، در واقع کمک به ذخيرهسازي يک ثروت عظيم معنوي است؛ که اين ثروت بتدريج بايستي براي آيندهي کشور و ملت خرج شود. اين را بايد در نظر داشت .(بيانات معظم له در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر کشور،03/05/1386) .

آموزش و پرورش مهمترين مساله جامعه

هيچ مسئلهاي، هيچ نهادي بالاتر، مهمتر از آموزش و پرورش نيست(بيانات در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر کشور(03/05/1386)

...بنابراين نتيجه اين شد که آموزش و پرورش آن قاعدهي اساسي، (به قول معمارها و بنّاها) آن فونداسيون اساسي براي بناي رفيعي است که ما ميخواهيم براي آيندهي کشورمان داشته باشيم.(بيانات در ديدار معلمان سراسر کشور12/02/1385) .

شايد اغراق نباشد اگر بگوييم حسّاسترين و مهمترين بخش اداره کشور، آموزش و پرورش است. (بيانات در ديدار جمعي از مديران و مسؤولان وزارت آموزش و پرورش26/04/1381) .

۵/ ۱.آموزش و پرورش کاری سخت و بزرگ

″ شما می‌خواهید از این نسل، انسانهایی بسازید که انقلاب را حفظ کنند؛ کار سخت و بزرگی است. به این کار بزرگ، اهمیت بدهید و قدر آن را بدانید. مردم هم، قدر معلمان و کارگزاران تعلیم و تربیت را بدانند. مسؤولان مدارس هم بفهمند که چه چیزی در چنته دارند و چه کار می‌کنند. مردم، هم از لحاظ مادی و هم از لحاظ معنوی، به آموزش و پرورش، به مدرسه‌سازی، به تعلیم و تربیت کمک کنند، تا بشود این صحنه‌ی نبرد و کارزار را پیش برد. (دیدار با وزیر آموزش و پرورش و معلمان نمونه‌ی سراسر کشور، به مناسبت روزمعلم/12/02/ 1370) .

آموزش و پرورش ، نقطه امید

٦ / ۱.ویژگیهای انسان مطلوب :آموزش و پرورش مبنای دستیابی به آرمان های بلند

″ شما به‌عنوان یک انسان، به‌عنوان یک مدیر، به‌عنوان یک رئیس و به عنوان یک دلسوز، مي‌خواهید کشوري داشته باشید که افراد آن:

از لحاظ استعداد، برجسته باشند؛

از لحاظ اخلاق، پاکیزه باشند؛

از لحاظ اقدام، شجاع باشند؛

از لحاظ فکر، داراي تدبیر باشند؛

افراد این کشور مردماني مستقل،

داراي فکر،

داراي ابتکار، داراي روح خلاقیت،

پرهیزگار،

پاكدامن،

نظم‌پذير،

قانون‌پذير،

اهلِ اقدامهاي بزرگ و آرمان طلب باشند؛

مي‌خواهيد يک چنين كشور و جامعه‌اي بسازيد. كيست كه در دنيا آرزويش اين نباشد كه كشور و جامعه‌اش از مردان و زناني تشكيل شده باشد كه داراي اين روحيات و خصوصيات باشند؟ يعني ظرفيتهاي استعدادي را به كار ببندند، شجاعت در اقدام داشته باشند، آرمانهاي بلند را دنبال كنند، خسته نشوند، شوق و نشاط داشته باشند، نظم و انضباط داشته باشند، در آنها ولنگاري و بي‌انضباطي و تن‌پروري وجود نداشته باشد. حالا مي‌خواهيم كشوري با اين خصوصيات درست كنيم. شما نگاه كنيد و ببينيد جاي تربيت انسانها كجاست؟ از اول ولادت تا وقت مرگ، كدام نقطه و كدام منطقه و محيط، براي تربيت چنين انسانهايي مناسب‌تر از آموزش و پرورش است؟

اگركارخانه‌ي آموزش و پرورش خوب كار بكند، در جهت درست كار بكند، همه‌ي اجزائش كار بكند، طراحي و مدلسازي و مديريتش خوب كار بكند، بدون ترديد يک كشور در هر نقطه‌اي كه قرار داشته باشد، بعد از بيست سال، بيست و پنج سال به نقطه‌اي مي‌رسد كه مردمش داراي اين خصوصيات برجسته‌اند(ديدار با معلمان(12/02/1386) .

ما ميخواهيم آن كسي كه از آموزش و پروش خارج ميشود بعد از سيزده سال – حالا كه پيش دبستاني هم هست، ميشود سيزده سال – انساني باشد:

با برجستگيهاي اخلاقي،

برجستگيهاي فكري و مغزي،

و با تدين؛

يک چنين انساني ميخواهيم. از نظر اخلاقي :

انساني باشد شجاع،

خوشخو،

خيرخواه،

خوش‌بين،

اميدوار،

بلندهمت،

مثبت در قضاوتها و ساير خصوصيات اخلاقي‌اي كه براي يک انسانِ مطلوب شما در نظر ميگيريد.

از لحاظ خصوصيات فكري: خلّاق، پرسشگر، اهل فكر، اهل نوآوري، مايل به ورود در ميدانهاي بسيار وسيعِ نادانستنيهاي بشر براي كشف دانستنيها و افكندن نور علم به وادي مجهولات، و صاحب فكر.

از جنبه‌ي رفتاري: آدم منضبط، قانون‌شناس. ما چنين موجودي ميخواهيم. آيا ميشود چنين موجودي را تربيت كرد؟ البته؛ البته كه ميشود .درست است كه انسانها يكسان نيستند؛ درست است كه ژنهاي گوناگون و مؤثرات گوناگون خلقتي، آدمها را با اختلافاتي به وجود مي‌آورد؛ اما به طور معمول و عام، همه‌ي انسانها نقش پذيرند بيانات معظم له در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر كشور(03/05/1386) اگر در يک جمله كوتاه از من بپرسند كه شما از جوان چه مي‌خواهيد، خواهم گفت: تحصيل،تهذيب و ورزش(ديدار با جوانان به مناسبت هفته‌ي جوان7/2/1377).

ویژگیهای انسان صالح : دانش و تعهد

انسان صالح آن انسانی است که هم دانش دارد،هم آن انگیزه و آن نیت و آن علاقه و تعهد را برای به کاربردن خوب این دانش دارد ، یعنی همان چیزی که ما به آن تعهد می گوییم . اگر این انگیزه وجود نداشته باشد ، آن تخصص به درد نمی خورد .(سخنرانی در دانشگاه تهران ۷ /۷ /٦٥)(تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ۱۹۸).

دو عنصر اصلی در تربیت :کارایی علمی و تدین

یکی عنصر علم و تحقیق و کارایی علمی و جوشیدن استعدادهای علمی و این قبیل چیزهاست، و یکی هم عبارت از روحیه و تدین و حرکت صحیح و سالم سازی معنوی و روحی دانشجو. ایـن دو عنـصر بایستی بدون تفکیک از یکدیگر با قدرت و با ظرفیت کامل کشور، تعقیب شـود(بیانـات در دیـدار بـا اعضای شورای انقلاب فرهنگی20/9/70).

۷ / ۱.شرایط برای پرورش

پرورش دادن و تربیت کردن هر موجودی احتیاج به چند عامل دارد :

اول : ماده ی مساعد و مناسب تربیت : یعنی اگر شما روی یک گیاهی که امکان پرورش ندارد هر چه زحمت بکشید ، آن رشد لازم را نخواهد کرد .....

.....و دومین : چیزی که در تربیت و پرورش دادن ضرورت دارد ، تربیت کننده است زیرا هیچ چیز بدون یک تربیت کننده و مربی نمی تواند مراحل رشد و نمو لازم را طی کند .

و سومین چیز ی که در تربیت و پرورش ضرورت دارد : ، شرایط تربیت است که آن غیر از استعداد و مربی است. (مصاحبه با مجله آینده سازان ۷/۲۱ /٦٥).

۸ / ۱.استعداد انسان برای تربیت

فطرت پاک کودکان برای تربیت

همه کودکان بر فطرتی پاک و کمال جو متولد می شوند و این تربیت خانواده و اجتماع است که از آنها انسانهایی برومند و شایسته یا پژمرده و فاسد می سازد(پیام به سمینار علمی و آموزشی کودکان زیر ٦ سال ۱۲ /۳ /٦٦)(کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری،ص ٦٥)

-خداي متعال بشر را طوري آفريده است كه به تربيت احتياج دارد. هم از بيرون بايد او را تربيت كنند، هم از درون خودش بايد خودش را تربيت كند .(بیانات به مناسبت آغاز هفته تربیت ١٤ /٨ /٨٦ خبرگزاری ایسنا).

کودکان جهان همچون جوانه های امید بخشی هستند که دستمایه حیاتشان بذر پاکیزه فطرت است(پیام به سمینار علمی و آموزشی کودکان زیر ٦ سال، ۱۲ /۳ /٦٦) (کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری ، ص ٦٥).

دست هنرمند شما ، نقاش این صفحه ی سفید

اين دست هنرمند شماست كه اين صفحه‌ي سفيد را نقاشي ميكند؛ اين موجود، اين جسم را قالب‌دهي و صورت‌بندي ميكند. البته هر صورت‌بندي شده‌اي، هر جسم قالب‌بندي شده‌اي ممكن است بعداً با يک سوهاني – مثلاً – كنارش را بتراشند؛ با يک پتكي – مثلاً – او را درهم بكوبند؛ اينها را منكر

نيستيم؛ نميگوئيم عوامل بعدي هيچ اثري ندارند؛ اما بسيار بندرت اتفاق مي‌افتد؛ (بيانات معظم له در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر كشور03/05/1386) .

من كه لوحي ساده‌ام، هر نقش را آماده‌ام

...درست است كه انسانها يكسان نيستند؛ درست است كه ژنهاي گوناگون و مؤثرات گوناگون خلقتي، آدمها را با اختلافاتي به وجود مي‌آورد؛ اما به طور معمول و عام، همه‌ي انسانها نقش پذيرند. من كه لوحي ساده‌ام، هر نقش را آماده‌ام دست نقاشان قدرت تا چه تصويرم كنند اين دست هنرمند شماست كه اين صفحه‌ي سفيد را نقاشي ميكند؛ اين موجود، اين جسم را قالب‌دهي و صورت‌بندي ميكند(بيانات ديدار اعضای انجمن‌هاي اسلامي دانش‌آموزان سراسركشور19/02/138) .

سرشت انسانی، پاک و مطهر است

در بینش اسلامی که اساسا نظام تربیتی ما به آن بینش استوار است ، انسان اینطور معرفی شده که کل مولود یولد علی الفطره ، هر بنی آدمی بر اساس سرشت انسانی ، یک چیز خوب و مطهر و پاکیزه ای متولد می شود ، لکن عوامل داخل خانواده و داخل اجماع و عوامل خارجی هستند که او را دگرگون می کنند(تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری (ص ٦١) مصاحبه با مجله آینده سازان ٧/٢١ / ٦٥) ما باید کودک انسانی را یک موجود پاک بالفطره بدانیم و تمامی همت مان این باشد که سلامت و طهارت او را حفظ کنیم (مصاحبه با مجله آینده سازان ٢١ /٧ / ٦٥)

حق پذیری

نوع انسان همان طور که موجود رو به رشد و رو به تکامل است ، حق پذیر هم هست(۱۰/۲۱ /٦٤ مصاحبه با خبرگزاری پاکستان) (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ٦٣).

۹/ ۱.استعداد بی نهایت برای رشد و یادگیری

پایه و اساس اولیه نظام تربیتی اسلام در این است که انسان یک حالت فراگیری و استعداد بی نهایت برای رشد و نمو داشته باشد . (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ، ص ٦١ مصاحبه با مجله آینده سازان ۷/۲۱ / ٦٥).

حتی یک استعداد هم هدر نرود

در محیط آموزش و پرورش باید کاری بشود که حتی یک استعداد، از میان این میلیونها نوجوان و جوان ایرانی هدر نرود. یعنی تا این حدّی که تعلیمات متوسّطه ماست - این دوازده سالی که درس می‌خوانند - هر کسی که درس می‌خواند، استعدادش هدر نرود.(بیانات مقام معظم رهبري‌در ديدار جمع كثيري از كارگران و معلّمان در آستانه روز كارگر و روز معلّم،10/02/1376) .

۱۰ / ۱.نقش اساسی معلم

معلم محور تعلیم و تربیت

معلم يعني كسي كه در دل انسان يک چراغي را روشن مي‌كند. اين بزرگترين چيزي است كه در حيات انسان قابل تصور است(ديدار با معلمان86 /02 /12).

...مركز آن دايره و محور آن حركت. در هر كلاسي كه هستيد، در هر محيطي كه هستيد اگر در دانشگاه هستيد و طرف حساب شما دانشجويان دوره‌هاي عالي هستند، يا در دبيرستان، يا حتي در دبستان

هستيد، يا در كودكستان؛ اگر در حوزه هستيد، در محيط تعليم و تربيت جديد هستيد؛ هر جا هستيد معلم محور حركت جامعه است؛ معلم معيار كار درست در جامعه است و بايد ياد بدهد. اين مهم است. اين مهم است كه يک نفر چنين نقش برجسته و بارزي را در اداره‌ي كشورش و پيشرفت دنياي محيط خود ايفا كند. در گذشته نگذاشتند اين نقش درست ايفا شود(بيانات مقام معظم رهبري‌در ديدار جمع زيادي از معلّمان و كارگران(09/02/1371) علم بدون معلّم، معنی ندارد(٧٤/٢/١٣)(ديدار كارگران، فرهنگيان نمونه) . معلم بودن افتخاري است؛ فوق خيلي از چيزهاست. اين‌كه كسي افتخار كند معلم است و معلم بودن را قدر بداند و براي تعليم و تربيت تلاش كند،يكي ازبزرگترين ارزشهاي نظام اسلامي ماست. (سخنرانی در ديدار وزير آموزش و پرورش و معلمان نمونه‌ی سراسر كشور، به مناسبت روز معلم12/02/1370)

شما معلمان و مربيان هستيد كه فردا را مي‌سازيد

"من به شما فرهنگيان عزيز مي‌گويم كه مسأله‌ي فرهنگ و تعليم وتربيت، مسأله‌ي اول در نظام ماست. در بلند مدت، هيچ چيز به اندازه‌ي تعليم و تربيت اهميت ندارد. نقش معلم و مربي در جامعه‌ي ما، نقش طراز اول است. در حقيقت، سنگر مبارزه با كفر و ظلم و استكبار جهاني و قلدري شياطين سياسي عالم، همين سنگر مدرسه و تعليم و تربيت و فرهنگ است. دانش‌آموزان نونهالي كه در اختيار دستگاه فرهنگي كشور قرار دارند، عزيزترين و سرشارترين سرمايه و ذخيره‌ي آينده‌ي اين ملتند. قدر تعليم و تربيت و معلمي و سنگر فرهنگي را بدانيد. جوانها ونوجوانها، قدر درس وبحث و فراگيري و خودسازي را بدانند. (ديدار با معلمان و جمعي از دانش آموزان استان تهران68 /03 /26)"

خطاب به فرهنگیان : این کار را مهم بشمارید

"مجدداً به شما برادران وخواهران عزيز فرهنگي تأكيد و توصيه مي‌كنم كه اين كار را مهم بشماريد و به آن اهميت دهيد – همچنان كه مي‌دهيد – و قدر آن را بدانيد و با مشكلات آن صبر كنيد و بدانيد كه اساسی ترين و بنيادی ترين كار در جامعه‌ي ما، كار شماست؛ زيرا آموزش و پرورش كامل، آموزش عالي كامل را به دنبال خواهد داشت و اين هر دو، نظام اداري و تشكيلاتي و حكومتي كامل و حد عالي مطلوب را ايجاد خواهد كرد . بنابراين، اساس صلاح ملت و دولت و كشور، در اين‌جا پايه‌گذاري مي‌شود(سخنراني در مراسم بيعت وزير آموزش و پرورش، معلمان و جمعي از دانش آموزان استان تهران68 /03 /26)"

آموزش و پرورش : مسوولیتی بزرگ و ارزشمند

معلمان كشور به تناسب شأن و مقام رفيع خود، مسؤوليت بيشتر و بزرگتري دارند و آموزش و پرورش از آن جهت كه با عزيزترين، مؤثرترين و در عين حال آسيب‌پذيرترين قشر جامعه يعني جوانان و نوجوانان مواجه است مسؤوليتي مضاعف دارد، بنا بر اين معلمان و مربيان بايد دانش‌آموزان جوانان و نوجوانان ما را كه در اين دوران حساس، مهم و تعيين‌كننده انقلاب و نظام اسلامي زندگي مي‌كنند با چنان ايمان عميق و راسخي تربيت كنند كه بتوانند در مقابل مطامع دشمن، تجاوز بيگانگان و در برابر سلطه‌گري آمريكا و دستگاههاي استعمارگر همانند كوه محكم و مقاوم بايستند. ديدار هزاران تن از كارگران و معلمان و مربيان آموزش و پرورش(77 /02 /09)

این شغل معلّمی چقدر ارزشمند است! این مرتبه تعلیم چقدر والا و بلند است، که همه انسانهای فرزانه، انسانهای بزرگ و برجسته، هرجایی که باشند، خود را پرورده دست معلّم می‌دانند و سایه معلّم

را بر سر خودشان حس می‌کنند!(بیانات مقام معظم رهبري‌در دیدار کارگران و معلّمان در آستانه روز کارگر و روز معلّم،09/02/1377) .

معلمی ، یکی از مهمترین کارهای بشری

""کاری که بر دوش معلم است، یکی از بزرگترین کارهایی است که بشر می‌تواند انجام دهد. تولید او مهمترین تولید است؛ تولید انسان فرزانه و آگاه و کارآمد. او کسی است که چشمه‌های استعداد را در وجود انسانها جاری می‌کند و این ماده‌ی خام انسانی را - که کودک و نوجوان ماست - به یک شخصیت انسانی کارآمد، با فکر و مفید برای جامعه و کشور و تاریخ تبدیل می‌کند. همه‌ی دستهای قدرتمندی که تاریخ را به حرکت درآورده‌اند، به دست معلمان قدرت پیدا کرده‌اند؛ معلمان بوده‌اند که آنها را کارآمد کرده‌اند؛ والّا اگر مراقبت و مهربانی و زحمت و تلاش معلم پشت سر بسیاری از استعدادها نباشد، در وجود انسانها دفن خواهد شد و از بین خواهد رفت؛ بنابراین معلم را باید قدر دانست.(بیانات در دیدار معلمان و کارگران12/02/1383) "

همه مدیون کوشش معلمان

همه‌ی مردم باید خود را مدیون معلم بدانند؛ چون معلم کسی است که ماده‌ی خام انسانی را به یک نیروی فعال، سازنده، جوشان، مفید، متخصص و عالم تبدیل می‌کند؛ این بزرگترین کاری است که در عالم طبیعت ممکن است انجام بگیرد(دیدار با معلمان و کارگران12/02/1383)

ملتی که قدر علم و آموزش و معلم و اهمیت فرهنگ را نداند ، این ملت به هر کجا هم برسد آسیب پذیر است(دیدار با فرهنگیان و کارگران ١٤ /٢ / ٧٩).

معلم در صف مقدم ، بقيه پشتيبان وی

"همه طراحي‌ها و مدلسازي‌ها براي اين است كه معلم بتواند كارش را خوب انجام بدهد. وسط ميدان، معلم است؛ صف مقدم، معلم است؛ بقيه كمك‌كننده و پشتيباني‌كننده و تدارك‌كننده‌ي به او هستند تا او بتواند اين عنصر و اين ماده‌ي طبيعي را كه در اختيار او قرار داده‌اند - يعني كودک و نوجوان – با هنرمندي خود، با جهاد خود، با دلسوزي و كارداني خود به يک ماده‌ي با ارزش تبديل كند و ارزش افزوده‌ي او را بالا ببرد.(ديدار با معلمان،12/02/1386)

معلم آموزنده‌ي نيكيها

"معلم آموزنده‌ي نيكيها؛ يعني همان كه درس و سواد و دين و دانش را به مردم مي‌آموزد. اهانت به او، عملي است كه هيچ كس آن را مرتكب نمي‌شود، مگر منافق(بيانات در ديدار جمع زيادي از معلّمان و كارگران09/02/137) "

معلم نقش آفرين دوران طلايی زندگی

دوران طلايي فراگيري، يعني از شش سالگي تا هجده سالگي. آموزش و پرورش و معلم را با اين نگاه ببينيد. سلسله‌ي عظيمِ ميليونيِ آحاد يک ملت، در بهترين دوره‌هاي زندگي براي فراگيري – يعني در همان دوازده سال – وارد كارگاه عظيمي مي‌شوند كه اسمش آموزش و پرورش است. سرو كار اينها با كيست؟ با معلم. بنابراين معلم، نقش‌آفرينِ اين كارگاه عظيم و دوازده ساله است. ديدار پرشور با هزاران نفر معلمان(12/02/1386) .

معلم سازنده انسانهای مومن

امروز روزي است که معلّمين کشور بايد آن کار مشکل را انجام دهند. آن کارِ مشکل چيست؟ ساختنِ انسانهايِ مسلمان، مؤمن، متديّن و سالم از لحاظ روحي و اعتقادي. ساختنِ جواني که بتواند با دستهاي نيرومند خود، چرخ مملکت را بگرداند و اين، بزرگترين کار است بيانات مقام معظم رهبری در ديدار کارگران و فرهنگيان کشور، به مناسبت «روز کارگر» و «روز معلّم(15/02/1372) .

معلّم کسی است که انسان را آن چنان پرداخت می‌کند که گوهر وجود و نورانيت او، تلألؤ کند و خود را نشان دهد. ببينيد اين شغل چقدر عظيم و باارزش است(بيانات در ديدار کارگران و معلّمان در آستانه روز کارگر و روز معلّم(09/02/1377).

.معلم و وجدان کاری

معلّم در کلاسِ درسِ مدرسه‌ای که تَه فلان شهر يا فلان گوشه دورافتاده تهران يا يک روستاست، بايد آن‌طور درس بگويد، زحمت بکشد و تلاش کند که گويا الان بازرس در کلاس نشسته است، کار او را نگاه می‌کند، يا يک ساعت بعد می‌آيد تا نتيجه کار را ببيند. وجدان کاری يعنی اين .(ديدار با کارگران، فرهنگيان نمونه و کارکنان بنياد مسکن‌به مناسبت «روز معلّم» و «روز کارگر ،13/02/1374، پايگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری").

احترام معلم

در آموزشهاي اسلامي، رعايت معلم خيلي توصيه شده است

در فرهنگ و آموزشهاي اسلامي ملاحظه کرده‌ايد که چه‌قدر به رعايت معلم توصيه شده، و شاگرد خودش را در مقابل معلم کوچک مي‌شمارد و نسبت به او کوچکي مي‌کند. اين کوچکي مطلوب است؛

با اين‌كه مي‌دانيد در اسلام، هيچ انساني نبايد در مقابل انسان ديگري خود را كوچک و تحقير بكند؛ اما اين از موارد استثنايي است. كوچكي نسبت به والدين هم از موارد استثنايي است. انسان پيش والدين بايد خودش را كوچک بكند؛ «و اخفض لهما جناح الذّل»: خودت را در مقابل پدر و مادرت ذليل كن. در حالي كه انسان مسلمان پيش هيچ‌كس نبايد ذليل بشود، اما پدر و مادر مستثنا هستند؛ معلم هم همين‌طور است.

در روايات هست كه وقتي با معلم حركت مي‌كني، اگر شب تار است، تو جلوتر از معلم برو، تا اگر چاله‌يي در راه وجود دارد، تو بيفتي و معلمت سالم بماند .اين، آن روح رفتار تكريم‌آميز نسبت به معلم را نشان مي‌دهد. اگر اين روحيه در جامعه رواج پيدا كند و هر كسي احساس نمايد كه در مقابل معلم خود خاضع است، فضا براي معلمان، فضاي مناسبي خواهد شد؛ و اگر معلمان در جامعه دلخوش بودند، تعليم رايج خواهد گرديد. تكريم، يعني اين.

(ديدار با وزير آموزش و پرورش و معلمان نمونه‌ي سراسر كشور، به مناسبت روز معلم /02 /12 70).

۱۱ / ۱.معلمان و نقش تربیتی

"بنده هم معتقدم که معلّم فیزیک، معلّم زیست‌شناسی، معلّم ریاضی، یا هر معلّم دیگری، می‌تواند با یک کلمه و تلنگر، آن چنان تأثیری روی ذهن دانش‌آموز بگذارد و چنان تربیتی بکند که گاهی با یک کتاب نشود آن تأثیر را گذاشت؛(بِیانات در دیدار جمعي از مديران و مسؤولان وزارت آموزش و پرورش ،26/04/1381 ،پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری).

همراهی تعلیم و تربیت

تعلیم از تربیت نباید جدا باشد و تعلیم باید با تربیت آمیخته باشد .....البته بهترین شکل کار این است که معلم مربی نیز باشد و در این فکر باشید که در آینده هم معلم و هم مربی باشید . (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ۵۵) (دیدار با گروهی از اعضای انجمن اسلامی معلمان(٦/١١ /٦٣).

۲)اهداف:

تعلیم و تربیت در کلام و اندیشه رهبر معظم انقلاب اسلامی ، باید با جهت گیری هایی خاص و در مسیر تکامل شخصیت فردی و رفع نیازهای فردی و اجتماعی طراحی و اجرا شود . این جهت گیری ها که به مناسبت های مختلف مطرح گردیده است، می توانند بعنوان اهداف اساسی و مهم نظام آموزشی مورد توجه و تاکید قرار گیرند :

۲/۱)تربیت اسلامی

از دیدگاه مقام معظم رهبری ، تربیت اسلامی نقطه آغاز و انتهای نظام تربیتی است که با نیل به آن، اهداف دیگر نیز فرصت ظهور می یابند . براین اساس کلیه فعالیتهای تربیتی باید با محوریت این هدف طراحی و به مرحله اجرا در آیند :

"در مدارس، همت بايد بر اين باشد كه بچه‌هاي ما از لحاظ ديني - هم در قلمرو اعتقاد، هم در قلمرو تربيت و اخلاق، هم در قلمرو تعبد عملي - انسانهاي مسلمان بار بيايند؛ اين، علاج و اساس كار ماست. البته روحيه‌ي دانش‌دوستي، جزو تربيتهاي اسلامي است؛ يعني اگر ما بخواهيم اخلاق اسلامي را گسترش بدهيم، اين‌هم در آن هست .پيشرفت مراتب علم هم جزو اساس كار شماست كه بايستي به

آن توجه بشود. (ديدار با وزير، معاونان، مشاوران و مديران كل وزارت آموزش و پرورش (25/10/1370).

:به اعتقاد من، آن چيزي كه امروز بيش از همه بايد در آموزش و پرورشِ ما به آن توجه بشود، اعتقاد اسلامي و عمل اسلامي است كه در دانش‌آموزان بايد احياء گردد. بايد اين طور باشد كه اگر كودكي از يک خانواده‌ي بي‌اعتقاد و بي‌مبالات نسبت به عمل و اعتقاد اسلامي به مدرسه مي‌آيد و وارد محيط تحت تصرف و تسلط آموزش و پرورش مي‌شود؛ يا كودكي از خانواده‌يي مي‌آيد كه آنها اعتقاد و مبالاتشان هم نسبت به افكار و عمل اسلامي بد نيست، ليكن به خاطر بي‌سوادي و كمبودهاي فكري و رواني والدين، توانايي اثرگذاري روي طفل را ندارند، بايد اين‌جا آن خلأها جبران بشود؛ يعني اين كودک، هم علماً، هم عملاً، هم اعتقاداً، به يک آدم متدين تبديل شود؛ بايد همت اين باشد. (در ديدار با وزير، معاونان، مشاوران و مديران كل وزارت آموزش و پرورش70 /10 /25)

"واقعاً اگر [جوانان] بخواهند سعادتمند شوند و به ابتلائات گوناگون دچار نشوند، بايد آن‌ها را متدين تربيت كنيد. (بيانات به مناسبت آغاز هفته تربيت ١٤ /٨ /٨٦ خبرگزاری ايسنا)"

ضرورت اسلامی کردن مراکز آموزشی

اساتید و مدیران مراکز آموزشی و تحقیقاتی ، در کنار اهتمام بلیغ نسبت به ارتقای سطح دانش و پژوهش – که پایه ی رشد و توسعه کشور محسوب می گردد – بر اسلامی کردن محیط آموزش و زدودن آثار سوء فرهنگ وارداتی و تقویت بنیه ی دینی و سیاسی دانشجویان و دانش آموزان – که امیدهای آینده ی کشورند – همت گمارند .(پیام به مناسبت چهلمین روز ارتحال حضرت امام خمینی (ره)٢٣ /٤ /٦٨)

تفکر اسلامی، محور عمل در آموزش و پرورش

سرلوحه و محور برنامه های آموزش و پرورش در تنظیم کتاب ، در تربیت معلم ،در نظارت بر کار بخشهای مختلف آموزش و پرورش ، در نظارت بر کار آموزش دهندگان و داخل مدارس باید این باشد که ببیند آیا تفکر اسلامی منتقل می شود یا نه ؟(دیدار با وزیر و معاونان وزارت آموزش و پرورش ۲۵ /۱۰ /۷۰).

ارتقاء معارف قرآنی

برای ارتقای معارف قرآنی در کشور بویژه در میان نوجوانان و جوانان باید مفاهیم قرآنی بوسیله افراد خبره دسته‌بندی و به تناسب نیازها در کتابهای درسی گنجانده شوند.(دیدار هزاران تن از نونهالان و نوجوانان حافظ و قاری قرآن کریم80 /06 /28)

نقش تربیتی روزه و ماه رمضان

"روزه این امکان را به روزه دار می بخشد که توان مقابله با شهوات نفسانی و گناهان را در خود بیابد و اراده خود را در این زمینه تقویت نماید(مراسم نماز جمعه ۲۷ / ۲ / ٦٥، تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری (ص ۱۳۳) روزه یک رکن اساسی در تعالی معنوی و تکامل روحی و تربیت انسانی است .(خطبه نماز جمعه ٦٩/١/١٠ حدیث ولایت ج ٤ ، ص ٤١ تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ٦٤)

"اين ماه رمضان براي ما درسهائي دارد؛ نه از قبيل درسهائي كه انسان از زبان معلم يا از روي كتاب فرا ميگيرد، بلكه از قبيل درسهائي كه انسان در يک تمرين عملي، در يک كار دسته‌جمعي بزرگ فرا ميگيرد(خطبه‌هاي نماز عيد سعيد فطر، ۱۳۸۶/۰۷/۲۱).

ابعاد شخصیت یک انسان کامل

تربیت ، دانش و عمل

"همه‌ي ما توجه داريم كه يک انسان اسلامي، فقط آن انساني هم نيست كه اعتقاد اسلامي داشته باشد و عمل اسلامي بكند، بلكه اخلاق اسلامي هم آن ركن اساسي است؛ والّا اگر انساني را داراي عقايد محكم اسلامي و عمل به معناي نماز و روزه و اين چيزها فرض كنيم، ليكن حسود، بخيل، جبان، بدخواه، بي‌روحيه و بي‌اراده باشد، اين انسان، انسان مسلمان نيست. انسان مسلمان بايستي در هر سه **بعد - هم بعد تربيت، هم بعد دانش، هم بعد عمل - كار كند** (ديدار با وزير، معاونان، مشاوران و مديران كل وزارت آموزش و پرورش25/10/1370) .

اصلاح نفس عامل اصلاح عالم

نقطه ی اصلی و محوری برای اصلاح عالم ، اصلاح نفس انسانی است . همه چیز از این جا شروع می شود . (دیدار با مسوولان بنیاد شهید و جمعی از اساتید و دانشجویان ، ٢٤ / ٥ / ٦٩) (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص٦٧). در وجود ما هم سرچشمه ی همه ی شرارتها وجود دارد که همان نفس ماست که از همه ی بتها خطرناکتر ، بت نفس و خودخواهی ماست و هم سرچشمه ی همه ی خیرات و زیباییها و کمالات . اگر ما بتوانیم و همت کنیم خودمان را از چنگال نفس اماره به سوء و شهوات نفسانی نجات بدهیم ، سرچشمه خیرات بر روی ما گشوده خواهد شد . (دیدار با دانشجویان و خانواده معظم شهدا ٧٠ /٨/ ١/ تعلیم و ربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ٦٠).

تربیت نیمی از کار آموزش و پرورش

نیمي از کار آموزش و پرورش، پرورش و تربیت است(بیانات مقام معظم رهبری به مناسبت آغاز هفته تربیت ١٤ /٨ /٨٦ خبرگزاری ایسنا).

٢/٢)*تربیت علمی*

تربیت علمی از دیدگاه مقام معظم رهبری ، اقدامی نه تنها برای نیل به استقلال و خودکفایی کشور است بلکه عملی در راستای تربیت و آموزه های اسلامی است :

ترویج روحیه علم دوستی

... باید این روحیه ی حب به علم ، حب به تحقیق ، عشق به اصل فراگیری و تحقیق را در دانشجویان تزریق کرد . دیدار با اساتید دانشگاهها ١ /١٠ /٧٢) (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص٢٨٤).

روحیه دانش جویی ، جزو تربیتهای اسلامی است . (دیدار با وزیر و مسوولان وزارت آموزش و پرورش ٢٥ /١٠ /٧٠) تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ٨٩).

در آموزش و پرورش باید کاری شود که جوان بفهمد که باید همه ی وجودش را صرف درس و علم و تحقیق بکند . این یک نکته است ، یعنی مساله ی برگرداندن نسل کنونی و نسلهای آینده به گرایش به علم ، گرایش به تحقیق ،گرایش به درس ،گرایش به با سواد شدن و فهمیده شدن ، ما باید این حالت را به وجود بیاوریم .(دیدار با مسوولان آموزش و پرورش ٣ / ١٠ /٧٠ تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری (ص ١٤٧).

آثار روح علمی

روح علمی آثار متعددی در انسانها دارد ،...باید گرایش پیدا بکنیم که این روح علمی را بیابیم و رواج دهیم(دیدار گروه دانش صدا و سیما ۱۵ / ۱۱ / ۷۰ تعلیم وتربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ۸۷).

رشد علمي كشور: آغاز از مدرسه

براي اينكه ما بتوانيم رشد علمي كشور را به معناي حقيقي كلمه تأمين بكنيم، اين فرايند را بايستي تضمين بكنيم؛ يعني از دبستان، تا بعد از مقاطع عالي دانشگاهي. بعد از مقاطع عالي دانشگاهي، مراكز تحقيقاتي و پيشرفتهاي تحقيقاتي و ارتباط با صنعت و پيشبرد فناوري در كشور و پديد آوردن جهشهاي فناوري در بخشهاي مختلف كشور است كه اينها به بعد از مقاطع بالاي دانشگاهي مربوط ميشود؛ اما بايد از دبستان شروع بشود. اين كار، تنها كار وزارت آموزش عالي و وزارت بهداشت هم نيست؛ اين كار، كار دولت است؛ كار شوراي عالي انقلاب فرهنگي است؛ كار مجامع تصميم‌گير و سياست‌ساز است. البته من در اين زمينه با وزارت آموزش و پرورش حرف ويژه‌اي دارم كه حالا اين در رابطه‌ي با آنهاست، كه آنها هم در خود آموزش و پرورش در اين زمينه مشكلاتي دارند و بايد تأمين بشود؛ اما با نگاه مشترک، آموزش و پرورش و آموزش عالي و آموزش پزشكي و حتّي برخي از بخشهاي ديگر بايد در اين زمينه همكاري كنند تا بتوانند اين فرايند را ترسيم كنند .ما كودک خودمان را بايد از آغاز براي ذهن مولّد، ذهن سازنده و ذهن مبتكر آماده كنيم؛ نه مثل آنچه كه ما را بار آورده‌اند، كه بنشينيم تا يک چيزي از بيرون بيايد و به دست ما بدهد و ما هم در حد همت خودمان از آن استفاده بكنيم. اين به ميزان زيادي به تربيتهاي علمي و ذهني اوليه ارتباط دارد كه به دبيرستان و دبستان و

مراکزي اين‌چنيني مربوط ميشود. برنامه‌هاي علمي و درسي آنها بسيار مهم است .(بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در ديدار رؤساي دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالي و مراكز تحقيقاتی (23/05/1385

توسعه علمی یک خط مشی و سیاست کلی

"ما توسعه علمی کشور را یک خط مشی و سیاست کلی می دانیم و معتقدیم که آن را باید انجام دهیم .(دیدار با دانشجویان دانشگاه شیراز ٢٤ /٩ /٦٧)(تعلیم وتربیت اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری ص٢٠٦)". علم باید در کشور ترویج شود (دیدار با دانشجویان در ماه مبارک رمضان(10/08/1383 ، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری).

جنبش نرم‌افزاری، یعنی حرکت به سمت تولید علم

چند سالي است كه مسأله نهضت نرم‌افزاري را در محيط علمي كشور مطرح كرده‌ام. ايـن، يعنـي چـه؟ يعني ما نبايد به فراگيري قانع باشيم؛ بايد هدفِ تحقيق و آموزش ما توليد علم باشد؛ يعني رسـيدن بـه آن‌جايي كه نوآوريهاي علمي در فضاي موجود بشري، از آن‌جا شروع مـي‌شـود. بيانـات رهبـر معظـم انقلاب اسلامي‌در ديـدار جمعـي از اسـتادان دانـشگاههاي سراسـر كـشور(08/08/1382) جنـبش نرم‌افزاری یعنی در معرفت علمی ننشینید دست خود را دراز کنید تا دیگران بکارند و میوه‌چینی کنند و هر مقدار از میوه را که لازم نداشتند، بیاورند در دست شما بگذارند. برو بکار، بـرو آبيـاری کـن، بـرو روی بنایی که دیگران ساخته‌اند، بنا بساز؛ این هدف ما بود(بيانـات رهبـر معظـم انقـلاب اسـلامي در ديدار وزير علوم و رؤساي دانشگاه ها(17/10/1383) .

جنبش نرم‌افزاری، یعنی شکستن مرزهای علم

جنبش نرم‌افزاری، یعنی در زمینه‌ی علم، تولید علم و شکستن مرزهای علم، یک جنبش و یک حرکت عظیم به‌وجود بیاید (بیانات در دیدار با وزیر علوم و رؤساي دانشگاه ها، 17/10/1383 پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری).

...از چند سال قبل از این، مسئله‌ي توليد علم و نهضت علم و خط شكني علمي را مطرح و درخواست كردم. امروز خوشبختانه اين به يک خواست عمومي در محيطهاي دانشجويي و علمي تبديل شده است. مي‌بينيم بارها از زبان دانشجوها و اساتيد تكرار ميشود(بيانات در ديدار استادان و اعضاي هيئت علمي دانشگاه(13/07/1385) .

اگر بخواهید این دانش را از دیگران بگیرید و خودتان مصرف‌کننده باشید، به هیچ جا نخواهیدرسید. (بیانات در دیدار وزیر علوم و رؤساي دانشگاه ها(17/10/1383) .

ما علم را از همه كس مي‌گيريم؛ حرفي نداريم. اسلام به ما گفته: «اطلبوا العلم ولو بالصّين». صين يعني چين. چينِ آن روز وارث يک تمدن كهن و پيشرفته بود، با آن فاصله؛ و مطلقاً هم بويي از اسلام به مشامشان نرسيده بود؛ در عين حال پيغمبر فرمود علم و دانش و تجربه و - به زبان امروزي ما - فناوري را هرجا بود، برويد طلب كنيد؛ يعني شاگرد عالم بشويد، در مقابل عالم زانوي ادب بزنيد و از او ياد بگيريد.

من يک وقت در جمع دانشجوييِ ديگري گفتم هيچ ننگمان نمي‌كند كه علم را از غربي‌ها و اروپايي‌ها ياد بگيريم؛ اما ننگمان مي‌كند كه هميشه شاگرد بمانيم. شاگردي مي‌كنيم تا استعداد خود را پرورش

دهيم و از درون بجوشيم. ما نمي‌خواهيم مثل استخري باشيم كه آبي را در ما سرازير كنند و هر وقت هم خواستند، آب را بكشند يا اجازه ندهند بيايد، يا هرگونه آب آلوده‌يي را در اين استخر بريزند. ما مي‌خواهيم مثل چشمه‌ي جوشان باشيم؛ مي‌خواهيم از خودمان بجوشيم؛ مي‌خواهيم استعدادهاي خود را به‌كار بگيريم. من به هرجا نگاه مي‌كنم، امكان به‌كارگيري اين استعدادها را مي‌بينم. فقط هم پيشرفت در انرژي اتمي است كه مردم در جريان آن قرار گرفته‌اند و مي‌دانند در اين بخش چه اتفاقي افتاده است؛ يک نمونه‌ي ديگر، بحث سلول‌هاي بنيادي است كه حيرت بينندگان خارجي را برانگيخت. نمونه‌هاي فراوان ديگري هم وجود دارد.(84 /2 /19 بيانات در ديدار دانشجويان و اساتيد دانشگاه‌هاي استان كرمان).

توليد علم شامل همه علوم و از جمله علوم انساني

آخرين نكته اين است كه مسأله توليد علم فقط مربوط به علوم پايه، تجربي و ... نيست، بلكه شامل همه علوم و از جمله علوم انساني است. ما بخصوص در زمينه علوم انساني، برخلاف آنچه كه انتظار مي‌رفت و توقّع بود، حركت متناسب و خوبي نكرده‌ايم بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي‌در ديدار جمعي از استادان دانشگاههاي سراسر كشور(08/08/1382) .

ترسيم نقشه علمی كشور

ما در كشور به نقشه‌ي جامع علمي احتياج داريم. ما بايد بدانيم كه براي رسيدن به هدف چشم‌انداز بيست ساله – كه نام آن مكرر برده ميشود - نقشه‌ي جامع علمي ما چيست؟ اين را بايد ترسيم كنيم. بعد، اين نقشه را طبق راهبردهاي عملياتي و برنامه‌ريزيهاي زمان‌دار و منظم، مثل يک پازل، بتدريج بايد پُر و كامل كنيم. اين كار انجام نگرفته و ما آن را نياز داريم؛ و بايد انجام بگيرد. اين كار با زبدگان و

نخبگان و صاحبان انديشه‌ي كشور در حوزه‌ي دانشگاهها و آموزش و پرورش و حوزه‌هاي ذي‌ربط عملي است و بايستي تحقق پيدا كند(بيانات در ديدار رؤساي دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالي و مراكز تحقيقاتی(23/05/1385)

بنابراين، نقشه‌ي جامع علمي، چيزِ لازمي است: جايگاه علوم گوناگون، هركدام؛ مقدار دانشجو، نوع دانشجو، جنس دانشجويان - دختر، پسر – مناطق گوناگون؛ اينها بايد روشن بشود؛ ما بدانيم چه‌كار ميخواهيم بكنيم. اين كارها البته شروع شده، لكن بايد جديت بكنيد دنبال بشود.(بيانات در ديدار نخبگان جوان86 /06 /12).

سخت كوشی در راه علم

در راه تحصيل علم و افزودن بر بار علمي و توانايي‌هاي علميِ خودتان هيچ كوتاهي نكنيد. به كاري كه كرديد، هيچ قناعت نكنيد و آن را قدم اول بدانيد. شما مثل كوهنوردي هستيد كه بايد برويد و به قله برسيد. شما الان داريد در پيچ‌وخم‌هاي اول راه حركت مي‌كنيد، كه گاهي عرق آدم هم درمي‌آيد. به موفقيت‌هاي ابتداييِ راه قانع نشويد؛ نگاه كنيد ببينيد قله كجاست. بايد زحمت بكشيد و دشواري‌ها را تحمل كنيد تا بتوانيد به قله برسيد. (بيانات در ديدار گروهی از مخترعان و نوآوران جوان كشور۳۰ /۱ /۸٤).

داشتن استعداد بالادر كشور برای پيشرفت

در كشور ما از لحاظ تواناييهای بشری، امكان پيشرفت علمی هست. ما از لحاظ استعداد، از سطح متوسّط دنيا بالاتريم؛ اين را من با اتّكا به اطلاع كسانی كه در اين زمينه مطالعه و تحقيق و بررسی و كار كرده‌اند و نمونه‌هايی را ديده‌اند، می‌گويم؛ نه به اتكای برداشت ذهنی. اين است كه استعداد متوسّط

كشور ما، از سطح استعداد متوسّط دنيا بالاتر است. بيانات در ديدار نخبگان علمي سراسر كشور (19/07/1378

توسعه علمی ، مهمترین زیر ساخت

آقايان و خانم‌هاي اساتيد و اهل علم دانشگاهي! اين را بدانيد كه اعتقاد راسخ بر اين است كه پيشرفت علمي و رشد علمي در رأس همه‌ي كارهاي اساسي براي پيشرفت كشور باشد. يعني مهمترين زيرساخت كشور، زيرساخت انساني است به وسيله‌ي علم .ما بايد خود را از فقر علمي نجات دهيم؛ اين مسأله‌ي اول و اساسي ماست. تجربه‌ي بيست و چند سال گذشته بارها و بارها اين را به ما نشان داده و براي ما اثبات كرده است (بيانات در ديدار اساتيد دانشگاه(21/07/1384) .

اگر ايران اسلامي بتواند در زمينه‌ي علمي سخن خودش را در حد سخنان اول دنيا دربياورد، كار شدني است؛ چون علم، ثروت هم ايجاد مي‌كند، قدرت نظامي هم ايجاد مي‌كند، اعتماد به نفس هم ايجاد مي‌كند. من بارها گفته‌ام، باز هم مي‌گويم و باز هم بارها تأكيد خواهم كرد كه پايه و زيربناي اقتدار آينده‌ي شما ملت عزيز در قدرت علمي است.(بيانات در ديدار جمعي از دانشجويان برگزيده و نمايندگان تشكل‌هاي دانشجويي24/07/1384)

تولید علم ، عزت و آبرو و رفاه و اقتدار جهانی

اگر ما براي كشور، عزّت و آبرو و رفاه و اقتدار جهاني و پيشرفتهاي علمي بخواهيم، بايد از طريق علم وارد بشويم (بيانات در ديدار با نخبگان علمي سراسر كشور19/7/1378). پيشرفت ما، عزت ما، هويت ملي و اسلاميِ ما وابسته به اين است كه در اين بخش (دانش و پژوهش)كار جدي كنيم.(بيانات در ديدار با نخبگان جوان86 /06 /12).

اهمیت کار علمی، اهمیت درجه یک

جوانان عزیز! ببینید اهمیت کار علمی چقدر است؛ اهمیتش درجه یک است. اگر ما برای یک کشور، عزّت و آبرو و رفاه و اقتدار جهانی و پیشرفتهای علمی بخواهیم، باید از طریق علم وارد شویم. متن کامل بیانات مقام معظم رهبري‌در دیدار نخبگان علمي سراسر کشور(19/07/1378) .

اگر امروز کشوری از لحاظ علمی پیشرفت نکرد، نه اقتصادش پیشرفت خواهد کرد، نه اقتدار جهانیش پیشرفت خواهد کرد و نه زندگی مردم پیش خواهد رفت. بالاخره علم باید در کشور پیش برود؛ بخصوص که ما عقب ماندگی داریم و باید تلاش شود. (بیانات در دیدار با نخبگان علمي سراسر کشور19/07/1378) .

قدرت علمي، قدرت اول

قدرتهايي که در بخش‌هاي مختلف بايد به‌وجود بياوريم، در درجه‌ي اول قدرت علمي است بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در ديدار جمعي از دانشجويان برگزيده و نمايندگان تشکل‌هاي دانشجويي 24/07/1384). استقلال ما جز با رشد علمی امکانپذیر نخواهد بود و تا ملت و اندیشمندان ما به ارزش و اهمیت علم ، ایمان نیاورند ، پیشرفت علمی نیز ممکن نمی شود (سخنرانی در مراسم افتتاح مجتمع انستیتو پاستور تهران ۲۹ /۱۲/ ٦٧) (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ۸۵)

پیشرفت علمی نیازمند به ایمان

پیشرفت علمی، احتیاج به نوعی ایمان دارد. آدم لاابالی و بی‌بندوبار و هرزه و کسی که دنبال بازده نقد و بازده شخصی است، معمولاً دنبال تحقیقات دشوار علمی نمی‌رود. اگر ایمان بتواند بر دل انسان حکومت کند، این کمک خواهد کرد که انسان دنبال کار دشوار تحقیق علمی برود؛ چون کار تحقیق

علمی ضمن این که شیرین است، دشوار است و محرومیت و مشکلات دارد. (بیانات در دیدار با نخبگان علمي سراسر کشور۸۷/07/13/19).

توجه بکنید که در چشم‌انداز بیست ساله، حد ما رسیدن به رتبه‌ي اول علمي در منطقه است. این همچنان که به حرکت کیفي و صیرورت احتیاج دارد، به حرکتهاي کمّي و توسعه‌ي کمّي هم احتیاج دارد؛ (بیانات در دیدار با رؤساي دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالي و مراکز تحقیقاتی، 23/05/1385)

۲/۳)تربیت سیاسی

دانش آموزان و جوانان برای حضور پررنگ در جامعه و آشنایی با ترفندهای مختلف سیاسی باید با سیاست و جریانات حاکم بر آن آشنایی داشته باشند :

"باید در متن مسایل سیاسی قرار داشته باشید ، اما نه این که به کار سیاسیتان آنچنان پر و بال بدهید که از درس بمانید . درس ، اصل و متن کار ماست(سخنرانی در دانشگاه علوم انسانی رضوی ۲ / ۹ /٦٣)(تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ، ص ۱۸۷)"

"بنده طرفدار این هستم که جوانها در جریان مسائل سیاسي کشور قرار بگیرند و بتوانند تحلیل کنند. البته سیاسي‌کاري، سیاست‌بازي و آلت دست این حزب و آن حزب شدن را بنده براي جوان نمي‌پسندم؛ اینها براي جوان هیچ شرف و افتخاري ایجاد نمي‌کند؛ اما این‌که جوان بداند مي‌تواند اثرگذار باشد و نقش ایفا کند، خیلي ارزش دارد (بیانات در دیدار با اعضاي اتحادیه‌ي انجمن‌هاي *اسلامي دانش‌آموزان 83 /12 /24)*

"بنده دلم می خواهد این جوان های ما، شما دانشجوها ،- چه دختر چه پسر – و حتی دانش آموزان مدارس روی ریزترین پدیده های سیاسی دنیا فکر کنید و تحلیل هم بدهید. فرض کنید که تحلیل هم بدهید که خلاف واقع باشد ، باشد . خدا لعنت کند آن دستهایی که تلاش کرده اند و می کنند که قشر جوان ما و دانشگاه ما را غیر سیاسی کنند .(دیدار دانشجویان و دانش آموزان ۱۳ /۸ /۸۱ تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص۲۹۳).

من همیشه گفته‌ام و مي‌گويم بايد جوانهاي ما فهم سياسي و تحليل سياسي داشته باشند... امّا آن چيزي كه پايه اصلي است، سياست نيست، تقويت ايمان است(بيانات در ديدار با اعضاي شوراي مركزي اتحاديه انجمن‌هاي اسلامي دانش آموزان ، جنتي، ۷۵/٦/۱۲).

۲/٤)تربیت اقتصادی

از دیدگاه مقام معظم رهبری ، مکتب تربیتی اسلام جامع و در برگیرنده و ناظر بر کلیه نیازهای فردی و اجتماعی است . از این رو بعد اقتصادی تربیت نیز در جای خود مورد توجه قرار دارد و انسان بعنوان موجودی که نیاز اقتصادی دارد ، باید در مسیر رفع این نیازها آموزش بیند :

پرورش روحیه کار

"در اسلام که کار ، عبادت و ارزش شمرده شده است ، لازمه اش این است که هر کس کاری را قبول کرد و تعهد نمود ، آن را به بهترین وجهی انجام بدهد . این حرف ،سر کلاس درس و پای خط تولید و داخل مزرعه و پای چرخ خیاطی و کار داخل خانه هم است . در هر نوع کاری – که به این حساب ، معلمی و تربیت و تعلم هم یک کار است ، آن هم یک کار بسیار ارزشمند (دیدار با کارگران و معلمان ۱۰ / ۲ / ۷٦ ، تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ، ص ۱۸۹)."

"استقلال اقتصادي، يعني ملت و كشور، در تلاش اقتصادي خود روي پاي خود بايستد و به كسي احتياج نداشته باشد(بيانات در ديدار كارگران و فرهنگيان كشور، به مناسبت «روز كارگر» و «روز معلّم،15/02/1372) .

«وجدان کاری»، «انضباط اجتماعی» یا «انضباط اقتصادی»

ما گفتیم: «وجدان کاری»، «انضباط اجتماعی» یا «انضباط اقتصادی» مسؤولین کشور، دولت، قوّه قضاییّه و نمایندگان مجلس، باید برنامه‌ریزی کنند تا این کارها انجام گیرد، و الّا با این‌که تعریف کنند فلانی چه حرف خوبی زده، که کار تمام نمی‌شود! (بیانات در دیدار کارگران، فرهنگیان نمونه و کارکنان بنیاد مسکن به مناسبت «روز معلّم» و «روز کارگر(13/02/1374) .

همه مردم و مسؤولین بدانند: این‌که من عرض کردم «وجدان کاری»، یک تعارف نیست. باید برنامه‌ریزی کنند . وجدان کاری» باید فرهنگ عمومی مردم شود13/02/1374 دیدار با کارگران، فرهنگیان نمونه).

معنای وجدان کاری

معنای این کلمه (وجدان کاری) این است که آن کسی که مشغول کاری است، یک احساس وجدانی نسبت به کار پیدا کند و خود را در قبال آن کار، مسؤول بداند. این، غیر از مسؤولیت در قبال کارفرماست؛ یک چیز دیگر است. علاوه بر جنبه شرعی و جنبه انسانی و تعهّد، در قبال خودِ کار، انسان خودش را مسؤول بداند که کار را درست، کامل، قوی و بهترین انجام دهد؛ چه بالای سراوکسی باشدوچه نباشداین،معنای وجدان کاری است .(بیانات در دیدار جمع کثیري از کارگران و معلّمان در آستانه روز کارگر و روز معلّم(10/02/1376) .

۲/۵)تربیت بدنی :

ورزش فریضه ای عمومی

براي جوانها ورزش كردن يک سرمايه‌اندوزي است. من اعتقاد دارم ورزش براي همه يک فريضه عمومي است. البته منظورم ورزش حرفه‌اي نيست. ورزش حرفه‌اي را هم رد نمي‌كنم اما توصيه نمي‌كنم كه همه جوانها سراغ ورزش حرفه‌اي بروند. ورزش براي سلامت و حفظ نشاط است .

(بيانات در ديدار اعضاي اتحاديه‌هاي انجمنهاي اسلامي دانش‌آموزان و مسؤولان امور تربيتي سراسر كشور ۱۳۷۹/۱۲/۸)

ورزش برای جوانان لازم

من ورزش را برای جوانان لازم می دانم ، ... چون آنها هم اگر به ورزش روی بیاورند ، سلامت و نشاط و شادابی و زیبایی خواهند داشت (دیدار با جوانان ۱۳ /۱۱ / ۷۷ ،کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری).

اگر بخواهيد جسم را به قدرت، به زيبايي، به توانايي، به بروز قدرتها و استعدادهاي گوناگون برسانيد، بايد ورزش كنيد.

ورزش، اطمينان و اعتماد نفس در انسان ايجاد مي‌كند. جوان را به خودش مطمئن و خاطر جمع مي‌كند. خاصيت طبيعي ورزش اين است كه آنها را از آن حالت خمود و ركود بيرون مي‌آورد.

(www.aviny.com)

عقيده‌ام درباب ورزش، همين است كه بارها گفته‌ام. من ورزش را براي عموم مردم لازم مي‌دانم. من ورزش را براي جوانان لازم مي‌دانم؛ براي غيرجوانان - ميانسالان و پيرمردان و پيرزنان – هم واجب

مي‌دانم. بنابراين، اگر ورزش براي جوانان لازم است، براي امثال ما واجب است؛ چون براي افراد ميانسال، مسأله مرگ و زندگي است .يعني اگر ورزش كنند، زندگي سالمي خواهند داشت و خواهند گذراند و اگر ورزش نكنند، دچار بيماري و افسردگي خواهند شد. البته ورزش براي جوانان هم لازم است؛ چون آنها هم اگر به ورزش روي آورند، سلامت و نشاط و شادابي و زيبايي خواهند داشت. بنابراين، من براي عموم مردم – از زن و مرد – ورزشِ متناسب با خودشان را لازم مي‌دانم(بيانات در جلسه پرسش و پاسخ با جوانان در دومين روز از دهه مباركه‌ي فجر (روز انقلاب اسلامي و جوانان77 /11 /13)

٦ /٢)تربيت اخلاقی

تربيت اخلاقی مسوولیت آموزش و پرورش

از جمله مهم‌ترين نكاتي كه به‌عنوان يک مسؤوليت بزرگ بر دوش آموزش و پرورش بايد مورد ملاحظه قرار گيرد، تربيت اخلاقي نوجوانان و جوانان ماست**.** (مجموعه بيانات مقام معظم رهبری به مناسبت آغاز هفته تربيت ١٤ /٨ /٨٦ خبرگزاری ايسنا)

آموزش و پرورش بايد با تربيت اخلاقی صحيح كه غير از تحميل اخلاقی است، جوانانی متدين، دين باور و متخلق به اخلاق اسلامی پرورش دهد**.** (ديدار با وزير و مسوولان سازمانها و ادارات آموزش و پرورش سراسر كشور 82 /04 /30)

تربيت، هدايت است؛ دميدن روح انضباط اخلاقي در نسل جوان است كه كاملاً هم نيروي فراگيري در آن وجود دارد (مجموعه بيانات مقام معظم رهبری به مناسبت آغاز هفته تربيت ١٤ /٨ /٨٦ خبرگزاری ايسنا)

اخلاق موضوعی ضروری برای یک مسلمان

شما به‌عنوان یک انسان، به‌عنوان یک مدیر، به‌عنوان یک رئیس و به عنوان یک دلسوز، مي‌خواهید کشوري داشته باشید که افراد آن:... از لحاظ اخلاق، پاکیزه باشند؛...(دیدار با معلمان(12/02/1386) .

ما میخواهیم آن کسي که از آموزش و پروش خارج میشود بعد از سیزده سال – حالا که پیش دبستاني هم هست، میشود سیزده سال – انساني باشد با برجستگیهاي اخلاقي، و با تدین؛ یک چنین انساني میخواهیم. از نظر اخلاقي انساني باشد شجاع، خوشخو، خیرخواه، خوش‌بین، امیدوار، بلندهمت، مثبت در قضاوتها و سایر خصوصیات اخلاقي‌اي که براي یک انسانِ مطلوب شما در نظر میگیرید (بیانات در دیدار وزیر، معاونان و مدیران آموزش و پرورش سراسر کشور03/05/1386)

...البته همه‌ي ما توجه داریم که یک انسان اسلامي، فقط آن انساني هم نیست که اعتقاد اسلامي داشته باشد و عمل اسلامي بکند، بلکه اخلاق اسلامي هم آن رکن اساسي است؛ والّا اگر انساني را داراي عقاید محکم اسلامي و عمل به معناي نماز و روزه و این چیزها فرض کنیم، لیکن حسود، بخیل، جبان، بدخواه، بي‌روحیه و بي‌اراده باشد، این انسان، انسان مسلمان نیست. انسان مسلمان بایستي در هر سه بعد – هم بعد تربیت، هم بعد دانش، هم بعد عمل – کار کند. البته به یک اعتبار، هر سه‌ي اینها عمل است؛ اعتقاد هم نوعي عمل است؛ عمل قلبي است. علي‌ای‌حال، مقصود روشن است (دیدار با وزیر، معاونان، مشاوران و مدیران کل وزارت آموزش و پرورش70 /10 /25).

آماده سازی شخصیت دانش آموزان

(خطاب به دانش آموزان)شخصیت خود را، هم از لحاظ علمي، هم از لحاظ اخلاقي، هم از لحاظ تلاش و فعالیت و پُرکاري و نشاط کار در زمینه‌هاي اجتماعي و سیاسي، آن‌گونه آماده کنید که در هر

جا قرار گرفتيد، مثل چراغي محيط را روشن كنيد (بيانات در ديدار اعضاي اتحاديه‌ي انجمن‌هاي اسلامي دانش‌آموزان 24/12/1383)

ذکر خدا مهمترین راه نیل به اخلاق

بیشترین و بهترین راه تامین اخلاق اسلامی ، ذکر و به یاد خدا بودن است .(دیدار با خواهران حوزه علمیه مسجد سلیمان ٤ / ٦ / ٦١ تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری (ص ١٣٤)

۲ /۷)تربیت فرهنگی ، اجتماعی

تربیت فرهنگی و اجتماعی یکی از ابعاد مهم مورد تاکید تربیت از سوی مقام معظم رهبری است که بارها و به مناسبتهای گوناگون از سوی معظم له مطرح شده است . ایشان تربیت و استقلال فرهنگی را پیش نیاز استقلال در سایر ابعاد می دانند :

تربیت فرهنگی پیش نیاز استقلال فرهنگی

...سومي كه از همه سخت‌تر است، «استقلال فرهنگي» است. اين، بسيار سخت است و بسيار خون دل دارد. مبارزه براي استقلال فرهنگي، از همه‌ي انواع استقلالها سخت‌تر است. من يک وقت گفتم دشمنان «شبيخون فرهنگي» مي‌زنند. اين ادّعا راست است و خدا مي‌داند كه راست است بيانات مقام معظم رهبری در ديدار كارگران و فرهنگيان كشور، به مناسبت «روز كارگر» و «روز معلّم « (15/02/1372).

مفهوم توسعه فرهنگی

توسعه فرهنگی این است که انسانها در جامعه احساس کنند که می توانند درست بیندیشند ، درست بفهمند و درست فرا بگیرند (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ۹۷).

۲ /۷/۱ .فرهنگ مايه‌ي اصلي هويت ملتهاست:

فرهنگ مايه‌ي اصلي هويت ملتهاست. فرهنگ يک ملت است که مي‌تواند آن ملت را پيشرفته، عزيز، توانا، عالم، فناور، نوآور و داراي آبروي جهاني کند. اگر فرهنگ در کشوري دچار انحطاط شد و يک کشور هويت فرهنگي خودش را از دست داد، حتي پيشرفتهايي که ديگران به آن کشور تزريق کنند، نخواهد توانست آن کشور را از جايگاه شايسته‌يي در مجموعه‌ي بشريت برخوردار کند و منافع آن ملت را حفظ کند.

۲ /۷/۲ .اضمحلال فرهنگی نقطه آغاز وابستگی و سقوط :

فرهنگ یک ملت را می‌شود با عوامل تأثیرگذار به تدریج عوض کرد. یک ملت از لحاظ فرهنگی عزیز را تبدیل کرد به یک ملت توسری خور و ضعیف، متقابلاً یک ملت تنبل را می‌شود تبدیل کرد به یک ملت زرنگ. این رنگ ثابت لایزالی و لایزولی نیست. (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳ برگرفته از پایگاه مهندسی فرهنگی)

من به حوادث دوران استعمار که نگاه مي‌کردم – دوران استعمار تقريباً از اواخر قرن هجدهم ميلادي شروع شد، در قرن نوزدهم به اوج رسيد و تا اواسط قرن بيستم هم ادامه پيدا کرد. حرکت استعمار يعني حضور قدرتهاي مسلط نظامي و سياسيِ دنيا در کشورهايي که مي‌توانستند با استفاده از زور در آنها حضور پيدا کنند و منافع خودشان را از آن‌جاها تأمين کنند و در واقع از موجوديِ مادي و معنوي آن کشور سرمايه‌يي براي خودشان بسازند، همان چيزي که آنها اسمش را استعمار گذاشتند و امروز هم اطلاق مي‌شود – مي‌ديدم هرجا که اينها وارد شده‌اند، اگر اين توانايي را پيدا کرده‌اند که فرهنگ آن ملت را مضمحل کنند و تحت تأثير قرار دهند و تضعيف کنند، پايه‌هاي قدرتشان در آن‌جا مستحکم

شده و اگر در جايي فرهنگ ملي و بومي به‌خاطر كهنسال بودن، ريشه‌دار بودن و برجسته بودن مضمحل نشده و از بين نرفته، استعمارگرها و اشغالگرها نتوانسته‌اند مدت زيادي از آن‌جا منافع خودشان را تأمين كنند و ناچار شدند كه آن منطقه را رها كنند. اين در مورد همه‌ي جهانگشاييها و كشورگشاييهاي دورانهاي گذشته‌ي تاريخ هم – كه ما در تاريخ مي‌خوانيم – صادق است.(بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در جمع كاركنان سازمان صدا و سيما ۲۸ / ۰۲ / ۱۳۸۳)

راههای از بین بردن فرهنگ ملی

آن كشورگشاهايي توانسته‌اند در سرزمينهاي گشوده شده‌ي با شمشير، با زور پايدار بمانند و مقاصد و سلطه‌ي خودشان را در آن سرزمينها اعمال كنند، كه توانسته باشند فرهنگ آن كشور را در مشت و در اختيار بگيرند. حالا گاهي يک فرهنگ را ريشه‌كن مي‌كنند؛ مثل اين‌كه زبان يک كشور را بكل از بين مي‌برند. شما الان ملاحظه كنيد كه آفريقا، امريكاي لاتين و بسياري از كشورها، زبان بومي اصلاً ندارند. پرتغالي‌ها و اسپانيول‌ها آن‌جا آمدند و زبانها را عوض كردند؛ زبانهاي بومي و بسياري از نشانه‌هاي فرهنگ را از بين بردند؛ البته يک جاهايي هم نتوانستند. فرهنگ ستون فقرات حيات يک ملت و هويت يک ملت است بعد از پيروزي انقلاب اسلامي – كه انقلابي براساس يک هدف تعريف شده‌ي فرهنگي بود – كه به مقوله‌ي فرهنگ اهميت داده شد و به مقوله‌ي هويت ملي – كه خودِ هويت ملي يک كشور، فرهنگ است و خود اين جزو مصاديق و سطور برجسته‌ي فرهنگ يک ملت است – اهتمام ورزيده شد، بركاتي بر اين كار مترتب شد كه اين بركات به‌هيچوجه ممكن نبود در اين كشور به‌وجود بيايد. اين نوآوريها، اين پيشرفتهاي علمي، اين جسارتِ وارد شدن در عرصه‌هاي نوِ علمي و تحقيقي – كه امروز در كشور ما خوشبختانه مشاهده مي‌شود – به خاطر همين اعتماد به نفسي است كه از احياء

هويت ملي پيدا شده است؛ اين را انقلاب به‌وجود آورد. قبل از انقلاب از هويت ملي و مليت اسم زياد مي‌آوردند؛ اما به هيچوجه به معناي حقيقي كلمه، هويت ملي را تقويت نمي‌كردند. البته علت هم واضح بود؛ چون آن كساني كه ايران را براي منافع خودشان مي‌خواستند و در كشور عزيز ما منافع خود را تعريف كرده بودند، مي‌دانستند كه اگر هويت ملي در اين كشور زنده شود، با منافع آنها ناسازگار خواهد بود و آنها نمي‌توانند به منافعي كه هدف گرفته‌اند، برسند. به همين دليل، هويت ملي در آن زمان در اين‌جا تضعيف شد. ما در كشور خودمان در وابستگي و اضمحلال هويت در مقابل بيگانگان تا آن‌جا پيش رفتيم كه افراد برجسته‌يي خجالت نكشيدند و پيشنهاد تغيير زبان و خط فارسي را دادند! البته روي تغيير زبان كمتر كار كردند؛ اما براي تغيير خط فارسي – خط يک كشور يكي از نقاط برجسته و از شاخصهاي مهم فرهنگي هر كشور است – در همين روزنامه‌ها و مطبوعات دوره‌ي طاغوت در كشور ما علناً و صريحاً مطلب نوشتند، دفاع كردند و حرف زدند كه ما خط فارسي را تغيير بدهيم؛ آن هم با استدلالهاي كاملاً مجادله‌آميز و مغالطه‌آميز و خلاف واقع. آنها تا اين حد پيش رفتند. .(بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در جمع كاركنان سازمان صدا و سيما ۲۸ / ۰۲ / ۱۳۸۳)

رژيم پهلوی و برخورد با فرهنگ

كساني كه رژيم پهلوي را روي كار آوردند، هيچ كدام از شاخصه‌هاي مليت را حاضر نبودند تحمل كنند. البته مليت ما از اول با اسلام آميخته بود؛ زبانمان، آدابمان، دانشمان و دانشمندانمان با اسلام آميخته بودند. در تاريخ مي‌بينيد كه دانشمندان برجسته و نام‌آور و ماندگار ما كساني هستند كه دانشِ دين را در كنار دانشهاي معمولي زندگي دارا بودند؛ يعني همه‌ي دانشها از مجموعه‌ي دين برآمده است. البته اين به آن معنا نيست كه طلاب مدرسه‌ي ديني اين خصوصيت را داشتند؛ نه، جامعه، جامعه‌ي

ديني بود. فرهنگ ما، دانش ما، رفتار ما و سنتهاي ما با دين آميخته است و بسياري از آنها از دين سرچشمه گرفته است. وقتي با هويت ملي و شاخصه‌هاي آن مبارزه مي‌كردند، قهراً مبارزه‌ي با دين جزوش بود و چون دين و ايمان پشتوانه‌ي همه‌ي ارزشهاي انساني است، طبعاً با ايمان هم بشدت مخالفت مي‌كردند. اينها حاضر نشدند قبول كنند كه ما حتي لباس محلي داشته باشيم. ما ايراني‌ها با چند هزار سال سابقه، لباس بومي نداريم و لباس محلي و بومیِ‌مان را نمي‌شناسيم، در حالي‌كه خيلي از كشورهاي ديگر دنيا دارند. البته لباس بومي، مانع پيشرفت هم نيست؛ اما ما نداريم؛ چون آنها نگذاشتند. اين، عمل به همان توصيه‌يي است كه مي‌گفت ايراني بايد از فرق سر تا نوک پا فرنگي شود! ببينيد خودباختگي تا كجا. .(بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در جمع كاركنان سازمان صدا و سيما ۲۸ / ۰۲ / ۱۳۸۳)

۷/۳/ ۲. تهاجم فرهنگی :

تهاجم فرهنگي اين است كه يک مجموعه – سياسي يا اقتصادي – براي مقاصد سياسي خود و براي اسيركردن يک ملت، به بنيانهاي فرهنگي آن ملّت هجوم مي‌برد. چنين مجموعه‌اي هم چيزهاي تازه‌اي را وارد آن كشور و آن ملت مي‌كند؛ امابه زور؛ امّا به قصد جايگزين كردن آنهابا فرهنگ و باورهاي ملي. اين، اسمش تهاجم است. در تبادل فرهنگي، هدف، بارورکردن فرهنگ ملي و كامل كردن آن است. اما در تهاجم فرهنگي، هدف، ريشه‌كن كردن فرهنگ ملي و ازبين بردن آن است. بيانات مقام معظم رهبري در ديدار وزير، معاونين و رؤساي مناطق آموزش و پرورش سراسر كشور (21/05/1371.

تهاجم فرهنگي غير از تبادل فرهنگي است

تهاجم‌فرهنگي»، با«تبادل‌فرهنگي» متفاوت است. تبادل فرهنگي لازم است. هيچ ملتي بي‌نياز نيست از اين‌كه در همه زمينه‌ها، از جمله در زمينه مسائل فرهنگي – آن مجموعه مسائلي كه به آنها نام فرهنگ داده مي‌شود – از ملتهاي ديگر بياموزد. هميشه تاريخ نيز همين بوده است. (ديدار با وزير، معاونين و رؤساي مناطق آموزش و پرورش سراسر كشور(21/05/1371) .

اين‌كه من هميشه مي‌گويم تهاجم فرهنگي غير از تبادل فرهنگي است؛ غير از گرفتن برجستگيها و زبده‌گزيني از فرهنگهاي ديگر است؛ اين، چيزي است مباح، بلكه واجب. اسلام به ما دستور مي‌دهد، عقل هم به‌طور مستقل از ما مي‌خواهد كه هر چيز خوب، زيبا و باارزشي را كه در هر كجا مي‌بينيم، آن را فرا بگيريم و از آن استفاده كنيم. اين جملات معروفِ متداول در زبانهاي مردم ما كه «اطلبوا العلم ولو بالصين» يا «انظر الي ما قال و لا تنظر الي من قال»؛ نگاه نكن حرف خوب، سخن حكمت‌آميز، دانش و معرفت را چه كسي دارد مي‌گويد، اگر سخن خوب است، آن را فرابگير، اين گرفتن، گرفتنِ فرهنگي است و اخذ فرهنگي، تبادل فرهنگي و زبده‌گزينيِ فرهنگي، يک چيز لازم است و اين، غير از تهاجم فرهنگي است. من بارها گفته‌ام كه يک وقت هست كه يک انسان با ميل خود و بر طبق نياز و اشتها و ضرورت زندگي‌اش يک نوع غذا، يک نوع دارو يا ماده‌ي لازمي را انتخاب مي‌كند و آن را داخل جسم خودش مي‌كند؛ اين، گزينش است، كه چيز خيلي خوبي است؛ اما يک وقت هست كه يک نفر را مي‌خوابانند و ماده‌اي را كه نه براي او لازم است و نه او به آن ميل و اشتهايي دارد و نه برايش مفيد است، به‌زور در حلقش مي‌ريزند، يا به او تزريق مي‌كنند؛ اين، نامطمئن است؛ اين، تهاجم فرهنگي

است؛ همان كاري كه با ملت ايران در طول سالهاي متمادي كردند. تهاجم فرهنگي، تهاجم فرهنگي اين است.

.(بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در جمع كاركنان سازمان صدا و سيما ۲۸ / ۰۲ / ۱۳۸۳)

تهاجم فرهنگی ، هجوم به بنیانهای فرهنگی است

تهاجم فرهنگي اين است كه يک مجموعه – سياسي يا اقتصادي – براي مقاصد سياسي خود و براي اسيركردن يک ملت، به بنيانهاي فرهنگي آن ملّت هجوم مي‌برد. چنين مجموعه‌اي هم چيزهاي تازه‌اي را وارد آن كشور و آن ملت مي‌كند؛ امابه زور؛ امّا به قصد جايگزين كردن آنهابا فرهنگ و باورهاي ملي. اين، اسمش تهاجم است. در تبادل فرهنگي، هدف، بارورکردن فرهنگ ملي و كامل كردن آن است. اما در تهاجم فرهنگي، هدف، ريشه‌كن كردن فرهنگ ملي و ازبين بردن آن است (بيانات در ديدار وزير، معاونين و رؤساي مناطق آموزش و پرورش سراسر كشور71 /05/ 21/)

تهاجم فرهنگی جدی است

و همه دست اندرکاران فرهنگ در کشور باید باور کنیم که امروز آماج تهاجمات فرهنگی دشمنانمان هستیم؛ هم به صورت آمیختن فرهنگ انقلابی ما با چیزهایی که آن را از خلوص و کارایی می اندازد و هم به صورت مانع تراشیدن بر سر تربیت انسان های کارآمد و متخصص که بتوانند همه امور کشور را اداره کنند. شکی نیست که دشمن نسبت به همه اینها، به صورت جذب و ربودن و دزدیدن مغزها و استعدادهای درخشان از میان ما، برنامه ریزی کرده است. مسأله تهاجم فرهنگی که ما بارها روی آن تاکید کرده ایم یک واقعیت روشنی است. ما با انکار آن نمی توانیم اصل تهاجم را از بین ببریم. نباید تهاجم فرهنگی را انکار کرد، تهاجم فرهنگی وجود دارد اگر ما آن را انکار کردیم مصداق

این فرموده امیرالمومنین صلوات الله علیه می شویم که" *و من نام لم ینم عنه* "شما اگر در سنگر خوابت برد به ای معنا نیست که دشمن هم در سنگر مقابل خوابش برده است. تو خوابت برده و سعی کن خودت را بیدار کنی! ما باید توجه داشته باشیم که انقلاب فرهنگی در تهدید است کما این که اصل فرهنگ ملی و اسلامی ما در تهدید دشمنان است. این تهاجم فرهنگی گاهی هم متأسفانه به وسیله خودی ها انجام می گیرد (www.iranculure)

۲ /۷/٤ . ضرورت مهندسی فرهنگی

مهندسی فرهنگی تلاش برای تبیین قاعده‌ای کلی به منظور بازیابی هویت اسلامی – ملّی ایرانیان بوده است که از جمله راه‌های عمده آن را می توان کسب استقلال از غرب و الگو قرار ندادن آن ذکر نمود." یکی از مهمترین تکالیف ما در درجه اول مهندسی فرهنگ کشور است. " (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳ برگرفته از پایگاه مهندسی فرهنگی)

مهندسی فرهنگ تخصصی ،فرهنگ اقتصادی، فرهنگ سیاسی، فرهنگ اجتماعی، مهندسی فرهنگ این است که با رویکرد سیستمی اجزاء فرهنگ اعم از فرهنگ ملی، فرهنگ عمومی، فرهنگ تخصصی ، فرهنگ سازمانی ، در مجموعهٔ فرهنگ جانمایی شده و روابط آنها بخوبی تنظیم شود. ضعف‌های اجزاء و روابط آنها برطرف شود.

یکی از مهمترین تکالیف ما در درجه اول مهندسی فرهنگ کشور است. یعنی مشخص کنیم که فرهنگ ملی، فرهنگ عمومی و حرکت عظیم درونی و صیرورت بخش و کیفیت بخشی که اسمش فرهنگ است و در درون انسان‌ها و جامعه بوجود می‌آید، چگونه باید باشد؟ فرهنگ هدف کدامست؟ اشکالات و نواقص‌اش چیست؟ چگونه باید رفع شود؟ فرهنگ موجود کدامست؟کندی‌ها و معارضاتش

کجاست؟مجموعه‌ای لازم است که اینها را تصویر کند(مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳ برگرفته از پایگاه مهندسی فرهنگی).

یک متولی و یک مرکز می‌خواهد تا از یک طرف(فرهنگ را) مهندسی کند.یعنی با یک فکر کلان،با یک نگاه برتر و بالاتر از همهٔ جریانهای فرهنگی در داخل کشوربیند حقیقت فرهنگی و عنصر فرهنگی چگونه و با چه کیفیتی باید باشد.به کدام سمت باید برود (فرهنگ هدف کدامست؟) کجاهایش ایراد دارد(فرهنگ موجود کدامست؟

اشکالات و نواقص‌اش چیست؟کندی‌ها و عارضاتش کجاست؟مجموعه‌ای لازم است که اینها را تصور کند.یک متولی و یک مرکز می‌خواهد که با یک فکر کلان، با یک نگاه برتر و بالاتر از همه جریانهای فرهنگی در داخل کشور، ببیند حقیقت فرهنگی و عنصر فرهنگی کجاهایش ایراد دارد (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳ برگرفته از پایگاه مهندسی فرهنگی)

الان باید نقشه مهندسی فرهنگی کشور روی میز آماده باشد و باید روی آن بحث شده باشد. کار شده باشد، تصمیم گیری شده باشد و نقشه کلان با راه‌کارها- نه فقط چیزهایی که صرفاً آرزو و آمال است- کاملاً کشیده شده و مشخص شده باشد. این حرف اصلی ماست به شما دوستان. (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳ برگرفته از پایگاه مهندسی فرهنگی)

مهندسی فرهنگ و مهندسی و مدیریت فرهنگی دارای اهمیت و ضرورت و امکان‌پذیری است.

نمی‌شود ما میدان را رها کنیم تا دیگران هر کاری که می‌خواهند، بکنند. امروز همان کسانی که ادعای آزادی می‌کنند و دم از لیبرال بودن می‌زنند، پیچیده‌ترین و دقیق‌ترین و ظریفترین شیوهٔ کنترل را بر روی

فرهنگ کشورهای خودشان، بلکه سراسر دنیا، اعمال می‌کنند و سعی دارند که فرهنگ خود را به کشورهای دیگر منتقل و تزریق کنند. (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳ برگرفته از پایگاه مهندسی فرهنگی)

۷/۵/ ۲ . نگاه فرهنگی ، نگاهی متعادل

ما نمی‌خواهیم با نگاه افراطی به مقوله فرهنگ نگاه کنیم. بایستی نگاه معقول اسلامی را ملاک قرار داد و نوع برخورد با آن را بر طبق ضوابطی که معارف و الگوهای اسلامی به ما نشان می‌دهد تنظیم کرد. برخورد افراطی از دو سو امکان‌پذیر است و تصور می‌شود:

یکی از این طرف که مقوله فرهنگ را مقوله‌یی غیرقابل اداره و غیر قابل مدیریت بدانیم مقوله‌یی رها و خود رو که نباید سر به سرش گذاشت و وارد آن شد. متأسفانه این تفکر در جاهایی است وعده‌یی طرفدار رها کردن و بی‌اعتنایی و بی‌نظارتی در امر فرهنگ هستند. این تفکر، تفکر درستی نیست و افراطی است.

در مقابل، تفکر افراطی دیگری وجود دارد که آن سختگیری خشن و نظارت کنترل‌آمیز بسیار دقیق است. این تفکر هم به همان اندازه غلط است. نه می‌شود فرهنگ را در جامعه رها کرد که هر چه پیش آمد، پیش بیاید نه می‌شود آن طور سختگیری‌های غلطی را که نه ممکن است و نه مفید، الگو قرار داد (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳ برگرفته از پایگاه مهندسی فرهنگی)

در مقوله فرهنگ، رفتار حکومت باید دلسوزانه و مثل رفتار باغبان باشد. باغبان به هنگام، نهال می‌کارد به هنگام، آبیاری می‌کند به هنگام، هرس می‌کند به هنگام، سمپاشی می‌کند به هنگام ، هم میوه‌چینی باید فضای فرهنگی کشور را باغبانی کرد .برای باغ با فنون مهندسی کشاورزی، نقشه مهندسی تهیه ،

یعنی مسئولانه و با دقت این مقوله را دنبال کرد (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳ برگرفته از پایگاه مهندسی فرهنگی)

۷/٦/ ۲ . ابعاد فرهنگ:

فرهنگ یک سیستم است و دارای انواع و اجزائی است و مهندسی فرهنگ به عنوان یک مهندسی سیستم باید انجام پذیرد.فرهنگ یک جامعه، اساس هویت آن جامعه است.فرهنگ که می‌گوئیم اعم از:

مظاهر فرهنگی – مانند زبان و خط و امثال اینها و آنچه باطن و اصل تشکیل‌دهنده پیکرهٔ فرهنگ ملی است مثل: عقاید، آداب اجتماعی، مواریث ملی، خصلت‌های بومی و قومی اینها ارکان و مصالح تشکیل‌دهنده فرهنگ یک ملت است فرهنگ دارای انواعی است و در مهندسی فرهنگ همه این انواع فرهنگ باید مهندسی شوند.انواع فرهنگ عبارتند از: فرهنگ ملی، فرهنگ عمومی، فرهنگ تخصصی، فرهنگ سازمانی فرهنگ ملی.

عاملی که یک ملت را به رکود و خمودی، یا تحرک و ایستادگی، یا صبر و حوصله یا پرخاشگری و بی‌حوصلگی یا اظهار ذلت در مقابل دیگران. یا احساس غرور و عزت در مقابل دیگران به تحرک و فعالیت تولیدی یا به بیگارگی و خمودی تحریک می‌کند. فرهنگ ملی است.فرهنگ – با همین تعریف ویژه – محصول تعریف جمعی از یک جامعه است و خودش موثردر همه حرکات و تحولات و تشکیل‌دهنده هویت یک جامعه است. (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳ برگرفته از پایگاه مهندسی فرهنگی).

۲ /۷/۷ .مصادیق فرهنگ عمومی

فرهنگ به عنوان شکل‌دهندهٔ به ذهن و رفتار عمومی جامعه است. اندیشیدن و تصمیم‌گیری جامعه بر اساس فرهنگی است که بر ذهن آنها حاکم است.در داخل کشور، چیزهایی که در فرهنگ عمومی، ضعیف است، یا جایش کم است، کدام است؟

یکی از آنها انضباط است.

دیگری اعتماد به نفس ملی واعتزاز ملی است.

مورد بعدی، قانون‌پذیری است.

مقوله بعدی، تدین و دین‌باوری است.

موارد دیگر فرهنگ ازدواج،

فرهنگ رانندگی،

فرهنگ خانواده،

فرهنگ اداره،

فرهنگ لباس است.

بنده با مد خیلی موافقم، جزو آدمهایی هستم که به مد گرایش دارم، اما مدی که از داخل جوشیده باشد- چون مد یعنی ابتکار و نوآوری - نه چیزی که از بیرون بیاید. مد آرایش مو و لباس و حرف زدن ما همه‌اش دارد از بیرون می‌آید(مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳، برگرفته از پایگاه مهندسی فرهنگی).

۲ /۷/۸ . فرهنگ لباس

یکی از موارد فرهنگ عمومی، فرهنگ لباس است. وقتی بنده خودم در این شورا بودم، شورا وزیر محترم آن وقت را - که جناب آقای خاتمی بودند - موظف کرد تا الگوی لباس بیاورد. ایشان رفتند

زحماتی کشیدند. اما به جایی نرسید. من نمی گویم آقایان حتماً کت و شلوار را بکنند و همان لباسهای پیشنهادی را بپوشند، اما بگذارید ما لباسی داشته باشیم که بگوییم ایرانی است در موزه‌ها آن را نگه داریم و مال زمان هخامنشیان و ساسانیان و سلجوقیان هم نباشد. باب امروز باشد.

بالاخره جایی باید موضع خود را دربارهٔ اینها (فرهنگ ازدواج و فرهنگ خانواده، فرهنگ لباس و الگوی مصرف و ... در فرهنگ عمومی) معین کند. حتی اگر بگوید من الان وقت ندارم و اولویتم تعیین لباس ملی نیست.خیلی خوب، معلوم بشود که ما تا پنج سال یا ده سال این اولویت را نداریم و می‌خواهیم آن را کنار بگذاریم.لیکن بالاخره این انبار مجموعه فرهنگی صاحبی داشته باشد.

۷/۸ /۲ .فرهنگ بمثابه روحی در کالبد جامعه

فرهنگ مثل روحی است که در کالبد همهٔ فعالیت‌های گوناگون کشورحضور و جریان دارد. فرهنگی که باید در تولید، خدمات،ساختمان‌سازی، کشاورزی، صنعت، سیاست خارجی و تصمیمات امنیتی رعایت شود و حدود را معین و جهت را مشخص کند. چیست؟این باید در این جا معین شود. (مقام معظم رهبری ۱۳۸۱)

فرهنگ جهت دهنده کلی

فرهنگ به عنوان جهت‌دهنده به تصمیمات کلان کشور – حتی تصمیم‌های اقتصادی،سیاسی، مدیریتی و یا در تولید نقش دارد. وقتی ما می‌خواهیم ساختمان بسازیم وشهرسازی کنیم در واقع با این کار داریم فرهنگی را ترویج می‌کنیم یا تولید می‌کنیم یااشاعه می‌دهیم. (مقام معظم رهبری ۱۳۸۱).

۷/۹/ ۲ .ترویج فرهنگ همدلی و مهربانی

کوشش کنید هر چه بیشتر مردم را به هم نزدیک کرده دل ها را به هم مهربان کنید . رمیدن دلها از یکدیگر نتایج خوبی برای یک ملت به بار نمی آورد و به عکس پیوستن دلها به هم و گره خوردن دست ها در هم و هماهنگی آوازها با هم ، یک ملت را در همه میدانها به پیش می برد . (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ،۱۶۳).

۷/۱۰/ ۲. ترویج ساده زیستی و جلوگیری از اسراف

اگر در جامعه قناعت وجود داشته باشد، زیاده‌روي و اسراف و ریخت و پاش نباشد، اگر حرص و افزون‌طلبي در امور مادي نباشد، این جامعه به بهشت و گلستان تبدیل مي‌شود. امام بزرگوار ما خودش مظهر همین معنا بود؛ آدمي بود که تعیّنات دنیوي، حقیقتاً برایش ارزش نداشت. آدم این را در آن مرد معنوي و بزرگوار مي‌دید که تعیّنات، تعلّقات و تکلّفات دنیوي، اصلاً براي خودش ارزش نداشت! این‌جانب از این‌که کساني مي‌کوشند تا در میان مردم ما رسم تجمل‌گرایي و اسراف و ولخرجي را شایع کنند، شدیداً نگران و متأسفم؛ و از این‌که مردم فداکار و انقلابي ایران در امور شخصي به مصرف‌گرایي سوق داده شوند و قناعت انقلابي را از یاد ببرند، به خدا پناه مي‌برم. با تجملات زیادي، جامعه زیان مي‌کند. تجملات براي یک جامعه، مضر و بد است باید بنا را برسادگي گذاشت. عزیزان من، یکي از شعارهاي ما قبل از پیروزي انقلاب ... «ساده زیستي» بود؛ زندگي ساده و کمتر بهره بردن از جلوه‌هاي دنیا! بعد که انقلاب، پیروز شد، سعي کردیم باز هم همین روش، همین شعار و همین مبنا را دنبال کنیم. (www.aviny.com)

"...امسال توصيه‌ي مهمّ من عبارت است از صرفه‌جويي. دولت هم بايد صرفه‌جويي كند؛ ملت هم بايد بكند. دولت، علاوه بر صرفه‌جويي بايستي راههاي صرفه‌جويي را هم به مردم تعليم دهد. تا وقت نگذشته است – تا ماههاي اوّل سال، سپري نشده است – بايستي فهرستي از انواع صرفه‌جوييهايي را كه مردم مي‌توانند بكنند – در آب، نان، بنزين و در مصارف گوناگون و همه‌ي چيزهايي كه براي صرف آنها مجبوريم از سرمايه‌هاي كشور و نفت مصرف كنيم – و راههاي صرفه‌جويي در آنها را به مردم تعليم و نشان دهند؛ مردم هم جداً سعي كنند كه صرفه‌جويي نمايند... .(پيام نوروزی سال ۱۳۷۷)"

"من مي‌خواهم به مردم عزيزمان عرض كنم كه امسال همه سعي كنند اسراف را كنار بگذارند. متأسفانه در زندگيهاي ما اسراف وجود دارد. اسراف يعني تضييع نعمت الهي؛ يعني نشناختن قدر نعمت الهي. البته بيشتر، مخاطب ما در اين سخن، افراد متمكّنند.(پيام نوروزی ۱۳۷٦) من همه را به رعايت منابع مالي كشور توصيه مي‌كنم. كشور ما، كشور ثروتمندي است و مي‌تواند خود را به‌خوبي اداره كند و بسازد. حتي مي‌تواند به غير از زمان حال، زمان آينده را هم پايه‌ريزي كند و تضمين و تأمين نمايد؛ اما مشروط بر اين‌كه موارد ثروت، به شكل صحيحي مورد ملاحظه قرار گيرد و در آن، اسراف و زياده‌روي نشود. اسراف بد است و از نظر شرعي، گناه و حرام محسوب مي‌شود... .(پيام نوروزی ۱۳۷٦)

"مردم از اسراف، چه در ايام عيد و چه در طول سال آينده و به ويژه در مراسمي كه معمولاً در آنها دچار اسراف مي‌شوند، خودداري كنند. مصرف بي‌رويه و زياد، قاعدتاً از سوي قشرهاي مرفه انجام مي‌گيرد؛ چون قشرهاي ضعيف قادر نيستند كه زياد مصرف كنند(پيام نوروزی سال ۱۳۷۱).

۷/۱۱/ ۲.تقویت روحیه پرکاری و جدیت

عامل عمده ی پیشرفت علمی غرب و اروپا ، استعداد بالای آنها نبود...سابقه ی مدنیت آنها نبود ... مذهب و تفکر تشویق کننده ی به علم و دانش نبود ، آنها چنین مذهبی نداشتند ، وجود آزادی اجتماعی نبود ....و آن عبارت از تلاش، خسته نشدن از کار ،پرکاری ،نشاط کار داشتن ،حاضر یراق بودن برای همه ی کارها و بدنبال استفهام و کنجکاوی خود حرکت کردن بود ...همه باید روحیه ی دنبالگری و کنجکاوی داشته باشند .(سخنرانی در مراسم عمامه گذاری طلاب ۱۲ /۱۱ / ٦٦) (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ، ص ۱۹۳).

يكي هم مسئله‌ي «كار سخت» نقطه‌ي مقابل تنبلي است. نگذاريد تنبلي و راحت‌طلبي و تن دادن به زندگيِ دور از مشكل، شما را وسوسه كند. اگر اين حالت تنبلي وجود داشت، هيچ‌كدام از اين كشفيات مهم علمي به وجود نمي‌آمد. شرح حال اين كاشفان و مخترعان بزرگ را ببينيد، چطور خواب را بر خودشان حرام كردند، سختيها را براي خودشان هموار كردند، با مشكلات ساختند و رفتند تا به آن نقطه‌ي اساسي رسيدند. البته اين موفقيتها در بسياري از موارد – شايد بتوان گفت در اغلب موارد – در نهايت هم برايشان فايده داشته؛ فايده‌ي مادي و زندگي و عنوان و پول و اين چيزها را هم داشته است. ليكن اينها از اول هدفشان اين چيزها نبوده است؛ ميخواستند بروند تا عمق يک مسئله و يک كار را به دست آورند و به آنجا برسند. اين را به عنوان يک توصيه‌ي قطعي عرض ميكنم (بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در ديدار نخبگان جوان85 /06 /25)

الان متاسفانه در طبقه ی متعارف محصل ما ، از دبیرستان تا دانشگاه یک حالت سهل گرایی و سهل اندیشی و سهل انگاری در مسایل علمی و بی حوصلگی و بی اهتمامی به معلومات وجود دارد که در

دانشگاههای ما هم هست با این که استعدادها بالاست ....در واقع یک حالت بی اعتنایی و بی حالی و تنبلی ذهنی بر نسلهای نو و رو به رشدمان حاکم است که این برای کشور بسیار خطرناک است . این از کودکی باید در آموزش و پرورش تامین شود. آموزش و پرورش باید خوب یاد بدهد . (دیدار با مسوولا ن آموزش و پرورش ۳ / ۱۰ / ۷٦ تعلیم وتربیت اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری ص۱۵۲)

امروزه آن طور که شنیده ام در دانشگاهها جوانان خیلی گرده زیر بار کار علمی نمی دهند این چیز خیلی خوبی نیست .(دیدار با جوانان ۷ /۲ /۷۷ کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری).

۷/۱۲ /۲.«وجدان کار» و «انضباط اجتماعي»

تذكّري كه مي‌خواهم عرض كنم اين است كه از آغاز سال جديد، دو شاخص را به عنوان شعار براي خودمان قرار دهيم :اين دو شاخص، عبارت است از: «وجدان كار» و «انضباط اجتماعي»اين دو شاخص، براي همه‌ي ما، در هر جا كه هستيم بسيار مهم است... .(پیام نوروزی ، ۱۳۷۳).

۷/۱۳ /۲.نظم و قانون پذیری

شما به‌عنوان يک انسان، به‌عنوان يک مدير، به‌عنوان يک رئيس و به عنوان يک دلسوز، مي‌خواهيد كشوري داشته باشيد كه افراد آن... نظم‌پذير، قانون‌پذير،.. باشند؛

(دیدار با معلمان(12/02/1386) .

ما ميخواهيم آن كسي كه از آموزش و پروش خارج ميشود بعد از سيزده سال – حالا كه پيش دبستاني هم هست، ميشود سيزده سال – انساني باشد:... از جنبه‌ي رفتاري: آدم منضبط، قانون‌شناس. ما چنين موجودي ميخواهيم.(بيانات در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر كشور (03/05/1386)

شما به‌عنوان يک انسان، به‌عنوان يک مدير، به‌عنوان يک رئيس و به عنوان يک دلسوز، مي‌خواهيد كشوري داشته باشيد كه افراد آن: از لحاظ استعداد، برجسته باشند؛ از لحاظ اخلاق، پاكيزه باشند؛

از لحاظ اقدام، شجاع باشند؛ از لحاظ فكر، داراي تدبير باشند؛ افراد اين كشور مردماني مستقل، داراي فكر ،داراي ابتكار، داراي روح خلاقيت، پرهيزگار، پاكدامن، نظم‌پذير، قانون‌پذير، اهلِ اقدامهاي بزرگ و آرمان طلب باشند؛(ديدار با معلمان(12/02/1386) .

۷/۱٤/ ۲.حفظ محيط زيست

شيوه هاي نا صحيح و غيرعادلانه در تعامل با طبيعت و آلوده ساختن محيط زيست در كشورمان نشان دهنده فقدان اگاهی هاي زيست محيطي و ضعف ساز و كارهاي قانونی در صيانت از محيط زيست و جلوگيري از آلوده ساختن آن است. براي از بين بردن اين نقيصه بزرگ و اساسي بايد آگاهي افراد نسبت به مسائل زيست محيطي افزايش يابد و مديريت هاي كلان در ايجاد ساختار مناسب همراه با الزامات قانوني براي رعايت حقوق عمومي تلاش كنند و انگيزه ها و حساسيت ها را براي مقابله با آلاينده ها بالا ببرند. در اسلام، جامع ترين ديدگاه و صحيح ترين شيوه تعامل با طبيعت و محيط زيست بيان گرديده است. خداوند، جهان هستي و همه پديده ها را زيبا، متقن و موزون آفريده و ما بايد رابطه خود را با آنها تصحيح كنيم و با تصرفات نادرست خود آنرا ويران و آلوده و جامعه را با بلا و مصيبت مواجه نسازيم. نگاه اسلام به طبيعت و محيط، اعم از جاندار و بيجان، عاطفی، اخلاقي، معنوي و هدايت گرانه است و برخورداري از مواهب طبيعي نيز بر پايه اصولي متين، عادلانه، حكيمانه، متوازن و سازنده استوار گرديده است. (پيام مقام معظم رهبري به همايش حقوق محيط زيست 1382 /03/ 20)

۷/۱٤ /۲.*پرورش روحیه مسوولیت پذیری :*

احساس مسؤوليت يعني انسان‌ها همان‌طور كه به فكر زندگي، معيشت، اشتغال، ازدواج و هر چيز مربوط به خود است، نسبت به اهدافي كه از خود او فراتر است هم احساس مسؤوليت بكند. اهدافي كه به خود او محدود نمي‌شود، بلكه مربوط به مجموعه ملت، تاريخ و بشريت است .بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در ديدار جوانان استان سيستان و بلوچستان6/12/1381

۷/۱۵ /۲ .ترویج فرهنگ بسیجی

بسیج یعنی یک فرهنگ

بعضی درمیدان بسیج، خلوص‌وصفایشان مثل خورشید می‌تابد و انسان را مجذوب می‌کند. به‌هرحال، بسیج یک فرهنگ است.بسیج، یک ذهنیت برجسته‌و والا در جامعه‌ی ما ست... شما آن نسلی هستید که اگر خوب عمل کردید، آینده ی این کشور را – صد سال، دویست سال یا بیشتر – تضمین خواهید کرد .

همین بیدار شدن، همین حساس بودن، همین انگیزه‌داشتن، همین ایمان، همین امید، همین تکیه به هدایت الهی و اعتماد به کمک الهی، قواره اصلی بسیج است، این یک فرهنگ است. اگر اینطور حرکت کنیم، خدای متعال کمک خواهد کرد .

.... فرهنگ بسیجی، فرهنگ معنویت و شجاعت و غیرت و استقلال و آزادگی و اسیر خواستهای حقیر، نشدن است .

***بسیج یعنی ارزش**

هفته بسیج در حقیقت فرصت و بهانه‌ای برای زنده نگه داشتن ارزشها و روح بسیجی در آحاد ملت، مخصوصا جوانان پرشور و مدافعان عاشق صادق است .

...همان طورکه امامو پیشوای راحل عظیم الشان ما فرمودند، من هم آرزو می کنم و از خدا می‌خواهم که با بسیجیان محشور باشم. بسیج یک افتخار و یک ارزش است. سعی کنید این روحیه بسیجی را برای کشوروانقلاب و اسلام حفظ کنید .

***بسیج یعنی ایمان عاشقانه**

علت اینکه در کشور ما بسیج این طور درخشان شد و شگفت چه بود؟ ایمان عاشقانه، ایمان عمیق، ایمان توام با عواطف که از خصوصیات ملت ایران است، مثل بعضی از ملتهای دیگر، عواطف در این ملت جوشان و کلید بسیاری از مشکلات است .

این ایمان با آن عواطف همراه شد و این رودخانه عظیم خروشان را به این دریای پهناور تبدیل کرد و مشکلات را در هر جایی که لازم بود از بین برد .

...بسیج در واقع مظهر عشق وایمان وآگاهی ومجاهدت و آمادگی کامل، برای سربلند کردن کشور و ملت است .

***بسیج یعنی حرکت**

بسیج یک حرکت بی‌ریشه و سطحی و صرفا از روی احساسات نیست، بسیج یک حرکت منطقی و عمیق و اسلامی و منطبق بر نیازهای دنیای اسلام – و به طریق اولی – جامعه اسلامی است .

قرآن کریم می‌فرماید: "هو الذی ایدک بنصره و بالمومنین"ای پیامبر ، خدای متعال تو را، هم به وسیله نصرت خودش و هم از طریق مومنین موید قرار داد و کمک کرد .

این خیل عظیم مومنینی که دراینجا مورد اشاره آیه قرآن قرار گرفته‌اند، عبارت دیگری است از آنچه که امروز به نام بسیج در جامعه ما قرار دارد .

***بسیج یعنی قدرت**

این کار خدا بود که بسیج ملت ایران بتواند درسخت‌ترین میدانها که همان میدان جنگ است چنان قدرتی از خود نشان بدهد که دیرباورترین افراد هم قبول کنند که ملت ایران دارای توانایی است .

***بسیج یعنی آبادانی**

امروز هم، بسیجی برای کشور دل می‌سوزاند برای آبادانی کشور تلاش می‌کند، برای حفظ استقلال ملی، هر چه بتواند کار می‌کند و از جان خود هم می‌گذرد، امروز هم اگر احساس کند دشمن می‌خواهد از روزنه ای، چه اقتصادی و سیاسی و چه فرهنگی – به‌داخل کشور نفوذ کند در مقابل او می‌ایستد و با مشت به صورتش می کوبد ...

امام فرمودند"بسیج باید سازماندهی بشود، باید یکدیگررا بشناسند، باید آمادگی به وجود بیاورنـد و آن را حفظ کنند" امروز هم تکلیف بزرگ شما همین کارست. خیال نکنند که بسیج یک امر احساسی اسـت. بسیج یک امر منطقی و فکری و ریشه دار و عمیق است و کسانی که در کار این حقیقت بزرگ شرکت دارند، همه آحاد ملتند، هرکسی که بسیجی است باید به‌بسیجی بودن خود افتخار کند. بـسیجی بـودن، مایه سرافرازی وسربلندی پیش پروردگار است.

***بسیج یعنی الگو**

شما بسیجی‌ها باید به گونه‌ای رفتار کنید که احترام و محبت مردم جلب شود. شما باید نمونه اخلاق‌و تواضع و مهربانی و رعایت مقررات باشید .آن کسی بسیجی‌تر است که مقررات را بیشتر رعایت می‌کند، به خاطر آنکه این فرد بیشتر از همه برای نظام دل می‌سوزاندو مقررات، لوازم قطعی اداره درست نظام است .

***بسیج یعنی سعادت ابدی**

روحیه بسیجی و معرفت بسیجی باید فراگیر شود تا این کشور بتواند بار سنگینی را که بر دوش دارد که همان بار هدایت الهی و سعادت انسانها ست به سرمنزل برساند، لذا بسیج تمام شدنی نیست .

آن وقتی هم که هویت ملی و سیاسی یک ملت مورد مناقشه قرار میگیرد، جای به میدان آمدن است. آن وقتی هم که به فرهنگ و اعتقادات و باورهای ریشه‌دار یک ملت اهانت می‌شود وآن را تحقیر می‌کنند، جای به میدان آمدن است. آن وقتی هم که نسل برگزیده یک ملت احساس می‌کنند از غافله‌ی دانش عقب مانده‌اند و باید علاجی بکنند، جای به میدان آمدن است.آن وقتی‌هم که احساس بشود پایه‌های یک زندگی مطلوب وعادلانه در کشور احتیاج به تلاش دارد تا ترمیم و یا استوار شود، جای به‌میدان آمدن است. آن وقتی هم‌که جبهه‌های فکری و فرهنگی دنیا برای تسخیر ملتها با ابزارهای فوق مدرن می‌آیند تا ملتی را از سابقه و فرهنگ و ریشه‌ی خود جدا کنندوبه راحتی آن را زیر دامن خودشان بگیرند، جای به میدان آمدن است. همه‌ی اینها انسانهایی را می‌طلبد که نیاز را احساس کنند...

این‌به برکت تامل، تعمق، کاردرست، کارفکری، تلاش عملی، مجاهدت، استقبال از کار و از خطر در همه‌ی میدانها و همت‌ها را بلند کردن به دست می‌آید .

(دیدگاههای مقام معظم رهبری در باره بسیج خبرگزاری جمهوری‌اسلامی بمناسبت هفته بسیج (ایرنا) (ایرنا ۰۱/۸۶/۰۹).

۲/۹) تربیت هنری

تربیت هنری یکی دیگر از ابعاد تربیت است که توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی در جهت تکامل شخصیت انسانی مطرح و مورد تاکید قرار گرفته است :

نیاز به انجام کارهای بیشتر در زمینه تربیت هنری

در زمینه‌ی هنر و تربیت هنری، ما در گذشته و پیش از انقلاب متأسفانه خیلی کم کاری داشتیم و این باید جبران بشود.(جمهوری اسلامی،۳/ ٤/ ٦٦)

تعریف هنر

"هنر، عبارت است از: کیفیت بیان و ادای یک مطلب به شکلی زیبا و ظریف و توأم با ذوق. این را ما هنر می‌گوییم که شامل: سخن گفتن، شعر گفتن، داستان نوشتن، نویسندگی‌های هنرمندانه و انواع و اقسام شاخه‌های گوناگون، هنر می شود. در هنر اصل این است که آن هنرمند، یک پیام و مقصود و مضمونی در ذهن داشته باشد و بخواهد آن را به مخاطبین خودش تعلیم بدهد و به ذهن‌ها و دل‌ها برساند و در آن رسوخ بدهد. دوم این که آن کار را با ظرافت و زیبایی و به صورت جاذبه دار انجام دهد؛ که این را ما هنر می‌گوییم و هنر را به این ترتیب تعریف می‌کنیم(روزنامه‌ی جمهوری اسلامی، ٦٤/١/٢١.).

هنر از برجسته ترین مخلوقات الهی

هنر جزو برجسته‌ترين مخلوقات الهي است و جزو ارزشمندترين صُنع پروردگار است، كه بايد آن را ارج گذاشت. در همه‌ي كارها، حتي در يک تبليغات معمولي، بايد هنر را به كار برد. .(بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در جمع كاركنان سازمان صدا و سيما ۲۸ / ۰۲ / ۱۳۸۳)

"هنر، مكمل وجود انسان و جامعه است"(روزنامه‌ی جمهوری اسلامی، ٦١/٣/٢٢، در جمع شعرا و هنرمندان.)

"هنر يک موهبت الهي و يک حقيقت بسيار فاخر است. (بيانات در جمع اصحاب فرهنگ و هنر و انديشه كشور80 / 5 / 1)"

هنرموثرترين ابزار برای انتقال پيام

ابزارهاي هنري،بي‌شک،رساترين،بليغ‌ترين و كاري‌ترين ابزار ابلاغ و تبليغ پيام است...هنر يک شيوه‌ي بيان است،يک شيوه‌ي ادا كردن است.منتها اين شيوه‌ي بيان از هر تبيين ديگر رساتر،دقيق‌تر،نافذتر و ماندگارتر است.دقت در هر يک از اين چند تعبيري كه عرض كردم:رساتر بودن،دقيق‌تر بودن،نافذتر و ماندگارتر بودن،در فهم معناي هنر كمک كند.اي بسا كه يک گزارش غير هنري،گر چه علمي و تحقيقي و دقيق،خاصيت ارائه‌ي هنري را نداشته باشد.

بارها گفته‌ام كه هر پيامي،هر دعوتي،هر انقلابي،هر تمدني و هر فرهنگي تا در قالب هنر ريخته نشود،شانس نفوذ و گسترش ندارد و ماندگار نخواهد بود و فرقي هم بين پيام‌هاي حق و باطل نيست. (ديدار با اعضاي«سومين كنگره‌ي شعر و ادب دانشجويان سراسر كشور-جهاددانشگاهي»،١٣٦٥/٩/٢٧)

زبان هنر ، کارساز برای انتقال پیام انقلاب

زباني که مي‌تواند پيام انقلاب را به اعماق جامعه رسوخ دهد،زبان شعر و ادبيات است،زبان هنر است...شعر انقلاب بايد بتواند لب لباب انقلاب و مضمون حقيقي انقلاب را در بهترين قالبها منعکس کند...شعر امروز آئينه‌ي آينده است،انسانهاي قرنهاي بعد چطور بفهمند در جامعه‌ي امروز ما چه مي‌گذشته است...واقعا پنجاه سال ديگر خيلي مشکل است به آيندگان اين جامعه و فرزندان ما که اين روزگار را نديده‌اند ، فهماند که در روزگار انقلاب،در روزگار جنگ تحميلي،...هنگام پيروزي انقلاب،هنگام ورود امام ، در اين سالهاي عجيبي که هر لحظه‌اش يک حادثه است،در اين مملکت و در اين جامعه چه گذشته است...تنها چيزي که مي‌تواند اين پيام را به نسلهاي بعد منتقل کند،همين شعر و هنر و ادبيات است. (سخنراني در کنگره شعر شاهد (در حسينيه‌ي ارشاد) ،١٣٦٥/١١/١٤) .

می‌دانید هنر این خصوصیت را دارد که به خاطر ملایمت با طبع آدمی، بی شک در طبع او اثر می‌کند. هر هنری در طبع آدمی اثر می‌گذارد، اگر چه آن کسی که مورد اثر قرار گرفته، نتواند آن هنر را تحلیل کند. هنر اثر خود را می‌گذارد؛ یعنی دل را منقلب می‌کند و اثری در روح باقی می‌گذارد. هر چه‌مایه‌ی هنری کم‌تر باشد، اثر هم‌کم‌تر می‌شود(روزنامه‌ی جمهوری اسلامی، ٦٥/١/٤.) هنر دقیق ترین و رساترین وسیله‌ی انعکاس اندی‌شه ها و آرمان‌های شری‌ف می‌باشد.(مجله‌ی سروش، ٦١/١/١٤) هنری که در خدمت حق، انسانیت و راستی و درستی قرار داشته باشد، ارزشمند محسوب می‌شود.(روزنامه‌ی سلام، ٧٠/٤/٢٥) .

اهمیت هنر

...و اما هنر، که من راجع به هنر واقعاً هرچه بگویم، کم گفته‌ام. من بارها هم گفته‌ام که به هنر باید اهمیت داد و بایستي آن را روزبه‌روز اعتلا بخشید و باید شکل فاخر هنر را انتخاب کرد. بدون هنر، حرف عادي جاي خودش را حتي در ذهن کسي پيدا نمي‌کند، چه برسد به این‌که جذابیت داشته باشد و جایگیر و ماندگار شود. هنر مهمترین وسیله است براي گسترش یک فکر درست یا نادرست. هنر، وسیله، ابزار و رسانه است؛ رسانه‌يي بسیار مهم. از هنر و از اعتلاي آن نباید غفلت کرد و آن را مساوي با گناه و غلط و این مقولات نباید دانست. .(بیانات در جمع کارکنان سازمان صدا و سیما ۲۸ / ۰۲ / ۱۳۸۳).

) اگر در جامعه درخشش هنر وجود داشته باشد، فضای جامعه درخشان می‌شود.(جمهوری اسلامی، ٦١/٣/٢٩) من روی این مسأله‌ی هنر خیلی اهتمام دارم؛ ما از لحاظ هنر عقب هستیم. دنیا از ابزار هنر علیه انقلاب به شدّت استفاده می‌کند. البته این را هم عرض بکنم که من با این که این ارشاد و هدایت واقعی را قبول دارم و شدیداً به آن معتقد هستم، سخت‌گیری نسبت به بعضی چیزها را قبول ندارم. لذا هر چیزی را که می‌خواهید مقرر بکنید، سعی بشود از یک بینش فکری و منطقی قابل دفاع ناشی شده باشد.(جمهوری اسلامی، ٧١/٩/٥) اگر یک انقلاب و یک فرهنگ، یک تمدن و یک حقیقت به میدان هنر راه نیابد و از شیوه‌های هنری برای مطرح شدن بهره‌گیری نکند، آن انقلاب، فرهنگ و تمدن در جامعه رشد نخواهد کرد.(جمهوری اسلامی، ٦١/٣/٢٢).

هنر، بهترین وسیله برای انعکاس مفاهیم اسلامی و انسانی است. انقلاب و جامعه‌ی اسلامی برای برقراری ارتباط و ابلاغ مکنونات قلبی خود به مخاطبینش به هنر فاخر و برجسته نیاز دارد. لذا

دانشجویان ما باید هنر را مغتنم بدانند و آن را در جهت انعکاس مفاهیم و ارزش‌های اسلامی مردم به کار ببرند.(اطلاعات، ۷۰/۸/۲) در یک جامعه‌ی اسلامی، هنر باید منطبق با موازین اسلامی باشد و انحراف در مسایل هنری به هر شکل که باشد، پذیرفته نیست.(جمهوری اسلامی، ۷۱/۹/۵)

هنر در جمهوری اسلامی یک وسیله و ابزار و از شمار بهترین‌هاست. اگر جمهوری اسلامی حرفی برای گفتن و یا ایده‌ای برای عرضه کردن دارد، این عرضه باید با بهترین شیوه‌ها که همان هنر است، انجام گیرد(روزنامه‌ی‌جمهوری‌اسلامی،۶۳/۳/۱۲).

۳) اصول حاکم بر برنامه :

برخی از تاکیدات مقام معظم رهبری با توجه به اهمیت و گستره تاثیر می توانند بعنوان اصول تربیتی مطرح شوند تا مجموعه فعالیتها در نظام آموزشی متناسب با آنها طراحی و بمرحله اجرا در آیند . بعبارت دیگر اصول فشرده سازی مجموعه تاکیدات معظم له در چارچوب نظام آموزشی است که باید همواره راهنمای تصمیم گیری در عرصه تعلیم و تربیت قرار گیرند :

۳/۱ .اصل تقدم تزکیه و تربیت بر تعلیم:

تزکیه و تربیت مقدم بر تعلیم هستند . بر این اساس نظام آموزشی باید مقدمتا اسباب نیل به این مهم را در دانش آموزان فراهم نماید :

علم همراه تقوا و اخلاق

"اگر کسی که علم در وجود او هست، تقوا و پرهیزگاری و امانت و صداقت در او نباشد، می‌تواند موجود مضری باشد؛ می‌تواند علیه کشور و مصالح کشور، علم خودش را مورد استفاده قرار دهد.

بنابراین در کنار علم، فرهنگ و تزکیه و اخلاق و معنویت هم لازم است(بیانات در دیدار دانشجویان در ماه مبارک رمضان(10/08/1383) پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری)"

"یک نکته‌ي دیگري که به شما عرض میکنم، این است که (همین نکته‌اي که اشاره شد) علم با دین و اخلاق هست که براي بشریت مفید خواهد بود. این را به طور قاطع بدانید، علم هر چه هم پیشرفت کند، اگر از اخلاق و دین فاصله بگیرد، به حال بشریت مفید نخواهد بود. آن کساني که میگویند ما دانش را براي ارتقاء بشریت میخواهیم، باید به این نکته توجه کنند. حالا مثالهاي واضحي که همه شنیدید، من نمیخواهم اینها را تکرار کنم که حالا کساني که مثلاً در علم شیمي پیشرفت کرده‌اند، به بمبهاي شیمیایي و وسایل کشتار جمعي رسیدند؛ کساني که در علوم هسته‌اي پیشرفت کردند، به بمب اتمي و کشتار فاجعه‌آمیز ملتها رسیدند؛ اینها حالا مثالهاي واضحي است. شما در ملتها نگاه کنید .یک ملت پیشرفته‌ي از لحاظ علمي را که در دنیا در اوج پیشرفت علمي قرار دارد، در نظر بگیرید، ببینید آیا مردم این کشور حقیقتاً به سعادت رسیده‌اند؟ آیا در آن کشور عدالت وجود دارد؟ آیا در آن کشور فقر و تبعیض و بي‌عدالتي از بین رفته است؟ آیا آن‌چنان که ادعا میکنند، مردم با آرامش و دور از خشونت و تجاوز و تعدي زندگي میکنند؟ با اینکه علم در آنجا هست، این واقعیات هم در آنجا هست! آیا بر زندگي خانواده‌ها، یک حس اعتماد و آرامشي حکمفرماست؟ فرزندان در آغوش پدر و مادرها با عواطفِ خوب تربیت میشوند؟ قتل و ترور و جنایت و اینها در آنجا نیست؟ مي‌بینید درست به عکس است. امروز بیشترین ناامني در آن کشوري است که از لحاظ علمي، بالاترین رتبه را دارد؛ یعني امریکا. هیچ کشوري در دنیا به ناامني امریکا نیست؛ نه در اروپا، نه در آسیا. بیشترین ناآرامي رواني در آنجاست. بیشترین قتل و خشونت از ناحیه‌ي شهروندان نسبت به یکدیگر در آنجاست. بیشترین

تبعيض و فاصله‌ي طبقاتي در آنجاست .ثروتهايي به بلندي كوه هيماليا و فقرهاي غير قابل توصيف – يعني مردن از گرسنگيِ به معناي واقعي – در آنجاست. فاصله‌ها اين است(بيانات در ديدار نخبگان جوان85 /06 /25)

علم گرايی بدون توجه به دين و يا دين گرايی بدون توجه به علم هيچ ارزشی نخواهد داشت . (تعليم و تربيت از ديدگاه مقام معظم رهبری ،ص ۲۱۳) (ديدار با اعضای انجمن اسلامی معلمان سراسر كشور٦ /٦ /٦٢)

تزكيه، يعني تربيت

تزكيه، يعني تربيت. گنجينه‌هاي ملت – يعني كودكان و نوجوانان و جوانان – در دست شماست؛ هيچ گنجي از اين بالاتر نيست. اگر از استعداد اينها در راه پرورش فكري و رشد علمي استفاده نشود؛ يا رشد علمي پيدا كنند، اما از لحاظ انساني و اخلاقي و تربيتي انسانهاي منحرف و معوجي بار بيايند؛ انساني بي‌اعتقاد و بي‌اعتناي به همه موازين اخلاقي باشند؛ نه به ملت، نه به كشور، نه به مردم، نه به اسلام و انقلاب، نه به خدمتگزاران و مسؤولان كشور و نه به سرنوشت و تاريخشان هيچ اعتنايي نداشته باشند؛ اينها هر چه هم عالم باشند، اين علم ارزش منفي دارد؛ يعني ميزان علم هر چه بيشتر شد، ضربه و ضررش هم بيشتر خواهد بود؛ مصداق همان شعر معروف خواهند بود (بيانات در ديدار جمعي از مديران و مسؤولان وزارت آموزش و پرورش،81 /04 /26)

ضرورت توجه به پرورش

مهمترين كاري كه بايد امروز در كنار آن قاعده‌سازي انجام بگيرد، اين است كه به مقوله‌ي پرورش – به هر شكلي – اهميت داده شود ؛ نه چون ما مسلمانيم، مسئله فقط اين نيست. امروز در دنياي غربِ از

لحاظ دانش و فناوري پيشرفته، مسئلهي پرورش در بسياري از كشورها جزوِ آن مباني اصلي است؛ مسئول و مأمور پرورشي وجود دارد. به پرورش اهميت مي‌دهند.(بيانات در ديدار معلمان سراسر كشور،12/02/1385)

پرورش فقط دیندار شدن و عمق ایمان یافتن نیست که ما دنبالش هستیم. پرورش تأثیر خودش را در رفتارها، برخوردها، رشد شخصیت، تقویت اعتماد به نفس و جوشاندن چشمهي استعداد نشان مي‌دهد. بنابراین مسئلهي پرورشي، یک مسئلهي مهم است.(بيانات در ديدار با معلمان سراسر كشور، 12/02/1385)،

۳/۲ . اصل*عدالت آموزشی:*

عدالت اجتماعی رکن و هدف انقلاب اسلامی

رهبر معظم انقلاب، همواره عدالت اجتماعی را از ارکان و اهداف نظام اسلامی برشمرده و بر ضـرورت برپایی آن تاکید فرموده اند .

معظم له در پیامی به مناسبت افتتاح چهارمین دوره مجلس خبرگان رهبری در اول اسفندماه ۱۳۸۵یکی از مهم‌ترین هدف های نظام اسلامی را برقراری "عدالت اجتماعی " خواندند .

ایشان فرمودند:" عدالت اجتماعی،سلامت اخلاقی، پیشرفت علمی، قدرت و ثـروت ملـی از جملـه ی مهم‌ترین هدفهای این نظام اسلامی است. ".مقام معظم رهبری هم چنین در پیامی در ۲۸آذر ،۱۳۸۵بـر این نکته تاکید کردند که یکی از اهداف برپایی نظام اسلامی، برقراری عدالت است .

ایشان فرمودند: "ملت ایران، زنده و پرنشاط و پر امید، هدف های بلند خود را هم چنان پی می‌گیـرد و میدان‌ها را پی درپی درمی نوردد،این ملت تا دست یابی به حقوق حقه ی خـود از پـای نمـی‌نـشیند و

پیوند خود را با نظام اسلامی که هدف آن عدالت و عزت و اقتدار ملی است، روزبه روز مستحکم تر می سازد". (به نقل ازخبرگزاری جمهوری اسلامی ۱۳۸۶/۱۱/۱۹)

عدالت آموزشی

...گاهِ غیر عدالت‌محور، این است که ما در کشور مدارس پیشرفته‌ي مجهز به بهترین تجهیزات در یک جاهايي، و مدارس محرومِ کپري یا شبیه کپري در یک مناطق دیگر داشته باشیم؛ معلم ممتاز برجسته براي تعدادي از مدارس، و معلمان خسته یا کم‌سواد براي تعداد دیگري از مدارس داشته باشیم. این درست ضد نگاه عدالت‌محور است . نتیجه چه خواهد شد؟ نتیجه اینکه: جمعي از کودکان امروزِ ما بدون هیچ دلیلي (جز اینکه یا پول دارند یا در یک منطقه‌ي برخوردار زندگي مي‌کنند) از عالي‌ترین تحصیلات برخوردار خواهند شد و یک عده‌ي دیگر در سطوح بسیار پایيني خواهند ماند، پیش نخواهند رفت و استعدادهایشان رشد نخواهد کرد. بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار معلمان سراسر کشور(12/02/1385)

البته عدالت به معناي این نیست که ما با همه‌ي استعدادها با یک شیوه برخورد کنیم؛ نه، استعدادها بالأخره مختلف است؛ نباید بگذاریم استعدادي ضایع بشود و براي پرورش استعدادها بایستي تدبیر بیندیشیم؛ در این تردیدي نیست. اما ملاک، باید استعدادها باشد، لاغیر. عدالت، این است.(بیانات در دیدار معلمان سراسر کشور،12/02/1385)

عدالت بمعنای یکسانی فرصت ها و حقوق ها

عدالت به معنای یکسان بودن همه ی برخورداری‌ها نیست، به معنای یکسان بودن فرصت هاست، یکسان بودن حقوق است. همه باید بتوانند از فرصت های حرکت و پیشرفت بهره مند شوند. باید

سرپنجه ی عدالت گریبان ستمگران و متجاوزان از حدود را بگیرد و مردم به این،اطمینان پیدا کنند. (دیدار با مردم شاهرود ، ۲۰/ ۸ /۸۵)

۳/۳ . اصل آموزش و پرورش رشد یابنده و مادام العمر

" در جامعه اسلامی و کلا بنا بر اندیشه اسلامی برای یک انسان هدف ، کامل شدن است . انسان همان بذری است که باید رشد کند تا بروید و پس از روییدن باید همچنان رشد کند تا قوام بیاید و میوه دهد و ثمر بخش شود..... اگر پیغمبر ما صد سال بعد هم در دنیا زنده می ماند ، آن حرکت تکاملی اش را داشت . پس میدان حرکت به روی انسان باز است .(تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ۵۸)(مصاحبه با گروه ورزش و مردم ٦٠/١٢/٦).

یاد گرفتن که حد ندارد .ولو علامه دهر باشد، باید یاد بگیرد. اتفاقاً كساني كه معلومات بيشتري دارند و مزه‌ي معلومات را چشيده‌اند، بيشتر در فكر ياد گرفتند . شما كدام عالم را پيدا مي‌كنيد كه چند جلد كتاب كنار دستش نباشد و شب و روز و وقت و بي‌وقت آنها را مطالعه نكند؟ اهل علم، اهل معرفت، اهل دانش و كساني را كه طعم علم چشيده‌اند، نمي‌شود از دانش جدا كرد.(بيانات در ديدار جمع زيادي از معلّمان و كارگران(09/02/1371) .

دوره تربیت انسان یک دوره نامحدود است . شروع آن از آغاز حیات است و تقریبا تا رسیدن مرگ ادامه پیدا می کند .... منتها یک حقیقت وجود دارد و آن این است که برخی از مقاطع این دوران ویژگی دارند ، یعنی در آنها تربیت بهتر و آسانتر انجام می گیرد . همچنانکه در دوران کودکی و نوجوانی و جوانی اثر تربیت عمیق تر و ماندگارتر خواهد بود . لذا بعد از آنکه ما دوران کودکی را بصورت خاص و در پی آن مقطع نوجوانی و جوانی را دوران تربیت اصلی انسان دانستیم ، طبعا می توانیم نظام تربیتی

اسلام را تعريف كنيم(تعليم و تربيت از ديدگاه مقام معظم رهبری ، ص ٦٢).(٦٤/١٠/٢١ مصاحبه با خبرگزاری پاكستان).

٣/٤ . اصل توجه به ويژگيهای يادگيرنده :

"انسان بخصوص جوان، از زيبايي و زيباسازي خوشش مي‌آيد و دلش مي‌خواهد كه خودش هم زيبا باشد و اين عيبي هم ندارد؛ يک چيز طبيعي و قهري است؛ در اسلام هم منع نشده است. آن چيزي كه منع شده، فتنه و فساد است". (ديدار با جوانان به مناسبت هفته‌ي جوان7/2/1377).

...خصوصيت سوم(جوان و دانشجو)، زبان انتقادي و طلبكارانه است؛ نبادا كسي تصور كند كه اگر اين زبان انتقادي حتّي يک كمي تلخ هم باشد، حالا بنده كه اينجا نشسته‌ام، ناراحت خواهم شد، نه؛ اتفاقاً خودِ اين زبان انتقادي هم برخاسته‌ي از همان نگاه و توقعات آرماني است؛ راضي نبودن به آنچه كه داريم، معنايش ميل و گرايشِ رسيدن به آن چيزي است كه نداريم و اين درست همان چيزي است كه ما ميخواهيم(بيانات در ديدار دانشجويان نمونه و نمايندگان تشكلهاي مختلف دانشجويي (25/07/1385).

جوان، مظهر تحرّک و سرشار از استعداد و داراي ذخيره ارزشمندي است. در مورد جوانان گرايشهاي افراطي و تفريطي مشاهده مي‌شود. بعضي كسان عادت كرده‌اند شخصيت و اراده و فهم و تواناييهاي بيكرانه جوان را ناديده بگيرند و او را به ندانستن يا به هرگونه چيزي كه از نظر آنها ناپسند است، متّهم كنند. اين عادتِ غلطي است. جوان، مظهر تحرّک و سرشار از استعداد و داراي ذخيره ارزشمندي است -يعني نشاط جواني، قدرت جواني، استعداد جواني و حوصله جواني - كه مي‌تواند معجزه‌ها بيافريند. آن بي‌اعتنايي، يک رفتار و برداشت غلط و منحرفانه است .

در نقطه مقابل، عدّه‌اي سعي مي‌كنند جوان را بازيچه مطامع و اهداف سياسيِ خودشان قرار دهند و او را به عنوان ابزار به كار گيرند؛ آنچه را كه براي جوان لازم است – چون ممكن است خاطر او را آزرده كند – به او نگويند؛ آنچه كه او را به آنها خوش‌بين و از آنها دلخوش مي‌كند – اگر خلاف واقع هم هست – به او بگويند؛ براي اين‌كه در ميدانهاي سياسي و حزبي و براي اهداف گوناگون و بعضاً نامقدّس لشكركشي كنند. اين هم غلط و انحراف و خيانت و تضييع نعمت الهي است .(بيانات در ديدار اعضاي اتحاديه‌هاي انجمنهاي اسلامي دانش آموزان و مسؤولان امور تربيتي سراسر كشور /08 /79 /12)

۳/۲ . اصل آموزش و پژوهش کاربردی:

" علمی که یاد می‌دهید، هر چه مفیدتر باشد، ثواب آن بیشتر است و این‌طور نیست که اگر قرآن و علوم دینی را یاد دادید، ثواب داشته باشد، امّا یاد دادن جبر، مثلثات، فیزیک و هندسه، ثواب نداشته باشد. شما سرِکلاس، درس می‌دهید و بچه‌های مردم را عالم می‌کنید. هر درسی که می‌تواند یک انسان را عالم، دانشمند و مفید برای جامعه کند، یاد دادن آن ثواب دارد این، منطق اسلام است. (دیدار با کارگران، فرهنگیان نمونه و13/02/1374 ، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری).

نیاز سنجی

مراتب علم هم جزو اساس کار شماست که بایستی به آن توجه بشود . تقسیم علوم و پیدا کردن اولویتها و این که امروز در این مقطع در این پنج سال در این ده سال بایستی خیل دانش آموزان به چه علومی گرایش و توجه داده بشوند . اینها مسائل کاری و فنی شماست که به آن واقف تر هستید .(

دیدار با وزیر و معاونین آموزش و پرورش، ۲۵ / ۱۰ / ۷۰، تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ۹۰).

مقابله با مدرک طلبی

معلّمین عزیز! باید جوانان را بسازید. باید نوجوانان را با روحیه کار، استقلال و علم‌طلبی، پرورش دهید، نه با روحیه مدرک‌طلبی (دیدار کارگران، فرهنگیان نمونه و13/02/1374 و... پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری).

علم متناسب با نیاز کشور

ما باید تحقیق را، که حقاً و بدون شک باید پژوهش و تحقیق مورد توجه و اهتمام بیشتري قرار بگیرد، در کشور اولاً با توجه به نیازهاي آن، هدفدار کنیم؛ یعني ببینیم واقعاً کشور به چه احتیاج دارد و پژوهشها را در جهت نیازهاي کشور قرار بدهیم. بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در دیدار استادان و اعضاي هیئت علمي دانشگاه(13/07/1385) .

سمت گیري دانش، باید به سوي عمل و کاربردي کردن و نیازهاي کشور باشد.(بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در دیدار وزیر علوم و رؤساي دانشگاه ها(17/10/1383)

۳/۲ اصل. برنامه ریزی :

"براي تبدیل وضعیتي که براي ملت پیش آمده بود، به وضعیت مطلوبي که اول شرح دادم، یک سال و دو سال و ده سال کافي نیست؛ این تغییراتِ عظیمِ عمیقِ اجتماعي باید در طول چند نسل به‌وجود بیاید.(بیانات در دیدار اعضاي اتحادیه‌ي انجمن‌هاي اسلامي دانش‌آموزان،24/12/1383) .

..... اينها كارهائي است كه در ظرف يک سال و دو سال انجام نميگيرد. شما همّتتان را بگذاريد كه مثلاً فرض كنيد در ظرف پانزده سال اين كار انجام بگيرد. پانزده سال زمان زيادي است؛ اما براي اين كار، زمان طولاني‌اي نيست؛ مي‌ارزد. قاعده‌ي كار را شما فراهم بكنيد؛ زمينه‌ي كار را فراهم كنيد؛ به قول فرنگي مآبها فونداسيون اين بنا را شما كاملاً بريزيد؛ آماده بكنيد تا ديگران بيايند بر روي آن، بنا كنند. آن وقت، آموزش و پرورش از روزمرگي خلاص خواهد شد. روزمرگي‌اي كه ما گفتيم، اينجوري ميشود از آن خلاص شد. البته تا آن روز نبايد بيكار بمانيد(بيانات در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر كشور(03/05/1386)

۳/۳ . اصل نظارت و ارزیابی

ارزیابی کارنامه عمومی عملکرد

"تنها با شعار و حرف مسائل و مشکلات کودکان اصلاح و حل نمی شود در این زمینه عمل و کوشش لازم است ، کارنامه عمومی عملکرد در این زمینه با تکیه بر همت و صداقت و دلسوزی مجریان تهیه گردد و پس از ارزیابی از آن بعنوان وسیله ای برای تقویت اقدامات آتی استفاده شود (کودک ،...ص ۵۱)

نظارت هوشمندانه

در قبال هجمه‌ای که امروزوجود دارد، نمی‌شود بیکار نشست و نظارت را از دست داد. بایستی با دقت مراقب رفتار و حرکت فرهنگی جامعه بود و برای آن برنامه‌ریزی کرد.

این یکی از مهمترین وظایف حکومت است وحق بزرگی است که مردم بر گردن حکومت دارند. (مقام معظم رهبری ۱۳۸۲)

نشانه های فساد علمي براى نظارت و ارزيابى

فساد علمي معنايش اين است كه در دانشگاه، نه معلم براي درس دادن و ياد دادن دلسوزي كند، نه متعلم و دانشجو براي يادگرفتن دلسوزي كند. نتيجه، بي‌سواد بار آمدن، بد فهميدن و نفهميدن و عدم رشد استعدادهاست. فساد اخلاقي معنايش اين است كه آن‌كه درس مي‌خواند يا نمي‌خواند، از لحاظ اخلاقي، شرافت و شرف و غيرت و انگيزه و ايمان لازم را در خود پرورش ندهد. اين هم نتيجه‌اش با شق اول يكي است؛شايدهم گاهي بدتر.(ديدار فرزندان شاهد، اساتيد و دانشجويان تربيت مدرس،) .(13/06/1370

۳/٤.اصل تقويت تفكر و روحيه پرسشگرى:

ما ميخواهيم آن كسي كه از آموزش و پروش خارج ميشود بعد از سيزده سال – حالا كه پيش دبستاني هم هست، ميشود سيزده سال – انساني باشد:

...از لحاظ خصوصيات فكري: خلّاق، پرسشگر، اهل فكر، اهل نوآوري، مايل به ورود در ميدانهاي بسيار وسيعِ نادانستنيهاي بشر براي كشف دانستنيها و افكندن نور علم به وادي مجهولات، و صاحب فكر. (بيانات در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر كشور(03/05/1386)

مقابله با تن پرورى ذهنى

"الان اگر ملاحظه بفرماييد غالبا در دبيرستان ودانشگاه از كثرت درس گله می كنند در حاليكه من كسب اطلاع كرده ام كه در كشورهای پيشرفته ی دانشگاهی دنيا ،آن جاهايی كه دانشگاهها و حتی دبيرستانهايش پيشرفته هستند ، حجم درسهايشان از ايران بيشتر است ، يعنی كتاب بيشتری را بايد بخوانند و مطالب بيشتری را بايد در طول اين مدت ياد بگيرند . ما در واقع داريم يک حالت و دوران

به اصطلاح تن پروری ذهنی را در خودمان می گذرانیم و این بسیار خطرناک است .(دیدار با مسوولان آموزش و پرورش ۳ / ۱۰ /۷۰ تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری (ص ۱٤۷). ما میخواهیم آن كسي كه از آموزش و پروش خارج ميشود بعد از سيزده سال - حالا كه پيش دبستاني هم هست، ميشود سيزده سال - انساني باشد ...با برجستگيهاي فكري و مغزي،(بيانات در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر كشور(03/05/1386)

عادت به اندیشیدن

...ما چگونه باید با اینها برخورد کنیم تا دانش آموز ما از آغاز به جای حفظ کردن ، به اندیشیدن و فکر کردن عادت کند ، به جای خواندن کتابهای طولانی و احیانا معضل – که چیزی از آنها در یادش نمی ماند و در دانشگاه اصلا بدردش نمی خورد – چه کنیم که بتوانیم در او فهم درست بوجود آوریم تا آنچه را که برای آینده ی او لازم ومهم است ، بفهمد .البته این کار مشکل است ، اما اگر ما توانستیم این کار را بکنیم ، بخش مهمی از مشکلات خودمان را در خصوص آینده ی تحصیلی جوانها حل کرده ایم .(دیدار کمیسیون آموزش و تحقیقات و فناوری مجلس ۲۷ /٤ / ۸۰ تعلیم وتربیت اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری ص۲۱۲).

ذهن فعال

تعليم فقط اين نيست كه ما مجموعه‌اي از معلومات را در كاغذ بگذاريم و به دانش‌آموز بدهيم و بگوييم بخوان! بعد هم برهه‌اي از سال را معين كنيم تا بيايند امتحان بدهند. اين تعليم حقيقي نيست. تعليم بايد طوري باشد كه ذهن را بسازد، مغز را فعّال كند و در درجه اول، شوق به دانستن را در دل

متعلّم ايجاد كند(بيانات در ديدار جمعي از مديران و مسؤولان وزارت آموزش و پرورش 26/4/1381).

با نگاه مشترک، آموزش و پرورش و آموزش عالي و آموزش پزشكي و حتّي برخي از بخشهاي ديگر بايد در اين زمينه همكاري كنند تا بتوانند اين فرايند را ترسيم كنند ما کودک خودمان را باید از آغاز براي ذهن مولّد، ذهن سازنده و ذهن مبتكر آماده كنيم (بيانات در ديدار وزير علوم و رؤساي دانشگاه ها ،17/10/1383) .

پاسخ به شبهات جوانان

جوان در دوره ی جوانی چه اوایل بلوغ و چه بعدها با مجهولات زیادی رو به رو می شود ،مسائل جدیدی برای او مطرح می شود که سوال برانگیز است در ذهن او شبهه ها و استفهامهایی بوجود می آید که مایل است به این شبهه ها و سوالها و استفهامها پاسخ داده بشود که در بسیاری از موارد پاسخ بهنگام و دلنشین داده نمی شود لذا جوان احساس خلا و ابهام می کند (سخنرانی در گردهمایی جوانان عاشورایی ۱ /۲ /۷۹).

ذهن جوان دانشجو، ذهن پرسشگري

ذهن جوان دانشجو، ذهن پرسشگري است؛ اين خيلي چيز خوبي است. بعضي خيال ميكنند اين نقطه‌ي ضعف است؛ نه، اين نقطه‌ي قوّت است. گاهي اين‌قدر از ما نمي‌پرسند كه دلمان ميگيرد؛ ميگوييم بپرسند تا بتوانيم يک چيزي را بگوييم.(بيانات در ديدار با رؤساي دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالي و مراكز تحقيقاتی،23/05/1385)

من بارها گفته‌ام؛ از آن روزي بايد ترسيد كه جوان ما، دانشجوي ما در دانشگاه انگيزه‌ي طرح مسئله، طرح سؤال، طرح درخواست نداشته باشد. همه‌ي همت ما بايد اين باشد كه اين روحيه‌ي مطالبه، خواستن و مدعا داشتن در زمينه‌هاي گوناگون را در نسل جوان كشورمان - بخصوص جوان علمي - گسترش بدهيم(بيانات در ديدار دانشجويان نخبه، برتران كنكور و فعالان تشكلهاي سياسي فرهنگي دانشگاهها۱۳۸۶/۰۷/۱۷)

۳/۵.اصل جامعیت در توجه به نیازها :

اسلام ، برای دنیا و آخرت مردم ، برنامه و هدف دارد . مسوولان اداره ی کشور موظفند همان قدر به امور مادی مردم برسند که به امور معنوی می رسند (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ، ص ۲۰۳).

...مقام معظم رهبری با تاکید بر اینکه انسان مطلوب مورد نظر اسلام، علاوه بر پیشرفت در عرصه‌های مادی باید دارای ویژگیهای معنوی از جمله آراستگی روح، پایبندی به اخلاق و عدالت، علاقه‌مندی به کمال معنوی و حرکت در این مسیر باشد، خاطر نشان کردند: آموزش و پرورش برای رسیدن به این اهداف والا و ارتقاء علمی معلمان و دانش آموزان باید از همه ابزارها و شیوه‌های جدید بهره جوید.(بیانات در دیدار مسوولین آموزش و پرورش83 /04 /29)

۳/٦ اصل خلاقیت ، نوآوری و شکوفایی:

نوآوری، خلاقیت و ابتکار لازمه پیشرفت همراه با عدالت

"برای ورود به دهه چهارم انقلاب اسلامی، کشور نیازمند به دو شاخص بسیار مهم پیشرفت و عدالت است که لازمه پیشرفت همراه با عدالت هم این است که همه مسئولان در بخش های گوناگون،

نوآوری، خلاقیت و ابتکار در روشها را وظیفه خود بدانند و با پشتیبانی ملت همه طرحها و کارهایی را که از مدتها پیش و یا در سالهای اخیر شروع شده، در سال ۱۳۸۷ به شکوفایی برسانند.(سخنرانی در اولین روز سال ۸۷ در مشهد مقدس) من برای این سال دو چیز را انتظار می‌برم: یکی این‌که در همه‌ی بخشهایی که گفتیم باید نوآوری بوجود بیاید؛ مسئولان دولتی در روشهای اقتصادی، در روشهای سیاسی و دیپلماسی، در پیشبرد کشور به سمت علم و تحقیق، در گسترش فرهنگ مطلوب در میان کشور، در ارائه‌ی خدمات به همه‌ی قشرها بخصوص قشرهای محروم و مظلوم، در آبادانی کشور، آحاد مردم در دانشگاهها، در بنگاههای اقتصادی، در دستگاههای گوناگون اجتماعی و خدماتی، هر کدامی نیاز دارند در کار خود و در عرصه‌ی فعالیت خود نوآوری کنند؛ این نقطه‌ی اولی است که مورد انتظار ماست. در این سال باید نوآوری فضای کشور را فرا بگیرد و همه خود را موظف بدانند که کارهای نو و ابتکاری را ـ در سایه‌ی مدیریت صحیح و تدبیر درست ـ در فعالیت کشور وارد کنند. انتظار دوم این است که فعالیتهایی که در سالهای گذشته انجام گرفته است، کارهایی که دولت کرده است، سرمایه‌گذاری‌های بزرگی که مسئولان گوناگون و آحاد مردم در بخشهای مختلف ـ چه سرمایه‌گذاری مادی، چه سرمایه‌گذاری معنوی ـ انجام داده‌اند، اینها به شکوفایی برسد و مردم نتایج آن را در زندگی خود حس کنند. برخی از کارها امروز آغاز می‌شود، لکن بزودی نتیجه‌ی خود را نشان نمی‌دهد؛ کارهایی که در سالهای اخیر انجام گرفته است و همچنین بسیاری از کارهایی که در طول سالهای گذشته انجام گرفته است، باید نتایج خود را بتدریج به مردم نشان بدهد و کام مردم را شیرین کند؛ باید آنچه را که کاشته‌ایم، شکوفا بشود و به مردم ثمر بدهد. لذا من امسال را «سال نوآوری و شکوفایی» می‌نامم و انتظار دارم که ان‌شاءالله هم در زمینه‌ی نوآوری و هم در زمینه‌ی شکوفایی، ملت ما شاهد

نتایج شیرینی باشند و سال را انشاءالله به بهترین وجهی، با عزت، با موفقیت، با کامیابی و شادابی و با توان بیشتر به پایان ببرند.(پیام سال نوروزی ۱۳۷۸).

محیط علمی مبتکر و خلاق و کاوشگر باشد

محیط علمی باید در عین آنکه بالاترین بهره ممکن را از دانش جهان می برد ، متکی به خود و مبتکر و خلاق و کاوشگر باشد(پیام به همایش سراسری دانشجویان ۱۳ /۳ /۷۸ کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری).

شکوفایی استعدادها

...در این مدت (آموزش و پرورش عمومی) باید همه استعداد شکوفا شود. باید کاری بکنند که این کار انجام گیرد، والّا روال عادی را حفظ کردن، یا پرداختن به کمیّتها، کار اساسی مسؤولان این دو بخش نیست. در زمینه کار، مثلاً اشتغالها را تعدّد و تنوّع ببخشند و پیشرفت بدهند(بیانات در دیدار جمع کثیري از کارگران و معلّمان در آستانه روز کارگر و روز معلّم(10/02/1376) .

حتی یک استعداد هم هدر نرود.

در محیط آموزش و پرورش باید کاری بشود که حتی یک استعداد، از میان این میلیونها نوجوان و جوان ایرانی هدر نرود. یعنی تا این حدّی که تعلیمات متوسّطه ماست - این دوازده سالی که درس می‌خوانند - هر کسی که درس می‌خواند، استعدادش هدر نرود.(بیانات در دیدار جمع کثیري از کارگران و معلّمان در آستانه روز کارگر و روز معلّم،10/02/1376) .

۳/۷.اصل علم گرایی:

علم سلاح اصلی انسان برای رفتن به سوی کمال است .(مراسم ویژه نظامی در دانشگاه امام حسین (ع)(تعلیم وتربیت اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ۸۷)

علم نیاز اول کشور

علم، پيشرفت علمي و فراگيري، نياز اول كشور ماست؛ البته همه‌ي علوم(بيانات در ديدار نخبگان جوان86 /06 /12).

علم‌گرايي و علم‌محوري

كاري كنيد كه اينها عرف ذهني متعارف جامعه بشود. به تعبير متعارف، «علم‌گرايي و علم‌محوري» در همه‌ي بخشها گفتمان مسلط جامعه بشود(.بيانات در ديدار رؤساي دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالي و مراكز تحقيقاتی23/05/1385)

علم بمثابه قدرت

ملتی که علم ندارد ، محکوم به عقب ماندگی و ذلت و بارکشی و بداخلاقی و دون و فرودستی در معادلات جهانی است. (ديدار وزير و مسوولان وزارت فرهنگ و آموزش عالی ۲۳ /۵ /٦۹) (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص۸۵)

در اين زمينه كه علم نياز است، شماها مي‌دانيد، اما خوب است مجدداً من اين را بگويم كه حقيقتاً كشوري كه دستش از علم تهي است، نمی تواند توقع عزت، توقع استقلال و هويت و شخصيت، توقع امنيت و توقع رفاه داشته باشد. طبيعت زندگي بشر و جريان امور زندگي اين است. علم، عزت ميبخشد. جمله‌اي در نهج‌البلاغه هست كه خيلي جمله‌ي پرمغزي است. ميفرمايد: «العلم سلطان»؛ علم

اقتدار است. «سلطان» يعني اقتدار، قدرت. «العلم سلطان من وجده صال و من لم يجده صيل عليه»؛ علم اقتدار است. هر كس اين قدرت را به چنگ آورد، ميتواند تحكم كند؛ ميتواند غلبه پيدا كند؛ هر كسي كه اين اقتدار را به دست نياورد، «صيل عليه»؛ بر او غلبه پيدا خواهد شد؛ ديگران بر او قهر و غلبه پيدا ميكنند؛ به او تحكم ميكنند. (سه شنبه ۳ مهرماه ۱۳۸٦)

كوشش براى توسعه علمى

يک وقتي من در جمع جوانهاي نخبه گفتم: شما كاري كنيد كه در يک دورهاي - حالا اين دوره ممكن است پنجاه سال ديگر يا چهل سال ديگر باشد - هر دانشمندي اگر بخواهد به آخرين فراوردههاي علمي دست پيدا كند، ناچار باشد زبان فارسي را كه شما اثرتان را به زبان فارسي نوشتهايد، ياد بگيرد؛ همچنانيكه امروز شما براي دستيابي به فلان علم، مجبوريد فلان زبان را ياد بگيريد تا بتوانيد كتاب مرجع را پيدا كنيد و بخوانيد. شما كاري كنيد كه در آينده، كشور شما يک چنين وضعي پيدا كند؛ و ميتوانيد. يک روز اينجور بوده است؛ كتابهاي دانشمندان ايراني را به زبانهاي خودشان ترجمه ميكردند، يا آن زبان را فرا ميگرفتند براي اينكه بتوانند بفهمند.(سه شنبه ۳ مهرماه ۱۳۸٦) ما ميگوييم پايهي فناوريهاي پيشرفته و رشد تمدن مادي، تمدن مرتبط با مسائل زندگي، دانش است؛ اگر بخواهيد اين دانش را از ديگران بگيريد و خودتان مصرفكننده باشيد، به هيچ جا نخواهيد رسيد. بايد اين دانش در داخل برويَد. (بيانات در ديدار با رؤساي دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالي و مراكزتحقيقاتى (23/05/1385).

علم همراه معنویت

... ما دنبال علمي هستيم كه ما را به معنويت، به انسانيت، به خدا، به بهشت نزديک كند. و شما جوانها دلهاتان پاک است. من اين حرفها را دارم ميزنم، اما آن دلي كه بيشتر آمادهي شكل گرفتن از اين حرفهاست، دل شماست. شما هستيد كه با دلهاي جوان خودتان و با روحيههاي شاداب و باطراوت خودتان، ميتوانيد اين مسير را طي كنيد. (بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در ديدار نخبگان جوان /12 06/ 86)

تزریق روح تحقیق پارسایانه

باید روح تحقیق پارسایانه‌ی بی‌عوض را تزریق کنیم، تا برای تحقیق، دنبال پاداش نباشند ;چون اصلا تحقیق، پاداش واقعی ندارد. مثلا اگر آدم بخواهد به پاستور، به خاطر کشف میکرب پول بدهد، به نظرتان چه‌قدر باید بدهد؟ آیا اصلا می‌شود برای او پولی معین کرد؟ آیا قابل مقایسه است؟ بنابراین، امثال پاستور هم هیچ‌وقت برای پول تحقیق نکردند. اگر برای پول تحقیق می‌کردند، حقیقتا به این‌جا نمی‌رسیدند. اروپاییها این حسن را داشتند؛ کمااین‌که دانشمندان قدیمی ما هم همین‌طور بودند. شما ببینید، امثال محمدبن‌زکریای‌رازی ـ آن عالم آن‌چنانی ـ در فقر و تنگدستی می‌میرند؛ ولی ماها تا یک کار می‌کنیم، فورا می‌گوییم پولش چه‌قدر شد؟! معلوم است که به جایی نمی‌رسد(بیانات در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی!(21/09/1368)

نقشهي جامع علمي كشور

"ما بايد نقشهي جامع علمي كشور را تنظيم كنيم..... ما بايد بدانيم نقشهي جامع علمي كشور چيست. كدام علم، به چه اندازه، در كجاي اين نقشه جا دارد. اينجور نباشد كه مثل يک ورزشكاري كه فقط

روزي بازو كار ميكند و بازوهايش ميشود اينقدر، در حاليكه پا و سينه و شانه‌اش مثل يک آدم لاغر است، باشيم !اين، فايده‌اي ندارد. يک ورزشكار فقط كارِ سينه بكند، بقيه‌ي اندامهاي او هيچ قدرتي نداشته باشد، فايده‌اي ندارد. بايد متناسب باشد. (ديدار با نخبگان جوان86 /06 /12).

... هدفدار كردن تحقيق علمي با توجه به نيازهاي كشور و نيازهاي صنعت و بقيه‌ي بخشهاي حياتي كشور است(بيانات در ديدار استادان و اعضاي هيئت علمي دانشگاه(13/07/1385)

۳/۸.اصل پژوهش محوری

آموزش و پرورش نه تنها باید در جهت توسعه پژوهش در جامعه از طریق آموزش گام بردارد ، بلکه باید وظایف و مسوولیتهای خود را مبتنی بر پژوهش و با آگاهی به انجام برساند :

تحقيق، منبع تغذيه‌ي آموزش است،(بيانات در ديدار با اساتيد و رؤساي دانشگاهها۸٦/۷/۹)حقاً و بدون شک بايد پژوهش و تحقيق مورد توجه و اهتمام بيشتري قرار بگيرد.(بيانات در ديدار با معلمان سراسر كشور12/02/1385)

تصميم گيری سنجيده

اعتقاد من اين است كه آموزش و پرورش براي حل مسائل اساسيِ اين بخش عظيم - به تعبير فرنگي‌ها - يک اتاق فكر احتياج دارد. تصميم‌ها در آموزش و پرورش نبايد سليقه‌يي گرفته شود. يک وقت بخشي از آموزش و پرورش مثلاً احساس مي‌كند كه بايد به جوانان آموزش‌هاي جنسي داد - تقليد كوركورانه‌ي از غرب - ناگهان مي‌بينيم از يک گوشه، نوشته و كتاب و جزوه در اين زمينه منتشر مي‌شود! روي اين مسأله، كجا فكر شده؟ كجا تصميم‌گيري شده؟ كجا سنجيده شده؟ چقدر ما بايد دنباله‌رو غرب باشيم؟! چقدر بايد تجربه‌هاي شكست‌خورده و ناكام غربي‌ها را چشم بسته دنبال و تقليد

کنیم؟! مگر آنها از دامن زدن به احساسات جنسي سود بردند؟ در این مسأله، در مانده‌اند. پرده‌ي عفاف و حفاظ و معصوميتي از دين و تعليمات ديني روي زن و مرد و جوان و پير ما گسترده شده است؛ بياييم با دست خودمان اين پرده را بدريم! اين با كدام فكر و منطق تطبيق مي‌كند؟ (ديدار با فرهنگيان و معلمان استان كرمان84 /2 /12).

۳/۹.اصل تحول گرایی:

تحول در فرهنگ

"آیا فرهنگ جامعه، بر مبنای تفکر و روحیه‌ی انقلاب، آن تحول لازم را پیدا کرده است؟ اگر بگوییم بله، چنانچه کسی با ژرف‌نگری به مسأله نگاه کند، بعید است که این را از ما قبول نماید .البته خیلی تغییرات ایجاد شده؛ اما نمی‌شود ادعا کرد که تحول کامل فرهنگی انجام شده است. شاید انتظار هم نباشد که در طول ده، دوازده سال، تحول کامل فرهنگی انجام شود و مثلا لازم باشد که در طول سی سال، چهل سال و یا پنجاه سال، این تحول انجام شود ـ حرفی نیست ـ اما حرکت باید به آن جهت باشد(بیانات در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی19/09/1369) .

تحول در آموزش و پرورش

کار شده ، اما تحول خیر

در دوره‌ي انقلاب، خيلي كارها در آموزش و پرورش انجام گرفته است؛ اما نظام آموزش و پرورش تحول پيدا نكرده و همان نظام قديمي است! اين عيوبي كه شما بخصوص معلمان قديمي، كاركُشته، مديران آموزش و پرورش و پرورشيهاي آگاه و قديمي معمولاً ميشمرند، ميگويند:

ویژگیهای نظام بجا مانده از قبل

درسها حفظي است، قدرت ابتكار را در جوانها به وجود نمي‌آورد، تأمل نيست، كار متراكم و انبوه است و ...، اينها همه ناشي از همان نظام قديمي است كه از آن وقت مانده است و همانطور كه قبلها عرض كرديم، كهنه، متراكم، غبار گرفته، متصلّب، در نظام ما باقي مانده است.

تغییرات کنونی مسائل روبنایی است

البته بيشتر در مسائل روبنائي كارهاي زيادي شده است: كتابها با «بسم‌اللّه» شروع نميشد، حالا با »بسم‌اللّه» شروع ميشود؛ آيه‌ي قرآن نداشت، حالا دارد. كارهاي خوب انجام گرفته؛ نه، من حقاً و انصافاً منكر كارهاي خوب نيستم. بنده كتابهاي درسي را مي‌بينم كه در زمينه‌هاي گوناگون، مباني اسلامي و مباني ملي – با اختلاف در اين سالها و بسته به نوع سلائق مديريتهاي مختلف در دوران اين بيست و هشت سال – وارد آنها شده و هر وقتي يک كاري انجام گرفته. اين كاري هم كه الان اشاره كردند – گنجاندن مفاخر علمي در كتابهاي درسي – آوردند من ديدم؛ كار بسيار خوبي هم هست. بالاخره جوان ما لازم است در كتاب درسي، دانشمندان كشورش و گذشته‌ي كشورش و مفاخر علمي كشورش را بشناسد. جوان ما فلان بازيكن تيم فلان كشور را خيلي بيشتر ميشناسد تا ابن سينا را! تا محمد بن زكرياي رازي را! آنهائي كه اهل سينمايند، فلان هنرپيشه‌ي معروف فرانسوي يا امريكائي را خيلي خيلي بيشتر ميشناسند تا فلان دانشمند رياضي‌دان يا مثلاً فرض كنيد كه اديب بزرگ فارسي را! اينها در كتابهاي درسي مي‌آيد؛ خيلي هم خوب است. اين كارها را ما قدردانيم. منتها اينها هيچكدام تحول نيست. تحول يک حركت ريشه‌اي است و شماها ميتوانيد بكنيد. اين مجموعه‌اي كه امروز،

مسئوليتهاي مهم كشور و آموزش و پرورش و تعليم و تربيت را بر عهده دارند، اينها انگيزه‌ي كافي براي اين كار دارند. و بايد اين كار بشود .

ملاكهای تحول

تحول حقيقي و بنياني

ببينيد ما چه ميخواهيم؟ محصول و خروجي آموزش و پرورش را چه ميخواهيم باشد؟ اول اين را مشخص بكنيم؛ ترسيم بكنيم؛ بعد ببينيم كه براي ساختن يک چنين موجودي، يک چنين مردي، زني، جواني، چه كارهاي مهم و اساسي، چه تعاليمِ لازم، در خلال چه برنامه‌ي آموزشي بايد داده شود، تا اين موجود پرورش پيدا كند. آن وقت آدمهاي كارآمدمان بنشينند آن نظام را تعريف و تدوين كنند و با شجاعت لازم وارد ميدان شوند و تشكيلات آموزش و پرورش را بر طبق آن نظام تعريف كنند و تحقق ببخشند. اين، ميشود تحول حقيقي و بنياني.

با برجستگيهاي اخلاقي و ..

ما ميخواهيم آن كسي كه از آموزش و پروش خارج ميشود بعد از سيزده سال – حالا كه پيش دبستاني هم هست، ميشود سيزده سال - انساني باشد با برجستگيهاي اخلاقي، برجستگيهاي فكري و مغزي، و با تدين؛ يک چنين انساني ميخواهيم. از نظر اخلاقي: انساني باشد شجاع، خوشخو، خيرخواه، خوش‌بين، اميدوار، بلندهمت، مثبت در قضاوتها و ساير خصوصيات اخلاقي‌اي كه براي يک انسانِ مطلوب شما در نظر ميگيريد. از لحاظ خصوصيات فكري: خلّاق، پرسشگر، اهل فكر، اهل نوآوري، مايل به ورود در ميدانهاي بسيار وسيعِ نادانستنيهاي بشر براي كشف دانستنيها و افكندن نور علم به وادي مجهولات، و صاحب فكر. از جنبه‌ي رفتاري: آدم منضبط، قانونشناس. ما چنين

موجودي ميخواهيم. آيا ميشود چنين موجودي را تربيت كرد؟ البته؛ البته كه ميشود. (بيانات در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر كشور86 /05 /03)

باسواد و مومن

...آموزش و پرورش احتياج به تحول و تطور دارد ...بايد همان دو شاخصی كه عرض كردم ، باشد يعنی مردم عالم و با سواد و از نظر ذهنی فعال و عميق بشوند و از لحاظ دينی ايمان آنها شكوفا و شفاف شود ، معارف را عميقا فرا بگيرند ، دين را واقعا از روی يک اعتقاد راسخ بخواهند و به آن عمل بكنند و به آن اعتقاد پيدا كنند . (ديدار با مسوولان وزارت آموزش و پرورش ۳ /۱۰ /۷٦(تعليم وتربيت اسلامی از ديدگاه مقام معظم رهبری ص۲۰۱).

همه‌ي انسانها نقش پذيرند

درست است كه انسانها يكسان نيستند؛ درست است كه ژنهاي گوناگون و مؤثرات گوناگون خلقتي، آدمها را با اختلافاتي به وجود مي‌آورد؛

اما به طور معمول و عام، همه‌ي انسانها نقش پذيرند. گفت :

من كه لوحي ساده‌ام، هر نقش را آماده‌ام دست نقاشان قدرت تا چه تصويرم كنند

اين دست هنرمند شماست كه اين صفحه‌ي سفيد را نقاشي ميكند؛ اين موجود، اين جسم را قالب‌دهي و صورت‌بندي ميكند. البته هر صورت‌بندي شده‌اي، هر جسم قالب‌بندي شده‌اي ممكن است بعداً با يک سوهاني – مثلاً - كنارش را بتراشند؛ با يک پتكي – مثلاً – او را درهم بكوبند؛ اينها را منكر نيستيم؛ نميگوئيم عوامل بعدي هيچ اثري ندارند؛ اما بسيار بندرت اتفاق مي‌افتد؛ غالب، وجه عمومي،

اين چيزي خواهد بود كه تربيت شده‌ي اينجاست. بنابراين ميشود از لحاظ اخلاقي، از لحاظ رفتاري، از لحاظ فكري و روحي، انسانها را اينجوري بار آورد.

آموزش و پرورش همراه با سایر نهادها برای تحول آفرینی

كي بار خواهد آورد؟ عمدتاً آموزش و پرورش. البته صدا و سيما هم عامل مؤثري است؛ خانواده هم عامل مؤثري است؛ عوامل گوناگون جنبي هم كه البته اهميتشان كمتر هست، آنها هم هستند؛ لكن من عقيده‌ام اين است كه يک آموزش و پرورشِ خوب، ميتواند صدا و سيما را هم مقهور خودش بكند .

ما امروز ميتوانيم بگوئيم صدا و سيما يک برنامه بگذارد براي آموزش و پرورش كه بيايند آنجا، برنامه اجرا كنند. آموزش و پرورشِ تحول يافته‌ي مطلوبِ صددرصد درست، تأثير ديگري ميتواند بگذارد. دنبال آن هستيم.

آموزش و پرورش ميتواند خانواده‌ها را هم تحت تأثير قرار دهد. بنابراين، مهمترين و مؤثرترين عامل، آموزش و پرورش است. پس، اين توانائي در آموزش و پرورش هست كه انسان اين چنيني را تربيت كند.

نقش فلسفه‌ي آموزش و پرورش

بايد فلسفه‌ي آموزش و پرورش اسلامي، واضح باشد و بر اساس اين فلسفه، افق آينده‌ي آموزش و پرورش كشور روشن باشد؛ معلوم باشد ما دنبال چه هستيم و كجا مي‌خواهيم برويم و بر اساس آن خط كشي بشود، برنامه‌ريزي بشود و راه‌ها مشخص بشود؛ ما به اين احتياج داريم. آموزش و پرورش بايد از روزمرّگي بيرون بيايد؛ اين اساس حرف است. بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در ديدار معلمان سراسر كشور(12/02/1385)

...اين، ميشود فلسفه‌ي آموزش و پرورش .البته همانطور كه گفتند، افراد صاحب‌نظر و عميق بنشينند همين را تدوين كنند؛ معلوم بشود كه ما ميخواهيم بياموزيم، تعليم بدهيم و پرورش بدهيم، تا چه اتفاقي بيفتد. اين فلسفه‌ي آموزش و پرورش است؛ اين را مشخص بكنند؛ تدوين بكنند.

آن وقت بر اساس اين فلسفه، نظام مطلوب آموزش و پرورش به دست خواهد آمد. آن نظام بايستي مثل يک جدول، پُر بشود از برنامه‌هاي گوناگون، و البته بخش مهم و اساسيِ آن، اِجراست. اجرا، به انسانهاي مستعد و لايق احتياج دارد كه اين را هم باز بايد تربيت كنيم.

نياز به زمان و برنامه ريزی

اينها كارهائي است كه در ظرف يک سال و دو سال انجام نمی گيرد. شما همّتتان را بگذاريد كه مثلاً فرض كنيد در ظرف پانزده سال اين كار انجام بگيرد. پانزده سال زمان زيادي است؛ اما براي اين كار، زمان طولاني‌اي نيست؛ مي‌ارزد. قاعده‌ي كار را شما فراهم بكنيد؛ زمينه‌ي كار را فراهم كنيد؛ به قول فرنگي مآبها فونداسيون اين بنا را شما كاملاً بريزيد؛ آماده بكنيد تا ديگران بيايند بر روي آن، بنا كنند. آن وقت، آموزش و پرورش از روزمرگي خلاص خواهد شد. روزمرگي‌اي كه ما گفتيم، اينجوري ميشود از آن خلاص شد. البته تا آن روز نبايد بيكار بمانيد؛ همين كارهائي كه آقاي وزير محترم گفتند، اينها كارهاي بسيار خوبي است؛ من، اين گزارش را هم قبلاً ديده بودم.

فني‌حرفه‌اي‌ها، تربيت‌معلم‌ها، شبانه‌روزي‌ها، پرداختن به نقاط محروم و ...، اينها خيلي كار خوبي است؛ اينها كارهاي لازمي است؛ اينها بايد انجام بگيرد؛ لكن اينها هيچكدام آن تحول مورد نظر نيست؛ آن تحول مورد نظر، چيزي است عميقتر و بنيانيتر؛ آن بايد انجام بگيرد.

البته شوراي عالي انقلاب فرهنگي، مسئوليت مهمي دارد. كما اينكه خود شوراي عالي آموزش و پرورش هم مسئوليت دارد. همه‌ي نيروهاي فكري و زبده‌ي كشور با همديگر دست به دست هم بدهند و هر كدام در جاي خود و به سهم خود، اين كار بزرگ را ان‌شاءاللّه بتوانند انجام بدهند.

(بيانات در ديدار وزير، معاونان و مديران آموزش و پرورش سراسر كشور86 /05 /03)

"آموزش و پرورش بايد روزبه‌روز با هدفهاي كلان و بسيار مهمي كه براي او وجود دارد و من به بعضي از آنها اشاره كردم، خود را بيشتر تطبيق دهد. نظام آموزش و پرورش بايد در همين جهت، يک تحول اساسي پيدا كند. الان دارند خوب كار مي‌كنند و ما از مجموعه‌ي شما آموزش و پرورشي‌ها شِكوه‌اي نداريم؛ اما معتقديم احتياج به يک حركت تحول‌گونه‌اي وجود دارد. طراحان فكور و انديشمند، در زمينه‌هاي سازماندهي و شكل دادن به محيطهاي درسي و كلاسهاي درسي و محتواي آنها و تربيت معلمين و ترسيم خطوط مهم و روشن در مجموعه‌ي آموزش و پرورش، بايد كارهاي تحول‌آميز و مهم بكنند؛ اين البته به همكاري خود بدنه‌ي آموزش و پرورش احتياج دارد؛ بيرون از آموزش و پرورش، كار زيادي براي آموزش و پرورش نمي‌شود كرد. در خود مجموعه‌ي آموزش و پرورش، افراد فرزانه، برجسته، باهوش و بااستعداد فراوانند كه مي‌شود از استعداد آنها براي پيشبرد آموزش و پرورش و رفع خلأها و كمبودها استفاده كرد.(بيانات دردیدار با معلمان12/02/86).

طراحان فكور بايد در زمينه شكل دادن به آموزش كارهاي تحول‌آميز كنند(ديدار با معلمان /02 /12 86).

مدیریت تحول

یک مسئله این است که تحول را مدیریت کنید. ببینید آقایان و خواهران عزیز! تحول اجتناب‌ناپذیر است. تحول، طبیعت و سنت آفرینش الهي است؛ این را بارها من مطرح کرده‌ام، گفته‌ام. تحول رخ خواهد داد. خوب، حالا یک واحدي را، یک موجودي را فرض کنیم که تن به تحول ندهد؛ از یکي از دو حال خارج نیست: یا خواهد مُرد یا منزوي خواهد شد. یا در غوغاي اوضاعِ تحول یافته مجال زندگي پیدا نمیکند، زیر دست و پا له میشود، از بین میرود؛ یا اگر زنده بماند، منزوي خواهد شد. مثل همان انسان جنگلي که در روزنامه‌ي امروز یا دیروز - این یکي دو روزها - خواندیم؛ یک آدمي است چهل سال پیش، رفته در جنگل مازندران و یک ارتباط خیلي ضعیفي دارد با محیط بیرون خودش؛ منزوي میشود. میشود رفت، میشود از تحول دوري گزید، اما با انزوا. اگر حوزه بخواهد از تحول بگریزد، منزوي خواهد شد؛ اگر نمیرد، اگر زنده بماند. البته مایه‌ي دین مانع مردن میشود، اما منزوي خواهد شد؛ روزبه‌روز منزوي‌تر خواهد شد. تحول حتمي است، منتها تحول دو طرف دارد: تحول در جهت صحیح و درست، تحول در جهت باطل و غلط. ما باید مدیریت کنیم که این تحول در جهت درست انجام بگیرد. (دیدار با جمعي از اساتید، فضلا، مبلّغان و پژوهشگران حوزه‌هاي علمیه کشور، ۱۳۸۶/۰۹/۰۸).

وظیفه حکومت

دولت و مجموعهٔ حکومت نمی‌تواند خود را از این موضوع برکنار بدارد و بگوید بالاخره فرهنگی وجود دارد و مردم به چیزی فکر می‌کنند. نه، ما مسئولیت داریم این فرهنگ را بشناسیم، اگر ناصواب

است، آن را تصحیح کنیم. اگر ضعیف است، آن را تقویت کنیم، اگر در آن نفوذی هست، دست نفوذی را قطع کنیم. (مقام معظم رهبری ۱۳۸۱)

تحول ، یعنی عقب نماندن

تحول يعني اين؛ يعني به‌روز بودن، بهنگام جلو رفتن، از حوادث عقب نماندن. البته حوزه‌هاي علميه در برهه‌ي زمان معاصر به طور طبيعي كمي از زمان عقب ماندند.تقصيري هم البته متوجه كسي از اين جهت نيست؛ چون پيدايش انقلاب و سرعت تحولاتي كه ناشي از پيدايش اين برق عظيم در جامعه بود، همه چيز را عقب نگه داشت. روشنفكري جامعه‌ي ما هم عقب است .دانشگاههاي ما هم از آنچه كه بايد باشند، عقبند. حوزه‌ي علميه هم عقب است؛ يعني متناسب با تحول جامعه‌ي ما، اين تحول عظيمي كه پيدا شد در همه‌ي اطراف خودش و در سطوح گوناگون و تا اعماق زيادي تأثير گذاشت، از اين تحول عقبيم. حوزه يک مقداري عقب است، ليكن ميتواند با سرعت لازم و با جديت اين را جبران كند. تحول را بايد پذيرفت و آن را بايد مديريت كرد. خيلي بايد مراقب بود. (بيانات در ديدار با جمعي از اساتيد، فضلا، مبلّغان و پژوهشگران حوزه‌هاي علميه كشور، ۱۳۸۶/۰۹/۰۸)

چشم انداز نظام

مسئولان محترم بايد از اين امكانات و تواناييها استفاده كنند تا بتوان يک بناي مستحكمي براي آموزش و پرورش ساخت و با توجه به تحولي كه امروز كشور دارد و آينده‌اي كه خودمان براي كشورمان ترسيم كرده‌ايم، (كه معيارش هم همين چشم‌انداز بيست‌ساله است و اين سند چشم‌انداز، بسيار چيز باارزشي است. بايد آموزش و پرورشمان را تحول بدهيم؛ ما در آموزش و پرورش احتياج به تحول داريم.(.بيانات در ديدار معلمان سراسر كشور(12/02/1385) .

۳/۱۰.اصل خود آموزی

شما (جوانها) یک گنج هستید. این گنج را باید استخراج کرد. چه کسي آن را استخراج مي‌کند؟ خود شما! اولین کسي که در استخراج گنجینه وجود خود قدم مي‌گذارد و شروع به کاوش مي‌کند، خود انسان است(.بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامي در دیدار نمایندگان مجلس دانش‌آموزي (12/7/1380.

۳/۱۱.اصل حفظ وحدت و همبستگی ملی

"وحدت کلمه رمز پیروزی هر ملتی است . رمز پیروزی انقلاب ما هم واقعا وحدت کلمه بود . ... ما اگر وحدت کلمه نداشته باشیم اگر نقطه ی توافق عظیم ملی نداشته باشیم همه ی دستاوردهای این ملت از دست خواهد رفت ...(دیدار با جوانان ۱۳ /۱۱ /۷۷ کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری).

"همبستگي ملي و مشارکت عمومي» مي‌تواند شعار بزرگ ملت ایران باشد. یقیناً مشارکت عمومي مردم -چه در انتخابات و چه در مسائل گوناگوني که این دولت و همچنین دولت آینده در پیش‌رو دارد – و همبستگي ملي آنان خواهد توانست به پیشرفت برنامه‌ها کمک کند(پیام نوروزی سال ۱۳۸٤).

توجه مناسب به نقش زنان

زنِ امروز ایران، در صحنه‌ي علم و سیاست و هنر و در گونه‌گون فعالیتهاي اجتماعي، از گذشته بسي فعالتر و میدان‌دارتر است. زن مسلمان باید در راه فرزانگي و علم تلاش کند. زن هم مي‌تواند به بالاترین مقامات از لحاظ معنوي برسد(www.aviny.com)

اسلام با كار كردن زنان نه تنها موافق است، بلكه تا آن‌جايي كه با شغل اساسي او كه مهمترين شغل اوست – يعني تربيت فرزند و حفظ خانواده – مزاحم نباشد، شايد لازم هم مي‌داند.

اسلام فعاليت اسلامي زنان را با رعايت حجاب و حدود اسلامي تشويق مي‌كند. گر در كشوري زنان آن كشور بتوانند به آن صفا و معنويت و رُقاء و تعالي فكري برسند، هيچ مشكلي در آن مملكت باقي نمي‌ماند. زنِ امروز ايران، در صحنه‌ي علم و سياست و هنر و در گونه‌گون فعاليتهاي اجتماعي، از گذشته بسي فعالتر و ميدان‌دارتر است. زن مسلمان بايد در راه فرزانگي و علم تلاش كند.

زن هم مي‌تواند به بالاترين مقامات از لحاظ معنوي برسد(www.aviny.com)

حفظ وحدت ملی و جلوگیری از تفرقه

دو روش عمده دشمنان برای مقابله با ملت ایران:

ایجاد تفرقه و تضعیف وحدت ملی ایرانیان ″ و...

رهبر انقلاب اسلامی ″ ایجاد تفرقه و تضعیف وحدت ملی ایرانیان ″ و ″ به وجود آوردن مشکلات اقتصادی برای متوقف کردن پیشرفت کشور ″ را دو روش عمده دشمنان برای مقابله با ملت ایران و نظام جمهوری اسلامی برشمردند و با اشاره به ابلاغ سیاست های کلی اصل ٤٤ قانون اساسی و فراهم بودن زمینه برای فعالیت های اقتصادی افزودند : تلاش اقتصادی همه مردم از جمله نیروهای ملی و معتقد به آرمان های بلند ملت و استفاده از ظرفیتهای فراوان کشور ، خنثی کننده تلاشهای دشمنان برای متوقف کردن روند آبادانی و پیشرفت کشور خواهد بود. حضرت آیت الله خامنه ای با یادآوری جنگ روانی و تلاشهای موذیانه دشمنان برای ایجاد اختلاف و تفرقه در میان ملت ایران و در جهان اسلام افزودند : دشمنان به بهانه هایی همچون قومیت ، مذهب و گرایش های صنفی درصدد است وحدت

کلمه ملت ایران را از بین ببرد و در جهان اسلام نیز اختلافات مذهبی را دامن بزند و با به راه انداختن جنگ شیعه و سنی میان ملت ایران و جوامع سلامی فاصله ایجاد کند. ایشان تلاش برای اتحاد و یکپارچگی ملی و تقویت هوشیارانه و خردمندانه انسجام امت اسلامی را تنها راه نا امید کردن دشمنان و خنثی کردن توطئه های آنان خواندند(پیام نوروزی ،۸٦).

قدردان این وحدت و همدلی

"حضرت آیت الله خامنه ای همچنین در دیدار با مردم استان سمنان در ۱۷آبان ۱۳۸۵در توصیه ای خطاب به مردم،از ملت ایران خواستند که قدردان این وحدت و همدلی باشند: "ما باید اتحاد خودمان را قدر بدانیم، وحدت ملی باید قدر دانسته بشود.این، خیلی نعمت بزرگی است . امروز ملت ایران متحدند. امروز پرچم های گوناگون سیاسی و حزبی و خطی و فرقه ای و غیره، همه در زیر پرچم جمهوری اسلامی ایران و پرچم عمومی ملت قرار دارند و اگر اهتزازی دارند، در زیر اهتزاز این پرچم اصلی است .مقام معظم رهبری، همچنین در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری در ۱۷شهریور ۱۳۸۴باتاکید بر حفظ وحدت کلمه در جامعه و میان اقشار گوناگون نقش دین و ایمان مذهبی را در ایجاد وحدت و همدلی ملت ایران با اهمیت توصیف کردند و در خطبه های نماز عید سعید فطر در ۲۱مهرماه۱۳۸۶ فرمودند: این که می‌گوئیم اتحاد ملی،این که می‌گوئیم ملت ایران یک پارچه است، این اتحاد، این یک پارچگی بی‌ریشه نیست، فقط به خاطر یک توصیه و یک دستور و فرمان نیست، عقبه ی این اتحاد همین ایمان دینی است .

۳/۱۲.اصل یادگیری فعال

در مورد دانش‌آموز هم عرض مي‌كنم: تعليم كاري بسيار ظريف و دقيق است. تعليم فقط اين نيست كه ما مجموعه‌اي از معلومات را در كاغذ بگذاريم و به دانش‌آموز بدهيم و بگوييم بخوان؛ بعد هم برهه‌اي از سال را معيّن كنيم تا بيايند امتحان دهند؛ اين، تعليم حقيقي نيست. تعليم بايد طوري باشد كه ذهن را بسازد، مغز را فعّال كند و در درجه اوّل، شوق به دانستن را در دل متعلّم ايجاد نمايد. كساني كه بدون شوق، رشته‌اي را مي‌خوانند، هر چه در آن رشته معلوماتشان زياد شود، كارايي آن كسي را پيدا نخواهند كرد كه با شوق و ذوق به سمت آن رشته رفته است. در همه رشته‌هاي علمي همين طور است؛ بايد اين شوق و ذوق، چه در اساس معلومات، چه در رشته‌هاي خاص معلومات – كه بناست شما پايه آن را از دوره راهنمايي بريزيد و آماده كنيد – در دل متعلّم ايجاد شود تا در درون او، اين فعّاليت فكري و مغزي و اين شوق قلبي و نيز تلاشي كه معلّم شما پيش دست دانش‌آموز مي‌گذارد، او را به يک عالمِ واقعي تبديل كند. (بيانات در ديدار با جمعي از مديران و مسؤولان وزارت آموزش و پرورش 81 /04 /26)

شما (جوانها) يک گنج هستيد. اين گنج را بايد استخراج كرد. چه كسي آن را استخراج مي‌كند؟ خود شما! اولين كسي كه در استخراج گنجينه وجود خود قدم مي‌گذارد و شروع به كاوش مي‌كند، خود انسان است(بيانات در ديدار بانمايندگان مجلس دانش‌آموزي ۱۳۸۰/۷/۱۲).

۳/۱۳.اصل خودباوری و روحیه امید

اين مُهر «نمي‌توانيم» و «نمي‌توانيد» را كه يكي از بخشهاي عمده سياست فرهنگي دشمنان بوده، بايستي از ذهن خودمان پاک كنيم(بيانات در ديدار با جمعي از استادان دانشگاههاي سراسر كشور (08/08/1382)

امروز آن دوراني است که بايد با ابزار دانش و معرفت و تلاش علمي، کاري کنيم که عقب‌افتادگيهاي تحميليِ دوران طولاني سلطه استبداد در اين کشور، جبران شود؛ آن دوراني که نگذاشتند استعدادها شکوفا گردد؛ نگذاشتند هويّت اصلي و حقيقي اين ملت، خود را نشان دهد؛ به تبع ورود کالاهاي صنعتي – که نتيجه پيشرفت علم و صنعت غرب بود – در همه‌چيز، آن را به غرب وابسته کردند؛ کالاهاي فکري و فرهنگي را وارد اين کشور کردند و به اوّلين کاري که دست زدند، بي‌اعتقاد کردن قشر تحصيلکرده اين کشور به موجودي خودش بود؛ به فرهنگ خودي، به رسوم و آداب خودي، به دانش خودي، به استعداد شکوفا و درخشاني که در نسل ايراني وجود داشت. اين بي‌اعتقادي، در طول سالهاي متمادي، اثر خودش را بخشيد. از روزي که اين فکر – فکر تحقير ايراني – وارد اين کشور گرديد و موجب شد که اين احساس حقارت تا اعماق جان قشرهاي برگزيده اين کشور نفوذ کند، تا وقتي که غرب محصول اين حالت را چيد، البته سالها طول کشيد؛ ولي بالأخره آنها موفّق شدند و نتيجه آن، همين عقب‌افتادگيهايي است که شما در کشورمان مشاهده مي‌کنيد. با اين همه منابع انساني، با اين همه منابع مادّي، با اين موقعيت جغرافياييِ ممتازي که ما داريم، با آن سابقه درخشان علمي و فرهنگي و ميراث عظيم گنجينه علمي که ما داريم، وضع ما امروز از آنچه که بايد در ميدان علم و صنعت و پيشرفتهاي گوناگون علمي باشد، بسي عقبتر است(.بيانات در مراسم فارغ‌التحصيلي گروهي از دانشجويان دانشگاه تربيت مدرّس 77 /06 /12)

اين عزيزمان گفتند بنده در نماز جمعه گفته‌ام که توقّعم از جامعه علمی کشور اين است که تا پنجاه سال ديگر صادرکننده علم به دنيا باشيم و اين امری است که محال نيست. الآن شما به خودتان مراجعه کنيد؛ اگر ديديد که اين حرف به نظرتان ناممکن و محال می‌آيد، بدانيد که هنوز آن فرهنگ تحميلی در

ذهنتان هست که بگویند: شما نمی‌توانید، عرضه ندارید .این فرهنگ تحمیلی را باید بزداییم؛ کاملاً ممکن است(بیانات در دیدار دانشجویان نمونه و ممتاز دانشگاهها(07/09/1381) .

اعتقاد بنده بر اساس تجربه و نگاه‌هاي علمي كارشناساني كه در اين زمينه‌ها نظر داده‌اند، اين است كه «مي‌توانيم»؛ اين چيزي نيست كه ممكن نباشد. در سنن الهي و قوانين آفرينش، راه‌هاي ميانبر، فراوان است؛ هنر اين است كه اين راه ميانبر را كسي پيدا كند؛ بنابراين مي‌توانيم ؛ منتها تلاش لازم دارد(بیانات در دیدار معلمان سراسر کشور(12/02/1385) .

"در روزهای اول جنگ ، یک نفر نظامی پیش من آمد و فهرستی آورد که انواع و اقسام هواپیماهای ما – جنگی و ترابری– در آن فهرست ذکر شده بود و مشخص گردیده بود که چند روز دیگر همه فروندهای این نوع هواپیماها زمینگیر خواهد شد؛ مثلاً این نوع هواپیما در روز هشتم، این نوع هواپیما در روز دهم، این نوع هواپیما در روز پانزدهم! این فهرست را به من داده بود که خدمت امام ببرم، تا ایشان بدانند که موجودی ما چیست. من به آن فهرست که نگاه کردم، دیدم دیرترین زمانی که هواپیمایی از انواع هواپیماهای ما زمینگیر خواهد شد، در حدود بیست و چند روز است؛ یعنی ما بیست و چند روز دیگر هیچ هواپیمایی نداریم که بتواند از روی زمین بلند شود !من وظیفه‌ام بود که این فهرست را ببرم و به امام نشان دهم. ایشان به آن کاغذ نگاه کردند و گفتند: اعتنا نکنید؛ ما می توانیم! برگشتم و به دوستانی که بودند گفتم :امام می گویند می‌توانید،آن هواپیماها، به همت شما و با توانستن شما هنوز پرواز می کنند؛ هنوز از بسیاری از تجهیزات پرنده این منطقه پیشترند؛ هنوز در مصاف با بسیاری از کسانی که وسایل مدرن دارند، برتر و فایق‌ترند. از آن روز، نزدیک بیست سال می‌گذرد. این است معجزه همت انسان! این است معجزه ایمان! آنها را ساختند، آنها را تعمیر کردند، با

آنها کار کردند؛ البته مبالغ نسبتاً قابل توجهی هم در اواخر به آنها اضافه شد، آنچه مهم است، روحیه و ایمان است؛ قدردانی چیزی است که این انقلاب و این حرکت عظیم به ما داده است؛ یعنی خودباوری ، یعنی استقبال ، یعنی عزت، یعنی قطع رابطه آقا بالاسری کسانی که مدعی آقا بالاسری بر همه دنیایند. (بیانات در دیدار جمعی از پرسنل نیروی هوایی ۱۳۷۷/۱۱/۱۹).

تعریف نقش تاریخی – ملی

"شما براي خودتان يک نقش تاريخي و ملي تعريف کنيد، نه يک نقش شخصي. وقتي انسان نقش شخصي براي خودش تعريف مي‌کند – يک آدم بااستعداد – هدف او اين ميشود که به ثروت برسد، به شهرت برسد، همه او را بشناسند، همه او را احترام کنند؛ اين ميشود هدف. به اين چيزها هم که رسيد، ديگر کاري ندارد، انگيزه‌اي برايش باقي نميماند؛ اما انسان وقتي براي خودش يک نقش ملي، يک نقش تاريخي تعريف کرد، وضع فرق ميکند. شما بايد آينده و تاريخ کشور را در نظر بگيريد و ببينيد اين ملت به کجا بايد برسد و شما امروز در کجاي اين چرخ و اين ريل عظيم قرار داريد. امروز شما چه نقشي را بايد ايفا کنيد تا آن روز، اين ملت بتواند در آنجا باشد. چنين نقشي براي خودتان تعريف و ترسيم کنيد؛ هدف را بالا بگيريد.(سه شنبه ۳ مهرماه۱۳۸٦)

ایشان نخستین اقدام آموزش و پرورش برای تربیت نسل جوان با یک هویت صحیح را، ایجاد شوق و امید به آینده و بهره گیری مناسب از فضای انقلاب اسلامی دانستند و خاطر نشان کردند: امروز تبلیغات جهانی تمرکز خود را بر تیره و تار نشان دادن آینده کشور و گرفتن امید از جوانان قرار داده لذا باید با برنامه های تعلیمی و تربیتی مناسب، احساس تعالی و ترقی معنوی و امید به آینده در نسل

جوان زنده نگه داشته شود. (دیدار با وزیر و مسوولان سازمانها و ادارات آموزش و پرورش سراسر کشور 82 /04 /30)

ملت ایران با تکیه بر نخبگان و استعدادهای درخشان فراوان کشور، و "برنامه ریزی و همت و تلاش"، فاصله ژرفی را که میان ایران و قله کنونی علم وجود دارد طی خواهد کرد و در قله علم و پیشرفت قرار خواهد گرفتد (دیدار با نخبگان جوان و برگزیدگان دانشگاهی ،84 /07 /03)

۳/۱٤.اصل استفاده از تجربیات دیگران

علم چیزی نیست که هر کشوری بگوید من از مردم دیگر بی‌نیازم؛ نه. علم داد و ستدی است. اگر درهای علم مدّتی در یک کشور بسته شد و از دیگران استفاده‌ای نکرد، آنچه هم که در درون خودش از استعداد هست، از بین خواهد رفت؛ یعنی سرکوب خواهد شد. علم از جمله مقولاتی است که با تبادل و داد و ستد رشد پیدا می‌کند. بنابراین، اگر می‌گویم بی‌نیاز شویم، مقصودم این نیست که دیگر با هیچ کسی داد و ستد علمی نداشته باشیم؛ نه. انسان در اوج علم هم باید بدهد و بستاند (بیانات در دیدار نخبگان علمي سراسر کشور۱۳۷۸/07/19)

ما بر اساس مبانی اسلام ، علم را از هر جای دنیا که باشد فرا می گیریم و هزینه آن را نیز می پردازیم اما شاگرد پیشروان علمی امروز دنیا باقی نمی مانیم و با کار و تلاش بی وقفه جوانان اندیشمندمان همچنانکه جوانان مومن و فرهیخته ما با تولید سلولهای بنیادی انسولین ساز برای اولین بار در جهان به مرزهای نوین علمی در این رشته دست یافتند.(دیدار با جوانان استان همدان با مقام معظم رهبری /17 04/ 83)

۳/۱۵.اصل هدایت تحصیلی

"اگر استعداد کسی را مورد توجه قرار دادیم و او را در همان جایی که استعداد و میل او هست به کار گماشتیم ، امروز هم پیدا شدن ابوعلی سیناها و محمد بن زکریای رازی ها و امثال آینها بعید نیست. (دیدار با مسوولان وزارت فرهنگ و آموزش عالی ۸/۱۹ /۷۱ ،تعلیم و ربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ۲۲۷)

۳/۱٦.یکپارچگی تعلیم و تربیت

تعلیم از تربیت نباید جدا باشد و تعلیم باید با تربیت آمیخته باشد .....البته بهترین شکل کار این است که معلم مربی نیز باشد و در این فکر باشید که در آینده هم معلم و هم مربی باشید .(دیدار با گروهی از اعضای انجمن اسلامی معلمان (۶۳/ ٦/۱۱) در کنار آموزش، پرورش و تربیت و تهذیب اخلاقي و تزکیه است. اگر ما آموزش را درست انجام دهیم، تزکیه هم در خلال آن هست. این‌جاست که معلمین باید بفهمند نقششان چیست. (بیانات در دیدار با معلّمان و کارگران09/02/1371)

۳/۱۷.اصل اعتدال در آموزشهای دینی

فطرت جوانها به دین و معنویات مانوس است . قبل از اینکه من و شما بخواهیم آنها را با خدا آشنا کنیم، دلشان، باطنشان و نورانیتشان آنها را با خدا آشنا می‌کند. ما فقط باید مواظب باشیم که خرابشان نکنیم.

...کج‌فهمي و محدودنگري و تعصّبهاي بي‌معنا و جهالت در فهم و معرّفي دين از يک طرف؛ ولنگاري و روشنفکريهاي خيالي در مسايل ديني، بي‌اعتقادي به مباني ديني و بي‌تقيّدي به ضوابط

اسلامي هم از يک طرف، به تعبير شهيد مطهري مثل دو تيغه قيچي است که با هم رشته دينداري جوان را مي‌بُرند(بيانات در ديدار با وزير آموزش و پرورش و مسؤولان امور تربيتي7/12/1378).

۳/۱۸.اصل توسعه تعليم و تربيت

اميدواريم که خداوند متعال کمک کند و توفيق بدهد، تا اين بساط تعليم و تربيت در کشور ما روزبه‌روز رنگينتر و گسترده‌تر بشود و ان‌شاءالله آموزش‌وپرورش تلاشهاي خودش را به جايي برساند که حقيقتاً در هيچ‌جاي کشور خلأ تعليم و تربيت باقي نماند. ما تلاشهاي زيادي را در اين سالهاي اخير شاهد بوده‌ايم؛ ليکن هنوز تلاشهاي مضاعفي را احتياج داريم. (ديدار با وزير آموزش و پرورش و معلمان نمونه‌ی سراسر کشور، به مناسبت روز معلم12/02/1370) . جوانان خوب اين مملکت بايستي هرچه ممکن است، در ميدان تعليم و تربيت بيفتند و همراه نسل قبلي – که خودِ آنها را تعليم کرده – بي‌سوادي، بي‌فرهنگي و بي‌تربيتي را در اين کشور ريشه‌کن کنند. ما در طول سالهاي تأثير تربيت اروپايي، لطمه‌هاي زيادي ديديم، که جبرانش جز با يک مجاهدت بلندمدت امکانپذير نيست(سخنرانی در ديدار وزير آموزش و پرورش و معلمان نمونه‌ی سراسر کشور، به مناسبت روز معلم(12/02/1370)

٤.پرورش ها و آموزش های مشترک

٤/١ .توسعه دانش نظری و مهارتهای فنی و تجربی

مديران و کارگران و صنعت گران و کشاورزان و هر يک از آحاد و اقشار ملت که خواهان چشيدن طعم و ثمره پيروزی واقعی انقلاب و آرزومند کاميابی و سعادت حقيقی ملت و بهروزی نسل های

جامعه اند ، موظفند همواره کوشش خود را معطوف توسعه دانش نظری و کسب هر چه بیشتر مهارت های فنی و تجربی کنند و خود را با علوم و فنون پیشرفته معاصر دنیا مجهز سازند. (پیام به مناسبت گشایش سیزدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب ٦/٢٢ / ٦٦) (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ٧٢)

فنی و حرفه ای در اولویت

برنامه ها باید در جهتی تنظیم شود که از مجموع کسانی که وارد دبیرستانها می شوند درصد بیشتری وارد مدارس فنی و حرفه ای شوند . آن وقت مشکل آنها در ادامه تحصیل در دانشگاهها حل شود و آنها در مدارج بالا ادامه تحصیل دهند(تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ٢٦١) دیدار با مسوولین نهضت سواد آموزی٨ /١٠ /٦٥)

این نکته هم الان به خاطرم آمد، که در گزارش شما هم به آن اشاره‌يي نشده بود. واقعاً از جمله‌ي کارهاي بسيار خوب، همين قضيه‌ي مدارس فني و حرفه‌يي است که بايد دنبال بشود؛ بچه‌ها واقعاً بيايند و زودتر وارد بازار کار بشوند و دنبال آن روش تحميل‌شده‌ي دروغينِ مدرک‌گرايي نباشند؛ اينهم يکي ازآنچيزهاي مهم است. (بيانات در ديدار با وزير، معاونان، مشاوران و مديران کل وزارت‌آموزش‌وپرورش(25/10/1370)

٤/٢ .زبان عربی

زبان عربی کلید گنجینه های معارف اسلامی است . (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ١٥٠)(مراسم افتتاح دومین دوره تحصیلی دانشگاه امام صادق ٣ /١٠ /٦٢)

٤/٣ .آموزش قرآن

من عقیده ام این است که حفظ قرآن باید از بچگی شروع شود . (دیدار با قاریان مصری۱۱/۳ / ۷۰) اولین مرحله در اشاعه آیات الهی و آموزش قرآن همان خواندن و ارتباط با آن است . اما خواندن ظاهر آیات بدون درک معانی کلام خداوند آن چنان کارساز نیست و لذا آشنایی مربیان به معانی و روح قرآن است که انسان را رشد می دهد. اگر تمام انسانها به قرآن عمل بکنند ، دیگر جایی برای ظلم ، تبعیض و جنگ نخواهد ماند .(تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری (ص ۱۲۳) دیدار با گروهی از معلمین قرآن ۲۱ /۵ / ٦٥)

مسئلهي «قرآن» در آموزش و پرورش است. قرآن در آموزش و پرورش حقیقتاً مهجور واقع شده است. بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار معلمان سراسر کشور(12/02/1385)

حضور قرآن در دورههاي گوناگون – چه دبستان، چه دبیرستان و چه راهنمايي - واقعاً خالي است. باید فکر بشود. نه به شکل تحمیلي، نه به شکل بیزارکننده و دورکننده؛ بلکه به شکل صحیح بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار معلمان سراسر کشور**(**12/02/1385**)** .

٤/٤ .زبان خارجه

امروز جمهوری اسلامی به کسانی که بتوانند به زبانهای زنده دنیا صحبت کنند و معارف الهی و پیشرفتهای فکری و فرهنگ اسلامی را به مردم دنیا برسانند احتیاج دارد .(تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ۳۱۱) (دیدار با طلاب مدرسه در راه حق ۷ /٦ /٦۳)

امروز در دنیایی که این همه به علم وصل است اگر کسی بخواهد بطور کامل مفید باشد باید زبان خارجی را بداند سخنرانی در جمع فضلا و نخبگان حوزه علمیه قم ١٤ /٩ /٧٤) (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری (ص ١٥٠).

٤/٥ .زبان فارسی

آن زبانی که امروز می تواند مفاهیم اسلام انقلابی را به دنیا منتقل کند زبان فارسی است (سخنرانی در سمینار زبان فارسی ٧ /٤ /٦٧) (تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ١٦٢)

اگر امروز کودک ما فارسی را درست یاد بگیرد و بتواند لغت فارسی را در جایی که لازم دارد ، استفاده و مصرف بکند ، اگر شاعر شد ، اگر هنرمند ، گوینده ، برنامه ساز ، یا کتاب نویس شد ، شما دیگر خاطرتان جمع است . (دیدار با مسوولان ، هنرمندان و نویسندگان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ٢٣ /٢ /٧٧ کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری)

امروز زبان و ادبیات فارسی در حقیقت مظلوم و غریب است و بایستی با تلاش و جدیتی فراوان جایگاه و ارزش و اهمیت واقعی زبان و ادبیات فارسی در زمینه استقلال ملی و گسترش عقاید و ایده ها و ارزشهای انقلاب ما شناسانده شود .(این مظلومیت از زبان فارسی برطرف گردد . جلسه شورای گسترش زبان فارسی ٢٨ /١٢ /٦٥ تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ١٦١)

٤/٥ . *درس دینی*

ما درس دینی را یک درس جداگانه قرار داده ایم ، آن هم با جاذبه های بسیار کم و کتابهایی نه چندان گیرا ، بلکه بعضی در سطوح هم گیرا نیست ، هم عمق ندارد . در بعضی سطوح ممکن است مثلا عمق

داشته باشد ولی گیرا نباشد . بالاخره آن طور که ما دیده ایم نقایصی دارد .(دیدار با مسوولا ن آموزش و پرورش ۳ / ۱۰ / ۷٦ تعلیم وتربیت اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری ص۱۵۲).

۵ .آموزش گروههای ویژه:

توجه به روستاها و مناطق عشایری

از وجود گنجینه های پنهان در روستاها غافل نباشید و با ارزیابی استعدادها و محک زدن شخصیت فکری و روحی آنان از آنها استفاده بیشتری نمایید(دیدار با وزیر و روسای مناطق آموزش و پرورش ۱۱ /۵ /٦۳)(تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ۲۸۷) قشرهاي محروم و دورافتاده، روستائیان، عشایر و کساني که مشکلات بیشتري دارند، نه تنها در بخشهاي اقتصادي بلکه در انواع و اقسام خدمات فرهنگي باید در اولویت قرار گیرند(.www.aviny.com)

٦ .شرایط یادگیری مطلوب و روش های مناسب:

راهبردهای آموزشی

٦/۱ . *روش تذکر و یادآوری*

"شما آقایان و خانمها بنشینید فکر کنید ،ببینید چه تدبیری می توان اندیشید که کیفیت بیان و القاء شما در هر یک از این برنامه ها طوری باشد که بتوانید این گذشته ی علمی را به یاد نسل جدید بیاورید . در پیشرفت علمی ما واقعا این یادآوری اثر دارد(دیدار با اعضای گروه دانش صدای جمهوری اسلامی ۱۱/۱۵ /۷۰) کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ۲۲٦)

٦/۲ . *روش تشویق*

...امروز اصلا تشویق به نوآوری ، جزو شعارهای مکرر این جامعه و نظام است . ... بنابر این ، از جوانان این انتظار هست که نوآوری و خلاقیت کنند .(دیدار با جمعی از جوانان ۱۳ / ۱۱ /۷۷ کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری)

٦/٣ . *روش* قصه گویی

"قصه گویی هنر بسیار خوبی است . قصه های خوب سازنده ی شخصیت کودک است ... سعی کنید در این قصه گویی و در این کار هنری اولین چیزی را که در این کودک ایجاد می کنید ، ایمان باشد ، هیچ چیز معادل ایمان نیست . دیدار با مسوولان ، هنرمندان و نویسندگان کانون پرورش فکری ۲/۲۳ / ۷۷ کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری)

٦/٤ . *روش* استفاده از دیدگاه دشمن

....البته يكي از معيارها هم اين است كه هرچه دشمنان اين ملت مي‌خواهند، عكس آن بايد عمل كرد. چيزي كه آنها مي‌خواهند، خير ملت نيست. آنها منافع خودشان را دنبال مي‌كنند. بلندگويان استكباري دنيا كه به مجلس هفتم اعتراض مي‌كنند، همان كساني هستند كه مجالس صددرصد فرمايشيِ سلطنتيِ دوران شاه را قبول داشتند. الان هم نظامهايي را كه در آنها اصلاً رأي‌گيري به معناي درست كلمه وجود ندارد، قبول دارند؛ اما به اين مجلس اعتراض مي‌كنند! چرا؟ چون آن، منافعشان را تأمين مي‌كند؛ اما اين، منافعشان را تأمين نمي‌كند. آنها دنبال منافع خودشان هستند. اگر جهتي را نشان دادند و به جايي تمايلي داشتند، معلوم است كه منافع آنها در آن است؛ كه درست نقطه‌ي مقابل منافع ملت و نظام جمهوري اسلامي است و بايد با آن مخالفت كرد؛ همان معياري كه امام (رضوان‌اللّه‌عليه) به ما گفتند(بيانات در ديدار دانشجويان بسيجي84 /3 /5)

٦/٥ . روش حل مساله و یادگیری فعال

..الان اگر ملاحظه بفرمایید غالبا در دبیرستان و دانشگاه از کثرت درس گله می کنند در حالیکه من کسب اطلاع کرده ام که در کشورهای پیشرفته ی دانشگاهی دنیا ،آن جاهایی که دانشگاهها و حتی دبیرستانهایش پیشرفته هستند ، حجم درسهایشان از ایران بیشتر است ، یعنی کتاب بیشتری را باید بخوانند و مطالب بیشتری را باید در طول این مدت یاد بگیرند . ما در واقع داریم یک حالت و دوران به اصطلاح تن پروری ذهنی را در خودمان می گذرانیم و این بسیار خطرناک است(دیدار با مسوولان آموزش و پرورش ۳ / ۱۰ /۷۰)

در مورد دانش‌آموز هم عرض مي‌كنم: تعليم كاري بسيار ظريف و دقيق است. تعليم فقط اين نيست كه ما مجموعه‌اي از معلومات را در كاغذ بگذاريم و به دانش‌آموز بدهيم و بگوييم بخوان؛ بعد هم برهه‌اي از سال را معيّن كنيم تا بيايند امتحان دهند؛ اين، تعليم حقيقي نيست. تعليم بايد طوري باشد كه ذهن را بسازد، مغز را فعّال كند و در درجه اوّل، شوق به دانستن را در دل متعلّم ايجاد نمايد. كساني كه بدون شوق، رشته‌اي را مي‌خوانند، هر چه در آن رشته معلوماتشان زياد شود، كارايي آن كسي را پيدا نخواهند كرد كه با شوق و ذوق به سمت آن رشته رفته است. در همه رشته‌هاي علمي همين طور است؛ بايد اين شوق و ذوق، چه در اساس معلومات، چه در رشته‌هاي خاص معلومات – كه بناست شما پايه آن را از دوره راهنمايي بريزيد و آماده كنيد – در دل متعلّم ايجاد شود تا در درون او، اين فعّاليت فكري و مغزي و اين شوق قلبي و نيز تلاشي كه معلّم شما پيش دست دانش‌آموز مي‌گذارد، او را به يک عالمِ واقعي تبديل كند. (بيانات در ديدار با جمعي از مديران و مسؤولان وزارت آموزش و پرورش 81 /04 /26).

٦/٦ . روش الگوپذیری(اسوه ای)

من معتقدم که برای جوان مسلمان ، بخصوص مسلمانی که با زندگی ائمه و خاندان پیامبر و مسلمانان صدر اسلام آشنایی داشته باشد ، پیدا کردن الگو مشکل نیست و الگو هم کم نیست . (کودک و نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ۸۲)

سلسله‌ي انبيا، پاكترين و مقدسترين و نورانی ترين انسانهاي تمام تاريخ بوده‌اند. در ميان انسانهاي پاک و انسانهاي والا كه داراي روح عرشي و خدايي هستند، وجود مقدس خاتم‌الانبيا محمدمصطفي (صلّي‌الله عليه‌واله‌وسلّم) سرآمد همه، و خاندان پاک و اهل بيت مطهر او – كه قرآن، ناطق به اين طهارت و پاكيزگي و آراستگي است – در شمار برترين و بالاترين انسانهاي پاک و مطهر و نوراني در همه‌ي تاريخ است .زني مثل فاطمه‌ي زهرا (سلام‌الله عليها) در همه‌ي تاريخ، كيست؟! انساني مثل علي مرتضي در سرتاسر تاريخ بشريت، كجا نشان داده مي‌شود؟!(۷۸/۹/۳ بيانات در جشن بزرگ منتظران مهدی (س))

الگوگیری زنان مسلمان از زنان ایرانی

"شما بدانيد زنان مسلمان در بسياري از نقاط دنيا امروز به شما نگاه مي‌كنند و از شما ياد مي‌گيرند. اين‌كه مي‌بينيد در بعضي از كشورهاي غربي، در بعضي از كشورهاي مسلمان اما با حكومتهاي غير اسلامي، اين‌طور حجاب اسلامي مورد تهاجم دشمنان دين قرار مي‌گيرد، اين نشان دهنده گرايش زنان به حجاب است. در كشورهاي همسايه ما، آن‌جاهايي كه به حجاب اهتمام نمي‌شد؛ در

كشورهاي اسلامي كه بنده خودم از نزديک بعضي جاها را ديدم كه هرگز اسمي از حجاب در آن‌جا آورده نمي‌شد؛ در مدت بيست ساله بعد از انقلاب، زنان؛ بخصوص زنان روشنفكر و بخصوص دختران دانشجو، به حجاب گرايش پيدا كردند؛ علاقه پيدا كردند؛ رو آوردند و حجاب را حفظ كردند؛ كه نمونه‌هايش علاوه بر اينها در كشورهاي غربي هم مشاهده شده است شما الگوييد، شما نمونه‌ايد.

بدانيد امروز در هيچ جاي دنيا زناني كه مثل اين مادران شهداي ما، مادر دو شهيد، مادر سه شهيد، مادر چهار شهيد باشند، نيستند. در جامعه ما، مادراني با اين خصوصيات كه از پدرها بهتر و قويتر و آگاهانه‌تر ايستادند، در اين ميدان بسيارند. اين همان تربيت اسلامي است؛ اين همان دامان پاک و مطهّر و نوراني فاطمه زهرا سلام‌الله عليهاست. شما دخترانِ فاطمه هستيد؛ فرزندان فاطمه زهرا هستيد؛ دنباله‌روان فاطمه زهرا (س)هستيد(30/6/79(بيانات در ديدار گروه كثيری از بانوان).

٦/٧ . روش استفاده ازمصايب و شكست ها

"رسول گرامي اسلام(ص) از حادثه‌يي مثل جنگ اُحد و شكستي كه براي مسلمين پيش آمد، در جهت تكامل مسلمانها استفاده كرد. همين امام و پيشواي بزرگمان نيز در طول ده سال گذشته، از حوادثي كه براي همه‌ي ما بسيار تلخ و سنگين و مصيبت‌بار بود، به عنوان عاملي در جهت تقويت و پيشرفت ملت استفاده كرد. آن رهبر عزيز، (امام خمینی ره)قبل از پيروزي انقلاب، از وقايعي مثل حادثه‌ي مدرسه‌ي فيضيه يا قيام پانزده خرداد – با آن همه فشار و سنگيني كه براي مردم داشت – به عنوان يک ابزار و وسيله در جهت اهداف انقلابي خود و ملت ايران استفاده كرد و مردم را پيش برد. (سخنراني در مراسم بيعت وزير آموزش و پرورش، معلمان و جمعي از دانش آموزان استان تهران68 /03 /26).

٦/٨ . روش عبرت آموزی

من همیشه به جوانها و محصلین و طلاب و دیگران می گویم که تاریخ را جدی بگیرید و با دقت نگاه کنید ، ببینید چه اتفاقی افتاده است .″ تلک امه قد خلت ″ عبرت از گذشتگان درس و آموزش قران می باشد. (کودک و نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ۱۷۸)

٦/٩ . روش آگاهی بخشی

″در مورد مسایل جاری کشور نیز باید آگاهیهای لازم به کودکان و نوجوانان داده شود تا ذهن آنان در خلاء قرار نگیرد (کودک و نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص۵۲) درس خواندن، پاکدامني و پرهيزِ از سرگرمي‌هاي عاطل و باطل، جزو وظايف جوانهاست. البته من با سرگرمي و تفريح و شادي جوانها خيلي موافقم؛ اما بعضي از سرگرمي‌ها و تفريح‌هاي منحرف را دشمن به قصد غافل كردن ما و جوانان عمداً وارد جامعه‌ي ما مي‌كند.(بيانات در ديدار اعضاي اتحاديه‌ي انجمن‌هاي اسلامي دانش‌آموزان**(24/12/1383)** .

٦/١٠ . روش تقویت تفکر:

این جوانها را باید متدین ، مسوول ،با تعهد ، با اخلاق و معتاد به فکر کردن بار بیاورید ، به فکر کردن ، سنجیدن و تحلیل کردن عادت کنند (کودک و نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری ،ص ۱۲۹).

٦/١١ . روش موعظه و نصیحت :

"..وضع و هدف اين جلسه‌ي ما در اين سالهاي مستمر، بر تذكر است. من به خودم كه نگاه مي‌كنم، مي‌بينم به تذكر و نصيحت احتياج دارم؛ قياس به نفس مي‌كنم؛ فكر مي‌كنم ما مسئولان – در رده‌هاي مختلف – احتياج داريم كه به گوشِ جسم و دل، نصيحتها، تذكرات، عيب‌جوييها و انتقادهايي را بشنويم تا شايد خداوند متعال به ما فرصت اصلاح بدهد. بايد به خودمان و دلمان بپردازيم؛ دل ما بيش از جسم ما احتياج به مراقبت دارد. اگر بخواهيم دل، نوراني و مهبط رحمت و هدايت الهي باشد، بايد به آن بپردازيم. رها كردن دل – كه به جاذبه‌ها و مغناطيسهاي مادي بسرعت و آساني قابل جذب است – خطرناک است؛ دچار خودشيفتگي، غرور و غفلت مي‌شويم؛ احتياج داريم كه بدانيم.(بيانات در ديدار مسؤولان و كارگزاران نظام جمهوري اسلامي85 /03 /29)

"مرسوم ما در ماه رمضان كه عادتاً در جمع مسؤولان دولت ساعتي را مثل امروز هستيم،اين است كه از نصايح و مواعظ نهج‌البلاغه استفاده كنيم؛ چون همه‌ي ما به اين نصايح احتياج داريم؛ بخصوص امثال ما و شما بيشتر از ديگران به نصيحت احتياج داريم؛ چون هم در باب مسائل شخصيِ خودمان محتاج نصيحت هستيم – دل خودمان، رابطه‌ي قلبي خودمان با خدا، حفظ خشوع و تواضعي كه لازمه‌ي سلوک صحيح در راه انجام وظيفه است – هم از اين جهت كه وظايف مهمي در اداره‌ي كشور بر عهده‌ي هر يک از جمع ما كه اين‌جا هستيم، گذاشته شده؛ كه فهم منطق علوي در باب مسائل كلان اداره‌ي كشور از خلال اين مواعظ به‌دست مي‌آيد(بيانات در ديدار اعضاي هيأت دولت84 /07 /17).

۷)خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی

آموزش معلمان

... مساله آموزش ضمن خدمت معلمان باید مورد توجه قرار گیرد تا از انجماد فکر و یکنواختی ذهنی و توقف و رکود در دستگاه آموزش و پرورش جلوگیری شود(تعلیم و ربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری ص ٢٥٦)(دیدار با وزیر آموزش و پرورش ٢٤ /٦ /٦١)

معلمان پژوهنده

آنچه من بجد طرفدار آن هستم، همان چيزي است که بعضي از دوستان هم گفتند: ارتقاء سطح تحصيلي معلمان، تا آن‌جايي که ممکن باشد. در اين زمينه، راه‌هايي هم پيشنهاد شد – مثل کار تحقيق ميان معلمان – که بايد بررسي و پيگيري شود.(بيانات در ديدار فرهنگيان و معلمان استان کرمان /12 /2/ 84)

بخش سوم :

چشم انداز توسعه نظام جمهوری اسلامی ایران

متن سند نهایی چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران در ۱٤۰٤ هجری شمسی

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه ریزی شده و مدبرانه جمعی و در مسیر تحقق آرمانها و اصول قانون اساسی ، در چشم انداز بیست ساله :

ویژگیهای جامعه ی ایرانی

در افق چشم انداز

• توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود، متکی بر اصول اخلاقی و ارزشهای اسلامی، ملی و انقلابی،/ با تاکید بر: مردم سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادیهای مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان ها و بهره مندی از امنیت اجتماعی و قضایی./

• برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی درتولیدملی. /• امن، مستقل و مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه جانبه وپیوستگی مردم وحکومت. /• برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تامین اجتماعی، فرصتهای

برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، تبعیض و بهره مند از محیطزیست مطلوب. • /فعال، مسئولیت پذیر، ایثارگر، مومن ، رضایت مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه ی تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظامی اسلامی و شکوفایی ایران ومفتخربه ایرانی بودن. •/ دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تاکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه ورسیدن به اشتغال کامل. /• الهام بخش، فعال و موثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم سالاری دینی، توسعه کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تاثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه های امام خمینی (ره)./ • دارای تعامل سازنده و موثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

بخش چهارم :

قانون اساسی

اصل ۱

حکومت ایران جمهوری اسلامی است که ملت ایران، بر اساس اعتقاد دیرینه‌اش به حکومت حق و عدل قرآن، در پی انقلاب اسلامی پیروزمند خود به رهبری مرجع عالیقدر تقلید آیت‌الله‌العظمی امام خمینی، در همه‌پرسی دهم و یازدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و هشت هجری شمسی برابر با اول و دوم جمادی‌الاولی سال یکهزار و سیصد و نود و نه هجری قمری با اکثریت ٪۹۸٫۲ کلیه کسانی که حق رأی داشتند، به آن رأی مثبت داد..

اصل ۲

جمهوری اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به:

خدای یکتا (لا اله الا الله) و اختصاص حاکمیت و تشریع به او و لزوم تسلیم در برابر امر او.

وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین.

معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا.

عدل خدا در خلقت و تشریع.

امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلام.

کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسیولیت او در برابر خدا، که از راه:

اجتهاد مستمر فقهای جامع‌الشرایط بر اساس کتاب و سنت معصومین سلام الله علیهم اجمعین،

استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها،

نفی هر گونه ستمگری و ستم‌کشی و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری،

قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می‌کند.

اصل ۳

دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد:

ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی.

بالا بردن سطح آگاهیهای عمومی در همه زمینه‌های با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه‌های گروهی و وسایل دیگر.

آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، و تسهیل و تعمیم آموزش عالی.

تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام زمینه‌های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان.

طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب.

محو هر گونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی.

تأمین آزادیهای سیاسی و اجتماعی در حدود قانون.

مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش.

رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی.

ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضرور.

تقویت کامل بنیه دفاع ملی از طریق آموزش نظامی عمومی برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی و نظام اسلامی کشور.

پی‌ریزی اقتصادی صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه.

تأمین خودکفایی در علوم و فنون صنعت و کشاورزی و امور نظامی و مانند اینها.

تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون.

توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم.

تنظیم سیاست خارجی کشور بر اساس معیارهای اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمان و حمایت بی‌دریغ از مستضعفان جهان.

اصل ۴

کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهاء شورای نگهبان است.

اصل ۵

در زمان غیبت حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه)، در جمهوری اسلامی ایران ولایت امر و امامت امت بر عهده فقیه عادل و با تقوی، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است که طبق اصل یکصد و هفتم عهده‌دار آن می‌گردد.

اصل سابق: در زمان غیبت حضرت ولی عصر (عجل‌الله تعالی فرجه)، در جمهوری اسلامی ایران ولایت امر و امامت امت بر عهده فقیه عادل و با تقوی، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است، که اکثریت مردم او را به رهبری شناخته و پذیرفته باشند و در صورتی که هیچ فقیهی دارای چنین اکثریتی نباشد رهبر یا شورای رهبری مرکب از فقهای واجد شرایط بالا طبق اصل یکصد و هفتم عهده‌دار آن می‌گردد.

اصل ۶

در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود، از راه انتخابات: انتخاب رییس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر اینها، یا از راه همه‌پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد.

اصل ۷

طبق دستور قرآن کریم: «و امرهم شوری بینهم» و «شاورهم فی الامر»، شوراها، مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان، شهر، محل، بخش، روستا و نظایر اینها از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشورند.

موارد، طرز تشکیل و حدود اختیارات و وظایف شوراها را این قانون و قوانین ناشی از آن معین می‌کند.

اصل ۸

در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه‌ای است همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت. شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می‌کند.

«و المؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاء بعض یأمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر».

اصل ۹

در جمهوری اسلامی ایران، آزادی و استقلال و وحدت و تمامیت اراضی کشور از یکدیگر تفکیک ناپذیرند و حفظ آنها وظیفه دولت و آحاد ملت است. هیچ فرد یا گروه یا مقامی حق ندارد به نام استفاده از آزادی، به استقلال سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، نظامی و تمامیت ارضی ایران کمترین خدشه‌ای وارد کند و هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور آزادیهای مشروع را، هر چند با وضع قوانین و مقررات، سلب کند.

اصل ۱۰

از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزیهای مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.

اصل ۱۱

به حکم آیه کریمه «ان هذه امتکم امۀ واحدۀ و أنا ربکم فاعبدون» همه مسلمانان یک امت‌اند و دولت جمهوری اسلامی ایران موضف است سیاست کلی خود را بر پایه ایتلاف و اتحاد ملل اسلامی قرار دهد و کوشش به عمل آورد تا وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام را تحقق بخشد.

اصل ۱۲

دین رسمی ایران، اسلام و مذهب جعفری اثنی‌عشری است و این اصل الی‌الابد غیر قابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل هستند و پیروان این مذاهب در انجام مراسم مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخصیه (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعاوی مربوط به آن در دادگاه‌ها رسمیت دارند و در هر منطقه‌ای که پیروان هر یک از این مذاهب اکثریت داشته باشند، مقررات محلی در حدود اختیارات شوراها بر طبق آن مذهب خواهد بود، با حفظ حقوق پیروان سایر مذاهب.

اصل ۱۳ - رسمیت اقلیت‌ها

ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیتهای دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصیه و تعلیمات دینی بر طبق آیین خود عمل می‌کنند.

اصل ۱۴

به حکم آیه شریفه «لا ینهاکم الله عن الدین لم یقاتلوکم فی الدین و لم یخرجوکم من دیارکم ان تبروهم و تقسطوا الیهم ان الله یحب المقسطین» دولت جمهوری اسلامی ایران و مسلمانان موظفند نسبت به افراد غیر مسلمان با اخلاق حسنه و قسط و عدل اسلامی عمل نمایند و حقوق انسانی آنان را رعایت کنند. این اصل در حق کسانی اعتبار دارد که بر ضد اسلام و جمهوری اسلامی ایران توطیه و اقدام نکنند.

اصل ۱۵

زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد ولی استفاده از زبانهای محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است.

اصل ۱۶

از آنجا که زبان قرآن و علوم و معارف اسلامی عربی است و ادبیات فارسی کاملاً با آن آمیخته است این زبان باید پس از دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه در همه کلاسها و در همه رشته‌ها تدریس شود.

اصل ۱۷

مبدأ تاریخ رسمی کشور هجرت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) است و تاریخ هجری شمسی و هجری قمری هر دو معتبر است، اما مبنای کار ادارات دولتی هجری شمسی است. تعطیل رسمی هفتگی روز جمعه است.

اصل ۱۸ - پرچم

پرچم رسمی ایران به رنگهای سبز و سفید و سرخ با علامت مخصوص جمهوری اسلامی و شعار «الله اکبر» است.

اصل ۱۹ - برابری قومی

مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهد بود.

اصل ۲۰ - یکسانی زن و مرد طبق اسلام

همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.

اصل ۲۱ - حقوق زنان

دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و امور زیر را انجام دهد:

ایجاد زمینه‌های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی او.

حمایت مادران، بالخصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند، و حمایت از کودکان بی‌سرپرست.

ایجاد دادگاه صالح برای حفظ کیان و بقای خانواده.

ایجاد بیمه خاص بیوگان و زنان سالخورده و بی‌سرپرست.

اعطای قیمومت فرزندان به مادران شایسته در جهت غبطه آنها در صورت نبودن ولی شرعی.

اصل ۲۲

حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند.

اصل ۲۳ – منع تفتیش عقاید

تفتیش عقاید ممنوع است و هیچ‌کس را نمی‌توان به صرف داشتن عقیده‌ای مورد تعرض و مؤاخذه قرار دارد.

اصل ۲۴

نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند مگر آن که مخل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشد. تفصیل آن را قانون معین می‌کند.

اصل ۲۵

بازرسی و نرساندن نامه‌ها، ضبط و فاش کردن مکالمات تلفنی، افشای مخابرات تلگرافی و تلکس، سانسور، عدم مخابره و نرساندن آنها، استراق سمع و هر گونه تجسس ممنوع است مگر به حکم قانون.

اصل ۲۶

احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمنهای اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته‌شده آزادند، مشروط به این که اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند. هیچ‌کس را نمی‌توان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت.

اصل ۲۷

تشکیل اجتماعات و راه‌پیمایی‌ها، بدون حمل سلاح، به شرط آن که مخل به مبانی اسلام نباشد آزاد است.

اصل ۲۸

هر کس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند. دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید.

اصل ۲۹

برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، ازکارافتادگی، بی‌سرپرستی، درراه‌ماندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی‌درمانی و مراقبتهای پزشکی به صورت بیمه و غیره، حقی است همگانی. دولت موظف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایتهای مالی فوق را برای یک یک افراد کشور تأمین کند.

اصل ۳۰

دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سر حد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد.

اصل ۳۱

داشتن مسکن متناسب با نیاز، حق هر فرد و خانواده ایرانی است. دولت موظف است با رعایت اولویت برای آنها که نیازمندترند به خصوص روستانشینان و کارگران زمینه اجرای این اصل را فراهم کند.

اصل ۳۲

هیچ‌کس را نمی‌توان دستگیر کرد مگر به حکم و ترتیبی که قانون معین می‌کند. در صورت بازداشت، موضوع اتهام باید با ذکر دلایل بلافاصله کتباً به متهم ابلاغ و تفهیم شود و حداکثر ظرف مدت بیست و چهار ساعت پرونده مقدماتی به مراجع صالحه قضایی ارسال و مقدمات محاکمه، در اسرع وقت فراهم گردد. مختلف از این اصل طبق قانون مجازات می‌شود.

اصل ۳۳

هیچ‌کس را نمی‌توان از محل اقامت خود تبعید کرد یا از اقامت در محل مورد علاقه‌اش ممنوع یا به اقامت در محلی مجبور ساخت، مگر در مواردی که قانون مقرر می‌دارد.

اصل ۳۴

دادخواهی حق مسلم هر فرد است و هر کس می‌تواند به منظور دادخواهی به دادگاه‌های صالح رجوع نماید. همه افراد ملت حق دارند این گونه دادگاه‌ها را در دسترس داشته باشند و هیچ‌کس را نمی‌توان از دادگاهی که به موجب قانون حق مراجعه به آن را دارد منع کرد.

اصل ۳۵

در همه دادگاه‌ها طرفین دعوی حق دارند برای خود وکیل انتخاب نمایند و اگر توانایی انتخاب وکیل را نداشته باشند باید برای آنها امکانات تعیین وکیل فراهم گردد.

اصل ۳۶

حکم به مجازات و اجراء آن باید تنها از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون باشد.

اصل ۳۷ - اصل برائت

اصل، برائت است و هیچ‌کس از نظر قانون مجرم شناخته نمی‌شود، مگر این که جرم او در دادگاه صالح ثابت گردد.

اصل ۳۸ - منع شکنجه

هرگونه شکنجه برای گرفتن اقرار و یا کسب اطلاع ممنوع است. اجبار شخص به شهادت، اقرار یا سوگند، مجاز نیست و چنین شهادت و اقرار و سوگندی فاقد ارزش و اعتبار است.

متخلف از این اصل طبق قانون مجازات می‌شود.

اصل ۳۹

هتک حرمت و حیثیت کسی که به حکم قانون دستگیر، بازداشت، زندانی یا تبعید شده، به هر صورت که باشد ممنوع و موجب مجازات است.

اصل ۴۰

هیچ‌کس نمی‌تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد.

اصل ۴۱

تابعیت کشور ایران حق مسلم هر فرد ایرانی و دولت نمی‌تواند از هیچ ایرانی سلب تابعیت کند، مگر به درخواست خود او یا در صورتی که به تابعیت کشور دیگری درآید.

اصل ۴۲

اتباع خارجه می‌توانند در حدود قوانین به تابعیت ایران در آیند و سلب تابعیت اینگونه اشخاص در صورتی ممکن است که دولت دیگری تابعیت آنها را بپذیرد یا خود آنها درخواست کنند.

اصل ۴۳

برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه‌کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می‌شود:

تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.

تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه‌های خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت‌های حاکم بر برنامه‌ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد.

تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعت کار چنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد.

رعایت آزادی انتخاب شغل، و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره‌کشی از کار دیگری.

منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.

منع اسراف و تبذیر در همه شیون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه‌گذاری، تولید، توزیع و خدمات.

استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور.

جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.

تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند.

اصل ۴۴

نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است.

بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه‌آهن و مانند اینها است که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است.

بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیتهای اقتصادی دولتی و تعاونی است.

مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود مورد حمایت قانونی جمهوری اسلامی است.

تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند.

اصل ۴۵

انفال و ثروتهای عمومی از قبیل زمینهای موات یا رها شده، معادن، دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و سایر آبهای عمومی، کوه‌ها، دره‌ها، جنگلها، نیزارها، بیشه‌های طبیعی، مراتعی که حریم نیست، ارث بدون وارث، و اموال مجهول‌المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می‌شود در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل نماید. تفصیل و ترتیب استفاده از هر یک را قانون معین می‌کند.

اصل ۴۶

هر کس مالک حاصل کسب و کار مشروع خویش است و هیچ‌کس نمی‌تواند به عنوان مالکیت نسبت به کسب و کار خود امکان کسب و کار را از دیگری سلب کند.

اصل ۴۷

مالکیت شخصی که از راه مشروع باشد محترم است. ضوابط آن را قانون معین می‌کند.

اصل ۴۸

در بهره‌برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استانها و توزیع فعالیتهای اقتصادی میان استانها و مناطق مختلف کشور، باید تبعیض در کار نباشد، به طوری که هر منطقه فراخور نیازها و استعداد رشد خود، سرمایه و امکانات لازم در دسترس داشته باشد.

اصل ۴۹

دولت موظف است ثروتهای ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوء استفاده از موقوفات، سوء استفاده از مقاطعه‌کاریها و معاملات دولتی، فروش زمینهای موات و مباحات اصلی، دایر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیر مشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیت‌المال بدهد. این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجرا شود.

اصل ۵۰

در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسلهای بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌گردد. از این رو فعالیتهای اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.

اصل ۵۱

هیچ نوع مالیات وضع نمی‌شود مگر به موجب قانون. موارد معافیت و بخشودگی و تخفیف مالیاتی به موجب قانون مشخص می‌شود.

اصل ۵۲

بودجه سالانه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد. هر گونه تغییر در ارقام بودجه نیز تابع مراتب مقرر در قانون خواهد بود.

اصل ۵۳

کلیه دریافتهای دولت در حسابهای خزانه‌داری کل متمرکز می‌شود و همه پرداختها در حدود اعتبارات مصوب به موجب قانون انجام می‌گیرد.

اصل ۵۴

دیوان محاسبات کشور مستقیما زیر نظر مجلس شورای اسلامی است. سازمان و اداره امور آن در تهران و مراکز استانها به موجب قانون تعیین خواهد شد.

اصل ۵۵

دیوان محاسبات به کلیه حسابهای وزارتخانه‌ها، موسسات، شرکتهای دولتی و سایر دستگاه‌هایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند به ترتیبی که قانون مقرر می‌دارد رسیدگی یا حسابرسی می‌نماید که هیچ هزینه‌ای از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و هر وجهی در محل خود به مصرف رسیده باشد. دیوان محاسبات، حسابها و اسناد و مدارک مربوطه را برابر قانون جمع‌آوری و گزارش تفریغ بودجه هر سال را به انضمام نظرات خود به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌نماید. این گزارش باید در دسترس عموم گذاشته شود.

اصل ۵۶

حاکمیت مطلق بر جهان و انسان از آن خداست و هم او، انسان را بر سرنوشت اجتماعی خویش حاکم ساخته است. هیچ‌کس نمی‌تواند این حق الهی را از انسان سلب کند یا در خدمت منافع فرد یا گروهی خاص قرار دهد و ملت این حق خداداد را از طرقی که در اصول بعد می‌آید اعمال می‌کند.

اصل ۵۷

قوای حاکم در جمهور اسلامی ایران عبارتند از: قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضاییه که زیر نظر ولایت مطلقه امر و امامت امت بر طبق اصول آینده این قانون اعمال می‌گردند. این قوا مستقل از یکدیگرند.

اصل سابق: قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از: قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضاییه که زیر نظر ولایت امر و امامت امت، بر طبق اصول آینده این قانون اعمال می‌گرند. این قوا مستقل از یکدیگرند و ارتباط میان آنها به وسیله رییس جمهور برقرار می‌گردد.

اصل ۵۸

اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی است که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می‌شود و مصوبات آن پس از طی مراحلی که در اصول بعد می‌آید برای اجرا به قوه مجریه و قضاییه ابلاغ می‌گردد.

اصل ۵۹

در مسایل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ممکن است اعمال قوه مقننه از راه همه‌پرسی و مراجعه مستقیم به آراء مردم صورت گیرد. در خواست مراجعه به آراء عمومی باید به تصویب دو سوم مجموع نمایندگان مجلس برسد.

اصل ۶۰

اعمال قوه مجریه جز در اموری که در این قانون مستقیما بر عهده رهبری گذارده شده، از طریق رییس جمهور و وزراء است.

اصل سابق: اعمال قوه مجریه جز در اموری که در این قانون مستقیما بر عهده رهبری گذارده شده، از طریق رییس جمهور و نخست‌وزیر و وزراء است.

اصل ۶۱

اعمال قوه قضاییه به وسیله دادگاه‌های دادگستری است که باید طبق موازین اسلامی تشکیل شود و به حل و فصل دعاوی و حفظ حقوق عمومی و گسترش و اجرای عدالت و اقامه حدود الهی بپردازد.

اصل ۶۲ – مجلس شورای اسلامی

مجلس شورای اسلامی از نمایندگان ملت که به طور مستقیم و با رأی مخفی انتخاب می‌شوند تشکیل می‌گردد. شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان و کیفیت انتخابات را قانون معین خواهد کرد.

اصل ۶۳

دوره نمایندگی مجلس شورای اسلامی چهار سال است. انتخابات هر دوره باید پیش از پایان دوره قبل برگزار شود به طوری که کشور در هیچ زمان بدون مجلس نباشد.

اصل ۶۴

عده نمایندگان مجلس شورای اسلامی دویست و هفتاد نفر است و از تاریخ همه‌پرسی سال یکهزار و سیصد و شصت و هشت هجری شمسی پس از هر ده سال، با در نظر گرفتن عوامل انسانی، سیاسی، جغرافیایی و نظایر آنها حداکثر بیست نفر نماینده می‌تواند اضافه شود. زرتشتیان و کلیمیان هر کدام یک نماینده و مسیحیان آشوری و کلدانی مجموعا یک نمایند و مسیحیان ارمنی جنوب و شمال هر کدام یک نماینده انتخاب می‌کنند. محدوده حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان را قانون معین می‌کند.

اصل سابق: عده نمایندگان مجلس شورای ملی دویست و هفتاد نفر است و پس از هر ده سال در صورت زیاد شدن جمعیت شکور در هر حوزه انتخابی به نسبت هر یکصد و پنجاه هزار نفر یک نماینده اضافه می‌شود. زرتشتیان و کلیمیان هر کدام یک نمانده و مسیحیان آشوری و کلدانی مجموعا یک نمایند و مسیحیان ارمنی جنوب و شمال هر کدام یک نماینده انتخاب می‌کنند و در صورت افزایش جمعیت هر یک از اقلیت‌ها پس از هر ده سال به ازای هر یکصد و پنجاه هزار نفر اضافی یک نماینده اضافی خواهند داشت مقررات مربوط به انتخابات را قانون معین می‌کند.

اصل ۶۵

پس از برگزاری انتخابات، جلسات مجلس شورای اسلامی با حضور دو سوم مجموع نمایندگان رسمیت می‌یابد و تصویب طرحها و لوایح طبق آیین‌نامه مصوب داخلی انجام می‌گیرد مگر در مواردی که در قانون اساسی نصاب خاصی تعیین شده باشد. برای تصویب آیین‌نامه داخلی موافقت دو سوم حاضران لازم است.

اصل ۶۶

ترتیب انتخاب رییس و هیأت رییسه مجلس و تعداد کمیسیونها و دوره تصدی آنها و امور مربوط به مذاکرات و انتظامات مجلس به وسیله آیین‌نامه داخلی مجلس معین می‌گردد.

اصل ۶۷ – سوگند نمایندگان مجلس

نمایندگان باید در نخستین جلسه مجلس به ترتیب زیر سوگند یاد کنند و متن قسم‌نامه را امضاء نمایند.

بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم"

من در برابر قرآن مجید، به خدای قادر متعال سوگند یاد می‌کنم و با تکیه بر شرف انسانی خویش تعهد می‌نمایم که پاسدار حریم اسلام و نگاهبان دستاوردهای انقلاب اسلامی ملت ایران و مبانی جمهوری اسلامی باشم، ودیعه‌ای را که ملت به ما سپرده به عنوا ن امینی عادل پاسداری کنم و در انجام وظایف وکالت، امانت و تقوی را رعایت نمایم و همواره به استقلال و اعتلای کشور و حفظ حقوق ملت و خدمت به مردم پایبند باشم، از قانون اساسی دفاع کنم و در گفته‌ها و نوشته‌ها و اظهارنظرها، استقلال کشور و آزادی مردم و تأمین مصالح آنها را مد نظر داشته باشم."

نمایندگان اقلیتهای دینی این سوگند را با ذکر کتاب آسمانی خود یاد خواهند کرد. نمایندگانی که در جلسه نخست شرکت ندارند باید در اولین جلسه‌ای که حضور پیدا می‌کنند مراسم سوگند را به جای آوردند.

اصل ۶۸

در زمان جنگ و اشغال نظامی کشور به پیشنهاد رییس جمهور و تصویب سه چهارم مجموع نمایندگان و تأیید شورای نگهبان از انتخابات نقاط اشغال شده یا تمامی مملکت برای مدت معینی متوقف می‌شود و در صورت عدم تشکیل مجلس جدید، مجلس سابق همچنان به کار خود ادامه خواهد داد.

اصل ۶۹- انتشار مذاکرات مجلس از رادیو و روزنامه رسمی

مذاکرات مجلس شورای ملی باید علنی باشد و گزارش کامل آن از طریق رادیو و روزنامه رسمی برای اطلاع عموم منتشر شود. در شرایط اضطراری، در صورتی که رعایت امنیت کشور ایجاب کند، به تقاضای رییس جمهور یا یکی از وزراء یا ده نفر از نمایندگان، جلسه غیر علنی تشکیل می‌شود. مصوبات جلسه غیر علنی در صورتی معتبر است که با حضور شورای نگهبان به تصویب سه چهارم مجموع نمایندگان برسد. گزارش و مصوبات این جلسات باید پس از بر طرف شدن شرایط اضطراری برای اطلاع عموم منتشر گردد.

اصل سابق: مذاکرات مجلس شورای ملی باید علنی باشد و گزارش کامل آن از طریق رادیو و روزنامه رسمی برای اطلاع عموم منتشر شود. در شرایط اضطراری در صورتی که رعایت امنیت کشور ایجاب کند، به تقاضای نخست‌وزیر یا یکی از وزراء یا ده نفر از نمایندگان جلسه غیر علنی تشکیل می‌شود. مصوبات جلسه غیر علنی در صورتی معتبر است که با حضور شورای نگهبان به تصویب سه چهارم مجموع نمایندگان برسد. گزارش و مصوبات این جلسات باید پس از بر طرف شدن شرایط اضطراری برای اطلاع عموم منتشر گردد.

اصل ۷۰

رییس جمهور و معاونان او و وزیران به اجتماع یا با انفراد حق شرکت در جلسات علنی مجلس را دارند و می‌توانند مشاوران خود را همراه داشته باشند و در صورتی که نمایندگان لازم بدانند، وزراء مکلف به حضورند و هر گاه تقاضا کنند مطالبشان استماع می‌شود.

اصل سابق: رییس جمهور، نخست‌وزیر و وزیران به اجتماع یا به انفراد حق شرکت در جلسات علنی مجلس را دارند و می‌توانند مشاوران خود را همراه داشته باشند و در صورتی که نمایندگان لازم بدانند، رییس جمهور و نخست‌وزیر و وزراء مکلف به حضورند و هر گاه تقاضا کنند مطالبشان استماع می‌شود. دعوت رییس جمهور به مجلس باید به تصویب اکثریت برسد.

اصل ۷۱

مجلس شورای اسلامی در عموم مسایل د ر حدود مقرر در قانون اساسی می‌تواند قانون وضع کند.

اصل ۷۲

مجلس شورای اسلامی نمی‌تواند قوانینی وضع کند که با اصول و احکام مذهب رسمی کشور یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد. تشخیص این امر به ترتیبی که در اصل نود و ششم آمده بر عهده شورای نگهبان است.

اصل ۷۳

شرح و تفسیر قوانین عادی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است. مفاد این اصل مانع از تفسیری که دادستان، در مقام تمیز حق، از قوانین می‌کنند نیست.

اصل ۷۴

لوایح قانونی پس از تصویب هیأت وزیران به مجلس تقدیم می‌شود و طرحهای قانونی به پیشنهاد حداقل پانزده نفر از نمایندگان، در مجلس شورای اسلامی قابل طرح است.

اصل ۷۵

طرح‌های قانونی و پیشنهادها و اصلاحاتی که نمایندگان در خصوص لوایح قانونی عنوان می‌کنند و به تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه عمومی می‌انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد.

اصل ۷۶

مجلس شورای اسلامی حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور را دارد.

اصل ۷۷

عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، قراردادها و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

اصل ۷۸

هر گونه تغییر در خطوط مرزی ممنوع است مگر اصلاحات جزیی با رعایت مصالح کشور، به شرط این که یک طرفه نباشد و به استقال و تمامیت ارضی کشور لطمه نزدند و به تصویب چهار پنجم مجموع نمایندگان مجلس شورای اسلامی برسد.

اصل ۷۹

برقراری حکومت نظامی ممنوع است. در حالت جنگٌ و شرایط اضطراری نظیر آن، دولت حق دارد با تصویب مجلس شورای اسلامی موقتا محدودیتهای ضروری را برقرار نماید، ولی مدت آن به هر حال نمی‌تواند بیش از سی روز باشد و در صورتی که ضرورت همینان باقی باشد دولت موظف است مجددا از مجلس کسب مجوز کند..

اصل ۸۰

گرفتن و دادن وام یا کمکهای بدون عوض داخلی و خارجی از طرف دولت باید با تصویب مجلس شورای اسلامی باشد.

اصل ۸۱

دادن امتیاز تشکیل شرکتها و موٌسسات در امور تجارتی و صنعتی و کشاورزی و معادن و خدمات به خارجیان مطلقا ممنوع است.

اصل ۸۲

استخدام کارشناسان خارجی از طرف دولت ممنوع است مگر در موارد ضرورت با تصویب مجلس شورای اسلامی.

اصل ۸۳

بناها و اموالی دولتی که از نفایش ملی باشد قابل انتقال به غیر نیست مگر با تصویب مجلس شورای اسلامی آن هم در صورتی که از نفایش منحصر به فرد نباشد.

اصل ۸۴

هر نماینده در بابر تمام ملت مسیول است و حق دارد در همه مسایل داخلی و خارجی کشور اظهار نظر نماید.

اصل ۸۵

سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. مجلس نمی‌تواند اختیار قانونگذاری را به شخص یا هیأتی واگذار کند ولی در موارد ضروری می‌تواند اختیار وضع بعضی از قوانین را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کند، در این صورت این قوانین در مدتی که مجلس تعیین می‌نماید به صورت آزمایشی اجرا می‌شود و تصویب نهایی آنها با مجلس خواهد بود. همینین مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب دائمی اساسنامه سازمانها، شرکتها، موُسسات دولتی یا وابسته به دولت را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیونهای ذیربط واگذار کند و یا اجازه تصویب آنها را به دولت بدهد. در این صورت مصوبات دولت نباید با اصول و احکام مذهب رسمی کشور و یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد، تشخیص این امر به ترتیب مذکور در اصل نود و ششم با شورای نگهبان است. علاوه بر این، مصوبات دولت نباید مخالفت قوانین و مقررات عمومی کشور باشد و به منظور بررسی و اعلام عدم مغایرت آنها با قوانین مزبور باید ضمن ابلاغ برای اجرا به اطلاع رییس مجلس شورای اسلامی برسد.

اصل ۸۶

نمایندگان مجلس در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهار نظر و رأی خود کاملاً آزادند و نمی‌توان آنها را به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده‌اند یا آرایی که در مقام ایفای وظایف نمایندگی خود داده‌اند تعقیب یا توقیف کرد.

اصل ۸۷

رییس جمهور برای هیأت وزیران پس از تشکیل و پیش از هر اقدام دیگر باید از مجلس رأی اعتماد بگیرد. در دوران تصدی نیز در مورد مسایل مهم و مورد اختلاف می‌تواند از مجلس برای هیأت وزیران تقاضای رأی اعتماد کند.

اصل سابق: هیأت وزیران پس از تشکیل و معرفی و پیش از هر اقدام دیگر باید از مجلس رأی اعتماد بگیرد. در دوران تصدی نیز در مورد مسایل مهم و مورد اختلاف می‌تواند از مجلس تقاضای رأی اعتماد کند.

اصل ۸۸

در هر مورد که حداقل یک چهارم کل نمایندگان مجلس شورای اسلامی از رییس جمهور و یا هر یک از نمایندگان از وزیر مسیول، درباره یکی از وظایف آنان سوال کنند، رییس جمهور یا وزیر موظف است در مجلس حاضر شود و به سوال جواب دهد و این جواب نباید در مورد رییس جمهور بیش از یک ماه و در مورد وزیر بیش از ده روز به تأخیر افتاد مگر با عذر موجه به تشخیص مجلس شورای اسلامی.

اصل سابق:اصل هشتاد و هشتم – در هر مورد که نماینده‌ای از وزیر مسیول درباره یکی از وظایف او سوال کند آن وزیر موظف است در مجلس حاضر شود و به سوال جواب دهد و این جواب نباید بیش از ده روز به تأخیر افتد مگر با عذر موجه به تشخیص مجلس شورای ملی.

اصل ۸۹ – استیضاح وزیران و رییس جمهور

نمایندگان مجلس شورای اسلامی می‌توانند در مواردی که لازم می‌دانند هیأت وزیران یا هر یک از وزراء را استیضاح کنند، استیضاح وقتی قابل طرح در مجلس است که با امضای حداقل ده نفر از نمایندگان به مجلس تقدیم شود. هیأت وزیران یا وزیر مورد استیضاح باید ظرف مدت ده روز پس از طرح آن در مجلس حاضر شدو و به آن پاسخ گوید و از مجلس رأی اعتماد بخواهد. در صورت عدم حضور هیأت وزیران یا وزیر برای پاسخ، نمایندگان مزبور درباره استیضاح خود توضیحات لازم را می‌دهند و در صورتی که مجلس مقتضی بداند اعلام رأی عدم اعتماد خواهد کرد. اگر مجلس رأی اعتماد نداد هیأت وزیران یا وزیران یا وزیر مورد استیضاح عزل می‌شود. در هر دو صورت وزرای مورد استیضاح نمی‌توانند در هیأت وزیرانی که بلافاصله بعد از آن تشکیل می‌شود عضویت پیدا کنند.

در صورتی که حداقل یک سوم از نمایندگان مجلس شورای اسلامی رییس جمهور را در مقام اجرای وظایف مدیریت قوه مجریه و اداره امور اجرایی کشور مورد استیضاح قرار دهند، رییس جمهور باید ظرف مدت یک ماه پس از طرح آن در مجلس حاضر شود و در خصوص مسایل مطرح شده توضیحات کافی بدهد. در صورتی که پس از بیانات نمایندگان مخالف و موافق و پاسخ رییس جمهور، اکثریت دو سوم کل نمایندگان به عدم کفایت رییس جمهور رأی دادند مراتب جهت اجرای بند ده اصل یکصد و دهم به اطلاع مقام رهبری می‌رسد.

اصل ۹۰

هر کس شکایتی از طرز کار مجلس یا قوه مجریه یا قوه قضاییه داشته باشد، می‌تواند شکایت خود را کتبا به مجلس شورای اسلامی عرضه کند. مجلس موظف است به این شکایات رسیدگی کند و پاسخ کافی دهد و در مواردی که شکایت به قوه مجریه و یا قوه قضاییه مربوط است رسیدگی و پاسخ کافی از آنها بخواهد و در مدت متناسب نتیجه را اعلام نماید و در موردی که مربوط به عموم باشد به اطلاع عامه برساند.ا

اصل ۹۱ – شورای نگهبان

به منظور پاسداری از احکام اسلام و قانون اساسی از نظر عدم مغایرت مصوبات، مجلس شورای اسلامی با آنها، شورایی به نام شورای نگهبان با ترکیب زیر تشکیل می‌شود.

شش نفر از فقهای عادل و آگاه به مقتضیات زمان و مسایل روز. انتخاب این عده با مقام رهبری است.

شش نفر حقوقدان، در رشته‌های مختلف حقوقی، از میان حقوقدانان مسلمانی که به وسیله رییس قوه قضاییه به مجلس شورای اسلامی معرف می‌شوند و با رأی مجلس انتخاب می‌گردند.

اصل ۹۲

اعضای شورای نگهبان برای مدت شش سال انتخاب می‌شوند ولی در نخستین دوره پس از گذشتن سه سال، نیمی از اعضای هر گروه به قید قرعه تغییر می‌یابند و اعضای تازه‌ای به جای آنها انتخاب می‌شوند.

اصل ۹۳

مجلس شورای اسلامی بدون وجود شورای نگهبان اعتبار قانونی ندارد مگر در مورد تصویب اعتبارنامه نمایندگان و انتخاب شش نفر حقوقدان اعضای شورای نگهبان.

اصل ۹۴

کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان فرستاده شود. شورای نگهبان موظف است آن را حداکثر ظرف ده روز از تاریخ وصول از نظر انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار دهد و ینانیه آن را مغایر ببیند برای تجدید نظر به مجلس بازگرداند. در غیر این صورت مصوبه قابل اجرا است.

اصل ۹۵

در مواردی که شورای نگبهان مدت ده روز را برای رسیدگی و اظهار نظر نهایی کافی نداند، می‌تواند از مجلس شورای اسلامی حداکثر برای ده روز دیگر با ذکر دلیل خواستار تمدید وقت شود.

اصل ۹۶

تشخیص عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای اسلامی با احکام اسلام با اکثریت فقهای شورای نگهبان و تشخیص عدم تعارض آنها با قانون اساسی بر عهده اکثریت همه اعضای شورای نگهبان است.

اصل ۹۷

اعضای شورای نگهبان به منظور تسریع در کار می‌توانند هنگام مذاکره درباره لایحه یا طرح قانونی در مجلس حاضر شوند و مذاکرات را استماع کنند. اما وقتی طرح یا لایحه‌ای فوری در دستور کار مجلس قرار گیرد، اعضای شورای نگهبان باید در مجلس حاضر شوند و نظر خود را اظهار نمایند.

اصل ۹۸

تفسیر قانون اساسی به عهده شورای نگهبان است که با تصویب سه چهارم آنان انجام می‌شود.

اصل ۹۹ – نظارت شورای نگهبان

شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آراء عمومی و همه‌پرسی را بر عهده دارد.

اصل سابق: شورای نگهبان نظارت بر انتخاب رییس جمهور، انتخابات مجلس شورای ملی و مراجعه به آراء عمومی و همه‌پرسی را بر عهده دارد.

اصل ۱۰۰

برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی، اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای ده، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می‌گیرد که اعضای آن را مردم همان محل انتخاب می‌کنند. شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخابشوندگان و حدود وظایف و اختیارات و نحوه انتخاب و نظارت شوراهای مذکور و سلسله مراتب آنها را که باید با رعایت اصول وحدت ملی و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی و تابعیت حکومت مرکزی باشد قانون معین می‌کند.

اصل ۱۰۱

به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه‌های عمرانی و رفاهی استانها و نظارت بر اجرای هماهنگ آنها، شورای عالی استانها مرکب از نمایندگان شوراهای استانها تشکیل می‌شود. نحوه تشکیل و وظایف این شورا را قانون معین می‌کند.

اصل ۱۰۲

شورای عالی استانها حق دارد در حدود وظایف خود طرحهایی تهیه و مستقیما یا از طریق دولت به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد کند. این طرحها باید در مجلس مورد بررسی قرار گیرد.

اصل ۱۰۳

استانداران، فرمانداران، بخشداران و سایر مقامات کشوری که از طرف دولت تعیین می‌شوند در حدود اختیارات شوراها ملزم به رعایت تصمیمات آنها هستند.

اصل ۱۰۴

به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی و کشاورزی، شوراهایی مرکب از نمایندگان کارگران و دهقانان و دیگر کارکنان و مدیران، و در واحدهای آموزشی، اداری، خدماتی و مانند اینها شوراهایی مرکب از نمایندگان اعضاء این واحدها تشکیل می‌شود. چگونگی تشکیل این شوراها و حدود وظایف و اختیارات آنها را قانون معین می‌کند.

اصل ۱۰۵

تصمیمات شوراها نباید مخالف موازین اسلام و قوانین کشور باشد.

اصل ۱۰۶

انحلال شوراها جز در صورت انحراف از وظایف قانونی ممکن نیست. مرجع تشخیص انحراف و ترتیب انحلال شوراها و طرز تشکیل مجدد آنها را قانون معین می‌کند. شورا در صورت اعتراض به انحلال حق دارد به دادگاه صالح شکایت کند و دادگاه موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی کند.

اصل ۱۰۷ – خبرگان رهبری

پس از مرجع عالیقدر تقلید و هبر کبیر انقلاب جهانی اسلام و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خمینی "قدس سره‌الشریف" که از طرف اکثریت قاطع مردم به مرجعیت و رهبری شناخته و پذیرفته شدند، تعیین رهبر به عهده خبرگان منتخب مردم است. خبرگان رهبری درباره همه فقهاء واجد شرایط مذکور در اصول پنجم و یکصد و نهم بررسی و مشورت می‌کنند هر گاه یکی از آنان را اعلم به احکام و موضوعات فقهی یا مسائل سیاسی و اجتماعی یا دارای مقبولیت عامه یا واجد برجستگی خاص در یکی از صفات مذکور در اصل یکصد و نهم تشخیص دهند او را به رهبری انتخاب می‌کنند و در غیر این صورت یکی از آنان را به عنوان رهبر انتخاب و معرفی می‌نمایند. رهبر منتخب خبرگان، ولایت امر و همه مسوولیت‌های ناشی از آن را بر عهده خواهد داشت. رهبر در برابر قوانین با سایر افراد کشور مساوی است.

اصل ۱۰۸

قانون مربوط به تعداد و شرایط خبرگان، کیفیت انتخاب آنها و آیین‌نامه داخلی جلسات آنان برای نخستین دوره باید به وسیله فقهاء اولین شورای نگهبان تهیه و با اکثریت آراء آنان تصویب شود و به تصویب نهایی رهبر انقلاب برسد. از آن پس هر گونه تغییر و تجدید نظر در این قانون و تصویب سایر مقررات مربوط به وظایف خبرگان در صلاحیت خود آنان است.

اصل سابق: قانون مربوط به تعداد و شرایط خبرگان، کیفیت انتخاب آنها و آیین‌نامه داخلی جلسات آنان برای نخستین دوره باید به وسیله فقهای اولین شورای نگهبان تهیه و با اکثریت آراء آنان تصویب شود و به تصویب نهایی رهبر انقلاب برسد. از آن پس هر گونه تغییر و تجدید نظر در این قانون در صلاحیت مجلس خبرگان است.

اصل ۱۰۹ – شرایط و صفات رهبر

صلاحیت علمی لازم برای افتاء در ابواب مختلف فقه.

عدالت و تقوای لازم برای رهبری امت اسلام.

بینش صحیح سیاسی و اجتماعی، تدبیر، شجاعت، مدیریت و قدرت کافی برای رهبری.

در صورت تعدد واجدین شرایط فوق، شخصی که دارای بینش فقهی و سیاسی قوی‌تر باشد مقدم است.

اصل ۱۱۰ – وظایف و اختیرات رهبر

تعیین سیاستها کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام.

نظارت بر حسن اجرای سیاستهای کلی نظام.

فرمان همه‌پرسی.

فرماندهی کل نیروهای مسلح.

اعلام جنگ و صلح و بسیج نیروهای.

نصب و عزل و قبول استعفای:

فقه‌های شورای نگهبان.

عالیترین مقام قوه قضاییه.

رییس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.

رییس ستاد مشترک.

فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

فرماندهان عالی نیروهای نظامی و انتظامی.

حل اختلاف و تنظیم روابط قوای سه گانه.

حل معضلات نظام که از طرق عادی قابل حل نیست، از طریق مجمع تشخیص مصلحت نظام.

امضاء حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم صلاحیت داوطلبان ریاست جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که در این قانون می‌آید، باید قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان و در دوره اول به تأیید رهبری برسد.

عزل رییس جمهور با در نظر گرفتن مصالح کشور پس از حکم دیوان عالی کشور به تخلف وی از وظایف قانونی، یا رأی مجلس شورای اسلامی به عدم کفایت وی بر اساس اصل هشتاد و نهم.

عفو یا تخفیف مجازات محکومیت در حدود موازین اسلامی پس از پیشنهاد رییس قوه قضاییه.

رهبر می‌تواند بعضی از وظایف و اختیارات خود را به شخص دیگری تفویض کند.

اصل ۱۱۱ – برکناری رهبر

هر گاه رهبر از انجام وظایف قانونی خود ناتوان شود. یا فاقد یکی از شرایط مذکور در اصول پنجم و یکصد و نهم گردد، یا معلوم شود از آغاز فاقد بعضی از شرایط بوده است، از مقام خود بر کنار خواهد شد. تشخیص این امر به عهده خبرگان مذکور در اصل یکصد و هشتم است. در صورت فوت یا کناره‌گیری یا عزل رهبر، خبرگان موظفند، در اسرع وقت نسبت به تعیین و معرفی رهبر جدید اقدام نمایند. تا هنگام معرفی رهبر، شورایی مرکب از رییس جمهور، رییس قوه قضاییه و یکی از فقهای شورای نگهبان به انتخاب مجمع تشخیص مصلحت نظام، همه وظایف رهبری را به طور موقت به عهده می‌گیرد و چنانچه در این مدت یکی از آنان به هر دلیل نتواند انجام وظیفه نماید، فرد درگیر به انتخاب مجمع، با حفظ اکثریت فقهاء، در شورا به جای وی منصوب می‌گردد. این شورا در خصوص وظایف بندهای ۱ و ۳ و ۵ و ۱۰ و قسمت‌های (د) و (ه) و (و) بند ۶ اصل یکصد و دهم، پس از تصویب سه چهارم اعضاء مجمع تشخیص مصلحت نظام اقدام می‌کند. هر گاه رهبر بر اثر بیماری یا حداکثر دیگری موقتا از انجام وظایف رهبری ناتوان شود، در این مدت شورای مذکور در این اصل وظایف او را عهده‌دار خواهد بود.

اصل ۱۱۲ – مجمع تشخیص مصلحت نظام

مجمع تشخیص مصلحت نظام برای تشخیص مصلحت نظام برای تشخیص مصحلت در مواردی که مصوبه مجلس شورای اسلامی را شورای نگهبان خلاف موازین شرع و یا قانون اساسی بداند و مجلس با در نظر گرفتن مصلحت نظام نظر شورای نگهبان را تأمین نکند و مشاوره در اموری که رهبری به آنان ارجاع می‌دهد و سایر وظایفی که در این قانون ذکر شده است به دستور رهبری تشکیل می‌شود.

اعضاء ثابت و متغیر این مجمع را مقام رهبری تعیین می‌نماید. مقررات مربوط به مجمع توسط خود اعضاء تهیه و تصویب و به تأیید مقام رهبری خواهد رسید.

اصل سابق: رهبر یا اعضای شورای رهبری در برابر قوانین با سایر افراد کشور مساوی هستند.

اصل ۱۱۳

پس از مقام رهبری رییس جمهور عالیترین مقام رسمی کشور است و مسوولیت اجرای قانون اساسی و ریاست قوه مجریه را جز در اموری که مستقیما به رهبری مربوط می‌شود، بر عهده دارد.

اصل ۱۱۴ – رییس جمهور

رییس جمهور برای مدت چهار سال با رأی مستقیم مردم انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد او به صورت متوالی تنها برای یک دوره بلامانع است.

اصل ۱۱۵

رییس جمهور باید از میان رجال مذهبی و سیاسی که واجد شرایط زیر باشند انتخاب گردد: ایرانی‌الاصل، تابع ایران، مدیر و مدبر، دارای حسن سابقه و امانت و تقوی، مومن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور.

اصل ۱۱۶

نامزدهای ریاست جمهوری باید قبل از شروع انتخابات آمادگی خود را رسما اعلام کنند. نحوه برگزاری انتخاب رییس جمهوری را قانون معین می‌کند.

اصل ۱۱۷

رییس جمهور با اکثریت مطلق آراء شرکت‌کنندگان انتخاب می‌شود، ولی هر گاه در دوره نخست هیچ‌یک از نامزدها چنین اکثریتی بدست نیاورد، روز جمعه هفته بعد برای بار دوم رأی گرفته می‌شود. در دور دوم تنها دو نفر از نامزدها که در دور نخست آراء بیشتری داشته‌اند شرکت می‌کنند، ولی اگر بعضی از نامزدهای دارنده آراء بیشتر، از شرکت در انتخابات منصرف شوند، از میان بقیه، دو نفر که در دور نخست بیش از دیگران رأی داشته‌اند برای انتخاب مجدد معرف می‌شوند.ا

اصل ۱۱۸

مسوولیت نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری طبق اصل نود و نهم بر عهده شورای نگهبان است ولی قبل از تشکیل نخستین شورای نگهبان بر عهده انجمن نظارتی است که قانون تعیین می‌کند.

اصل ۱۱۹

انتخاب رییس جمهور جدید باید حداقل یک ماه پیش از پایان دوره ریاست جمهوری قبلی انجام شده باشد و در فاصله انتخاب رییس جمهور جدید و پایان دوره ریاست جمهوری سابق، رییس جمهور پیشین وظایف رییس جمهوری را انجام می‌دهد.

اصل ۱۲۰

هر گاه در فاصله ده روز پیش از رأی‌گیری یکی از نامزدهایی که صلاحیت او طبق این قانون احراز شده فوت کند، انتخابات به مدت دو هفته به تأخیر می‌افتد. اگر در فاصله دور نخست و دور دوم نیز یکی از دو نفر حائز اکثریت دور نخست فوت کند، انتخابات برای دو هفته تمدید می‌شود.

اصل ۱۲۱ – سوگند رییس جمهور

رییس جمهور در مجلس شورای اسلامی در جلسه‌ای که با حضور رییس قوه قضاییه و اعضای شورای نگهبان تشکیل می‌شود به ترتیب زیر سوگند یاد می‌کند و سوگندنامه را امضاء می‌نماید. بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم "من به عنوان رییس جمهور در پیشگاه قرآن کریم و در برابر ملت ایران به خداوند قادر متعال سوگند یاد می‌کنم که پاسدار مذهب رسمی و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی کشور باشم و همه استعداد و صلاحیت خویش را در راه ایفای مسوولیتهایی که بر عهده گرفته‌ام به کار گیرم و خود را وقف خدمت به مردم و اعتلای کشور، ترویج دین و اخلاق، پشتیبانی از حق و گسترش عدالت سازم و از هر گونه خودکامگی بپرهیزم و از آزادی و حرمت اشخاص و حقوقی که قانون اساسی برای ملت شناخته است حمایت کنم. در حراست از مرزها و استقلال سیاسی و اقتصادی و فرهنگی کشور از هیچ اقدامی دریغ نورزم و با استعانت از خداوند و پیروی از پیامبر اسلام و ائمه اطهار علیهم‌السلام قدرتی را که ملت به عنوان امانتی مقدس به من سپرده است همچون امینی پارسا و فداکار نگاهدار باشم و آن را به منتخب ملت پس از خود بسپارم."

اصل ۱۲۲

رییس جمهور در حدود اختیارات و وظایفی که به موجب قانون اساسی و یا قوانین عادی به عهده دارد در برابر ملت و رهبر و مجلس شورای اسلامی مسیول است.

اصل سابق:رییس جمهور در حدود اختیارات و وظایف خویش در برابر ملت مسیول است، نحوه رسیدگی به تخلف از این مسوولیت را قانون معین می‌کند.

اصل ۱۲۳

رییس جمهور موظف است مصوبات مجلس یا نتیجه همه‌پرسی را پس از طی مراحل قانونی و ابلاغ به وی امضاء کند و برای اجرا در اختیار مسیولان بگذارد.

اصل ۱۲۴

رییس جمهور می‌تواند برای انجام وظایف قانونی خود معاونانی داشته باشد.

معاون اول رییس جمهور با موافقت وی اداره هیأت وزیران و مسوولیت هماهنگی سایر معاونتها را به عهده خواهد داشت.

اصل ۱۲۵ – قراردها و توافق‌نامه‌های بین‌المللی

امضای عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، موافت‌نامه‌ها و قراردادهای دولت ایران با سایر دولتها و همچنین امضای پیمان‌های مربوط به اتحادیه‌های بین‌المللی پس از تصویب مجلس شورای اسلامی با رییس جمهور یا نماینده قانونی او است.

اصل ۱۲۶

رییس جمهور مسوولیت امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور را مستقیما بر عهده دارد و می‌تواند اداره آنها را به عهده دیگری بگذارد.

اصل سابق: تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولت پس از تصویب هیأت وزیران به اطلاع رییس جمهور می‌رسد و در صورتی که آنها را بر خلاف قوانین بیابد با ذکر دلیل برای تجدید نظر به هیأت وزیران می‌فرستند.

اصل ۱۲۷

رییس جمهور می‌تواند در موارد خاص، بر حسب ضرورت با تصویب هیأت وزیران نماینده، یا نمایندگان ویژه با اختیارات مشخص تعیین نماید. در این موارد تصمیمات نماینده یا نمایندگان مذکور در حکم تصمیمات رییس جمهور و هیأت وزیران خواهد بود.

اصل سابق: هر گاه رییس جمهور لازم بداند جلسه هیأت وزیران در حضور او به ریاست وی تشکیل می‌شود.

اصل ۱۲۸

سفیران به پیشنهاد وزیر امور خارجه و تصویب رییس جمهور تعیین می‌شوند. رییس جمهور استوارنامه سفیران را امضاء می‌کند و استوارنامه سفیران کشورهای دیگر را می‌پذیرد.

اصل ۱۲۹

اعطای نشانهای دولتی با رییس جمهور است.

اصل ۱۳۰ – استعفای رییس جمهور

رییس جمهور استعفای خود را به رهبر تقدیم می‌کند و تا زمانی که استعفای او پذیرفته نشده است به انجام وظایف خود ادامه می‌دهد.

اصل ۱۳۱

در صورت فوت، عزل، استعفاء، غیبت یا بیماری بیش از دو ماه رییس جمهور و یا در موردی که مدت ریاست جمهوری پایان یافته و رییس جمهور جدید بر اثر موانعی هنوز انتخاب نشده و یا امور دیگری از این قبیل، معاون اول رییس جمهور یا موافقت رهبری اختیارات و مسوولیتهای وی را بر عهده می‌گیرد و شورایی متشکل از رییس مجلس و رییس قوه قضاییه و معاون اول رییس جمهور موظف

است ترتیبی دهد که حداکثر ظرف مدت پنجاه روز رییس جمهور جدید انتخاب شود، در صورت فوت معاون اول و یا امور دیگری که مانع انجام وظایف وی گردد و نیز در صورتی که رییس جمهور معاون اول نداشته باشد مقام رهبری فرد دیگری را به جای او منصوب می‌کند.

اصل ۱۳۲

در مدتی که اختیارات و مسوولیتهای رییس جمهور بر عهده معاون اول یا فرد دیگری است که به موجب اصل یکصد و سی و یکم منصوب می‌گردد، وزراء را نمی‌توان استیضاح کرد یا به آنان رأی عدم اعتماد داد و نیز نمی‌توان برای تجدید نظر در قانون اساسی و یا امر همه‌پرسی اقدام نمود.

اصل ۱۳۳

وزراء توسط رییس جمهور تعیین و برای رفتن رأی اعتماد به مجلس معرفی می‌شوند با تغییر مجلس، گرفتن رأی اعتماد جدید برای وزراء لازم نیست. تعداد وزیران و حدود اختیارات هر یک از آنان را قانون معین می‌کند.

تعداد وزیران و حدود اختیارات هر یک از آنان را قانون معین می‌کند.

اصل ۱۳۴

ریاست هیأت وزیران با رییس جمهور است که بر کار وزیران نظارت دارد و با اتخاذ تدابیر لازم به هماهنگ ساختن تصمیم‌های وزیران و هیأت دولت می‌پردازد و با همکاری وزیران، برنامه و خط‌مشی دولت را تعیین و قوانین را اجرا می‌کند. در موارد اختلاف نظر و یا تداخل در وظایف قانونی دستگاه‌های دولتی در صورتی که نیاز به تفسیر یا تغییر قانون نداشته باشد، تصمیم هیأت وزیران که به

پیشنهاد رییس جمهور اتخاذ می‌شود لازم‌الاجرا است. رییس جمهور در برابر مجلس مسیول اقدامات هیأت وزیران است.

اصل ۱۳۵

وزراء تا زمانی که عزل نشده‌اند و یا بر اثر استیضاح یا درخواست رأی اعتماد، مجلس به آنها رأی عدم اعتماد نداده است در سمت خود باقی می‌مانند. استعفای هیأت وزیران یا هر یک از آنان به رییس جمهور تسلیم می‌شود و هیأت وزیران تا تعیین دولت جدید به وظایف خود ادامه خواهند داد. رییس جمهور می‌تواند برای وزارتخانه‌هایی که وزیر ندارند حداکثر برای مدت سه ماه سرپرست تعیین نماید.

اصل سابق: نخست‌وزیر تا زمانی که مورد اعتماد مجلس است در سمت خود باقی می‌ماند استعفای دولت به رییس جمهور تسلیم می‌شود و تا تعیین دولت جدید نخست‌وزیر به وظایف خود ادامه می‌دهد.

اصل ۱۳۶

رییس جمهور می‌تواند وزراء را عزل کند و در این صورت باید برای وزیر یا وزیران جدید از مجلس رأی اعتماد بگیرد، و در صورتی که پس از ابراز اعتماد مجلس به دولت نیمی از هیأت وزیران تغییر نماید باید مجددا از مجلس شورای اسلامی برای هیأت وزیران تقاضای رأی اعتماد کند.

اصل ۱۳۷

هر یک از وزیران مسیول وظایف خاص خویش در باربر رییس جمهور و مجلس است و در اموری که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد مسیول اعمال دیگران نیز هست.

اصل ۱۳۸

علاوه بر مواردی که هیأت وزیران یا وزیری مأمور تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی قوانین می‌شود، هیأت وزیران حق دارد برای انجام وظایف اداری و تأمین اجرای قوانین و تنظیم سازمانهای اداری به وضع تصویب‌نامه و آیین‌نامه بپردازد. هر یک از وزیران نیز در حدود وظایف خویش و مصوبات هیأت وزیران حق وضع آیین‌نامه و صدور بخشنامه را دارد ولی مفاد این مقررات نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد.

دولت می‌تواند تصویب برخی از امور مربوط به وظایف خود را به کمیسیونهای مشتکل از چند وزیر واگذار نماید. مصوبات این کمیسیونها در محدوده قوانین پس از تأیید رییس جمهور لازم‌الاجرا است. تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولت و مصوبات کمیسیونهای مذکور در این اصل، ضمن ابلاغ برای اجرا به اطلاع رییس مجلس شورای اسلامی می‌رسد تا در صورتی که آنها را بر خلاف قوانین بیابد با ذکر دلیل برای تجدید نظر به هیأت وزیران بفرستند.

اصل ۱۳۹

اصلح دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع آن به داوری در هر مورد، موکول به تصویب هیأت وزیران است و باید به اطلاع مجلس برسد. در مواردی که طرف دعوی خارجی باشد و در موارد مهم داخلی باید به تصویب مجلس نیز برسد. موارد مهم را قانون تعیین می‌کند.

اصل ۱۴۰

رسیدگی به اتهام رییس جمهور و معاونان او و وزیران در مورد جراإم عادی با اطلاع مجلس شورای اسلامی در دادگاه‌های عمومی دادگستری انجام می‌شود.

اصل ۱۴۱

رییس جمهور، معاونان رییس جمهور، وزیران و کارمندان دولت نمی‌توانند بیش از یک شغل دولتی داشته باشند و داشتن هر نوع شغل دیگر در موسساتی که تمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق به دولت یا موسسات عمومی است و نمایندگی مجلس شورای اسلامی و وکالت دادگستری و مشاوره حقوقی و نیز ریاست و مدیریت عامل یا عضویت در هیأت مدیره انواع مختلف شرکتهای خصوصی، جز شرکتهای تعاونی ادارات و موسسات برای آنان ممنوع است. سمتهای آموزشی در دانشگاه‌ها و موسسات تحقیقاتی از این، حکم مستثنی است.

اصل ۱۴۲

دارایی رهبر، رییس جمهور، معاونان رییس جمهور، وزیران و همسر و فرزندان آنان قبل و بعد از خدمت، توسط رییس قوه قضاییه رسیدگی می‌شود که بر خلاف حق، افزایش نیافته باشد.

اصل سابق: دارایی رهبر یا اعضای شورای رهبری، رییس جمهور، نخست وزیر، وزیران و همسر و فرزندان آنان قبل و بعد از خدمت، توسط دیوان عالی کشور رسیدگی می‌شود که بر خلاف حق افزایش نیافته باشد.

اصل ۱۴۳

ارتش جمهوری اسلامی ایران پاسداری از استقلال و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی کشور را بر عهده دارد.

اصل ۱۴۴

ارتش جمهوری اسلامی ایران باید ارتشی اسلامی باشد که ارتشی مکتبی و مردمی است و باید افرادی شایسته را به خدمت بپذیر که به اهداف انقلاب اسلامی مومن و در راه تحقق آن فداکار باشند.

اصل ۱۴۵

هیچ فرد خارجی به عضویت در ارتش و نیروهای انتظامی کشور پذیرفته نمی‌شود.

اصل ۱۴۶

استقرار هر گونه پایگاه نظامی خارجی در کشور هر چند به عنوان استفاده‌های صلح‌آمیز باشد ممنوع است.

اصل ۱۴۷

دولت باید در زمان صلح از افراد و تجهیزات فنی ارتش در کارهای امدادی، آموزشی، تولیدی، و جهاد سازندگی، با رعایت کامل موازین عدل اسلامی استفاده کند در حدی که به آمادگی رزمی آسیبی وارد نیاید.

اصل ۱۴۸

هر نوع بهره‌برداری شخصی از وسائل و امکانات ارتش و استفاده شخصی از افراد آنها به صورت گماشته، راننده شخصی و نظایر اینها ممنوع است.

اصل ۱۴۹

ترفیع درجه نظامیان و سلب آن به موجب قانون است.

اصل ۱۵۰

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در نخستین روزهای پیروزی این انقلاب تشکیل شد، برای ادامه نقش خود در نگهبانی از انقلاب و دستاوردهای آن پابرجا می‌ماند. حدود وظایف و قلمرو مسوولیت این سپاه در رابطه با وظایف و قلمرو مسوولیت نیروهای مسلح دیگر با تأکید بر همکاری و هماهنگی برادرانه میان آنها به وسیله قانون تعیین می‌شود.

اصل ۱۵۱

به حکم آیه کریمیه "واعدوالهم مااستطعتم من قوه و من رباطالخیل ترهبون به عدوالله و عدوکم و آخرین من دونهم لاتعلمونهمالله یعلمهم" دولت موظف است برای همه افراد کشور برنامه و امکانات آموزش نظامی را بر طبق موازین اسلامی فراهم نماید، به طوری که همه افراد همواره توانایی دفاع مسلحانه از کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران را داشته باشند، ولی داشتن اسلحه باید با اجازه مقامات رسمی باشد..

اصل ۱۵۲

سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر اساس نفی هر گونه سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری، حفظ استقلال همه جانبه و تمامیت ارضی کشور، دفاع از حقوق همه مسلمانان و عدم تعهد در برابر قدرت‌های سلطه‌گر و روابط صلح‌آمیز متقابل با دول غیر محارب استوار است.

اصل ۱۵۳

هر گونه قرارداد که موجب سلطه بیگانه بر منابع طبیعی و اقتصادی، فرهنگ، ارتش و دیگر شیون کشور گردد ممنوع است.

اصل ۱۵۴

جمهوری اسلامی ایران سعادت انسان در کل جامعه بشری را آرمان خود می‌داند و استقلال و آزادی و حکومت حق و عدل را حق همه مردم جهان می‌شناسد. بنا بر این در عین خودداری کامل از هر گونه دخالت در امور داخلی ملتهای دیگر، از مبارزه حق‌طلبانه مستضعفین در برابر مستکبرین در هر نقطه از جهان حمایت می‌کند.

اصل ۱۵۵

دولت جمهوری اسلامی ایران می‌تواند به کسانی که پناهندگی سیاسی بخواهند پناه دهد مگر این که بر طبق قوانین ایران خائن و تبهکار شناخته شوند.

اصل ۱۵۶ – وظایف قوه قضاییه

قوه قضاییه قوه‌ای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسیول تحقق بخشند به عدالت و عهده‌دار وظایف زیر است: ۱ – رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در آن قسمت از امور حسبیه، که قانون معین می‌کند. ۲ – احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادیهای مشروع. ۳ – نظارت بر حسن اجرای قوانین. ۴ – کشف جرم و تعقیب مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزایی اسلام. ۵ – اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین.

اصل ۱۵۷

به منظور انجام مسوولیت‌های قوه قضاییه در کلیه امور قضایی و اداری و اجرایی قمام رهبری یک نفر مجتهد عادل و آگاه به امور قضایی و مدیر و مدبر را برای مدت پنج سال به عنوان رییس قوه قضاییه تعیین می‌نماید که عالیترین مقام قوه قضاییه است.

اصل ۱۵۸

وظایف رییس رییس قوه قضاییه به شرح زیر است:

ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری به تناسب مسوولیت‌های اصل یکصد و پنجاه و ششم.

تهیه لوایح قضایی متناسب با جمهوری اسلامی.

استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.

اصل سابق: شورای عالی قضایی از پنج عضو تشکیل می‌شود:

رییس دیوان عالی کشور.

دادستان کل کشور.

سه نفر قاضی مجتهد و عادل به انتخاب قضات کشور.

اعضای این شورا برای مدت پنج سال و طبق قانون انتخاب می‌شوند و انتخاب مجددشان بلامانع است. شرایط انتخاب شونده و انتخاب کننده را قانون معین می‌کند.

اصل ۱۵۹

مرجع رسمی تظلمات و شکایات، دادگستری است. تشکیل دادگاه‌ها و تعیین صلاحیت آنها منوط به حکم قانون است.

اصل ۱۶۰

وزیر دادگستری مسوولیت کلیه مسائل مربوطه به روابط قوه قضاییه با قوه مجریه و قوه مقننه را بر عهده دارد و از میان کسانی که رییس قوه قضاییه به رییس جمهور پیشنهاد می‌کند انتخاب می‌گردد. رییس قوه قضاییه می‌تواند اختیارات تام مالی و اداری و نیز اختیارات استخدامی غیر قضات را به وزیر دادگستری تفویض کند. در این صورت وزیر دادگستری دارای همان اختیارات و وظایفی خواهد بود که در قوانین برای وزراء به عنوان عالیترین مقام اجرایی پیش‌بینی می‌شود.

اصل ۱۶۱

دیوان عالی کشور به منظور نظارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم و ایجاد وحدت رویه قضایی و انجام مسوولیتهایی که طبق قانون به آن محول می‌شود بر اساس ضوابطی که رییس قوه قضاییه تعیین می‌کند تشکیل می‌گردد.

اصل ۱۶۲

رییس دیوان عالی کشور و دادستان کل باید مجتهد عادل و آگاه به امور قضایی باشند و رییس قوه قضاییه با مشورت قضایت دیوان عالی کشور آنها را برای مدت پنج سال به این سمت منصوب می‌کند.

اصل سابق: رییس دیوان عالی کشور و دادستان کل باید مجتهد عادل و آگاه به امور قضایی باشند و رهبری یا مشورت قضات دیوان عالی کشور آنها را برای مدت پنج سال به این سمت منصوب می‌کنند.

اصل ۱۶۳

صفات و شرایط قاضی طبق موازین فقهی به وسیله قانون معین می‌شود.

اصل ۱۶۴

قاضی را نمی‌توان از مقامی که شاغل آن است بدون محاکمه و ثبوت جرم یا تخلفی که موجب انفصال است به طور موقت یا داإم منفصل کرد یا بدون رضای او محل خدمت یا سمتش را تغییر داد مگر به اقتضای مصلحت جامعه با تصمیم رییس قوه قضاییه پس از مشورت با رییس دیوان عالی کشور و دادستان کل. نقل و انتقال دوره‌ای قضات بر طبق ضوابط کلی که قانون تعیین می‌کند صورت می‌گیرد.

اصل سابق: قاضی را نمی‌توان از مقامی که شاغل آنست بدون محاکمه و ثبوت جرم یا تخلفی که موجب انفصال است به طور موقت یا داإم منفصل کرد یا بدون رضای او محل خدمت یا سمتش را تغییر داد مگر به اقتضای مصلحت جامعه با تصویب اعضای شورای عالی قضایی به اتفاق آراء. نقل و انتقال دوره‌ای قضات بر طبق ضوابط کلی که قانون تعیین می‌کند صورت می‌گیرد.

اصل ۱۶۵

محاکمات، علنی انجام می‌شود و حضور افراد بلامانع است مگر آن که به تشخیص دادگاه، علنی بودن آن منافی عفت عمومی یانظم عمومی باشد یا در دعاوی خصوصی طرفین دعوا تقاضا کنند که محاکمه علنی نباشد.

اصل ۱۶۶

احکام دادگاه‌ها باید مستدل و مستند به مواد قانون و اصولی باشد که بر اساس آن حکم صادر شده است.

اصل ۱۶۷

قاضی موظف است کوشش کند حکم هر دعوا را در قوانین مدونه بیابد و اگر نیابد با استناد به منابع معتبر اسلامی یا فتاوای معتبر، حکم قضیه را صادر نماید و نمی‌تواند به بهانه سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض قوانین مدونه از رسیدگی به دعوا و صدور حکم امتناع ورزد.

اصل ۱۶۸

رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور هیأت منصفه در محاکم دادگستری صورت می‌گیرد. نحوه انتخاب، شرایط، اختیارات هیأت منصفه و تعریف جرم سیاسی را قانون ر اساس موازین اسلامی معین می‌کند.

اصل ۱۶۹

هیچ فعلی یا ترک فعلی به استناد قانونی که بعد از آن وضع شده است جرم محسوب نمی‌شود.

اصل ۱۷۰

قضات دادگاه‌ها مکلفند از اجرای تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولتی که مخالف با قوانین و مقررات اسلامی یا خاجر از حدود اختیارات قوه مجریه است خودداری کنند و هر کس می‌تواند ابطال این گونه مقررات را از دیوان عدالت اداری تقاضا کند.

اصل ۱۷۱

هر گاه در اثر تفسیر یا اشتباه قاضی در موضوع یا در حکم یا در تطبیق حکم بر مورد خاص، ضرر مادی یا معنوی متوجه کسی گردد، در صورت تقصیر، مقصر طبق موازین اسلامی ضامن است و در غیر این صورت خسارت به وسیله دولت جبران می‌شود، و در هر حال از متهم اعاده حیثیت می‌گردد.

اصل ۱۷۲

برای رسیدگی به جرائم مربوط به وظایف خاص نظامی یا انتظامی اعضاء ارتش، ژاندارمری، شهربانی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، محاکم نظامی مطابق قانون تشکیل می‌گردد، ولی به جرائم عمومی آنان یا جرائمی که در مقام ضابط دادگستری مرتکب شوند در محاکم عمومی رسیدگی می‌شود. دادستانی و دادگاه‌های نظامی، بخشی از قوه قضاییه کشور و مشمول اصول مربوط به این قوه هستند.

اصل ۱۷۳

به منظور رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مأمورین یا واحدها یا آیین‌نامه‌های دولتی و احقاق حقوق آنها، دیوانی به نام "دیوان عدالت اداری" زیر نظر رییس قوه قضاییه تأسیس می‌گردد. حدود اختیارات و نحوه عمل این دیوان را قانون تعیین می‌کند.

اصل ۱۷۴

بر اساس حق نظارت قوه قضاییه نسبت به حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در دستگاه‌های اداری سازمانی به نام "سازمان بازرسی کل کشور" زیر نظر رییس قوه قضاییه تشکیل می‌گردد. حدود اختیارات و وظایف این سازمان را قانون تعیین می‌کند.

اصل ۱۷۵

در صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، آزادی بیان و نشر افکار با رعایت موازین اسلامی و مصالح کشور باید تأمین گردد. نصب و عزل رییس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران با مقام رهبری است و شورایی مرکب از نمایندگان رییس جمهور و رییس قوه قضاییه و مجلس شورای

اسلامی (هر کدام دو نفر) نظارت بر این سازمان خواهند داشت. خط مشی و ترتیب اداره سازمان و نظارت بر آن را قانون معین می‌کند.

اصل یکصد و هفتاد و ششم به موجب اصلاحاتی که در سال ۱۳۶۸ نسبت به قانون اساسی صورت گرفته، به قانون اساسی الحاق شده است:

اصل ۱۷۶ – وظایف شورای عالی امنیت ملی

به منظور تأمین منافع ملی و پاسداری از انقلاب اسلامی و تمامیت ارضی و حاکمیت ملی "شورای عالی امنیت ملی" به ریاست رییس جمهور، با وظایف زیر تشکیل می‌گرد.

تعیین سیاستهای دفاعی – امنیتی کشور در محدوده سیاستهای کلی تعیین شده از طرف مقام رهبری.

هماهنگ نمودن فعالیت‌های سیاسی، اطلاعاتی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در ارتباط با تدابیر کلی دفاعی – امنیتی.

بهره‌گیری از امکانات مادی و معنوی کشور برای مقابله با تهدیدهای داخلی و خارجی.

اعضای شورا عبارتند از:

روسای قوای سه گانه

رییس ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح

مسوول امور برنامه و بودجه

دو نماینده به انتخاب مقام رهبری

وزرای امور خارجه، کشور، اطلاعات

حسب مورد وزیر مربوط و عالیترین مقام ارتش و سپاه

شورای عالی امنیت ملی به تناسب وظایف خود شوراهای فرعی از قبیل شورای دفاع و شورای امنیت کشور تشکیل میدهد. ریاست هر یک از شوراهای فرعی با رییس جمهور یا یکی از اعضای شورای عالی است که از طرف رییس جمهور تعیین می‌شود. حدود اختیارات و وظایف شوراهای فرعی را قانونی معین می‌کند و تشکیلات آنها به تصویب شورای عالی می‌رسد. مصوبات شورای عالی امنیت ملی پس از تأیید مقام رهبری قابل اجراست.

اصل یکصد و هفتاد و ششم به موجب اصلاحاتی که در سال ۱۳۶۸ نسبت به قانون اساسی صورت گرفته، به قانون اساسی الحاق شده است.

اصل ۱۷۷ – بازنگری در قانون اساسی

بازنگری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، در موارد ضروری به ترتیب زیر انجام می‌گیرد. مقام رهبری پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام طی حکمی خطاب به رییس جمهور موارد اصلاح یا تتمیم قانون اساسی را به شورای بازنگری قانون اساسی با ترکیب زیر پیشنهاد می‌نماید:

اعضای شورای نگهبان.

روسای قوای سه گانه.

اعضای ثابت مجمع تشخیص مصلحت نظام.

پنج نفر از اعضای مجلس خبرگان رهبری.

ده نفر به انتخاب مقام رهبری.

سه نفر از هیأت وزیران.

سه نفر از قوه قضاییه.

ده نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی.

سه نفر از دانشگاهیان.

شیوه کار و کیفیت انتخاب و شرایط آن را قانون معین می‌کند. مصوبات شورا پس از تأیید و امضای مقام رهبری باید از طریق مراجعه به آراء عمومی به تصویب اکثریت مطلق شرکت‌کنندگان در همه‌پرسی برسد. رعایت ذیل اصل پنجاه و نهم در مورد همه‌پرسی "بازنگری در قانون اساسی" لازم نیست. محتوای اصول مربو به اسلامی بودن نظام و ابتنای کلیه قوانین و مقررات بر اساس موازین اسلامی و پایه‌های ایمانی و اهداف جمهوری اسلامی ایران و جمهوری بودن حکومت و ولایت امر و امامت امت و نیز اداره امور کشور با اتکاء به آراء عمومی و دین و مذهب رسمی ایران تغییر ناپذیر است.

اصل یکصد و هفتاد و هفتم به موجب اصلاحاتی که در سال ۱۳۶۸ نسبت به قانون اساسی صورت گرفته، به قانون اساسی الحاق شده است.

بخش پنجم :
مصوبات مجمع تشخیص مصلحت

۱ .سیاستهای کلی نظام در دوره چشم‌انداز

الف: امور فرهنگی

تقویت روحیه ایمان و ایثار و عنصر فداکاری به عنوان عامل اصلی اقتدار ملی، تبیین مبانی ارزشی و تقویت اعتماد به نفس ملی

ایجاد جامعه‌ای سالم، اخلاقی، مبتنی بر ارزشهای اسلامی، فرهنگ‌مدار و شهروندانی آگاه، عزت‌مند و برخوردار از ملاکهای درستکاری و احساس رضایتمندی

رشد و اعتلای فرهنگ و هنر ایران و اسلام به‌عنوان عناصر هویت ملی

پیشبرد راهبرد گفت و گوی میان تمدنها و فرهنگها در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی

ارتقای نقش و جایگاه زنان در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشور و تقویت نهاد خانواده

نهادسازی در جهت تولید و ترویج علم و تحقیق و افزایش سهم کشور در تولیدات علمی جهان و گسترش و تعمیق نهضت نرم‌افزاری و تأکید بر رویکرد خلاقیت و نوآوری

توسعه علوم و فناوری‌های جدید شامل: فناوری زیستی، ریزفناوری، فناوری فرهنگی، فناوری زیست‌محیطی و فناوری مواد جدید

توسعه ارتباطات و زیرساختهای ارتباطی و فناوری اطلاعات، متناسب با پیشرفتهای جهانی

ب: امور اجتماعی ـ سیاسی و دفاعی

تضمین حقوق مدنی و انسانی و دسترسی به فرصتهای برابر برای افراد جامعه و احترام به نهادینه شدن حقوق معنوی افراد

توسعه و تجهیز منابع انسانی آگاه، انعطاف‌پذیر و ماهر با قابلیتهای مشارکت و فعالیت در فضای نوین رقابتی و نوآوری و در حال تغییر

حاکمیت بخشیدن رویکرد و مبانی علمی و فنی، تمرکززدایی، شفاف‌سازی و پاسخگویی بر همه سطوح و فرایندهای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری حوزه‌های حاکمیت کشور

بهبود کیفیت زندگی، سلامت، امنیت غذایی، تربیت بدنی، رفع فقر و حمایت از گروههای آسیب‌پذیر و تحقق عدالت اجتماعی

بهبود ساختار سیاسی، قضایی و ایجاد محیط حقوقی مناسب برای توسعه کشور

تقویت امنیت و اقتدار ملی با تکیه بر رشد اقتصادی، مشارکت سیاسی و تعادل منطقه‌ای

ارتقای توان آمادگی دفاعی نیروهای مسلح برای بازدارندگی، ابتکار عمل و مقابله مؤثر در برابر تهدیدها، حفاظت از منافع ملی، انقلاب اسلامی و منابع حیاتی کشور

دگرگونی در نظام پرداخت یارانه‌ها و پرداختهای انتقالی دولت و شفاف‌سازی یارانه‌های پنهان در اقتصاد کشور، همراه و همزمان با اجرای سیاستهای جبرانی و تقویت نظامهای جامع تأمین اجتماعی، و حمایت از قشرهای محروم

تغییر نقش و اندازه دولت به سطح دولتی سیاست‌گذار، تسهیل‌کننده، کارآفرین و کوچک

تأمین حقوق قانونی اقوام و اقلیتها مصرح در قانون اساسی، در چارچوب همگرایی و تقویت وفاق ملی

جهت‌گیری روابط خارجی و اتخاذ دیپلماسی فعال برای گسترش همکاری و حضور کارآمد در مجموعه‌ها و معاهدات منطقه‌ای و بین‌المللی

توسعه همکاری‌های همه‌جانبه با کشورهای دوست، منطقه و اسلامی و مشارکت بین‌المللی برای حفظ صلح

توسعه نظم و امنیت عمومی

تعمیم عدالت از طریق توسعه قضایی، به‌منظور دستیابی آحاد جامعه به حقوق شهروندی

توسعه قانونگرایی، تقویت انضباط اجتماعی و وجدان کار

توجه به نیازها و ضرورتهای جوانان و فراهم کردن شرایط مناسب برای مشارکت آنها در فعالیتهای اجتماعی و حمایت از استعدادهای درخشان

تقویت مبانی جامعه مدنی، مشارکت همگانی، اخلاق و روحیه کار گروهی و سازگاری رقابت‌پذیری در کلیه روابط اجتماعی و سیاسی

ج: امور اقتصادی

تحقق رشد اقتصادی سریع، پیوسته و با ثبات

ایجاد اشتغال مولد و کاهش نرخ بیکاری

تحقق رقابت‌پذیری اقتصاد کشور در سطح بازارهای داخلی و خارجی

ایجاد سازوکارهای انگیزشی برای رشد بهره‌وری عوامل تولید (انرژی، سرمایه، نیروی کار، آب و ...)

تعامل فعال با جهان در تمام عرصه‌ها و هم‌پیوندی و اثربخشی در سطح اقتصاد جهانی

پشتیبانی از کارآفرینی، فعالیتهای نوآورانه و ظرفیتهای فنی و پژوهشگری

تأمین امنیت غذایی کشور با تأکید بر خودکفایی نسبی در تولید محصولات کشاورزی

دستیابی به اقتصاد متنوع، متکی به دانایی، سرمایه انسانی و فناوری‌های نوین

حضور مؤثر در بازارهای منطقه‌ای و جهانی و مشارکت فعال در تقسیم کار بین‌المللی

ایجاد سازوکارهای انگیزشی برای توسعه صادرات غیرنفتی و رفع موانع تولید قابل رقابت در عرصه بازارهای جهانی

ایجاد فضای مناسب، امن و اطمینان‌بخش برای فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی با تکیه بر احترام به حقوق مالکیت دارایی‌های مادی و غیرمادی

اتکا به مزیتهای نسبی و رقابتی، و خلق مزیتهای جدید

توانمندسازی بخشهای خصوصی و تعاونی، به‌عنوان محرک اصلی رشد اقتصادی

تلاش برای مهار تورم و افزایش قدرت خرید گروههای متوسط و کم‌درآمد جامعه

نظم و انضباط مالی و بودجه‌ای و تعادل بین منابع و مصارف دولت

ارتقای ظرفیت و توانمندی‌های بخش تعاونی، تسهیل فرایند دستیابی آن به منابع، اطلاعات و فناوری، تسهیل ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی بین انواع تعاونیها

توسعه حضور بخش‌های تعاونی و خصوصی در همه بخشهای اقتصادی و محدود کردن تصدی دولت در فعالیتهای اقتصادی در سقف عناوین مصرح در صدر اصل ۴۴ قانون اساسی و حداکثر حضور کارآمد در قلمروهای امور حاکمیتی

د: آمایش سرزمین، امور زیست‌محیطی و توسعه پایدار

پایدارسازی فرایند توسعه با تکیه بر حفاظت از محیط زیست و بهره‌برداری بهینه از منابع

تحقق توسعه پایدار، مبتنی بر دانایی در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست‌محیطی کشور، به نحوی که ضمن ارتقای کیفیت زندگی، حقوق نسلهای کنونی و آینده نیز محفوظ بماند

آمایش سرزمین بر مبنای مزیتهای نسبی مناطق، به نحوی که هر ایرانی به منطقه‌ای که در آن با عزت و آرامش زندگی می‌کند، افتخار نماید .

شناخت عناصر سازنده فرهنگ، هنر، دانش و تمدن اسلامی و ایرانی، به‌عنوان عناصر هویت ملی و بهره‌گیری از مزیتهای تاریخی و فرهنگی مناطق مختلف کشور، برای مشارکت فعال مناطق در توسعه پایدار

سازماندهی فضای ملی، ایجاد تعادل منطقه‌ای و تقویت نقش منطقه‌ای کشور، با بهره‌گیری از قابلیتها و مزیتهای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و طبیعی سرزمین، با هدف ارتقای جایگاه بین‌المللی کشور

آینده‌های ممکن در افق چشم‌انداز

اجرای سیاستهای کلی مندرج در این سند، در قالب عملیات توأم با درایت و مدیریت خردمندانه، علمی و همه‌جانبه و توجه به دیپلماسی هدفمند کشور، همراه با حفظ منابع ملی، باعث تحولات چشمگیری در همه شئونات اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور خواهد شد. رسیدن به هدفهای یاد شده مستلزم برداشتن گامهای بزرگ، توأم با نهادسازی پیشرفته و استفاده از تجربیات کشورهایی است که این مسیر را پیموده‌اند.

۲. سیاست‌های کلی امنیت اقتصادی

۱- حمایت از ایجاد ارزش افزوده و سرمایه‌گذاری و کارآفرینی از راه‌های قانونی و مشروع.

۲- هدف از امنیت سرمایه‌گذاری، ایجاد رفاه عمومی و رونق اقتصادی و زمینه‌سازی برای عدالت اقتصادی و از بین بردن فقر در کشور است. وضع قوانین و مقررات مربوط به مالیات و دیگر اموری که به آن هدف کمک می‌کند، وظیفه الزامی دولت و مجلس است.

۳- قوانین و سیاست‌های اجرائی و مقررات باید دارای سازگاری و ثبات و شفافیت و هماهنگی باشند.

۴- نظارت و رسیدگی و قضاوت در مورد جرائم و مسائل اقتصادی باید دقیق و روشن و تخصصی باشد.

۵- شرایط فعالیت اقتصادی (دسترسی به اطلاعات، مشارکت آزادانه اشخاص در فعالیت‌های اقتصادی و برخورداری از امتیازات قانونی) برای بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی، در شرایط عادی باید یکسان و عادلانه باشد.

۳. سیاست‌های کلی انرژی

الف- سیاست‌های کلی نفت و گاز

۱- اتخاذ تدبیر و راهکارهای مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و شناخت کامل منابع کشور.

۲- افزایش ظرفیت تولید صیانت شده نفت متناسب با ذخایر موجود و برخورداری کشور از افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی.

۳- افزایش ظرفیت تولید گاز، متناسب با حجم ذخایر کشور به‌منظور تأمین مصرف داخلی و حداکثر جایگزینی با فرآورده‌های نفتی.

۴- گسترش تحقیقات بنیادی و توسعه‌ای و تربیت نیروی انسانی و تلاش برای ایجاد مرکز جذب و صدور دانش و خدمات فنی ـ مهندسی انرژی در سطح بین‌الملل و ارتقاء فن‌آوری در زمینه‌های منابع و صنایع نفت و گاز و پتروشیمی.

۵- تلاش لازم و ایجاد سازماندهی قانونمند برای جذب منابع مالی مورد نیاز (داخلی و خارجی) در امور نفت و گاز در بخش‌های مجاز قانونی.

۶- بهره‌برداری از موقعیت منطقه‌ای و جغرافیایی کشور برای خرید و فروش و فرآوری و پالایش و معاوضه و انتقال نفت و گاز به بازارهای داخلی و جهانی.

۷- بهینه‌سازی مصرف و کاهش شدت انرژی.

۸- جایگزینی صادرات فرآورده‌های نفت و گاز و پتروشیمی به جای صدور نفت خام و گاز طبیعی.

ب- سیاست‌های کلی سایر منابع انرژی

۱- ایجاد تنوع در منابع انرژی کشور و استفاده از آن با رعایت مسائل زیست‌محیطی و تلاش برای افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر با اولویت انرژی‌های آبی.

۲- تلاش برای کسب فن‌آوری و دانش هسته‌ای و ایجاد نیروگاه‌های هسته‌ای به منظور تأمین سهمی از انرژی کشور و تربیت نیروهای متخصص.

۳- گسترش فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی در امور انرژی‌های گداخت هسته‌ای و مشارکت و همکاری علمی و تخصصی در این زمینه.

۴- تلاش برای کسب فن‌آوری و دانش فنی انرژی‌های نو و ایجاد نیروگاه‌ها از قبیل بادی و خورشیدی و پیل‌های سوختی و زمین گرمایی در کشور.

۴. سیاست‌های کلی منابع آب

۱- ایجاد نظام جامع مدیریت در کل چرخه آب براساس اصول توسعه پایدار و آمایش سرزمین در حوضه‌های آبریز کشور.

۲- ارتقای بهره‌وری و توجه به ارزش اقتصادی و امنیتی و سیاسی آب در استحصال و عرضه و نگهداری و مصرف آن.

۳- افزایش میزان استحصال آب، به حداقل رساندن ضایعات طبیعی و غیرطبیعی آب در کشور از هر طریق ممکن.

۴- تدوین برنامه جامع به‌منظور رعایت تناسب در اجرای طرح‌های سد و آبخیزداری و آبخوان‌داری و شبکه‌های آبیاری و تجهیز تسطیح اراضی و استفاده از آب‌های غیرمتعارف و ارتقای دانش و فنون و تقویت نقش مردم در استحصال و بهره‌برداری.

۵- مهار آب‌هایی که از کشور خارج می‌شود و اولویت استفاده از منابع آب‌های مشترک.

۵. سیاست‌های کلی بخش معدن

۱- سیاست‌گذاری و اطلاع‌رسانی جامع و هماهنگ در علوم و فنون زمین.

۲- تقویت خلاقیات و ابتکار و دستیابی به فن‌آوری‌های نوین و ارتقاء سطح آموزش و تربیت نیروی انسانی و تعمیق پژوهش و گسترش زمین‌شناسی بنیادی، اقتصادی، مهندسی، محیطی و دریایی برای بهره‌برداری مناسب از ذخایر معدنی کشور.

۳- ارتقای سهم معدن و صنایع معدنی در تولید ناخالص ملی و اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور، صادرات مواد معدنی فرآوری شده و استفاده از موقعیت ویژه زمین‌شناسی ایران و

گسترش همکاری‌های بین‌المللی (علمی و فنی و اقتصادی) جذب و جلب دانـش و منـابع و امکانـات داخلی و خارجی در زمینه اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معـدنی بـه مـواد واسطه و مصرفی.

۴- تعیین اولویت‌های مناطق دارای ظرفیت معدنی و ایجاد زمینه‌های مناسب برای رشد صنایع معـدنی و فلزی در بخش آلیاژها و فلزات گران‌بها و عناصر کمیاب و تولید مواد پیشرفته.

۶. سیاست‌های کلی منابع طبیعی

۱- ایجاد عزم ملی بر احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و توسعه پوشش گیاهی برای حفاظت و افزایش بهره‌وری مناسب و سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع و ارتقاء بخـشیدن بـه فرهنـگ عمـومی و جلب مشارکت مردم در این زمینه.

۲- شناسایی و حفاظت منابع آب و خاک و ذخایر ژنتیکی گیاهی ـ جانوری و بالا بردن غنـای حیـاتی خاک‌ها و بهره‌برداری بهینه براساس استعداد منابع و حمایت مؤثر از سرمایه‌گذاری در آن.

۳- اصلاح نظام بهره‌برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری این منابع و تـلاش بـرای حفـظ و توسعه آن.

۴- گسترش تحقیقات کاربردی و فن‌آوری‌های زیست‌محیطی و ژنتیکی و اصلاح گونه‌هـای گیـاهی و حیوانی متناسب با شرایط محیطـی ایـران و ایجـاد پایگـاه‌هـای اطلاعـاتی و تقویـت آمـوزش و نظـام اطلاع‌رسانی.

۷. سیاست‌های کلی بخش حمل و نقل

۱- ایجاد نظام جامع حمل و نقل و تنظیم سهم هر یک از زیربخش‌های آن با اولویت دادن به حمـل و نقل ریلی و با توجه به جهات زیر:

- ملاحظات اقتصادی و دفاعی و امنیتی.

- کاهش شدت مصرف انرژی.

- کاهش آلودگی زیست محیطی.

- افزایش ایمنی.

- برقراری تعادل و تناسب بین زیرساخت‌ها و ناوگان و تجهیزات ناوبری و تقاضا.

۲- افزایش بهره‌وری تا رسیدن به سطح عالی از طریـق پیـشرفت و بهبـود روش‌هـای حمـل و نقـل و مدیریت و منابع انسانی و اطلاعات

۳- توسعه و اصلاح شبکه حمل و نقل با توجه به نکات زیر:

- نگرش شبکه‌ای به توسعه محورها.

- آمایش سرزمین.

- ملاحظات دفاعی ـ امنیتی.

- سودآوری ملی.

- موقعیت ترانزیتی کشور.

- تقاضا.

۴- فراهم کردن زمینه جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و جلب مشارکت مردم و گسترش پوشش بیمه در همه فعالیت‌های این بخش.

۵- دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل و نقل بین‌المللی.

۸. سیاست‌های کلی شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای و ضوابط و مقررات لازم برای شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای

۱- ایجاد، ساماندهی و تقویت نظام ملی اطلاع‌رسانی رایانه‌ای و اعمال تدابیر و نظارت‌های لازم به منظور صیانت از امنیت سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و جلوگیری از جنبه‌ها و پیامدهای منفی شبکه‌های اطلاع‌رسانی.

۲ـ توسعه کمی و کیفی شبکه اطلاع‌رسانی ملی و تأمین سطوح و انواع مختلف خدمات و امکانات این شبکه برای کلیه متقاضیان به تناسب نیاز آنان و با رعایت اولویت‌ها و مصالح ملی.

۳ـ ایجاد دسترسی به شبکه‌های اطلاع‌رسانی جهانی صرفاً از طریق نهادها و مؤسسات مجاز.

۴ـ حضور فعال و اثرگذار در شبکه‌های جهانی و حمایت از بخش‌های دولتی و غیردولتی در زمینه تولید و عرضه اطلاعات و خدمات ضروری و مفید با تأکید بر ترویج فرهنگ و اندیشه اسلامی.

۵ـ ایجاد و تقویت نظام حقوقی و قضایی متناسب با توسعه شبکه‌های اطلاع‌رسانی به ویژه در جهت مقابله کارآمد با جرائم سازمان‌یافته الکترونیکی.

۶ـ توسعه فن‌آوری اطلاعات (به ویژه حفاظت از اطلاعات) و آینده‌نگری در خصوص آثار تحولات فن‌آوری اطلاعات در سطح ملی و جهانی و گسترش مطالعات و تحقیقات و تربیت نیروی انسانی متخصص در این زمینه.

۷ـ اقدام مناسب برای دستیابی به میثاق‌ها و مقررات بین‌المللی و ایجاد اتحادیه‌های اطلاع‌رسانی با سایر کشورها به ویژه کشورهای اسلامی به منظور ایجاد توازن در عرصه اطلاع‌رسانی بین‌المللی و حفظ و صیانت از هویت و فرهنگ ملی و مقابله با سلطه جهانی.

۹ . سیاست های کلی مبارزه با مواد مخدر

۱- مبارزه فراگیر و قاطع علیه کلیه فعالیتها و اقدامات غیرقانونی مرتبط با مواد مخدر و روانگردان وپیش سازهای آنها ازقبیل کشت،تولید،ورود،صدور،نگهداری وعرضه مواد.

۲- تقویت، توسعه ،تجهیز و استفاده فراگیر از امکانات اطلاعاتی، نظامی،انتظامی و قضایی برای شناسایی و تعقیب و انهدام شبکه ها و مقابله با عوامل اصلی داخلی و بین المللی مرتبط با موادمخدروانواع روانگردانهاوپیش سازهای آنها.

۳- تقویت، تجهیز و توسعه یگانها و مکانیزه کردن سیستم های کنترلی و تمرکز اطلاعات به منظور کنترل مرزها و مبادی ورودی کشور و جلوگیری از اقدامات غیرقانونی مرتبط با مواد مخدر، روانگردان و پیش سازهای آنها و تقویت ساختار تخصصی مبارزه با مواد مخدر در نیروی انتظامی وسایردستگاههایذیربط.

٤- اتخاذ راهکارهای پیشگیرانه در مقابله با تهدیدات و آسیب های ناشی از مواد مخدر و روانگردان با بهره گیری از امکانات دولتی و غیردولیت با تاکید بر تقویت باورهای دینی مردم و اقدامات فرهنگی، هنری، ورزشی، آموزشی و تبلیغاتی در محیط خانواده ، کار ، آموزش و تربیت ومراکزفرهنگی وعمومی.

۵- جـرم انگـاری مـصرف مـواد مخـدر و روانگـردان و پـیش سـازهای آنهـا جـز درمـوارد علمی،پزشکی،صنعتی وبرنامه های مصوب درمان وکاهش آسیب.

٦- ایجاد و گسترش امکانات عمومی تشخیص، درمـان ، بـازتوانی و اتخـاذ تـدابیر علمـی جـامع و فراگیرباهدف:

۱) درمانوبازتوانی مصرف کنندگان ۲)کاهش آسیبها ۳) جلوگیری از تغییـر الگـوی مـصرف از مواد کم خطر به مواد پرخطر

۷- اتخاذ تدابیر لازم برای زمینه سازی حمایت های اجتماعی پس از درمان مبتلایان به مـواد مخـدر و انواع روانگردان درزمینه اشتغال، اوقات فراغت، ارائـه خـدمات مـشاوره و پزشـکی و حمایـت هـای حقوقی و اجتماعی برای افراد بازتوانی شده و خانواده های آنها و نیز فراهم نمودن امکانات خـدمات درمانی ونیازهای حمایتی افراد مذکور

۸- تقویت و ارتقاء دیپلماسی منطقه ای و بین المللی مرتبط با مواد مخدر و روانگردان با:

۱) هدفمندنمودن مناسبات

۲) مـشارکت فعـال در تـصمیم سـازی هـا، تـصمیم گیـری هـا و اقـدامات مربـوط

۳) بهره برداری از تجارب و امکانات فنی ، پشتیبانی و اقتصادی کشور های دیگر و سـازمان هـای بین المللی

٤) فـراهم نمـودن زمینـه اقـدام مـشترک در جلـوگیری از ترانزیـت غیـر قـانونی مـواد مخـدر

۹-اتخاذ تدابیر لازم برای حضور و مشارکت جدی آحاد مردم و خانواده ها و حمایت از تـشکل هـای مردمی در زمینه های پیشگیری ، کاهش آسیب و درمان معتادان

۱۰- توسعه مطالعات و پژوهش های بنیادی، کاربردی و توسعه ای در امر مبارزه با مواد مخدر و روان گردان و پیشگیری و درمان معتادان باتکیه بر دانش روز دنیا و استفاده از ظرفیت های علمی و تخصصی ذیربط در کشور

۱۱- ارتقاء و اصلاح ساختار نظام مدیریت مبارزه با مواد مخدر و روانگردان به منظور تحقق سیاست های کلی نظام و سرعت بخشیدن به فعالیت ها و هماهنگی در اتخاذ سیاستهای عملیاتی و کلیه اقدامات اجرایی و قضایی و حقوقی.

۱۰ . سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران دربخش مشارکت اجتماعی

۱)مشارکت اجتماعی در نظام جمهوری اسلامی ایران رکنی اساسی است برای اداره امور کشور و مبتنی است بر بینش اسلامی و ویژگیهای خاص جامعه ایرانی با هدف تداوم انقلاب اسلامی و توسعه همه جانبه، تعالی و شکوفایی استعدادهای انسانی و تقویت پویایی و نشاط اجتماعی، ارتقاء اعتماد عمومی و مقبولیت نظام سیاسی و استقرار نظم و آرامش، امنیت و انسجام اجتماعی.

۲)توسعه الگوهای عملی مشارکت اجتماعی و نهادینه کردن آن در همه عرصه ها و تقویت حوزه عمومی و آزادیهای سیاسی و اجتماعی از طریق گسترش احزاب، شوراها، نهادها و تشکلهای سیاسی و اجتماعی و استفاده از مؤسسات و روشهای مردمی در ساماندهی امور اقتصادی، اجتماعی،سیاسی وفرهنگی برمبنای موازین اسلامی وقانون اساسی.

۳) کاهش تصدی اجرائی دولت همراه با تقویت حاکمیت به منظور توسعه مشارکت مردم در چارچوب قانون اساسی.

٤) توسعه نظارت اجتماعی از طریق احیاء، تقویت و تعمیم اصل اسلامی امر به معروف و نهی ازمنکر و ایجاد و تقویت نهادهای نظارتی حکومتی و مردمی با تضمین قانونی و قضایی لازم و بهره گیر ی ازرسانه ها.

٥)تبیین و اشاعه فرهنگ مشارکت و افزایش آگاهیهای لازم با بهره گیری ازرسانه ها جمعی و مراکز دینی ،آموزشی و مراکز دینی، آموزشی، فرهنگی و هنری.

٦)تقویت ساز و کارهای مشارکت همگانی بخصوص شیوه های سنتی و دینی از قبیل فعالیتهای مساجد، اماکن دینی، هیئات مذهبی، نماز جمعه، تظاهرات و راهپیمایی های عمومی مردمی، وقف، انفاق، مؤسسات عام المنفعه و خیریه و بسیج مردمی در پیشبرد برنامه ها و حل مشکلات اجتماعی ومعضلات ملی

٧)تضمین مشارکت اجتماعی زنان با صیانت از استحکام نهاد خانواده با رعایت موازین اسلامی.

٨) اهتمام مشارکت اجتماعی جوانان و آموزش و ترویج فرهنگ و روحیه مسؤولیت پذیری درآنها.

٩) تحکیم همبستگی ملی در فرآیند مشارکت اجتماعی با هدایت افکار عمومی و تقویت روحیه ملی بر محور عناصر مقاوم وحدت ملی بویژه اسلام و مذهب رسمی، میهن دوستی و زبان فارسی، استقلال و تمامیت ارضی، نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی، ولایت فقیه، سلطه ناپذیری ودشمن ستیزی.

١٠–حمایت ازمشارکت ملی دراموزفراملی وهدایت آن درجهت تقویت امت اسلامی ونقش آفرینی آن درنظام بین المللی.

در اجرای اوامر مورخ ۷۷/۱/۱۵ مقام معظم رهبری و براساس بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی، سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش مشارکت اجتماعی مشتمل بر ده بند به شرح فوق در جلسات (۲۳۱-۲۲۷) مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.

۱۱.سیاستهای کلی نظام برای رشد و توسعه علمی و تحقیقاتی کشور در بخش آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی

۱- توسعه متوازن کمی و کیفی نظام آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی با هدف :

۱-۱-تولیدعلم. .

۱-۲ – تعمیق شناخت معارف دینی و مبانی انقلاب اسلامی بویژه در علوم انسانی .

۱-۳ – تربیت نیروی انسانی کارآمد و مومن ، ارتقای توانمندی و سطح علمی منابع انسانی .

۱-٤-توسعه نوآوری ونظریه پردازی علمی

۱-۵ – تحکیم پیوند میان نظام آموزش عالی با زنجیره تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای ، فناوری و تولیدبا اولویت نیازهای کشور

۱-٦ – ایجاد بسترهای مناسب جهت دستیابی آسان به تحصیل علم ، کسب مهارتهای فنی و تخصصی معتبر برای افراد مستعد و علاقمند با تنوع بخشی به نظام آموزش عالی ، حمایت از بخش خصوصی واستفاده ازمشارکت مردمی.

۲- هدایت نظام آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی کشور در جهت توسعه علوم پایه و تحقیقات بنیادی،افزایش خلاقیت،روزآمدساختن دانشگاه‌ها باتاکید بر:

۲-۱-ارتقاء منزلت و بهبود معیشت استادان.

۲-۲-اهتمام به علوم انسانی وزبان وادب فارسی.

۲-۳ – تعیین اولویت ها در آموزش و پژوهش برای تامین نیازهای کشور و نیل به جایگاه اول علمی وفنی درمنطقه.

۲-٤ – توجه به مبانی و احیای تاریخ علمی و فرهنگی اسلام و ایران به منظور تقویت هویت اسلامی و ملی وخودباوری دانشجویان وپژوهشگران.

۲-۵-توسعه مناسبات منطقه‌ای وهمکاری‌های بین‌المللی.

۳-بهینه سازی ساختار نظام آموزشی و تحقیقاتی کشورباهدف ارتقای بهره‌وری وشکوفایی علمی با تاکید بر :

۳-۱ – تقویت منابع مالی پایدار و متنوع در دانشگاه‌ها و تجهیز زیربناهای آموزشی و پژوهشی و ارتقای شاخص‌های توسعه علوم و فناوری با توجه به استانداردهای جهانی .

۳-۲-اصلاح نظام پذیرش دانشجو.

۳-۳-استقرارنظام مالکیت معنوی درکشور.

۳-٤ – طراحی و تدوین متون ، کتب و برنامه‌های درسی بر اساس مبانی فکری اسلام بویژه در رشته‌های علوم انسانی در نظام آموزشی و پژوهشی کشور و اهتمام به بسط نظریه پردازی در این زمینه.

۳-۵ – اصلاح و توسعه نظام آموزشی کشور در جهت متناسب نمودن ترکیب نیروی انسانی ماهر و متخصص با نیازها ، مزیت‌ها ، ظرفیت‌ها و تحولات علمی در داخل و خارج کشور .

۳-٦ – ایجاد نظام شایسته سالاری در مدیریت آموزشی و تحقیقاتی کشور مبتنی بر تخصص و تعهد.

۳-۷-بهره‌گیری از فناوریهای پیشرفته درنظام آموزش وتحقیقات کشور

۸-۳ – ایجاد ساختار مناسب برای تحکیم پیوند حوزه و دانشگاه و تقویت همکاری‌های مستمر راهبردی در عرصه‌های اجتماعی ، آموزشی ، علمی و تحقیقاتی با تاکید بر نظریه‌پردازی علمی بویژه در علوم انسانی ، تبادل استاد و دانشجو ، ایجاد مراکز علمی شامل بین رشته‌ای ، دوره ها و پژوهشهای مشترک و نظریه‌پردازی علمی در زمینه الگوهای توسعه و رابطه علم و دین با هدف تحقق آرمانهای انقلاب اسلامی.

٤- اهتمام به اصل پرورش در کنار آموزش و پژوهش ، ارتقای کیفیت عقیدتی ، علمی و عملی هیات‌های علمی موجود و تربیت اساتید و معلمان مومن به اسلام و متعهد به انقلاب وعلاقه‌مندبه اعتلای کشور

٥- ساماندهی به نظام اعتبارسنجی و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها مبتنی بر توانایی ، کارآیی و اثربخشی و سازماندهی به نظام ارتقای هیات علمی و ارزیابی پژوهشگران با معیار تولید علم و فعالیت های کاربردی و توسعه ای و رفع نیازها و مشکلات علمی و فنی کشور.

٦- ساماندهی به نظام آمار و اطلاعات علمی و پژوهشی دولتی و غیر دولتی بویژه حوزه های علمیه و ایجاد ساختارهای لازم برای تبدیل نتایج فعالیت های علمی و تحقیقاتی به تجربه‌های انباشته وقابل دسترسی.

۷- تعریف ، شناسایی ، هدایت ، پرورش ، جذب و بکارگیری استعدادهای درخشان و ایجاد بسترهای مناسب جهت جذب و پیش‌گیری از مهاجرت نخبگان ، استفاده از ظرفیتهای علمی و فنی ایرانیان مقیم خارج و جذب متخصصان و محققان برجسته سایر کشورها در صورت نیاز .

۸- برنامه ریزی برای افزایش نقش دانشگاه‌ها ، مراکز تحقیقاتی و فرهنگستانها در ارتقای کارآمدی نظام

، دفاع از مرزهای اعتقادی ، وحـدت و امنیـت ملـی و صـیانت از فرهنـگ و هویـت ملـی – اسـلامی دربرابرتهاجم فکری وفرهنگی بیگانگان .

۱۲ . سیاستهای کلی نظام برای ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امورایثارگران

به منظور ترویج و تحکیم فرهنگ پایداری و ایثـار و جهـاد در کـشور و تکـریم و پاسـداری از حـق ایثـارگران اعـم از شـهیدان، آزادگـان، جانبـازان و رزمنـدگان و خـانواده هـای آنـان و سـهمی کـه در عزت،امنیت و اقتدار ملی و نظام اسلامی دارند، سیاست های کلی نظام در این امور به شرح ذیل تعیین میگردد:

۱– اعتلاء، ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار ، جهاد ، شهادت و تفکر بسیجی در جامعه و نهادینه سـاختن آن در اندیشه ، باور ، منش و رفتار مردم و مسئولان و مشارکت دستگاهها و ارکـان نظـام و لایـه هـای مختلف اجتماعی دراجرای سیاستهای مربوط به ایثارگران.

۲ – تعظیم و تکریم ایثارگران و پاسداری از منزلت و حق عظیم آنان بر مردم و کشور با تبیـین نقـش بـزرگ و برجـسته آنـان در انقـلاب اسـلامی و دسـتاوردهای آن، دفـاع مقـدس و امنیـت ملـی .

۳ – بستر سازی ، ایجادو توسعه ظرفیت های لازم در رسانه ها به ویژه صدا و سـیما، نظـام آموزشـی کشور و دستگاههای فرهنگی و هنری و به منظور تحقق بندهای اول و دوم و ترویج اهداف ، آرمانها ، وصـایا و آثـار ایثـارگران و ارائـه الگوهـای جهـاد و حماسـه و فـداکاری و معرفـی قهرمانـان عرصـه جهادوشهادت به جامعه.

٤ – حمایت از تولید آثار ارزنده فرهنگی و هنری در جهت اشاعه فرهنگ ایثار ، جهـاد و شـهادت در جامعه .

۵- تحقیق، شناسایی و ترویج مستمر عوامل تقویت‌کننده فرهنگ جهاد، ایثار و شهادت و مقابله با عوامل بازدارنده وتضعیف کننده آن.

٦- توانمندسازی فردی و جمعی و اهتمام به پرورش استعدادها و ارتقاء سطح علمی، فنی و فرهنگی ایثارگران و فرزندان آنها به منظور نقش‌آفرینی فعال و مؤثر در عرصه‌های مختلف و اولویت دادن به استفاده از ایثارگران در بخشهای مدیریتی در شرایط مساوی.

۷- اولویت قائل شدن برای ایثارگران در سیاستگذاریها، برنامه‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های کشور و نیز در تخصیص و توزیع امکانات و حمایت‌های دولتی و فعالیت‌ها در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشور به تناسب ایثار و جهاد در راه آرمانهای اسلام و اهداف انقلاب اسلامی.

۸- شناخت نیازهای واقعی و ارائه خدمات مؤثر به ایثارگران و خانواده‌های آنان در ابعاد مختلف فرهنگی، علمی، آموزشی، اجتماعی، بهداشتی، درمانی، بیمه ای ، معیشتی، اشتغال، مسکن، حقوقی، اداری، رفاهی و استخدامی با حفظ اصول عزتمندی، عدالت و روحیه خوداتکایی و شئون ایثارگری.

۹- مناسب‌سازی بناها و مراکز خدمات عمومی، معابر شهری، مراکز اداری، تفریحی، ورزشی و وسائط نقلیه عمومی با وضعیت جسمی جانبازان و ناتوانی‌های جسمی و حرکتی منطبق بر معیارهای مطلوب.

۱۰- توسعه مراکز علمی و پژوهشی و ارتقاء ظرفیت ها، توانمندی ها و فناوری ها و اهتمام به تأمین تجهیزات و آموزشها و مراقبت‌های لازم برای پیشگیری، درمان و کاهش آسیب‌های فردی و جمعی ناشی از جنگ و تهدیدات.

۱۱- صیانت و حفاظت از حریم ایثارگری، ایثارگران و خانواده آنها با ایجاد ساز و کارهای مناسب توسط قوه قضائیه.

۱۲- حفظ و ترویج آثار، ارزش ها، حماسه ها و تجارب انقلاب اسلامی و دفاع مقدس با ایجاد، توسعه و نگهداری موزه ها، یادمان ها، نمادها و نشانهای جهاد، مقاومت و ایثار و پاسداشت قداست و منزلت تربت پاک شهیدان و ساماندهی و نگهداری مناسب آنها به صورت مراکز فرهنگی.

۱۳ . سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران

•امورفرهنگي،علمی وفناوري:

۱ـ اعتلا و عمق و گسترش دادن معرفت و بصیرت ديني بر پايه قرآن و مکتب اهل بيت (عليهم السلام).

ـاستوارکردن ارزشهاي‌انقلاب اسلامي دراندیشه وعمل. ـ تقويت فضايل اخلاقي و ايمان، روحيه ايثار و اميدبه آينده.

ـ برنامه‌ريزي براي بهبود رفتارهاي فردي و اجتماعی.

۲ـ زنده و نمايان نگاه‌داشتن انديشه ديني و سياسي حضرت امام خميني (ره) و برجسته‌کردن نقش آن به عنوان يک معيار اساسي در تمام سياست‌گذاری‌ها و برنامه‌ريزی‌ها.

۳ـ تقويت وجدان‌کاري و انضباط اجتماعي و روحيه کار و ابتکار، کار آفرينی، درستکاري و قناعت،واهتمامبهارتقاءکيفيتتوليد.

ـ فرهنگ‌سازي براي استفاده از توليدات داخلي، افزايش توليد و صادرات کالا و خدمات.

٤ـ ايجاد انگيزه و عزم ملي براي دستيابي به اهداف مورد نظر در افق چشم انداز.

۵ـ تقويت وحدت وهويت ملي مبتني بر اسلام و انقلاب اسلامي و نظام جمهوري اسلامي و آگاهي کافي درباره تاريخ ايران، فرهنگ، تمدن و هنر ايراني ـ اسلامي و اهتمام جدي به زبان فارسي.

٦ـ تعميق روحيه دشمن‌شناسي و شناخت ترفندها و توطئه‌هاي دشمنان عليه انقلاب اسلامي و منافع ملي، ترويج روحيه ظلم ستيزي و مخالفت با سلطه‌گري استكبار جهانی.

٧ـ سالم‌سازي فضاي فرهنگي، رشد آگاهی‌ها و فضايل اخلاقي و اهتمام به امر به معروف و نهي ازمنكر.

ـ اطلاع‌رساني مناسب براي تحقق ويژگی‌هاي مورد نظر درافق چشم انداز.

٨ـمقابله با تهاجم فرهنگي.

ـ گسترش فعاليت رسانه‌هاي ملي در جهت تبيين اهداف و دستاوردهاي ايران اسلامي براي جهانيان.

٩ـ سازماندهي و بسيج امكانات و ظرفيت‌هاي كشور در جهت افزايش سهم كشور در توليدات علمي جهان.

ـ تقويت نهضت نرم افزاري‌وترويج پژوهش.

ـ كسب فناوري، به ويژه فناوری‌هاي نو شامل: ريزفناوري و فناوری‌هاي زيستی، اطلاعات و ارتباطات، زيست‌محيطی، هوا فضا و هسته‌اي.

١٠ـ اصلاح نظام آموزشي كشور شامل: آموزش و پرورش ، آموزش فني و حرفه‌اي، آموزش عالي، و كارآمد كردن آن براي تأمين منابع انساني مورد نياز در جهت تحقق اهداف چشم انداز.

١١ـ تلاش درجهت تبيين و استحكام مباني مردم‌سالاري ديني و نهادينه‌كردن آزادی‌هاي مشروع از طريق آموزش، آگاهي بخشي و قانونمند كردن آن.

•امور اجتماعي، سياسي، دفاعي و امنيتي:

۱۲ـ تلاش درجهت تحقق عدالت اجتماعي و ايجاد فرصت‌هاي برابر و ارتقاء سطح شـاخص‌هـايي از قبيل آموزش، سلامت، تأمين غذا، افزايش درآمد سرانه و مبارزه با فساد.

۱۳ـ ايجاد نظام جامع تأمين اجتماعي براي حمايت از حقوق محرومان و مستضعفان و مبارزه با فقـر و حمايت از نهادهاي عمومي و موسسات و خيريه‌هاي مردمي با رعايت ملاحظات ديني و انقلابي.

۱٤ـ تقويت نهاد خانواده و جايگاه زن در آن و در صحنه‌هاي اجتمـاعي و اسـتيفاي حقـوق شـرعي و قانوني بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ويژه به نقش سازنده آنان.

۱۵ـتقويت هويت ملي جوانان متناسب باآرمان‌هاي‌انقلاب اسلامي.

ـ فراهم‌كردن محيط رشد فكري و علمي و تلاش در جهت رفع دغدغه‌هـاي شـغلي، ازدواج، مـسكن وآسيب‌هاي‌اجتماعي آنان.

ـ توجه به مقتضيات دوره جواني و نيازها و توانايي‌هاي آنان.

۱٦ـ ايجاد محيط و ساختار مناسب حقوقي، قضايي و اداري براي تحقق اهداف چشم انداز.

۱۷ـ اصلاح نظام اداري و قضايي درجهت: افزايش تحرک و كارآيي، بهبود خـدمت‌رسـاني بـه مـردم، تأمين كرامت و معيشت كاركنان، به‌كارگيري مديران و قضات لايق و امين و تأمين شغلي آنان، حـذف يا ادغام مديريت‌هاي موازي، تاكيد بر تمركززدايي درحوزه‌هـاي اداري و اجرايـي، پيـشگيري از فـساد اداري و مبارزه با آن و تنظيم قوانين مورد نياز.

۱۸ـ گسترش و عمق بخشيدن به روحيه تعاون و مشاركت عمومي و بهره‌مند ساختن دولت از همـدلي و توانايي‌هاي عظيم مردم.

۱۹ـآمايش سرزميني مبتني براصول ذيل:

ـملاحظات امنيتي و دفاعي.

ـكارآيي و بازدهي اقتصادی.

ـوحدت و يكپارچگي سرزمين.

ـگسترش عدالت اجتماعي وتعادل‌هاي منطقه‌اي.

ـحفاظت محيط‌زيست واحياي‌منابع طبيعي. ـ حفـظ هويـت اسـلامي ايرانـي و حراسـت از ميـراث فرهنگی. ـ تسهيل وتنظيم روابط دروني وبيرون دراقتصادكشور.

ـ رفع محروميت‌ها خصوصاً در مناطق روستايي كشور.

۲۰ـ تقويت امنيت و اقتدار ملي با تاكيد بر رشد علمي و فنـاوري، مـشاركت و ثبـات سياسـي، ايجـاد تعادل ميان مناطق مختلف كشور، وحدت و هويت ملي، قدرت اقتـصادي و دفـاعي و ارتقـاء جايگـاه جهاني ايران.

۲۱ـ هويت بخشي به سيماي شهر و روستا.

ـ بازآفريني و روزآمدسازي معماري‌ايراني ـ اسلامي.

ـ رعايت معيارهاي پيشرفته براي ايمني بناها و استحكام ساخت و سازها.

۲۲ـتقويت وكارآمدكردن نظام بازرسي ونظارت.

ـ اصلاح قوانين و مقررات در جهت رفع تداخل ميان وظايف نهادهاي نظارتي و بازرسی.

۲۳ـ اولويـت‌دادن بـه ايثـارگران انقـلاب اسـلامي درعرضـه منـابع مـالي و فرصـت‌هـا و امكانـات و مسئوليت‌هاي دولتي در صحنه‌هاي مختلف فرهنگي و اقتصادی.

٢٤ـ ارتقاء توان دفاعي نيروهاي مسلح براي بازدارندگي، ابتكار عمل و مقابله موثر در برابر تهديدها و حفاظت از منافع ملي و انقلاب اسلامي و منابع حياتي كشور.

٢٥ـ توجه ويژه به حضور و سهم نيروهاي مردمي در استقرار امنيت و دفاع از كشور و انقلاب با تقويت كمي وكيفي بسيج مستضعفين.

٢٦ـ تقويت توسعه و نوسازي صنايع دفاعي كشور با تأكيد بر گسترش تحقيقات و سرعت دادن به انتقال فناوری‌هاي پيشرفته.

٢٧ـ توسعه نظم و امنيت عمومي و پيشگيري و مقابله موثر با جرائم و مفاسد اجتماعي و امنيتي از طريق تقويت و هماهنگي دستگاه‌هاي قضايي، امنيتي و نظامي و توجه جدي در تخصيص منابع به وظايف مربوط به اعمال حاكميت دولت.

•امور مربوط به مناسبت سياسي و روابط خارجي:

٢٨ـ ثبات در سياست خارجي براساس قانون اساسي و رعايت عزت، حكمت و مصلحت و تقويت روابط‌خارجي ازطريق:

ـگسترش همكاری‌هاي دوجانبه،منطقه‌اي‌وبين المللی.

ـادامه پرهيزازتشنج درروابط باكشورها.

ـتقويت روابط سازنده باكشورهاي غير متخاصم.

ـبهره‌گيري‌ازروابط براي‌افزايش توان ملی.

ـمقابله با افزونخواهي واقدام متجاوزانه در روابط خارجی. ـ تلاش براي رهايي منطقه از حضور نظامي بيگانگان.

ـمقابله باتک قطبي شدن جهان. ـ حمايت از مسلمانان و ملتهاي مظلوم و مستـضعف بـه ويـژه ملـت فلسطين. ـتلاش براي همگرايي بيشترميان كشورهاي اسلامی.

ـ تلاش براي اصلاح ساختار سازمان ملل.

۲۹ـ بهره‌گيري از روابط سياسي با كشورها براي نهادينه‌كردن روابط اقتصادي، افزايش جـذب منـابع و سرمايه‌گذاري خارجي و فناوري پيشرفته و گسترش بازارهاي صادراتي ايران و افزايش سـهم ايـران از تجارت جهاني و رشد پرشتاب اقتصادي مورد نظر در چشم انداز.

۳۰ـ تحكيم روابط با جهان اسلام و ارايـه تـصوير روشـن از انقـلاب اسـلامي و تبيـين دسـتاوردها و تجربيات سياسي، فرهنگي و اقتصادي جمهوري اسلامي و معرفي فرهنگ غني و هنر و تمدن ايرانـي و مردم سالاري دينی.

۳۱ـ تلاش براي تبديل مجموعه كشورهاي اسلامي وكشورهاي دوست منطقه به يـک قطـب منطقـه‌اي اقتصادي، علمي، فناوري و صنعتی.

۳۲ـ تقويت و تسهيل حضور فرهنگي جمهوري اسلامي ايران در مجامع جهاني و سازمان‌هاي فرهنگي بين المللي.

۳۳ـ تقويت هويت اسلامي و ايراني ايرانيان خارج از كشور، كمک به ترويج زبان فارسي در ميان آنان، حمايت از حقوق آنان، و تسهيل مشاركت آنان در توسعه ملي.

• امور اقتصادي:

۳٤ـ تحقـق رشـد اقتـصادي پيوسـته، باثبـات و پرشـتاب متناسـب بـا اهـداف چـشم انـداز.

ـ ايجاد اشتغال مولد و كاهش نرخ بيكاري.

۳۵ـ فراهم نمودن زمینه‌هاي لازم براي تحقق رقابت‌پذيري کالاها و خدمات کشور در سطح بازارهـاي داخلي و خارجي و ايجاد سازوکارهاي مناسب براي رفع موانع توسعه صادرات غيرنفتي.

۳٦ـ تلاش براي دستيابي به اقتصادي متنوع و متکي بر منابع دانش و آگاهي، سرمايهٔ انساني و فنـاوري نوين.

۳۷ـ ايجاد سازوکار مناسب براي رشد بهره‌وري عوامـل توليـد (انـرژي، سـرمايه، نيـروي کـار، آب و خاک...).

ـ پشتيباني از کارآفريني، نوآوري و استعدادهاي فني و پژوهشي.

۳۸ـ تأمين امنيت غذايي کشور بـا تکيـه بـر توليـد از منـابع داخلـي و تاکيـد برخودکفـايي در توليـد محصولات اساسي کشاورزي.

۳۹ـ مهار تورم و افزايش قدرت خريد گروه‌هاي کم‌درآمد و محروم و مستضعف و کاهش فاصله بـين دهک‌هاي بالا و پايين درآمدي جامعه و اجراي سياست‌هاي مناسب جبرانی.

٤۰ـ توجه به ارزش اقتصادي، امنيتي، سياسي و زيست‌محيطـي آب در استحـصال، عرضـه، نگهـداري ومصرف آن.

ـ مهار آب‌هايي که از کشور خارج مي شود و اولويت استفاده از منابع آب‌هاي مشترک.

٤۱ـ حمايت از تأمين مسکن گروه‌هاي کم‌در آمد و نيازمند.

٤۲ـ حرکت در جهت تبديل درآمد نفت و گاز به دارايی‌هاي مولد به منظور پايدارسازي فرآيند توسعه و تخصيص و بهره‌برداري بهينه از منابع.

٤۳ـتوسعه روستاها.

ـ ارتقا سطح درآمد و زندگي روستاييان و كشاورزان و رفع فقر، با تقويت زيرساخت‌هاي مناسب توليد و تنوع بخشي و گسترش فعاليت‌هاي مكمل به ويژه صنايع تبديلي و كوچک و خدمات نوين، با تاكيد بر اصلاح نظام قيمت گذاري محصولات.

٤٤ـ هم‌افزايي و گسترش فعاليت‌هاي اقتصادي در زمينه‌هايی كه داراي مزيت نسبي هستند از جمله صنعت، معدن، تجارت، مخابرات، حمل و نقل و گردشگري، به ويژه صنايع نفت، گاز و پتروشيمي و خدمات مهندسي پشتيبان آن، صنايع انرژي بر و زنجيره پايين دستي آنها، با اولويت سرمايه‌گذاري در ايجاد زيربناها و زيرساخت‌هاي مورد نياز، و ساماندهي سواحل و جزاير ايراني خليج فارس در چارچوب سياست‌هاي آمايش سرزمين.

٤٥ـ تثبيت فضاي اطمينان بخش براي فعالان اقتصادي و سرمايه‌گذاران با اتكا به مزيت‌هاي نسبي و رقابتي و خلق مزيت‌هاي جديد و حمايت از مالكيت و كليه حقوق ناشي از آن.

٤٦ـ ارتقاء بازار سرمايه ايران و اصلاح ساختار بانكي و بيمه‌اي كشور با تأكيد بر كارايي، شفافيت،سلامت وبهره‌مندي ازفناوری‌هاي نوين.

ـ ايجاد اعتمادوحمايت ازسرمايه‌گذاران باحفظ مسئوليت‌پذيري آنان.

ـ تشويق رقابت و پيشگيري از وقوع بحران‌ها و مقابله با جرم‌هاي مالی.

٤٧ـ توانمندسازي بخش‌هاي خصوصي و تعاوني به عنوان محرک اصلي رشد اقتصادي و كاهش تصدي دولت همراه با حضور كارآمد آن در قلمرو امور حاكميتي در چارچوب سياست‌هاي كلي اصل ٤٤ قانون اساسي كه ابلاغ خواهد شد.

٤٨ـ ارتقاء ظرفيت و توانمندی‌هاي بخش تعاوني از طريق تسهيل فرآيند دستيابي به منابع، اطلاعات، فناوری، ارتباطات و توسعه پيوندهاي فني، اقتصادي و مالي آن.

٤٩ـ توجه و عنايت جدي بر مشاركت عامه مردم در فعاليت‌هاي اقتصادي كشور و رعايت جهات زيردرامرواگذاري موسسات اقتصادي دولت به مردم:

ـــ امر واگذاري در جهت تحقق اهداف برنامه باشد و خود هدف قرار نگيرد.

ـ درچارچوب قانون اساسي صورت پذيرد.

ـــ موجب تهديد امنيت ملي و يا تزلزل حاكميت ارزشهاي اسلامي و انقلاب نگردد.

ـــ به‌خدشه دار شدن حاكميت نظام يا تضييع حق مردم و يا ايجاد انحصار نيانجامد.

ـ به مديريت سالم و اداره درست كار توجه شود.

٥٠ـ اهتمام به نظم و انضباط مالي و بودجه‌اي و تعادل بين منابع و مصارف دولت.

٥١ـ تلاش براي قطع اتكاي هزينه‌هاي جاري به نفت و تأمين آن از محل درآمدهاي مالياتي و اختصاص عوايد نفت براي توسعه سرمايه‌گذاري براساس كارآيي و بازدهي.

٥٢ـ تنظيم سياست‌هاي پولی، مالي و ارزي با هدف دستيابي به ثبات اقتصادي و مهار نوسانات.

ملاحظه: شاخص‌هاي كمّي و نحوه انطباق محتواي برنامه‌ها و بودجه‌هاي سالانه متناسب با سياست‌هاي كلي برنامه چهارم تهيه و ارايه شود.

۱۴ . سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ـ ۱۳۸۵/۴/۱۰

سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مطابق بند یک اصل ۱۱۰ ابلاغ می‌گردد.

نکات لازم التوجه مربوط به سیاست ها

۱- اجرای این سیاستها مستلزم تصویب قوانین جدید و بعضاً تغییراتی در قوانین موجود است، لازم است دولت و مجلس محترم در این زمینه با یکدیگر همکاری نمایند.

۲- نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام بر حسن اجرای این سیاست‌ها با اتخاذ تدابیر لازم و همکاری دستگاه‌های مسئول و ارائه گزارش‌های نظارتی هر سال در وقت معین مورد تأکید است.

۳- در مورد «سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی از طریق واگذاری فعالیتها و بنگاه‌های دولتی» پس از دریافت گزارش‌ها و مستندات و نظریات مشورتی تفصیلی مجمع راجع به رابطه خصوصی‌سازی با هر یک از عوامل ذیل اصل ۴۴، نقش عوامل مختلف در ناکارآمدی بعضی از بنگاه‌های دولتی، آثار انتقال هر یک از فعالیتهای صدر اصل ۴۴ و بنگاه‌های مربوط به بخش‌های غیردولتی، میزان آمادگی بخش‌های غیردولتی و ضمانت‌ها و راه‌های اعمال حاکمیت دولت، اتخاذ تصمیم خواهد شد انشاءا... .

سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با توجه به ذیل اصل ۴۴ قانون اساسی و مفاد اصل ۴۳ و به‌منظور:

* شتاب بخشیدن به رشد، اقتصاد ملی.

* گسترش مالکیت در سطح عمومی مردم به‌منظور تأمین عدالت اجتماعی.

* ارتقای کارایی بنگاه‌های اقتصادی و بهره‌وری منابع مادی و انسانی و فناوری.

* افزایش رقابت‌پذیری در اقتصاد ملی.

* افزایش سهم بخش‌های خصوصی و تعاون در اقتصاد ملی.

* کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت در تصدی فعالیتهای اقتصادی.

* افزایش سطح عمومی اشتغال.

* تشویق اقشار مردم به پس‌انداز و سرمایه‌گذاری و بهبود درآمد خانوارها مقرر می‌گردد:

الف- سیاستهای کلی توسعه بخشهای غیردولتی و جلوگیری از بزرگ شدن بخش دولتی:

۱- دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل ۴۴ را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل ۴۴ نباشد، حداکثر تا پایان برنامه ۵ ساله چهارم (سالیانه حداقل ۲۰ درصد کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند. با توجه به مسئولیت نظام در حسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری، خارج از عناوین صدر اصل ۴۴ توسط دولت بنا به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است. اداره و تولید محصولات نظامی، انتظامی و اطلاعاتی نیروهای مسلح و امنیتی که جنبه محرمانه دارد، مشمول این حکم نیست.

۲- سرمایه‌گذاری و مالکیت و مدیریت در زمینه‌های مذکور در صدر اصل ۴۴ قانون اساسی به‌شرح ذیل توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی مجاز است:

۱-۲- صنایع بزرگ، صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین دستی نفت و گاز) و معادن بزرگ (به استثنای نفت و گاز).

۲-۲- فعالیت بازرگانی خارجی در چارچوب سیاست‌های تجاری و ارزی کشور.

۲-۳- بانکداری توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های تعاونی سهامی عام و شرکت‌های سهامی عام مشروط به تعیین سقف سهام هر یک از سهامداران با تصویب قانون.

۲-۴- بیمه

۲-۵- تأمین نیرو شامل تولید و واردات برق برای مصارف داخلی و صادرات.

۲-۶- کلیه امور پست و مخابرات به استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی.

۲-۷- راه و راه‌آهن.

۲-۸- هواپیمایی (حمل و نقل هوایی) و کشتیرانی (حمل و نقل دریایی).

سهم بهینه بخش‌های دولتی و غیردولتی در فعالیت‌های صدر اصل ۴۴، با توجه به حفظ حاکمیت دولت و استقلال کشور و عدالت اجتماعی و رشد و توسعه اقتصادی، طبق قانون تعیین می‌شود.

ب- سیاست‌های کلی بخش تعاونی:

۱- افزایش سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور به ۲۵ درصد تا آخر برنامه ۵ ساله پنجم.

۲- اقدام مؤثر دولت در ایجاد تعاونی‌ها برای بیکاران در جهت اشتغال مولد.

۳- حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق روش‌هایی از جمله تخفیف مالیاتی، ارایه تسهیلات اعتباری حمایتی به‌وسیله کلیه مؤسسات مالی کشور و پرهیز از هرگونه دریافت اضافی دولت از تعاونی‌ها نسبت به بخش خصوصی.

۴- رفع محدودیت از حضور تعاونی‌ها در تمام عرصه‌های اقتصادی از جمله بانکداری و بیمه.

۵- تشکیل بانک توسعه تعاون با سرمایه دولت با هدف ارتقای سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور.

۶- حمایت دولت از دستیابی تعاونی‌ها به بازار نهایی و اطلاع‌رسانی جامع و عادلانه به این بخش.

۷- اعمال نقش حاکمیتی دولت در قالب امور سیاستگذاری و نظارت بر اجرای قوانین موضوعه و پرهیز از مداخله در امور اجرایی و مدیریتی تعاونی‌ها.

۸- توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و سایر حمایت‌های لازم به‌منظور افزایش کارآمدی و توانمندسازی تعاونی‌ها.

۹- انعطاف و تنوع در شیوه‌های افزایش سرمایه و توزیع سهام در بخش تعاونی و اتخاذ تدابیر لازم به‌نحوی که علاوه بر تعاونی‌های متعارف امکان تأسیس تعاونی‌های جدید در قالب شرکت سهامی عام با محدودیت مالکیت هر یک از سهامداران به سقف معینی که حدود آن را قانون تعیین می‌کند، فراهم شود.

۱۰- حمایت دولت از تعاونی‌ها متناسب با تعداد اعضا.

۱۱- تأسیس تعاونی‌های فراگیر ملی برای تحت پوشش قرار دادن سه دهک اول جامعه به‌منظور فقرزدایی.

ج- سیاستهای کلی توسعه بخش‌های غیردولتی از طریق واگذاری فعالیتها و بنگاه‌های دولتی:

با توجه به ضرورت: شتاب گرفتن رشد و توسعه اقتصادی کشور مبتنی بر اجرای عدالت اجتماعی و فقرزدائی در چارچوب چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور.

* تغییر نقش دولت از مالکیت و مدیریت مستقیم بنگاه به سیاستگذاری و هدایت و نظارت.

* توانمندسازی بخشهای خصوصی و تعاونی در اقتصاد و حمایت از آن جهت رقابت کالاها در بازارهای بین‌المللی.

* آماده سازی بنگاههای داخلی جهت مواجهه هوشمندانه با قواعد تجارت جهانی در یک فرآیند تدریجی و هدفمند.

* توسعه سرمایه انسانی دانش پایه و متخصص.

* توسعه و ارتقاء استانداردهای ملی و انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین‌المللی.

* جهت‌گیری خصوصی‌سازی در راستای افزایش کارایی و رقابت‌پذیری و گسترش مالکیت عمومی و بنا بر پیشنهاد مجمع تشخیص مصلحت نظام بند (ج) سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی ج.ا.ا. مطابق بند ۱ اصل ۱۱۰ ابلاغ می‌گردد.

واگذاری ۸۰٪ از سهام بنگاههای دولتی مشمول صدر اصل ۴۴ به بخشهای خصوصی، شرکتهای تعاونی سهامی عام و بنگاههای عمومی غیردولتی به‌شرح ذیل مجاز است:

۱- بنگاههای دولتی که در زمینه معادن بزرگ، صنایع بزرگ و صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پائین‌دستی نفت و گاز) فعال هستند، به استثنای شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای استخراج و تولید نفت خام و گاز.

۲- بانکهای دولتی به استثنای بانک مرکزی ج.ا.ا، بانک ملی ایران، بانک سپه، بانک صنعت و معدن، بانک کشاورزی، بانک مسکن و بانک توسعه صادرات.

۳- شرکتهای بیمه دولتی به استثنای بیمه مرکزی و بیمه ایران.

۴- شرکتهای هواپیمائی و کشتیرانی به استثنای سازمان هواپیمائی کشوری و سازمان بنادر و کشتیرانی.

۵- بنگاههای تأمین نیرو به استثنای شبکه‌های اصلی انتقال برق.

۶- بنگاههای پستی و مخابراتی به استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی.

۷- صنایع وابسته به نیروهای مسلح به استثنای تولیدات دفاعی و امنیتی ضروری به تشخیص فرمانده کل قوا.

الزامات واگذاری:

الف) قیمت‌گذاری سهام ازطریق بازار بورس انجام میشود.

ب) فراخوان عمومی با اطلاع رسانی مناسب جهت ترغیب و تشویق عموم به مشارکت و جلوگیری از ایجاد انحصار و رانت اطلاعاتی صورت پذیرد.

ج) جهت تضمین بازدهی مناسب سهام شرکتهای مشمول واگذاری اصلاحات لازم درخصوص بازار، قیمت‌گذاری محصولات و مدیریت مناسب براساس قانون تجارت انجام گردد.

د) واگذاری سهام شرکتهای مشمول طرح در قالب شرکتهای مادر تخصصی و شرکتهای زیرمجموعه با کارشناسی همه جانبه صورت گیرد.

هـ) به‌منظور اصلاح مدیریت و افزایش بهره‌وری بنگاههای مشمول واگذاری با استفاده از ظرفیتهای مدیریتی کشور اقدامات لازم جهت جذب مدیران با تجربه، متخصص و کارآمد انجام پذیرد.

فروش اقساطی حداکثر ۵٪ از سهام شرکتهای مشمول بند (ج) به مدیران و کارکنان شرکتهای فوق مجاز است.

و) با توجه به ابلاغ بند (ج) سیاستهای کلی اصل ۴۴ و تغییر وظایف حاکمیتی، دولت موظف است نقش جدید خود در سیاستگذاری، هدایت و نظارت بر اقتصاد ملی را تدوین و اجرا نماید.

ی) تخصیص درصدی از منابع واگذاری جهت حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته در راستای وظایف حاکمیتی مجاز است.

بخش ششم :
مصوبات شورایعالی انقلاب فرهنگی
۱)سیاست فرهنگی کشور

شرح:

مقدمه:

پدیدآورنده وحافظ فرهنگ بشری مردم اند .اما این نقش اساسی گاه می تواند حرکات منظم ، ناهماهنگ وپراکنده وگاه کاملاً منظم ، منسجم ، برنامه ریزی شده وهدایت یافته باشد. در طول تاریخ بشری هرگاه دولتها وسازمانهای رسمی از مسیر فرهنگی مردم جدا افتاده وبرای خویش سیروسیاستی دیگر اعم از غیرمردمی وضدمردم داشته اند بخصوص هرگاه مردم به دلائل متعدد جغرافیائی ، اقتصادی ، سیاسی ، روحی ونظائر آن ازتشکل وتعامل فرهنگی دوروپراکنده شده اند ، فرهنگ لاجرم سیلان وجریان مطلوب وکمال یافته خویش راکم وبیش از دست داده وچه بسا به انقطاع وگسیختگی مبتلاشده است . دراینصورت انسان نتوانسته است از بارفرهنگی وبنیه عقلانی خویش درهیات اجتماع وبه نحوی که مقتضای روح جمعی است حداکثر بهره برداری رابعمل آورد ودراستحصال واستخراج ذخائر وجود در حد اعلاتوفیق یابد ظهور انسان درهیات وحیثیت جمعی خویش بقدری مهم وموثراست که امام خمینی رضوان الله علیه دراین باب می فرمایند:

اگر انسانها درکلمه مبارکه الله مجتمع شدند وهمه بت ها را شکستند به همه مقصدهای عالی می رسند ... ماتجربه کرده ایم .... که آنوقت که توجه به خدای تبارک وتعالی مجتمعاً نداشتیم ولویکی یکی هم داشتیم نتوانستیم کاری انجام بدهیم

. درجهان امروز که نقش ونیروی اجتماعی فرهنگ نسبت به گذشته بمراتب افزونتر شده است . ضرورت هماهنگی وهمسوئی صاحبنظران وکارشناسان وبرنامه ریز ان هرکشور بانیازهای فرهنگی جامعه نیز بیشتر احساس می شود.

جامعه رشید جامعه ای است که بتواند نیازهای فرهنگی خویش رادر رهگذر حیات وحرکت اجتماعی بازشناخته ،ازتظاهرات وتمایلات کاذب یا گذرا تفکیک کند وقدرت پاسخگویی به این نیازها وبهره گیری از آنها رادرجهت رشد وکمال معنوی ومادی داراباشد . شرط لازم برای تحقق چنین مطلوبی آنست که درهرکشور زمامداران اصول گرا و واقع گرا بتوانند به منظور همراهی باجریان عظیم وعمیق واصیل فرهنگ درجامعه وحداکثر بهره گیری از دریای لایزال اراده وایمان معنوی والهی مردم بطور هماهنگ وهمسو سیاستگزاری وبرنامه ریزی کرده اهم محورهای لازم برای این حرکت راتشخیص داده وتعیین کنند.

سیاست فرهنگی دراین جهت ودراین مسیر است که تدوین می شود . سیاست فرهنگی درحقیقت همان توافق رسمی واتفاق نظر مسئولان ومتصدیان امور درتشخیص ،تدوین وتعیین مهمترین اصول واولویتهای لازم الرعایه درحرکت فرهنگی است . سیاست فرهنگی رامی توان اصول راهنمای کارگزاران فرهنگی ومجموعه علائم ونشانه هایی دانست که مسیرحرکت رانشان می دهد به عبارت

دیگر نوعی دستورالعمل فرهنگی است که روشنگر حرکت است .بسیاری از نقاط کورو نکات مهم امامبهم به مصداق اینکه گفته اند" خود، راه بگویدت که چون باید رفت " درحین حرکت ودراثنای کسب تجربه است که روشن خواهدشد . بنابراین سیاست فرهنگی درهمه موارد لزوماً گویای نکات بدیع وبی سابقه و غیرمکشوفه نیست:

معاهده ای است که سلسله ای از اولویتها واصول وفروع یک حرکت فرهنگی را رسمیت می دهد وهمفکری وهمجهتی راباهمکاری وهماهنگی توام می کند. میثاقی است ملهم از آرمانها واعتقادات ،ناظر بر تجربه ها و واقعیات . محدود به ظرفیتها وامکانات ، توجه به آینده اهداف بعید وقریب ، که به هرحال درظل وذیل قانون اساسی قرارگرفته است.

مسوولان ، متصدیان وهمه مراجع ومراکز فرهنگی وابسته به دولت ونظام جمهوری اسلامی ایران ، مجریان ومخاطبین سیاست فرهنگی کشوردردرجه اول اند . سایرافراد و جمعیتها نیز لازم است بادرجات ونسبتهای مختلفی که دارند واین امر از شان اجتماعی ونیز نوع ونحوه فعالیت فرهنگی آنهاناشی می شودبه تناسب مورد بامواد ومفاد این سیاست ، فرهنگی برخورد داشته ونقض کننده آن نباشد.

توجه به نکات ذیل درخصوص سیاست فرهنگی کشور ضروری است

-سیاست فرهنگی ، سیاست انقلاب اسلامی است . انقلاب اسلامی بدین معناست که فرهنگ اسلامی درکلیه شئون فردی واجتماعی کشور اصل وپایه و مبنا قرارگرفته است . بنابراین نباید فراموش کرد که انقلاب اسلامی حقیقتاً انقلاب فرهنگی است واگرنگوئیم همه اختیارات وامکانات ، قدرمسلم اینست

که میتوانیم بگوییم بیشترین و مهمترین وعمده ترین تلاشها و توانمندیها باید برای تکامل وتوسعه وتحرک فرهنگی درهمه شئون فردی واجتماعی به بهترین نحو صرف شود. اگردرقول وقرار شفاهی و کتبی ، نود درصد راه حلها ودرمانها رافرهنگی دانسته وده درصد آنرا غیرفرهنگی بدانیم اماعملاً این نسبت رامعکوس کرده ده درصد امکانات وتوانایی ها رابه فرهنگ ونود درصد آنرا به امور دیگر متوجه سازیم ،درچنین حالتی از سیاست فرهنگی چندان نصیبی نخواهیم برد

سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی متخذ از جهان بینی وانسانشناسی اسلامی است ومبتنی برمبانی ومفاهیمی از این قبیل است.

حا کم بودن بینش توحیدی برتمامی شئون وعرصه های حیات فردی واجتماعی ونقش وتاثیر بنیادی اعتقاد به اصول وفروع دیانت مانند وحی ، نبوت ، امامت ، عدالت ، معاد، تبری وتولی درجامعه اسلامی

-جاودانگی وجود انسان وکرامت وشرافت ذاتی اوبه عنوان خلیفه الله وامانتدار خداوند ، صاحب اراده واختیار ، دارای قدرت تعقل وانتخاب درجریان سرنوشت ونیز نقش عقل وتجربه دراستمرار حرکت تکاملی وی،

-برخورداری انسان از فطرت الهی که ریشه و منشاء رشد وخیروصلاح اواست

-همانندی وبرابری انسانها در آفرینش وعدم تمایز بین رنگهاونژادها وصنوف دیگر انسانی وجهانشمول بودن پیام اسلام ودعوت انسانها به همکاری وتعاون همگانی درانجام کارهای نیک و انسانی،

-سرنوشت مادی ومعنوی بشرو قابلیت رشد وشکوفایی وی درهمه وجوه و زمینه های فردی واجتماعی ، مادی ومعنوی ، جسمی وروحی ، عقلی وعاطفی وملازمه این وجود بایکدیگر

-خیرخواهی ، کمال جویی ،آرمانخواهی ، ظرفیت علمی نامحدود وکشش فطری انسان به سوی علم و دانایی ، جمال وزیبائی ، تقدیس وپرستش وخیراخلاقی

-زایندگی وقدرت ایمان درخلق ارزشهای معنوی وفضایل اخلاقی وایجاد روحیه استقلا ل ،حریت ،عزت نفس وتحکیم مناسبات انسانی درجامعه،

-تربیت پذیری آدمی وبه فعلیت درآمدن استعدادها وخلاقیتهای وی درطریق پی ریزی بنای جامعه ای موحد، عدالت خواه ، دانش طلب ، متکی برجهاد واجتهاد ،متصف به اعتدال و واقع بینی ونیز بهره مند ازمباحثات ومبادلات فکری ،نقادیها وتحقیقات علمی ،عبرت آموزیها وتجربه اندوزیهای تاریخی

-اصالت ارزشهای معنوی وفضائل اخلاقی درجامعه اسلامی وجایگاه والای تقوی ، علم وجهاد در تعیین مرتبه کرامت وفضیلت انسانها،

-تاثیرپذیری انسان از عوامل مثبت ومنفی محیط اجتماعی وآفات وموانع فرهنگی آن ومسوولیت نظام اسلامی درسالم سازی محیط ،تحقق قسط وعدل ، تامین حق مشارکت مردم درهمه امور باتوجه به لزوم زدودن علل وعوامل زمینه ساز کفرونفاق ، فقر وفساد ظلم واستبداد ،سلطه واستکبار

اندیشه ها ودیدگاه های و فتاوی حضرت امام خمینی (رضوان االله تعالی علیه (بعنوان بهترین شاخص ومعرف اسلام ناب محمدی(ص) وتمییز آن از انواع واشکال مختلف اسلام نمایی درداخل وخارج کشور ، برسیاست فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران حاکم است

دایره معانی ومصادیق کلماتی که درمتن مصوبه سیاست فرهنگی بکار رفته محدود به حدودی است که از مبانی اسلامی ودینی مجسم در خط فکری وفقهی امام و وصایای گرانقدرالهی سیاسی ایشان سرچشمه می گیرد. بنابراین اگر درسلسله کلمات و جملات این متن ، متشابهات ومبهماتی باشد ، محکماتی نیز هست که ارجاع آن به این ، گره گشای مشکل خواهد بود.

اندیشه ها و دیدگاههای امام درعرصه های عرفانی ، فرهنگی وهنری همانند عرصه های سیاسی اقتصادی واجتماعی ،راهنماو راهگشاست وبرسیاست فرهنگی وهنری کشور پرتوافکن خواهد بود .آنچه امام درباره انواع موسیقی ،فیلم ، سریال ، ورزش وامورديگری از این قبیل فرموده اند تابلو راهنماست. کلام و پیام آن بزرگمرد درباب فکر وفرهنگ برصحیفه دلها وکتیبه جانها نقش شده است

"فرهنگ مبداء همه خوشبختیها و بدبختیهای یک ملت است " خروج از فرهنگ بدآموز غربی ونفوذ وجایگزین شدن فرهنگ آموزنده اسلامی ،ملی وانقلاب فرهنگی درتما م زمینه ها درسطح کشور آنچنان محتاج تلاش وکوشش است که برای تحقق آن سالیان درا ز باید زحمت کشید " خطر

تحجرگرایان ومقدس نماهای احمق ،... کم نیست " درجمهوری اسلامی جز درموارد ی که اسلام و حیثیت نظام درخطر باشدآنهم با تشخیص موضوع از طرف کارشناسان دانا هیچکس نمی تواند رای خود رابر دیگری تحمیل کند.. ما اگر توانستیم نظامی برپایه های نه شرقی و نه غربی واقعی واسلام پاک ومنزه از ریاو خدعه وفریب رامعرفی نماییم انقلاب پیرو شده است . راه اصلاح یک مملکت فرهنگ آن مملکت است اصلاح باید از فرهنگ شروع شود .امیدواریم بشر به رشدی برسد که مسلسلها رابه قلم تبدیل کند . آنقدری که قلم وبیان درخدمت بشربوده است مسلسلها نبوده اند ... اسلام هم که امر فرمود ه است جها د بکنند . .. اساس براینست که دفاع ازحق بکنند وحق را و علم راجانشین مسلسل بکنند . تبلیغات که همان شناساندن خوبی ها وتشویق به انجام آن وترسیم بدیها ونشان دادن راه گریز ومنع ازآن از اصول بسیار مهم اسلام عزیزاست . چهارچوب اسلام ناب محمدی (ص) که درترسیم قهر وخشم وکینه مقدس وانقلابی علیه سرمایه داری غرب وکمونیسم متجاوزشرق است ونیز راه مبارزه علیه ریا وحیله وخدعه رابه مردم وبخصوص جوانان سلحشورمان نشان دهید این مساله که نظام دراهداف خودجدی است ودرصورت به خطر افتادن ارزشهای اسلامی باهرکس درهرموقعیت قاطعانه برخورد می نماید باید بعنوان یک اصل خدشه ناپذیر برای تمامی دست اندرکاران ومردم تبلیغ گردد.

-قانون اساسی به عنوان مظهری دیگر از بینش فرهنگ اسلامی وجلوه ای دیگر از افکار واندیشه های امام ورهبر، الهام بخش واستحکام بخش سیاست فرهنگی است . مفاد قانون اساسی خصوصاً آنچه دراصول دوم وهچنین هفتم تاسی ام درباب فرهنگ ولوازم اجتماعی وسیاسی آن آمده است وبه عبارت دیگر رهنمودهایی که درباره مسائل وموضوعاتی از قبیل فضایل اخلاقی ، کرامت انسانی ، آزادی

استقلال تجارب بشری ، تتبع وابتکار، آگاهیهای عمومی ، مشارکت مردمی ، امر به معروف ونهی ازمنکر ونظائر آن ذکر شده است ، برسیاست فرهنگی کشور حاکم بوده وخواهدبود

" **-سیاست ″ فرهنگی** به معنای عام وعرفی آن مجموعه ای ازاهداف ،مبانی .اصول ، اولویتها وخط مشی اجرای راشامل می شود، هرچند به معنای خاص فقط قسمت اخیر رابه ذهن متبادرمی سازد

اهداف:

اهاف کلی فرهنگی در نظام جمهوری اسلامی ونیز اهدافی که غرض وغایت تدوین این مجموعه راتحت عنوان سیاست فرهنگی مشخص می سازد به شرح ذیل است:

الف : اهداف فرهنگی جمهوری اسلامی

-1رشد وتعالی فرهنگ اسلامی انسانی وبسط پیام وفرهنگ انقلاب اسلامی درجامعه جهان

-2استقلال طلبی وزوال مظاهر منحط وبانی نادرست فرهنگهای بیگانه وپیراسته شدن جامعه از آداب ورسوم ومنحرف وخرافات

- 3به کمال رسیدن قوای خلاقه و شایسته وجود آدمی درهمه شئون وبه فعالیت درآمدن استعدادات خداداده واستحصال دفائن عقول وذخائروجودی انسان

- 4آراسته شدن به فضائل اخلاقی وصفات خدایی درمسیر وصول به مقام انسان متعالی

- 5تحقیق کامل انقلاب فرهنگی درجهت استقرار ارزشهای مورد نظر اسلام وانقلاب اسلامی درزندگی جمعی وفردی ونگاهبانی از آنها واستمرار حرکت فرهنگی برای رسیدن به جامعه مطلوب

- 6درک مقتضیات وتحولات زمان ونقد و تنقیح دستاوردهای فرهنگی جوامع بشری واستفاده از نتایج قابل انطباق بااصول وارزشهای اسلامی

ب : اهداف سیاست فرهنگی

-1تعیین وتدوین اصول راهنماو اولویتهای لازم الرعایه درحرکت فرهنگی کشور ورسمیت دادن به آن ، باالهام از آرمانها واعتقادات ، باتوجه به ظرفیتها و واقعیات وبا بهره گیری از تجربیات داخلی وجهانی وامکانات وابزارهای مختلف ومناسب

-2ایجاد وحدت رویه وهماهنگی فرهنگی درمیان دستگاههای مختلف نظام جمهوری اسلامی وبسیج امکانات ،تلاشهاو برنامه های فرهنگی درجهت پاسخگویی به نیازهای فرهنگی جامعه وهدایت تلاشهاو نیازهای موجود

-3تکیه وتاکید برآرمانها و ارزشهای معنوی وفرهنگ اسلامی وحفظ وترویج فرهنگ و بسیج تقویت روحیه وایثاروفداکاری درراه ارزش های مقدس اسلامی باتوجه به لزوم درک مقتضیات وتحولات زمان وهمچنین تقویت نقاط قوت ورفع نقاط ضعف ومهیاشدن برای مواجهه صحیح وهمه جانبه باضرورتها وتحولات

-4تمهید و تدارک لازم درجهت همسویی وعدم مغایرت طرحها وبرنامه های اقتصادی ، اجتماعی و غیرفرهنگی امادارای نتایج فرهنگی ، باسیاست فرهنگی کشور

-5تسهیل وتقویت اموربرنامه ریزی ،نظارت وارزیابی فرهنگی درعین حمایت ازتعدد ، تنوع وآزادی فعالیتهای فرهنگی مردمی ، مبادله ومرابطه فرهنگی میان بخشهای دولتی وغیردولتی درجهت افزایش تحرک ،جهاد واجتهاد فرهنگی ، ارتقاء دانش وآگاهی عمومی واعتلای روحیه ،تتبع ،تحقیق وابتکار

ج: اصول سیاست فرهنگی

اصول سیاست فرهنگی کشور که راهنمای مسوولان ومدیران وبرنامه ریزان وکارگزاران فعالیتهای فرهنگی خواهد بود بدین شرح است:

-1بازشناسی وارزیابی مواریث وسنن تاریخی وملی درعرصه های مختلف دینی ، علمی ، ادبی وهنری وفرهنگ عمومی ، ونگاهبانی از مآثر و مواریث اسلامی وملی وحفظ واحیاء دستاوردهای مثبت وارزشمند تمدن اسلام درایران

-2شناخت جامع فرهنگ ومدنیت اسلام وایران و ترویج اخلاق ومعارف اسلامی ومعرفی شخصیتها وعظمتهای تاریخ اسلام وایران

-3ارتباط فعال باکشورها وملتها وتحکیم پیوند مودت وتقویت همبستگی با مسلمانان وملل دیگرجهان

-4شناخت فرهنگ وتجربه های بشری و استفاده از دستاوردهای علمی وفرهنگی جهانی بابهره گیری از کلیه روشها وابزار های مفید ومناسب

-5تحکیم وحدت ملی ودینی باتوجه به ویژگیهای قوی ومذهبی وتلاش درجهت حذف موانع وحدت

-6تلاش مستمر درجهت رشد علمی وفرهنگی وفنی جامعه وفراگیرشدن امر سواد وتعلیم وتربیت

-7اهتمام به امرزبان وادبیات فارسی وتقویت وترویج وگسترش آن

-8بسط زمینه های لازم برای شکوفایی استعدادها وخلاقیتها وحمایت از ابتکارات وابداعات

-9پاسداری ازحریت وامنیت انسان درعرصه های گوناگون فرهنگی ،سیاسی،قضایی واقتصادی

-10فراهم ساختن شرایط وامکانات کافی برای مطالعه وتحقیق وبهره گیری از نتایج آن درهمه زمینه ها

-11تقویت تفکر وتعقل وقدرت نقادی وانتخاب درعرصه تلاقی وتعارب افکار

" -12مقابله باخرافات وموهومات ، جمود و تحجرفکری ، مقدس مآبی ، وظاهر گرائی ومقابله باافراط درتجددطلبی وخود باختگی دربرابر بیگانگان تحت شعار واقع گرایی"

-13ترویج روحیه قیام به قسط وعدالت اجتماعی

-14ارزش دادن به کارواهمیت بخشیدن به تلاش وکوشش درجهت استقلال وخوداتکایی درعین التزام به کفاف ، قناعت ومبارزه باروحیه اتراف واسراف وتبذیر

-15پرورش روح وجسم بااهتمام همه جانبه به امر ورزش وتربیت بدنی به عنوان یک ضرورت مهم اجتماعی

-16تقویت واحیاء ومعرفی هنراصیل وسازنده درتمامی عرصه ها وزمینه های سازگار باروح تعالیم اسلامی

-17اهتمام واقدام همه جانبه به منظور شناخت نیروها ونیازها ومقتضیات جسمی وروحی نسل جوان کشور وفراهم آوردن زمینه های مناسب ومساعد برای تکامل وتعالی شخصیت علمی وعقیدتی جوانان

و مسوولیت پذیری وحضور مستقیم ومشارکت هرچه بیشتر آنان درعرصه های مختلف حیات فردی واجتماعی

-18تقویت شخصیت وجایگاه واقعی زن مسلمان به عنوان ماد روترویج وفراهم آوردن زمینه های لازم برای ایفای نقش ورسالت اساسی خود به عنوان "مربی نسل آینده" واهتمام به مشارکت فعال زنان درامور اجتماعی ،فرهنگی ، هنری وسیاسی و مبارزه با بینش هاواعتقادات نادرست دراین زمینه

-19گسترش زمینه مشارکت ومباشرت مردم درامورفرهنگی ، هنری ، علمی واجتماعی وهمچنین حمایت از فعالیتها واقدامات غیردولتی به منظور همگانی شدن فرهنگ وتوسعه امورفرهنگی بانظارت دولت

-20اتخاذ سیاستهای ایجابی ومثبت درامورفرهنگی ، هنری ، اجتماعی وایجاد مصونیت برای افراد وجامعه ، واهتمام به جاذبه ورحمت وجامع نگری ودوراندیشی وشورومشورت وپرهیز ازخشونت وشتابزدگی ویکسونگری واستبداد رای

-21آموزش وتشویق برای تقویت روح اجتماعی ومقدم داشتن مصالح جمعی برمنافع فردی، احترام گذاشتن به قانون ونظم عمومی به عنوان یک عادت وسنت اجتماعی وپیشقدم بودن دولت دردفاع از حرمت قانون وحقوق اشخاص

-22تلاش برای شناخت ومعرفی ارکان هویت اصلی وملی به منظور این هویت وهمچنین به منظور استحکام واستمرار استقلال فرهنگی

-23گسترش روحیه نقدوانتقاد پذیری وحمایت از حقوق فردی واجتماعی برای دعوت به خیرو همگانی شدن امربه معروف ونهی ازمنکر برمبنای حکمت، موعظه حسنه ، شرح صدرو جدال به آنچه احسن است

-24توسعه واعتلای تبلیغات فرهنگی وهنری به نحو مناسب به منظور ترویج وتحکیم فضایل اخلاقی

-25توجه به فرهنگ وهنر روستابه منظور بالابردن سطح فرهنگی در روستاها وهمچنین تقویت خلاقیت های اصیل وباارزش روستائی وعشایری

د: منبهات درسیاست فرهنگی

-**1**تلقی نادرست از زهد وترک دنیا بصورتی که مغایر باتحرک ورشد وآینده نگری وپیشرفت اجتماعی باشد

-2بی اعتنایی به نظم عمومی وبدیبنی تاریخی که نسبت به دولت وجود داشته است

-3تصور مغایربودن شریعت اسلامی باهرگونه نوآوری ومبانیت داشتن تقوا وتعهد با تخصص

-4مخفی شدن فساد عقیده واخلاق

-5گرایش به راه حلهای شتابزده وخشونت آمیز درمورد مشکلات اجتماعی ومعضلاتی که نیازمندبه تحقیق وتدبیراست

-6تشبث به شرع برای فرار از قانون وبالعکس

-7توجیه تخلف از نظم اجتماعی به بهانه عدم سوء نیت

-8خودداری از قدرشناسی اجتماعی به بهانه پاداش اجتماعی وتوقع ایثار

-9عدم توجه کافی به مراتب خصائل مختلف انسانها وخوب یابددانستن آنان بطور مطلق

-10عدم توجه به نقش عوامل ومسائل اجتماعی ، سیاسی ، اقتصادی ومحیطی دراصلاح جامعه واکتفاکردن به وعظ ونصیحت درهدایت وتربیت دینی واجتماعی

-11مدون نبودن فلسفه سیاسی ونظر یه مدیریت درجامعه باوجود مبادی ومواداولیه لازم درمنابع فقه اسلامی

-12برداشت نادرست از بعضی مفاهیم دینی

-13تحت الشعاع قرارگرفتن حق درمقابل شخصیت

-14رواج بعضی خرافات درپوشش سنن قومی یاعقاید دینی

-15نقد ظاهری سنتهای خودی باتمسک به ظواهر ، سنتها وافکاربیگانه

-16ریاکاری ،نفاق ، تملق وخطر گسترش آن بصورت اخلاق اجتماعی

-17پرده دری ،حرمت شکنی ،قانون شکنی وجوسازی به عنوان یک وظیفه دینی یاحرکت انقلابی

-18سوءظن به مردم ومیل به تجسس درزندگی شخصی آنان وتفسیرنادرست اعمال آنها ومتهم کردن آنان

-19بی اعتنایی به اموروارزشهای ملی درجامعه ونیز بی حرمتی به فرهنگ وسنن اقوام وملل دیگر

-20نهی ازمنکرباتوسل به منکرات دیگر

-21بی توجهی نسبت به ارزشهای معنوی ، مبانی و مواضع اصولی وغفلت از فریضه دینی- اجتماعی امربه معروف ونهی ازمنکر

-22کارخودراملاک خوب وبددانستن وقوانین رابنابررای خود تفسیرواجرا کردن ودرمقابل کسی مسوول نبودن

-23غفلت از سوابق غربزدگی وریشه های التقاط وعدم توجه کافی به حل مسائل عصربارجوع به معارف دینی ومطرح نبودن شیوه های درک وفهم فرهنگهای دیگروطرق ارتباط باآنها

-24عوام زدگی وعوام فریبی باتکیه برباورها ، عادات و شیوه های نادرست رایج درجامعه به نام طرفداری ازمحروم یادفاع از دیانت

-25عدم اهتمام به تعاطی افکار وتبادل آراء و تمسک به روشهای غیرمنطقی دربرخوردباافکار دیگران وترجیح راه حلها وبرخوردهای سلبی درموارد غیرضروری

-26بازخواست نکردن ازکسانی که قوانین رابنا برر ای خود تفسیر واجرامی کنند

هـ: خط مشی فرهنگی که به منظور اجرای اصول سیاست فرهنگی باعنایت به فصول اهداف مبانی ومنبهات تنظیم شده ونشان دهنده "اولویت ها وسیاستهای کلی " "سیاستهای اجرائی " وهمچنین تعیین کننده " مراکز نظارت ،اجرا وهماهنگی ، میباشد از اینقراراست:

اولویتها وسیاستهای کلی

-1اولویت دادن به کودکان ونوجوانان وجوانان درکشور

-2اولویت دادن به کشورهاومجامع اسلامی وایرانیان درخارج ازکشور

-3اهتمام بیشتر به کشف استعدادهاو خلاقیتهای فرهنگی وهنری وآموزش وتربیت نیروی انسانی

-4حمایتهای معنوی ومادی ازمراکز وفعالیتهای فرهنگی وهنری وتامین اجتماعی ازباب فرهنگ وهنروتشویق آنان به آفرینشها وابداعات فرهنگی وهنری

-5اولویت دادن به اعتلای مقام زنان درسطح کشور باتوجه به مکانت والای زن ونقش اساسی زن مسلمان در تحکیم مبانی خانواده وبرنامه های اجتماعی، فرهنگی، علمی وهنری

-6ایجاد زمینه های مناسب جهت بهره گیری مطلوب ومتعادل فرهنگی وهنری از اوقات فراغت وتفریح

-7افزایش ظرفیت های مراکز فرهنگی بالحاظ نمودن رشد جمعیت کشور

-8تشویق سرمایه گذاری ومشارکت مردم وهدایت انگیزه های معنوی آنان درجهت تامین نیازهای بخش فرهنگ وهنروایجاد تسهیلات لازم دراین زمینه وتضمین حقوق سرمایه گذاران

-9کمک به تامین مواداولیه وتقویت صنایع تولید مواد و ملزومات فرهنگی وهنری

-10سازماندهی بازار وترویج محصولات فرهنگی وهنری واصلاح شبکه های توزیع

-11توجه به بازسازی ،نوسازی ،تجهیز وتوسعه ظرفیتهای تاسیسات ومراکز فرهنگی وهنری موجودواستفاده ازتکنولوژی جدید وارتباط جمعی وبهره برداری حداکثرازآن

-12تمرکز درسیاست گذاری ، عدم تمرکز دراموراجرائی وهماهنگی تشکیلات وفعالیتهای فرهنگی وهنری

-13تقویت ظرفیتهای پژوهشی و نظام آماری واطلاعاتی برای برنامه ریزی وارزشیابی فعالیتهای فرهنگی

-14سازماندهی وبهره برداری مطلوب از امکانات وتاسیسات فرهنگی وهنری نهادهای دولتی غیرفرهنگی وجلوگیری از دوباره کاریها درامور غیرضروری

-15تقویت ارتباط مناسب ومکمل میان بخش فرهنگی وبخش آموزش کشور ، بویژه درزمینه تربیت نیروی انسانی وگسترش فعالیتهای فرهنگی وهنری درمراکز آموزشی

-16اختصاص دادن درآمدهای حاصل ازخدمات وتولیدات فرهنگی و هنری واستفاده از آن دربازسازی وتوسعه بخش فرهنگ واطلع رسانی

-17آموزش متسمر نیروی انسانی ومدیران شاغل دربخش فرهنگ

فرهنگ وهنر

-18تاسیس مجتمع های فرهنگی ، هنری ، سینمایی وشبکه های توزیع وفروش زنجیره ای درسراسرکشور به منظور عرضه سریع وارزان محصولات وتولیدات فرهنگی وهنری

-19ایجاد ، تقویت وتجهیز کتابخانه های عمومی ، سالنهای سینما، تالارهای نمایش ، نگارخانه ها، موزه های هنری به تناسب جمعیت

-20تقویت وایجاد مراکز وتاسیساتی مانند هنرستانها ،فیلم خانه های ملی ، لابراتورومراکز سینمائی کشور، استودیوهای بزرگ ضبط موسیقی ایرانی ،شهرک سینمائی ، فرهنگستان علوم (گروه هنر) وشبکه سراسری خانه های فرهنگ وموزه

-21هدایت وترویج وآموزش عمومی هنر وادبیات بویژه هنرهای سنتی ملی واسلامی وبرگزاری جشنواره ها ومسابقات منطقه ای وسراسری با اختصاص جوایز وپاداشهای مناسب

-22کمک به افزایش تولید سینمایی وهنری ونیز نمایش فیلم واجرای تئاتر درمراکز آموزشی کارگری وکارمندی به منظور همگانی کردن فرهنگ واستفاده ازانواع آموزشهای تخصصی دولتی وآزاد

-23کمک به ایجاد کانونهای مخصوص نویسندگان وهنرمندان ومترجمان و روزنامه نگاران وخبرنگاران وتقویت جریانها وتشکلهای متعهد

-24وضع مقررات لازم برای حمایت قانونی از آثاروتولیدات فرهنگی، علمی وهنری

-25کمک به توسعه ارتباطات سازنده میان هنرمندان ونویسندگان ومحققان داخلی وخارجی

-26تشکیل وتقویت وتجهیز مراکز اطلاعات فرهنگی وهنری ومراکز حفظ وتنظیم اسناد ،مدارک وشناسنامه های فرهنگی وهنری

-27ایجاد وتقویت مجتمع های پژوهشی وتحقیقات کاربردی در زمینه ها وبخشهای مختلف فرهنگی

-28پژوهش در فرهنگ عامه وگویشهای مختلف وجایگزین کردن لغات واسامی مناسب فارسی

-29توسعه وتقویت کرسی های زبان وادبیات فارسی درمراکز علمی ودانشکده های داخل وخارج از کشور ونیز تقویت فرهنگستان زبان وادب فارسی وپاکسازی اماکن از واژه ها واسامی بیگانه

-30ذکر تاریخ هجری درمورد حوادث جهان اسلام و ایران پس از اسلام ونیز در موارد ضرورت ذکر تاریخ میلادی تاریخ هجری درکنار آنی نیز آورده شود

امکانات

-31تعیین جایگاه مناسب برای بخش فرهنگ درنظام بودجه ریزی کشور وتخصیص اعتبارات بنحوی که ثبات مالی لازم برای برنامه ریزی دراز مدت فراهم شود وفعالیتها وبرنامه های فرهنگی تابع تغییرات بودجه جاری کشورنباشد

-32استفاده ازامکانات بانک ها و صندوقهای قرض الحسنه درجهت تامین اجتماعی نویسندگان ، هنرمندان و محققان امورفرهنگی وهنری واختصاص صندوق وام وبیمه ویژه

-33برقراری مقررات لازم به منظور تخفیفها ومعافیت های ویژه مالیاتی وگمرکی برای همه دست اندرکاران امورفرهنگی وهنری واستفاده از خدمات عمومی وامکانات اولیه توسط آنان وتوسعه صادرات آثار فرهنگی هنری و ایجاد بازار آثارهنری درداخل وخارج به منظور بهره گیری معنوی وایجاد منابع درآمد

-34افزایش امکانات فرهنگی و هنری مناسب درمساجد ، حسینیه ها ، تکایا ،انجمن ها ودفاتر ومراکز فعالیت های مذهبی وتبلیغی به معنای اخص

-35حمایت از فعالیتهای فرهنگی وهنری مراکز مذهبی وتبلیغی درجهت سایست فرهنگی کشور وافزایش میزان بهره گیری مناسب از ظرفیتها وامکانات موجود آنها

-36اختصاس بخشی از تبلیغات شهری برای طرح مسائل وموضوعات فرهنگ عمومی درمورد محیط زیست ،بهداشت ، جمعیت ،مهاجرت ،تولید ، نظم ،قانون ،مصرف ونظائرآن

-37حمایت از مطبوعات وکمک به گسرتش وارتقاء کمی و وکیفی مطبوعات ودستیابی آنها به شیوه های مطلوب وجامع در انتشار اخبار ومطالب ونظرات منطقی مختلف بارعایت استقلال وآزادی درچهارچوب قوانین ونیز توسعه وتقویت فعالیت آنهادر داخل وخارج کشور

-38توسعه ، تقویت وتجهیز خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران

-39تاسیس وتقویت مرکز آموزش عالی تربیت نیروی انسانی لازم برای وسائل ارتباط جمعی همچنین تاسیس وتقویت نمایندگی های مطبوعاتی ووسائل ارتباط جمعی درخارج کشور به منظور بهره گیری از تجربه ها و تحقیقات داخلی وخارجی درعرصه فعالیتهای خبری وتبلیغی

-40افزایش پوشش جمعیتی وجغرافیائی صداوتصویر شبکه های استانی ،کشوری وبرون مرزی ونیز افزایش وارتقاء کمی وکیفی برنامه های صداوسیما متناسب بانیازهای تبلیغی وفرهنگی انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران

-41تقویت واحد مرکزی خبربابهره گیری لازم از دانش فنی جدید وانتخاب شیوه های موثر ومتنوع تبلیغاتی باتوجه به اصول وارزشهای اسلامی وانسانی

دانشگاه

-42بهره گیری از نظریات وتجربه های مسوولان ، دانشمندان ، استادان ودانشجویان درزمینه امور فرهنگی ،هنری ووسائل ارتباط جمعی وجهت دادن به پایان نامه ها ورساله های دانشجویان در زمینه تحقیقات وپژوهشهای فرهنگی مورد نیاز

تاریخ انقلاب اسلامی ودفاع مقدس

-43جمع آوری اسناد وآثار انقلاب اسلامی وتدوین وتکمیل تاریخ انقلاب

-44تاسیس وتقویت موزه های بزرگ وکوچک جنگ در مرکز ومناطق کشور وساختن بناهای یادبود وحفظ اسناد وآثار ونیز تدوین وتکمیل تاریخ دفاع مقدس

زیارت وسیاحت

-45توسعه ایرانگردی وجهانگردی وتولید مواد فرهنگی وهنری لازم برای معرفی مناطق زیارتی و سیاحتی ایران وبرنامه ریزی در زمینه جذب مسافرین خارجی وسیروسفر داخلـــی باافزایـــش بهره وری ازامکانات زیارتی ،سیاحتی وتفریحی کشور ، بارعایت قوانین وارزشهای مقدس انقلاب به منظور شناسایی فرهنگ وتمدن اسلام وایران

روابط خارجی

- 46ایجادوتحکیم ارتباط میان فرهنگستانهای جمهوری اسلامی ایران باسایر فرهنگستانها وگسترش انجمن های فرهنگی در ارتباط باسایر کشورها وتاسیس وتقویت مراکزی مانند رایزنی فرهنگی ، دانشگاه بین الملل اسلامی ومرکز تحقیقات فرهنگی بین الملل

- 47استفاده از مراکز علمی وفرهنگی غیررسمی وفعال درخارج بابهره گیری از تجارب نمایندگی های جمهوری اسلامی ایران در کشورهای دیگر وتامین حضور فعال وموثر جمهوری اسلامی ایران در صحنه های فرهنگی جهان بخصوص حج واماکن مذهبی وافزایش تولیدات فرهنگی وهنری برای خارج از کشور

- 48ارسال گروهها ومواد وامکانات فرهنگی وهنری برای نقاط مختلف جهان وتجهیز نمایندگی های فرهنگی ایران درجهت گسترش وافزایش حضورفرهنگی ، هنری ، تبلیغی ، خبری ومطبوعاتی جمهوری اسلامی ایران درصحنه بین الملل

سازمانهاومراکز نظارت ، اجراء وهماهنگی

- 49مسوولیت نظارت وایجاد هماهنگی های لازم دراجرای اصول سیاست فرهنگی برعهده شورای عالی انقلاب فرهنگی است که تحت ریاست رئیس جمهور انجام می گیرد.

- 50وزارتخانه های فرهنگ وارشاد اسلامی ، آموزش وپرورش، فرهنگ وآموزش عالی ، بهداشت ،درمان وآموزش پزشکی وزارت امورخارجه وسازمانهای صداوسیما وتربیت بدنی ، بطور اخص مجریان سیاست فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران می باشند.

تبصره الف – دستگاه های مزبور موظفند هرشش ماه یکبار گزارش عملکرد خودرا دراجرای سیاستهای فرهنگی به دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی تسلیم کنند

تبصره ب ـ سازمان برنامه وبودجه وسایر دستگاههایی که اجرای سیاست فرهنگی به نحوی باآنها ارتباط پیدامیکند یامنوط به پشتیبانی آنها است موظف به همکاری وایجاد تسهیلات لازم برای تحقق سیاست فرهنگی نظام می باشند.

تبصره ج – مراکز ودستگاههای فرهنگی وتبلیغاتی که به نحوی از بودجه دولتی وامکانات عمومی استفاده می کنند موظفند فعالیتهای فرهنگی خود را درچهارچوب سیاست فرهنگی کشور انجام دهند.

اصول سیاست فرهنگی طی جلسات متعدد مورد بحث وبررسی قرارگرفته ونهایتاً درجلسه شماره ۲۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۲۰/۰۵/۷۱ به تصویب نهائی رسید.

۲)سیاست تحقیقاتی کشور

مصوب یکصد و شصت و پنجمین جلسه مورخ سه شنبه، دوازدهم مهر سال یکهزار و سیصد و شصت و هفت شورای عالی انقلاب فرهنگی

شرح:

مقدمه – سیاست علمی و سیاست تحقیقاتی:

تمدن عظیم و شکوهمندی که در طی چهارده قرن در سرزمینهای اسلامی ، به خصوص کشور ایران ، پدید آمده است حاصل اهتمامی است که مسلمانان همواره به تحصیل علوم و معارف گوناگون داشته اند مسلمانان به حکم تأکیدی که کتاب آسمانی در حق علم و تفکر نموده و عزت و شرفی که برای علم و معرفت قائل شده و همچنین توصیه هایی که پیامبر اکرم و ائمه هدی – علیهم الصلوه و السلام – در فراگرفتن علوم کرده اند، بنای تمدن اسلامی را بر پایه یک سیاست کلی نهاده اند، سیاستی که خود دارای سه رکن بوده است . رکن اول این سیاست تحقیق و تحصیل علم است در هر جا که باشد، حتی در ثریا. انبوه ترجمه هایی که از قرن دوم هجری به بعد از زبانهای غیراسلام به زبانهای عربی و فارسی شده است و همچنین کتابهای جدید که دانشمندان مسلمان در رشته گوناگون تالیف کرده اند. نشانه بارزی است از همین شوق و علاقه ای که مسلمین به تحقیق و فراگرفتن علوم داشته اند .رکن دوم این سیاست کلی تعمیم علم و آموزش همگانی علوم بوده است . علوم و معارف در تمدن اسلامی اختصاص به گروه خاصی از دانشمندان نداشته است ، بلکه همه آحاد امت می توانستند از آنها بهره مند شوند. تاسیس مدارس و حوزه های متعدد علمی در سرتاسر تمدن اسلامی نشانه ای است از همین اهتمام برای تعمیم علم و آموزش آن به همگان و بالاخره رکن سوم سیاست مزبور نزدیک کردن علم به عمل و استفاده از نور علم در راه اعمال فردی و جمعی در جامعه اسلامی بوده است . همچنان که علم بی عمل را در تمدن اسلامی بی حاصل می دانستند، عمل بدون علم را نیز دور از خردمندی به شمار می آورند.

بر اساس همین سیاست کلی و ارگان سه گانه است که جمهوری اسلامی ایران سیاست جدید علمی و همچنین سیاست تحقیقاتی خود را تدوین می کند. سیاست تحقیقاتی خود جلوه و تفصیلی از رکن

اول سیاست علمی کشور، یعنی تحقیق و تحصل علوم است . برنامه ایی را که دولت جمهوری اسلامی ایران به منظور نیل به این هدف در پیش خواهد گرفت . شورای عالی انقلاب فرهنگی در هفت ماده و دو تبصره به شرح ذیل در یکصدو شصت و پنجمین جلسه خود به تاریخ سه شنبه ۱۲/۰۷/٦۷ تدوین و تصویب کرده است:

ماده ۱ – در جمهوری اسلامی ایران نفس تحقیق و کوشش برای کشف مطالب جدید و وجود محققان برای کشور محترم و ضروری محسوب می شود و لذا دولت مکلف است از راههای زیر به تقویت و توسعه تحقیقات و تشویق و ترغیب محققان اهتمام ورزد.

الف – رفع موانع تحقیق در همه زمینه های علمی و فرهنگی و فنی.

ب – تشویق و ترغیب محققان و حمایت مادی و معنوی از محققانی که تحقیقات ایشان برای تحقق اهداف جمهوری اسلامی ایران مفید و موثر تشخیص داده می شود.

ج – موظف نمودن سازمانها و مراکز تحقیقاتی کشور، مانند فرهنگستانها و سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ، به حمایت مستمر از محققان و انجمنهای علمی و تحقیقاتی در کشور. دولت در این راه اعتباراتی را بدین منظور در نظر گرفته است که از طریق سازمانها و مراکز یاد شده صرف خواهد کرد و در صورت لزوم به تأسیس مراکزی دیگر نیز مبادرت خواهد ورزید.

د – دانشگاهها و مراکز آموزش عالی نیز موظفند علاوه بر برنامه های جاری تحقیقاتی خود، هر ساله اعتباراتی را به منظور حمایت از تحقیقات آزاد استادان خود در نظر گیرند.

ماده ۲ – به منظور تحقق اهداف جمهوری اسلامی ایران و بهره گیری از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و استغنای کشور در علوم و فنون و صنایع و تولیدات کشاورزی و امور فرهنگی و

نظامی و نظایر آن ، دولت موظف است بر طبق برنامه مشخص از طریق زیر نسبت به انجام تحقیقات گروهی و سازمان یافته اقدام نماید. بدیهی است که تاسیس و توسعه و حمایت از مراکز تحقیقاتی برحسب اولویتی که در برنامه های کشور برای آنها قائل می شوند انجام خواهد گرفت.

طریق اول : دانشگاهها و مراکز آموزش عالی.

تحقیق همانا از وظایف اصلی دانشگاههاست و تحقیقات دانشگاه عمدتاً مشتمل است بر تحقیقات بنیادی و کاربردی اساسی که توسط دانشکده ها و مراکز تحقیقاتی وابسته به دانشگاه انجام می گیرد.

طریق دوم : مراکز تحقیقاتی وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی و صنعتی وابسته به دولت

به منظور انجام تحقیقاتی که اطلاق عملی دارند و به آنها تحقیقات کاربردی (applied) گفته می شود و همچنین تحقیقاتی که مفید توسعه است (development) ، وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی و صنعتی وابسته به دولت مکلفند در زمینه های اصلی فعالیت خویش هر یک به تأسیس مرکز تحقیقات کاربردی اقدام نمایند.

طریق سوم : مراکز تحقیقاتی غیردولتی

تقویت بنیه تحقیقاتی کشور و توسعه فعالیتهای تحقیقاتی و تقرب بیشتر به اهداف جمهوری اسلامی ایران مستلزم تأسیس و توسعه مراکز تحقیقاتی غیردولتی است . ولذا دولت موظف است از تأسیس اینگونه مراکز و موسسات و استمرار آنها حمایت کند.

تبصره : ضوابط کلی تاسیس مراکز و موسسات تحقیقاتی را شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب خواهد کرد.

ماده ۳ – دولت مکلف است جایگاه مناسب "محقق " را در تشکیلات دولت و مراکز تحقیقاتی و دانشگاهها تعریف نماید و بر طبق برنامه مشخصی نسبت به تربیت محقق از طریق دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی و اعزام دانشجو به خارج و هم چنین برگزاری دوره های کوتاه مدت در داخل و خارج اقدام نماید.

ماده ٤ – به منظور حمایت مالی از محققان و مراکز تحقیقاتی و تامین اعتبارات لازم جهت تحقیقات ضروری همه ساله درصد مناسبی از تولید ناخالص ملی کشور در نظر گرفته خواهد شد. میزان و نحوهٔ هزینه این اعتبارات و کمکها را شورای پژوهشهای علمی کشور تعیین خواهد نمود.

ماده ٥ – نظر به اهمیتی که کسب "اطلاعات علمی " در توسعه تحقیقات دارد، دولت موظف است نسبت به تاسیس شبکه اطلاعات علمی در کشور اقدام عاجل به عمل آورد و از برای تأمین اعتبارات سالیانه ریالی و ارزشی برنامه ریزی کند و در حق آن اولویت قائل شود.

ماده ٦ – در سیاست تحقیقاتی کشور به تاسیس و تقویت فرهنگستان علوم اولویت داده می شود تا فرهنگستان بتواند هر چه زودتر و شایسته تر به تدوین سیاستهای آموزشی و پژوهشی و ارتقاء سطح دانش در کشور مبادرت ورزد.

ماده ۷ – شورای پژوهشهای علمی موظف است که روشهای استفاده از نتایج تحقیقات را تعیین کند و برنامه های اجرایی خاصی را به منظور تبیین سیاستهای تحقیقاتی تدوین نماید.

تبصره : وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف است با عنایت تام به این مصوبه در حق وظایف و اختیارات و ترکیب شورای پژوهشهای علمی کشور تجدید نظر کند و آیین نامهٔ جدیدی را تدوین و به جهت تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی تقدیم نماید.

۳)راهکارهای اجرایی ارتقای علم و فناوری کشور

شرح:

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسهٔ ۵۳۰ مورخ ۱۳۸۲/۹/۲۵ ، پیرو تصویب گزارش ارزیابی علم و فناوری، به پیشنهاد هیئت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی، راهکارهای اجرایی ارتقای علم و فناوری کشور را به این شرح تصویب کرد:

1ـ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ظرف مدت چهار ماه با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور منابع اعتباری و درآمدهای لازم برای اعضای هیأت علمی را بررسی و پیشنهاد مشخصی برای ترمیم و اصلاح حقوق و مزایای آنان به هیئت دولت ارائه دهند.

2ـ به منظور تأمین و حفظ حقوق معنوی و مادی دانشمندان و محققان، مخترعان، مکتشفان و مؤلفان، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و قوهٔ قضائیه در مدت شش ماه با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی لایحه قانونی ثبت مالکیت‌های معنوی را تهیه و تدوین نموده و به هیئت دولت ارائه دهند .

تبصره ۱: لایحه قانونی شامل کلیه حقوق معنوی از جمله حق اختراع، اکتشاف، تألیف و نظایر آن بشود .

تبصره ۲: در تدوین لایحه از تجارب سایر کشورها استفاده شود و مفاد آن با مقررات و عرف بین‌المللی هماهنگ باشد.

3ـ به منظور تسهیل فعالیت‌های پژوهشی و واگذاری اختیارات کافی به محققان برجسته، کمیته اصلاح مقررات پژوهش با عضویت نمایندگان شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی و بانک مرکزی تحت نظر معاون اول رییس جمهور تشکیل شود و در خصوص حذف تشریفات اضافی برای ورود تجهیزات تحقیقاتی و تسهیل امور پژوهشی تصمیم‌گیری و از طرق قانونی اقدام نماید.

4ـ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور نسبت به شفاف‌سازی اعتبارات تحقیقات، نحوه توزیع اعتبارات بخش تحقیقات، جلب مشارکت بخش غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در امر تحقیقات و رسیدن به اهداف کمی سهم اعتبارات پژوهشی از تولید ناخالص داخلی مندرج در فصل یازدهم قانون برنامه سوم توسعه اقدامات لازم را با توجه به نتایج گزارش ارزیابی کلان علم و فناوری کشور به عمل آورده و نتیجه را ظرف مدت شش ماه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

٤)راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ٥٦٦ مورخ ٨٤/٥/٤ در چارچوب اصول و مبانی روشهای اجرایی گسترش فرهنگ عفاف (مصوب جلسه ٤١٣ مورخ ٧٦/١١/١٤) راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف رابه شرح ذیل تصویب نمود.

1ـ توسعهٔ فرهنگ کنکاش و تفکر در مفاهیم دینی توسط جوانان به منظور پذیرش درونی و قلبی وعمل به آنها

2ـ تبیین دائمی جایگاه والا و پر اعتبار زن در اسلام و مقایسه آن با سایر مکاتب به منظور احساس برتری شخصیت زن مسلمان نسبت به زنان سایر مکاتب و پرهیز از روی آوردن به جاذبه‌ها و شخصیت‌های کاذب؛

3ـ تقویت بنیهٔ اعتقادی، اخلاقی و اصول و مبانی تربیت برای والدین، خصوصاً مادران نسبت به امر عفاف و حجاب و ایجاد حساسیت در آنها نسبت به آسیب های ناشی از عدم رعایت آن برای خود،خانواده و فرزندان؛

٤ـ اتخاذ تدابیر مناسب جهت جذب، تربیت و به کارگیری نیروی انسانی شایسته نظیر مدیران، معلمین و اساتید معتقد و عامل به رعایت حجاب و عفاف در کلیهٔ مراکز اداری و آموزشی؛

5ـ تبیین آموزه‌های دینی در خصوص ضرورت رعایت اصول حیا و عفت متناسب با قابلیت‌ها و ویژگی‌های زنان ومردان وایجادتعادل درروابط اجتماعی آنها.

؛6ـ احیاء و ترویج سنت حسنه امر به معروف و نهی از منکر؛

۷ـ ارتقاء سطح آگاهی جوانان در خصوص ارتباطات صحیح انسانی و اخلاقی بین آنها و حفظ حدودعفاف وحجاب درجامعه وخانواده؛

8ـ تبیین فلسفه و پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب درعرصه‌های مختلف زندگی و اثرات منفی عدم رعایت آن در سست کردن بنیانهای اخلاقی خانواده وجامعه

؛9ـ تبیین دیدگاه اسلام در خصوص عفاف، پوشش، حجاب و ضرورت بیان ، فلسفه، احکام و دستاوردهای مثبت رعایت آن در جامعه متناسب با شرایط سنی جوانان و نوجوانان با شیوه‌های جذاب؛

10ـ توجه دادن به رعایت و نیز باور پوشش نه به عنوان یک اجبار اجتماعی بلکه به عنوان یک ارزش انسانی، دینی و معنوی و یک باور قلبی جهت مصونیت از زشتی ها و آسیب‌های اجتماعی؛

11ـ افزایش آگاهی والدین نسبت به رعایت حجاب و عفاف خصوصاً در خانواده و نقش الگویی آنان دراین امر؛

12ـ اهتمام جدی نهاد خانواده نسبت به تأمین نیازهای عاطفی و شخصیتی فرزندان به ویژه دختران و تأثیر آن در شکل گیری هویت دینی و اجتماعی آنها؛

13ـ تبیین نقش عفاف و حجاب در تقویت هویت ملی و فرهنگی جوانان و تأثیر آن بر استقلال فرهنگی وسیاسی کشور؛

١٤ـ تقویت روحیه تعادل در جوانان در رویکرد آنان به مدگرایی و بیان مستدل و منطقی اثرات و پیامدهای مدگرایی افراطی و پرهیز از تقلید کورکورانه از مدهای غربی و تقویت مدگرایی ملی؛

15ـ تبیین ریشه‌های تاریخی و فرهنگی و نشانه های روشن از وجود حجاب و پوشش در ادیان الهی وجوامع دارای سابقه تاریخی وتمدن فرهنگی؛

16ـ زمینه سازی اجتماعی مناسب برای دختران و پسران جهت کشف، هدایت و بروز قابلیت‌ها و توانمندیها و تأمین مطالبات خود به منظور جلوگیری از بروز جلوه‌گری‌های نامناسب در حیطهٔ فرهنگعفافوحجاب؛

17ـ اختصاص بخشی از موضوعات تحقیقاتی به بررسی «زمینه، علل و موانع گسترش فرهنگ عفاف و حجاب در جامعه» و بررسی تأثیرات محصولات فرهنگی کشور بر این موضوع؛

18ـ تشویق و ترغیب خانواده‌ها و جوانان به ازدواج آسان و آشنا نمودن آنان با معیارهای شرعی

انتخاب همسر، حقوق و وظایف یکدیگر، تقویت روحیهٔ ساده زیستی و قناعت پیشگی در زندگی؛

19ـ تقویت هماهنگی بین دستگاه‌های ذیربط در برنامه‌ریزی و تأمین امکانات لازم جهت رفع مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی موجود بر سر راه ازدواج جوانان؛

20ـ توسعهٔ فعالیت‌های بنیادهای ازدواج به منظور جلب مساعدت دولت و خیرین در امر ازدواججوانان؛

۲۱ـ ارتقای مهارتهای فنی و حرفه‌ای و توانمندیهای جوانان جهت توسعهٔ طرح‌های خود اشتغالی و آشنایی با بازار کار و زمینه‌های مختلف فعالیت به عنوان زمینه ساز ازدواج، تشکیل خانواده ونهایتاًتوسعهٔفرهنگ عفاف؛

۲۲ـ اهتمام جدی مراکز فرهنگی و کلیهٔ رسانه‌های کشور نسبت به ارائه الگوی مطلوب از عفاف و حجاب در محصولات فرهنگی خود) فیلم، سریال، تئاتر و...) و پرهیز از ایجاد تضاد و تناقض برای جوانان دراین امر؛

23ـ جذب، تربیت و بکارگیری نیروی انسانی آگاه و عامل به مبانی دینی عفاف و حجاب در برنامه‌های فرهنگی وتبلیغی؛

۲٤ـ جهت دهی و تقویت امر عفاف و حجاب با استفاده از قابلیت‌ها و ظرفیت سازمان ها، احزاب،تشکل‌های غیردولتی وهیئتهای مذهبی درکشور؛

۲۵ـهدایت تبلیغات تجاری به سوی استقلال فرهنگی واقتصادی؛

26ـ سازماندهی مبلغان آشنا به اصول و مبانی فرهنگ عفاف و حجاب به روش‌های صحیح تبلیغ واستفاده بهینه از آنها در مجامع دینی و خودجوش مردمی؛

۲۷ـ نظارت دقیق و همه جانبه در امر تولید و نشر کتاب، مطبوعات و مجلات سینمایی در خصوصرعایت حریم عفاف و حجاب از نظر محتوایی و شکلی

؛28 ـ تبیین ضرورت رعایت حجاب و عفاف توسط زنان و مردان در برنامه های فرهنگی، تبلیغی و هنری و پرهیز از یک سونگری؛

29ـ الگوسازی و ایجاد گرایشات عمیق و پایدار نسبت به امر حجاب و عفاف از طریق معرفی سیره عملی معصومین (ع)، بزرگان علمی و ادبی و فرهنگی، منطبق با مقتضیات زمان و مکان و شرایط سنی جوانان

۳۰ـ تبیین عدم مغایرت پوشیدگی، حجاب و عفاف با حضور و فعالیت‌های اجتماعی زنان و رفع شبهه تعارض بین آن دو؛

۳۱ـ توسعهٔ ارتباطات و تبادل اطلاعات بین دستگاه‌های مختلف آموزشی، فرهنگی و تبلیغی در جهت تبیین و تعیین حدود و ضوابط هماهنگ در رعایت عفاف و حجاب در ارائه برنامه ها و کالاهای فرهنگی؛

32ـ تربیت و توسعهٔ نیروی انسانی مؤمن، کارآمد و آشنا به مسائل فرهنگی ـ تبلیغی در امر عفاف و حجاب و پرهیز ازبرخوردهای خشن، فیزیکی و تحقیر آمیز با متخلفین

33ـ هماهنگی و وحدت رویه مستمر و پایدار در برخورد با ناهنجاری‌های فرهنگی توسط دستگاه‌های مختلف در چارچوب قانون؛

۳٤ـ ارتقای سطح آگاهی وایجاد حساسیت در مدیران نسبت به توسعهٔ فرهنگ عفاف و حاکمیت ارزش‌های اخلاقی درمجموعه‌های تحت مسئولیت آنها؛

۳۵ـ طراحی و اجرای فعالیت‌های فرهنگی در مراکز تبلیغی، آموزشی و فرهنگی در راستای توسعهٔ امر عفاف و حجاب

؛36ـ ترغیب مسئولین و مدیران نسبت به مناسب‌سازی فیزیکی و فرهنگی محیط کار در ادرات، بانک‌ها، مدارس، دانشگاه‌ها، شرکت‌های خصوصی برای شاغلین و مراجعین؛

37ـ توسعه و تنوع بخشی به الگوهای مناسب حجاب و تبلیغ آن توسط رسانه‌ها به منظور اقناع روحیه تنوع طلبی و حس زیبا شناختی جوانان ضمن ترویج و تشویق چادر به عنوان حجاب برتر و پرهیز از تحمیل و اجباری کردن یک الگوی ثابت از حجاب

؛38ـ توجه دستگاه‌ها و نهادهای فرهنگساز به مد به عنوان مؤلفه‌ای نوین و تأثیر گذار در جهت‌دهی به نوع پوشش و آراستگی جوانان؛

39ـ تشویق وترغیب و تبلیغ نمادها و الگوهای لباس ایرانی و بومی مناطق مختلف کشور و ممانعت از تبلیغ الگوهای مغایر با فرهنگ ایرانی ـ اسلامی؛

40ـ اتخاذ تدابیر لازم جهت تولید و توزیع اقلام مورد نیاز جامعه در رعایت حجاب؛

41ـ ایجاد زمینه‌های دسترسی عمومی به پارچه و لباس منطبق با الگوهای ایرانی ـ اسلامی و حمایت از طراحان و تولید کنندگان آن؛

٤٢ـ ایجاد زمینهٔ تبادل فرهنگی ملل اسلامی از طریق ارائه الگوها ونمادهای پارچه و لباس ایرانی ـ اسلامی؛

43ـ فراهم ساختن زمینه‌های امکان رقابلت برای تولید کنندگان داخلی و حمایت مالی از آنها؛

44ـ تقویت فرهنگ استفاده از پارچه و لباس‌های منطبق با الگوهای ایرانی ـ اسلامی؛

٤٥ـ تهیهٔ مقررات لازم برای جلوگیری از واردات پارچه و لباس غیر متناسب با فرهنگ عفاف و حجاب؛

46ـ به منظور ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در امر ترویج و گسترش فرهنگ عفاف و حجاب در جامعه کمیته ترویج و گسترش فرهنگ عفاف با عضویت ۲۲ سازمان در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل خواهد شد و گزارش عملکرد آن هر شش ماه یکبار به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه خواهد گردید.

47 ـ کمیتهٔ ترویج و گسترش فرهنگ عفاف موظف است حداکثر ظرف مدت دو ماه راهکارها، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی و نقش دستگاه‌های ذیربط در این خصوص را تهیه و تصویب نموده و به اطلاع شورای عالی انقلاب فرهنگی برساند

۵)سیاست های مقابله با تهاجم فرهنگی

مصوب چهارصد و پنجاه و نهمین جلسه مورخ سه شنبه، بیست و چهارم اسفند سال یکهزار و سیصد و هفتاد و هشت شورای عالی انقلاب فرهنگی

شرح:

مقدمه:

مفهوم تهاجم فرهنگي

تهاجم فرهنگي عبارت است از تلاش برنامه‌ريزي شده و سازمان يافته تمام يا بخشي از يک يا چند گروه اجتماعي - فرهنگي يا ملت يا جامعه يا تمدن و يا دولت، براي تحميل مباني و اصول اجتماعي، باورها، ارزشها، اخلاقيات و رفتارهاي مورد نظر خويش بر ساير گروهها و جوامع و ارائه

اطلاعات انبوه به ملتها و تغيير در نظام و ارزش‌هايشان، بطوري كه تصميم‌گيري‌ها در كشور مورد تهاجم منجر به تأمين سياسي و اقتصادي و ...كشورهايي بشود كه از اين حربه استفاده مي‌كنند.

هدف از تهاجم فرهنگي كنترل فرآيند تصميم‌گيري و شيوه اطلاع‌رساني و تغيير در نظام ارزشهاست كه منجر به استيلاي سياسي و اقتصادي آنها مي‌شود، بدين ترتيب كه » مهاجم فرهنگي « سعي مي‌كند با استفاده از برتري اقتصادي، سياسي، نظامي، اجتماعي و فن‌آوري، به مباني انديشه و رفتار يک ملت هجوم آورد و با تحديد، تضعيف، تحريف و احيانانفي و طرد آنها، زمينه حاكميت انديشه، ارزشها و رفتارهاي مطلوب خويش را فراهم آورد. اساسا كالاهاي فرهنگي اين گروه دو دسته است كه يكي مصرف داخلي دارد و ديگري كالاهاي مصرفي صادراتي است كه پوچ‌گرايي و فساد را رواج مي‌دهد و در واقع در اثر تهاجم اين نوع اخير از كالاها در كشورهاي مقصد فرهنگ مهاجم به اين كشورها راه مي‌يابد. براي مثال مي‌توان به ويژگي اخلاق كار اشاره نمود كه هيچ‌گاه به كشورهاي مورد تهاجم منتقل نشده است. اين ترويج از طريق زور نيست بلكه با بهره‌گيري از قوانين بازتابهاي شرطي است كه انسان بر طبق آن به محركهاي خارجي پاسخ مي‌دهد.

بنابراين، تهاجم فرهنگي به مفهوم نفي هويت فرهنگي و ملي كشور مورد هجوم، براي برقرار كردن سلطه فكري و فرهنگي از طريق تغيير باورها، رفتارها، روشها وآداب و رسوم زندگي فردي و اجتماعي آن ملت، منطبق با الگوهاي فرهنگ مهاجم خواهد بود.

خرده فرهنگها

در درون هر فرهنگ الگوهاي متنوعي قابل مشاهده است كه جامعه‌شناسي به آنها خرده فرهنگ مي‌گويد. خرده فرهنگ، فرهنگ بخشي از جامعه است كه در عين اينكه با فرهنگ كل جامعه پيوند

دارد داراي ويژگيهاي منحصر به خود نيز مي‌باشد. تنوع خرده فرهنگها كه گاه توأم با تعارض با يكديگر نيز هست مي‌تواند زمينه ساز تهاجم فرهنگي باشد. اگر تمدن و مدنيت‌پذيري را مجموعه‌اي از اندوخته‌هاي معنوي و مادي جامعه بدانيم خرده فرهنگها بخشي از مدنيت و تمدن جامعه را شامل مي‌شوند كه اسباب گسست فرهنگي را فراهم مي‌آورند.

ويژگيهاي تهاجم فرهنگي در جامعه داراي دو بعد سخت افزاري يا ساختاري (اسباب تهاجم فرهنگي) و بعد كاركردي (شامل زمينه‌هاي بروز تهاجم فرهنگي) است. بعد كاركردي داراي دو بخش است كه بخش دوم آن نيز به شرح زير داراي تقسيماتي است.

-1خانواده

-2جامعه

-2-1كودكان (دختران ، پسران)

-2-2نوجوانان (دختران، پسران)

-2-3جوانان (دختران، پسران)

-2-4جامعه زنان (مادران)

-2-5جامعه‌مردان (پدران)

هر يک از اين زيرگروهها داراي خرده فرهنگهايي هستند كه عموما در تعارض با يكديگر عمل مي‌كنند. حوزه تأثيرپذيري تهاجم فرهنگي از طريق خرده فرهنگها را مي‌توان در عدم دستيابي به عزم و وحدت ملي بازشناخت.

تهاجم و تبادل فرهنگي

فرهنگ در وجه پويايي و خلاقيت، كاركردهاي متفاوتي دارد. تبادل و تعامل فرهنگي از جمله اين كاركردهاست. آنچه ما تهاجم فرهنگي مي‌خوانيم وجهي خاص از كاركرد ويژه يک فرهنگ در برابر فرهنگ ديگر است؛ وجهي كه در آن فرهنگ مهاجم با تلاش براي تسلط بر فرهنگ مورد تهاجم، فرآيند دوسويه تعامل را به كشمكشي مخرب بدل مي‌كند. كاركرد اين فرآيند ، با لحاظ تبيين يكي از ويژگيهاي مهم فرهنگها، يعني تبادل و تعامل، بهتر شايان درک خواهد بود.

-تبادل فرهنگي، آموختن و فراگرفتن انتخابي پاره‌اي از انديشه‌ها و رفتارها از فرهنگهاي ديگر به وسيله عموم افراد يک جامعه است.

-در تبادل فرهنگي، هدف، بارور كردن و كامل نمودن فرهنگ ملي است، ولي هدف تهاجم فرهنگي، تسلط بر فرهنگ ديگر و خود باخته و دنباله‌رو نمودن آن و احيانا، از بين بردن فرهنگ ديگر است.

-تبادل فرهنگي با آگاهي و اراده است، ولي تهاجم فرهنگي با تحميل خودآگاهانه يا ناخودآگاهانه انجام مي‌شود.

-در تبادل فرهنگي، فرهنگها گيرنده عناصر مطلوب فرهنگي يكديگرند، اما در تهاجم فرهنگي، فرهنگ مهاجم هنجارها، باورها و ارزشهاي خود را كه در فرهنگ مورد تهاجم نامطلوبند، بر فرهنگ مورد تهاجم تحميل مي‌كند.

-تبادل فرهنگي، با اتكاء به نقاط قوت فرهنگها انجام مي‌شود، ولي تهاجم فرهنگي، با اتكاء به نقاط قوت فرهنگ مهاجم و نقاط ضعف فرهنگ مورد تهاجم به وقوع مي‌پيوندد.

در زمينه شناسايي مرز ميان تبادل فرهنگي و تهاجم فرهنگي، چگونگي انتخاب و تعيين، اصول زير، نقش محوري دارد:

-1اصل گزينش.

اين سؤال از ديرباز فراروي انديشمندان غيرغربي بوده است كه در برابر فرهنگهاي بيگانه چه موضعي بايد اتخاذ كرد؟ گروهي كه شيفته فرهنگ جديد اروپايي بوده‌اند، حتي بعضا با نيت خدمت به مردم و كشور خويش، تسليمي بي‌چون و چرا و استحاله كامل در فرهنگ غربي را توصيه كرده‌اند و گروه ديگر، خزيدن به كنج انزوا و محبوس نمودن خود در حصار جزميت را توصيه كرده‌اند، اما راه صحيح آن است كه آنچه مفيد و مثبت است را به فرهنگ خودي جذب كرد و در عين حال از آفات و ناهنجارهاي فرهنگهاي ديگر پرهيز نمود. تشخيص خوبها و بدها نيز، بايد براساس معيارهاي ارزشي فرهنگ خودي سنجيده شود.البته آنچه در فرهنگ خودي قابل ذكر است، اينكه در فرهنگ خودي نيز مي‌تواند ارزشهاي منحطي وجود داشته باشد. رژيم قبل نيز از طريق برخي اقدامات ظاهري و مضحک سعي داشت نشان دهد كه حافظ فرهنگ خودي است.

-2اصل تحصيل و جذب

گزينش ويژگي‌هاي مثبت فرهنگ‌هاي ديگر، به تنهايي نمي‌تواند نقشي مؤثر دربالندگي و رشد فرهنگ ايفا كند. از طرف ديگر، اتكاي صرف به گزينش مزبور، فرهنگ را آسيب‌پذير خواهد ساخت. پس از گزينش يک جزء فرهنگ ديگر، بايد آن جزء تجزيه و تحليل و سپس سنخيت آن با فرهنگ خودي سنجيده شود، تا بتواند در مجموعه فرهنگ خودي ثبوت و قرار يابد.

-3اصل توليد فرهنگي

سومين اصل در نظريه تعامل فرهنگي، توليد فرهنگي است. يعني فرهنگي بالنده است كه علاوه بر پاسخگويي به « سوالات موجود» ، «سؤال‌ساز» نيز باشد. در اين مقام، فرهنگ از حالت «واكنشي» صرف خارج و به جايگاه «كنشي» صعود مي‌كند.

با توجه به سه اصل فوق در تعامل فرهنگي، درمي‌يابيم كه تعامل، گزينش صرف يا تسليم در برابر فرهنگ بيگانه نيست، بلكه فرآيندي است كه در آن، فرهنگ خودي با توجه به غَناي دروني خويش و با درنظر داشتن نيازهاي خود، جزئي از فرهنگ بيگانه را گزينش و تحليل كند و آن را در قالب يک بازتوليد فرهنگي، همگون و هم‌سنخ با ماهيت خود، به كار مي‌گيرد؛ اما اگر هر يک از اين سه اصل و يا جملگي از جريان تعامل خارج شوند و قدرت فرهنگي فرهنگ بيگانه در اين دادوستد اعمال و حاكم شود، پديده‌اي شكل مي‌گيرد كه آن را «تهاجم يا هجوم فرهنگي» مي‌ناميم.

فرهنگ مهاجم، فرصت گزينش ، شناخت و تجزيه و تحليل مواد تشكيل دهنده خود(ارزشها، مباني، معيارها و...) را به فرهنگ مورد هجوم نمي‌دهد، بلكه با برخورداري از قدرت تهاجمي خود، ارزشها و معيارهايي را بر آن تحميل مي‌كند، كه گاه حتي در حيطه سرزمين خودش نيز فاقد مطلوبيت و مشروعيت است.

تعامل فرهنگي، عاملي در جهت رشد، شكوفايي و غني‌شدن فرهنگهاست. ولي هجوم فرهنگي، ارزشها و معيارهاي مذهبي و ملي فرهنگ مورد هجوم را از ساحت آن زدوده و يا تضعيف مي‌كند و فرهنگي با ارزشهاي مغاير و متضاد با گذشته جانشين مي‌سازد.

هدف هجوم فرهنگي، كمرنگ كردن و در صورت امكان، هدم و نابودي باورها و ارزشهاي فرهنگي و جانشيني ارزشهاي مورد نظر خويش است. در حالي كه تعامل فرهنگي، غناي فرهنگهاي متعامل را افزايش مي‌دهد و با آشنا نمودن فرهنگها با يكديگر، افقهاي ديد آنها را وسعت مي‌بخشد و آنها را رساتر مي‌سازد. تهاجم فرهنگي با انگيزه ايجاد دگرگوني‌هاي مطلوب در بخشهاي اساسي، فرهنگ مورد تهاجم (شناختها، باورها، ارزشها، گرايشها، رفتارها و كردارها) صورت مي‌گيرد.

بنابراين، هنگامي كه فرهنگي از وجه تعامل با فرهنگ‌هاي ديگر خارج شود و از راههاي اعمال قدرت، چون غالبيت سياسي يا اقتصادي و در نهايت با قدرت فرهنگي سعي در تحميل ارزشهاي خود به فرهنگ ديگر نمايد، كاركرد فرهنگ غالب را « تهاجم فرهنگي » مي‌نامند. هدف تهاجم ترويج بخشي منحط و غيركارآمد از فرهنگ است. اگر مصداق يک تهاجم استيلاي فرهنگي برتر بر فرهنگي منحط باشد، پسنديده است، مانند آنچه در صدر اسلام مسلمين انجام دادند.

مراحل و ابعاد تهاجم فرهنگي

-1شناخت ملتها

طبيعي است كه نفوذ در هر جامعه و بهره‌برداري بيشتر و بهتر از آن وتربيت هر ملت به صورت دلخواه، مستلزم شناخت زبان، تاريخ و جغرافيا، آداب و رسوم آن جامعه و آگاهي از روحيات و خصلتها و باورها و اعتقادات آن ملت است. از اين رو كشورهاي سلطه‌گر براي پيشبرد اهداف خود مجبورند وضع گذشته و حال جوامع مورد نظر را مطالعه كنند ودر اين راه از علوم گوناگون به خصوص علوم اجتماعي و جامعه‌شناسي بهره جويند.

مهاجمان فرهنگي به تجربه دريافته‌اند كه براي گشودن زمينه تسلط بر ملتها بايد در وهله اول فرهنگ آن جوامع را مطالعه كنند و شناخت جامعه‌شناسانه و روان‌شناسانه قوي از مردم آنها به دست آورند. اين ويژگي تهاجم، اصلي‌ترين شناسه توسعه‌طلبي و فرهنگ ستيزي نظام سرمايه‌داري است، كه در رأس مهاجمين به فرهنگ ساير ملل، فعال است.

-2بي‌هويت كردن و از خود بيگانه ساختن ملتها

براي اينكه ملتها وابستگي به فرهنگ سرمايه‌داري را بپذيرند و تقليد و پيروي از الگوهاي آن را از ضروريات اجتناب ناپذير زندگي خود بدانند، لازم است كه احساس كنند خود چيزي ندارند و يا آنچه دارند بي‌ارزش و غير مفيد است. اين خودكم‌بيني و احساس نيازمندي سبب مي‌شود، دست نياز به سوي دنياي سرمايه‌داري دراز كنندو براي جبران عقب‌ماندگي و رسيدن به قافله تمدن، فرهنگ سفارشي آنها را بپذيرند. لذا براي ايجاد آن احساس و نياز، نظام سرمايه‌داري اقدام به بي‌اعتبار ساختن فرهنگ بومي و از خود بيگانه ساختن ملتها مي‌كند و براي دستيابي به اين هدف از راهها و ابزارهاي گوناگوني بهره مي‌گيرد، كه مهمترين آنها به قرار زير است:

-2-1تضعيف باورها و اعتقادات مذهبي

رفتار انسان، محصول انديشه و بينش اوست كه مجموعه جهان‌بيني، رفتار و افكار انسان را شكل مي‌دهد. در جامعه اسلامي هر فرد مسلمان براساس جهان‌بيني اعتقادات و باورهاي مذهبي خويش رفتار مي‌كند و مهاجم فرهنگي درصدد است اين باورها و انديشه‌ها را تضعيف و تخريب نمايد.

-2-2بي‌ارزش ساختن ارزشهاي اخلاقي و ترغيب به رهاشدن از قيود

مهاجمان فرهنگي از راه طرح و ترويج انديشه‌ها و نظرياتي كه مباني و ريشه ارزشها و اخلاق را مي‌سوزاند مانند :دنياگرايي، رفاه‌طلبي و مصرف‌گرايي، آزادي بي‌قيد و نسبي‌بودن ارزشهاي اخلاقي كه معمولا با ابزار هنري و ادبي انجام مي‌گيرد و همچنين با گسترش فساد و فحشا از طريق تئاتر، سينما، تلويزيون، ماهواره و مجلات و نظاير آن، تلاش كرده‌اند تا عملا اخلاق را از جوامع بزدايند.

-3-2تحقير و تحريف تاريخ

فرهنگ هر جامعه ريشه در تاريخ آن جامعه دارد و تاريخ هر ملت ، شناسنامه و حافظ هويت و اصالت آن است. از اين رو سلطه‌گران براي به اجرا درآوردن مقاصد خود و تحميل فرهنگ دلخواه خويش، دست به تحقير و تخريب تاريخ ملتها مي‌زنند. در اين راستا تا جايي كه بتوانند اين ملتها را بي‌تمدن وتاريخ خود را داراي تمدن باستاني و باسوابقي روشن معرفي مي‌كنند و د رحالي كه مردم جوامع از تاريخ خود بي‌خبر و يا به آن بي‌توجه‌اند، آموزش تاريخ خود را براي آنان ضروري و مهم جلوه مي‌دهند و چنين القا مي‌كنند كه چون تاريخ آنها اهميتي ندارد و در تمدن و پيشرفت نقشي نداشته است، شايسته نيست مورد مطالعه و آموزش قرار گيرد. به همين علت كودكان و نوجوانان جوامع تحت سلطه، تاريخ و قهرمانان كشورهاي سلطه‌گر را به خوبي مي‌شناسند، ولي از تاريخ و نقطه‌هاي عطف تاريخي‌شان و دانشمندان و قهرمانان جامعه خود اطلاعي ندارند و اگر هم اطلاعي داشته باشند، نادرست و نامنظم است.١

سلطه‌طلبان اگر دريافتند كه تاريخ ملتي به قدري پرآوازه است كه نمي‌توانند آن را از مردمش بستانند، دست به تحريف تاريخ آن ملت مي‌زنند و بخشهاي كم‌اهميت آن را مهم و با عظمت نشان مي‌دهند تا از قسمتهاي مهم و اصل تاريخ خود غافل بمانند.

-2-4تخريب و نفي هويت ملي

پيوندهاي ملي و بومي سبب پايداري جامعه وايجاد هويت واحد مي‌شوند. بي‌هويت جلوه‌دادن اقوام و يا ايجاد تفرقه‌هاي فرهنگي – زباني، موجبات گسستگي پيوندهاي اجتماعي را فراهم مي‌آورد و هويت ملي و فرهنگي را خدشه‌دار مي‌سازد. دشمنان سعي مي‌كنند به روش‌هاي گوناگون اين ويژگيها را از هم متمايز و در مقابل يكديگر قرار دهند. يكي از ترفندهاي قديمي مهاجمان در سده‌هاي اخير ايجاد تفرقه‌هاي قومي، قبيله‌اي و مذهبي است. آنان با ايجاد و تقويت جريانهاي انحرافي و نيز حمايت از تشكل‌هاي وابسته در زمينه‌هاي اقتصادي، فرهنگي، سياسي‌و اجتماعي سعي در برهم زدن وحدت و يكپارچگي جامعه دارند.

-2-5تخريب الگوها و اسوه‌هاي خودي

انسان‌ها و به ويژه جوانان براي تنظيم چگونگي حيات فردي و اجتماعي نيازمند الگويند. الگوها هر چه بيشتر با فرهنگ خودي سازگار باشند، رفتار اجتماعي جامعه از همسويي و هماهنگي بيشتري برخوردار خواهد شد. مهاجمان فرهنگي با درک اين نياز، سعي در تخريب الگوهاي مذهبي و ملي دارند و تلاش مي‌كنند با استفاده از امكانات و ابزارهاي تبليغي ، نظير فيلمهاي تلويزيوني و سينمايي، برنامه‌هاي ماهواره‌اي، كتب و مجلات و نشريات و حتي تبليغات تجاري و اقتصادي، الگوهاي منطبق با فرهنگ خويش را بسازند و در بين گروههاي مختلف جامعه رواج دهند. تاريخ جوامع اسلامي به ويژه جامعه شيعي ايران، مملو از شخصيتهاي علمي، اجتماعي و مبارزاتي است كه هر يک به نوبه خود مي‌توانند الگوهاي سازنده‌اي براي جامعه باشند. الگوپذيري بعضي از جوانان از نوع و طرح

لباس، آرايش مو، رفتارهاي اجتماعي، لوازم مصرفي بيگانگان و غيره، نمونه‌اي از هجوم فرهنگي بيگانه است.

-2-6ترويج خط و زبان بيگانه

خط و زبان، دو نمود از هويت ملي هر جامعه و عامل پيوند اجتماعي به شمار مي‌روند .از طريق اين دو وسيله ارتباطي، پيامها مبادله مي‌شوند و مواريث فرهنگي از نسلي به نسل ديگر انتقال مي‌يابند. خط و زبان فارسي كه خود يكي از مفاخر ادب بشري است، طي قرون متمادي و بيش از هزار سال با فرهنگ اسلامي در آميخته و هويت اسلامي – ايراني يافته است. مهاجمان فرهنگي سعي در بي‌اعتبار كردن اين ميراث گرانبها دارند و درصدد ترويج خط و زبان خويش هستند. از اين رو تلاشي كه در بعضي از كشورهاي منطقه به منظور محو آثار فارسي از زبان‌هاي بومي صورت مي‌گيرد، در همين زمينه است. حذف واژه‌هاي عربي و تزريق واژه‌هاي انگليسي و فرانسوي به زبان فارسي در زمان گذشته را نبايد اتفاقي تلقي كرد. متأسفانه كماكان عده‌اي سعي دارند با استفاده از واژه‌ها و اصطلاحات بيگانه در گفتگوها و مكتوبات، دانسته يا ندانسته اين ترفند دشمن را رواج دهند. در كنار اين خطر بايد به اين مسئله نيز وقوف داشت كه در دنياي معاصر زبان انگليسي يک زبان علمي است.

-2-7تحقير استعدادها و توان مردم

اگر مردم نيرو و استعدادهاي خدادادي خود را بشناسند و باور كنند، ديگر دست نياز به سوي بيگانه دراز نخواهند كرد. دشمنان براي اينكه اين دست هميشه دراز بماند و اين احساس نياز تداوم يابد، تواناييها و استعدادهاي مردم و به ويژه جوانان را تحقير و در بسياري موارد سركوب مي‌كنند.

-2-8تعارض علم ودين

مهاجمان فرهنگي براي القاي شبهات عقيدتي، بزرگنمايي مشكلات فكري، غافل نمودن از مباني استدلالي و منطقي، ترويج سطحي‌نگري از يک سو و تحجرگرايي از سوي ديگر و در نتيجه آسيب‌پذيري عقيدتي و جز آن، در تلاشند تا ارزش تعاليم و باورهاي اسلامي را خدشه‌دار سازند و تعليمات آن را در پاسخگويي به نيازهاي فكري – فرهنگي جديد نسل جوان در عصر حاضر ناتوان جلوه دهند.

-2-9ناكارآمد نشان دادن دين

يكي از شبهات عقيدتي، مطرح كردن مسئله « ناكارآمد بودن دين درامر حكومت است » كه شبهه‌اي قديمي و نشأت گرفته از تفكر جدايي دين از سياست است. حال آن‌كه در مكتب اسلام، دين و دولت، دنيا و آخرت همانند عقل و دين ملازم وقرين‌اند؛ ملازمتي كه در تفكر غربي، انكار شده است.

در اسلام ، رهبري ديني و سياسي در بسياري از مقاطع و به ويژه در صدر اسلام، يكي بوده است. به خصوص كه علاوه بر وظايف اساسي دولت اسلامي در خصوص تأمين نظم و آرامش و تنظيم روابط اجتماعي، فراهم آوردن مقدمات تعالي روحي و سعادت معنوي جامعه نيز بر عهده حكومت اسلامي نهاده شده است. اما سكولاريسم (اصطلاح سكولار به معناي روزگار و دنياست و در انديشه تمدن غربي به تفكري اطلاق مي‌شود كه مربوط به اين دنيا بوده و بي‌ارتباط با مسائل ديني و اخروي باشد. پس از آن كه غرب با حاكميت كليسا به منازعه پرداخت و طبقه روشنفكران و علم‌گرايان جديد صحنه تفكر را در دست گرفتند، اين طرز فكر كه كليسا بايد خارج از صحنه فعاليتهاي اجتماعي قرار

گيرد و در مسائل سياسي و دولتي مداخله نكند، گسترش يافت. از آن پس « سكولاريسم » نام مكتبي شد كه مذهب را از سياست جدا مي‌داند. اين جدايي نه تنها جنبه‌هاي فردي، بلكه نظام قضايي، اجتماعي و تربيتي و سياسي را نيز در برمي‌گيرد.) ، به صورت ابزاري ، ايده جدايي‌دين از سياست، يا ناكارآمد بودن دين در امر حكومت را القاء و تبليغ مي‌كند و غربزدگان در كشورهاي مسلمان و به ويژه ايران نيز، همين انديشه را رواج داده‌اند.

-3تحميل فرهنگ

بديهي است مردمي كه از فرهنگ خود دور شوند و يا از انتساب به فرهنگ و تمدن و تاريخ خود احساس حقارت كنند، در پذيرش و قبول هويت فرهنگي جديد آمادگي بسيار دارند؛ در اين هنگام است كه مهاجم فرهنگي، فرهنگ دلخواه خود را با وسايل گوناگون و به وسيله تبليغات فراوان و ظاهري آراسته و فريبا در بين مردم مي‌گستراند تا به تدريج، مردم با ارزشها، معيارها و عقايد مورد نظر او خو بگيرند و فرهنگ وارداتي در آنها پديدار شود؛ اهم روشها و ابزارهايي كه دشمن به اين منظور از آنها استفاده مي‌كند، عبارتند از:

-3-1آموزش

سردمداران تمدن و فرهنگ غرب، پس از آنكه حضور مستقيم و بي‌واسطه خويش را در ساير كشورها، به منظور گسترش نفوذ و سلطه اقتصادي، سياسي، اجتماعي، ممكن و مقدور نديدند، سعي كردند نمايندگاني از بين خود ملتها برگزينند و مسؤوليت فراهم آوردن زمينه سلطه‌پذيري را به آنان واگذار كنندكه اكثر غربگرايان خود باخته درجهان سوم عهده‌دار اين وظيفه شدند. آنان كه معمولا پس از مسافرت به غرب و تحصيل و حشر ونشر در آن ديار، مقهور پيشرفت و فن‌آوري برتر غرب

مي‌شدند، پس از بازگشت به كشور خويش به بلندگوي فرهنگ بيگانه تبديل مي‌گشتند. از طرف ديگر، در پي پذيرش باورهاي علمي، به ويژه باور برتري دانش تجربي و همچنين اخذ دانش تجربي از غرب، به علت ناسازگاري شيوه‌هاي تحصيل دانش جديد با شيوه‌هاي دستيابي به دانش قديم، شيوه‌هاي تحصيل دانش قديم مورد انتقاد قرار گرفت و به دنبال آن الگوهاي جديد مطرح و فراگير شد. الگوهاي ياد شده ، هم از نظر سازماني و هم از نظر شيوه‌هاي آموزش، اشاعه يافت و كمک مؤثري به تحقق و شكل‌گيري پديده تهاجم فرهنگي نمود.

-3-2تبليغات

اگر تبليغات را مهمترين سلاح نظام سلطه به منظور نفوذ فرهنگي در جوامع بدانيم، چندان مبالغه نكرده‌ايم. اهميت تبليغات را از حجم عظيم سرمايه‌گذاريهايي كه دراين زمينه شده است، مي‌توان دريافت. امروز سلطه‌طلبان از آخرين پيشرفتهاي روان‌شناسي و پيشرفته‌ترين دستاوردهاي صنعتي براي تبليغات رنگارنگ خود سود مي‌جويند. شبكه‌هاي ماهواره‌اي همچون تار عنكبوت، فضاي پيرامون كره زمين را احاطه كرده‌اند. با تبليغ، كاهي را كوه و كوهي را كاه و حق را ناحق و ناحق را حق جلوه مي‌دهند. از سوي ديگر، پخش يک سويه گزارش‌هاي خبري از طريق خبرگزاري‌هاي خارجي و شبكه‌هاي راديويي و تلويزيوني سراسري غربي، نمايش مداوم فيلمهاي سينمايي و مجموعه‌ها و كارتون‌هاي تلويزيوني امريكايي، اروپايي و ژاپني و نظاير آنها، در انتقال نمادها و ارزشها و شيوه‌هاي زندگي فريبنده جوامع سرمايه‌داري، نقش‌هاي اصلي را ايفا مي‌كنند.

-3-3ارتباطات

در قرن حاضر، چشمگيرترين پيشرفتهاي فن‌آوري در عرصه ارتباطات رخ داده است. به واسطه اين پيشرفت‌ها افراد بشر به آساني مي‌توانند در كمترين زمان ممكن با يكديگر ارتباط برقرار كنند و بر روي افكار و شكل زندگي يكديگر تأثير بگذارند و آن را دگرگون سازند. اين ويژگي، رسانه‌هاي ارتباطي را ابزار دست مهاجمان فرهنگي قرار داده است، تا به واسطه آن بر ذهن و دل انسانها تسلط پيدا كنند و تعيين كنند كه انسانها بايد به چه فكر كنند يا به چه فكر نكنند، از چه واقعه‌اي مطلع شوند، چه بپوشند، چه بخورند و چگونه زندگي كنند. در حالي كه مردم جهان سوم از وقايع پيرامون محل زندگي خود اطلاع ندارند، با نامهاي رؤساي جمهوري امريكا و هنرپيشگان هاليوود و خوانندگان غربي به خوبي آشنا هستند. به واقع، بمباران خبري و تبليغي بدون وقفه با استفاده از دستاوردهاي پيشرفته فن‌آوري ارتباطي، مانند ماهواره و ويدئو، بسياري از مردم كشورهاي غيرپيشرفته را از هويت خود بيگانه كرده و در ايمان و اعتقاد آن‌ها به فرهنگ بومي و سنت‌هاي خودي ، خلل وارد ساخته است. از طريق دو دسته اطلاعات جاري و تاريخي در تصميم‌گيري‌هاي ملي مداخله صورت مي‌گيرد. اين امر گاه حتي مسئولان يک كشور را نيز به سمت تصميم‌گيري‌هايي هدايت مي‌كند كه به نفع خود است و در عين حال مسئول احساس آزادي و استقلال و كرامت انساني نيز مي‌نمايد. مكان بارز آن رويكرد مسئولين فرهنگي جامعه ما نسبت به موسيقي « پاپ » است.

4-3-انتشارات

انبوه انتشارات گوناگوني كه در صدها هزار نسخه چاپ و منتشر مي‌شود، اهميت و تأثير آن را در شكل‌گيري فرهنگ عمومي مردم نشان مي‌دهد. تأثير تبليغات غيرمكتوب يا شفاهي بر مخاطبان فوري

است، ولي انتشارات بر خوانندگان، نفوذي ديرپا و ماندگار دارد و به همين لحاظ اهميت بيشتري نيز دارد. در اين روش مي‌تواند مفاهيم مورد نظر در قالب داستانهاي شيرين و جذاب درآيد و با كيفيت مطلوب وعكسها و طرحهاي زيبا و با تعدادي وسيع در اختيار علاقه‌مندان قرار گيرد. براي نمونه مي‌توان به انتشار كتاب » آيات شيطاني « در طرحها و اندازه‌هاي گوناگون و با زبانهاي متفاوت اشاره كرد. انواع برگه‌هاي تبليغاتي كه همراه كالاها وارد كشور مي‌شوند، يكي ديگر از ابزارهاي نفوذ و القاي فرهنگ بيگانه است؛ اولين تأثير منفي آن ورود تعداد زيادي واژه و اصطلاح بيگانه به زبان فارسي است. يعني ورود كالاهاي خارجي به خودي خود، حامل فرهنگ بيگانه است.

-3-5تحقيقات

پژوهشهايي كه كشورهاي غربي درباره جوامع شرقي به ويژه جوامع اسلامي انجام مي‌دهند، همواره به منظور كشف حقايق و خدمت به جهان اسلام نيست، بلكه بسياري از اين پژوهشها براي شناخت نقاط قوت و ضعف اين جوامع و يافتن راههاي نفوذ و رخنه در آنهاست. از اين روست كه گاهي بودجه تحقيقاتي مستشرقان از طريق مراكز دفاعي و نظامي يا سياسي پرداخت مي‌شود، نه دانشگاهها و مراكز علمي، بنابراين يكي از بهترين و مطمئن‌ترين راههاي القاي فرهنگ بيگانه، انتشار نتايج بعضي از اين پژوهشها توسط مهاجمان فرهنگي است.٢

عوامل دروني سلطه‌پذيري فرهنگي يا پذيرش تهاجم فرهنگي

تبادل و برخورد فرهنگي بين جوامع مختلف، امري طبيعي و اجتناب‌ناپذير است. تنوير افكار و رشد فرهنگي جامعه ، در پرتو تبادل فرهنگي با ديگران قابل حصول است. ولي اگر جامعه‌اي از درون تهي و آسيب‌پذير شد، تبادل فرهنگي تبديل به تهاجم فرهنگي مي‌شود .ضعف و ناتواني و آسيب‌پذيري

در درون فرهنگ هر جامعه است که زمینه سلطه‌پذیري را فراهم مي‌سازد. عوامل دروني سلطه‌پذیري اعم از فرهنگي و غیر فرهنگي را باید شناسایي و مرتفع کرد تا زمینه آسیب‌پذیري به حداقل برسد. به طور معمول خلاء فرهنگي و فکري زمینه مساعدي براي تهاجم فرهنگي است. اگر اندیشه اسلامي موجود و دستاوردهاي فکري انقلاب اسلامي نتواند نیازهاي فکري و فرهنگي افراد جامعه به ویژه نسل جوان وتحصیل کرده و تشنه حقیقت و انسانیت را پاسخ دهد، میدان براي هجوم فکري و تبلیغي غرب باز مي‌شود. عوامل دروني آسیب‌پذیري را مي‌توان در سه حوزه کلان نظري و ساختاري و برنامه‌ریزي- اجرا دسته‌بندي کرد:

حوزه اول - آسیب‌پذیریهاي ناشي از مشکلات نظري

-1آسیب‌پذیري در فهم ودرک مسائل فرهنگي و هنري بین صاحب نظران غیرحکومتي و مسئولان نظام که موجب تعارض در معیارها و ارزش‌هاي فرهنگي جامعه شده است.

-2عدم تعمیق بینش، دانش و تربیت دیني به عنوان مباني فرهنگ و اندیشه ملي

-3تعارض نظریه فقهي در مرجعیت با نظریه مرجعیت حاکم.

-4عدم تبیین دقیق و همه جانبه اندیشه‌هاي مختلف.

-5پاسخ ندادن استادان و صاحبنظران حوزه و دانشگاه ومراکز تحقیقاتي به نیازهاي نظري و فکري جامعه

-6عدم تبیین مباني و سیاستهاي اصولي نظام در عرصه فرهنگ و هنر)ادبیات ، فیلم، تئاتر، موسیقي، نقاشي و غیره(

-7تفکر انفعالي جامعه علمي و فني کشور در برابر غرب و تأثیرپذیري فرهنگي ناشي از آن.

-8وجود بنيانهاي فكري مبني بر ناكارآمدي نظام حكومت مبتني بر دين

-9عدم شناخت دقيق و عميق غرب در ايران و روي آوردن به سطوح ظاهري آن

-10بي‌توجهي به گذشته تاريخي كشور در مسير شناخت و برنامه‌ريزي حال و آينده

-11عدم ارتباط نظام‌مند معرفتي بين حوزه و دانشگاه در جهت حل مشكلات فكري و بينشي و عقيدتي

حوزه دوم – آسيب‌پذيريهاي ناشي از اشكالات يا ويژگيهاي ساختاري (فرهنگي ، اجتماعي، سياسي، اقتصادي(

الف – فرهنگي

-1فقدان الگوي فرهنگي در سطوح مختلف فرهنگي

-2وجود ضعف‌هاي جدي در نظام تعليم و تربيت

-3يكسان پنداري عملكرد مديران، روحانيون و اسوه‌هاي فكري با ارزشهاي ديني و دامن‌زدن به اين‌باور در نگرش‌عمومي

-4عدم وجود الگوي تبييني براي تعميق ارزشها و باورهاي ديني در جامعه

ب – اجتماعي

-1نارسايي در گستره عدالت اجتماعي

-2مطلق‌گرايي در تحقق و تأمين ايده‌آلها و آرمانها بدون توجه به واقعيات موجود

-3ناهمگوني نهادهاي اجتماعي و تداخل در وظايف

-4فقدان پيوند متسحكم بين نهادهاي اجتماعي و اقشار گوناگون مردم

-5جوان بودن جمعيت كشور

ج – اقتصادي

-1نارسايي در گستره نظام اقتصادي مبتني بر دين

-2عدم توجه به اقتصاد بومي و منطقه‌اي در فرآيند نوسازي اقتصادي

-3نارسايي در رويكرد اقتصاد فرهنگ و هنر كشور

د – سياسي

-1آميختگي مصالح فرهنگي نظام با منافع گروهها

-2تسلط بعضي خرده فرهنگ‌ها از طريق سياسي بر فرهنگ ملي در تاريخ كشور

-3كم توجهي به نظرات مردم در تصميم‌گيري‌هاي سياسي

-4نقش تخريب متقابل جناحهاي سياسي (گرايش‌هاي مختلف سياسي در مجموعه طرفداران نظام) كه‌نتيجه‌اش اجماع مركب بر ناتواني و ناكارآمدي و حتي فريبكاري نظام است.

-5قطبي شدن فضاي سياسي كشور (قطب‌هاي افراطي)و تضعيف فضاي اعتدال و عقلانيت و صميمت

حوزه سوم – آسيب‌پذيريهاي ناشي از اشكالات برنامه‌ريزي – اجرا

-1فقدان نظام ارزيابي عملكرد فرهنگي دستگاهها و نهادهاي رسمي و غيررسمي

-2عدم توجه به سياستهاي مصوب فرهنگي نظام جمهوري اسلامي

-3كم توجهي به فرهنگ بر نظام برنامه‌ريزي كشور

-4عدم شناخت كافي از نيازهاي فرهنگي جامعه

-5عدم توجه به نيازهاي فرهنگي مناطق مختلف كشور در برنامه‌ريزي فرهنگي

-6توزيع نامناسب امكانات فرهنگي

-7كم‌توجهي به نيازهاي طبيعي و جديد جامعه بويژه طبقه جوان دربرنامه‌ريزيهاي فرهنگي

-8تضعيف يا عدم توجه به نهادهاي فرهنگي سنتي(مانند كانونها و هيئت‌هاي مذهبي، فعاليتهاي محلي‌مذهبي)و عدم جايگزيني نهادهاي جديد

-9وجود آثار نسبتا عميق سياستهاي فرهنگي دوران گذشته و به ويژه دوران پهلوي

-10تغييرات مكرر در سياستگذاري و جهت‌گيريهاي سازماني

-11فرآيند جهاني شدن و عدم جلوگيري از آثار مضر آن در فرهنگ خودي

سياستهاي مقابله با تهاجم فرهنگي

الف – سياستهاي كلي

-1مشخص كردن نقاط تهديد و مورد هجوم

-2تعميق شناخت و باور ديني

-3اصلاح رفتار مديران

-4ترويج و گسترش معرفت وارزشهاي اسلامي – ايراني و انقلاب اسلامي و رسوخ در قلوب افراد

-5ايجاد زمينه‌هاي مناسب براي شناسايي، هدايت استعدادها و حمايت از خلاقيتهاي انساني و كوشش براي شكوفا شدن روحيه ابداع هنري و نوآوري در حوزه‌هاي مختلف.

-6تلاش هر چه بيشتر براي برقراري عدالت اجتماعي

-7اهتمام به آراستگي سيماي جامعه به مظاهر اسلام وانقلاب اسلامي

-8رعايت اصول و ارزشهاي اسلامي – ايراني در برنامه‌ريزي‌هاي توسعه كشور

-9ساماندهي و هماهنگ كردن فعاليت‌هاي فرهنگي نهادها و دستگاههاي فرهنگي كشور

-10تلاش در جهت قانونمندي بيشتر در فعاليتهاي فرهنگي و معنوي

-11ايجاد زمينه‌هاي رشد كمي وكيفي آثار و خدمات فرهنگي و بهره‌گيري از فن‌آوري مناسب روز و پويا‌سازي و فعال كردن عناصر فرهنگ

-12فراهم آوردن امكان استفاده بهينه از آثار و خدمات فرهنگي براي عموم مردم

-13گزينش و اولويت بندي بخشهاي مورد تهاجم

-14تحكيم وحدت و همبستگي ملي ضمن احترام به آداب و رسوم و فرهنگ‌هاي محلي

-15اهتمام به اطلاع‌رساني صحيح و بارور كردن اوقات فراغت جامعه از طريق رسانه‌ها

-16احياء و حمايت از نهادهاي فرهنگي مردمي

-17توجه به بخش فرهنگ در نظام كلي برنامه‌ريزي توسعه كشور

-18ارزيابي و بازشناسي مستمر سياستها، معيارها و ضوابط فعاليتهاي فرهنگي در بخشهاي مختلف

-19اهتمام نسبت به معرفي شخصيتهاي تاريخي اسلام وايران

۲۰ -توجه به كارآمد بودن دين در امر حكومت و مبارزه با تفكر جدايي دين از سياست

۲۱ -افزايش شناخت و مطالعه دقيق در زبان، تاريخ، جغرافيا، آداب و رسوم اسلامي و ايراني و آگاهي از روحيات و گرايشها و باورهاي مردم كشور براي برنامه‌ريزي فرهنگي مبتني بر واقعيت‌ها

-22توجه به اهميت و نقش ابزارهاي هنري و به كارگيري شيوه‌ها و بيان هنري در ترويج مفاهيم و معارف اسلامي، ايراني و تعميق و اصلاح فرهنگ عمومي

-23ارائه الگوها و سرمشق‌هاي مناسب براي آحاد جامعه

-24گسترش فرهنگ امر به معروف و نهي از منكر

-25تكيه بر نيروهاي مؤمن و متعهد آموزش ديده فرهنگي

-26تفكيک نتايج عملكرد مديران بخشهاي گوناگون از ارزشهاي ديني

-27مشاركت و بسيج مردمي براي رسيدگي به مشكلات فرهنگي

-28هماهنگي بين ارگانها و نهادها براي جلوگيري از ثأثير منفي بعضي از برنامه‌ها و فعاليت‌هاي غيرفرهنگي مؤثر بر فرهنگ

-29توسعه و گسترش زبان و ادبيات فارسي در كشور.

-30شناخت و بهره‌گيري از امكانات جهان اسلام و دنياي شرق براي تقويت خود و مقابله با تهاجم

-31ايجاد توافق بر روي ابعاد فرهنگ اسلامي

-32توجيه و اطلاع‌رساني به شخصيتها و گروههاي مرجع نسبت به پيامدهاي نامطلوب مواضع و رفتار آنان

-33اولويت بخشيدن به اصل مهم پاسخگويي منطقي و با سعه صدر به پرسشها و ابهامات، به جاي تخطئه سياسي يا ارزشي

ب – راهبردهاي اجرايي

-1جوانان

-1-1آشنا ساختن جوانان به افكار و آراء و ديدگاههاي حضرت امام خميني (ره) و مباني انقلاب اسلامي

-1-2تعميق بينش نسل جوان در مواجهه علمي با فرهنگها و مظاهر تمدن و تبادل و اشاعه فرهنگي

-1-3تلاش در جهت آشنا ساختن جوانان با جنبه‌هاي مثبت فرهنگي اقوام و ملتها و تمدنها و وجوه اشتراک و افتراق آن با فرهنگ خودي

-1-4تشويق جوانان نسبت به امر اسلام‌شناسي و ايران‌شناسي در مراکز علمي و دانشگاهي و هدايت تلاشهاي آنان در حوزه فرهنگ وتمدن اسلامي

-1-5اهتمام نسبت به معرفي منابع اصيل فرهنگي اسلام و ايران به جوانان

-1-6نقد و بررسي، اصلاح، تصحيح و تنقيح متون و منابع و مآخذ علمي و فرهنگي اسلام وايران جهت تسهيل امر استفاده علمي نسل جوان

-1-7نيازسنجي و بررسي تقاضاهاي فرهنگي جوانان و پاسخگويي مناسب به آن از طريق ارائه الگوسازي مناسب

-1-8تقويت تفکر و تعقل و قدرت نقادي و انتخاب در عرصه تلاقي و تعارض افکار

-1-9فراهم آوردن امکان حضور فعال و مشارکت جوانان در برنامه‌ها و فعاليتهاي فرهنگي و اصلاح نگرش جامعه مبني بر اعتماد و باور داشتن به توانايي‌ها و شايستگي‌هاي نسل جوان

-1-10نشاط آفريني فرهنگي از طريق ايجاد و گسترش تسهيلات ورزشي و پرورش و تقويت روح و جسم

-1-11معرفي هنر اصيل و سازنده به جوانان

-1-12گسترش مراکز مشاوره و راهنمايي جوانان

-1-13فراهم ساختن شرايط و امکانات کافي براي مطالعه و تحقيق

-1-14ايجاد اشتغال براي جوانان

-1-15ايجاد شرايط لازم براي ازدواج جوانان

-2آموزش و پرورش

-2-1تأكيد بر رسالت تربيتي – علمي مراكز آموزشي و تربيت همراه با آموزش وتقدم امور تربيتي در آموزش و پرورش

-2-2به كارگيري شيوه‌هاي آموزشي جديد مبتني بر پرورش انديشيدن درست، منطقي و آزاد و پاسخ منطقي به سؤالات و ابهامات و ايجاد روحيه پرسشگري

-2-3تقويت كتابخواني در مدارس

-2-4توجه به اصلاح مداوم كتابهاي درسي و تكميل آنها بر اساس نيازهاي آموزشي عصر حاضر

-2-5توجه به تربيت فردي و خانوادگي دانش آموزان

-2-6توجه و برنامه‌ريزي براي تربيت سياسي – اجتماعي دانش‌آموزان

-2-7تقويت واهتمام به آموزش مربيان پرورشي و معلمان

-2-8لزوم هماهنگي در فعاليت‌هاي تربيتي مدارس كشور

-2-9توجه به نهاد خانواده و ارتباط مستمر بين مدرسه و خانواده از طريق انجمن اولياء و مربيان

-2-10برنامه‌ريزي مناسب براي غني‌سازي اوقات فراغت دانش‌آموزان و گسترش فعاليت‌هاي فوق برنامه مدارس

-2-11توجه به امر ورزش مدارس

-2-12تقويت مراكز مشاوره و راهنمايي دانش‌آموزان

-2-13تقويت تشكلهاي دانش‌آموزي در مدارس به ويژه تشكلهاي مذهبي

-3دانشگاهها و نظام آموزش عالي

-3-1اهتمام در جهت نشر و معرفي انديشه‌هاي امام خميني(ره) و مباني نظام

-3-2تربيت نسل انقلابي و اسلامي كه پيام انقلاب را درک و با حفظ و عمل به آن موجب ماندگاري و استمرار بركات انقلاب و درون‌زايي ارزشهاي انقلابي شود.

-3-3اهتمام به تعاطي افكار و تبادل آراء با تمسک به روشهاي منطقي

-3-4توجه كافي به حل مسائل عصر با رجوع به معارف ديني و آراء و ديدگاههاي حضرت امام خميني (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامي

-3-5اهتمام به تأمين نيازهاي فرهنگي و تقويت علمي اساتيد.

-3-6اهتمام به امر آموزش و پژوهش در علوم انساني

-3-7ايجاد نظام برنامه‌ريزي، نظارت و ارزيابي فرهنگي و اجتماعي در دانشگاهها

-3-8قانونمند كردن فعاليتهاي فرهنگي و پشتيباني مادي و معنوي از فعاليتهاي قانوني در دانشگاه

-3-9گسترش زمينه‌هاي ارتباط دانشگاهها با دستگاهها و سازمانهاي فرهنگي

-3-10بهره‌گيري هر چه بيشتر از مشاركت دانشجويان و اساتيد در توليد و اجراي برنامه‌هاي فرهنگي

-3-11حفظ و تعميق پيوندهاي اسلامي – ايراني دانشجويان بورسيه شاغل به تحصيل با انديشمندان ايراني در خارج از كشور

-3-12گسترش زمينه‌هاي ارتباط دانشجويان غيرحضوري وشبانه با نهادها و سازمانهاي فرهنگي دانشگاه

-4حوزه‌هاي علميه

-4-1تبيين مباني تفكر و نظام اجتماعي اسلامي در ابعاد اقتصادي، سياسي، اخلاقي، فرهنگي و...

-4-2توجه بيشتر به مقتضيات و تحولات زمان و نقد و تنقيح دستاوردهاي فرهنگي جوامع بشري و استفاده از نتايج قابل انطباق با اصول و ارزشهاي اسلامي

-4-3پاسخگويي به مسائل عصر و بهره‌گيري و توجه بيشتر به آراء و انديشه‌هاي حضرت امام خميني (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامي

-4-4تلاش در جهت ترويج فرهنگ فراگير و ناب اسلامي و مقابله با خرافات، موهومات، جمود و تحجر فكري، مقدس‌مآبي و ظاهر گرايي

-4-5تنظيم نظام آموزشي حوزه و تقويت تحقيقاتي آن متناسب با نيازهاي فرهنگي كشور، به ويژه نيازهاي فرهنگي جوانان

-4-6تربيت نيروي انساني متخصص متناسب با اهداف انقلاب و نظام جمهوري اسلامي

-4-7توجه بيشتر به وحدت حوزه و دانشگاه و راهكارهاي عملي آن

-4-8اهتمام به جذب هر چه بيشتر نخبگان فكري به حوزه‌هاي علميه

-4-9برنامه‌ريزي براي ارتباط مستقيم و گسترده با تمامي اقشار مردم در جامعه ايران

-4-10توجه بيشتر به روشهاي كارآمد و نوين تبليغ و ارشاد توسط حوزه‌هاي علميه

-4-11تبيين مباني نظري مسائل فرهنگي و هنري (ادبيات، فيلم، تئاتر، موسيقي(....متناسب با مقتضيات روز

-4-12تلاش براي هماهنگي بيشتر بين مراجع ديني و رهبري مذهبي – سياسي

-4-13آينده‌نگري و جلو بودن از زمان در نظريه‌پردازي و تبيين آراء اسلامي

-4-14پرهيز ازسوق دادن فعاليت ديني و فرهنگي روحانيت به نهادهاي رسمي و دولتي و اتكاء هر چه بيشتر به فرهنگ‌سازي خودجوش در روابط متقابل روحانيت با مردم

-4-15ترويج فرهنگ قرآن، نهج‌البلاغه و فرهنگ معاد در ميان اقشار جامعه جهت سالم‌سازي اخلاق اجتماعي

-4-16بهره‌گيري از هنر مشروع و مؤثر در تبليغ ديني

-4-17صيانت از روشهاي سنتي تبليغ همراه با بازسازي آن

-4-18آسيب‌شناسي تبليغ ديني

-4-19توجه به نيازهاي متنوع و متكثر انسان و جامع‌نگري در آن و نگاه متوازن و متعادل

-4-20توجه به علم كلام و مسائل نوين آن

-4-21توجه به علوم انساني با نگاه اسلامي

-4-22ايجاد نظام ارزيابي و سنجش در تبليغ و آثار آن

-4-23مشخص نمودن آسيب‌هاي فرهنگي ناشي از ناديده گرفتن مباني ديني و آسيب‌هاي ناشي از عدم توجه به واقعيات اجتماعي

-4-24نگاه متعادل و متوازن به مراسم جشن و عزاداري مذهبي

-4-25تكيه بر مردم و خودجوشي آنان در تبليغ

-4-26برخورداري از موضع فعال و نه منفعل در تبليغ دين در سطوح گوناگون

-5مساجد

-5-1توجه به مساجد و ساماندهي امور آن به عنوان مراكز نشر و گسترش فرهنگ اسلامي

-5-2توجه به بهسازي فيزيكي مساجد و زيباسازي آن

-5-3تربيت امام جماعت عالم و آشنا به مسائل روز و جوانگرا

-5-4استفاده از فضاي مساجد براي مطالعه كتب ديني و علمي و فكري و تبادل فكري و تبادل آراء

-5-5دعوت از متفكران دانشگاهي براي سخنراني در مساجد

-5-6همكاري در فعاليتهاي كمک آموزشي و تربيتي و تفريحي

-5-7ايجاد فضاي سبز مثلا پارک در كنار مساجد

-5-8ايجاد مراكز مطالعه روزنامه و مجلات در كنار مساجد و فعال نمودن كتابخانه‌هاي مساجد

-5-9ايجاد زمينه همكاري بين نهادهاي مردمي و مساجد

-5-10تقويت كانونهاي فرهنگي و هنري مساجد

-5-11ترسيم جايگاه مساجد در نظام كشور و تعيين ساختار مناسب براي آن

-5-12ايجاد ارتباط بين مسجد و مدرسه در هر محل

-5-13ترميم، اصلاح و آموزش خادمين مسجد، هيأت امنا و عوامل ديگر

ج - دستگاههاي تبليغي و رسانه‌هاي گروهي

-1برنامه‌هاي فرهنگي و هنري

-1-1توجه نهادها و رسانه‌هاي گروهي به توليد مؤثر فرهنگي

-1-2ترويج مفاهيم و معارف اسلامي و رعايت حد اعتدال در تبليغ

-1-3تقويت روحيه تقوا و اخلاق اسلامي

-1-4الگوسازي مناسب و توجه به سيره پيامبر)ص(و ائمه اطهار)ع)

-1-5توجه به تاريخ اسلام و معرفي اصحاب و ياران پيامبر گرامي و ائمه اطهار(ع)

-1-6يادآوري حماسه ايثار شهدا، جانبازان و آزادگان در دوران انقلاب و دفاع مقدس

-1-7حفظ روحيه و شور انقلابي مردم

-1-8هماهنگي در تبليغ و فعاليت‌هاي رسانه‌اي

-1-9به كارگيري قالبهاي متنوع هنري براي عرضه مفاهيم فرهنگ اسلامي

-1-10جمع‌آوري دقيق‌ترين و آخرين اطلاعات مربوط به فعاليت‌هاي فرهنگي و اطلاعاتي و ارتباطي در سطح جهاني واستفاده از آن‌ها در برنامه‌ريزي و فعاليت تبليغاتي كشوري و بين‌المللي

-1-11نيازسنجي مخاطبان و توزيع متناسب برنامه‌ها

-1-12تربيت نيروي انساني دست‌اندركار در عرصه‌هاي فرهنگي متناسب با اهداف فرهنگي نظام به ويژه در بخشهاي تصميم‌گيري و ارزيابي و نظارت مستمر بر فعاليت آنها

-1-13بهينه‌سازي و روزآمدكردن روشهاي سنتي تبليغ در عين حال استفاده از روشهاي نوين

-1-14فعالتر شدن تبليغات اسلامي در نمادهاي محلي فرهنگي

-1-15گسترش كيفي فعاليت تبليغات اسلامي

-1-16گسترش فعاليت‌هاي كارشناسي تبليغات اسلامي

-1-17كمک به نهادهاي مردمي براي فعال شدن روزمره در مسائل فرهنگي و فکري

-1-18گسترش اردوهاي مذهبي – تفريحي در سراسر کشور خصوصا روستاها

-1-19استفاده‌کامل از فضاهاي فرهنگي – مذهبي مانندحسينيه‌هابراي ايجاد تحرک جغرافيايي – فرهنگي

-1-20تقويت مراکز فرهنگي و هنري و کمک به افزايش توليدات اين مراکز

-1-21تشکيل و تقويت و تجهيز مراکز اطلاع‌رساني و حمايت وهدايت صحيح اين مراکز

-1-22تقويت مراکز پژوهشي فرهنگي

-1-23تشويق مردم به مشارکت و هدايت انگيزه‌هاي آنان درجهت فعاليت در امور فرهنگي و هنري

-2مطبوعات

-2-1کمک به ايجاد تفاهم ملي در جهت توسعه فکري و فرهنگي از طريق تعاطي افکار و تبادل آراء و تمسک به روشهاي منطقي

-2-2کمک به ايجاد ثبات براي توسعه اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي و جلوگيري از غربزدگي و التقاط

-2-3گسترش فرهنگ نقد و گفتگو با توجه به ارزشهاي معنوي، مباني و مواضع اصولي

-2-4صيانت خودجوش و درون‌زا از ارزشهاي ديني و انقلابي به وسيله مطبوعات

-2-5روشن کردن گسل‌هاي اجتماعي و فرهنگي در چارچوب قوانين

-2-6نزديک‌کردن نظريه‌هاي موجود در جامعه با طرح علمي و کارشناسي اين نظريات و نقد صحيح

-2-7سعي در تقريب ذهني داخل كشور و خارج از آن بوسيله برجسته‌كردن ساختارهاي اقتصادي و ساختارهاي فرهنگي با احترام به ارزشهاي ملي وفرهنگي اسلامي

-2-8فراهم آوردن امكان گفتگوهاي كارشناسي براي رسيدن به راهبردهاي فرهنگي در جهت اهداف ملي بدون پرده‌دري، حرمت‌شكني، قانون‌شكني و جوسازي

-2-9بررسي مشكلات اجتماعي براي يافتن راه‌حل‌هاي عمومي

-2-10بررسي راههاي جلوگيري از نفوذ سياسي ، فرهنگي و اجتماعي دشمنان براي حفظ استقلال كشور

-2-11توسعه و تقويت خبرگزاري داخلي

-2-12ارتقاء كمي و كيفي با دستيابي به شيوه‌هاي مطلوب و جامع در انتشار اخبار و مطالب

-2-13جلوگيري از عوام‌زدگي و عوام‌فريبي و تكيه بر باورها، عادات و شيوه‌هاي درست

-3صدا و سيما

-3-1تلاش در جهت تبيين و تعميق بخشيدن ايمان مذهبي مخاطبان با بهره‌گيري از بهترين ابزارهاي هنري در كليه برنامه‌هاي صداوسيما

-3-2ارائه الگوهاي مناسب براي اقشار مختلف مخاطبان بويژه كودكان و نوجوانان و جوانان در برنامه‌هاي مختلف با شيوه‌هاي مستقيم و غيرمستقيم

-3-3فراهم سازي زمينه‌هاي ارتقاء آگاهي مخاطبان)بينش و دانش(در زمينه‌هاي مختلف علوم و فرهنگ، بويژه دين در كليه برنامه‌ها با جهت‌گيري مناسب و منطقي

-3-4ارتقاء بخشيدن كيفيت محتوايي كليه برنامه‌هاي صداوسيما با ارتباط جدي و عميق‌تر و مستمر با اساتيد حوزه و دانشگاه

-3-5بكارگيري ابزارهاي نوين و فن‌آوري جديد در تهيه كليه برنامه‌هاي صداوسيما براي ارتقاء كيفيت تصويري برنامه‌ها

-3-6توجه جدي جهت عملي نمودن فرمايشات و رهنمودهاي حضرت امام خميني)ره(و مقام معظم رهبري پيرامون صداوسيما

-3-7بهره‌گيري از توليدات داخلي و در صورت لزوم برنامه‌هاي خارجي تلويزيوني با توجه به ارزشهاي اسلامي و عدم مغايرت آنها با دينداري، كفرستيزي، ساده‌زيستي و اخلاق اسلامي

-3-8افزايش پوشش جمعيتي و جغرافيايي صداوتصوير

-3-9تقويت مراكز خبري با بهره‌گيري از دانش فني جديد و انتخاب شيوه‌هاي مؤثر و متنوع تبليغاتي

-3-10بهره‌گيري از نظريات و تجربيات مسئولان، اساتيد و كارشناسان امور فرهنگي و هنري و ارتباط جمعي

-3-11ايجاد زمينه‌هاي مناسب براي بهره‌گيري مطلوب و متعادل فرهنگي و هنري از اوقات فراغت و تفريح

-3-12تقويت ارتباط مناسب و مكمل بخش فرهنگ با مردم

3-13هماهنگي در تصميم‌گيري و برنامه‌ريزي فرهنگي با بخش‌هاي فرهنگي

سياستهاي فوق در جلسات ٤٤٤مورخ ٧٨/٤/١ ، ٤٤٥ ، مورخ ٧٨/٤/١٥، ٤٤٧ مورخ ٧٨/٥/١٢ ، 450 مورخ ٧٨/٧/٢٠، ٤٥١ مورخ ٧٨/٨/٤، ٤٥٢ مورخ ٧٨/٨/١٨ ، ٤٥٣ مورخ ٧٨/٩/١٦، ٤٥٥ مورخ 14/10/78، و ٤٥٩ مورخ ٧٨/١٢/٢٤ شوراي‌عالي انقلاب فرهنگي به تصويب نهايي رسيد.

٦)شاخص های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

مصوب پانصد و سی امین جلسه مورخ سه شنبه، بیست و پنجم آذر سال یکهزار و سیصد و هشتاد و دو شورای عالی انقلاب فرهنگی

شرح:

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسهٔ ۵۳۰ مورخ ۱۳۸۲/۹/۲۵ ، در اجرای بند «الف» ماده 162 قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، به پیشنهاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ارزش‌های اساسی نظام جمهوری اسلامی و شاخص‌های فرهنگی متناسب با آن را در سه حوزهٔ ۱ـ تغییرات فکری، بینشی و رفتاری ۲ـ مصرف کالاها و خدمات فرهنگی ۳ـ نیروی انسانی، فضاها و تجهیزات فرهنگی دولتی و غیردولتی به این شرح تصویب کرد:

ارزشهاي اساسي نظام جمهوري اسلامي

1ـ مشروعيت الهي نظام اسلامي

2ـ اولويت حفظ نظام اسلامي

3ـ كارآمدي نظام اسلامي

4ـ عمل به تكليف

5ـ استقلال‌طلبي، ظلم ستيزي و استكبار ستيزي

6ـ آزادي مشروع

7ـ مشاركت سياسي، اجتماعي و فرهنگي

8ـ بسط و گسترش عدالت اجتماعي و حمايت از محرومان

9ـ وحدت كلمه آحاد ملت و دولت و ملت

10ـ خودكفايي علمي و نهضت نرم‌افزاري

11ـ التزام علمي به دين اسلام

12ـ ايثارگري و شهادت طلبي

13ـ وجدان كار و مسئوليت‌پذيري

14ـ پيوند دين و سياست و عدم جدايي آنها

15ـ حفظ و احياي هويت ديني و ملي و مبارزه با تهاجم فرهنگي بيگانه

16ـ احترام به قانون و انضباط اجتماعي

17ـ حفظ و احياي معنويات و اخلاق اسلامي و نفي ماديگري و تجمل‌گرايي

18ـ خردورزي و منطق گرايي، پاي بندي به عقل وتجربه و مبارزه با خرافات وعوام فريبي

19ـ خدمت رساني به مردم

20ـ اسلامي شدن مراكز آموزشي و فرهنگي

21ـ حفظ كيان خانواده و تأكيد بر جايگاه زنان، جوانان و نخبگان در جامعه

1ـ شاخصهاي تحولات فكري، بينشي، رفتاري

1ـ1ـ ميزان اعتقاد به خدا و روز جزا

1ـ٢ـ ميزان پاي بندي به شعائر فردي و اجتماعي دين اسلام

1ـ٣ـ ميزان اعتقاد و التزام به ويژگي‌هاي انسان كامل از نظر دين

1ـ٤ـ ميزان اعتقاد و التزام به ويژگي‌هاي اقتصادي اسلامي

1ـ٥ـ ميزان پاي بندي به هويت ملي و ديني

1ـ٦ـ ميزان پاي بندي به روابط شرعي ميان زن و مرد

1ـ٧ـ ميزان پاي بندي به قانون

1ـ٨ـ ميزان پاي بندي به شيوه‌هاي ارتقاء اجتماعي بهنجار

1ـ٩ـ ميزان اعتماد مردم به يكديگر، به گروهها، اقشار، اقوام، نخبگان و دولت

1ـ١٠ـ ميزان اعتقاد و التزام به حاكميت ضوابط بر روابط

1ـ١١ـ ميزان اعتقاد به نفس عمل و نه صرفا عامل عمل

1ـ١٢ـ ميزان پرهيز از توجيه اعمال نابهنجار و فرار از مسئوليت

1ـ١٣ـ ميزان اعتقاد گروهها و اقشار مختلف اجتماعي به دخالت دين در امور سياسي

1ـ١٤ـ ميزان مشاركت سياسي، اجتماعي

1ـ١٥ـ ميزان اعتقاد به تعهد در واگذاري مسئوليت‌ها)التزام به ارزشهاي ملي و ديني)

1ـ١٦ـ ميزان خوشبيني و اميد نسبت به اوضاع آينده كشور

1ـ١٧ـ ميزان اعتماد متقابل ميان نخبگان سياسي، اجتماعي

1ـ١٨ـ ميزان وجدان كار

1ـ١٩ـ ميزان مطابقت كالاها و خدمات فرهنگي توليد شده با ارزشهاي نظام جمهوري اسلامي

1ـ۲۰ـ ميزان اعتقاد و اعتماد به توان خودي در توسعه علمي، صنعتي كشور و عدم اعتماد به بيگانگان

1ـ۲۱ـ ميزان خدمات رساني به مردم

1ـ۲۲ـ ميزان پاي بندي به سنت‌هاي مقبول شرعي و عرفي

1ـ۲۳ـ ميزان پاي بندي به موازين عقلي و دوري از خرافات

1ـ۲٤ـ ميزان اعتقاد به دفاع از كيان اسلامي و دفع تهاجم بيگانگان از جمهوري اسلامي

1ـ۲۵ـ ميزان اعتقاد به سهم كشور درتوليد علم و اطلاعات و پژوهشهاي علمي در عرصه‌هاي جهاني

2ـ شاخصهاي مصرف كالاها و خدمات فرهنگي

2ـ۱ـ سرانه مطالعه كتب غيردرسي

2ـ۲ـ سرانه مطالعه روزنامه

2ـ۳ـ سرانه استفاده از رسانه‌هاي سمعي و بصري

2ـ٤ـ سرانه استفاده از هنرهاي نمايشي)سينما، تئاتر و موسيقي زنده)

2ـ۵ـ سرانه شركت در مراسم و مجالس مذهبي

2ـ٦ـ سرانه بازديد از نمايشگاه‌هاي فرهنگي و هنري

2ـ۷ـ سرانه بازديد از موزه‌ها، اماكن و آثار تاريخي)ميراث فرهنگي)

2ـ۸ـ سرانه مسافرتهاي سياحتي و زيارتي

2ـ۹ـ سرانه فعاليتهاي ورزشي بر حسب ساعت)فردي و همگاني)

2ـ۱۰ـ ميزان برخورداري خانوار از رايانه

2ـ۱۱ـ ميزان بهره‌مندي افراد از رسانه‌هاي مكتوب و صوتي، تصويري خارجي

2ـ۱۲ـ ميزان استفاده از برنامه‌هاي راديو و تلويزيون)به تفكيک)

3ـ شاخصهاي توسعه فرهنگي، نيروي انساني، فضاها و تجهيزات فرهنگي

الف ـ كتاب

3ـ۱ـ شمارگان كتاب

3ـ۲ـ سهم عناوين كتابهاي چاپ اول به كل عناوين

3ـ۳ـ سهم عناوين كتابهاي تأليف شده به كل عناوين منتشر شده

3ـ٤ـ نسبت عناوين كتابهاي ترجمه شده به كل عناوين

3ـ٥ـ مصرف كل كاغذ فرهنگي)چاپ ونشر)

3ـ٦ـ نسبت شمارگان كتابهاي ديني به كل شمارگان كتابها

3ـ۷ـ نسبت عناوين كتابهاي ديني به كل عناوين كتاب

3ـ۸ـ نسبت شمارگان قرآن كريم به كل كتابهاي منتشره و كتابهاي ديني

3ـ۹ـ تعداد مؤلفان و مترجمان

3ـ۱۰ـ تعداد تشكلهاي صنفي، حرفه‌اي در بخش كتاب

3ـ۱۱ـ تعداد كتابفروشيها

3ـ۱۲ـ سرانه زيربناي كتابخانه‌هاي عمومي)كتابخانه‌هاي عمومي شهري، مساجد و روستايي)

3ـ۱۳ـ نسبت كتابهاي امانت داده شده به كل موجودي كتاب در كتابخانه‌هاي عمومي

3ـ۱٤ـ تعداد مراجعان به كتابخانه‌هاي عمومي

3ـ١٥ـ تعداد مراجعان به كتابخانه‌هاي مراكز آموزشي)مدارس و مراكز آموزش عالي)

3ـ١٦ـ تعداد كتابخانه‌هاي مجهز به فناوري اطلاعات و ارتباطات

3ـ١٧ـ تعداد ناشران كشور به تفكيک فعال و غيرفعال

3ـ١٨ـ ظرفيت چاپخانه‌ها به تفكيک ورق

ب ـ مطبوعات

3ـ١٩ـ سرانه شمارگان مطبوعات)به جز روزنامه(به ازاء هر ده هزار نفر

3ـ٢٠ـ عناوين مطبوعات به جز روزنامه

3ـ٢١ـ سرانه شمارگان روزنامه

3ـ٢٢ـ عناوين روزنامه

3ـ٢٣ـ عناوين مطبوعات غيرفارسي داخلي به كل عناوين مطبوعات

3ـ٢٤ـ تعداد نشريات الكترونيكي

3ـ٢٥ـ تعداد مطبوعات حوزه دين به كل مطبوعات

3ـ٢٦ـ تعداد دكه‌ها و مراكز تک فروشي مطبوعات

3ـ٢٧ـ تعداد اعضاي شاغل در هيئت تحريريه مطبوعات

3ـ٢٨ـ تعداد تشكلهاي صنفي، حرفه‌اي در بخش مطبوعات

پ ـ سينما

3ـ٢٩ـ سرانه ظرفيت سالنهاي سينما)صندلي / سالن)

3ـ٣٠ـ تعداد فيلمهاي سينمايي توليد شده

3ـ۳۱ـ تعداد فيلمهاي وارداتي اكران شده

3ـ۳۲ـ تعداد تماشاگران فيلم‌هاي داخلي

3ـ۳۳ـ تعداد تماشاگران فيلم‌هاي خارجي

3ـ۳٤ـ تعداد تشكلهاي صنفي، حرفه‌اي درحوزه سينما

3ـ۳۵ـ نسبت فيلمهاي مذهبي توليد شده به كل فيلمها

3ـ۳٦ـ نسبت فيلمهاي تاريخي، ملي توليد شده به كل فيلمها

ث ـ موسيقي، تئاتر و ساير فعاليتهاي هنري

3ـ۳۷ـ سرانه صندلي مراكز اجراي برنامه موسيقي وتئاتر

3ـ۳۸ـ عناوين موسيقي توليد شده به تفكيک موضوع

3ـ۳۹ـ شمارگان موسيقي توليد شده

3ـ٤۰ـ تعداد نمايشهاي اجرا شده

3ـ٤۱ـ نسبت نمايشنامه‌هاي مذهبي توليد شده به كل نمايشنامه‌ها

3ـ٤۲ـ نسبت نمايشنامه‌هاي تاريخي، ملي توليد شده به كل نمايشنامه‌ها

3ـ٤۳ـ تعداد تماشاگران برنامه‌هاي هنري

3ـ٤٤ـ شمارگان نوارهاي صوتي توليد شده به تفكيک موضوع

3ـ٤۵ـ تعداد فروشگاه‌هاي عرضه محصولات هنري

3ـ٤٦ـ تعداد ناشران آثار صوتي، تصويري

3ـ٤۷ـ تعداد نگارخانه‌ها

3ـ٤٨ـ تعداد تشكلهاي صنفي، حرفهاي در بخش هنر

ج ـ ورزش

3ـ٤٩ـ ظرفيت اسمي سالنها و ميادين ورزشي)تماشاگران)

3ـ٥٠ـ تعداد تماشاگران مسابقات ورزشي

3ـ٥١ـ سرانه مساحت اردوگاههاي فرهنگي – تفريحي به كل دانش آموزان

3ـ٥٢ـ سرانه فضاهاي ورزشي ثبت شده به تفكيک عمومي و دانشجويي

3ـ٥٣ـ سرانه فضاهاي ورزشي مدارس

3ـ٥٤ـ تعداد ورزشكاران فعال در ورزشهاي قهرماني

3ـ٥٥ـ تعداد ورزشكاران شركت كننده در مسابقات بين‌المللي

3ـ٥٦ـ تعداد باشگاههاي ورزشي

3ـ٥٧ـ تعداد تشكلهاي صنفي، حرفهاي در بخش ورزش

3ـ٥٨ـ تعداد مسابقات ورزشي بين‌المللي برگزار شده در داخل

چ ـ راديو، تلويزيون

3ـ٥٩ـ ميزان توليد و پخش برنامه‌هاي راديويي

3ـ٦٠ـ ميزان توليد و پخش برنامه‌هاي تلويزيوني

3ـ٦١ـ گيرنده‌هاي راديويي و تلويزيوني به ازاء هر خانوار

ح ـ خبرگزاري

3ـ٦٢ـ تعداد خبرهاي توليد شده بر حسب كلمه و به تفكيک موضوع و زبان

3ـ٦٣ـ تعداد مشتركين اخبار خروجي

3ـ٦٤ـ تعداد خبرگزاريهاي داخلي

3ـ٦٥ـ تعداد دفاتر خبرگزاري‌هاي خارجي در ايران

3ـ٦٦ـ تعداد دفاتر خبرگزاري ايران در خارج از كشور

3ـ٦٧ـ تعداد خبرنگاران خبرگزاري‌هاي داخلي

3ـ٦٨ـ تعداد خبرنگاران خارجي شاغل در كشور

خ ـ ساير رسانه‌هاي صوتي، تصويري

3ـ٦٩ـ تعداد سايت‌هاي اينترنتي فارسي زبان داخلي

3ـ٧٠ـ تعداد وبلاگها و آي اس پي‌هاي فارسي زبان

3ـ٧١ـ تعداد نرم‌افزارهاي چند رسانه‌اي توليد شده داخلي به تفكيک موضوع

د ـ امور مذهبي

3ـ٧٢ـ نسبت مساجد داراي امام جماعت به كل مساجد

3ـ٧٣ـ نسبت مساجد داراي كتابخانه و محل اجتماعات فرهنگي به كل مساجد

3ـ٧٤ـ نسبت مساجد مجهز به فناوري اطلاعات و ارتباطات به كل مساجد

3ـ٧٥ـ تعداد زائران اماكن مذهبي خارج از كشور

3ـ٧٦ـ تعداد كانونهاي قرآني موجود در كشور

3ـ٧٧ـ تعداد موقوفات جديد ثبت شده)در طي سال)

3ـ ٧٨ـ تعداد رقبات به تفكيک نوع

3ـ۷۹ـ تعداد مدارس ديني به تفكيک جنسيت

3ـ۸۰ـ تعداد مؤسسات آموزشي و پژوهشي ديني

3ـ۸۱ـ تعداد طلاب كشور

3ـ۸۲ـ نسبت روحانيون كشور به ازاي هر هزار نفر جمعيت

3ـ۸۳ـ نسبت تشكلها و هيأتهاي ديني به تشكلهاي غير دولتي

3ـ۸٤ـ نسبت تشكلها و هيأتهاي ديني بانوان به كل تشكلهاي ديني

3ـ۸۵ـ نسبت مجتمع‌هاي در اختيار تشكلهاي ديني به كل مجتمع‌ها

3ـ۸٦ـ تعداد حسينيه‌هاي موجود در كشور

3ـ۸۷ـ تعداد سايت ونرم‌افزارهاي ديني

3ـ۸۸ـ تعداد سخنراني‌هاي مذهبي

3ـ۸۹ـ تعداد مؤسسات خيريه ثبت شده

3ـ۹۰ـ تعداد اماكن مذهبي اقليت‌هاي ديني

3ـ۹۱ـ تعداد نمازخانه‌ها

3ـ۹۲ـ تعداد آگهي‌هاي فرهنگي، مذهبي در رسانه‌ها و تبليغات شهري به كل آگهي‌ها

ذ ـ ميراث فرهنگي و امور سياحتي

3ـ۹۳ـ تعداد آثار تاريخي ثبت شده)منقول و غير منقول)

3ـ۹٤ـ تعداد اماكن تاريخي مكشوفه

3ـ۹۵ـ تعداد آثار تاريخي مرمت شده به كل آثار تاريخي

3ـ٩٦ـ تعداد موزه‌ها

3ـ٩٧ـ تعداد تخت‌هاي اماكن اقامتي عمومي

3ـ٩٨ـ تعداد بازديد كنندگان از موزه‌ها و آثار تاريخي

3ـ٩٩ـ ضريب اشغال اماكن اقامتي عمومي)نفر / تخت)

3ـ١٠٠ـ تعداد سفرها به خارج از كشور)به استثناي زائران اماكن مذهبي)

3ـ١٠١ـ تعداد گردشگران داخلي به اماكن زيارتي و سياحتي

3ـ١٠٢ـ تعداد گردشگران وارد شده به كشور

3ـ١٠٣ـ نسبت شركت كنندگان در اردوهاي دانشجويي و دانش آموزي به كل گردشگران داخلي

ر ـ اقتصاد فرهنگ، پژوهش و مشاركت فرهنگي

3ـ١٠٤ـ ضريب جيني

3ـ١٠٥ـ درآمد سرانه

3ـ١٠٦ـ نسبت بودجه فرهنگي دولت به كل بودجه عمومي

3ـ١٠٧ـ سهم اعتبارات پژوهشي فرهنگي به كل اعتبارات پژوهشي

3ـ١٠٨ـ تعداد واگذاري مديريت مراكز فرهنگي، هنري و ورزشي دولتي به بخشهاي غيردولتي

3ـ١٠٩ـ تعداد مؤسسات فرهنگي، هنري غير دولتي NGO ها

3ـ١١٠ـ تعداد انجمنهاي فرهنگي، هنري غيردولتي

3ـ١١١ـ ميزان تقدير از پديدآورندگان كالاها و خدمات فرهنگي

3ـ١١٢ـ ميزان يارانه اختصاص يافته به كالاها و خدمات فرهنگي

3ـ۱۱۳ـ تعداد مراسم برگزار شده براي تجليل از مشاهير ديني، علمي و فرهنگي

ز ـ مبادلات فرهنگي

3ـ۱۱٤ـ تعداد دفاتر نمايندگي فرهنگي ايران در خارج از كشور

3ـ۱۱٥ـ تعداد كرسي‌هاي زبان و ادبيات فارسي در خارج از كشور

3ـ۱۱٦ـ تعداد مبلغان مذهبي اعزام شده به خارج از كشور

3ـ۱۱۷ـ تعداد دانشجويان و طلاب خارجي شاغل به تحصيل در داخل

3ـ۱۱۸ـ تعداد فيلم‌هاي ايراني اكران شده در خارج از كشور

3ـ۱۱۹ـ تعداد نمايشنامه‌هاي ايراني اجرا شده در خارج از كشور

3ـ۱۲۰ـ دفعات اجراي برنامه موسيقي زنده در خارج از كشور

3ـ۱۲۱ـ تعداد بازديدكنندگان خارجي از كشور

3ـ۱۲۲ـ تعداد همايشهاي برگزار شده در خارج از كشور توسط ايرانيها

3ـ۱۲۳ـ تعداد مراكز اسلامي خارج از كشور كه توسط ايرانيها اداره مي‌شود

3ـ۱۲٤ـ تعداد مراكز ايرانشناسي خارج از كشور كه توسط ايرانيها اداره مي‌شود

3ـ۱۲٥ـ تعداد كتابهاي فارسي ترجمه شده به زبانهاي ديگر

3ـ۱۲٦ـ تعداد كتابهاي به زبان غيرفارسي كه از سوي ايرانيان نوشته ومنتشر شده است

ژ ـ وسايل ارتباطي

3ـ۱۲۷ـ سرانه خط تلفن به ازاء هر ۱۰۰۰نفر

3ـ۱۲۸ـ تعداد دفاتر پست به ازاء هر ۱۰۰/۰۰۰ نفر

3ـ۱۲۹ـ تعداد مشتركين تلفن همراه به ازاء هر ۱۰/۰۰۰ نفر

3ـ۱۳۰ـ تعداد مشترکین اینترنت

بخش هفتم :
مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش

۱)اهداف کلی آموزش و پرورش

مصوب ششصدوبیست وششمین جلسه شورای عالی (1377/7/30)

کمال انسان درنظام تعلیم وتربیت اسلامی رسیدن به قرب الهی است .این هدف غایی به‌اهداف زیرتقسیم‌می‌شود :

الف – اهداف اعتقادی :

1-ایجاد زمینه لازم برای خودشناسی و خداشناسی و تقویت روحیه حقیقت جویی .

2-تقویت ایمان و اعتقاد به مبانی اسلام و بسط بینش الهی براساس قرآن کریم وسنت‌پیامبر(ص) وائمه معصومین (ع) بامراعات اصول ۱۲ و۱۳ قانون‌اساسی‌درمورد پیروان‌مذاهب‌اسلامی و اقلیتهای دینی .

3-پرورش روحیه پذیرش حاکمیت مطلق خداوند برجهان وانسان واعمال این حاکمیت‌درجامعه براساس اصل ولایت فقیه .

ب ـ اهداف اخلاقی :

1-تزکیه وتهذیب نفس ورشد فضایل ومکارم اخلاقی براساس ایمان به خدا وتقوای اسلامی .

2-پرورش روحیه تعبد الهی والتزام عملی به احکام وآداب اسلامی .

3-پرورش روحیه اعتماد به نفس و استقلال شخصیت .

4-تقویت احساس کرامت اخلاقی وبرانگیختن عزت نفس .

5-پرورش متعادل عواطف انسانی وهمزیستی مسالمت آمیز .

6-پرورش روحیه نظم وانضباط .

7-پرورش روحیه مبارزه بابیکارگی ،بطالت و مشاغل کاذب .

پ - اهداف علمی‌آموزشی :

1-تقویت روحیه تحقیق ، تعقل وتفکر،بررسی وتعمق، نقد وابتکار .

2-پرورش روحیه تعلیم وتعلم وتربیت مستمر .

3-شناخت ،پرورش وهدایت استعدادهای افراد درجهت اعتلای فردوجامعه .

4-شناخت اسرار جهان آفرینش وقوانین طبیعت به عنوان آیات الهی به منظور پیشبرد دانش ومعرفت وتجارب بشری .

5ترویج زبان وخط فارسی به عنوان زبان وخط رسمی مشترک مردم ایران وآموزش زبان‌عربی به منظور آشنایی با قرآن ومعارف اسلامی .

6-توسعه علوم وفنون ومهارتهای مورد نیاز فردوجامعه .

7-پرورش روحیه کتابخوانی ومطالعه .

8-پرورش روحیه مشارکت وهمکاری درفعالیت‌های گروهی .

ت - اهداف فرهنگی هنری :

1-شناخت ، پرورش وهدایت ذوق واستعدادهای مختلف هنری وزیبایی شناسی .

2-شناخت زیبایی‌های جهان آفرینش به عنوان مظاهر جمال الهی .

3-شناخت هنر اسلامی وهنرهای ملی وجهانی مناسب .

4-پرورش روحیه حفظ میراث فرهنگی هنری وتاریخی .

5-شناخت ادب فارسی به عنوان جلوه‌گاه ذوق‌هنر ومظهر وحدت ملی واجتماعی کشور .

6-شناخت فرهنگ وآداب وسنن مطلوب جامعه اسلامی ایران .

7-تقویت روحیه احتراز از رسوم منحط وخرافی .

8-شناخت تاریخ وفرهنگ وتمدن اسلام ، ایران و جهان باتأکیدبرفرهنگ معاصر .

ث - اهداف اجتماعی :

1-پرورش روحیه پاسداری ازقداست و روابط خانواده برپایه حقوق و اخلاق اسلامی .

2-پرورش روحیه تحقق بخشیدن به قسط اسلامی وپاسداری ازآن .

3-پرورش روحیه برادری وتعاون اسلامی وهمبستگی ملی وفرهنگی وتقویت‌آن .

4-پرورش روحیه‌امربه معروف ونهی ازمنکر به عنوان وظیفه‌ای همگانی .

5-پرورش روحیه احترام به قانون والتزام به رعایت آن .

6-پرورش روحیه نظم در روابط فردی واجتماعی .

7-پرورش روحیه مسئولیت پذیری ومشارکت درفعالیتهای دینی ، فرهنگی واجتماعی .

8-تقویت روحیه تولی وتبری .

9-تقویت روحیه گذشت ،فداکاری وایثار در روابط اجتماعی .

10-پرورش سعه صدرو تحمل آرای دیگران دربرخورد اندیشه ها .

11-پرورش روحیه احترام به شخصیت افراد ومراعات حقوق مادی ومعنوی آنان .

12پرورش روحیه مقاومت دربرابر تبلیغات سوء .

ج - اهداف زیستی :

1-تأمین سلامت جسمی و بهداشت روانی بافراهم ساختن شرایط مناسب .

2-تقویت روحیه رعایت بهداشت عمومی وحفظ محیط زیست .

3-پرورش روحیه توجه به تربیت بدنی به عنوان زمینه‌ای برای رشدمعنوی انسان .

چ - اهداف سیاسی :

1-ارتقای بینش سیاسی براساس اصل ولایت فقیه درزمینه‌های مختلف جهت مشارکت‌آگاهانه در سرنوشت سیاسی کشور .

2-پرورش روحیه اتحاد اسلامی بین مسلمانان وحمایت ازحق طلبان،عدالتخواهان،مظلومان و مستضعفان جهان وتقویت روحیه مبارزه با مستکبران،استثمارگران وستمکاران براساس ارزشهای اسلامی .

3-پرورش روحیه پاسداری از استقلال همه جانبه کشور ونفی هرگونه ستمگری وستم کشی‌و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری .

4-پرورش روحیه سلحشوری به منظور حفظ کیان اسلام‌وتقویت بنیه دفاعی کشور .

5-تقویت بینش سیاسی نسبت به مسائل ایران و جهان ،بخصوص ممالک اسلامی وملل‌محروم .

6-شناخت ترفندهای استعمار واستکبار جهانی و ضرورت مبارزه باآن .

ح - اهداف اقتصادی :

1-توجه به اهمیت رشد اقتصادی به عنوان وسیله‌ای برای رسیدن به رشد توسعه اجتماعی .

2-شناخت ارزش و قداست کار ومعاش حلال .

3-مهارت بخشی و ایجاد آمادگی وعلاقه جهت اشتغال مولد دربخشهای‌کشاورزی ، صنعت‌و خدمات .

4-ایجاد روحیه ساده زیستی ،قناعت وپرهیز ازهرگونه اسراف ومصرف زدگی وتجمل گرایی .

5-پرورش روحیه انفاق ودستگیری از محرومان .

6-تقویت روحیه عمل به احکام اقتصادی اسلام .

7-شناخت حرف ومشاغل مولد جهت افزایش‌درآمد ملی ،رفع بیکاری و وابستگی اقتصادی .

8-تقویت روحیه مبارزه با بهره‌کشی اقتصادی ومشاغل خلاف مصالح‌جامعه اسلامی .

9شناخت منابع اقتصادی کشور وشیوه‌های صحیح استفاده ازآنهاوپرورش روحیه حراست‌از اموال‌عمومی‌وثروت‌ملی.

موضوع: اهداف کلی آموزش وپرورش جمهوری اسلامی ایران درششصدوبیست وششمین‌جلسه شورای عالی آموزش وپرورش مورخ 77/7/30 به تصویب رسید.

۲)اهداف دوره ابتدايي

رأی صادره درششصدوچهل وهفتمین جلسه شورای عالی آموزش وپرورش مورخ ۲۹/۲/۷۹

اعتقادی :

1-اصول دین رامی‌داندوبه آن معتقد است .

2-خداوندرادوست‌داردواورابهترین‌یاوروکمک‌می‌داند .

3-بازندگی انبیاء اولوالعزم به ویژه نبی اکرم (ص) ومعصومین تاحدودی آشناست وآنان رادوست

دارد .

4-بامعنای معاد آشناست و می‌داند که انسان درکارهایی که انجام می‌دهد نزد خداوندپاسخگواست .

5-به اولیاء دین، بزرگان و شخصیتهای اسلامی احترام می‌گذارد .

6-معنای تولی و تبری رامی‌داند .

7-قرآن را از رو می‌خواند و باترجمه برخی از سوره‌ها آشنایی داشته و از حفظ می‌خواند .

8-ترجمه بعضی از احادیث ساده رامی‌داند .

9-نمازرابه درستی می خواند وبااحکام ضروری مربوط به نماز و روزه آشنا است .

10-نمازهای واجب را با رغبت می‌خواند. (برای دختران)

11-افراد محرم و نامحرم را تشخیص می‌دهد واحکام مربوط را رعایت می‌کند .

12-با مسائل مربوط به سن تکلیف و تقلید آشنا است و احکام را در حد ضرورت می‌داند وبه‌آن عمل می‌کند. (برای دختران)

13-باحلال وحرام آشنا است واحکام مربوط رادرحد ضرورت رعایت می‌کند .

14-معنای امربه معروف و نهی از منکر را می‌داند .

15-به مجاهدین در راه خدا و شهداء احترام می‌گذارد .

16-زمان‌ها و مکان‌های مقدس ومهم رامی‌شناسد .

17-به حضور در مسجد علاقه نشان می‌دهد و آداب آن را می‌داند .

اخلاقی :

1-راستگو وامین است .

2-مؤدب و مهربان است .

3-به عهد خود پای‌بنداست .

4-مظاهر حیا و عفت در او آشکار است .

5-احترام به بزرگترهاراوظیفه خودمی‌داند وبه نظرات آنهاتوجه می‌کند .

6-ازوالدین اطاعت می‌کند .

7-شجاع وصبوراست .

8-تمیزاست وپاکیزگی رادوست دارد .

9-تکالیف شخصی روزانه خودراشخصŠانجام می‌دهد .

10-برای رسیدن به موفقیت پشتکار داردوتلاش می‌کند .

11-پوشش اسلامی رادوست دارد وآن رارعایت می‌کند .

12-اوقات فراغت خودرابافعالیت‌هاوبازی های مناسب‌پرمی‌کند .

13-امیدواروبانشاط است وازمواجهه با مشکلات نمی‌هراسد .

14-ظاهری آراسته دارد .

15-خطاواشتباه دیگران رادرموردخود می‌بخشد .

16-برای رفتارهای خودبادیگران دلیل دارد .

17-درارتباط بادیگران از کلمات محبت آمیز و دوستانه استفاده می‌کند .

18-برای انجام کارهای خود دوستانش رابه زحمت نمی‌اندازد .

19-به همکلاسان وهمسالان خود درانجام وظایف یادگیری کمک می‌کند .

20-در برابر رفتارهای ناپسند خود پوزش خواسته ورفتار خودرااصلاح می‌کند .

21-نظم وانضباط رادرخانه ،مدرسه واجتماع رعایت می‌کند .

علمی و آموزشی :

1ـ نسبت به شناخت پدیده‌ها کنجکاواست .

2ـ در فکر کردن، شنیدن، گفتن و بیان مقصود، خواندن و نوشتن و حساب کردن مهارت کافی‌دارد .

3ـ بازبان فارسی آشنایی دارد و می‌تواند ازکتاب و روزنامه استفاده کند .

4ـ به اهمیت وارزش اطلاعات واطلاع‌رسانی درزندگی آگاه‌است .

5-ارزش علم را در انجام درست کارها تا حدی می‌داند .

6ـ مهارت‌های اولیه برای زندگی در جامعه راکسب‌کرده‌است .

7-با نحوه یادگیری خودتاحدودی آشناست .

8ـ به مطالعه کتاب علاقه‌مند است .

فرهنگی هنری :

1-به زیبایی‌های طبیعت توجه دارد وهماهنگی آن رادوست دارد .

2-در زمینه‌های هنری از زیبایی در پدیده‌های طبیعی الگومی‌گیرد .

3-ازمشاهده آثارهنری لذت می‌برد .

4-ذوق و خلاقیت هنری خود را در انجام فعالیت‌هانشان می‌دهد .

5-سنت‌ها، پدیده‌ها و آثار موزون را دوست دارد .

6-بابرخی از آثارمعروف هنری آشنا است .

7به خواندن اشعاروقصه‌های مناسب علاقه‌منداست .

8-برخی از آداب فرهنگی واجتماعی اسلامی – ایرانی رامی‌داند وبرای آنهاارزش قائل است .

اجتماعی :

1ـ وظایف خود را در مقابل خانواده، دوستان و همسایگان می‌داند .

2ـ اعضای خانواده خود را دوست می‌دارد و در انجام کارهابه‌آنهاکمک می‌کند .

3-به معلمین واولیای مدرسه احترام می‌گذارد .

4ـ به حق خود قانع است و حقوق دیگران را رعایت می‌کند .

5ـ برای بدست‌آوردن حق خود از راه‌های درست تلاش می‌کند .

6-همکلاسی‌های خود را دوست دارد و به آنها کمک می‌کند .

7ـ همکاری با دیگران را دوست دارد .

8-دربازی‌ها و فعالیت‌های گروهی‌شرکت می‌کند .

9ـ مقررات مدرسه را می‌داند و به آنها عمل می‌کند .

10ـ به رعایت مقررات اجتماعی علاقه نشان می‌دهد .

11ـ به انجام وظایف و مسئولیت‌هایی که برعهده او می‌گذارند، پای‌بند است .

12ـ نظرات اصلاحی دیگران را در مورد خود می‌پذیرد .

13-اشتباهات دیگران رابارعایت احترام به آنهاتذکر می‌دهد .

14ـ در برابر خدمت دیگران قدرشناس است و از آنها تشکر می‌کند .

15-آداب سخن گفتن رارعایت می‌کند .

16-خدمت کردن به میهن ومردم خودرادوست دارد .

زیستی :

1ـ از حواس خود به خوبی محافظت و استفاده می‌کند .

2-در نشستن و راه رفتن واستفاده‌از قوای بدنی‌به درستی عمل می‌کند .

3ـ بهداشت فردی و اجتماعی را رعایت می‌کند .

4ـ در حفظ محیط زیست کوشااست .

5ـ با تمرین‌ها وبازی‌های مناسب،قابلیت‌های جسمی خویش راافزایش‌می‌دهد .

6ـ نکات ایمنی را می‌داند و رعایت می‌کند .

7ـ اهمیت مصونیت دربرابرامراض رادرک‌می‌کند .

8ـ در حفظ سلامتی خود و دیگران تلاش می‌کند .

سیاسی :

1ـنظام جمهوری اسلامی ایران را می‌شناسد، به پرچم کشور احترام می‌گذارد و سرود ملی را ازحفظ می‌خواند .

2ـ با زندگی بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران آشنا است‌واز اوبه بزرگی یاد می‌کند .

3ـ اهمیت استقلال وآزادی را در پیشرفت جامعه درک می‌کند .

4-به حکومت دینی و ولایت فقیه‌علاقه‌منداست .

5ـ مسلمانان را دوست دارد و نسبت به امور آنان بی‌تفاوت نیست .

6ـ اقوام مختلف ایرانی را می‌شناسد و با آنان احساس همبستگی می‌کند .

7-افراد عدالتخواه وحق طلب رادوست دارد .

8-سران کفار و مشرکین صدر اسلام را می‌شناسد و با اعمال آنها نسبت به پیامبر و مسلمین‌آشنا است .

9-سران کفار و مشرکین معاند بااسلام رادرزمان حاضر می‌شناسد .

10-با مفهوم وحدت وامنیت ملی آشنااست .

اقتصادی :

1ـ کارکردن را دوست‌دارد و به‌افرادی که کارهای مفیددارنداحترام‌می‌گذارد .

2ـ وسایل خودراتمیزوسالم نگه‌می‌دارد .

3-تن‌پروری، بیکاری و راحت‌طلبی را از عوامل شکست فرد وجامعه می داند .

4ـ در حفظ اموال عمومی به عنوان ثروت ملی می‌کوشد و در استفاده از آنها درست عمل‌می‌کند .

5ـ مالکیت خود و دیگران را تمیز می‌دهد و به مالکیت دیگران احترام‌می‌گذارد .

6ـ مشاغل و حرف موجود در محیط زندگی خودرامی‌شناسد .

7ـ به استفاده از تولیدات داخلی علاقه‌مند است .

موضوع:اهداف دوره ابتدایی‌در ششصد و چهل و هفتمین جلسه شورای عالی آموزش وپرورش‌مورخ ۲۹/۲/۷۹ به تصویب رسید.صحیح است ،به مورداجرا گذاشته شود .

۳) اهداف دوره راهنمایی تحصیلی

رأی صادره درششصدوچهل وهفتمین جلسه شورای عالی آموزش وپرورش مورخ ۲۹/۲/۷۹ در راستای رسالت و مأموریت آموزش و پرورش و جهت‌دهی به رشد همه‌جانبه‌دانش‌آموزان بر پایه تعالیم و دستورات دین مبین اسلام، اهداف دوره راهنمایی تحصیلی به شرح‌زیر تعیین می‌شود.

مدیران، برنامه‌ریزان و همه افرادی که در تعلیم و تربیت دانش‌آموزان نقشی‌برعهده دارند، مکلفند در برنامه‌ریزی امور، سازماندهی فعالیتها و انجام وظایف مربوط بگونه‌ای‌اقدام نمایند که تاپایان دوره تحصیلی دستیابی دانش‌آموزان به اهداف تعیین شده‌ممکن باشد.(۲)

اعتقادی :

-۱ اصول دین راباور دارد و برمبنای آن عمل می‌کند.

-۲ خدارابه دلیل ربوبیت شایسته اطاعت می‌داند.

-۳ باانبیاء و ائمه معصومین (ع)آشنایی دارد و به مطالعه زندگی آنهاعلاقه نشان می‌دهد.

-۴ باولایت‌فقیه‌آشنایی‌داردورابطه‌آن‌راباامامت‌می‌داند.

-۵ به رعایت تولی وتبری توجه دارد.

-۶ با اولیاء دین ،بزرگان وشخصیتهای اسلامی آشنایی دارد و به مطالعه زندگی آنهاعلاقه نشان‌می‌دهد.

-۷ به قیامت وحساب درآن روز راباوردارد و خودرادررابطه با اعمالش درنزد خداوندمسئول‌می‌داند.

-۸ نماز را مهمترین راه ارتباط باخدامی‌داند و به خواندن نمازهای پنج گانه عادت کرده است .

-۹ قرآن را صحیح قرائت می‌کند و با برخی از قصص آن آشناست.

-۱۰ با تاریخ صدر اسلام آشنا است و به آن علاقه نشان می‌دهد.

-۱۱ فروع دین رامی‌داند.

-۱۲ می‌تواند از رساله عملیه خاص سنین خود استفاده کند.

-۱۳ احکام تقلید رامی داندومرجعی برای خودانتخاب کرده است .

-۱۴ احکام مربوط به محرم ونامحرم رارعایت می‌کند.

-۱۵ به انجام امر به معروف و نهی از منکر علاقه نشان می‌دهد.

-۱۶ معنای جهادوشهادت رامی‌داند و به حضور درصحنه‌های دفاع از دین علاقه نشان‌می‌دهد.

-۱۷ زمان هاومکانهای مقدس رامی‌شناسد و به وظیفه خود درمقابل آنهاعمل می‌کند.

-۱۸ در مسجد با رغبت حضور می‌یابد و در برنامه‌های عبادی، فرهنگی و اجتماعی آن شرکت‌فعالانه دارد.

اخلاقی :

-۱ راستگو، امانت‌دار و راز نگهدار است.

-۲ به ارزشهای اخلاقی علاقه نشان می‌دهد.

-۳ به ارزشها وتواناییهای خودآگاه است و سعی درپرورش آنهادارد.

-۴ دختری عفیف و باحیاء و پسری شجاع وغیوراست .

-۵ اطاعت از والدین را وظیفه می‌داند.

-۶ برای انجام کارهای خودشخصاًاقدام می‌کند و خودرا ازمشورت دیگران بی‌نیاز نمی‌داند.

-۷ موفقیت دیگران را ارج می‌نهد و خودنیزبرای رسیدن به موفقیت تلاش می‌کند.

-۸ به دیگران کمک می‌کند و در رفع ضعفهای آنهامی‌کوشد.

-۹ از لباسهای مناسب اسلامی ایرانی استفاده می‌کند.

-۱۰ اوقات فراغت خودرابافعالیتهای مناسب پرمی‌کند.

-۱۱ وضع ظاهری خودراباتوجه به موازین دینی واجتماع مرتب می‌کند.

-۱۲ توانایی عفوکردن دیگران دراوبوجودآمده است .

-۱۳ بادقت در اعمال خود نسبت به دیگران زمینه اشتباه و خطای آنها را در مورد خود از بین‌می‌برد.

-۱۴ رعایت احترام دیگران را در صحبت با آنها لازم می‌داند وباجملات احترام آمیز سخن‌می‌گوید.

-۱۵ کاری ازدیگران خواستن رامگر درصورت ناچاری امری ناپسندمی‌داند.

-۱۶ به پیشرفت کشور خودوهموطنانش اهمیت می‌دهدویکپارچگی‌ملی راباارزش می‌داند.

-۱۷ استفاده از تجربه بزرگترها را برای پیشرفت خود و دیگران لازم می‌داند.

-۱۸ قبل از عمل فکرمی‌کند.

-۱۹ به انتقاد از خود و دیگران اهمیت می‌دهد.

-۲۰ خوب را از بد تشخیص می‌دهد و گرایش به خوبی دارد.

-۲۱ رفتاری متعادل دارد و سعی می‌کند براحساسات خود تسلط یابد.

-۲۲ به رعایت نظم وانضباط عادت کرده است .

-۲۳ رعایت قانون را برای حفظ حقوق همه لازم می‌داند.

علمی و آموزشی :

۱ـ نسبت به پدیده‌های علمی، محیطی و تجربی حساس است و ارتباط آنها را درک می‌کند.

۲ـ اطلاعات لازم را در حوزه‌های علوم‌طبیعی، انسانی و اجتماعی کسب‌کرده و به نقش علوم وکاربرد آنها در پیشرفت جامعه آگاه است.

۳ـ با زبان و ادب فارسی مأنوس است و در کاربرد مهارتهای زبانی و استفاده از متون ساده ادبی‌توانایی دارد.

۴ـ مهارت‌های پایه را در ریاضیات می‌داند و با نقش و کاربرد آن در زندگی و پیشرفت سایرعلوم آشنا است.

۵ـ با زبان عربی برای فهم بهتر قرآن و احادیث و ادعیه و ادبیات فارسی تا حدودی آشنااست.

۶ـ بایک زبان‌خارجه درحدتوانایی‌مکالمه‌ساده‌وروزمره‌آشنایی‌دارد.

۷ـ می‌تواند از رسانه‌های ارتباطی برای کسب اطلاعات استفاده کند.

۸ـ جامعه خود و مشاغل آن راتاحدی می‌شناسدوبرای زندگی درجامعه‌مهارت‌کافی دارد.

۹ـ نسبت به‌کاربرد علم دربهبود روشهای انجام کار آگاه است.

۱۰ـ روحیه علمی،قدرت استدلال وتفکر انتقادی وخلاق دارد.

۱۱ـ نحوه یادگیری خود را می‌فهمد.

۱۲ـ شیوه صحیح مطالعه و تحقیق را می‌داند.

۱۳ـ به تفکرومباحثه علاقه‌منداست وباروش تحقیق آشنایی‌عملی‌دارد.

فرهنگی هنری:

-۱بااستعدادهای‌خودآشنااست وسعی درپرورش آنهادارد.

-۲ابعاد زیبایی رادرمخلوقات الهی توصیف می‌کند.

-۳ازمشاهده وبررسی آثارهنری لذت می‌برد.

-۴ بااستعدادهای‌هنری‌خودآشنااست وسعی درپرورش‌آنهادارد.

-۵از تجارب‌ودستاوردهای‌فرهنگی‌دیگران‌استفاده‌می‌کندواز تقلیدکورکورانه‌اجتناب‌می‌ورزد.

-۶بابرخی از هنرهای اسلامی وایرانی آشنااست.

-۷به مطالعه متون ادبی و فرهنگی‌علاقه‌منداست.

-۸بافرهنگ‌وآداب‌وسنن‌مطلوب جامعه آشنااست‌ونسبت‌به آنهااحساس تعهدمی‌کند.

-۹ آثارهنری وفرهنگی راباتوجه به تأثیرات آنهادررشد انسان بررسی می‌کند.

اجتماعی :

-۱ وظایف خودرادرمقابل خانواده ،دوستان وهمسایگان رعایت می‌کند.

-۲نظرات اصلاحی دیگران رادرمورد خودجویا می‌شود واز آنهااستفاده می‌کند.

-۳ برای گرفتن حق خود ودیگران تلاش می‌کند.

-۴ درانجام کارها از دیگران کمک می‌گیرد وبه دیگران نیز کمک می‌کند.

-۵ درکارهای گروهی‌واجتماعی شرکت می‌کند و به اهمیت نقش رهبری و وظایف اعضاءواقف است.

-۶ برای کسب موفقیت تلاش می‌کند واز موفقیت‌های دیگران نیز شادمی‌شود.

-۷ به اهمیت قانون واقف است و رعایت آن را مفید و ضروری می‌داند.

-۸ به وظایف ومسئولیت‌های‌خودآگاه و نسبت به انجام آنهاپای بند است .

-۹ به کسانی که مسئولیت خود را انجام نمی‌دهند باشیوه مناسب تذکرمی‌دهد.

-۱۰ موفقیت‌های جامعه خود را درصحنه‌های بین المللی ارج می‌نهد.

-۱۱ بامعنی ایثارآشنا است و درموقع لزوم از خودگذشتگی نشان می‌دهد .

-۱۲ دربرابرخدمت دیگران قدرشناس است واز آنها تشکر می‌کند.

-۱۳ نقش زن و مرد را درخانواده و اجتماع می‌داند.

-۱۴ خدمت کردن به مردم و میهن را وظیفه می‌داند.

زیستی :

۱ـ کارکرد و وظایف اعضای بدن را می‌شناسدوتناسب آنها را حفظ می‌کند.

۲ـ با بهداشت فردی و اجتماعی آشنااست وآن‌رارعایت‌می‌کند.

۳ـ در حفظ واحیای محیط زیست کوشش می‌کند.

۴ـ برای حفظ سلامتی خود ورزش می‌کند و در رشته ورزشی مورد علاقه خوددارای مهارت‌نسبی است.

۵ـ باکمک‌های اولیه آشنایی دارد ومی‌تواند ازآنهادرمواقع لزوم استفاده کند.

۶ـ برخی‌ازبیماری‌ها وعوامل بیماری‌زارا می‌شناسدوراههای پیشگیری ازآنهارامی‌داند.

-۷ نقش تغذیه را در حفظ سلامت بدن می‌داند و با تغذیه مناسب سلامتی خود را حفظ می‌کند.

سیاسی:

-۱ سلسله مراتب حاکمیت درنظام جمهوری اسلامی رامی‌داند.

-۲ تفاوت حکومت دینی‌مبتنی‌برولایت فقیه‌را با سایرحکومت‌هامی‌داند.

-۳ باتاریخ سیاسی ایران معاصر و مبارزات سیاسی بنیانگذار جمهوری اسلامی آشنایی دارد .

-۴ نسبت به سرنوشت مسلمانان جهان حساس است .

-۵ راه‌های حفظ استقلال ،آزادی وعدم وابستگی رامی‌شناسد.

-۶ بافعالیت‌های سیاسی و شیوه مبارزه پیامبران وائمه معصومین (ع) دردفاع از حق ،آشنا است.

-۷ دارای روحیه سلحشوری و دفاع از کیان کشور اسلامی است.

-۸ با انتخابات و نقش آرای عمومی در جامعه آشنا است.

-۹ در مواجهه با تبلیغات دشمنان میهن اسلامی از خودهوشیاری نشان می‌دهد.

-۱۰ اهمیت وحدت وامنیت ملی رادرک می‌کند.

-۱۱ نقش مردم ودین رادرحکومت می‌داند.

اقتصادی :

۱ـ ارزش کاررابرای بهبودوضعیت فردی واجتماعی می‌داند.

-۲ درحفظ وسایل خودمی‌کوشدوباترمیم آنهاحداکثراستفاده راازآنهامی‌کند.

-۳ اهمیت آمادگی برای کاربیشتروپرهیزازراحت طلبی رادرپیشرفت اقتصادی جامعه می‌داند.

-۴ نسبت به حفظ وتوسعه منابع اقتصادی ملی ومنطقه‌ای خودحساس است.

۵ـ مالکیت دیگران رامحترم می‌شماردونسبت به رعایت آن حساس است.

-۶ به نقش مشاغل و حرف درزندگی فردی واجتماعی آگاه‌است .

-۷ منابع اقتصادی کشورومحیطزندگی خودرامی‌شناسدونقش آن رادررفاه‌عمومی می داند.

۸ـ احکام اقتصادی اسلام را می‌داند و درحد وظیفه به آنها پایبنداست.

۹ـ برای حمایت از تولیدات داخلی استفاده از آنها را بر کالاهای مشابه خارجی‌ترجیح می‌دهد.

۱۰ـ به مشارکت در فعالیتهای اقتصادی علاقه‌مند است.

موضوع: اهداف دوره راهنمایی تحصیلی‌در ششصدوچهل وهفتمین جلسه شورای عالی‌آموزش وپرورش مورخ ۲۹/۲/۷۹به تصویب رسید .صحیح است ،به مورداجرا گذاشته‌شود.

۴)اهداف دوره متوسطه

رأی صادره درششصدوچهل وهفتمین جلسه شورای عالی آموزش وپرورش مورخ ۲۹/۲/۷۹ در راستای رسالت و مأموریت آموزش و پرورش و جهت‌دهی به رشد همه جانبه‌دانش‌آموزان بر پایه تعالیم و دستورات دین مبین اسلام، اهداف دوره متوسطه به شرح زیر تعیین‌می‌شود. مدیران، برنامه‌ریزان و همه افرادی که در تعلیم و تربیت دانش‌آموزان نقشی بر عهده دارند،مکلفند در برنامه‌ریزی امور، سازماندهی فعالیتها و انجام وظایف مربوط بگونه‌ای اقدام نمایندکه‌تاپایان دوره تحصیلی دستیابی دانش آموزان‌به اهداف تعیین شده‌ممکن باشد

اعتقادی:

-۱ به اصول اعتقادی ومبانی دینی واحکام اسلامی پای بنداست .

-۲ باسیرتکاملی ادیان آشنا است واز اصول اعتقادی خودبااستدلال دفاع می‌کند.

-۳ در کارها با اتکال به خداوند و با اعتماد به او عمل می‌کند.

-۴ بازندگی انبیاء وائمه معصومین(ع)آشنا است ورفتارآنان راالگو قرار می‌دهد.

-۵ بافلسفه تولی وتبری آشنایی دارد و نسبت به رعایت آن از خود حساسیت نشان می‌دهد.

-۶ حاکمیت ولایت فقیه رایک اصل قطعی اسلام می‌داند و قدرت تبیین و استدلال درمورد آن‌رادارد

.

-۷ با زندگی اولیاء دین ،بزرگان وشخصیتهای اسلامی آشنا است و از تجارب آنها درزندگی‌خود بهره می‌جوید.

-۸ نمازراستون دین‌دانسته و نماز را اول وقت می‌خواند.

-۹ تاآنجاکه ممکن است قرآن تلاوت می‌کندوبامفاهیم وتفاسیربرخی آیات آشنا است .

-۱۰ از رساله عملیه استفاده می‌کند.

-۱۱ برای زندگی دنیوی و اخروی خودبرنامه ریزی می‌کند.

-۱۲ انجام‌آگاهانه‌تکلیف‌دربرابرخداوندراوظیفه‌می‌داند.

-۱۳ آمربه معروف وناهی از منکر است .

-۱۴ روحیه جهادگری داردوشهادت راسعادت می‌داند.

-۱۵ به انجام مستحبات رغبت نشان می‌دهد وازمکروه پرهیزمی‌کند.

-۱۶ حضور در مسجدوشرکت درمحافل ومراسم مذهبی واجتماعی راوظیفه دینی‌می داند.

اخلاقی:

-۱ از عوامل گناه ولغزش دوری می جوید.

-۲ ارزشهاوضدارزشهاراتشخیص می دهدوبه پاسداری ازارزشهاپای‌بنداست.

۳ـ ازتوانایی‌های‌خودبه‌درستی‌استفاده‌می‌کند.

۴ـ دررفتاروگفتارخودبه‌رعایت‌حیاوعفت‌پای‌بنداست.

۵ـ اطاعت‌ازوالدین‌راوظیفه‌خودمی‌داندودیگران‌رانیزبه‌اطاعت‌ازآنهاتشویق‌می‌کند.

۶ـ برای‌انجام‌کارهای‌خودبرنامه‌ریزی‌می‌کند.

۷ـ انجام کار خیر را در راه خدا عبادت می شمارد.

۸ـ افکار و اعمال ناپسند را در شأن خود نمی داند و از انجام آن خودداری می کند.

۹ـ از لباسهای مناسب اسلامی و ایرانی استفاده می کند.

۱۰ـ با دوراندیشی آینده بهتری می سازد.

۱۱ـ موازین دین و اجتماع را در آراستگی ظاهری رعایت می کند و نسبت به ترویج آن اهتمام دارد.

۱۲ـ دیگران را با تواناییهایشان می شناسد و عیب جویی را یک ضد ارزش می داند.

۱۳ـ انتقادپذیری و نقد توأم با حسن نیت را با اهمیت و زمینه پیشرفت می داند.

۱۴ـ کمک به دیگران را برکمک خواستن از آنها ترجیح می دهد و در ترویج روحیه اقدام شخصی می کوشد.

۱۵ـ برای پیشرفت کشور و راحتی هموطنانش تلاش می کند و آسایش و امنیت مردم را نتیجه وحدت و یکپارچگی می داند.

۱۶ـ رفتار و اعمال خود را بر پایه عقل و فکر ارزشیابی و انتخاب می کند.

۱۷ـ رفتاری متعادل دارد و به احساسات خود مسلط است.

۱۸ـ قوانین و مقررات را رعایت می کند و در ترویج آن می کوشد.

علمی و آموزشی:

-۱ پدیده های ساده علمی، تجربی و محیطی و ارتباط آنها را درک می کند.

۲ـ در حوزه های علوم طبیعی، اجتماعی و انسانی اطلاعات کافی دارد و می تواند در زندگی از آنها استفاده کند.

۳ـ کتاب‌های نوشته شده به زبان‌فارسی‌راروان‌می‌خواندوبه‌این‌زبان‌خوب‌تکلم‌می‌کند.

۴ـ آیین‌نگارش‌فارسی‌رامی‌داندومی‌تواندبه‌این زبان،نامه،گزارش‌ومقاله‌بنویسد.

-۵ دراستفاده ازریاضیات‌برای‌حل مسائل‌خودوجامعه مهارت‌دارد.

-۶ زبان عربی را در سطح درک معنی برخی از سور قرآن و احادیث و اذکار نماز و دعاهای‌متداول می‌داند و از دانش خود در زبان عربی برای فهم بهتر متون ادب فارسی استفاده‌می‌کند.

۷ـ باحداقل‌یک‌زبان خارجه درحد توانایی ارتباط بادیگران آشنایی دارد.

۸ـ ارزش اطلاعات همه‌جانبه وصحیح رامی‌داندودراستفاده از ابزارهای‌جدیدارتباطی مهارت‌دارد.

۹ـ برای زندگی وکاردر جامعه وتحصیل در دوره‌های بالاتر مهارتهای لازم‌رادارد.

۱۰ـ بااعتقادبه تأثیرعلم درانجام درست کارهافن‌آوری مناسب رابه خدمت می‌گیرد.

۱۱ـ باتوجه به توانایی‌های خود و نیاز جامعه می‌تواند انتخاب شغل نماید.

۱۲ـ جریان یادگیری خود را هدایت می‌کند.

۱۳ـ به تفکرومباحثه علاقه‌منداست وباروش تحقیق آشنایی‌عملی‌دارد.

فرهنگی هنری :

-۱ برای فراگیری هنرموردعلاقه‌خود،تلاش می‌کند.

-۲ دستاوردهای فرهنگی هنری جامعه ایرانی راجزیی از هویت ملی خویش می‌داند.

-۳ جنبه‌هایی‌ازهنرموردعلاقه‌خودرادرانجام‌فعالیتهابه کارمی‌بنددوزیباترین لحظه‌ها وپدیده‌ها را به کمک هنرثبت می‌کند.

-۴ به شناخت خصوصیات برجسته هنری و فرهنگی ملل علاقه‌مند است و در نقد آنها ازتجارب و

دستاوردهای فرهنگی کشور خود و دیگرکشورهااستفاده می‌کند.

-۵ با مفاخر فرهنگ و هنر آشنا است و ازآنهااستفاده می‌کند.

-۶ به مطالعه تاریخ وفرهنگ وتمدن اسلام ،ایران و جهان علاقه‌منداست .

-۷ به‌زبان ولهجه بومی ومحلی خودعلاقه منداست .

-۸ آثارهنری وفرهنگی راارزیابی وفرهنگ وهنراصیل را تشخیص می‌دهد.

-۹ به نقش مهم زبان فارسی درایجاد ارتباط و وحدت فکری وفرهنگی ایرانیان واقف و با آثاربرجسته ادب فارسی‌مأنوس‌است .

اجتماعی :

-۱ برای تقویت ارتباطات عاطفی و اجتماعی اعضای خانواده ، همسایگان ودوستان تلاش‌می‌کند.

-۲ باارزش صله ارحام آشنا است وخانواده رابه انجام آن تشویق می‌کند.

-۳ اهمیت تشکیل خانواده رامی‌داند و باویژگی‌های خانواده متعادل آشنا است .

-۴ خداوند رامنشاء حق وعدالت می داندودربرقراری حق وعدالت تلاش می‌کند.

-۵ برای‌حفظوتوسعه‌یکپارچگی‌دراجتماع،تلاش‌می‌کند.

-۶ نسبت به دیگران خیرخواه است وآنان را از انجام کارهای نادرست نهی می‌کند.

-۷ مصالح جامعه را برمصالح فردی ترجیح می‌دهدوقانون را برتر از تمایلات فردی وگروهی‌می‌داند و آن را رعایت می‌کند.

-۸ به رعایت حقوق دیگران پای بنداست .

-۹ در فعالیت‌های اجتماعی آگاهانه وباعلاقه‌مندی شرکت می‌کند.

-۱۰ مسئولیت‌های افراد رادراجتماع درک می‌کند و نسبت به آنها از خود رفتارمناسب نشان‌می‌دهد.

-۱۱ درارتباط بانظرات وعقاید دیگران باسعه صدر برخورد می‌کند.

-۱۲ بابرنامه‌های توسعه آشنا است و برای تحقق اهداف آن می‌کوشد.

-۱۳ ایثار را ارزش می‌داند و هرزمان مصالح جامعه اسلامی اقتضا کنداز خودگذشتگی نشان‌می‌دهد.

-۱۴ در راه خدمت به میهن ومردم داوطلب بوده و از خودگذشتگی‌نشان می‌دهد.

زیستی:

۱ـ کارکرد و وظایف اعضای بدن رامی‌شناسد و با انجام فعالیتهای ورزشی،سلامت‌وتناسب‌آنها را حفظ می‌کند.

۲ـ بابهداشت فردی و اجتماعی وروانی و تأثیر آنها برسلامت جامعه آشنااست واصول آن رارعایت می‌کند.

-۳ درحفظواحیای محیط زیست فعالانه مشارکت می‌کند.

۴ـ برای ارتقاءسطح خوددررشته ورزشی موردعلاقه تلاش می‌کند.

۵ـ باکمک‌های اولیه آشنایی داردودرمواقع بروزحوادث می‌تواند به یاری‌آسیب دیدگان‌بشتابد.

۶ـ علائم برخی از بیماری‌هاوراههای پیشگیری ودرمان آنهارامی‌داند.

سیاسی :

-۱ مبانی حاکمیت در نظام جمهوری اسلامی ایران را می‌داند و به‌آن اعتقاددارد.

-۲ نظامهای حکومتی جهان رامی‌شناسد وآن را نقدمی‌کند.

-۳ آثار مثبت حکومت دینی و ولایت فقیه رادرسعادت دنیاوآخرت می‌فهمد.

-۴ با جغرافیای سیاسی ایران و کشورهای اسلامی آشنا است و تفاوتهای سیاسی،فرهنگی واقتصادی آنها را می‌داند.

-۵ برای حفظ استقلال ،آزادی و عدم وابستگی از خودگذشته وثابت‌قدم‌است .

۶ با قانون اساسی واصول آن آشنا است .

-۷ روحیه سلحشوری دارد و برای حفظ کیان اسلام و ایران از خود گذشتگی نشان می‌دهد.

-۸ با شیوه‌های استعمارنوین آشنا است و راه‌های مقابله باآن رامی‌داند.

-۹ شیوه‌های تبلیغی‌دشمنان‌رامی‌شناسدودرمقابل‌آنهاعکس‌العمل‌مناسب‌نشان می‌دهد.

-۱۰ حفظ وحدت ویکپارچگی جامعه را لازمه امنیت ملی می‌داند و برای تحقق آن‌تلاش‌می‌کند.

-۱۱ برای ایجاد زمینه‌های وحدت مسلمین و رهایی مستضعفین احساس مسئولیت می کند .

-۱۲ به انجام فعالیتهای سیاسی به عنوان تکلیف دینی وملی پای بند است و مسایل سیاسی راتحلیل می‌کند.

-۱۳ بامعنای انتظار آشنا است و وظایف مسلمین را در زمان غیبت از لحاظ مبارزات سیاسی‌می‌داند.

اقتصادی:

۱ـ کار را عبادت می‌شماردوازتن‌پروری وراحت‌طلبی دوری می‌جوید.

۲ـ از وسایل خودبه خوبی نگهداری می کندواز تجمل‌گرایی ومصرف‌زدگی دوری‌می‌جوید.

-۳ با عشق و علاقه،پیگیر و سخت‌کوش وظایف شغلی خود رابه خوبی ودرست‌انجام‌می‌دهد.

-۴ با منابع‌اقتصادی‌کشور،منطقه‌وجهان‌آشنایی‌داردوبرای‌توسعه‌آنهاتلاش می‌کند.

-۵ حقوق مالکیت فردی واجتماعی رامی داندورعایت می کند.

-۶ مشاغل مولدومشروع جامعه خودرامی‌شناسدوبرای دستیابی به آنهاتلاش‌می‌کند.

۷ـ برای ارتقاء سطح اقتصادی خانواده تلاش می‌کند.

۸ـ احکام اقتصادی اسلام را می‌داند و درحد وظیفه به آنها پایبنداست.

۹ـ راههای کسب‌واستمرار استقلال اقتصادی کشوررامی‌داند.

-۱۰ منابع مادی وثروتهای ملی راازآن خداوندومتعلق به همه نسل ها می‌داند.

۱۱ـ درفعالیتهای اقتصادی از علم اقتصاد استفاده می‌کند.

۱۲ـ برای تقویت استقلال اقتصادی کشور،استفاده از تولیدات داخلی رادر مقایسه باکالاهای‌مشابه خارجی افتخارمی‌داند و در ترویج آن می‌کوشد.

۱۳ـ مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی راوظیفه الهی،انسانی‌وملی می‌داند.

موضوع:اهداف دوره متوسطه در ششصدوچهل وهفتمین جلسه شورای عالی آموزش وپرورش‌مورخ ۲۹/۲/۷۹به تصویب رسید .صحیح است ،به مورداجرا گذاشته شود.

.

۵)اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی

۱۴ بهمن ۱۳۸۵

به منظور نظام بخشی به فعالیت های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان وبا توجه به رویکردها ونگرش های نوین در تعلیم وتربیت ، اصول زیر تحت عنوان « اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی » تعیین می شود:

-1جدایی ناپذیری ارزشیابی از فرایند یاددهی ـ یادگیری

ارزشیابی دانش آموزان باید به عنوان بخش جدایی ناپذیر فرآیند یاددهی – یادگیری ونه به عنوان نقطه پایانی آن تلقی شود.

-2استفاده از نتایج ارزشیابی در بهبود فرایند یاددهی ـ یادگیری و اصلاح برنامه ها وروشها

هدف غایی ارزشیابی ، اصلاح وبهبود فرآیند یاددهی ـ یادگیری است ونتایج ارزشیابی ها باید در اصلاح برنامه ها وروشها مورد استفاده قرار گیرد.

-3هماهنگی میان هدف ها، محتوا، روش های یاددهی- یادگیری و فرایند ارزشیابی

درارزشیابی باید تناسب و هماهنگی بین هدف ها، محتوا و روش های یاد دهی - یادگیری مربوط به هر درس مورد توجه قرار گیرد.

-4توجه به آمادگی دانش آموزان

در طراحی و اجرای انواع برنامه های ارزشیابی باید به آمادگی های جسمی، عقلی، عاطفی و روانی دانش آموزان توجه شود.

-5توجه به رشد همه جانبه دانش آموزان

در ارزشیابی باید به جنبه های مختلف رشد بدنی، عقلی، عاطفی، اجتماعی، اخلاقی و حرکتی دانش آموزان توجه شود.

-٦ توجه همه جانبه به دانش ها، نگرش ها و مهارتها

در ارزشیابی، متناسب با محتوای آموزش وپرورش باید به حیطه دانش ها، نگرش ها و مهارت های دانش آموزان توجه شود.

-7توجه به ارزشیابی دانش آموز از یادگیری های خود (خودارزشیابی(

در ارزشیابی باید شرایطی فراهم شود که دانش آموز نیز بتواند از یادگیریها و عملکرد های خود و دیگر دانش آموزان ارزشیابی کند.

-8ارزشیابی ازفعالیتهای گروهی

درنظام ارزشیابی،علاوه برارزشیابی فردی، باید از فعالیتهای گروهی نیز ارزشیابی به عمل آید.

-9توجه به فرآیندهای فکری منتهی به تولید پاسخ

درارزشیابی باید علاوه بر پاسخ نهایی، به فرآیندی که منجر به تولید پاسخ شده است توجه کرد.

-10تأکید بر نوآوری و خلاقیت«

درارزشیابی باید با تأکید بر روش حل مسأله، زمینه رشد و شکوفایی دانش آموزان را فراهم کرد.

-11تنوع روش ها و ابزارهای اندازه گیری و سنجش پیشرفت تحصیلی

با توجه به اهداف ،ماهیت ونوع موارد ارزشیابی ، از انواع مختلف روش ها و ابزارهای ارزشیابی(مانندپرسشهای شفاهی،آزمون های عملی،انواع پرسشهای عینی و انشایی ، روش های مشاهده رفتار، پوشه های مجموعه کار ، ارایه مقالات وطرح ها، گزارش مربوط به فعالیت های تحقیقاتی، ارزشیابی عملکردی،ارزشیابی مستمر، انواع دست ساخته ها، روش خودسنجی و...) استفاده می شود.

-12 استفاده از استفاده از انواع ارزشیابی در فرآیند یاددهی- یادگیری لازم است با توجه به هدف ها، محتوا و روش های تدریس از انواع ارزشیابی ها (از قبیل تشخیصی، تکوینی، مجموعی، هنجار مرجع، هدف مرجع، درونی، بیرونی، ملی و...) استفاده شود.

-13استقلال مدرسه و معلم در فرایند ارزشیابی

در فرایند ارزشیابی باید استقلال مدرسه و معلم در چارچوب سیاستهای کلی آموزش و پرورش حفظ شود.

-14اصل رعایت قواعد اخلاقی و انسانی در ارزشیابی

به موجب این اصل ، ارزشیابی باید به گونه ای ساماندهی واجرا شود که موجب خدشه دار شدن حقوق ،تعاملات انسانی ، اعتماد به نفس و سلامت روانی دانش آموز یا معلم نگردد .

-15اصل توجه به تفاوت های فردی

در انجام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی می بایست به تفاوت های فردی دانش آموزان توجه شود.

-16ضرورت هماهنگی در تحقق اصول ارزشیابی

در به کار گیری اصول فوق الذکر باید میان سازمان ها، مراکز ، ادارات، واحدها و سایر بخش های مسئول ارزشیابی در مورد روشها ، ابزارها، معیارها و برنامه های اندازه گیری و سنجش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، تعهدو هماهنگی کامل وجود داشته باشد.

موضوع: اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در هفتصدوسیزدهمین جلسه شورای عالی آموزش وپرورش تاریخ ۸۳/۷/۲۱ به تصویب رسید.

٦)آیین نامه نحوه تدوین وتصویب برنامه‌هاي درسي

مقدمه:

نظر به اینکه بررسی وتصویب برنامه های درسی وتربیتی کلیه موسسات آموزشی وزارت‌آموزش وپرورش وتأیید انطباق مطالب کتابهای درسی با برنامه های مصوب شورا به استناد بندهای۳ و۵ از ماده ۶ قانون تشکیل شورای عالی آموزش وپرورش مصوب مجلس شورای اسلامی ازوظایف شورای عالی آموزش وپرورش است، بنابراین با تعریف فرآیند بررسی و تصویب‌برنامه‌های درسی،اهداف،سرفصل‌ها و محتوای دروس،نحوه اجرای بندهای ۳و۵ از وظایف‌شورای عالی آموزش وپرورش به شرح زیر تعیین می‌شود. تعریف‌برنامه‌درسی:

ماده۱ـ برنامه‌درسی‌به‌مجموعه‌ای هماهنگ از اهداف،سرفصل‌ها،محتوای دروس‌وروشهای‌تدریس وارزشیابی‌پیشرفت‌تحصیلی‌اطلاق‌می‌شود.

مبانی‌واصول‌برنامه‌های‌درسی

ماده۲ـ برنامه‌های درسی با توجه به مبانی و اصول زیر تهیه می‌شوند: ۱ـ برنامه درسی باید به منظور تحقق اهداف دوره‌های تحصیلی مصوب شورای‌عالی آموزش‌وپرورش که براساس ارزشهای اعتقادی وفرهنگی اسلام ،قانون اساسی،اندیشه‌های‌حضرت‌امام خمینی(ره)ورهنمودهـای رهبـرمعظم انقـلاب اسلامی تدوین شده اند،تهیه‌شود.

-۲ برنامه درسی بایدزمینه لازم را برای پرورش همه جانبه شخـصیت، اسـتعداد، خلاقیـت وتوانـایی دانش‌آموزان‌فراهم‌آورد.

۳ برنامه درسی بایدزمینه لازم را برای آموزش مطلوب زبان،خط وادبیات فارسی، هنراسلامی و ملی و فرهنـگ و تـاریخ کـشور فـراهم آورد و برتقویـت حـس‌زیبـایی شناسـی‌اهتمـام ورزد.

-۴ برنامه درسی باید باارائه روشهای علمـی وسایرروشـهای کـسب معرفـت ،ارزش علـم وکـاربرد آن‌رادرزندگی‌ترویج‌دهد.

-۵ برنامه درسی بایدبراهمیت وارزش کار وتلاش ،ایجادزمینه برای پرورش نیروی کار ماهرمورد نیاز برنامه‌های بلند مدت توسعه اقتصادی ،اجتماعی وفرهنگی کشور، قانون‌پذیری وحفظ محیط زیـست ومنابع ملی تأکیدداشته و زمینه‌لازم برای وصول به آنها رافراهم آورد.

-۶ برنامه درسی بایدامکان یادگیری مؤثر،عمیق وپایدار رافـراهم سـازدو تقویـت رفتارهـای‌مطلـوب راموردتوجه‌قراردهد.

-۷ برنامه درسی باید ازانعطاف لازم برای تأمین نیازهای ملی،منطقـه‌ای وویژگیهـا وتفاوتهـای‌فـردی دانش‌آموزان‌برخورداباشد.

-۸ برنامه درسی باید باتوجه به اهمیت فعالیت یادگیرنده،کارگروهی،مطالعه و تحقیق، دروصول به یادگیری مؤثر،فرصت لازم رابرای انجام فعالیت‌های فردی وگروهی فراهم‌کند.

۹ - برنامه‌های‌درسی‌باید از تازگی واعتبارعلمی‌برخورداباشدومتناسب با تحولات جدید،متحول شود.

-۱۰ برنامه‌های درسی بایدزمینه هدایت وراهنمایی شغلی دانش آموزان رافراهم نماید.

-۱۱ برنامه‌های درسی باید به جنسیت دانش آموزان ونیازهای ویژه آنان توجه کندواز تفاوت‌و تعادل‌لازم‌برخورداراباشد.

-۱۲ در برنامه درسی باید به ارتباط افقی و عمودی محتوای مواد درسی توجه شود تا شناخت‌و نگرش‌منسجم‌وواحدی‌دریادگیرنده‌بوجودآید.

-۱۳ دربرنامه‌های درسی مطالب باید درطول تحصیل تدریجŠ فزایندگی وکمال یابد و مطالب‌و مفاهیم اساسی درپایه‌هاودوره‌های مختلف تحصیلی باافزایش کمی وکیفی متناسب ومنطقی تکرارشود.

-۱۴ برنامه‌های درسی باید به گونه‌ای باشد که زمینه نوآوری و خلاقیت را در دانش‌آموزان ومعلمان‌فراهم‌سازد.

-۱۵ برنامه‌های درسی باید علاوه برنتایج یادگیری به فرایندوجریان یادگیری نیزتوجه نماید.

-۱۶ برنامه‌های درسی بایدبه گونه‌ای تهیه وتنظیم شود که انگیزه خودیادگیری وارزش یابی ازخودرادریادگیرندگان‌تقویت‌کند.

-۱۷ درتنظیم وارائه برنامه‌هاومحتوای دروس باید به ابعادهنری و زیباسازی‌مواد درسی‌توجه شود وبااستفاده از خط زیبادرنگارش کتاب ها،انگیزه یادگیری دانش آموزان تقویت‌گردد.

-۱۸ برنامه درسی بایدازوحدت ،هماهنگی و تناسب در اهداف ،سرفصل‌هاو محتوای‌دروس، روشهای تدریس ،معیارهاوضوابط ارزشیابی پیشرفت تحصیلی ومواد آموزشی‌برخوردار باشد.

-۱۹ دربرنامه های درسی باید به نقش محوری مدرسه به عنوان کانون تحولات آموزشی وپرورشی‌توجه‌شودوامکان‌وفرصت‌لازم‌برای‌ایفای‌نقش‌مؤثرمدیران،معلمان،اولیاءودانش‌آموزان‌فراهم‌گرد

د.

-۲۰ به منظور تسهیل دراجرای برنامه‌های درسی،بایدبه اهمیت تبیین آنها برای خانواده‌ها،مسئولین، مدیران ،معلمان وسایر اقشار جامعه به عنوان یکی از مراحل‌مهم فرایندبرنامه‌ریزی‌درسی‌توجه‌شود.

تدوین برنامه های درسی

ماده -۳ سازمان پژوهش وبرنامه ریزی آموزشی موظف است اهداف و سرفصل کلیه مواد درسی‌رابرمبنای اهداف دوره‌های تحصیلی ،جداول ساعات درسی،اصول مندرج درماده ۲ این آیین‌نامه و رعایت سایر مصوبات مربوط برای هریک از دوره‌های تحصیلی (آموزش عمومی ومتوسطه نظری ودروس عمومی شاخه‌های فنی وحرفه‌ای و کاردانش) تهیه وبه تصویب‌شورای عالی‌آموزش‌وپرورش‌برساند.

ماده -۴ سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی برنامه‌های درسی مربوط به آموزشهای فنی‌وحرفه‌ای وکاردانش را شامل اهداف رشته،گرایشهای مربوط ، جدول ساعات دروس

وتوانمندیهای فارغ‌التحصیلان را با هماهنگی دستگاه‌های ذیربط تهیه و به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش می‌رساند.

ماده ۵- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با رعایت مفاد این آیین نامه و سیاست‌های مصوب شورای سازمان پژوهش، نسبت به تهیه یا تولید رسانه مناسب (کتاب درسی یا رسانه غیرنوشتاری نظیر نوارهای صوتی و تصویری و نظایر آن) اقدام می‌کند.

تبصره - کتاب یا رسانه مورد نظر قبل از اجرای وسیع آن، در تعداد محدودی از مدارس حداکثر به مدت ۲ سال تحصیلی به صورت آزمایشی اجرا می شود.

ماده ۶- چنانچه کمیسیون برنامه‌های درسی شورای عالی آموزش و پرورش محتوای کتابی را مغایر با اهداف، اصول و سایر مصوبات شورای عالی تشخیص دهد، موضوع با حضور کارشناسان ذیربط سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی در شورای عالی آموزش و پرورش مطرح و در صورت عدم تأیید محتوای کتاب، دستور توقف اجرای آن صادر خواهد شد.

موضوع: آیین نامه نحوه تدوین و تصویب برنامه های درسی در ششصد و شصتمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۸/۱۲/۷۹ به تصویب رسید. صحیح است به مورد اجرا گذاشته شود.

بخش هشتم : مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱ .قانون ساماندهی مد و لباس

ماده ۱ – به منظور حفظ و تقویت فرهنگ و هویت ایرانی – اسلامی، ارج‌نهادن، تبیین، تثبیت و ترویج الگوهای بومی و ملی، هدایت بازار تولید و عرضه البسه و پوشاک براساس طرحها و الگوهای داخلی و نیز در جهت ترغیب عموم مردم به پرهیز از انتخاب و مصرف الگوهای بیگانه و غیرمأنوس با فرهنگ و هویت ایرانی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است جهت پی‌ریزی ساختار مدیریتی موضوع این قانون، کارگروهی(کمیته‌ای) متشکل از یک نفر نماینده تام‌الاختیار از هرکدام از وزارتخانه های فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش،بازرگانی و صنایع و معادن و سازمانهای صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و مدیریت و برنامه ریزی کشور و سه نفر از نمایندگان صنوف ذی ربط (طراحان و تولیدکنندگان)و یک نفر نماینده از کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر تشکیل دهد

تبصره – مصوبات این کارگروه(کمیته) پس از امضاء و ابلاغ وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی قابل اجراء خواهدبود.

ماده ۲ – وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مکلفند در جهت ترویج نمادها و الگوهای پارچه و لباس ایرانی و بومی مناطق مختلف ایران نمادها و الگوهای مورد تأیید کارگروه(کمیته) یادشده در ماده (۱) این قانون را تشویق و ترغیب و تبلیغ نمایند و در جهت پرهیز از تبلیغ الگوهای مغایر با فرهنگ ایرانی – اسلامی اهتمام جدی بورزند.

ماده ۳ – وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با همکاری وزارت بازرگانی جهت تبادل فرهنگی ملل مسلمان، موزه، نمایشگاه و جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی با محوریت معرفی نمادها والگوهای پارچه و لباس ایرانی – اسلامی برگزارنماید

ماده ٤ – طرحها و الگوهای تولیدشده پارچه و لباس مبتنی بر نمادهای ایرانی–اسلامی مشمول حمایت قانونی حقوق مؤلفان و مصنفان و کانون ثبت اختراعات و مالکیت صنعتی خواهد بود.

ماده ٥ – وزارت بازرگانی مکلف است برای دسترسی عمومی و حمایت از تولید و فروش پارچه‌ها و پوشاک منطبق با الگوهای ایرانی – اسلامی، نمایشگاههای عرضه فصلی مد لباس و پوشاک برگزار نماید.

ماده ٦ – وزارت بازرگانی مکلف است برای حمایت از تولیدات داخلی با رعایت قانون مقررات صادرات و واردات مصوب سال ۱۳۷۲ و اصلاحات بعدی آن، عوارض گمرکی، بر واردات تجاری پوشاک و پارچه های خارجی وضع نماید به نحوی که امکان رقابت برای تولیدکنندگان داخلی فراهم گردد.

تعاونی، اعطاءمجوز فعالیت ماده ۷ – وزارتخانه‌های تعاون، کار و امور اجتماعی و صنایع ومعادن مکلفند در تأسیس و استفاده از تسهیلات دولتی، طراحان و تولیدکنندگان پارچه و لباس مبتنی بر الگوهای ایرانی – اسلامی را در اولویت قرار دهند.

تبصره ۱ – تعیین شرایط استفاده از تسهیلات و مزایای دولتی و مشمولان آن به عهده کارگروه(کمیته) یادشده در ماده(۱) این قانون خواهد بود.

تبصره ۲ - بانکها ملزم هستند که دراعطاء تسهیلات بانکی و وامهای خوداشتغالی ، متقاضیان فوق را در اولویت قرار دهند.

ماده ۸ - وزارت بازرگانی موظف است تمهیدات و اقدامات حمـایتی لازم را بـرای تـشکیل و تقویـت صنف طراحان لباس اعمال نماید.

ماده ۹ – کلیه دستگاههای‌دولتی مکلفند از بودجه‌سنواتی ردیفهای خدماتی‌رفاهی خود،جهـت تـشویق تقاضای پارچه و لباس منطبق با الگوهای ایرانی– اسلامی تسهیلات خرید پارچه و لباسهای مـذکور را در اختیار کارکنان خود قرار دهند.

ماده ۱۰ – وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و فرهنـگ و ارشـاد اسـلامی موظفنـد نـسبت بـه حمایت و پشتیبانی از تحقیقات و رساله‌های تخصصی مشمول این قانون اقدام لازم به‌عمل آورند.

ماده ۱۱ - آئین نامه اجرائی این قانون ظرف مـدت سـه مـاه توسـط وزارت فرهنـگ و ارشـاد اسلامی با همکاری سایر دستگاهها و نهادهای ذی‌ربط تهیه و به‌تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر یازده ماده و سه تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ دوازدهم دی‌ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تـاریخ ۱۳۸۵/۱۰/۲۰ بـه تأییـد شـورای محترم نگهبان رسید.

۲ .قانون احياء معاونت پرورشي و تربيت بدني
در وزارت آموزش و پرورش

ماده واحده – معاونت پرورشی و تربیت بدنی در وزارت آموزش و پرورش احیاء می‌شود.

تبصره ۱– کلیه وظایف، اختیارات و امکانات و پست‌های امور پرورشی و تربیت‌بدنی و سلامت دانش‌آموزان به این معاونت واگذار می‌گردد.

تبصره ۲ – سازمان‌دانش‌آموزی‌تحت نظر این معاونت فعالیت خواهد نمود و ریاست این سازمان با معاون پرورشی و تربیت بدنی است

تبصره ۳- تشکیلات معاونت پرورشی و تربیت بدنی در تمامی سطوح مدیریتی از ستاد وزارتخانه تا مناطق و واحدهای آموزشی جاری خواهد بود. در واحدهای آموزشی یکی از معاونت ها به معاونت پرورشی و تربیت بدنی اختصاص خواهد یافت. هر مدرسه باید حداقل یک نیروی پرورشی تمام وقت اعم از معاون پرورشی و تربیت بدنی یا مربی پرورشی داشته باشد.

تبصره ٤ – احیای معاونت پرورشی و تربیت بدنی در چارچوب پست های موجود در وزارت آموزش و پرورش انجام می‌گیرد.

تبصره ٥- وزارت آموزش و پرورش موظف است کلیه سیاست‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌های خود را با رویکرد ارتقاء تعلیم و تربیت، خلاقیت و مهارت تنظیم و اجرا نماید و هماهنگی لازم را از طریق معاونت پرورشی و تربیت بدنی به عمل آورد.

تبصره ٦- وزارت آموزش و پرورش موظف است سیاست تلفیق آموزش با پرورش و تعمیم رسالت پرورشی در معلمان دروس مختلف را در قالب برنامه‌ها و آئین‌نامه‌های مشخص در موارد

جذب و تربیت معلم، ارزیابی های شغلی، نفی تبعیض در ساعت کاری و حقـوق و مزایـای معلمـان و مربیان پرورشی و تدوین کتب درسی تنظیم نماید.

تبصره۷- وزارت آموزش و پرورش موظف است آئین‌نامه‌های اجرایی این قانون را با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه نموده و حداکثر ظـرف دومـاه بـه تـصویب هیـأت وزیـران برساند.

تبصره ۸ – وزارت آموزش و پرورش موظف است گزارش عملکرد معاونت‌های مختلف خود را در توسعه و تعمیق مسائل پرورشی و آموزشی در پایان هر سال تحـصیلی بـه کمیـسیون آمـوزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی ارائه نماید..

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و هشت تبصره در جلسه علنی روز چهارشـنبه مـورخ هفـتم تیرمـاه یکهزار و سیصد و هشتاد و پنج مجلس شـورای اسـلامی تـصویب و در تـاریخ ۱۳۸۵/٤/۲۱ بـه تأییـد شورای نگهبان رسید.

۳ .قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش

ماده ۱ – گزینش مربیان پرورشی، معلمان و کلیه کارکنان آموزش و پرورش بـر اسـاس فرمـان مـورخ ۱۳٦۱،۱۰،۱۵ حضرت امام خمینی (ره) به شرح‌زیر خواهد بود:

ضوابط:

ماده ۲ – ضوابط عمومی گزینش اخلاقی، اعتقادی و سیاسی کارکنان آموزش و پرورش، مـدارس غیـر انتفاعی، سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه اعم ازداوطلبان مراکز تربیت معلم، دانشسرای تربیت‌معلم، تعهـد

دبیری، متعهدین خدمت و استخدام و مشاغل آموزشی و غیر آموزشی، علاوه بر داشتن شرایط عمومی استخدام، (صلاحیت علمی و توانائی‌جسمی و روانی)، به قرار ذیل است:

۱ – اعتقاد به دین مبین اسلام و یا یکی از ادیان رسمی مصرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

۲ – التزام عملی به احکام اسلام.

۳ – اعتقاد و التزام به ولایت فقیه، نظام جمهوری اسلامی و قانونی اساسی.

٤ – عدم اشتهار به فساد اخلاقی و تجاهر به فسق.

٥ – عدم سابقه وابستگی تشکیلاتی، هواداری از احزاب و سازمان‌ها و گروه‌هائی که غیر قانونی بودن آن‌ها از طرف مقامات

صالحه اعلام شده و یامی‌شود مگر آن که توبه ایشان احراز شود.

٦ – عدم سابقه محکومیت کیفری مؤثر.

۷ – عدم اعتیاد به مواد مخدر.

تبصره ۱ – در خصوص بند ۲ اقلیت های مذهبی مصرح در قانون اساسی از نظر اعتقادی و عملی با رعایت قوانین و مقررات

مربوطه تابع شرائط‌خاص خود می‌باشند و در هر حال نباید متجاهر به نقض احکام اسلامی باشند.

تبصره ۲ – ایثارگران در گزینش دارای اولویت می‌باشند ودر موارد محدودیت ظرفیت و کثرت تقاضا، ملاک‌های تقدم (مانند خواهران) نیز نسبت به داوطلبان اعمال می‌گردد.

تبصره ۳ – تشخیص بند ۵ ضوابط عمومی به عهده وزارت اطلاعات و در سایر موارد به عهـده هیـأت عالی گزینش می‌باشد.

ترکیب و وظایف هیأت عالی گزینش:

ماده ۳ – ارکان گزینش کشور عبارتند از:

۱ – رئیس جمهوری.

۲ – هیأت عالی گزینش.

۳ – هیأت‌های مرکزی.

٤ – هسته‌های گزینش.

ماده ٤ – رئیس جمهور برای انجام وظایف مقرر در ماده ۵ این قانون و بـا توجـه بـه مـواد و ضـوابط مندرج در فرمان حضرت امام (ره) هیأت عالی‌گزینش را با ترکیب زیر تشکیل می‌دهد:

۱ – نماینده قوه قضائیه به انتخاب رئیس قوه قضائیه.

۲ – دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی کشور (در صورتی که فردی توسط رئیس جمهور به ایـن سمت منصوب شده باشد.)

۳ – وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی حسب مورد.

٤ – دو نماینده از کمیسیون‌های امـور اداری و اسـتخدامی و آمـوزش و پـرورش بـه انتخـاب مجلـس شورای اسلامی به عنوان ناظر.

تبصره – دبیرخانه هیأت عالی گزینش که زیر نظر دبیر هیأت و در نهاد ریاسـت جمهـوری مـی باشـد، دارای ردیف مستقل بودجه بوده و کماکان از کلیه‌امکاناتی که در اختیار دارد استفاده خواهد نمود.

ماده ۵ – وظایف رئیس جمهور در اجرای گزینش کشور به شرح ذیل می‌باشد:

۱ – تعیین سیاست‌ها، خط مشی‌ها، تطبیق ضوابط مربوط بـه امـر گـزینش بـا مـوازین شـرعی، تعیـین ضوابط، تعیین شرایط و مرجع احراز توبه وتغییرات مربوطه

. ۲ – ایجاد، تفکیک، ادغام و انحلال هیأت‌های مرکزی گزینش و عنداللزوم انحلال هسته‌ها.

۳ – تدوینو تصویب آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها، فرم‌هـای لازم جهـت حـسن انجـام امـور گزینشی کشور.

٤ – بررسی و احراز صلاحیت اعضاء هیأت های مرکزی، مسئول و معاونین دبیرخانـه، مـدیر و اعـضاء هسته‌های گزینش کشور و عنداللزوم در سایرموارد مربوطه.

۵ – مرجع عالی تفسیر و توضیح آیین نامه ها، شرح وظایف، نظارت و بازرسی، هماهنگی، رسیدگی بـه شکایات، آموزش و پژوهش، احراز صلاحیت، ارزشیابی عملکرد، عزل و نـصب کـادر گـزینش، بانـک اطلاعاتی، زمان‌بندی، استفاده از تکنولوژی در گزینش کشور.

٦ – اعلام نظر نهایی نسبت به آرای صادره گزینـشی، بودجـه، تـشکیلات، نیـروی انـسانی مـورد نیـاز هیأت‌های مرکزی و هسته‌های گزینش و ارسال به‌مراجع ذیربط جهت تصویب.

۷ – تعیین نمودار تشکیلاتی، تشکیلات تفصیلی و بودجه مورد نیاز هیأت عالی گزینش.

تبصره ۱ – مصوبات هیأت عالی گزینش پس از تأیید رئیس جمهور لازم‌الاجرا است.

تبصره ۲ – وظایف دبیر هیأت عالی گزینش در صورت تفویض رئیس جمهور عبارتست از:

۱ – اداره امور اجرایی هیأت عالی و دبیرخانه آن با نظر هیأت.

۲ – صدور احکام انتصابات طبق مقررات

۳ – پی گیری و اجرای مصوبات هیأت عالی و انجام کلیه امور اجرایی گزینش کشور از قبیل آموزش و پژوهش، نظارت، بازرسی و پیگیری،هماهنگی، ارزشیابی و پیشنهاد عزل کادر گزینش

. ماده ٦ – رئیس جمهور با رعایت مفاد این قانون می‌تواند اداره امور گزینش کشور را مستقیماً عهده‌دار شود و یا به عهده دیگری بگذارد.

تشکیلات:

ماده ۷ – تشکیلات گزینش وزارت آموزش و پرورش به این شرح خواهد بود:

الف – هیأت مرکزی گزینش توسط هیأت عالی گزینش تشکیل می‌گردد و به عنوان مرجع گزینش در وزارت آموزش و پرورش خواهد بود، اعضای هیأت مذکور که با حکم دبیر هیأت عالی گزینش منصوب می‌شوند، عبارتند از:

۱ – نماینده وزیر.

۲ – نماینده سازمان امور اداری و استخدامی کشور.

۳ – نماینده هیأت عالی گزینش.

تبصره ۱ – یک نفر از اعضاء کمیسیون آموزش و پرورش به انتخاب کمیسیون به عنوان ناظر حضور خواهد داشت.

تبصره ۲ – هیأت مرکزی گزینش دارای یک دبیر خواهد بود که با پیشنهاد اعضاء هیأت مرکزی و حکم دبیر هیأت عالی گزینش به مدت ٤ سال‌منصوب می‌گردد و انتخاب مجدد او بلامانع است، تغییر دبیر با تصویب هیأت عالی خواهد بود.

تبصره ۳ – دبیرخانه هیأت مرکزی زیر نظر آن هیأت تشکیل می‌گردد، مسئول آن به پیشنهاد هیأت مرکزی و تأیید هیأت عالی و با حکم دبیر هیأت‌منصوب خواهد شد

ب – هسته های گزینش، که در واحدهای مختلف وزارت آموزش و پرورش مرکب از سه تا پنج نفر می‌باشد، در امتداد پست‌های سازمانی و توسط‌هیأت مرکزی عنداللزوم تشکیل می‌گردد. اعضای هسته های گزینش با صلاحدید و معرفی هیأت مرکزی، پس از تأیید صلاحیت آنان از سوی هیأت‌عالی، با امضاء دبیر هیأت مرکزی گزینش منصوب می‌شوند

تبصره – هسته های گزینش دارای یک مدیر خواهند بود که با حکم دبیر هیأت مرکزی منصوب می‌شوند.

ج – وظایف و حدود اختیارات:

ماده ۸ – وظایف هیأت مرکزی گزینش به شرح زیر خواهد بود:

۱ – ایجاد، تفکیک، ادغام و انحلال هسته های گزینش مورد نیاز طبق دستورالعمل‌های هیأت عالی گزینش.

۲ – بررسی، انتخاب، معرفی اعضاء هسته‌های گزینش، مسئول و معاونین دبیرخانه به هیأت عالی گزینش.

۳ – رسیدگی به شکایات در مرحله دوم تجدید نظر.

٤ – اجرای مصوبات، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و سایر امور محوله که از سوی هیأت عالی گزینش ابلاغ می‌گردد.

۵ – ایجاد هماهنگی، آموزشی، بازرسی، نظارت و ارزشیابی عملکرد کلیه هسته های گزینش و تهیه بخشنامه‌های مربوطه.

٦ – ارتباط و هماهنگی‌های لازم با دستگاه‌ها و مراجع ذیربط.

۷ – پیشنهاد نمودار تشکیلاتی و بودجه هیأت مرکزی و هسته‌های گزینش تابعه به وزارتخانه.

ماده ۹ – وظایف دبیر هیأت مرکزی گزینش عبارت است از:

۱ – اداره امور اجرایی هیأت مرکزی و دبیرخانه طبق دستورالعمل‌های هیأت عالی گزینش.

۲ – صدور احکام انتصاب پس از طی مراحل قانونی.

۳ – پی‌گیری و اجرای مصوبات هیأت مرکزی و هیأت عالی گزینش.

ماده ۱۰ – هسته‌های گزینش وظایف ذیل را زیر نظر هیأت مرکزی به عهده دارند:

۱ – اجرای دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و سایر موارد محوله از هیأت مرکزی و هیأت عالی گزینش.

۲ – بررسی و تعیین صلاحیت اخلاقی، اعتقادی، سیاسی متقاضیان مشمول این قانون قبل از ورود تا مرحله قطعیت

اشتغال (به تحصیل یااستخدام).

۳ – تأیید صلاحیت کارکنان هسته.

٤ – رسیدگی به شکایات در مرحله اول تجدید نظر.

ماده ۱۱ – وظایف مدیر هسته به شرح ذیل می‌باشد:

۱ – اداره امور اجرایی و هماهنگی امور واحدهای هسته گزینش طبق دستورالعمل های هیأت مرکزی و هیأت عالی گزینش.

۲ – صدور احکام انتصاب کارکنان پس از بررسی و تأیید هسته گزینش.

۳ – اجرای کلیه مصوبات هسته گزینش، هیأت مرکزی و هیأت عالی گزینش.

ماده ۱۲ – وظایف وزارت آموزش و پرورش در امر گزینش به شرح ذیل است:

۱ – برگزاری امتحانات یا مصاحبه تخصصی در موارد لزوم طبق مقررات استخدام کشوری (همزمان با طی مراحل گزینش) با

مسئولیت نماینده‌وزیر در هیأت (در صورت تفویض سازمان امور اداری و استخدامی کشور).

۲ – انجام امور معاینات پزشکی اعم از معاینات عمومی و آزمایشگاهی به طور اعم و اخص طبق آیین‌نامه پیشنهادی

سازمان امور اداری و استخدامی کشور که به تصویب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد رسید.

۳ – پیشنهاد نمودار تشکیلاتی و بودجه مورد نیاز هیأت مرکزی و هسته های گزینش تابعه آن حسب مورد به سازمان امور اداری و استخدامی کشوریا سازمان برنامه و بودجه

٤ – تأمین کلیه امکانات مورد نیاز هیأت مرکزی و هسته های گزینش تابعه اعم از پرسنل، جا و مکان، وسایل نقلیه و همچنین پیش‌بینی ردیف‌مستقل بودجه برای هیأت مرکزی گزینش.

تبصره ۱ – سازمان‌های امور اداری و استخدامی کشور و برنامه و بودجه موظفند حسب مورد نسبت به پیشنهادهای وزارتخانه با رعایت نظر هیأت‌عالی گزینش اقدام نمایند.

تبصره ۲ – کلیه امکاناتی که در تاریخ ۱۳۷۳،۷،۱ در اختیار هیأت مرکزی و هسته‌های گزینش آموزش و پرورش بوده است اعم از نیروی انسانی‌موجود با توجه به پست‌های سازمانی، مکان، وسیله نقلیه

کماکان در اختیار هیأت تشکیل شده بر اساس این قانون خواهد بود به استثناء مواردی کـه‌طبـق قـانون منتقل یا واگذار شده باشد.

سایر مقررات:

ماده ۱۳ – کارگزاران گزینش می‌باید علاوه بر ضوابط مندرج در ماده ۲ این قانون دارای شرایط زیر نیز باشند:

الف – شرایط مقرر در فرمان ۱۳٦۱،۱۰،۱۵ حضرت امام خمینـی (ره) صـالح، متعهـد، عاقـل، صـاحب اخلاق کریمه، فاضل،

متوجه به مسایل روزباشند و تنگ‌نظر، تندخو، مسامحه‌کار و سهل‌انگار نباشند.

ب – ۲۵ سال سن و تأهل برای اعضای هیـأت هـای مرکـزی و ۲۳ سـال سـن و تأهـل بـرای اعـضاء هسته‌های گزینش و تأهل برای سایر پرسنل گزینش بااولویت.

ماده ١٤ – افرادی که در مراحل گزینش واجد شرایط عمومی یا انتخاب اصلح تشخیص داده نشوند در صورت اعتراض می‌توانند تقاضای کتبی خودرا حداکثر تا دو ماه در هر مرحله پس از دریافت حکم به مرجع تجدید نظرکننده (اول، دوم) تحویل دهند و در صورت عدم اعتراض در مهلت مقرر رأی‌صـادره قطعی و لازم‌الاجراء است. دستورالعمل این ماده توسط هیأت عالی گزینش تهیه و به تصویب می‌رسد.

تبصره ۱ – مرحله اول تجدید نظر توسط هسته گزینش (حـداقل بـا دو نفـر جدیـد) و مرحلـه دوم آن توسط هیأت مرکزی صورت می‌گیرد.

تبصره ۲ – هیأت عـالی گـزینش نـسبت بـه هـر مـورد از احکـام صـادره و هرگونـه تخلـف اعـم از مسامحه‌کاری، تندروی، اعمال تبعیض و انجام امورخلاف شرع رسیدگی نمـوده و پـس از اصـلاح یـا

ابطال آراء، هیأت صادرکننده رأی را ملزم بـه اجـرای رأی جدیـد، برخـورد بـا متخلـف، تـرمیم و یـا انحلال‌واحد گزینش و یا ارجاع به مراجع ذیربط نموده و در غیر این صورت رأساً اقدام می‌نماید.

هیأت عالی گزینش دستورالعمل این تبصره را تهیه و تصویب خواهد نمود.

تبصره ۳ – معترضین به آراء هیأت مرکزی و هسته‌ها حداکثر تا دو ماه پس از ابلاغ رأی مـی‌تواننـد بـه دیوان عدالت اداری شکایت نمایند و دیوان‌نسبت به رسیدگی اقدام می‌نماید.

ماده ۱۵ – صدور رأی در گزینش افرا با شرایط عمومی یا انتخاب اصلح تابع نظر اکثریت اعضاء بوده و بر مبنای اقرار یا بینه به شرط عدم تعارض یا شیاع مفید اطمینان یا قرائن و امارات موجب اطمینـان کـه حداقل با انجام تحقیق(غیر از اقرار) از منابع موثق و طبق موازین شرعی احراز می‌گـردد. سـایرمراحـل طبق دستورالعمل هیأت عالی گزینش خواهد بود.

ماده ١٦ – هیأت مرکزی موظف است حداکثر ظرف سه ماه از زمان دریافت مدارک و امکانـات لازم از مراجع مربوط، امور گزینشی افراد موضوع این‌قانون را قبل از ورود به انجام رسـانده و نتـایج را اعـلام نماید. در موارد عدم تکمیل ظرفیت، حوادث غیر مترقبه این مدت حداکثر تا دو ماه بـا موافقـت هیـأت عالی گزینش قابل تمدید است.

تبصره ۱ – گزینش نیروهای غیر رسمی و غیر ثابت اعم از روزمزد، قراردادی، پیمانی و عناوین مـشابه در چارچوب این قانون و بر طبق دستورالعملی که با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور و توسط هیأت عالی تهیه و تنظیم می‌گردد،

خواهد بود ولی در هر صورت صدور احکام استخدامی تا مرحله قطعی اعم از رسمی یا ثابـت بـا نظـر گزینش خواهد بود. در غیر این صورت هر گونه پرداخت وجه غیر قانونی است.

تبصره ۲ – همکاری با گزینش کشور در صورت عدم وجود پست سازمانی به عنوان تـصدی بـیش از یک پست تلقی نخواهد شد.

ماده ۱۷ – وزارت اطلاعات و کلیه دستگاه‌های اجرایی و قضایی و نیروی انتظامی، سازمان‌های حفاظت اطلاعات و عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح مکلفند در رابطه با گزینش افـراد همکـاری هـای لازم را بـا هیأت عالی و هیأت مرکزی گزینش اعمال و اطلاعات مورد نیاز را حداکثر ظرف مدت ۲ماه با رعایـت قوانین و مقررات با طبقه‌بندی مربوطه در ختیار قرار دهند.

اماده ۱۸ – آیین‌نامه اجرایی این قانون حداکثر ظرف مـدت سـه مـاه توسـط هیـأت عـالی گـزینش بـا همکاری سازمان امور اداری و اسـتخدامی کـشور و وزارت آمـوزش و پـرورش تهیـه و بـه تـصویب کمیسیون مشترک آموزش و پرورش و امور اداری و استخدامی مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر هجده ماده و هفده تبصره در جلسه روز سه شنبه چهاردهم شهریور ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تـصویب و در تـاریخ ۱۳۷٤،٦،۲۲ بـه تأییـد شـورای نگهبان رسیده است.

٤ .قانون تشکیل شوراهاي آموزش و پرورش در استانها، شهرستانها و مناطق کشور

ماده ۱ – به منظور تحقق مشارکت و نظارت مردم در امر آموزش و پرورش و بهره‌گیری از کلیه منابع و امکانات، جهت تأسیس، توسعه و تجهیزفضاهای آموزشی و پرورشی و تسهیل در فعالیتهای اجرایی آموزش و پرورش، شوراهای آموزش و پرورش در استانها و شهرستانها بـه شـرح ایـن قـانون تـشکیل می‌گردد.

ماده ۲ – منظور از شورای استان و شورای شهرستان و شورای منطقه که طبق این قانون تشکیل

می‌شود، به ترتیب شورای آموزش و پرورش استان،شـورای آمـوزش و پـرورش شهرسـتان و شـورای آموزش و پرورش منطقه است.

تبصره – تشکیل شورای آموزش و پرورش منطقه در شهرهای بزرگ و بخشهای کشور، به پیشنهاد شورای استان و تصویب وزارت آموزش وپرورش خواهد بود.

ماده ۳ – ترکیب شورای استان به شرح زیر است:

۱ – امام جمعه مرکز استان یا نماینده وی که از میان روحانیون آشنا به موازین تعلیم و تربیت اسلامی تعیین می‌شود. (در صورت صلاحدید مقام‌معظم رهبری)

۲ – استاندار.

۳ – مدیر کل آموزش و پرورش استان که دبیر و مسئول تعیین دستور جلسات شورا است.

٤ – شهردار مرکز استان.

٥ – رییس سازمان برنامه و بودجه استان.

٦ – معاون پرورشی اداره کل آموزش و پرورش استان.

۷ – مدیر کل یا رییس نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس استان.

۸ – دو نفر از رؤسای آموزش و پرورش شهرستان به انتخاب رؤسای آموزش و پرورش مناطق استان.

۹ – یکی از استادان دانشگاه‌های استان با اولویت اساتید تعلیم و تربیت، به انتخاب سایر اعضای شورا.

۱۰ – سه تا پنج نفر از معتمدان، فرهنگ‌دوستان اولیای دانش‌آموزان یا صاحبان حرف و اصناف شهر مرکز استان، بنا به پیشنهاد انجمن اولیاء ومربیان استان و تصویب سایر اعضای شورا.

تبصره ۱ – احکام اعضای شورای استان توسط وزارت آموزش و پرورش و با امضای وزیر آمـوزش و پرورش صادر می‌شود.

تبصره ۲ – دبیر شورا موظف است دستور جلسات و خلاصه نتیجه و مذاکرات شورا را برای نمایندگان استان مربوط در مجلس شورای اسلامی ارسال نماید. نمایندگان مذکور در صورت تمایل می توانند به عنوان ناظر در این جلسات شرکت کنند.

تبصره ۳ – آیین‌نامه داخلی شورای استان به تصویب وزیر آموزش و پرورش خواهد رسید.

تبصره ٤ – ریاست شورای استان با استاندار و در غیاب وی با مدیر کل آموزش و پرورش استان است.

ماده ٤ – وظایف و اختیارات شورای استان به شرح زیر است:

۱ – تصویب ضوابط مربوط به تعیین هزینه سرانه دانش‌آموزی هر یک از مناطق تابعه از بودجه دولتی، به نحوی که امکان توسعه کمی و کیفی‌فعالیتهای آموزشی و پرورشی در نقاط محروم و نیز برای مستضعفان فراهم شود و کمبودها و عقب‌ماندگیهای آموزش و پرورش مناطق به تدریج‌برطرف گردد.

۲ – تصویب تقویم آموزشی مناطق تابعه با توجه به شرایط اقلیمی و جمعیتی هر منطقه.

۳ – تصمیم‌گیری در مورد توزیع عوارض اخذ شده میان مناطق در شهر یا شهرستانهایی که بیش از یک منطقه آموزشی وجود دارد.

٤ – ارزیابی عملکرد شوراهای شهرستان و مناطق بر اساس گزارشهای واصله و انجام اقدامات لازم در هر مورد و استفاده از ابزارهای تشویق وتنبیه.

۵ – سیاستگذاری و برنامه‌ریزی جهت ایجاد و توسعه و تجهیز فضاهای آموزشی و پرورشی استان.

٦ – ارائه گزارش عملکرد سالیانه شورا توسط دبیر شورا به دولت از طریق وزارت آموزش و پرورش.

تبصره – مدیر کل آموزش و پرورش استان موظف است علاوه بر گزارشهای فصلی، همه‌ساله گزارش جامعی از فعالیتهای کمی و کیفی آموزش وپرورش شهرستانها و مناطق، و ارزشیابی و مقایسه عملکـرد شوراها را به شورای استان ارائه نماید.

ماده ۵ – ترکیب شورای شهرستان به شرح زیر است:

۱ – امام جمعه مرکز شهرستان یا نماینده او که از بین روحانیون آشنا به موازین تعلیم و تربیت اسلامی معرفی می‌شود.

(در صورت صلاحدید مقام معظم رهبری)

۲ – فرماندار.

۳ – رییس آموزش و پرورش شهرستان که دبیر و مسئول تعیین دستور جلسات شورا است.

٤ – معاون پرورشی یا مسئول امور تربیتی شهرستان.

۵ – رییس شورای شهرستان.

٦ – شهردار شهر مرکز شهرستان.

۷ – سه نفر از رؤسای مدارس در دوره‌های تحصیلی مختلف.

۸ – سه تا پنج نفر از اولیاء دانش آموزان یـا معتمـدان شهرسـتان بـه پیـشنهاد انجمـن اولیـاء و مربیـان شهرستان.

۹ – رییس شبکه بهداشت یا پزشک معتمد شهرستان.

تبصره ۱ – احکام اعضای شورای شهرستان توسط اداره کل آموزش و پرورش و با امضای مدیر کل آموزش و پرورش استان صادر می‌شود.

تبصره ۲ – انتخاب افراد مذکور در بندهای ۳ (در شهرستانهایی که بیش از یک منطقه آموزشی دارند) و ۷، ۸ و ۹ بر طبق دستورالعملی که وزارت‌آموزش و پرورش تهیه می‌کند، انجام می‌شود.

تبصره ۳ – ریاست جلسات با فرماندار و در غیاب وی بر عهده رییس اداره آموزش و پرورش شهرستان است.

تبصره ٤ – دبیر شورا موظف است دستور جلسات و خلاصه نتیجه مذاکرات شورا را برای نماینده یا نمایندگان شهرستان مربوطه در مجلس شورای‌اسلامی ارسال نماید. نمایندگان مربوط در صورت تمایل می‌توانند به عنوان ناظر در جلسات شرکت نمایند.

تبصره ٥ – در شهرستانهایی که دارای دانشگاه می‌باشند، شورا از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها به ویژه از متخصصان رشته‌های علوم تربیتی وسایر رشته‌های مربوط به آموزش و پرورش، به عنوان مشاور برای حضور در جلسات شورا دعوت می‌کند.

ماده ٦ – شوراهای موضوع این قانون حداقل ماهی یک بار تشکیل جلسه می‌دهند و جلسات شورا با حضور دوسوم اعضاء رسمیت یافته وتصمیمات آن با اکثریت آراء حاضر معتبر خواهد بود.

تبصره – جلسات شورا در اداره آموزش و پرورش محل تشکیل می‌گردد.

ماده ۷ – اعضاء شورا برای مدت دو سال انتخاب و در صورت تغییر، فوت و یا استعفای یکی از اعضاء شورا جانشین او به ترتیب مقرر در این قانونو دستورالعملهای مربوط تعیین می‌شود، انتخاب مجدد اعضاء مجاز است.

ماده ۸ – وظایف و اختیارات شورای شهرستان به شرح زیر است:

۱ – توزیع اعتبارات دولتی تخصیص‌یافته به صورت آموزشی و پژوهشی، به شهرستان بین مدارس و

فعالیتهای مختلف، بر اساس ضوابطی که‌وزارت آموزش و پرورش معین می‌کند.

۲ – تصویب ضوابط مالی مدارس، شامل کلیه دریافتها و هزینه‌ها و سایر درآمدهای مردمی با توجه به کیفیت ارائه شده فعالیتهای آموزشی وپرورشی.

۳ – پیشنهاد وضع عوارض برای احداث، توسعه، نگهداری و تأمین و تجهیز و تهیه وسایل کمک آموزشی و پرورشی به مراجع ذیربط جهت‌تصویب.

٤ – برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری در مورد اجاره، احداث و توسعه اماکن آموزشی و پرورشی شهرستان (از نظر محل، دوره تحصیلی)

۵ – تصمیم‌گیری در خصوص توزیع و هزینه کردن عوارض اخذ شده برای احداث، توسعه و تعمیر اماکن آموزشی و پرورشی و تأمین تجهیزات‌لازم و سایر فعالیتها.

٦ – بررسی و تصمیم‌گیری برای برنامه‌ریزی نیروی انسانی مورد نیاز و ارائه نتایج آن به وزارت آموزش و پرورش از طریق شورای استان.

۷ – صدور مجوز برای بکارگیری افراد مازاد بر سهمیه استخدام رسمی از محل درآمدهای منطقه بر اساس قوانین کار و تأمین اجتماعی.

۸ – برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری درباره چگونگی تشویق و تقدیر از کارکنان شایسته و لایق مدارس و و پرداخت فوق‌العاده خاص کارانه بر اساس‌کیفیت و کمیت خدمات آنان.

۹ – تشویق و ترغیب متمکنین و صاحبان صنایع و اصناف به احداث و اهدای مدارس و مراکز.

۱۰ – برنامه ریزی جهت ایجاد تسهیلات و بکارگیری ابزارهـای مناسـب جهـت توسـعه مـدارس غیـر آموزشی و پرورشی انتفاعی ، آموزشـگاه‌هـای علمـی و فنـی و حرفـه‌ای ومـدارس جـوار کارخانـه و مؤسسات مشابه و ترغیب مردم به مشارکت بیشتر در این زمینه.

۱۱ – نظارت مستمر بر فعالیتهای آموزش و پرورش منطقه و تهیه گزارش سالانه حاوی نقاط قوت و ضعف فعالیتها و ارائه پیشنهادهای لازم به‌شورای آموزش و پرورش استان.

۱۲ – برنامه ریزی و اقدام جهت تهیه زمین و سایر امکانات لازم بـه منظـور تـأمین و تجهیـز فـضاهای آموزشی و پرورشی منطقه

از طریق خودیاری‌اهالی و همکاری مؤسسات و سازمانهای ذیصلاح دولتی و قانونی.

۱۳ – برنامه‌ریزی و بذل مساعی برای سوق دادن بخشی از درآمد بانکها، شرکتهای دولتی و غیر دولتی و کارخانه‌ها به امر توسعه و تجهیز اماکن‌آموزشی و پرورشی در چهارچوب مقررات مربوط.

۱٤ – کمک به ترویج و گسترش فعالیتهای پرورشی و آموزشی و اسـتحکام اعتقـادات دینـی و مکـارم اخلاقی دانش‌آموزان.

۱۵ – برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری برای پرداخت کمک‌هزینه تحصیلی به دانش‌آموزان کم بضاعت از عواید محلی شورا و اعطای بورس تحصیلات‌عالی به دانش‌آموزان مستعد.

۱٦ – انجام وظایفی که شورای عالی آموزش و پرورش، شورای عالی انجمن اولیاء و مربیان و یا وزارت آموزش و پرورش به موجب اختیارات‌قانونی خود به شورا واگذار می‌نمایند.

۱۷ – بررسی راه‌های مختلف صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری منابع در چهارچوب سیاستهای وزارت آموزش و پرورش و شورای استان.

۱۸ – تلاش در گسترش آموزش و پرورش عمومی و تحت پوشش قرار دادن کلیه اطفال واجب‌التعلیم منطقه، به طوری که هیچ یک از آنان ازتحصیل باز نمانند.

۱۹ – جلوگیری از افت تحصیلی دانش‌آموزان و تلاش در ارتقاء کیفیت برنامه‌های آموزشی و پرورشی.

۲۰ – سازماندهی امکانات برای اجرای آموزشهای فنی و حرفه‌ای، کار دانش و کارآموزی دانش‌آموزان.

۲۱ – ارتقاء سطح دانش فرهنگیان و پیش بینی و تدارک وسایل رفاهی و معیشتی آنان و فراهم کردن امکانات لازم.

۲۲ – پیشنهاد برنامه سالانه توسعه فضاهای آموزشی و پرورشی و نیروی انسانی، بر اساس خط مشی‌ها و سیاستهای کلی وزارت آموزش وپرورش و ارائه آن به شورای استان.

تبصره – دریافت کمکها و خودیاری از اولیاء دانش‌آموزان و مردم در صورتی مجاز است که داوطلبانه پرداخت نمایند.

ماده ۹ – شرح وظایف و ترکیب شورای منطقه، حسب مورد مشابه شورای شهرستان و بر طبق دستورالعملی است که وزارت آموزش و پرورش تهیه و به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش می‌رساند.

تبصره – ایفای وظایف شورای شهرستان و منطقه بر اساس ضوابط کلی و دستورالعملهایی است که به وسیله وزارت آموزش و پرورش ابلاغ‌می‌گردد.

ماده ۱۰ – شهرداریها موظفند با تدوین آیین‌نامه‌ها و اتخاذ روشهای لازم نسبت به وصول عوارض مصوب در این قانون و واریز آن به حساب معین‌خزانه اقدام نمایند.

ماده ۱۱ – مدیران مدارس موظفند مدارس تحت مدیریت خود را بر اساس بودجه تخصیص‌یافته از

محل منابع زیر و در چهارچوب ضوابط آموزش‌و پرورش و خط مشی‌ها و سیاستهای شوراهای مناطق و با همکاری انجمن اولیاء و مربیان با کیفیت مناسب اداره نمایند:

۱ – اعتبارات دولت که به صورت سرانه دانش‌آموزی پرداخت می‌شود.

۲ – کمکهای مردمی.

۳ – سهمی که از طریق شورای آموزش و پرورش شهرستان یا منطقه از عوارض اخذ شده در اختیار مدرسه قرار می‌گیرد.

٤ – وجوه حاصل از ارائه خدمات آموزشی و پرورشی فوق برنامه.

ماده ۱۲ – رییس آموزش و پرورش شهرستان یا منطقه، موظف است هر سال گزارش جامعی از فعالیتهای کمی و کیفی آموزش و پرورش شهرستان‌یا منطقه را به شورای مربوط ارائه دهد.

ماده ۱۳ – منابع مالی شوراهای مناطق برای هزینه‌های جاری و عمرانی عبارتند از:

۱ – سهم منطقه از اعتباراتی که در بودجه جاری و عمرانی سالانه دولت که بر اساس تعداد دانش‌آموزان برای هر استان پیش‌بینی می‌گردد.

۲ – یک درصد از بهای فروش کالا و خدمات کارخانه ها و مؤسسات خدماتی و تولیدی استان که از طریق شورای استان میان مناطق توزیع‌می‌شود

۳ – تا پنج درصد عوارض صدور پروانه‌های ساختمانی، تفکیک زمینها، پذیره و نوسازی علاوه بر عوارض مذکور را که شهرداریها دریافت می‌کنند.

٤ – عواید حاصل از فروش ساختمانها و زمینهای بلااستفاده و نیز ساختمانها و زمینهای دیگر که در اختیار آموزش و پرورش است و می‌توان آنها رابا توجه به نیازهای آموزش و پرورش تبدیل به احسن

نمود، در چهارچوب ضوابطی که از سوی وزارت آموزش و پرورش معین می‌شود.

تبصره ۱ – عواید حاصل از بندهای (۳ و ٤) صرفاً به مصرف احداث و توسعه فضاهای آموزشی و پرورشی همان شهرستان می‌رسد.

تبصره ۲ – عواید حاصل از بندهای ۲ و ۳ و ٤ به خزانه واریز می‌گردد و هر ساله معادل آن در لایحه بودجه در ردیف معین به صورت تخصیص‌یافته پیش‌بینی می‌شود تا مطابق ضوابط این قانون به مصرف برسد.

۵ – هدایا و کمکهای دستگاه‌ها و نهادهای دولتی و غیر دولتی و افراد خیر.

تبصره – آیین نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ١٤ – شورای استان با توجه به توسعه آینده آموزش و پرورش در هر یک از مناطق تابع، و استان، سهم هر منطقه رااز اعتبارات جاری دولت که در قانون بودجه برای آموزش و پرورش عمومی و امکانات درآمدی از مناطق و استان از فصل آموزش و پرورش عمومی، فنی و حرفه‌ای و سایر فصول پیش‌بینی می‌شود، تعیین می‌کند.

تبصره ۱ – اعتبار دولتی سهم هر منطقه در قالب موافقتنامه‌های مستقل بین ادارات کل آموزش و پرورش و سازمان برنامه و بودجه استان در قالب‌دو برنامه "خدمات اداری" و "خدمات آموزشی و پرورشی" مبادله می‌شود.

تبصره ۲ – اعتبار مربوط به برنامه خدمات آموزشی و پرورشی به صورت کمک بوده، و مطابق با دستورالعملی که وزارت آموزش و پرورش ابلاغ‌می‌نماید هزینه می‌شود.

ماده ۱۵ – وزارت آموزش و پرورش بر اساس برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی دولت و شاخصهای آن در استانها، همچنین امکانات درآمدی‌هر استان، سهم اعتبارات عمرانی استان از بودجه عمرانی دولت را در قالب اعتبارات عمرانی پیش‌بینی شده، برای احداث و توسعه فضاهای آموزش و پرورشی از فصل آموزش و پرورش عمومی، فنی و حرفه‌ای و سایر فصول، بر اساس سرانه دانش‌آموزی تعیین و در اختیار شورای استان قرار می‌دهد.

ماده ١٦ – کلیه شهرداریها موظفند با توجه به نیازهای پیش‌بینی شده در طرحهای تفصیلی شهرها با استفاده از امکانات و مجوزهای قانونی خودزمینه احراز مالکیت زمینهای پیش‌بینی شده جهت توسعه فضاهای آموزشی و پرورشی شهرهای مربوطه را برای ادارات آموزش و پرورش فراهم سازد.برای تأمین اعتبارات لازم جهت اجرای این ماده شورای آموزش و پرورش شهرستان یا منطقه می‌تواند با پیشنهاد و تصویب شورای استان بخشی ازهزینه‌های خرید زمین و ساخت فضاهای آموزشی و پرورشی را از سازندگان واحدهای جدید تجاری دریافت و به حساب خزانه واریز نمایند. صددرصد منافع دریافتی به صورت تخصیص‌یافته در اختیار آموزش و پرورش قرار خواهد گرفت.

کمیسیونهای موضوع ماده ۵ قانون شورای عالی شهرسازی و معماری موظفند ضمن رعایت استانداردهای مربوطه درخواستهای شهرداری و آموزش و پرورش را در چهارچوب اجرای این ماده به صورت خارج از نوبت رسیدگی نمایند.

تبصره – حداکثر مبالغ دریافتی موضوع این ماده برای هر متر مربع زیربنا نباید از ۵٪ بهای یک متر مربع ساختمانهای مشابه در همان منطقه تجاوزنماید.

ماده ۱۷ – کمیسیون موضوع ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری موظف است با

رعایت استانداردهای مربوطه به تعیین سطح‌کاربری‌های آموزشی در طرحهای جامع، طبق درخواست شورای استان، نسبت به تغییر کاربری زمینهای مورد نظر، همکاری و اقدام نماید. نقل و انتقال‌زمینها و املاک موضوع این ماده از پرداخت هر گونه عوارض و مالیات و حق‌الثبت معاف هستند.

ماده ۱۸ – کلیه احداث‌کنندگان شهرهای جدید و شهرکهای مسکونی در تمام نقاط کشور و در داخل و خارج از حریم قانونی شهرها، اعم از اشخاص‌حقیقی و حقوقی، مؤسسات دولتی، غیر دولتی، نهادها و کارخانه‌ها مکلفند همزمان با تهیه و آماده‌سازی زمین یا ساخت واحدهای مسکونی و صنعتی‌به تناسب تعداد و سطح زیربنای این گونه واحدها نسبت به احداث و تأمین فضای آموزشی و پرورشی مورد نیاز در مقاطع مختلف بر اساس‌استانداردهای مصوب، به طور مستقیم یا با پرداخت هزینه مربوط به سازمان نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس، بر طبق نظر شورای شهرستان یا منطقه‌اقدام نمایند.

ماده ۱۹ – خرید کلیه تجهیزات اداری، آموزشی و پرورشی، کمک آموزشی، آزمایشگاهی، کارگاهی و مصالح ساختمانی مورد نیاز واحدهای‌آموزشی و تربیتی که امکان تهیه آن از تولیدات داخلی کشور نیست، مشمول پرداخت حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی نمی‌باشند.

ماده ۲۰ – انحلال شورای شهرستان یا منطقه به پیشنهاد مدیر کل آموزش و پرورش و اطلاع شورای استان، با تصویب وزیر آموزش و پرورش‌می‌باشد و انحلال شورای استان به پیشنهاد وزیر آموزش و پرورش و تصویب شورای عالی آموزش و پرورش صورت می‌گیرد و تا تشکیل شورای‌جدید، هیأتی که از سوی وزیر آموزش و پرورش تعیین می‌شود، عهده‌دار وظایف شورای منحل شده، می‌گردد.

تبصره – حداکثر مدت مسئولیت هیأتهای مذکور سه ماه بوده و ظرف این مدت شوراهای آموزش و پرورش استان و شهرستان باید تشکیل شود.

ماده ۲۱ – وزارت آموزش و پرورش موظف است حداکثر ظرف پنج سال، شوراهای استانها و شهرستانها را در تمام نقاط کشور تشکیل دهد.

ماده ۲۲ – آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت سه ماه وسیله وزارت آموزش و پرورش و وزارت کشور و سازمان امور اداری و استخدامی تهیه وبه تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر بیست و دو ماده و بیست و یک تبصره در جلسه روز یک شنبه بیست و ششم دی ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۲،۱۰،۲۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۵ .قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش

فصل اول – اهداف اساسی وزارت آموزش پرورش

ماده ۱ – تقویت و تحکیم مبانی اعتقادی و معنوی دانش‌آموزان از طریق تبیین و تعیین اصول و معارف احکام دین مبین اسلام و مذهب حقه‌جعفری اثنی‌عشری بر اساس عقل، قرآن و سنت معصومین (ع).

تبصره ۱ – وزارت آموزش و پرورش موظف است طبق اصل ۱۲ قانون اساسی در مناطقی که پیروان دیگر مذاهب اسلامی سکونت دارند ترتیبی اتخاذ نماید که آموزش تعلیمات دینی دانش‌آموزان مطابق فقه مذهب آنان باشد.

تبصره ۲ – اقلیت های دینی شناخته شده طبق اصل ۱۳ قانون اساسی در تألیف کتب درسی دینی و تدریس آنها بر اساس کتب دینی و آیین و سنت خود در مدارس خود با نظارت وزارت آموزش و پرورش آزادند.

ماده ۲ –

۱ – رشد فضائل اخلاقی و تزکیه دانش‌آموزان بر پایه تعالیم عالیه اسلام.

۲ – تبیین ارزش‌های اسلامی و پرورش دانش‌آموزان بر اساس آنها.

۳ – تقویت و تحکیم روحیه اتکال به خدا و اعتماد به نفس.

٤ – ایجاد روحیه تعبد دینی و التزام عملی به احکام اسلامی.

٥ – ارتقاء بینش سیاسی بر اساس اصل ولایت فقیه در زمینه های مختلف جهت مشارکت آگاهانه در سرنوشت سیاسی کشور.

٦ – ایجاد زمینه های لازم برای حفظ و تداوم استقلال فرهنگی، اقتصادی و سیاسی از طریق آشنا ساختن دانش‌آموزان به علوم و فنون و صنایع و حرف‌مورد نیاز جامعه بر اساس اولویت‌های موجود در کشور.

۷ – شناخت و شکوفا کردن و پرورش استعدادهای دانش‌آموزان و تقویت روح بررسی و تتبع و تحقیق و ابتکار و خلاقیت در تمام زمینه های علمی،فنی، فرهنگی و علوم بررسی با تأکید بر نفی روحیه مدرک‌گرایی.

۸ – رشد دادن و تقویت روحیه عدالت‌پذیری و عدالت‌گستری و ظلم‌ستیزی و مبارزه با تبعیضات ناروا و حمایت از مظلومین و مستضعفین.

۹ – تقویت روحیه دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر به عنوان وظیفه‌ای همگانی و متقابل.

۱۰ – ایجاد روحیه پاسداری از قداست و استواری بنیان و روابط خانواده بر اساس تعالیم عالیه اسلام.

۱۱ – ایجاد روحیه احترام به قانون و التزام به اجرای آن و حمایت از برخورداری عموم مردم از حقوق قانونی خویش.

۱۲ – ایجاد و تقویت روحیه اخوت اسلامی و تعاون عمومی و انفاق و ایثار.

۱۳ – ایجاد روحیه صرفه‌جویی قناعت و پرهیز از اسراف و تبذیر و مصرف‌زدگی.

۱٤ – تقویت حس مسئولیت و اهتمام به امور مسلمین و پایبندی به نظم و انضباط.

فصل دوم – محدوده کلی وزارت آموزش و پرورش

ماده ۳ – آموزش و پرورش به دو بخش کلی آموزش عمومی و آموزش نیمه تخصصی به شرح زیر تقسیم می‌شود و وزارت آموزش و پرورش که ازاین پس وزارت نامیده می‌شد عهده‌دار اجرای آن خواهد بود:

الف – آموزش عمومی: شامل ایجاد مهارت لازم در امر خواندن و نوشتن، آموزش مبانی اعتقادی، اخلاقی، اجتماعی، علمی و هنری در حدی که‌هر فرد به طور عام به آن احتیاج دارد.

ب – آموزش نیمه تخصصی به دو بخش علمی و علمی – عملی (فنی و حرفه‌ای) به شرح ذیل تقسیم می‌شود:

۱ – آموزش علمی – عبارت است از آموزشهایی که با توجه به اهداف آموزشهای دوره متوسطه ضمن تکمیل آموزش‌های عمومی با فراهم آوردن‌مبانی و زمینه‌های فراگیری علوم نظری، فرد را از طریق تقویت روحیه استدلال و تفکر با مبادی علوم و فنون آشنا و او را برای طی مدارج عالیه آماده‌می‌سازد.

۲ – آموزش علمی – عملی (فنی و حرفه‌ای) – عبارت است از آموزش‌هایی که فرد را بر مبنای تعلیم مهارت‌هایی که جنبه کاربردی و عملی دارد‌جهت احراز شغل و یا حرفه معینی آماده می‌سازد و یا بر کارآیی و توانایی افراد شاغل به فنون و حرف می‌افزاید.

تبصره ۱ – جهت اشاعه آموزشهای علمی – عملی (فنی و حرفه‌ای) و ایجاد جاذبه برای ورود به این آموزش‌ها امکان ادامه تحصیل فارغ‌التحصیلان‌این بخش تا عالی‌ترین سطوح آموزشی باید فراهم گردد.

تبصره ۲ – کلیه وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی موظفند در جهت تأمین مفاد این ماده در چهارچوب ضوابط کلی آموزشی کشور با وزارت همکاری‌نمایند.

فصل سوم – اصول و مبانی و خط مشی کلی وزارت آموزش و پرورش

ماده ٤ – بر اساس تقدم رتبی تزکیه بر تعلیم، تربیت اسلامی در نظام آموزش و پرورش جایگاه ویژه‌ای دارد علاوه بر انتخاب معلمانی که خود بایدمتصف به صفات کریمه باشند جهت تقویت بنیه تربیتی در سطح معاونت وزارت نظام، واحد امور تربیتی تشکیل می‌شود.

ماده ٥ – برخورداری از آموزش‌های عمومی برای کلیه دانش‌آموزان کشور باید به گونه‌ای باشد که بر حسب استعداد و جنس بتوانند از تعلیمات‌مناسب جهت شکوفایی خلاقیت‌ها بهره‌مند شوند.

ماده ٦ – آموزشهای نظری باید به نحوی برنامه‌ریزی و اجرا شود که دانش‌آموزان ضمن ممارست، کارهای عملی و تجربی متناسب با سن و جنس ورشته تحصیلی آنها با رعایت اولویت های منطقه‌ای و شرایط بومی حداقل یک مهارت مورد نیاز جامعه را کسب نمایند.

ماده ۷ – به منظور تعمیم و توسعه آموزش و پرورش کشور، زمینه‌های جلب مشارکت مردم در امر آموزش و پرورش از هر طریق ممکن فراهم آید.

تبصره – وزارت مکلف است به اشخاص حقیقی و حقوقی که دارای صلاحیت های علمی و اخلاقی بوده و متقاضی تأسیس و اداره مدارس‌ابتدایی، راهنمایی و متوسطه با هزینه خود و همیاری مردم و اولیاء دانش‌آموزان باشند و متعهد شوند که در چهارچوب سیاست‌ها و اهداف جمهوری‌اسلامی ایران فعالیت نمایند مجوزهای لازم را اعطاء کند.

حدود صلاحیت علمی و اخلاقی متقاضیان به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

ماده ۸ – وزارت، به گزینش و تربیت بهترین و کارآمدترین معلمان برای دوره ابتدایی اقدام می‌نماید.

ماده ۹ – در جهت تأمین اهداف تربیتی و آموزشی و هنری کودکان و نوجوانان هماهنگی و همکاری وزارت ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیماالزامی است.

تبصره – آیین نامه اجرایی این ماده توسط وزارت آموزش و پرورش، ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیما تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

فصل چهارم – وظایف وزارت آموزش و پرورش

ماده ۱۰ – وزارت دارای وظایف زیر است :

۱ – تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش بر اساس قانون مصوب ۵۸،۱۱،۲۷ و اصلاحیه‌های آن.

۲ – قانون تشکیل شورای منطقه ای و حدود وظایف و اختیارات آن به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

۳ – تهیه و تدوین مقررات و تنظیم لوایح مربوط به وظایف محوله.

٤ – تهیه و پیشنهاد برنامه‌های میان مدت و بلند مدت در جهت تأمین اهداف و آموزش و پرورش.

۵ – همکاری با وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر آموزش دخالت دارندجهت هماهنگ نمودن آموزش‌ها در چهارچوب نظام آموزشی کشور. دستگاه‌هایی که به نحوی در امر تبصره ۱ – آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت و دیگر دستگاه‌های اجرایی که به نحوی در امر آموزش دخالت دارند، تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

تبصره ۲ – مرجع تشخیص دستگاه‌هایی که به نحوی در امر آموزش دخالت دارند شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد.

٦ – تأمین و تدارک نیازمندیهای آموزشی و پرورشی (مکان تجهیزات، امکانات دیگر آموزشی و کمک آموزشی) .

۷ – تألیف و طبع و توزیع کتب درسی و نشریات کمک آموزشی بر اساس برنامه‌ریزی‌های زمان بندی شده در چهارچوب نظام آموزشی با رعایت اصل ۱۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت بافت متناسب زندگی روستایی، عشایری و شهری.

۸ – زیر پوشش قرار دادن کلیه کودکان لازم‌التعلیم و تقویت نهضت سوادآموزی.

۹ – آموزش مستمر معلمان و کارکنان وزارت به منظور ارتقاء سطح توانایی شغلی آنان.

۱۰ – جذب و انتخاب افراد صالح برای تعلیم و تربیت از طریق گزینش.

۱۱ – تأمین نیاز نیروی انسانی آموزشی و پرورشی وزارت از طریق ایجاد دانشسراها و مراکز تربیت معلم و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای.

۱۲ – توسعه و تعمیم تربیت بدنی به ویژه مربوط به فنون نظامی در سطح مدارس و مراکز آموزشی وابسته به وزارت با هماهنگی دستگاه‌های‌ذیربط.

۱۳ –انجام اقدامات لازم به منظور تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت جسمی، روانی و اجتماعی دانش‌آموزان کشور با همکاری وزارت بهداشت، درمانو آموزش پزشکی.

تبصره – آیین‌نامه اجرای این بند مشترکاً توسط وزارتین آموزش و پرورش و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیأت وزیران‌خواهد رسید.

١٤ – صدور اجازه تأسیس و نظارت مستمر بر مدارس وابسته به مردم و دیگر دستگاه های اجرایی و آموزشگاه‌های آزاد.

۱۵ – ایجاد و اداره مدارس ایرانیان مقیم خارج از کشور با هماهنگی وزارت امور خارجه.

۱٦ – نظارت بر اجرای صحیح و دقیق کلیه آیین‌نامه‌ها و سنجش و ارزیابی نتایج حاصله از برنامه‌ها.

۱۷ – برقراری ارتباط با مؤسسات بین‌المللی و مؤسسات سایر کشورها در زمینه مسائل آموزش و پرورش با هماهنگی وزارت امور خارجه درچهارچوب سیاست‌های کلی کشور.

۱۸ – تأسیس مراکز فنی و حرفه‌ای در جهت تأمین اهداف این قانون.

۱۹ – بکارگیری امکانات ویژه و انجام اقدامات لازم در زمینه تعلیم و تربیت فرزندان شهدا و مفقودین و اسراء با همکاری و هماهنگی بنیاد شهیدانقلاب اسلامی.

۲۰ – همکاری و هماهنگی با دستگاه‌های ذیربط نسبت به ارتقاء سطح آموزش علمی و عملی محصلین و مدرسین فنی و حرفه‌ای.

۲۱ – ایجاد شرایط و امکانات مناسب به منظور ارائه آموزش‌های نظامی در آموزشگاه‌ها.

۲۲ – تأمین آموزش و پرورش رایگان برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه.

۲۳ – وزارت موظف است از طریق ایجاد و تقویت مدارس استثنایی نیاز افراد عقب‌مانده را تأمین کند.

۲٤ – توجه لازم به هنر و تلطیف ذوق و عواطف دانش‌آموزان و پرورش خلاقیت‌های هنری آنان و نیز استفاده از هنر در فعالیت‌های آموزشی وتربیتی .

۲۵ – اهتمام بیشتر جهت تعلیم و تربیت دانش‌آموزان بی‌سرپرست بی‌بضاعت و یا دانش‌آموزانی که اولیاء آنها فاقد صلاحیت سرپرستی باشند باهمکاری دستگاه‌های ذیربط.

۲٦ – ارتباط مستمر با اولیاء دانش آموزان و استمداد از آنها در تعلیم و تربیت با توجه بـه نقـش عظـیم خانواده در این امر خطیر.

۲۷ – برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های جاذب و متنوع به منظور استفاده مفید و سازنده از اوقات فراغت دانش‌آموزان در محدوده اعتبارات مصوب‌دستگاه‌های اجرایی ذیربط و با استفاده از کمک‌های مردمی.

ماده ۱۱ – وزارت موظف است ظرف ٦ ماه از تاریخ تصویب این قانون تشکیلات تفصیلی خود را بر اساس مفاد این قانون تهیه و به تأیید سازمان‌امور اداری و استخدامی کشور برساند.

ماده ۱۲ – تغییر بنیادی نظام آموزشی و پرورشی مقاطع تحصیلی بر اساس این قانون به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

ماده ۱۳ – آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف ٦ ماه توسط وزارت تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید..

قانون فوق مشتمل بر سیزده ماده و نه تبصره در جلسه علنی روز یک شنبه بیست و پنجم بهمن ماه یک هزار و سیصد و شصت و شش مجلس شورای‌اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳٦٦،۱۲،٤ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

٦ .قانون تشکیل و توسعه بسیج دانش‌آموزی

ماده واحده – به منظور جذب، آموزش و سازماندهی دانش‌آموزان مدارس کشور در ارتش بیست میلیونی و ایجاد روحیه همیاری، مسئولیت‌پذیری‌و آمادگی دفاع همه جانبه از انقلاب اسلامی و بسط فرهنگ و تفکر بسیجی، واحدهای پویندگان و پیشگامان بسیج دانش‌آموزی به ترتیب در مدارس راهنمایی و متوسطه پسرانه و دخترانه کشور توسط نیروی مقاومت بسیج سپاه با هماهنگی و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱ – در مدارس ابتدایی بر حسب شرایط و آمادگی دانش‌آموزان واحدهای امیدان بسیج

دانش‌آموزی با سازماندهی و علائم مناسب با شرایط‌سنی آن‌ها تشکیل می‌گردد.

تبصره ۲ – کلیه برنامه‌های امیدان، پویندگان و پیشگامان بسیج دانش‌آموزی با حفظ درجات مصوب سه‌گانه در هر درجه‌مناسب با مقطع تحصیلی و در عضویت‌های عادی و فعال و ویژه انجام می‌شود.

بسیج و تعیین سطوح

تبصره ۳ – شورای هماهنگی و پشتیبانی بسیج دانش‌آموزی به منظور هماهنگی لازم و پشتیبانی مؤثر از تشکیل، توسعه و تقویت فعالیت های بسیج دانش آموزی و آموزش آمادگی دفاعی مدارس با ترکیب اعضاء ذیل تشکیل می‌شود:

– وزیر آموزش و پرورش به عنوان رییس شورا.

– فرماندهی نیروی مقاومت بسیج سپاه.

– نمایندگی ولی فقیه در نیروی مقاومت بسیج سپاه.

– معاون پرورشی وزیر آموزش و پرورش.

– مسئول بسیج دانش‌آموزی نیروی مقاومت بسیج سپاه به عنوان دبیر شورا.

– یکی از اعضای شورای عالی آموزش و پرورش.

– مدیر کل امور شاهد و ایثارگران وزارت آموزش و پرورش.

تبصره ٤ – به منظور پیگیری مصوبات شورای هماهنگی و پشتیبانی بسیج دانش‌آموزی و نظارت بر عملکرد ستادهای استان‌ها و کمیته‌های تخصصی، ستاد اجرایی بسیج دانش‌آموزی با ترکیب دو نماینده از سوی وزیر و معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش و دو نماینده از سوی فرماندهی و نمایندگی ولی فقیه در نیروی مقاومت بسیج سپاه تشکیل می‌شود.

تبصره ۵ – وزارتخانه‌های دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و آموزش و پرورش مکلفند اعتبار مورد نیاز سال ۱۳۷۵ ازمحل‌های ردیف تقویت بنیه دفاعی (۵۰۳۰٤۱) نیروهای مسلح و سرانه بسیج دانش‌آموزی تأمین و برای سال‌های بعد در حدود امکانات عمل نمایند.

تبصره ٦ – کلیه مؤسسات دولتی و نهادها، ضمن همکاری و حمایت از فعالیت‌های بسیج دانش‌آموزی تلاش نمایند در موارد لزوم برای مشارکت داوطلبانه دانش آموزان به طور سازمان یافته در برنامه‌های مربوطه از طریق بسیج دانش‌آموزی اقدام نمایند.

تبصره ۷ – هشتم آبان ماه، سالروز شهادت اسوه دانش‌آموزان انقلاب اسلامی، دانش‌آموز بسیجی، شهید فهمیده به عنوان روز بسیج‌دانش‌آموزی تعیین می‌شود.

آیین‌نامه اجرایی این قانون به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های آموزش و پرورش و دفاع و پشتیبانی کل نیروهای مسلح تهیه و به‌تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و هفت تبصره در جلسه روز یکشنبه نهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۵،۲،۲۵ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

فصل سوم :

ارایه دلالت ها و آموزه ها

برای تولید برنامه درسی ملی

۱)دلالتهای ضمنی و آشکار دیدگاههای حضرت امام (ره) تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی				
کد دستیابی به شرح مطلب در متن	عنوان مطلب	حوزه تاثیر در برنامه	استلزامات در نظام تعلیم و تربیت	اقدامات در برنامه درسی ملی
۱	اهمیت تعلیم و تربیت در تعالی و رشد انسان	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی	۱) ترسیم نقشه کلان تربیت ۲)توزیع نقش ها و مسوولیتها ۳)مسوولیت پذیری ۳)پاسخگویی و جدیت مسوولان در طراحی و اجرای برنامه های آموزشی	۱) طراحی نقشه تربیت مطلوب در قالب برنامه درسی ملی ۲)توزیع عملیات اجرایی در قالب دوره ها و پایه های تحصیلی ۳)پی‌ش بینی نظام پشتیبانی : تربیت و آموزش معلمان ، نظام نظارت و راهنمایی تعلیماتی ، نظام ارزشیابی
۱/۱/۵-۱/۱/٦-	اهمیت شغل معلمی	*خط مشی ها*	جذب و تربیت و	

۱/۱/۷ ۱/۱/۸-۱/۱/۹- ۱/۱/۱۰	:معلمی شغل و رسالت انبیاء	،*سیاست ها و* *سازوکارهای اجرایی*	آموزش معلمان معلمان مومن و متعهد متناسب با انتظارات	۱) تدوین نظام پشتیبانی علمی معلمان برای اجرای برنامه درسی ۲) مشارکت در آموزش معلمان ۳) جلب مشارکت معلمان در طراحی برنامه های درسی
۳/۱	تربیت دانش آموزان :وظیفه همه معلمان	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها* ،*سیاست ها و* *سازوکارهای اجرایی*	۱)جذب و تربیت معلمان مومن و متعهد متناسب با انتظارات، ۲)پیش بینی کارکردها و نقش های تربیتی برای همه معلمان در فرایند تربیت معلم ۳) آموزش	۱)استفاده از ظرفیت دروس مختلف برای نیل به اهداف تربیتی ۲)پیش بینی کارکردهای تربیتی برای همه معلمان در برنامه های درسی

			تشخیص جایگاه تربیتی معلمان	
۱/۲/۳ ۳/۸	اهمیت سن آموزش: اولویت سنین کودکی و جوانی برای تعلیم و تربیت	سطوح ، دوره ها و مقاطع کلیدی :	اولویت توجه به آموزش ابتدایی وراهنمایی	توجه ویژه به برنامه های درسی در دوره ابتدایی وراهنمایی
۱/٤ ۱/٥ ۱/۲/۲-۱/۲/۱-۱/۲ ۱/۲/۳ ۳/۹	۱) قابلیت تربیت و فطرت پاک و نورانی دانش آموزان ۲)کمال جویی ۳)ظرفیت نامحدود برای پیشرفت و یادگیری	کلیات / منابع و گفتمان /خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	مسوولیت پذیری ،پاسخگویی و جدیت مسوولان در طراحی و اجرای برنامه های آموزشی	۱) طراحی نقشه تربیت مطلوب در قالب برنامه درسی ملی ۲)سازگارساختن برنامه درسی با نیاز دانش آموزان به کمال جویی و پیشرفت
-۱/۱/۲-۱/۱/۱ ۱/۱/۳	تربیت دینی اخلاقی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،	۱)تمهید مقدمات مورد نیاز برای	۱) ترسیم نقشه درسی برای نیل به

۱/۱/٤ -۱/۱/۵ - ۱/۱/٦ ۱/۱/۸-۱/۱/۷-- ۱/۱/٦ ۲/۱-۲/۱/۱-۲/۱/۵ ۲/۱/۲-۲/۱/۳- ۲/۱/٤ ۲/۱/۵ ۲/۵- ۵/۳ ۵/۲ ۳/۱ ۵/۱٤		اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تربیت دینی و اخلاقی دانش آموزان ۲)محوریت آموزه های دینی و اخلاقی در طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی	تربیت دینی و اخلاقی در دانش آموزان بر اساس آموزه های امام (ره) و با جلب مشارکت اولیاء ۲) توزیع عملیات اجرایی در دوره ها ، پایه ها و دروس مختلف ۳) تمهید نظام پشتیبانی ، نظام نظارت و راهنمایی معلمان و نظام ارزشیابی
۲/۲	تربیت سیاسی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت سیاسی و دانش آموزان	پیش بینی محتوا و روش های مورد نیاز برای آموزش روز آمد سیاسی در

				برنامه درسی
۲/۳	تربیت علمی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت علمی و پژوهشی دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت علمی – پژوهشی در برنامه درسی بویژه استفاده از روش حل مساله و یادگیری فعال
۲/٤	تربیت فرهنگی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت فرهنگی دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت فرهنگی در برنامه درسی
۲/٦	تربیت هنری	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت هنری دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت هنری در برنامه درسی
۲/۷	تربیت اقتصادی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت اقتصادی دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت اقتصادی در برنامه

				درسی
۲/۸	تربیت بدنی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت بدنی دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت بدنی در برنامه درسی
۵/۵	تربیت عقلانی و تقویت تفکر	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری ، محتوا و روش ها	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت عقلانی و توسعه تفکردر دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت عقلانی در برنامه درسی و توسعه تفکردر دانش آموزان بویژه بهره گیری هر چه بیشتر از روش حل مساله
۳/۲	یادگیری فعال	اصول ، اهداف ، مقاصد، محتوا و روش ها	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت بدنی دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تحقق یادگیری فعال
۳/۳	تدریجی بودن فرایند تربیت	اصول ، اهداف ومقاصد، محتوا و روش ها	ترسیم گامهای عملی برای اجرای نقشه کلان تربیت با	تنظیم محتوا متناسب با ویژگیهای رشد و عنصر درزمان

			تکیه بر اصل تدریجی بودن و مداومت	یادگیری
۳/٤	مادی و معنوی بودن مکتب اسلام	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و حوزه های اساسی یادگیری	طراحی و اجرای برنامه های آموزشی با توجه به جامعیت نظام تربیتی اسلام	جامع نگری در تدوین برنامه های درسی و توجه کافی به ظرفیت مکتب تربیتی اسلام
۳/٥	اصل دلسوزی و محبت به متربی	/اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	تربیت معلم متناسب با این ویژگی	توجه کافی به ویژگیها و نیازهای دانش آموزان در برنامه های درسی
۳/٦	کاربردی بودن تعلیم و تربیت	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و حوزه های اساسی یادگیری	طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی متناسب با نیاز جامعه و نیاز مخاطبان	تنظیم محتوا متناسب با نیاز جامعه و مخاطبان
۳/۷	جامعیت در تعلیم و تربیت	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و	طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی متناسب با	تنظیم محتوا متناسب با اصل جامعیت

		حوزه های اساسی یادگیری	اصل جامعیت و شمول پذیری	
۳/۱۰	تربیت روز آمد	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات برای تحول و روزآمد سازی نظام آموزشی	تنظیم محتوا متناسب نیازهای جدید
۳/۱۱	ساده زیستی و تعلیم و تربیت	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها		پیش بینی ساده زیستی در برنامه های درسی
۳/۱۲	تعلیم و تربیت مادام العمر	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی متناسب با اصل تعلیم و تربیت مادام العمر	طراحی و اجرای محتوا متناسب برای انگیزش یادگیری مادام العمر
۳/۱۳	همبستگی اسلامی و ملی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	جهت دهی به نظام آموزشی برای حفظ و تقویت همبستگی اسلامی و ملی	طراحی و اجرای برنامه درسی متناسب برای حفظ و تقویت همبستگی

				اسلامی و ملی
۳/۱٤ ۵/۱۰	اصل خودباوری و تقویت اعتماد به نفس	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	جهت دهی به نظام آموزشی برای تقویت خودباوری	طراحی و اجرای برنامه درسی برای ایجاد و تقویت خودباوری
٤	آموزش زبان خارجه	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	برنامه ریزی آموزش زبانهای زنده دنیا در طی دوره های تحصیلی	طراحی و اجرای برنامه درسی آموزش زبان بر حسب دوره و پایه
۵/۱	اصل تکرار در تعلیم و تربیت	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای برنامه درسی با توجه به اصل تکرار و مداومت
۵/٦	روش تربیتی آگاهي بخشي	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک، بویژه در دروس علوم اجتماعی و تاریخ
۵/۷	روش تربیتی استفاده از عواطف	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این

			به اهداف آموزشی و درسی	ملاک، بویژه در دروس علوم اجتماعی و تاریخ
۵/۸	روش عبرت آموزي	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک، بویژه در دروس علوم اجتماعی و تاریخ
۵/۹	روش تشویق	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ویژگی
۵/۱۱	روش استفاده از دیدگاه دشمن	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک، بویژه در دروس علوم اجتماعی و تاریخ
۵/۱۲	روش نصیحت و خیرخواهي	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک

			درسی	
۵/۱۳	روش الگوئي و اسوه ای	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک، بویژه در دروس دینی و معرف ، علوم اجتماعی و تاریخ
۱/٦ الف	نقش بی بدیل خانواده در تعلیم و تربیت	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها /خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	جلب مشارکت خانواده در نظام آموزشی	پیش بینی نحوه مشارکت اولیاء در طراحی و اجرای برنامه های درسی
۱/٦ ب ۱/۱/۵ ۱/۱/٦ ۱/۱/۷ ۱/۱/۸ ۱/۱/۹ ۱/۱/۱۰	نقش حاکمیت در تعلیم و تربیت: ۱)رها ساختن تعلیم و تربیت از غرب زدگی و انحراف ۲)طراحی و اجرای	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها /خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	۱)تدوین برنامه تحول در آموزش و پرورش ۲)انتخاب و آموزش معلمان متناسب با ویژگی تعلیم تربیت مطلوب	تدوین و اجرای برنامه های درسی موثر برای تحقق تعلیم و تربیت اسلامی و بومی

	برنامه های آموزشی موثر برای تحقق تربیت صحیح ۳) انتخاب و تربیت معلمانی مومن و متعهد به اسلام			

۲)دلالتهای ضمنی و آشکار دیدگاههای مقام معظم رهبری تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی				
کد دستیابی به شرح مطلب در متن	عنوان مطلب	حوزه تاثیر در برنامه درسی ملی	استلزامات در نظام تعلیم و تربیت	اقدامات مورد نیاز در برنامه درسی ملی
۱ ۱/ ۳ ۱ /٤ ۱ /٥	اهمیت و ضرورت تعلیم و تربیت به عنوان امری دینی و الهی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ، سیاست ها و ساز و کارهای اجرایی	۱)مسوولیت پذیری ، پاسخگویی و جدیت مسوولان در طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی ۲) ترسیم نقشه کلان تربیت ۳)توزیع نقش ها و مسوولیتها در سطح ملی برای اجرای نقشه کلان تربیت	۱) طراحی نقشه تربیت مطلوب در قالب برنامه درسی ملی ۲)توزیع عملیات اجرایی در قالب دوره ها و پایه های تحصیلی ۳)پی‌ش بینی نظام پشتیبانی : تربیت و آموزش معلمان ، نظام نظارت و راهنمایی تعلیماتی ، نظام ارزشیابی

۱/۲	نقش مشترک خانواده و حکومت در تعلیم و تربیت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ، سیاست ها و ساز و کارهای اجرایی	۱)پیش بینی آموزشهای خانواده ۲) تقویت مشارکت اولیاء در تعلیم و تربیت	توجه به نقش بنیادین خانواده در برنامه درسی ملی
۱ / ٦	ویژگیهای انسان مطلوب: با استعداد /با اخلاق /شجاع/فکور/مستقل /مبتکر و خلاق/ پرهیزگا / متعهد وپاکدامن،/ نظم‌پذیر/ قانون‌پذیر/ آرمان طلب/ پرکار / خوشخو/ خیرخواه، خوش‌بین/ امیدوار/ بلندهمت/ مثبت در قضاوتها/ با نشاط/پرسشگر/مسوولیت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ، سیاست ها و ساز و کارهای اجرایی	۱)جایگزینی ویژگیها در نقشه کلان تربیت ۲) فراهم آموردن شرایط برای تحقق ویژگیها در دانش آموزان ۳) تربیت مناسب معلمان	پیش بینی ویژگیها در بخش هدفهای فرهنگی و اجتماعی و دینی در نقشه کلان تربیت مطلوب بر اساس برنامه درسی ملی

	پذیر/			
۱ / ۸ ۱ / ۹ ۳/۳ ۳/٤ ۳/٤	.استعداد انسان برای تربیت: فطرت پاک کودکان برای تربیت و حق پذیری استعداد بی نهایت انسان برای رشد و یادگیری(اصل آموزش و پرورش رشد یابنده و مادام العمر) ضرورت شکوفایی همه استعدادها اصل توجه به ویژگیهای یادگیرنده	کلیات / منابع و گفتمان /خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	مسوولیت پذیری ،پاسخگویی و جدیت مسوولان در طراحی و اجرای برنامه های آموزشی	۱) طراحی نقشه تربیت مطلوب در قالب برنامه درسی ملی ۲)سازگارساختن برنامه درسی با تفاوت های فردی و ویژگیهای یادگیرنده ۳) توجه به مفهوم یادگیری در حد تسلط در برنامه درسی
۱ / ۱۰	اهمیت شغل معلمی	*خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای*	جذب و تربیت و آموزش معلمان معلمان مومن و	۱) تدوین نظام پشتیبانی علمی

		اجرایی	متعهد متناسب با انتظارات	معلمان برای اجرای برنامه درسی ۲) مشارکت در آموزش معلمان ۳) جلب مشارکت معلمان در طراحی برنامه های درسی
۱۱ / ۱.	تربیت دانش آموزان :وظیفه همه معلمان	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	۱)جذب و تربیت معلمان مومن و متعهد متناسب با انتظارات، ۲)پیش بینی کارکردها و نقش های تربیتی برای همه معلمان در فرایند تربیت معلم	۱)استفاده از ظرفیت دروس مختلف برای نیل به اهداف تربیتی ۲)پی‌ش بینی کارکردهای تربیتی برای همه معلمان در برنامه های درسی

			۳) آموزش تشخیص جایگاه تربیتی معلمان	
۲/۱ ۲/ ٦ ۳/۱ .۳/۱٦	تربیت دینی و اخلاقی اصل اعتدال در آموزشهای دینی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	۱)تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت دینی و اخلاقی دانش آموزان ۲)محوریت آموزه های دینی و اخلاقی در طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی	۱) ترسیم نقشه درسی برای نیل به تربیت دینی و اخلاقی در دانش آموزان بر اساس آموزه های تربیتی مقام معظم رهبری با جلب مشارکت اولیاء ۲) توزیع عملیات اجرایی در دوره ها ، پایه ها و دروس مختلف ۳) تمهید نظام پشتیبانی ، نظام نظارت و

				راهنمایی معلمان و نظام ارزشیابی
۲/۳	*تربیت سیاسی*		تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت سیاسی دانش آموزان	پیش بینی محتوا و روش های مورد نیاز برای آموزش روز آمد سیاسی در برنامه درسی
۲/۲ ۳/۵ ۳/۸	*تربیت علمی* - پژوهشی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت علمی و پژوهشی دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت علمی - پژوهشی در برنامه درسی بویژه استفاده از روش حل مساله و یادگیری فعال
۲ /۷	تربیت فرهنگی و اجتماعی: مقابله با تهاجم فرهنگی/ مهندسی فرهنگی/ فرهنگ	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت فرهنگی	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت

	لباس/ فرهنگ اداره/ فرهنگ خانواده/ فرهنگ رانندگی/ فرهنگ ازدواج/ تدین و دین‌باوری/، قانون‌پذیری/ اعتماد به نفس ملی/ فرهنگ همدلی و مهربانی/ ترویج ساده زیستی و جلوگیری از اسراف/.تقویت روحیه پرکاری و جدیت/ وجدان کار» و «انضباط اجتماعي/ حفظ محیط زیست/ *پرورش روحیه مسوولیت پذیری/* ترویج فرهنگ بسیجی	اساسی یادگیری	دانش آموزان	فرهنگی در برنامه درسی
تربیت هنری	تربیت هنری	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت هنری دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت هنری در برنامه درسی
۲/٤	تربیت اقتصادی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف	تمهید مقدمات مورد نیاز برای	پیش بینی محتواو روش های مورد

		ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تربیت اقتصادی دانش آموزان	نیاز برای تربیت اقتصادی در برنامه درسی
۲/۵	تربیت بدنی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت بدنی دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت بدنی در برنامه درسی
۳/۲	اصل*عدالت آموزشی*	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/	تمهید مقدمات برای تحقق عدالت آموزشی	تنظیم برنامه درسی متناسب با توانمندیهای مناطق
۳/۲	آموزش و پژوهش کاربردی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و حوزه های اساسی یادگیری	طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی و پژوهشی متناسب با نیاز جامعه و نیاز مخاطبان	تنظیم محتوا متناسب با نیاز جامعه و مخاطبان انجام پژوهش های ماموریت گرا در حوزه برنامه ریزی درسی

۳/۲	برنامه ریزی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	نیازسنجی طراحی برنامه های آموزشی مورد نیاز اجرای برنامه ارزشیابی اجرا	نیازسنجی طراحی برنامه های درسی مورد نیاز اجرای برنامه ارزشیابی اجرا
۳/۳	اصل نظارت و ارزیابی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	تدوین نظام جامع نظارت و ارزشیابی در آموزش و پرورش	تدوین نظام جامع نظارت و ارزشیابی در حوزه برنامه ریزی درسی

۳/٦	.اصل جامعیت در توجه به نیازها	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و حوزه های اساسی یادگیری	طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی متناسب با اصل جامعیت و شمول پذیری ابعاد تربیت	تنظیم محتوا متناسب با اصل جامعیت
۳/۷	اصل خلاقیت ، نوآوری و شکوفایی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی متناسب با اصل خلاقیت ، نوآوری و شکوفایی	تنظیم محتوا متناسب با اصل خلاقیت ، نوآوری و شکوفایی
.۳/۷	اصل پژوهش محوری	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های	توجه مناسب به فعالیت های پژوهشی	پژوهش محور ساختن برنامه های درسی

		اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/		
۳/۸.	اصل تحول گرایی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	تنظیم برنامه تحول در ابعاد مختلف تعلیم و تربیت بر اساس رهنمود های مقام معظم رهبری	تنظیم برنامه تحول در برنامه های درسی بر اساس رهنمود های مقام معظم رهبری
۳/۹.	اصل خود آموزی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/	طراحی برنامه های آموزشی جهت تحقق اصل خود آموزی	طراحی برنامه های درسی متناسب با اصل خود آموزی
۳/۱۰	اصل حفظ وحدت و همبستگی ملی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف	جهت دهی به نظام آموزشی	طراحی و اجرای برنامه درسی

		ومقاصد ، محتوا و روش ها	برای حفظ و تقویت همبستگی اسلامی و ملی	متناسب برای حفظ و تقویت همبستگی اسلامی و ملی
۳/۱۱	اصل یادگیری فعال	اصول ، اهداف ، مقاصد، محتوا و روش ها	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت بدنی دانش آموزان	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تحقق یادگیری فعال
۳/۱۲.	اصل خودباوری و روحیه امید	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	جهت دهی به نظام آموزشی برای تقویت خودباوری	طراحی و اجرای برنامه درسی برای ایجاد و تقویت خودباوری
۳/۱۳.	اصل استفاده از تجربیات دیگران	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد	انجام مطالعات تطبیقی و استفاده از نتایج آن در بهسازی نظام آموزشی	بهره گیری از دستاوردهای جهانی در طراحی و اجرای برنامه درسی
۳/۱٤.	اصل هدایت تحصیلی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف	طراحی و اجرای نظام راهنمایی و	طراحی برنامه های درسی با

		ومقاصد ، محتوا و روش ها	مشاوره	توجه به اصل هدایت تحصیلی
۳/۱۵.	یکپارچگی تعلیم و تربیت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	۱)جذب و تربیت معلمان مومن و متعهد متناسب با انتظارات، ۲)پیش بینی کارکردها و نقش های تربیتی برای همه معلمان در فرایند تربیت معلم ۳) آموزش تشخیص جایگاه تربیتی معلمان	۱)استفاده از ظرفیت دروس مختلف برای نیل به اهداف تربیتی ۲)پیش بینی کارکردهای تربیتی برای همه معلمان در برنامه های درسی
۳/۱۷	.اصل توسعه تعلیم و تربیت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های	توسعه توان جذب در مناطق محروم بویژه در میان دختران	بهبود کیفیت برنامه های درسی تدوین برنامه درسی با توجه به

		اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	کیفیت بخشی به برنامه های آموزشی و درسی بهبود تربیت معلم بهسازی مدیریت	توانمندیها در مناطق و اصل ضمانت اجرایی
٤/١	توسعه دانش نظری و مهارتهای فنی وحرفه ای و تجربی	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	توسعه رشته های فنی – حرفه ای و تجربی تمهید مقدمات برای هدایت هر چه بیشتر دانش آموزان به رشته های فنی و حرفه ای	تقویت برنامه های درسی رشته های تجربی و فنی و حرفه ای از حیث توسعه کمی و کیفی مهارتهای دانش آموزان
٤/٢	آمورش زبان عربی	اهداف ومقاصد/حوزه های	بهسازی آموزش معلمان عربی	بهسازی برنامه درس عربی

		اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*		
٤/٣	آمورش قرآن	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	بهسازی آموزش معلمان قرآن	بهسازی برنامه درس قرآن
٤/٤	آمورش زبان خارجه	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	بهسازی آموزش معلمان زبان خارجه	بهسازی برنامه درس زبان خارجه
٤/٥	آمورش زبان فارسی	اهداف	بهسازی آموزش	بهسازی برنامه

		ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	معلمان فارسی	درس زبان و ادبیات فارسی
٤/٦	*بهبود آموزش دینی*	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	بهسازی آموزش معلمان درس دینی و سایر دروس در ارتباط با آموزش مفاهیم درس دینی	بهبود برنامه درس دینی و گسترش آموزش آن در محتوای سایر دروس
٥	*توجه به روستاها و مناطق عشایری*	*خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	اولویت دادن به مناطق روستایی و عشایری	تهیه برنامه ها متناسب با ظرفیت و توان آموزشی مناطق روستایی و عشایری
٦/١	*روش تذکر و یادآوری*	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل	طراحی و اجرای محتوا متناسب با

			به اهداف آموزشی و درسی	این ملاک، بویژه در دروس علوم اجتماعی و تاریخ
٦/٢	*روش* تشویق	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ویژگی
٦/٣	*روش* قصه گویی	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ویژگی
٦/٤	*روش* استفاده از دیدگاه دشمن	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک، بویژه در دروس علوم اجتماعی و تاریخ
٦/٥	روش حل مساله و یادگیری فعال	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ویژگی بویژه روش حل مساله

٦/٦	روش الگوپذیری(اسوه ای)	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک، بویژه در دروس دینی و معارف ، علوم اجتماعی و تاریخ
٦/٧	روش استفاده ازمصایب و شکست ها	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک، بویژه در دروس دینی و معارف ، علوم اجتماعی و تاریخ
٦/٨	روش عبرت آموزی	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک، بویژه در دروس دینی و معارف ، علوم اجتماعی و تاریخ
٦/٩	روش آگاهی بخشی	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل	طراحی و اجرای محتوا متناسب با

			به اهداف آموزشی و درسی	این ملاک، بویژه در دروس دینی و معارف ، علوم اجتماعی و تاریخ
٦/١٠	روش تقویت تفکر:	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک، بویژه در دروس دینی و معارف ، علوم اجتماعی و تاریخ
٦/١١	روش موعظه و نصیحت:	اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	توسعه روشهای آموزشی برای نیل به اهداف آموزشی و درسی	طراحی و اجرای محتوا متناسب با این ملاک، بویژه در دروس دینی و معارف ، علوم اجتماعی و تاریخ
٧	آموزش معلمان معلمان پژوهنده	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها*	توسعه برنامه های آموزش معلمان و برنامه معلمان پژوهنده در بخش	مشارکت در طراحی و اجرای برنامه های آموزش معلمان

		،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی	اقدام و درس پژوهی	

۳)دلالتهای سند چشم انداز تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی				
کد مطلب	**عنوان مطلب**	**حوزه تاثیر در برنامه**	**استلزامات در نظام تعلیم و تربیت**	**اقدامات در برنامه درسی ملی**
۳/۱	جامعه توسعه یافته: متناسب با مقتضیات فرهنگی متناسب با مقتضیات جغرافیایی متناسب با مقتضیات تاریخی متکی بر اصول اخلاقی و ارزشهای اسلامی متکی بر ارزشهای ملی و انقلابی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	توجه به آموزش و پرورش بعنوان ابزار انباشت سرمایه اجتماعی تدوین فلسفه آموزش و پرورش بومی تدوین برنامه ها بر اساس آمایش سرزمین توجه به سوابق تاریخی در برنامه ها	*توجه به اهداف دینی ، فرهنگی،اجتماعی در تدوین برنامه *توجه به نیازهای منطقه ای و جغرافیایی در تدوین برنامه
۳/۲	با تاکید برمردم سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادیهای مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان ها و	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه	فراهم ساختن شرایط برای نیل به اهداف آموزشی – پرورشی	*توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه

	بهره مندی از امنیت اجتماعی و قضایی	های اساسی یادگیری		اهداف
۳/۳	برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی.	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	*فراهم ساختن شرایط برای نیل به اهداف آموزشی – پرورشی *توجه به آموزش و پرورش بعنوان ابزار انباشت سرمایه اجتماعی و توسعه علمی جامعه	*توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف بویژه هدف تربیت علمی – پژوهشی دانش آموزان
۳/۴	امن، مستقل و مقتدر(با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه جانبه و پیوستگی مردم و حکومت)	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	توجه به آموزش و پرورش بعنوان ابزار انسجام ملی	*توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف بویژه هدف فرهنگی – اجتماعی

۳/۵	برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تامین اجتماعی، فرصتهای برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، تبعیض و بهره مند از محیط زیست مطلوب.	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تنظیم برنامه ها برای ایجاد فرصتهای برابر آموزشی ، استحکام خانواده ، حفظ سلامت و محیط زیست	*توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف بویژه هدف فرهنگی – اجتماعی
۳/۶	فعال، مسئولیت پذیر، ایثارگر، مومن ، رضایت مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه ی تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظامی اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن.	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	توجه به آموزش و پرورش بعنوان ابزار انسجام ملی شکوفایی جامعه	*توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف بویژه هدف فرهنگی – اجتماعی
۳/۷	دست یافته به	کلیات /منابع و		*توجه به مولفه

	جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تاکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.	گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	*فراهم ساختن شرایط برای نیل به اهداف آموزشی – پرورشی *توجه به آموزش و پرورش بعنوان ابزار انباشت سرمایه اجتماعی و توسعه علمی جامعه	های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف بویژه اهداف تربیت علمی – پژوهشی و اقتصادی دانش آموزان
۳/۸	الهام بخش، فعال و موثر در جهان اسلام، با تحکیم الگوی مردم سالاری دینی، توسعه کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی	*فراهم ساختن شرایط برای نیل به اهداف آموزشی – پرورشی *توجه به آموزش و پرورش بعنوان	*توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف بویژه

	پویایی فکری و اجتماعی، تاثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه های امام خمینی (ره).	یادگیری	ابزار انباشت سرمایه اجتماعی و توسعه علمی جامعه	اهداف تربیت علمی – پژوهشی و اقتصادی دانش آموزان
۳/۹	دارای تعامل سازنده و موثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	توجه به آموزش و پرورش بعنوان ابزار تعامل عزتمند در سطح بین الملل	*توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف بویژه اهداف فرهنگی – اجتماعی

۴)دلالتهای مصوبات مجمع تشخیص مصلحت تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی **سیاستهای کلی نظام**				
کد مطلب	**عنوان مطلب**	**حوزه تاثیر در برنامه درسی ملی**	**استلزامات در نظام تعلیم و تربیت**	**اقدامات مورد نیاز در برنامه درسی ملی**
سیاستهای کلی نظام	تقویت روحیه ایمان و ایثار و عنصر فداکاری به عنوان عامل اصلی اقتدار ملی، تبیین مبانی ارزشی و تقویت اعتماد به نفس ملی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس عنوان مذکور و تمهید مقدمات برای تحقق آن	**توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی - اجتماعی**
سیاستهای کلی نظام	ایجاد جامعه‌ای سالم، اخلاقی، مبتنی بر ارزشهای اسلامی، فرهنگ‌مدار و شهروندانی آگاه،	کلیات /منابع و گفتمان / اصول	تدوین اهداف	**توجه به مولفه های مطرح**

	عزت‌مند و برخوردار از ملاکهای درستکاری و احساس رضایتمندی	، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	آموزشی – پرورشی بر اساس عنوان مذکور و تمهید مقدمات برای تحقق آن	**شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی - اجتماعی**
سیاستهای کلی نظام	رشد و اعتلای فرهنگ و هنر ایران و اسلام به‌عنوان عناصر هویت ملی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس عنوان مذکور و تمهید مقدمات برای تحقق آن	**توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی - اجتماعی**

		اجرایی		
سیاستهای کلی نظام	پیشبرد راهبرد گفت و گوی میان تمدنها و فرهنگها در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس عنوان مذکور و تمهید مقدمات برای تحقق آن	**توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی - اجتماعی**
سیاستهای کلی نظام	ارتقای نقش و جایگاه زنان در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشور و تقویت نهاد خانواده	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ،	۱)پیش بینی آموزشهای خانواده ۲) تقویت مشارکت زنان	**توجه به نقش بنیادین زنان و خانواده در برنامه درسی**

		سیاست ها و ساز و کارهای اجرایی	در عرصه تعلیم و تربیت	**ملی**
سیاستهای کلی نظام	نهادسازی در جهت تولید و ترویج علم و تحقیق و افزایش سهم کشور در تولیدات علمی جهان و گسترش و تعمیق نهضت نرم‌افزاری و تأکید بر رویکرد خلاقیت و نوآوری	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت علمی و پژوهشی دانش آموزان	**پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت علمی - پژوهشی در برنامه درسی بویژه استفاده از روش حل مساله و یادگیری فعال**
سیاستهای کلی نظام	توسعه علوم و فناوری‌های جدید شامل: فناوری زیستی، ریزفناوری، فناوری فرهنگی، فناوری زیست‌محیطی و فناوری مواد جدید	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط*	توسعه رشته های جدید و تمهید مقدمات برای هدایت هر چه بیشتر	**توجه به رشته های جدید در برنامه درسی بویژه در رشته های فناوری زیستی،**

		مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی	دانش آموزان به رشته های فناوری زیستی، ریزفناوری، فناوری فرهنگی، فناوری زیست‌محیطی و فناوری مواد جدید	**ریزفناوری، فناوری فرهنگی، فناوری زیست‌محیطی و فناوری مواد جدید**
سیاستهای کلی نظام	تضمین حقوق مدنی و انسانی و دسترسی به فرصتهای برابر برای افراد جامعه و احترام به نهادینه شدن حقوق معنوی افراد	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/	تمهید مقدمات برای تحقق فرصتهای آموزشی و عدالت آموزشی	**تنظیم برنامه درسی متناسب با توانمندیهای مناطق و افراد ، همچنین آموزش حقوق مدنی و انسانی**
سیاستهای کلی نظام	توسعه و تجهیز منابع انسانی آگاه، انعطاف‌پذیر و ماهر با قابلیتهای مشارکت و فعالیت در فضای نوین رقابتی و نوآوری و در حال تغییر	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف	تمهید مقدمات برای تربیت	**تنظیم برنامه درسی برای تربیت انسانهایی آگاه ماهر و انعطاف**

		ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی	دانش آموزان متناسب با مولفه های مطرح شده	**پذیر متناسب با فضای نوین رقابتی و نوآوری و در حال تغییر**
سیاستهای کلی نظام	حاکمیت بخشیدن رویکرد و مبانی علمی و فنی، تمرکززدایی، شفاف‌سازی و پاسخگویی بر همه سطوح و فرایندهای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری حوزه‌های حاکمیت کشور	خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی	فراهم سازی سازمان آموزش و پرورش متناسب با مولفه های مطرح شده	**تمرکز در سیاستگذاری و عدم تمرکز در رویه های اجرا**
سیاستهای کلی نظام	تغییر نقش و اندازه دولت به سطح دولتی سیاست‌گذار، تسهیل‌کننده، کارآفرین و کوچک	خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی	فراهم سازی سازمان آموزش و پرورش	**تمرکز در سیاستگذاری و عدم تمرکز در رویه های اجرا**

			متناسب با مولفه های مطرح شده	
سیاستهای کلی نظام	تأمین حقوق قانونی اقوام و اقلیتها مصرح در قانون اساسی، در چارچوب همگرایی و تقویت وفاق ملی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	جهت دهی به نظام آموزشی برای حفظ و تقویت همبستگی اسلامی و ملی	**طراحی و اجرای برنامه درسی متناسب برای حفظ و تقویت همبستگی اسلامی و ملی**
سیاستهای کلی نظام	توسعه قانونگرایی، تقویت انضباط اجتماعی و وجدان کار	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ، سیاست ها و ساز و کارهای	۱)جایگزینی قانونگرایی، تقویت انضباط اجتماعی و وجدان کار در نقشه کلان	**پیش بینی قانونگرایی، تقویت انضباط اجتماعی و وجدان کار در بخش هدفهای فرهنگی و اجتماعی**

		اجرایی	تربیت ۲) فراهم آموردن شرایط برای قانونگرایی، تقویت انضباط اجتماعی و وجدان کار در دانش آموزان	
سیاستهای کلی نظام	توجه به نیازها و ضرورتهای جوانان و فراهم کردن شرایط مناسب برای مشارکت آنها در فعالیتهای اجتماعی و حمایت از استعدادهای درخشان	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ،	فراهم کردن شرایط مناسب برای آماده سازی ورود جوانان	پیش بینی لازم برای آماده سازی دانش آموزان جهت مشارکت در فعالیتهای

		سیاست ها و ساز و کارهای اجرایی	به عرصه مشارکت اجتماعی/ حمایت از استعدادهای درخشان	اجتماعی / حمایت و هدایت استعدادهای درخشان
سیاستهای کلی نظام	تقویت مبانی جامعه مدنی، مشارکت همگانی، اخلاق و روحیه کار گروهی و سازگاری	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت فرهنگی – اجتماعی دانش آموزان بر اساس مولفه های مذکور	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت فرهنگی – اجتماعی دانش آموزان در برنامه درسی بر اساس مولفه های مذکور
سیاستهای کلی نظام	پشتیبانی از کارآفرینی، فعالیتهای نوآورانه و ظرفیتهای فنی و پژوهشگری	کلیات /منابع و گفتمان / اصول	طراحی و اجرای برنامه	تنظیم محتوا متناسب با اصل

		، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	های آموزشی و درسی متناسب با اصل پژوهش ،کارآفرینی ،خلاقیت ، نوآوری و شکوفایی	پژوهش ،کارآفرینی ،خلاقیت ، نوآوری و شکوفایی
سیاستهای کلی نظام	شناخت عناصر سازنده فرهنگ، هنر، دانش و تمدن اسلامی و ایرانی، به‌عنوان عناصر هویت ملی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت فرهنگی متناسب با هویت اسلامی و ایرانی	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت فرهنگی متناسب با هویت اسلامی و ایرانی در برنامه درسی
سیاستهای	اتخاذ راهکارهای پیشگیرانه در	اهداف	پیش بینی	استفاده از

کلی نظام	مقابله با تهدیدات و آسیب های ناشی از مواد مخدر و روانگردان با بهره گیری از امکانات دولتی و غیردولتی با تاکید بر تقویت باورهای دینی مردم و اقدامات فرهنگی، هنری، ورزشی، آموزشی و تبلیغاتی در محیط خانواده ، کار ، آموزش و تربیت ومراکزفرهنگی وعمومی.	ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	اقدامات پیشگیرانه برای مبارزه با اعتیاد به مواد مخدر در سطح آموزش و پرورش و در میان جوانان	ظرفیت برنامه درسی برای مبارزه با اعتیاد به مواد مخدر بویژه در مبحث تربیت اجتماعی
سیاستهای کلی نظام	مشارکت اجتماعی در نظام جمهوری اسلامی ایران	سیاست ها و سازوکارهای اجرایی	فراهم سازی سازمان آموزش و پرورش متناسب با مولفه مشارکت اجتماعی	تمرکز در سیاستگذاری و عدم تمرکز در رویه های اجرا

			مطرح شده	
سیاستهای کلی نظام	اهتمام به زبان وادب فارسی	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ خط مشی ها ،سیاست ها و ساز وکارهای اجرایی	بهسازی آموزش معلمان فارسی	بهسازی برنامه درس زبان و ادبیات فارسی
سیاستهای کلی نظام	اعتلاء، ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار ، جهاد ، شهادت و تفکر بسیجی در جامعه و نهادینه ساختن آن در اندیشه ، باور ، منش و رفتار مردم و مسئولان	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت فرهنگی – اجتماعی ، سیاسی دانش آموزان بر اساس مولفه	پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت فرهنگی – اجتماعی ، سیاسی دانش آموزان در برنامه درسی بر اساس مولفه

			های مذکور	های مذکور
سیاستهای کلی نظام	حفظ و ترویج آثار، ارزش ها، حماسه ها و تجارب انقلاب اسلامی و دفاع مقدس	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای حفظ و ترویج آثار، ارزش ها، حماسه ها و تجارب انقلاب اسلامی و دفاع مقدس	استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای حفظ و ترویج آثار، ارزش ها، حماسه ها و تجارب انقلاب اسلامی و دفاع مقدس
سیاستهای کلی نظام	اعتلا و عمق و گسترش دادن معرفت و بصیرت دینی بر پایه قرآن و مکتب اهل بیت (علیهم السلام).	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط	۱)تمهید مقدمات مورد نیاز برای اعتلا و عمق و گسترش دادن معرفت	۱) ترسیم نقشه درسی برای اعتلا و عمق و گسترش دادن معرفت و بصیرت دینی

		مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/	و بصیرت دینی بر پایه قرآن و مکتب اهل بیت (علیهم السلام). ۲)محوریت آموزه های دینی در طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی	در دانش آموزان بر پایه قرآن و مکتب اهل بیت (علیهم السلام).
سیاستهای کلی نظام	استوارکردن ارزشهاي انقلاب اسلامي دراندیشه وعمل. ـ تقویت فضایل اخلاقي و ایمان، روحیه ایثار و امیدبه آینده	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تحقق مولفه	استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای استوارکردن ارزشهاي

		یادگیری	های مذکور	انقلاب اسلامي دراندیشه وعمل. ـ تقويت فضايل اخلاقي و ايمان، روحيه ايثار و اميدبه آينده
سیاستهای کلی نظام	زنده و نمايان نگاه‌داشتن انديشه ديني و سياسي حضرت امام خميني (ره) و برجسته‌كردن نقش آن به عنوان يک معيار اساسي در تمام سياست‌گذاری‌ها و برنامه‌ريزی‌ها.	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای زنده و نمایان نگاه‌داشتن انديشه ديني و سياسي حضرت امام خميني (ره)	استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای زنده و نمایان نگاه‌داشتن انديشه ديني و سياسي حضرت امام خميني (ره)
سیاستهای کلی نظام	تقويت وجدان‌كاري و انضباط اجتماعي و روحيه كار و ابتكار،	کلیات /منابع و گفتمان /	۱)جایگزینی ویژگیها در	پیش بینی ویژگیها در

	کار آفرینی، درستکاري و قناعت،واهتمام به ارتقاءکیفیت تولید	اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ، سیاست ها و ساز و کارهای اجرایی	نقشه کلان تربیت ۲) فراهم آموردن شرایط برای تحقق ویژگیها در دانش آموزان ۳) تربیت مناسب معلمان	بخش هدفهای فرهنگی و اجتماعی و دینی در نقشه کلان تربیت مطلوب بر اساس برنامه درسی ملی
سیاستهای کلی نظام	فرهنگ‌سازي براي استفاده از تولیدات داخلي، افزایش تولید و صادرات کالا و خدمات	خط مشی ها ، سیاست ها	تمهید لازم برای فرهنگ‌سازي استفاده از تولیدات داخلي،	استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای فرهنگ‌سازي استفاده از تولیدات داخلي، افزایش

			افزایش تولید و صادرات کالا و خدمات	تولید و صادرات کالا و خدمات
سیاستهای کلی نظام	تقويت وحدت وهويت ملي مبتني بر اسلام و انقلاب اسلامي و نظام جمهوري اسلامي	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها	جهت دهی به نظام آموزشی برای حفظ و تقویت همبستگی اسلامی و ملی	طراحی و اجرای برنامه درسی متناسب برای حفظ و تقویت همبستگی اسلامی و ملی
سیاستهای کلی نظام	تعميق روحيه دشمن‌شناسي و شناخت ترفندها و توطئه‌هاي دشمنان عليه انقلاب اسلامي و منافع ملي، ترويج روحيه ظلم ستيزي و مخالفت با سلطه‌گري استكبار جهانی	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تعمیق روحیه دشمن‌شناسي و شناخت	استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تعمیق روحیه دشمن‌شناسي و شناخت ترفندها و

			ترفندها و توطئه‌هاي دشمنان عليه انقلاب اسلامي و منافع ملي، ترويج روحيه ظلم ستيزي و مخالفت با سلطه‌گري استكبار جهانی	توطئه‌هاي دشمنان عليه انقلاب اسلامي و منافع ملي، ترويج روحيه ظلم ستيزي و مخالفت با سلطه‌گري استكبار جهانی
سیاستهای کلی نظام	مقابله با تهاجم فرهنگي	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای مقابله با تهاجم فرهنگي	استفاده از ظرفیت برنامه درسی مقابله با تهاجم فرهنگي

سیاستهای کلی نظام	تقويت نهضت نرم افزاري وترويج پژوهش	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت علمی و پژوهشی دانش آموزان	پیش بینی محتوا و روش های مورد نیاز برای تربیت علمی – پژوهشی در برنامه درسی به ویژه استفاده از روش حل مساله و یادگیری فعال
سیاستهای کلی نظام	اصلاح نظام آموزشي كشور شامل: آموزش و پرورش ، آموزش فني و حرفه‌اي، آموزش عالي، و كارآمد كردن آن براي تأمين منابع انساني مورد نياز در جهت تحقق اهداف چشم انداز	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید لازم برای اصلاح نظام آموزشی	تقویت برنامه های درسی با تاکید بر تربیت حرفه ای و مهارت آموزی
سیاستهای کلی نظام	تلاش درجهت تبيين و استحكام مباني مردم‌سالاري ديني و	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف	تمهید لازم برای تبیین و	استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای

	نهادينه‌كردن آزادی‌هاي مشروع از طريق آموزش، آگاهي بخشي و قانونمند كردن آن.	ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	استحكام مباني مردم‌سالاري ديني و نهادينه‌كردن آزادی‌هاي مشروع از طريق آموزش	تبيين و استحكام مباني مردم‌سالاري ديني و نهادينه‌كردن آزادی‌هاي مشروع
سیاستهای کلی نظام	تلاش درجهت تحقق عدالت اجتماعي و ايجاد فرصت‌هاي برابر	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/	تمهید مقدمات برای تحقق عدالت آموزشی	تنظیم برنامه درسی متناسب با توانمندیهای مناطق
سیاستهای کلی نظام	تقويت نهاد خانواده و جايگاه زن در آن و در صحنه‌هاي اجتماعي و استيفاي حقوق شرعي و قانوني بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ويژه به نقش سازنده آنان.	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ، سیاست ها و	۱)پیش بینی آموزشهای خانواده ۲) تقویت مشارکت زنان در عرصه	توجه به نقش بنیادین زن و نهاد خانواده در برنامه درسی ملی

		ساز و کارهای اجرایی	تعلیم و تربیت	
	گسترش و عمق بخشيدن به روحيه تعاون و مشاركت عمومي و بهره‌مند ساختن دولت از همدلي و توانايی‌هاي عظيم مردم	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ، سیاست ها و ساز و کارهای اجرایی	فراهم سازی سازمان آموزش و پرورش متناسب با مولفه مشارکت اجتماعی مطرح شده	تمرکز در سیاستگذاری و عدم تمرکز در رویه های اجرا
	حفاظت محيط‌زيست واحياي منابع طبيعي	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ، سیاست ها و	تمهید مقدمات مورد نیاز برای حفاظت محیط‌زیست واحیای منابع	استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای حفاظت محیط‌زیست واحیای منابع طبیعی

		ساز و کارهای اجرایی	طبیعي	
سیاستهای کلی نظام	تشویق اقشار مردم به پس‌انداز و سرمایه‌گذاری	کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت اقتصادی دانش آموزان	استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تربیت اقتصادی دانش آموزان و تشویق آنها به پس‌انداز و سرمایه‌گذاری
سیاستهای کلی نظام	توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و سایر حمایت‌های لازم به‌منظور افزایش کارآمدی و توانمندسازی تعاونی‌ها	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/خط مشی ها ، سیاست ها و ساز و کارهای اجرایی	تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت حرفه ای متناسب با نیاز تعاونیها	توجه به حرفه آموزی و گسترش رشته های فنی و حرفه ای متناسب با نیاز تعاونیها

5)دلالتهای قانون اساسی تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی				
کد مطلب	**عنوان مطلب**	**حوزه تاثیر در برنامه درسی ملی**	**استلزامات در نظام تعلیم و تربیت**	**اقدامات مورد نیاز در برنامه درسی ملی**
۴/۱	اصل ۲ جمهوری اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به: خدای یکتا (لا اله الا الله) و اختصاص حاکمیت و تشریع به او و لزوم تسلیم در برابر امر او. وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین. معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا.و...	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	*توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف به ویژه اهداف تربیت دینی و فرهنگی – اجتماعی و اقتصادی دانش آموزان

	عدل خدا در خلقت و تشریع. امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلام. کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسیوولیت او در برابر خدا، که از راه: اجتهاد مستمر فقهای جامع‌الشرایط بر اساس کتاب و سنت معصومین سلام الله علیهم اجمعین، استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها، نفی هر گونه ستمگری و ستم‌کشی و سلطه‌گری و			

	سلطه‌پذیری، قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می‌کند.			
۴/۲	اصل ۳ دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد: ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن استفاده از ظرفیت قانونی برای تامین شرایط و گسترش تعلیم	*توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف

	و تباهی. بالا بردن سطح آگاهیهای عمومی در همه زمینه‌های با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه‌های گروهی و وسایل دیگر. آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، و تسهیل و تعمیم آموزش عالی. تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام زمینه‌های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان. طرد کامل استعمار و		و تربیت	

	جلوگیری از نفوذ اجانب. محو هر گونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی. تأمین آزادیهای سیاسی و اجتماعی در حدود قانون. مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش. رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی. ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضرور. تقویت کامل بنیه دفاع			

	ملی از طریق آموزش نظامی عمومی برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی و نظام اسلامی کشور. پی‌ریزی اقتصادی صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه. تأمین خودکفایی در علوم و فنون صنعت و کشاورزی و امور نظامی و مانند اینها. تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد			

	امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون. توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم. تنظیم سیاست خارجی کشور بر اساس معیارهای اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمان و حمایت بی‌دریغ از مستضعفان جهان.			
۴/۳	اصل ۸ در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه‌ای است همگانی و	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف دینی و

	متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت. شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می‌کند. «و المؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاء بعض یأمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر».	یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	برای تحقق آن	فرهنگی – اجتماعی
۴/۴	اصل ۱۰ از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزیهای مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف دینی و فرهنگی – اجتماعی

	خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.	*ها و سازوکارهای اجرایی*		
۴/۵	اصل ۱۱ به حکم آیه کریمه «ان هذه امتکم امۀ واحدۀ و أنا ربکم فاعبدون» همه مسلمانان یک امت‌اند ...	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف دینی و فرهنگی – اجتماعی
۴/۶	اصل ۱۲ دین رسمی ایران، اسلام	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،	تدوین اهداف آموزشی –	توجه به مولفه های مطرح شده

	و مذهب جعفری اثنی‌عشری است و این اصل الی‌الابد غیر قابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل هستند ...	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	در برنامه های درسی در حوزه اهداف دینی و فرهنگی – اجتماعی
۴/۷	اصل ۱۳ رسمیت اقلیت‌ها ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیتهای دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصیه و تعلیمات دینی بر طبق	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف دینی و فرهنگی – اجتماعی

	آیین خود عمل می‌کنند.			
۴/۸	اصل ۱۴ به حکم آیه شریفه «لا ینهاکم الله عن الدین لم یقاتلوکم فی الدین و لم یخرجوکم من دیارکم ان تبروهم و تقسطوا الیهم ان الله یحب المقسطین» دولت جمهوری اسلامی ایران و مسلمانان موظفند نسبت به افراد غیر مسلمان با اخلاق حسنه و قسط و عدل اسلامی عمل نمایند و حقوق انسانی آنان را رعایت کنند. این اصل در حق کسانی اعتبار دارد که بر ضد اسلام و	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

	جمهوری اسلامی ایران توطیه و اقدام نکنند.			
۴/۹	اصل ۱۵ زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد ولی استفاده از زبانهای محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است.	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی بویژه برنامه آموزش زبان فارسی
۴/۱۰	اصل ۱۶ از آنجا که زبان قرآن و	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،	تدوین اهداف آموزشی –	توجه به مولفه های مطرح شده

	علوم و معارف اسلامی عربی است و ادبیات فارسی کاملاً با آن آمیخته است این زبان باید پس از دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه در همه کلاسها و در همه رشته‌ها تدریس شود.	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	در برنامه های درسی بویژه برنامه آموزش زبان عربی
۴/۱۱	اصل ۱۹ برابری قومی مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهد بود	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

۴/۱۲	اصل ۲۰ یکسانی زن و مرد طبق اسلام همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۴/۱۳	اصل ۲۱ – حقوق زنان دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و امور زیر را انجام دهد:	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

	ایجاد زمینه‌های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی او. و... اصل ۳۰ دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سر حد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد.	*مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*		
۴/۱۴	اصل ۵۰ در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،	تدوین اهداف آموزشی –	توجه به مولفه های مطرح شده

	نسل امروز و نسلهای بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌گردد. از این رو فعالیتهای اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	پرورشی بر اساس اصل و تمهید مقدمات برای تحقق آن	در برنامه های درسی بویژه در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

6)دلالتهای مصوبات شورای انقلاب فرهنگی تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی

۶/۱سیاست فرهنگی

مصوب دویست و هشتاد و هشتمین جلسه مورخ سه شنبه، ۷۱/۵/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

کد مطلب	عنوان مطلب	حوزه تاثیر در برنامه درسی ملی	استلزامات در نظام تعلیم و تربیت	اقدامات مورد نیاز در برنامه درسی ملی
۵/۱	سیاست فرهنگی ، سیاست انقلاب اسلامی است . انقلاب اسلامی بدین معناست که فرهنگ اسلامی درکلیه شئون فردی واجتماعی کشور اصل وپایه و مبنا قرارگرفته است سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی متخذ از جهان بینی وانسان شناسی اسلامی است ومبتنی برمبانی ومفاهیمی از این قبیل است:	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

۵/۲	حا کم بودن بینش توحیدی برتمامی شئون وعرصه های حیات فردی واجتماعی ونقش وتاثیر بنیادی اعتقاد به اصول وفروع دیانت مانند وحی ، نبوت ، امامت ، عدالت ، معاد، تبری وتولی درجامعه اسلامی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی*	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۳	جاودانگی وجود انسان وکرامت وشرافت ذاتی اوبه عنوان خلیفه الله وامانتدار خداوند ، صاحب اراده واختیار ، دارای قدرت تعقل وانتخاب درجریان سرنوشت ونیز نقش عقل وتجربه دراستمرار حرکت تکاملی وی برخورداری انسان از	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

	فطرت الهی که ریشه و منشاء رشد وخیروصلاح اواست			
۵/۴	همانندی وبرابری انسانها در آفرینش وعدم تمایز بین رنگهاونژادها وصنوف دیگر انسانی وجهانشمول بودن پیام اسلام ودعوت انسانها به همکاری وتعاون همگانی درانجام کارهای نیک وانسانی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۵	سرنوشت مادی ومعنوی بشرو قابلیت رشد وشکوفایی وی درهمه وجوه و زمینه های فردی واجتماعی ، مادی ومعنوی ، جسمی وروحی ، عقلی وعاطفی وملازمه این وجود بایکدیگر	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

۵/۶	خیرخواهی ، کمال جویی ،آرمانخواهی ، ظرفیت علمی نامحدود وکشش فطری انسان به سوی علم و دانایی ، جمال وزیبائی ، تقدیس وپرستش وخیراخلاقی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۷	-زایندگی وقدرت ایمان درخلق ارزشهای معنوی وفضایل اخلاقی وایجاد روحیه استقلا ل ،حریت ،عزت نفس وتحکیم مناسبات انسانی درجامعه	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۸	-تربیت پذیری آدمی وبه فعلیت درآمدن استعدادها وخلاقیتهای وی درطریق	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،	تدوین اهداف آموزشی –	توجه به مولفه های مطرح شده

	پی ریزی بنای جامعه ای موحد، عدالت خواه ، دانش طلب ، متکی برجهاد واجتهاد ،متصف به اعتدال و واقع بینی ونیز بهره مند ازمباحثات ومبادلات فکری ،نقادیها وتحقیقات علمی ،عبرت آموزیها وتجربه اندوزیهای تاریخی	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۹	اصالت ارزشهای معنوی وفضائل اخلاقی درجامعه اسلامی وجایگاه والای تقوی ، علم وجهاد در تعیین مرتبه کرامت وفضیلت انسانها	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۱۰	تاثیرپذیری انسان از عوامل مثبت ومنفی محیط اجتماعی وآفات وموانع فرهنگی آن ومسوولیت نظام اسلامی درسالم	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های

	سازی محیط ،تحقق قسط وعدل ، تامین حق مشارکت مردم درهمه امور باتوجه به لزوم زدودن علل وعوامل زمینه ساز کفرونفاق ، فقر وفساد ظلم واستبداد ،سلطه واستکبار	ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۱۱	اندیشه ها ودیدگاه های و فتاوی حضرت امام خمینی (رضوان االله تعالی علیه (بعنوان بهترین شاخص ومعرف اسلام ناب محمدی(ص) وتمییز آن از انواع واشکال مختلف اسلام نمایی درداخل وخارج کشور ، برسیاست فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران حاکم است دایره معانی ومصادیق کلماتی که درمتن مصوبه سیاست فرهنگی بکار رفته محدود به حدودی است که از مبانی اسلامی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

	ودینی مجسم در خط فکری وفقهی امام و وصایای گرانقدرالهی سیاسی ایشان سرچشمه می گیرد.			
۵/۱۲	قانون اساسی به عنوان مظهری دیگر از بینش فرهنگ اسلامی وجلوه ای دیگر از افکار واندیشه های امام ورهبر، الهام بخش واستحکام بخش سیاست فرهنگی است	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
سیاست " فرهنگی به معنای عام وعرفی آن مجموعه ای ازاهداف ،مبانی .اصول ، اولویتها وخط مشی اجرای راشامل می شود، هرچند به معنای خاص فقط قسمت اخیر رابه ذهن متبادرمی سازد				
اهداف: الف : اهداف فرهنگی جمهوری اسلامی				
۵/۱۳	۱- رشد وتعالی فرهنگ	کلیات /منابع و	تدوین اهداف	توجه به مولفه

	اسلامی انسانی وبسط پیام وفرهنگ انقلاب اسلامی درجامعه جهان	گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۱۴	2-استقلال طلبی وزوال مظاهر منحط وبانی نادرست فرهنگهای بیگانه وپیراسته شدن جامعه از آداب ورسوم ومنحرف وخرافات	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۱۵	3- به کمال رسیدن قوای خلاقه و شایسته وجود آدمی درهمه شئون وبه فعالیت درآمدن استعدادات خداداده	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های

	واستحصال دفائن عقول وذخائروجودی انسان	ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۱۶	- 4آراسته شدن به فضائل اخلاقی وصفات خدایی درمسیر وصول به مقام انسان متعالی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۱۷	- 5تحقق کامل انقلاب فرهنگی درجهت استقرار ارزشهای مورد نظر اسلام وانقلاب اسلامی درزندگی جمعی وفردی ونگاهبانی از آنها واستمرار حرکت فرهنگی برای رسیدن به جامعه	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی

	مطلوب	یادگیری/	مقدمات برای تحقق آن	– اجتماعی
ج: اصول سیاست فرهنگی اصول سیاست فرهنگی کشور که راهنمای مسوولان ومدیران وبرنامه ریزان وکارگزاران فعالیتهای فرهنگی خواهد بود بدین شرح است:				
۵/۱۹	-1بازشناسی وارزیابی مواریث وسنن تاریخی وملی درعرصه های مختلف دینی ، علمی ، ادبی وهنری وفرهنگ عمومی ، ونگاهبانی از مآثر و مواریث اسلامی وملی وحفظ واحیاء دستاوردهای مثبت وارزشمند تمدن اسلام درایران	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
	-2شناخت جامع فرهنگ ومدنیت اسلام وایران و ترویج اخلاق ومعارف اسلامی ومعرفی شخصیتها وعظمتهای تاریخ اسلام	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه

	وایران	های اساسی یادگیری/	و تمهید مقدمات برای تحقق آن	اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۲۰	3- ارتباط فعال باکشورها وملتها وتحکیم پیوند مودت وتقویت همبستگی با مسلمانان وملل دیگرجهان	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۲۱	4-شناخت فرهنگ وتجربه های بشری و استفاده از دستاوردهای علمی وفرهنگی جهانی بابهره گیری از کلیه روشها وابزار های مفید ومناسب	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

			تحقق آن	
۵/۲۲	-5تحکیم وحدت ملی ودینی باتوجه به ویژگیهای قوی ومذهبی وتلاش درجهت حذف موانع وحدت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۲۳	-6تلاش مستمر درجهت رشد علمی وفرهنگی وفنی جامعه وفراگیرشدن امر سواد وتعلیم وتربیت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

۵/۲۴	-7اهتمام به امرزبان وادبیات فارسی وتقویت وترویج وگسترش آن	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی و آموزش زبان فارسی
۵/۲۵	-8بسط زمینه های لازم برای شکوفایی استعدادها وخلاقیتها وحمایت از ابتکارات وابداعات	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف
۵/۲۶	-۹ پاسداری ازحریت وامنیت انسان درعرصه های گوناگون فرهنگی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،	تدوین اهداف آموزشی –	توجه به مولفه های مطرح شده

	سیاسی،قضایی واقتصادی	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی
۵/۲۷	10-فراهم ساختن شرایط وامکانات کافی برای مطالعه وتحقیق وبهره گیری از نتایج آن درهمه زمینه ها	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی، علمی – پژوهشی
۵/۲۸	11-تقویت تفکر وتعقل وقدرت نقادی وانتخاب درعرصه تلاقی وتضارب افکار	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه

		های اساسی یادگیری/	و تمهید مقدمات برای تحقق آن	اهداف
۵/۲۹	" -12مقابله باخرافات وموهومات ، جمود و تحجرفکری ، مقدس مآبی ، وظاهر گرائی ومقابله باافراط درتجددطلبی وخود باختگی دربرابر بیگانگان تحت شعار واقع گرایی"	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف دینی و فرهنگی – اجتماعی،
۵/۳۰	-13ترویج روحیه قیام به قسط وعدالت اجتماعی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی

			تحقق آن	
۵/۳۱	-14ارزش دادن به کارواهمیت بخشیدن به تلاش وکوشش درجهت استقلال وخوداتکایی درعین التزام به کفاف ، قناعت ومبارزه باروحیه اتلاف واسراف وتبذیر	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی،
۵/۳۲	-15پرورش روح وجسم بااهتمام همه جانبه به امر ورزش وتربیت بدنی به عنوان یک ضرورت مهم اجتماعی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف تربیت بدنی

۵/۳۳	16-تقویت واحیاء ومعرفی هنراصیل وسازنده درتمامی عرصه ها وزمینه های سازگار باروح تعالیم اسلامی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
۵/۳۴	17-اهتمام واقدام همه جانبه به منظور شناخت نیروها ونیازها ومقتضیات جسمی وروحی نسل جوان کشور وفراهم آوردن زمینه های مناسب ومساعد برای تکامل وتعالی شخصیت علمی وعقیدتی جوانان و مسوولیت پذیری وحضور مستقیم ومشارکت هرچه بیشتر آنان درعرصه های مختلف حیات فردی واجتماعی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،

۵/۳۵	-18تقویت شخصیت وجایگاه واقعی زن مسلمان به عنوان ماد روترویج وفراهم آوردن زمینه های لازم برای ایفای نقش ورسالت اساسی خود به عنوان "مربی نسل آینده" واهتمام به مشارکت فعال زنان درامور اجتماعی ،فرهنگی ، هنری وسیاسی و مبارزه با بینش هاواعتقادات نادرست دراین زمینه	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
۵/۳۶	-19گسترش زمینه مشارکت ومباشرت مردم درامورفرهنگی ، هنری ، علمی واجتماعی وهمچنین حمایت از فعالیتها واقدامات غیردولتی به منظور همگانی شدن فرهنگ وتوسعه امورفرهنگی بانظارت دولت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،

۵/۳۷	-20اتخاذ سیاستهای ایجابی ومثبت درامورفرهنگی ، هنری ، اجتماعی وایجاد مصونیت برای افراد وجامعه ، واهتمام به جاذبه ورحمت وجامع نگری ودوراندیشی وشورومشورت وپرهیز ازخشونت وشتابزدگی ویکسونگری واستبداد رای	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
۵/۳۸	-21آموزش وتشویق برای تقویت روح اجتماعی ومقدم داشتن مصالح جمعی برمنافع فردی، احترام گذاشتن به قانون ونظم عمومی به عنوان یک عادت وسنت اجتماعی وپیشقدم بودن دولت دردفاع از حرمت قانون وحقوق اشخاص	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،

۵/۳۹	-22تلاش برای شناخت ومعرفی ارکان هویت اصلی وملی به منظور این هویت وهمچنین به منظور استحکام واستمرار استقلال فرهنگی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
۵/۴۰	-23گسترش روحیه نقدوانتقاد پذیری وحمایت از حقوق فردی واجتماعی برای دعوت به خیرو همگانی شدن امربه معروف ونهی ازمنکر برمبنای حکمت، موعظه حسنه ، شرح صدرو جدال به آنچه احسن است	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
۵/۴۱	-24توسعه واعتلای تبلیغات فرهنگی وهنری به نحو مناسب به منظور	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،	تدوین اهداف آموزشی –	توجه به مولفه های مطرح شده

	ترویج وتحکیم فضایل اخلاقی	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
۵/۴۲	25-توجه به فرهنگ وهنر روستابه منظور بالابردن سطح فرهنگی در روستاها وهمچنین تقویت خلاقیت های اصیل وباارزش روستائی وعشایری	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
د: منبهات درسیاست فرهنگی				
۵/۴۳	1.تلقی نادرست از زهد وترک دنیا بصورتی که مغایر باتحرک ورشد وآینده نگری وپیشرفت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های

	اجتماعی باشد.	ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
۵/۴۴	۲. بی اعتنایی به نظم عمومی وبدیبنی تاریخی که نسبت به دولت وجود داشته است	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
۵/۴۴	۳. تصور مغایربودن شریعت اسلامی باهرگونه نوآوری ومبانیت داشتن تقوا وتعهد با تخصص	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی

		یادگیری/	مقدمات برای تحقق آن	–اجتماعی،
۵/۴۵	-4مخفی شدن فساد عقیده واخلاق	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
۵/۴۶	-5گرایش به راه حلهای شتابزده وخشونت آمیز درمورد مشکلات اجتماعی ومعضلاتی که نیازمندبه تحقیق وتدبیراست	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،

۵/۴۷	-6تشبث به شرع برای فرار از قانون وبالعکس	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
۵/۴۸	-7توجیه تخلف از نظم اجتماعی به بهانه عدم سوء نیت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی –اجتماعی،
هـ: خط مشی فرهنگی که به منظور اجرای اصول سیاست فرهنگی باعنایت به فصول اهداف مبانی ومنبهات تنظیم شده ونشان دهنده "اولویت ها وسیاستهای کلی " "سیاستهای اجرائی " وهمچنین تعیین				

کننده " مراکز نظارت ،اجرا وهماهنگی ، میباشد از اینقراراست: اولویتها وسیاستهای کلی				
۵/۴۹	-1اولویت دادن به کودکان ونوجوانان وجوانان درکشور	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی،
۵/۵۰	-2اولویت دادن به کشورهاومجامع اسلامی وایرانیان درخارج ازکشور	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی،

۵/۵۱	-3اهتمام بیشتر به کشف استعدادهاو خلاقیتهای فرهنگی وهنری وآموزش وتربیت نیروی انسانی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی،
۵/۵۲	-4حمایتهای معنوی ومادی ازمراکز وفعالیتهای فرهنگی وهنری وتامین اجتماعی ازباب فرهنگ وهنروتشویق آنان به آفرینشها وابداعات فرهنگی وهنری	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی،
۵/۵۳	-5اولویت دادن به اعتلای مقام زنان درسطح کشور باتوجه به مکانت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،	تدوین اهداف آموزشی –	توجه به مولفه های مطرح شده

	والای زن ونقش اساسی زن مسلمان در تحکیم مبانی خانواده وبرنامه های اجتماعی، فرهنگی، علمی وهنری	اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی،
۵/۵۴	6-ایجاد زمینه های مناسب جهت بهره گیری مطلوب ومتعادل فرهنگی وهنری از اوقات فراغت وتفریح	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی،
۵/۵۵	7-افزایش ظرفیت های مراکز فرهنگی بالحاظ نمودن رشد جمعیت کشور	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه

		های اساسی یادگیری/	و تمهید مقدمات برای تحقق آن	اهداف فرهنگی – اجتماعی،
۵/۵۶	-8تشویق سرمایه گذاری ومشارکت مردم وهدایت انگیزه های معنوی آنان درجهت تامین نیازهای بخش فرهنگ وهنروایجاد تسهیلات لازم دراین زمینه وتضمین حقوق سرمایه گذاران	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/	تدوین اهداف آموزشی – پرورشی بر اساس سیاست و تمهید مقدمات برای تحقق آن	توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی،
۵/۶۰	-12تمرکز درسیاست گذاری ، عدم تمرکز دراموراجرائی وهماهنگی تشکیلات وفعالیتهای فرهنگی وهنری			
۵/۶۱	-13تقویت ظرفیتهای پژوهشی و نظام آماری			

	واطلاعاتی برای برنامه ریزی وارزشیابی فعالیتهای فرهنگی			
۵/۶۳	-15تقویت ارتباط مناسب ومکمل میان بخش فرهنگی وبخش آموزش کشور ، بویژه درزمینه تربیت نیروی انسانی وگسترش فعالیتهای فرهنگی وهنری درمراکز آموزشی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/**	**تدوین سیاست همکاری**	**توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی،**
۵/۷۶	-29توسعه وتقویت کرسی های زبان وادبیات فارسی درمراکز علمی ودانشکده های داخل وخارج از کشور ونیز تقویت فرهنگستان زبان وادب فارسی وپاکسازی اماکن از واژه ها واسامی بیگانه	**/ اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/**	**تقویت برنامه های فارسی آموزی**	**توجه جدی به درس فارسی،**
۵/۷۷	-30ذکر تاریخ هجری درمورد حوادث جهان	**اجرا**	**پیش بینی تمهیدات لازم**	**توجه به موضوع در محتوا**

	اسلام و ایران پس از اسلام ونیز در موارد ضرورت ذکر تاریخ میلادی تاریخ هجری درکنار آن نیز آورده شود			

- 49مسوولیت نظارت وایجاد هماهنگی های لازم دراجرای اصول سیاست فرهنگی برعهده شورای عالی انقلاب فرهنگی است که تحت ری تبصره الف – دستگاه های مزبور موظفند هرشش ماه یکبار گزارش عملکرد خودرا دراجرای سیاستهای فرهنگی به دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی تسلیم کنند

تبصره ب ـ سازمان برنامه وبودجه وسایر دستگاههایی که اجرای سیاست فرهنگی به نحوی باآنها ارتباط پیدامیکند یامنوط به پشتیبانی آنها است موظف به همکاری وایجاد تسهیلات لازم برای تحقق سیاست فرهنگی نظام می باشند.

تبصره ج – مراکز ودستگاههای فرهنگی وتبلیغاتی که به نحوی از بودجه دولتی وامکانات عمومی استفاده می کنند موظفند فعالیتهای فرهنگی خود را درچهارچوب سیاست فرهنگی کشور انجام دهند.

است رئیس جمهور انجام می گیرد.

- 50وزارتخانه های فرهنگ وارشاد اسلامی ، آموزش وپرورش، فرهنگ وآموزش عالی ، بهداشت ،درمان وآموزش پزشکی وزارت امورخارجه وسازمانهای صداوسیما وتربیت بدنی ، بطور اخص مجریان سیاست فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران می باشند

۶)دلالتهای مصوبات شورای انقلاب فرهنگی تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی ٦/٢شاخص های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۵۳۰ جلسه ۲۵ آذر۱۳۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی				
کد مطلب	**عنوان مطلب**	**حوزه تاثیر در برنامه درسی ملی**	**استلزامات در نظام تعلیم و تربیت**	**اقدامات مورد نیاز در برنامه درسی ملی**
۶/۱	ارزشهاي اساسي نظام جمهوري اسلامي 1ـ مشروعيت الهي نظام اسلامي 2ـ اولويت حفظ نظام اسلامي 3ـ كارآمدي نظام اسلامي 4ـ عمل به تكليف 5ـ استقلال‌طلبي، ظلم ستيزي و استكبار ستيزي	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/**	**تدوین سیاست همکاری**	**توجه به مولفه های مطرح شده در برنامه های درسی در حوزه اهداف فرهنگی – اجتماعی،**

	6ـ آزادي مشروع 7ـ مشاركت سياسي، اجتماعي و فرهنگي 8ـ بسط و گسترش عدالت اجتماعي و حمايت از محرومان 9ـ وحدت كلمه آحاد ملت و دولت و ملت 10ـ خودكفايي علمي و نهضت نرم‌افزاري 11ـ التزام علمي به دين اسلام 12ـ ايثارگري و شهادت طلبي 13ـ وجدان كار و مسئوليت‌پذيري 14ـ پيوند دين و سياست و عدم جدايي آنها 15ـ حفظ و احياي هويت ديني و ملي و مبارزه با تهاجم فرهنگي			

	بيگانه 16ـ احترام به قانون و انضباط اجتماعي 17ـ حفظ و احياي معنويات و اخلاق اسلامي و نفي مادي‌گري و تجمل‌گرايي 18ـ خردورزي و منطق گرايي، پاي بندي به عقل وتجربه و مبارزه با خرافات وعوام فريبي 19ـ خدمت رساني به مردم 20ـ اسلامي شدن مراكز آموزشي و فرهنگي 21ـ حفظ كيان خانواده و تأكيد بر جايگاه زنان، جوانان و نخبگان در جامعه			
۶/۲	ـ شاخصهاي تحولات فكري، بينشي، رفتاري	**كليات /منابع و گفتمان / اصول ،**	**بهره گیری در سیاست های**	**توجه به مولفه های مطرح شده**

	1ـ١ـ ميزان اعتقاد به خدا و روز جزا 1ـ٢ـ ميزان پاي بندي به شعائر فردي و اجتماعي دين اسلام 1ـ٣ـ ميزان اعتقاد و التزام به ويژگي‌هاي انسان كامل از نظر دين 1ـ٤ـ ميزان اعتقاد و التزام به ويژگي‌هاي اقتصادي اسلامي 1ـ٥ـ ميزان پاي بندي به هويت ملي و ديني و	**اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی** ***یادگیری/اجرا***	**پایش نظام آموزشسی**	**در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب**

۶)دلالتهای مصوبات شورای انقلاب فرهنگی تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی ۶/۳راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف صوب پانصد و شصت و ششمین جلسه مورخ ۱۳۸٤/۰۵/۰٤				
کد مطلب	**عنوان مطلب**	**حوزه تاثیر در برنامه درسی ملی**	**استلزامات در نظام تعلیم و تربیت**	**اقدامات مورد نیاز در برنامه درسی ملی**
۷/۱	1ـ توسعهٔ فرهنگ کنکاش و تفکر در مفاهیم دینی توسط جوانان به منظور پذیرش درونی و قلبی و عمل به آنها ؛	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای توسعه فرهنگ**	**توجه به مولفه های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب**
۷/۲	2ـ تبیین دائمی جایگاه والا و پر اعتبار زن در	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین**	**توجه به مولفه های مطرح شده**

	اسلام و مقایسه آن با سایر مکاتب به منظور احساس برتری شخصیت زن مسلمان نسبت به زنان سایر مکاتب و پرهیز از روی آوردن به جاذبه‌ها و شخصیت‌های کاذب؛	**اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**دائمی جایگاه والا و پر اعتبار زن در اسلام**	**در محتوا**
۷/۳	3ـ تقویت بنیهٔ اعتقادی، اخلاقی و اصول و مبانی تربیت برای والدین، خصوصاً مادران نسبت به امر عفاف و حجاب و ایجاد حساسیت در آنها نسبت به آسیب های ناشی از عدم رعایت آن برای خود، خانواده و فرزندان؛	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین دائمی جایگاه والا و پر اعتبار زن در اسلام و برگزاری دوره های آموزش والدین**	**توجه به مولفه های مطرح شده در محتوا**

۷/۴	4ـ اتخاذ تدابیر مناسب جهت جذب، تربیت و به کارگیری نیروی انسانی شایسته نظیر مدیران، معلمین و اساتید معتقد و عامل به رعایت حجاب و عفاف در کلیهٔ مراکز اداری و آموزشی؛	***اجرا***	**تمهید مقدمات لازم برای تقویت حضور زنان در عرصه های مدیریت**	**توجه به مولفه های مطرح شده در محتوا**
۷/۵	5ـ تبیین آموزه‌های دینی در خصوص ضرورت رعایت اصول حیا و عفت متناسب با قابلیت‌ها و ویژگی‌های زنان و مردان و ایجاد تعادل در روابط اجتماعی آنها؛	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری*اجرا***	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین دائمی جایگاه والا و پر اعتبار زن در اسلام و برگزاری دوره های آموزش والدین**	**توجه به مولفه های مطرح شده در محتوا**

۷/۶	6ـ احیاء و ترویج سنت حسنه امر به معروف و نهی از منکر؛	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای احیاء و ترویج سنت حسنه امر به معروف و نهی از منکر؛**	**توجه به مولفه های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب دانش آموزان**
۷/۸	8ـ تبیین فلسفه و پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب درعرصه‌های مختلف زندگی و اثرات منفی عدم رعایت آن در سست کردن بنیانهای اخلاقی خانواده و جامعه؛	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب درعرصه‌های مختلف**	**توجه به مولفه های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب دانش آموزان**
۷/۹	9ـ تبیین دیدگاه اسلام در	**کلیات /منابع و**	**تمهید مقدمات**	**توجه به مولفه**

	خصوص عفاف، پوشش، حجاب و ضرورت بیان ، فلسفه، احکام و دستاوردهای مثبت رعایت آن در جامعه متناسب با شرایط سنی جوانان و نوجوانان با شیوه‌های جذاب؛	**گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**لازم برای تبیین پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب درعرصه‌های مختلف**	**های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب دانش آموزان**
۷/۱۰	10ـ توجه دادن به رعایت و نیز باور پوشش نه به عنوان یک اجبار اجتماعی بلکه به عنوان یک ارزش انسانی، دینی و معنوی و یک باور قلبی جهت مصونیت از زشتی ها و آسیب‌های اجتماعی؛	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب درعرصه‌های مختلف**	**توجه به مولفه های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب دانش آموزان**

۷/۱۱	11ـ افزایش آگاهی والدین نسبت به رعایت حجاب و عفاف خصوصاً در خانواده و نقش الگویی آنان در این امر؛	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب درعرصه‌های مختلف**	**توجه به مولفه های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب دانش آموزان**
۷/۱۲	12ـ اهتمام جدی نهاد خانواده نسبت به تأمین نیازهای عاطفی و شخصیتی فرزندان به ویژه دختران و تأثیر آن در شکل گیری هویت دینی و اجتماعی آنها؛	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین نقش بنیادین خانواده**	**توجه به مولفه های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب دانش آموزان**

۷/۱۳	13ـ تبیین نقش عفاف و حجاب در تقویت هویت ملی و فرهنگی جوانان و تأثیر آن بر استقلال فرهنگی و سیاسی کشور	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب درعرصه‌های مختلف**	**توجه به مولفه های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب دانش آموزان**
۷/۱۴	14ـ تقویت روحیه تعادل در جوانان در رویکرد آنان به مدگرایی و بیان مستدل و منطقی اثرات و پیامدهای مدگرایی افراطی و پرهیز از تقلید کورکورانه از مدهای	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب درعرصه‌های مختلف**	**توجه به مولفه های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب دانش آموزان**

	غربی و تقویت مدگرایی ملی؛			
۷/۱۵	15ـ تبیین ریشه‌های تاریخی و فرهنگی و نشانه های روشن از وجود حجاب و پوشش در ادیان الهی و جوامع دارای سابقه تاریخی و تمدن فرهنگی؛	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب درعرصه‌های مختلف**	**توجه به مولفه های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب دانش آموزان**
۷/۱۶	16ـ زمینه سازی اجتماعی مناسب برای دختران و پسران جهت کشف، هدایت و بروز قابلیت‌ها و توانمندیها و تأمین مطالبات خود به	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب**	**توجه به مولفه های مطرح شده در تعمیق و تحکیم دانش ، نگرش و رفتار مطلوب دانش**

	منظور جلوگیری از بروز جلوه‌گری‌های نامناسب در حیطهٔ فرهنگ عفاف و حجاب؛		**درعرصه‌های مختلف**	**آموزان**
۷/۱۷	17ـ اختصاص بخشی از موضوعات تحقیقاتی به بررسی «زمینه، علل و موانع گسترش فرهنگ عفاف و حجاب در جامعه» و بررسی تأثیرات محصولات فرهنگی کشور بر این موضوع	**اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای پژوهش در این زمینه**	**استفاده از یافته تحقیقات مرتبط برای تهیه محتوای مناسب و روش آموزش**
۷/۱۸	18ـ تشویق و ترغیب خانواده‌ها و جوانان به ازدواج آسان و آشنا نمودن آنان با معیارهای	**ومقاصد/حوزه های اساسی** ***یادگیری/اجرا***	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین موضوع در مدارس**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تبیین موضوع**

	شرعی انتخاب همسر، حقوق و وظایف یکدیگر، تقویت روحیهٔ ساده زیستی و قناعت پیشگی در زندگی			
۷/۲۱	21ـ ارتقای مهارتهای فنی و حرفه‌ای و توانمندیهای جوانان جهت توسعهٔ طرح‌های خود اشتغالی و آشنایی با بازار کار و زمینه‌های مختلف فعالیت به عنوان زمینه ساز ازدواج، تشکیل خانواده و نهایتاً توسعهٔ فرهنگ عفاف؛	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای ارتقای مهارتهای فنی و حرفه‌ای و توانمندیهای دانش آموزان**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای برای ارتقای مهارتهای فنی و حرفه‌ای و توانمندیهای دانش آموزان**
۷/۲۹	29ـ الگوسازی و ایجاد گرایشات عمیق و پایدار	**ومقاصد/حوزه های اساسی**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای**

	نسبت به امر حجاب و عفاف از طریق معرفی سیره عملی معصومین (ع)، بزرگان علمی و ادبی و فرهنگی، منطبق با مقتضیات زمان و مکان و شرایط سنی جوانان.	***یادگیری/اجرا***	**موضوع در مدارس**	**تبیین موضوع**
۷/۳۰	30ـ تبیین عدم مغایرت پوشیدگی، حجاب و عفاف با حضور و فعالیت‌های اجتماعی زنان و رفع شبهه تعارض بین آن دو؛	**ومقاصد/حوزه های اساسی** ***یادگیری/اجرا***	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین موضوع در مدارس**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تبیین موضوع**
۷/۳۳	33ـ هماهنگی و وحدت رویه مستمر و پایدار در برخورد با ناهنجاری‌های فرهنگی توسط	**اجرا**	**تعامل آموزش و پرورش با سایر نهادهای مرتبط**	

	دستگاه‌های مختلف در چارچوب قانون؛			
۷/۳۵	35ـ طراحی و اجرای فعالیت‌های فرهنگی در مراکز تبلیغی، آموزشی و فرهنگی در راستای توسعهٔ امر عفاف و حجاب؛	**ومقاصد/حوزه های اساسی** ***یادگیری/اجرا***	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین موضوع در مدارس**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تبیین موضوع**
۷/۳۶	36ـ ترغیب مسئولین و مدیران نسبت به مناسب‌سازی فیزیکی و فرهنگی محیط کار در ادرات، بانک‌ها، مدارس، دانشگاه‌ها، شرکت‌های خصوصی برای شاغلین و مراجعین؛	***اجرا***	**تمهید مقدمات لازم برای مناسب‌سازی فیزیکی و فرهنگی محیط مدارس**	

۷/۳۷	37ـ توسعه و تنوع بخشی به الگوهای مناسب حجاب و تبلیغ آن توسط رسانه‌ها به منظور اقناع روحیه تنوع طلبی و حس زیبا شناختی جوانان ضمن ترویج و تشویق چادر به عنوان حجاب برتر و پرهیز از تحمیل و اجباری کردن یک الگوی ثابت از حجاب؛	**ومقاصد/حوزه های اساسی** ***یادگیری/اجرا***	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین موضوع در مدارس**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تبیین موضوع**
۷/۳۸	38ـ توجه دستگاه‌ها و نهادهای فرهنگساز به مد به عنوان مؤلفه‌ای نوین و تأثیر گذار در جهت‌دهی به نوع پوشش و آراستگی جوانان؛	**ومقاصد/حوزه های اساسی** ***یادگیری/اجرا***	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین موضوع در مدارس**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تبیین موضوع**

۷/۳۹	39ـ تشویق وترغیب و تبلیغ نمادها و الگوهای لباس ایرانی و بومی مناطق مختلف کشور و ممانعت از تبلیغ الگوهای مغایر با فرهنگ ایرانی ـ اسلامی؛	**ومقاصد/حوزه های اساسی** ***یادگیری/اجرا***	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین موضوع در مدارس**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تبیین موضوع**
۷/۴۶	46ـ به منظور ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در امر ترویج و گسترش فرهنگ عفاف و حجاب در جامعه کمیته ترویج و گسترش فرهنگ عفاف			

	با ترکیب ذیل در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل خواهد شد و گزارش عملکرد آن هر شش ماه یکبار به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه خواهد گردید			

۶)دلالتهای مصوبات انقلاب فرهنگی تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی ۶/۴سیاست های مقابله با تهاجم فرهنگی مصوب جلسه ٤٥٩٢ شوراي عالي انقلاب فرهنگي ٧٨/١٢/٢٤				
کد مطلب	**عنوان مطلب**	**حوزه تاثیر در برنامه درسی ملی**	**استلزامات در نظام تعلیم و تربیت**	**اقدامات مورد نیاز در برنامه درسی ملی**
8/1	مفهوم تهاجم فرهنگي تهاجم فرهنگي عبارت است از تلاش برنامه‌ريزي شده و سازمان يافته تمام يا بخشي از يک يا چند گروه اجتماعي – فرهنگي يا ملت يا جامعه يا تمدن و يا دولت، براي تحميل مباني و اصول اجتماعي، باورها، ارزشها، اخلاقيات و رفتارهاي مورد نظر خويش بر ساير گروهها و جوامع و ...	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین مفهوم تهاجم فرهنگي، پیامدها و راههای مبارزه با آن و**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تبیین موضوع و تعمیق و تحکیم باورهای دینی و ملی**
8/2	هدف از تهاجم فرهنگي			

	کنترل فرآیند تصمیم‌گیري و شیوه اطلاع‌رساني و تغییر در نظام ارزشهاست ...			
8/4	ویژگیهاي تهاجم فرهنگي در جامعه داراي دو بعد سخت افزاري یا ساختاري (اسباب تهاجم فرهنگي) و بعد کارکردي (شامل زمینه‌هاي بروز تهاجم فرهنگي) است.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین مفهوم تهاجم فرهنگي، پیامدها و راههای مبارزه با آن و**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تبیین موضوع و تعمیق و تحکیم باورهای دینی و ملی**
	سیاستهاي مقابله با تهاجم فرهنگي:			
8/12	الف – سیاستهاي کلي -1مشخص کردن نقاط تهدید و مورد هجوم -2تعمیق شناخت و باور دیني -3اصلاح رفتار مدیران -4ترویج و گسترش	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین مفهوم تهاجم فرهنگي، پیامدها و راههای مبارزه با آن و**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تبیین موضوع و تعمیق و تحکیم باورهای دینی و**

	معرفت وارزشهاي اسلامي – ايراني و انقلاب اسلامي و رسوخ در قلوب افراد -5ايجاد زمينه‌هاي مناسب براي شناسايي، هدايت استعدادها و حمايت از خلاقيتهاي انساني و كوشش براي شكوفا شدن روحيه ابداع هنري و نوآوري در حوزه‌هاي مختلف. -6تلاش هر چه بيشتر براي برقراري عدالت اجتماعي -7اهتمام به آراستگي سيماي جامعه به مظاهر اسلام وانقلاب اسلامي -8رعايت اصول و ارزشهاي اسلامي – ايراني در برنامه‌ريزي‌هاي توسعه كشور -9ساماندهي و هماهنگ كردن فعاليت‌هاي فرهنگي نهادها و دستگاههاي	**یادگیری /اجرا**		**ملی**

	فرهنگي كشور -10تلاش در جهت قانونمندي بيشتر در فعاليتهاي فرهنگي و معنوي -11ايجاد زمينه‌هاي رشد كمي وكيفي آثار و خدمات فرهنگي و بهره‌گيري از فن‌آوري مناسب روز و پوياسازي و فعال كردن عناصر فرهنگ -12فراهم آوردن امكان استفاده بهينه از آثار و خدمات فرهنگي براي عموم مردم -13گزينش و اولويت بندي بخشهاي مورد تهاجم -14تحكيم وحدت و همبستگي ملي ضمن احترام به آداب و رسوم و فرهنگ‌هاي محلي -15اهتمام به اطلاع‌رساني صحيح و بارور كردن اوقات فراغت جامعه از طريق			

	رسانه‌ها -16احياء و حمايت از نهادهاي فرهنگي مردمي -17توجه به بخش فرهنگ در نظام كلي برنامه‌ريزي توسعه كشور -18ارزيابي و بازشناسي مستمر سياستها، معيارها و ضوابط فعاليتهاي فرهنگي در بخشهاي مختلف -19اهتمام نسبت به معرفي شخصيتهاي تاريخي اسلام وايران -20توجه به كارآمد بودن دين در امر حكومت و مبارزه با تفكر جدايي دين از سياست -21افزايش شناخت و مطالعه دقيق در زبان، تاريخ، جغرافيا، آداب و رسوم اسلامي و ايراني و آگاهي از روحيات و			

	گرايشها و باورهاي مردم كشور براي برنامه‌ريزي فرهنگي مبتني بر واقعيت‌ها -22توجه به اهميت و نقش ابزارهاي هنري و به كارگيري شيوه‌ها و بيان هنري در ترويج مفاهيم و معارف اسلامي، ايراني و تعميق و اصلاح فرهنگ عمومي -23ارائه الگوها و سرمشق‌هاي مناسب براي آحاد جامعه -24گسترش فرهنگ امر به معروف و نهي از منكر -25تكيه بر نيروهاي مؤمن و متعهد آموزش ديده فرهنگي -26تفكيک نتايج عملكرد مديران بخشهاي گوناگون از ارزشهاي ديني -27مشاركت و بسيج مردمي براي رسيدگي			

	به مشكلات فرهنگي -28هماهنگي بين ارگانها و نهادها براي جلوگيري از تأثير منفي بعضي از برنامه‌ها و فعاليت‌هاي غيرفرهنگي مؤثر بر فرهنگ -29توسعه و گسترش زبان و ادبيات فارسي در كشور. -30شناخت و بهره‌گيري از امكانات جهان اسلام و دنياي شرق براي تقويت خود و مقابله با تهاجم -31ايجاد توافق بر روي ابعاد فرهنگ اسلامي -32توجيه و اطلاع‌رساني به شخصيتها و گروههاي مرجع نسبت به پيامدهاي نامطلوب مواضع و رفتار آنان -33اولويت بخشيدن به اصل مهم پاسخگويي منطقي و با سعه صدر			

	به پرسشها و ابهامات، به جاي تخطئه سياسي يا ارزشي			
	ب – راهبردهـــــــاي اجرايي			
8/13	ب – راهبردهـــــــاي اجرايي -1جوانان -1-1آشـــنا ســـاختن جوانان به افكـار و آراء و ديدگاههاي حـضرت امـــام خمينـــي (ره) و مباني انقلاب اسلامي -1-2تعميق بينش نسل جوان در مواجهه علمي بـــا فرهنگهـــا و مظـــاهر تمدن و تبادل و اشـــاعه فرهنگي -1-3تلاش در جهـت آشنا ساختن جوانان بـــا جنبه‌هاي مثبت فرهنگي اقوام و ملتها و تمدنها و وجوه اشتراک و افتـــراق آن با فرهنگ خودي -1-4تـــشويق جوانـــان	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا**	**تمهید مقدمات لازم برای تبیین مفهوم تهاجم فرهنگي، پیامدها و راههای مبارزه با آن و**	**استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای تبیین موضوع و تعمیق و تحکیم باورهای دینی ، ملی و انقلابی**

	نسبت به امر اسلام‌شناسي و ايران‌شناسي در مراكز علمي و دانشگاهي و هدايت تلاشهاي آنان در حوزه فرهنگ وتمدن اسلامي **و .....**			

)۶ دلالتهای مصوبات انقلاب فرهنگی تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی ۶/۵سیاست تحقیقاتی کشور مصوب جلسه ۱٦٥ شورای عالی انقلاب فرهنگی ٦٧/٧/١٢				
کد مطلب	عنوان مطلب	حوزه تاثیر در برنامه درسی ملی	استلزامات در نظام تعلیم و تربیت	اقدامات مورد نیاز در برنامه درسی ملی
9/1	ماده ۱ – در جمهوری اسلامی ایران نفس تحقیق و کوشش برای کشف مطالب جدید و وجود محققان برای کشور محترم و ضروری محسوب می شود و	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/اجرا	تمهید مقدمات لازم برای پژوهش محور ساختن نظام آموزشی	استفاده از ظرفیت برنامه درسی برای آموزش پژوهش و تربیت علمی دانش آموزان

7) دلالتهای مصوبات شورایعالی آموزش و پرورش تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی

۷/۱مصوب ششصدوبیست وششمین جلسه شورای عالی (1377/7/30) ۲۹

اهداف كلي آموزش و پرورش جمهوري اسلامي ايران

اهداف اعتقادی

	اهداف اعتقادی	حوزه تاثیر در برنامه درسی ملی	استلزامات در نظام تعلیم و تربیت	اقدامات مورد نیاز در برنامه درسی ملی
10/1	ایجاد زمینه لازم برای خودشناسی و خداشناسی و تقویت روحیه حقیقت جویی	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری	تمهید لازم برای تحقق تربیت دینی	جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت دینی
10/2	تقویت ایمان و اعتقاد به مبانی اسلام و بسط بینش الهی براساس قرآن کریم وسنت‌پیامبر(ص) وائمه معصومین (ع) بامراعات اصول ۱۲ و۱۳ قانون‌اساسی‌درمورد پیروان‌مذاهب‌اسلامی و اقلیتهای دینی.	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز	تمهید لازم برای تحقق تربیت دینی	جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت دینی

		ه های اساسی یادگیری		
10/3	پرورش روحیه پذیرش حاکمیت مطلق خداوند برجهان وانسان واعمال این حاکمیت‌درجامعه براساس اصل ولایت فقیه	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای تحقق تربیت دینی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت دینی**
	اهداف اخلاقی: ب			
10/4	تزکیه وتهذیب نفس ورشد فضایل ومکارم اخلاقی براساس ایمان به خدا وتقوای اسلامی.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای تحقق تربیت اخلاقی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت اخلاقی**
10/5	پرورش روحیه تعبد الهی والتزام عملی به احکام وآداب اسلامی.	**کلیات /منابع و گفتمان /**	**تمهید لازم برای تحقق تربیت دینی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای**

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		تحقق تربیت دینی
10/6	پرورش روحیه اعتماد به نفس و استقلال شخصیت	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری	تمهید لازم برای تحقق تربیت اخلاقی	جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت اخلاقی
10/7	تقویت احساس کرامت اخلاقی وبرانگیختن عزت نفس	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری	تمهید لازم برای تحقق تربیت اخلاقی	جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت اخلاقی
10/8	پرورش متعادل عواطف انسانی	کلیات /منابع	تمهید لازم برای تحقق	جهت دهی مناسب به

	وهمزیستی مسالمت آمیز.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	**تربیت اخلاقی**	**برنامه درسی برای تحقق تربیت اخلاقی**
10/10	پرورش روحیه نظم وانضباط	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای تحقق تربیت اخلاقی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت اخلاقی**
10/11	پرورش روحیه مبارزه بابیکارگی ،بطالت و مشاغل کاذب	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای تحقق تربیت اخلاقی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت اخلاقی**

	اهداف علمی‌آموزشی: پ			
10/12	تقویت روحیه تحقیق ، تعقل وتفکر،بررسی وتعمق، نقد وابتکار .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای تحقق تربیت علمی آموزشی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت علمی آموزشی**
10/13	پرورش روحیه تعلیم وتعلم وتربیت مستمر	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای تحقق تربیت علمی آموزشی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت علمی آموزشی**
10/14	شناخت ،پرورش وهدایت استعدادهای افراد درجهت اعتلای فردوجامعه	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	**تمهید لازم برای تحقق تربیت علمی آموزشی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت علمی آموزشی**

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
10/15	شناخت اسرار جهان آفرینش وقوانین طبیعت به عنوان آیات الهی به منظور پیشبرد دانش ومعرفت وتجارب بشری .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای تحقق تربیت علمی آموزشی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای تحقق تربیت علمی آموزشی**
10/16	ترویج زبان وخط فارسی به عنوان زبان وخط رسمی مشترک مردم ایران وآموزش زبان‌عربی به منظور آشنایی با قرآن ومعارف اسلامی .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای آموزش زبان فارسی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای آموزش زبان فارسی**
10/17	توسعه علوم وفنون ومهارتهای مورد نیاز فردوجامعه	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	**تمهید لازم برای آموزش زبان فارسی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای آموزش زبان فارسی**

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
10/18	پرورش روحیه کتابخوانی ومطالعه	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای آموزش زبان فارسی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای آموزش زبان فارسی**
10/19	پرورش روحیه مشارکت وهمکاری درفعالیت‌های گروهی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای آموزش زبان فارسی**	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای آموزش زبان فارسی**
	اهداف فرهنگی هنری: ت			

10/20	شناخت ، پرورش وهدایت ذوق واستعدادهای مختلف هنری وزیبایی شناسی			
10/21	شناخت زیبایی‌های جهان آفرینش به عنوان مظاهر جمال الهی.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
10/22	شناخت هنر اسلامی وهنرهای ملی وجهانی مناسب	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
10/23	پرورش روحیه حفظ میراث فرهنگی هنری وتاریخی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
10/24	شناخت ادب فارسی به عنوان جلوه‌گاه ذوق‌هنر ومظهر وحدت ملی واجتماعی کشور	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
10/25	شناخت فرهنگ وآداب وسنن مطلوب جامعه اسلامی ایران	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
10/26	تقویت روحیه احتراز از رسوم منحط وخرافی	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای**

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		تحقق اهداف فرهنگی هنری
10/27	شناخت تاریخ وفرهنگ وتمدن اسلام ، ایران و جهان باتأکیدبرفرهنگ معاصر	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
	اهداف اجتماعی: ث			
10/28	پرورش روحیه پاسداری ازقداست و روابط خانواده برپایه حقوق و اخلاق اسلامی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی

		یادگیری		
10/29	پرورش روحیه تحقق بخشیدن به قسط اسلامی وپاسداری ازآن.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
10/30	پرورش روحیه برادری وتعاون اسلامی وهمبستگی ملی وفرهنگی وتقویت‌آن	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
10/31	پرورش روحیه‌امربه معروف ونهی ازمنکر به عنوان وظیفه‌ای همگانی .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی

		ه های اساسی یادگیری		
10/32	پرورش روحیه احترام به قانون والتزام به رعایت آن	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
10/33	پرورش روحیه نظم در روابط فردی واجتماعی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
10/34	پرورش روحیه مسئولیت پذیری ومشارکت درفعالیتهای دینی ، فرهنگی واجتماعی.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
10/35	تقویت روحیه تولی وتبری	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
10/36	تقویت روحیه گذشت ،فداکاری وایثار در روابط اجتماعی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
10/37	پرورش سعه صدرو تحمل آرای دیگران دربرخورد اندیشه ها.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		اجتماعی
10/38	پرورش روحیه احترام به شخصیت افراد ومراعات حقوق مادی ومعنوی آنان.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
10/39	پرورش روحیه مقاومت دربرابر تبلیغات سوء.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اجتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
	اهداف زیستی ج			

10/40	تأمین سلامت جسمی و بهداشت روانی بافراهم ساختن شرایط مناسب	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی
10/41	تقویت روحیه رعایت بهداشت عمومی وحفظ محیط زیست	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی
10/42	پرورش روحیه توجه به تربیت بدنی به عنوان زمینه‌ای برای رشدمعنوی انسان.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی

		یادگیری		
	اهداف سیاسی چ			
10/43	ارتقای بینش سیاسی براساس اصل ولایت فقیه درزمینه‌های مختلف جهت مشارکت‌آگاهانه در سرنوشت سیاسی کشور .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
10/44	پرورش روحیه اتحاد اسلامی بین مسلمانان وحمایت ازحق طلبان،عدالتخواهان،مظلومان و مستضعفان جهان وتقویت روحیه مبارزه با مستکبران،استثمارگران وستمکاران براساس ارزشهای اسلامی .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
10/45	پرورش روحیه پاسداری از استقلال همه جانبه کشور ونفی هرگونه ستمگری وستم کشی‌و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
10/46	پرورش روحیه سلحشوری به منظور حفظ کیان اسلام‌وتقویت بنیه دفاعی کشور	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
10/47	تقویت بینش سیاسی نسبت به مسائل ایران و جهان ،بخصوص ممالک اسلامی وملل‌محروم.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
10/48	شناخت ترفندهای استعمار واستکبار جهانی و ضرورت مبارزه	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی

	باآن .	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		
	اهداف اقتصادی ح			
10/49	توجه به اهمیت رشد اقتصادی به عنوان وسیله‌ای برای رسیدن به رشد توسعه اجتماعی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی
10/50	شناخت ارزش و قداست کار ومعاش حلال	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی

		یادگیری		
10/51	مهارت بخشی و ایجاد آمادگی وعلاقه جهت اشتغال مولد دربخشهای‌کشاورزی ، صنعت‌و خدمات	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی
10/52	ایجاد روحیه ساده زیستی ،قناعت وپرهیز ازهرگونه اسراف ومصرف زدگی وتجمل گرایی.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی
10/53	پرورش روحیه انفاق ودستگیری از محرومان.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی

		ه های اساسی یادگیری		
10/54	تقویت روحیه عمل به احکام اقتصادی اسلام	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی
10/55	شناخت حرف ومشاغل مولد جهت افزایش‌درآمد ملی ،رفع بیکاری و وابستگی اقتصادی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی
10/56	تقویت روحیه مبارزه با بهره‌کشی اقتصادی ومشاغل خلاف مصالح‌جامعه اسلامی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
10/57	شناخت منابع اقتصادی کشور وشیوه‌های صحیح استفاده ازآنهاوپرورش روحیه حراست‌از اموال‌عمومی وثروت ملی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی

7)دلالتهای مصوبات شورایعالی آموزش و پرورش تاثیر گذار بر برنامه درسی ملی				
۷/۲رأی صادره درششصدوچهل وهفتمین جلسه شورای عالی آموزش وپرورش مورخ ۲۹/۲/۷۹ اهداف دوره ابتدایی				
اهداف اعتقادی				
11/1	اصول دین رامی‌داندوبه آن معتقد است.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/2	خداوندرادوست‌داردواورابهترین‌یا وروکمک‌می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/3	بازندگی انبیاء اولوالعزم به ویژه نبی اکرم (ص) ومعصومین تاحدودی آشناست وآنان رادوست	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی

	دارد	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		
	با معنای معاد آشناست و می‌داند که انسان درکارهایی که انجام می‌دهد نزد خداوندپاسخگواست	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/4	به اولیاء دین، بزرگان و شخصیتهای اسلامی احترام می‌گذارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/5	معنای تولی و تبری رامی‌داند	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

		و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری	اهداف اعتقادی	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/6	قرآن را از رو می‌خواند و باترجمه برخی از سوره‌ها آشنایی داشته و از حفظ می‌خواند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/7	ترجمه بعضی از احادیث ساده رامی‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی

11/8	نماز را به درستی می خواند وبااحکام ضروری مربوط به نماز و روزه آشنا است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/9	نمازهای واجب را با رغبت می‌خواند. (برای دختران)	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/10	افراد محرم و نامحرم را تشخیص می‌دهد واحکام مربوط را رعایت می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی

		یادگیری		
11/11	می‌داند وبه‌آن عمل می‌کند. (برای دختران)	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/12	باحلال وحرام آشنا است واحکام مربوط رادرحد ضرورت رعایت می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/13	معنای امربه معروف و نهی از منکر را می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی

		ه های اساسی یادگیری		
11/14	به مجاهدین در راه خدا و شهداء احترام می‌گذارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/15	زمان‌ها و مکان‌های مقدس ومهم رامی‌شناسد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی
11/16	به حضور در مسجد علاقه نشان می‌دهد و آداب آن را می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اعتقادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اعتقادی

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
	۲)اهداف اخلاقی			
11/17	راستگو وامین است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/18	مؤدب و مهربان است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/19	به عهد خود پای‌بنداست	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		اخلاقی
11/20	مظاهر حیا و عفت در او آشکار است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/21	احترام به بزرگترهاراوظیفه خودمی‌داند وبه نظرات آنهاتوجه می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/22	ازوالدین اطاعت می‌کند	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

		و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری	اهداف اخلاقی	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/23	شجاع وصبوراست.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/24	تمیزاست وپاکیزگی رادوست دارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی

11/25	تکالیف شخصی روزانه خودراشخصاانجام می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/26	برای رسیدن به موفقیت پشتکار داردوتلاش می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/27	پوشش اسلامی رادوست دارد وآن رارعایت می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی

		یادگیری		
11/28	اوقات فراغت خودرابافعالیت‌هاوبازی های مناسب‌پرمی‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/29	امیدواروبانشاط است وازمواجهه با مشکلات نمی‌هراسد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/30	ظاهری آراسته دارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی

		ه های اساسی یادگیری		
11/31	خطاواشتباه دیگران رادرموردخود می‌بخشد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/32	برای رفتارهای خودبادیگران دلیل دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/33	درارتباط بادیگران از کلمات محبت آمیز و دوستانه استفاده می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
11/34	برای انجام کارهای خود دوستانش رابه زحمت نمی‌اندازد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/35	به همکلاسان وهمسالان خود درانجام وظایف یادگیری کمک می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
11/36	در برابر رفتارهای ناپسند خود پوزش خواسته ورفتار خودرااصلاح می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
11/37	نظم وانضباط رادرخانه ،مدرسه واجتماع رعایت می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اخلاقی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اخلاقی
	علمی و آموزشی			
11/38	نسبت به شناخت پدیده‌ها کنجکاواست	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف علمی و آموزشی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق علمی و آموزشی
11/39	در فکر کردن، شنیدن، گفتن و بیان	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	مقصود، خواندن و نوشتن و حساب کردن مهارت کافی‌دارد.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف علمی و آموزشی	**برنامه درسی برای** تحقق علمی و آموزشی
11/40	با زبان فارسی آشنایی دارد و می‌تواند ازکتاب و روزنامه استفاده کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف علمی و آموزشی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق علمی و آموزشی
11/42	به اهمیت وارزش اطلاعات واطلاع‌رسانی درزندگی آگاه‌است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف علمی و آموزشی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق علمی و آموزشی

11/43	ارزش علم را در انجام درست کارها تا حدی می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف علمی و آموزشی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق علمی و آموزشی
11/44	مهارت‌های اولیه برای زندگی در جامعه راکسب‌کرده‌است.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف علمی و آموزشی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق علمی و آموزشی
11/46	با نحوه یادگیری خودتاحدودی آشناست.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف علمی و آموزشی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق علمی و آموزشی

		یادگیری		
11/47	به مطالعه کتاب علاقه‌مند است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف علمی و آموزشی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق علمی و آموزشی
11/48	فرهنگی هنری			
11/49	به زیبایی‌های طبیعت توجه دارد وهماهنگی آن رادوست دارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
11/50	در زمینه‌های هنری از زیبایی در پدیده‌های طبیعی الگومی‌گیرد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		فرهنگی هنری
11/51	ازمشاهده آثارهنری لذت می‌برد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
11/52	ذوق و خلاقیت هنری خود را در انجام فعالیت‌هانشان می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
11/53	سنت‌ها، پدیده‌ها و آثار موزون را دوست دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		فرهنگی هنری
11/54	بابرخی از آثارمعروف هنری آشنا است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
11/55	به خواندن اشعاروقصه‌های مناسب علاقه‌منداست	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
11/56	رخی از آداب فرهنگی واجتماعی اسلامی – ایرانی رامی‌داند وبرای	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای**

	آنهاارزش قائل است	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		تحقق اهداف فرهنگی هنری
11/57	در فکر کردن، شنیدن، گفتن و بیان مقصود، خواندن و نوشتن و حساب کردن مهارت کافی‌دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف فرهنگی هنری	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف فرهنگی هنری
	اجتماعی: ۵			
11/58	وظایف خود را در مقابل خانواده، دوستان و همسایگان می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی

		یادگیری		
11/59	اعضای خانواده خود را دوست می‌دارد و در انجام کارهابه‌آنهاکمک می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
11/60	به معلمین واولیای مدرسه احترام می‌گذارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
11/61	به حق خود قانع است و حقوق دیگران را رعایت می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی

		ه های اساسی یادگیری		
11/62	برای بدست‌آوردن حق خود از راه‌های درست تلاش می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
11/63	همکلاسی‌های خود را دوست دارد و به آنها کمک می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
11/64	همکاری با دیگران را دوست دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		اجتماعی
11/46	دربازی‌ها و فعالیت‌های گروهی‌شرکت می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
11/65	مقررات مدرسه را می‌داند و به آنها عمل می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
11/66	به رعایت مقررات اجتماعی علاقه نشان می‌دهد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		اجتماعی
11/67	ـ به انجام وظایف و مسئولیت‌هایی که برعهده او می‌گذارند، پای‌بند است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
11/68	نظرات اصلاحی دیگران را در مورد خود می‌پذیرد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
11/69	اشتباهات دیگران رابارعایت احترام به آنهاتذکر می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای**

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		تحقق اهداف اجتماعی
11/70	در برابر خدمت دیگران قدرشناس است و از آنها تشکر می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
11/71	آداب سخن گفتن رارعایت می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف جتماعی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
11/72	خدمت کردن به میهن ومردم	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	خودرادوست دارد.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف جتماعی	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف اجتماعی
	زیستی			
11/73	از حواس خود به خوبی محافظت و استفاده می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی
11/74	در نشستن و راه رفتن واستفاده‌از قوای بدنی‌به درستی عمل می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی

		یادگیری		
11/75	بهداشت فردی و اجتماعی را رعایت می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی
11/76	در حفظ محیط زیست کوشااست.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی
11/77	با تمرین‌ها وبازی‌های مناسب،قابلیت‌های جسمی خویش راافزایش‌می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی

		ه های اساسی یادگیری		
11/78	نکات ایمنی را می‌داند و رعایت می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی
11/79	اهمیت مصونیت دربرابرامراض رادرک‌می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی
11/80	در حفظ سلامتی خود و دیگران تلاش می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف زیستی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف زیستی

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
	سیاسی			
11/81	نظام جمهوری اسلامی ایران را می‌شناسد، به پرچم کشور احترام می‌گذارد و سرود ملی را ازحفظ می‌خواند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
11/82	با زندگی بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران آشنا استواز اوبه بزرگی یاد می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
11/83	اهمیت استقلال وآزادی را در پیشرفت جامعه درک می‌کند	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای**

		و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		تحقق اهداف سیاسی
11/84	به حکومت دینی و ولایت فقیه‌علاقه‌منداست	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
11/85	مسلمانان را دوست دارد و نسبت به امور آنان بی‌تفاوت نیست	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی

11/86	اقوام مختلف ایرانی را می‌شناسد و با آنان احساس همبستگی می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
11/87	فراد عدالتخواه وحق طلب رادوست دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
11/88	سران کفار و مشرکین صدر اسلام را می‌شناسد و با اعمال آنها نسبت به پیامبر و مسلمین‌آشنا است.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی

		یادگیری		
11/89	سران کفار و مشرکین معاند بااسلام رادرزمان حاضر می‌شناسد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
11/70	با مفهوم وحدت وامنیت ملی آشنااست	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف سیاسی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف سیاسی
	اقتصادی			
11/71	کارکردن را دوست‌دارد و به‌افرادی که کارهای مفیددارنداحترام‌می گذارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
11/72	وسایل خودراتمیزوسالم نگه‌می‌دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی
11/73	تن‌پروری، بیکاری و راحت‌طلبی را از عوامل شکست فرد وجامعه می داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی
11/74	در حفظ اموال عمومی به عنوان ثروت ملی می‌کوشد و در استفاده	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف

	از آنها درست عمل‌می‌کن	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		اقتصادی
11/75	مالکیت خود و دیگران را تمیز می‌دهد و به مالکیت دیگران احترام‌می‌گذارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی
11/76	مشاغل و حرف موجود در محیط زندگی خودرامی‌شناسد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف اقتصادی	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی
11/77	به استفاده از تولیدات داخلی	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	علاقه‌مند است.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف اقتصادی	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف اقتصادی

7)مفاهیم اساسی □ ۳/۷رأی صادره درششصدوچهل وهفتمین جلسه شورای عالی آموزش وپرورش مورخ ۲۹/۲/۷۹ اهداف دوره راهنمایی				
اهداف اعتقادی				
12/1	اصول دین راباور دارد و برمبنای آن عمل می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/2	خدارابه دلیل ربوبیت شایسته اطاعت می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/3	باانبیاء و ائمه معصومین (ع)آشنایی دارد و به مطالعه زندگی آنهاعلاقه نشان می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/4	باولایت فقیه‌آشنایی‌داردورابطه‌آن‌رابا‌امامت‌م ی‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/5	به رعایت تولی وتبری توجه دارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/6	با اولیاء دین ،بزرگان وشخصیتهای	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	اسلامی آشنایی دارد و به مطالعه زندگی آنهاعلاقه نشان‌می‌دهد	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/7	به قیامت وحساب درآن روز راباوردارد و خودرادررابطه با اعمالش درنزد .خداوندمسئول‌می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/8	نماز را مهمترین راه ارتباط باخدامی‌داند و به خواندن نمازهای پنج گانه عادت کرده است.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

12/9	قرآن را صحیح قرائت می‌کند و با برخی از قصص آن آشناست.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/10	با تاریخ صدر اسلام آشنا است و به آن علاقه نشان می‌دهد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/11	فروع دین رامی‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		یادگیری		
12/12	می‌تواند از رساله عملیه خاص سنین خود استفاده کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/13	حکام تقلید رامی داندومرجعی برای خودانتخاب کرده است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/14	احکام مربوط به محرم ونامحرم رارعایت می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ه های اساسی یادگیری		
12/15	به انجام امر به معروف و نهی از منکر علاقه نشان می‌دهد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/16	معنای جهادوشهادت رامی‌داند و به حضور درصحنه‌های دفاع از دین علاقه نشان‌می‌دهد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/17	زمان هاومکانهای مقدس رامی‌شناسد و به وظیفه خود درمقابل آنهاعمل می‌کند..	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/18	در مسجد با رغبت حضور می‌یابد و در برنامه‌های عبادی، فرهنگی و اجتماعی آن شرکت‌فعالانه دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
	اخلاقی			
12/19	راستگو، امانت‌دار و راز نگهدار است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

12/20	به ارزشهای اخلاقی علاقه نشان می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/21	ه ارزشها وتواناییهای خودآگاه است و سعی درپرورش آنهادارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/22	دختری عفیف و باحیاء و پسری شجاع وغیوراست	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		یادگیری		
12/23	اطاعت از والدین را وظیفه می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/24	برای انجام کارهای خودشخصا اقدام می‌کند و خودرا ازمشورت دیگران بی‌نیاز نمی‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/25	موفقیت دیگران را ارج می‌نهد و خودنیزبرای رسیدن به موفقیت تلاش می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ه های اساسی یادگیری		
12/26	به دیگران کمک می‌کند و در رفع ضعفهای آنهامی‌کوشد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/27	از لباسهای مناسب اسلامی ایرانی استفاده می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/28	اوقات فراغت خودرابافعالیتهای مناسب پرمی‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/29	وضع ظاهری خودراباتوجه به موازین دینی واجتماع مرتب می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/30	توانایی عفوکردن دیگران دراوبوجودآمده است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/31	بادقت در اعمال خود نسبت به دیگران زمینه اشتباه و خطای آنها را در مورد خود از بین‌می‌برد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/32	رعایت احترام دیگران را در صحبت با آنها لازم می‌داند وباجملات احترام آمیز سخن‌می‌گوید	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/33	کاری ازدیگران خواستن رامگر درصورت ناچاری امری ناپسندمی‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/34	به پیشرفت کشور خودوهموطنانش اهمیت	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

	می‌دهدویکپارچگی‌ملی راباارزش می‌داند.	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		
12/35	استفاده از تجربه بزرگترها را برای پیشرفت خود و دیگران لازم می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/36	قبل از عمل فکرمی‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/37	به انتقاد از خود و دیگران اهمیت	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	می‌دهد	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/38	خوب را از بد تشخیص می‌دهد و گرایش به خوبی دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/39	رفتاری متعادل دارد و سعی می‌کند براحساسات خود تسلط یابد..	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

12/40	به رعایت نظم وانضباط عادت کرده است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/41	رعایت قانون را برای حفظ حقوق همه لازم می‌داند..	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/42	علمی و آموزشی			
12/43	نسبت به پدیده‌های علمی، محیطی و تجربی حساس است و ارتباط آنها را درک می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/44	اطلاعات لازم را در حوزه‌های علوم‌طبیعی، انسانی و اجتماعی کسب‌کرده و به نقش علوم وکاربرد آنها در پیشرفت جامعه آگاه است.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/45	با زبان و ادب فارسی مأنوس است و در کاربرد مهارتهای زبانی و استفاده از متون ساده ادبی‌توانایی دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/46	مهارت‌های پایه را در ریاضیات می‌داند و با نقش و کاربرد آن در	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

	زندگی و پیشرفت سایرعلوم آشنا است	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		
12/47	با زبان عربی برای فهم بهتر قرآن و احادیث و ادعیه و ادبیات فارسی تا حدودی آشنااست.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/48	بایک زبان‌خارجه درحدتوانایی‌مکالمه‌ساده‌وروزمره‌آ شنایی‌دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/49	می‌تواند از رسانه‌های ارتباطی	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	برای کسب اطلاعات استفاده کند	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/50	جامعه خود و مشاغل آن راتاحدی می‌شناسدوبرای زندگی درجامعه‌مهارت‌کافی دارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/51	نسبت به‌کاربرد علم دربهبود روشهای انجام کار آگاه است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

12/52	روحیه علمی،قدرت استدلال وتفکر انتقادی وخلاق دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/53	نحوه یادگیری خود را می‌فهمد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/54	شیوه صحیح مطالعه و تحقیق را می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		یادگیری		
12/55	به تفکرومباحثه علاقه‌منداست وباروش تحقیق آشنایی‌عملی‌دارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
	فرهنگی هنری ٤			
12/56	بااستعدادهای‌خودآشنااست وسعی درپرورش آنهادارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/57	ابعاد زیبایی رادرمخلوقات الهی توصیف می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/58	ازمشاهده وبررسی آثارهنری لذت می‌برد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/59	بااستعدادهای‌هنری‌خودآشنااست وسعی درپرورش‌آنهادارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/60	ازتجارب‌ودستاوردهای‌فرهنگی‌دیر	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	گران‌استفاده‌می‌کندوازتقلیدکورکورا نه‌اجتناب‌می‌ورزد.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/61	بابرخی از هنرهای اسلامی وایرانی آشنااست.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/62	به مطالعه متون ادبی و فرهنگی‌علاقه‌منداست.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

12/63	بافرهنگ‌وآداب‌وسنن‌مطلوب جامعه آشنااست‌ونسبت‌به آنهااحساس تعهدمی‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/64	آثارهنری وفرهنگی راباتوجه به تأثیرات آنهادررشد انسان بررسی می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
	اجتماعی ۵			
12/65	وظایف خودرادرمقابل خانواده ،دوستان وهمسایگان رعایت می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/66	نظرات اصلاحی دیگران رادرمورد خودجویا می‌شود واز آنهااستفاده می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/67	برای گرفتن حق خود ودیگران تلاش می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/68	درانجام کارها از دیگران کمک می‌گیرد وبه دیگران نیز کمک	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

	می‌کند	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		
12/69	درکارهای گروهی‌واجتماعی شرکت می‌کند و به اهمیت نقش رهبری و وظایف اعضاءواقف است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/70	برای کسب موفقیت تلاش می‌کند واز موفقیت‌های دیگران نیز شادمی‌شود	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/71	به اهمیت قانون واقف است و	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	رعایت آن را مفید و ضروری می‌داند.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/72	به وظایف ومسئولیت‌های‌خودآگاه و نسبت به انجام آنهاپای بند است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/73	به کسانی که مسئولیت خود را انجام نمی‌دهند باشیوه مناسب تذکرمی‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

12/74	موفقیت‌های جامعه خود را درصحنه‌های بین المللی ارج می‌نهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/75	بامعنی ایثارآشنا است و درموقع لزوم از خودگذشتگی نشان می‌دهد .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/76	دربرابرخدمت دیگران قدرشناس است واز آنها تشکر می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		یادگیری		
12/77	نقش زن و مرد را درخانواده و اجتماع می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/78	خدمت کردن به مردم و میهن را وظیفه می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
	زیستی :			
12/79	کارکرد و وظایف اعضای بدن را می‌شناسدوتناسب آنها را حفظ می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/80	با بهداشت فردی و اجتماعی آشنااست وآن‌رارعایت‌می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/81	در حفظ واحیای محیط زیست کوشش می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/82	برای حفظ سلامتی خود ورزش	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	می‌کند و در رشته ورزشی مورد علاقه خوددارای مهارت‌نسبی است.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/83	باکمک‌های اولیه آشنایی دارد ومی‌تواند ازآنهادرمواقع لزوم استفاده کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/84	برخی‌ازبیماری‌ها وعوامل بیماری‌زارا می‌شناسدوراههای پیشگیری ازآنهارامی‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

12/85	نقش تغذیه را در حفظ سلامت بدن می‌داند و با تغذیه مناسب سلامتی خود را حفظ می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
	سیاسی:			
12/86	سلسله مراتب حاکمیت درنظام جمهوری اسلامی رامی‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/87	تفاوت حکومت دینی‌مبتنی‌برولایت فقیه‌را با سایرحکومت‌هامی‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/88	باتاریخ سیاسی ایران معاصر و مبارزات سیاسی بنیانگذار جمهوری اسلامی آشنایی دار	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/89	نسبت به سرنوشت مسلمانان جهان حساس است .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/70	راه‌های حفظ استقلال ،آزادی وعدم وابستگی رامی‌شناسد.	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/71	بافعالیت‌های سیاسی و شیوه مبارزه پیامبران وائمه معصومین (ع) دردفاع از حق ،آشنا است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/72	دارای روحیه سلحشوری و دفاع از کیان کشور اسلامی است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/73	با انتخابات و نقش آرای عمومی	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	در جامعه آشنا است.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/74	در مواجهه با تبلیغات دشمنان میهن اسلامی از خودهوشیاری نشان می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/75	اهمیت وحدت وامنیت ملی رادرک می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

12/76	نقش مردم ودین رادرحکومت می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
	اقتصادی :			
12/77	ارزش کاررابرای بهبودوضعیت فردی واجتماعی می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/78	درحفظ وسایل خودمی‌کوشدوباترمیم آنهاحداکثراستفاده راازآنهامی‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
12/79	اهمیت آمادگی برای کاربیشتروپرهیزازراحت طلبی رادرپیشرفت اقتصادی جامعه می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/80	نسبت به حفظ وتوسعه منابع اقتصادی ملی ومنطقه‌ای خودحساس است.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/81	مالکیت دیگران رامحترم می‌شماردونسبت به رعایت آن	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

	حساس است.	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		
12/8 2	به نقش مشاغل و حرف درزندگی فردی واجتماعی آگاه‌است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/8 3	منابع اقتصادی کشورومحیطزندگی خودرامی‌شناسدونقش آن رادررفاه‌عمومی می داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/8 4	احکام اقتصادی اسلام را می‌داند و	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	درحد وظیفه به آنها پایبنداست.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/85	برای حمایت از تولیدات داخلی استفاده از آنها را بر کالاهای مشابه خارجی‌ترجیح می‌دهد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
12/86	به مشارکت در فعالیتهای اقتصادی علاقه‌مند است.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

)۷مفاهیم اساسی در □ ۷/4رأی صادره درششصدوچهل وهفتمین جلسه شورای عالی آموزش وپرورش مورخ ۲۹/۲/۷۹ اهداف دوره متوسطه			
اهداف اعتقادی			
۱3-۲	اصول اعتقادی ومبانی دینی واحکام اسلامی پای بنداست	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
۱3-۳	باسیرتکاملی ادیان آشنا است واز اصول اعتقادی خودبااستدلال دفاع می‌کن	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
۱3-٤	در کارها با اتکال به خداوند و با اعتماد به او عمل می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
۱۳-۵	بازندگی انبیاء وائمه معصومین(ع)آشنا است ورفتارآنان راالگو قرار می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
۱۳-٦	بافلسفه تولی وتبری آشنایی دارد و نسبت به رعایت آن از خود حساسیت نشان می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
13-۷	حاکمیت ولایت فقیه رایک اصل	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

	قطعی اسلام می‌داند و قدرت تبیین و استدلال درمورد آن‌رادارد	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
13-۸	با زندگی اولیاء دین ،بزرگان وشخصیتهای اسلامی آشنا است و از تجارب آنها درزندگی‌خود بهره می‌جوید	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
13-۹	نمازراستون دین‌دانسته و نماز را اول وقت می‌خواند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

۱۰-13	تاآنجاکه ممکن است قرآن تلاوت می‌کندوبامفاهیم وتفاسیربرخی آیات آشنا است .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
۱1-13	از رساله عملیه استفاده می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
۱۲-۱3	برای زندگی دنیوی و اخروی خودبرنامه ریزی می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		یادگیری		
۱۳- 13	انجام آگاهانه تکلیف در برابر خداوند را اوظیفه می‌داند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
١٤- 13	آمربه معروف وناهی از منکر است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
١٥- 13	روحیه جهادگری داردوشهادت راسعادت می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ه های اساسی یادگیری		
١٦-١٣	به انجام مستحبات رغبت نشان می‌دهد وازمکروه پرهیزمی‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
١٧-13	حضور در مسجدوشرکت درمحافل ومراسم مذهبی واجتماعی راوظیفه دینی‌می داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
	اخلاقی:			
18-	از عوامل گناه ولغزش دوری می	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

13	جوید.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
19-13	ارزشهاوضدارزشهاراتشخیص می دهدوبه پاسداری ازارزشهاپای‌بنداست	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
20-13	ازتوانایی‌های‌خودبه‌درستی‌استفاده‌م ی‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

21-13	دررفتاروگفتارخودبه‌رعایت‌حیاوعفت‌پای‌بنداست.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
22-13	اطاعت‌ازوالدین‌راوظیفه‌خودمی‌داند ودیگران‌رانیزبه‌اطاعت‌ازآنهاتشویق‌می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
23-13	برای‌انجام‌کارهای‌خودبرنامه‌ریزی‌می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		یادگیری		
24-13	انجام کار خیر را در راه خدا عبادت می شمارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
25-13	افکار و اعمال ناپسند را در شأن خود نمی داند و از انجام آن خودداری می کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
26-13	از لباسهای مناسب اسلامی و ایرانی استفاده می کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ه های اساسی یادگیری		
27-13	بادوراندیشی آینده‌بهتری می‌سازد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
28-13	موازین دین و اجتماع را در آراستگی ظاهری رعایت می‌کند و نسبت به ترویج آن اهتمام‌دارد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
29-13	دیگران را با تواناییهایشان می‌شناسد و عیب‌جویی را یک ضد ارزش می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
30-13	انتقادپذیری و نقد توأم با حسن‌نیت را با اهمیت و زمینه پیشرفت می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
31-13	کمک به دیگران را برکمک خواستن از آنها ترجیح می‌دهد و در ترویج روحیه اقدام‌شخصی می‌کوشد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
32-13	برای پیشرفت کشور و راحتی هموطنانش تلاش می‌کند و آسایش و امنیت مردم را نتیجه‌وحدت و یکپارچگی می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
33-13	رفتارواعمال خودرابرپایه عقل وفکرا رزشیابی وانتخاب می کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
34-13	رفتاری متعادل داردوبه احساسات خو دمسلط است.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
35-13	قوانین ومقررات رارعایت می کندودرترویج آن می کوشد.	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
۳	علمی وآموزشی:			
36-13	پدیده‌های ساده‌علمی،تجربی‌ومحیطی‌وارتباط‌آن هارادرک‌می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
37-13	درحوزه‌های علوم‌طبیعی،اجتماعی وانسانی اطلاعات کافی دارد ومی‌توانددرزندگی از آنهااستفاده کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ه های اساسی یادگیری		
38-13	کتاب‌های نوشته شده به زبان‌فارسی‌راروان‌می‌خواندوبه‌این‌زبان‌خوب‌تکلم‌می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
39-13	آیین‌نگارش‌فارسی‌رامی‌داندومی‌تواند‌به‌این زبان،نامه،گزارش‌ومقاله‌بنویسد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
40-13	دراستفاده ازریاضیات‌برای‌حل مسائل‌خودوجامعه مهارت‌دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
41-13	زبان عربی را در سطح درک معنی برخی از سور قرآن و احادیث و اذکار نماز و دعاهای‌متداول می‌داند و از دانش خود در زبان عربی برای فهم بهتر متون ادب فارسی استفاده‌می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
42-13	باحداقل‌یک‌زبان خارجه درحد توانایی ارتباط بادیگران آشنایی دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
43-13	ارزش اطلاعات همه‌جانبه وصحیح رامی‌داندودراستفاده از ابزارهای‌جدیدارتباطی مهارت‌دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
44-13	برای زندگی وکاردر جامعه وتحصیل در دوره‌های بالاتر مهارتهای لازم‌رادارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
45-13	بااعتقادبه تأثیرعلم درانجام درست کارهافن‌آوری مناسب رابه خدمت می‌گیرد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
46-13	باتوجه به توانایی‌های خود و نیاز جامعه می‌تواند انتخاب شغل	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

	نماید.	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		
47-13	جریان یادگیری خود را هدایت می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
48-13	به تفکرومباحثه علاقه‌منداست وباروش تحقیق آشنایی‌عملی‌دارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
۳	فرهنگی هنری :			

49-13	برای فراگیری هنرموردعلاقه‌خود،تلاش می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
50-13	دستاوردهای فرهنگی هنری جامعه ایرانی راجزیی از هویت ملی خویش می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
51-13	جنبه‌هایی‌ازهنرموردعلاقه‌خودرادراز جام‌فعالیتهابه کارمی‌بنددوزیباترین لحظه‌ها وپدیده‌ها را به کمک هنرثبت می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
52-13	به شناخت خصوصیات برجسته هنری و فرهنگی ملل علاقه‌مند است و در نقد آنها ازتجارب و دستاوردهای فرهنگی کشور خود و دیگرکشورهااستفاده می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
53-13	با مفاخر فرهنگ و هنر آشنا است و ازآنهااستفاده می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
54-13	به مطالعه تاریخ وفرهنگ وتمدن اسلام ،ایران و جهان	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

	علاقه‌منداست	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		
55-13	به‌زبان ولهجه بومی ومحلی خودعلاقه منداست .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
56-13	آثارهنری وفرهنگی راارزیابی وفرهنگ وهنراصیل را تشخیص می‌دهد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
57-	به نقش مهم زبان فارسی درایجاد	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

13	ارتباط و وحدت فکری وفرهنگی ایرانیان واقف و با آثاربرجسته ادب فارسی‌مأنوس‌است .	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
٤	اجتماعی :			
58-13	برای تقویت ارتباطات عاطفی و اجتماعی اعضای خانواده ، همسایگان ودوستان تلاش‌می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
59-13	باارزش صله ارحام آشنا است وخانواده رابه انجام آن تشویق می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
60-13	اهمیت تشکیل خانواده رامی‌داند و باویژگی‌های خانواده متعادل آشنا است .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
61-13	خداوند رامنشاء حق وعدالت می داندودربرقراری حق وعدالت تلاش می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
62-13	برای‌حفظ‌وتوسعه‌یکپارچگی‌دراجتم اع،تلاش‌می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
63-13	نسبت به دیگران خیرخواه است وآنان را از انجام کارهای نادرست نهی می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
64-13	مصالح جامعه را برمصالح فردی ترجیح می‌دهدوقانون را برتر از تمایلات فردی وگروهی‌می‌داند و آن را رعایت می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
65-13	به رعایت حقوق دیگران پای بنداست	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
66-13	در فعالیت‌های اجتماعی آگاهانه وباعلاقه‌مندی شرکت می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
67-13	مسئولیت‌های افراد رادراجتماع درک می‌کند و نسبت به آنها از خود رفتارمناسب نشان‌می‌دهد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
68-	درارتباط بانظرات وعقاید دیگران	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

13	باسعه صدر برخورد می‌کند.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
69-13	بابرنامه‌های توسعه آشنا است و برای تحقق اهداف آن می‌کوشد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
70-13	ایثار را ارزش می‌داند و هرزمان مصالح جامعه اسلامی اقتضا کنداز خودگذشتگی نشان‌می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

71-13	در راه خدمت به میهن ومردم داوطلب بوده و از خودگذشتگی‌نشان می‌دهد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
۵	زیستی:			
72-13	کارکرد و وظایف اعضای بدن رامی‌شناسد و با انجام فعالیتهای ورزشی،سلامت‌وتناسب‌آنها را حفظ می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
73-13	بابهداشت فردی و اجتماعی وروانی و تأثیر آنها برسلامت جامعه آشنااست واصول آن رارعایت می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
74-13	درحفظ واحیای محیط زیست فعالانه مشارکت می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
75-13	برای ارتقاءسطح خوددررشته ورزشی موردعلاقه تلاش می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
76-13	باکمک‌های اولیه آشنایی داردودرمواقع بروزحوادث	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

	می‌تواند به یاری‌آسیب دیدگان‌بشتابد	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		
77-13	علائم برخی از بیماری‌هاوراههای پیشگیری ودرمان آنهارامی‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
٦	سیاسی :			
78-13	مبانی حاکمیت در نظام جمهوری اسلامی ایران را می‌داند و به‌آن اعتقاددارد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ه های اساسی یادگیری		
79-13	نظامهای حکومتی جهان رامی‌شناسد وآن را نقدمی‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
80-13	آثار مثبت حکومت دینی و ولایت فقیه رادرسعادت دنیاوآخرت می‌فهمد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
81-13	با جغرافیای سیاسی ایران و کشورهای اسلامی آشنا است و تفاوتهای سیاسی،فرهنگی واقتصادی آنها را می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
82-13	برای حفظ استقلال ،آزادی و عدم وابستگی از خودگذشته وثابت‌قدم‌است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
83-13	با قانون اساسی واصول آن آشنا است	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
84-13	روحیه سلحشوری دارد و برای حفظ کیان اسلام و ایران از خود گذشتگی نشان می‌دهد	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
85-13	با شیوه‌های استعمارنوین آشنا است و راه‌های مقابله باآن رامی‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
86-13	شیوه‌های تبلیغی دشمنان رامی شناسدودرمقابل آنهاعکس العمل مناسب نشان می‌دهد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
87-13	حفظ وحدت ویکپارچگی جامعه را لازمه امنیت ملی می‌داند و برای	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

	تحقق آن تلاش می کند.	**اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**		
88-13	برای ایجاد زمینه‌های وحدت مسلمین و رهایی مستضعفین احساس مسئولیت می کند .	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
89-13	به انجام فعالیتهای سیاسی به عنوان تکلیف دینی وملی پای بند است و مسایل سیاسی راتحلیل می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
90-	بامعنای انتظار آشنا است و وظایف	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

13	مسلمین را در زمان غیبت از لحاظ مبارزات سیاسی‌می‌داند	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
۷	اقتصادی:			
91-13	کار را عبادت می‌شماردوازتن‌پروری وراحت‌طلبی دوری می‌جوید	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
92-13	از وسایل خودبه خوبی نگهداری می کندواز تجمل‌گرایی ومصرف‌زدگی دوری‌می‌جوی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
93-13	با عشق و علاقه،پیگیر و سخت‌کوش وظایف شغلی خود رابه خوبی ودرست‌انجام‌می‌دهد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
94-13	با منابع‌اقتصادی‌کشور،منطقه‌وجهان‌آش نایی‌داردوبرای‌توسعه‌آنهاتلاش می‌کند	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
95-13	حقوق مالکیت فردی واجتماعی رامی داندورعایت می کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ،**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
96-13	مشاغل مولدومشروع جامعه خودرامی‌شناسدوبرای دستیابی به آنهاتلاش‌می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
97-13	برای ارتقاء سطح اقتصادی خانواده تلاش می‌کند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
98-13	حکام اقتصادی اسلام را می‌داند و درحد وظیفه به آنها پایبنداست.	**کلیات /منابع و گفتمان /**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری		
99-13	راههای کسب‌واستمرار استقلال اقتصادی کشوررامی‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
100-13	منابع مادی وثروتهای ملی راازآن خداوندومتعلق به همه نسل ها می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
101-	درفعالیتهای اقتصادی از علم	**کلیات /منابع**	تمهید لازم برای تحقق	**جهت دهی مناسب به**

13	اقتصاد استفاده می‌کند.	**و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	اهداف مذکور	**برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
102-13	برای تقویت استقلال اقتصادی کشور،استفاده از تولیدات داخلی رادر مقایسه باکالاهای‌مشابه خارجی افتخارمی‌داند و در ترویج آن می‌کوشد.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور
103-13	مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی راوظیفه الهی،انسانی‌وملی می‌داند.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری**	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

		کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوز ه های اساسی یادگیری	تمهید لازم برای تحقق اهداف مذکور	**جهت دهی مناسب به برنامه درسی برای** تحقق اهداف مذکور

7) مفاهیم اساسی در□

۷/5رأی صادره در هفتصدوسیزدهمین جلسه شورای عالی آموزش وپرورش تاریخ ۸۳/۷/۲۱

اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی

اهداف اعتقادی				
14/1	جدایی ناپذیری ارزشیابی از فرایند یاددهی ـ یادگیری	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	استفاده از نتایج ارزشیابی در بهبود فرایند یاددهی ـ یادگیری و اصلاح برنامه ها وروشها	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1۳	هماهنگی میان هدف ها، محتوا، روش های یاددهی– یادگیری و فرایند ارزشیابی	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	توجه به آمادگی دانش آموزان	**روش /**	**تمهید لازم**	**تمید لازم در**

		ارزشیابی		**برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**بخش ارزشیابی**
14/1	توجه به رشد همه جانبه دانش آموزان	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	توجه همه جانبه به دانش ها، نگرش ها و مهارتها	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	توجه به ارزشیابی دانش آموز از یادگیری های خود (خودارزشیابی)	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	ارزشیابی ازفعالیتهای گروهی	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**

14/1	توجه به فرآیندهای فکری منتهی به تولید پاسخ	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	تأکید بر نوآوری و خلاقیت	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	تنوع روش ها و ابزارهای اندازه گیری و سنجش پیشرفت تحصیلی	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	استفاده از انواع ارزشیابی	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	استقلال مدرسه و معلم در فرایند ارزشیابی	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**

14/1	اصل رعایت قواعد اخلاقی و انسانی در ارزشیابی	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	اصل توجه به تفاوت های فردی	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**
14/1	ضرورت هماهنگی در تحقق اصول ارزشیابی	**روش / ارزشیابی**	**تمهید لازم برای تقویت ارتباط ارزشیابی با سایر ارکان برنامه**	**تمید لازم در بخش ارزشیابی**

7) مفاهیم اساسی در مصوبات شورایعالی آموزش و پرورش ۷/۶آیین‌نامه نحوه تدوین وتصویب برنامه های درسی مصوب ششصدوشصتمین جلسه شورای‌عالی آموزش وپرورش مورخ ۱۸/۱۲/۷۹		
تعریف برنامه درسی: ماده۱ـ برنامه‌درسی به مجموعه‌ای هماهنگ از اهداف،سرفصل‌ها،محتوای دروس‌وروشهای‌تدریس و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی اطلاق می‌شود.		
15/1	مبانی و اصول: برنامه درسی باید به منظور تحقق اهداف دوره‌های تحصیلی مصوب شورای‌عالی آموزش‌وپرورش که براساس ارزشهای اعتقادی وفرهنگی اسلام ،قانون اساسی،اندیشه‌های‌حضرت‌امام خمینی(ره)ورهنمودهای رهبرمعظم انقلاب اسلامی تدوین شده اند،تهیه‌شود.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/2	برنامه درسی بایدزمینه لازم را برای پرورش همه جانبه شخصیت، استعداد، خلاقیت وتوانایی دانش‌آموزان فراهم آورد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/3	برنامه درسی بایدزمینه لازم را برای آموزش مطلوب زبان،خط وادبیات فارسی، هنراسلامی و ملی و فرهنگ و تاریخ کشور فراهم آورد و برتقویت حس‌زیبایی شناسی‌اهتمام ورزد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**

15/4	برنامه درسی باید باارائه روشهای علمی وسایرروشهای کسب معرفت ،ارزش علم وکاربرد آن را درزندگی ترویج دهد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/5	برنامه درسی بایدبراهمیت وارزش کار وتلاش ،ایجادزمینه برای پرورش نیروی کار ماهرمورد نیاز برنامه‌های بلند مدت توسعه اقتصادی ،اجتماعی وفرهنگی کشور، قانون‌پذیری وحفظ محیط زیست ومنابع ملی تأکیدداشته و زمینه‌لازم برای وصول به آنها رافراهم آورد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/6	برنامه درسی بایدامکان یادگیری مؤثر،عمیق وپایدار رافراهم سازدو تقویت رفتارهای‌مطلوب راموردتوجه قرار دهد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/7	برنامه درسی باید ازانعطاف لازم برای تأمین نیازهای ملی،منطقه‌ای وویژگیها وتفاوتهای‌فردی دانش‌آموزان برخورداباشد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/8	برنامه درسی باید باتوجه به اهمیت فعالیت یادگیرنده،کارگروهی،مطالعه و تحقیق، دروصول به یادگیری مؤثر،فرصت لازم رابرای انجام فعالیت‌های فردی وگروهی فراهم‌کند.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**

15/9	برنامه‌های‌درسی‌باید از تازگی واعتبارعلمی‌برخورداباشدومتناسب با تحولات جدید،متحول شود	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/10	برنامه‌های درسی بایدزمینه هدایت وراهنمایی شغلی دانش آموزان رافراهم نماید.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/11	برنامه‌های درسی باید به جنسیت دانش آموزان ونیازهای ویژه آنان توجه کندواز تفاوت‌و تعادل لازم برخورداراباشد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/12	در برنامه درسی باید به ارتباط افقی و عمودی محتوای مواد درسی توجه شود تا شناخت‌و نگرش منسجم و واحدی در یادگیرنده بوجودآید.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/13	دربرنامه‌های درسی مطالب باید درطول تحصیل تدریا فزایندگی وکمال یابد و مطالب‌و مفاهیم اساسی درپایه‌هاودوره‌های مختلف تحصیلی باافزایش کمی وکیفی متناسب ومنطقی تکرارشود.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/14	برنامه‌های درسی باید به گونه‌ای باشد که زمینه نوآوری و خلاقیت را در دانش‌آموزان ومعلمان فراهم سازد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/15	برنامه‌های درسی باید علاوه برنتایج یادگیری به فرایندوجریان یادگیری نیزتوجه نماید.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه**

		به مولفه
15/16	برنامه‌های درسی بایدبه گونه‌ای تهیه وتنظیم شود که انگیزه خودیادگیری وارزش یابی ازخود رادریادگیرندگان تقویت کند.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/17	درتنظیم وارائه برنامه‌هاومحتوای دروس باید به ابعادهنری و زیباسازی‌مواد درسی‌توجه شود وبااستفاده از خط زیبادرنگارش کتاب ها،انگیزه یادگیری دانش آموزان تقویت‌گردد	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/18	برنامه درسی بایدازوحدت ،هماهنگی و تناسب در اهداف ،سرفصل‌هاو محتوای‌دروس، روشهای تدریس ،معیارهاوضوابط ارزشیابی پیشرفت تحصیلی ومواد آموزشی‌برخوردار باشد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/19	دربرنامه های درسی باید به نقش محوری مدرسه به عنوان کانون تحولات آموزشی وپرورشی توجه‌شودوامکان‌وفرصت لازم برای ایفای نقش مؤثرمدیران ،معلمان،اولیاءودانش‌آموزان فراهم گردد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/20	به منظور تسهیل دراجرای برنامه‌های درسی،بایدبه اهمیت تبیین آنها برای خانواده‌ها،مسئولین، مدیران ،معلمان وسایر اقشار جامعه به عنوان یکی از مراحل‌مهم فرایندبرنامه‌ریزی درسی توجه شود.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**

15/21	تدوین برنامه های درسی: ماده -۳ سازمان پژوهش وبرنامه ریزی آموزشی موظف است اهداف و سرفصل کلیه مواد درسی‌رابرمبنای اهداف دوره‌های تحصیلی ،جداول ساعات درسی،اصول مندرج درماده ۲ این آیین‌نامه و رعایت سایر مصوبات مربوط برای هریک از دوره‌های تحصیلی (آموزش عمومی ومتوسطه نظری ودروس عمومی شاخه‌های فنی وحرفه‌ای و کاردانش) تهیه وبه تصویب‌شورای عالی آموزش وپرورش برساند.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/22	ماده -۴ سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی برنامه‌های درسی مربوط به آموزشهای فنی‌وحرفه‌ای وکاردانش را شامل اهداف رشته،گرایشهای مربوط ، جدول ساعات دروس وتوانمندیهای فارغ‌التحصیلان‌راباهماهنگی‌دستگاه‌های ذیربط تهیه وبه‌تصویب شورای‌عالی‌آموزش‌وپرورش‌می‌رساند.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**
15/23	ماده -۵ سازمان پژوهش وبرنامه‌ریزی آموزشی بارعایت مفاداین آیین نامه وسیاست‌های‌مصوب شورای سازمان پژوهش، نسبت به تهیه یاتولید رسانه‌مناسب (کتاب درسی‌یارسانه‌غیرنوشتاری نظیرنوارهای صوتی وتصویری ونظایرآن	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**

	)اقدام می‌کند. تبصره – کتاب یا رسانه مورد نظر قبل از اجرای وسیع‌آن ،درتعداد محدودی از مدارس حداکثربه‌مدت ۲ سال تحصیلی به صورت آزمایشی‌اجرامی شود.	
15/24	ماده –۶ چنانچه کمیسیون برنامه‌های درسی شورای عالی آموزش وپرورش محتوای کتابی رامغایربااهداف،اصول وسایرمصوبات شورای عالی تشخیص دهد،موضوع با حضورکارشناسان ذیربط سازمان پژوهش وبرنامه ریزی آموزشی درشورای عالی آموزش وپرورش‌مطرح ودرصورت عدم تأیید محتوای کتاب،دستورتوقف اجرای آن صادر خواهد شد.	**تمهید لازم در مرحله طراحی و اجرا برای توجه به مولفه**

۸)دلالتهای ضمنی و آشکار مصوبات مجلس				
کد دستیابی به شرح مطلب در متن	عنوان مطلب	حوزه تاثیر در برنامه	استلزامات در نظام تعلیم و تربیت	اقدامات در برنامه درسی ملی
۱	ترویج حجاب و مد اسلامی	اصول و اهداف ومقاصد/ محتوا	تعیین مدل مناسب حجاب برای دانش آموزان در سطوح مختلف	ترویج مدل مناسب در برنامه های درسی
۲	احیای فعالیتهای تربیتی	کلیات /منابع و گفتمان /	ترسیم نقشه کلان تربیت	طراحی نقشه تربیت مطلوب در

		اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی		قالب برنامه درسی ملی
۳	جذب و انتخاب افراد صالح برای تعلیم و تربیت از طریق گزینش	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف	تمهید انتخاب معلمان و کارکنان متعهد و شایسته	برنامه ریزی در جهت تقویت صلاحیتهای حرفه ای و اخلاقی معلمان
۴	مشارکت و نظارت مردم در امر آموزش و پرورش	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف	تمهید تحقق نظارت و مشارکت مردم در امر آموزش و پرورش	استفاده از ظرفیتهای سازمانی و مردمی برای نظارت و مشارکت مردم برنامه درسی
۵	تقویت و تحکیم مبانی اعتقادی و معنوی دانش‌آموزان از طریق تبیین و	کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری	۱)تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت دینی و اخلاقی دانش آموزان ۲)محوریت آموزه	ترسیم نقشه درسی برای نیل به تربیت دینی و اخلاقی در دانش آموزان

	تعیین اصول و معارف احکام دین مبین اسلام و مذهب حقه‌جعفری اثنی‌عشری بر اساس عقل، قرآن و سنت معصومین (ع)		**های دینی و اخلاقی در طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی**	
۶	طریق آشنا ساختن دانش‌آموزان به علوم و فنون و صنایع و حرف‌مورد نیاز جامعه بر اساس اولویت‌های موجود در کشور.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**تمهید لازم برای شناخت نیازهای کشور**	**تنظیم برنامه های درسی (بویژه برنامه های فنی و حرفه ای) بر اساس نیازهای کشور**

	شناخت و شکوفا کردن و پرورش استعدادهای دانش‌آموزان و تقویت روح بررسی و تتبع و تحقیق و ابتکار و خلاقیت در تمام زمینه‌های علمی،فنی، فرهنگی و علوم بررسی با تأکید بر نفی روحیه مدرک‌گرایی.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**تمهید مقدمات مورد نیاز برای شناخت استعدادهای دانش آموزان ،تربیت علمی ، حرفه ای و عقلانی و توسعه تفکردر دانش آموزان**	**پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای هدایت تحصیلی ، تربیت علمی ، حرفه ای و عقلانی در برنامه درسی و توسعه تفکردر دانش آموزان بویژه بهره گیری هر چه بیشتر از روش حل مساله**
۷	رشد دادن و تقویت روحیه عدالت‌پذیری و	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف**	**تمهید مقدمات مورد نیاز برای گسترش عدالت**	**توجه به عدالت آموزشی ، ظلم ستیزی و حمایت از**

	عدالت‌گستری و ظلم‌ستیزی و مبارزه با تبعیضات ناروا و حمایت از مظلومین و مستضعفین.	**ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**آموزشی**	**مظلومین در تدوین و اجرای برنامه درسی**
۸	تقویت روحیه دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر به عنوان وظیفه‌ای همگانی و متقابل.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**تمهید مقدمات مورد نیاز برای تقویت** روحیه دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر	**توجه به** روحیه دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر به عنوان وظیفه‌ای همگانی و متقابل **در تدوین و اجرای برنامه درسی**
۹	ایجاد روحیه پاسداری از قداست و	**اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها /خط مشی ها**	**جلب مشارکت خانواده در نظام آموزشی**	**توجه به** قداست و استواری بنیان و روابط خانواده

	استواری بنیان و روابط خانواده بر اساس تعالیم عالیه اسلام	**،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/**		بر اساس تعالیم عالیه اسلام **در طراحی و اجرای برنامه های درسی**
۱۰	ایجاد روحیه احترام به قانون و التزام به اجرای آن و حمایت از برخورداری عموم مردم از حقوق قانونی خویش.	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**قانون گرایی در سطوح مختلف آموزش و پرورش**	**توجه به** روحیه احترام به قانون و التزام به اجرای آن و حمایت از برخورداری عموم مردم از حقوق قانونی خویش **در طراحی و اجرای برنامه های درسی**
۱۱	ایجاد و تقویت روحیه اخوت اسلامی و تعاون عمومی و انفاق و	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**تمهید مقدمات مورد نیاز برای** ایجاد و تقویت روحیه اخوت	**توجه به** روحیه اخوت اسلامی و تعاون عمومی و انفاق و ایثار **در**

	ایثار.		اسلامی و تعاون عمومی و انفاق و ایثار.	**تدوین و اجرای برنامه درسی**
۱۲	ایجاد روحیه صرفه‌جویی قناعت و پرهیز از اسراف و تبذیر و مصرف‌زدگی	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**تمهید مقدمات مورد نیاز برای** ایجاد روحیه صرفه‌جویی قناعت و پرهیز از اسراف و تبذیر و مصرف‌زدگی	**توجه به** صرفه‌جویی قناعت و پرهیز از اسراف و تبذیر و مصرف‌زدگی **در تدوین و اجرای برنامه درسی**
۱۳	تقویت حس مسئولیت و اهتمام به امور مسلمین و پایبندی به نظم و انضباط	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**تمهید مقدمات مورد نیاز برای** تقویت حس مسئولیت و اهتمام به امور مسلمین و پایبندی به نظم و انضباط	**توجه به** مسئولیت و اهتمام به امور مسلمین و پایبندی به نظم و انضباط **در تدوین و اجرای برنامه درسی**

۱۴	شکوفایی خلاقیت برای سطوح مختلف دانش آموزان	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/**	**طراحی و اجرای برنامه های آموزشی و درسی متناسب با اصل خلاقیت ، نوآوری و شکوفایی**	**تنظیم محتوا متناسب با اصل خلاقیت ، نوآوری و شکوفایی**
۱۵	تقدم رتبی تزکیه بر تعلیم، تربیت	**کلیات /منابع و گفتمان / اصول ، اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/** ***خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی***	**۱)جذب و تربیت معلمان مومن و متعهد متناسب با انتظارات، ۲)پیش بینی کارکردها و نقش های تربیتی برای همه معلمان در فرایند تربیت معلم ۳) آموزش**	**۱)استفاده از ظرفیت دروس مختلف برای نیل به اهداف تربیتی ۲)پیش بینی کارکردهای تربیتی برای همه معلمان در برنامه های درسی**

			تشخیص جایگاه تربیتی معلمان	
۱۶	حداقل یک مهارت با توجه به نیازهای بومی.	**اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی***	**توسعه رشته های فنی – حرفه ای و تجربی تمهید مقدمات برای هدایت هر چه بیشتر دانش آموزان به رشته های فنی و حرفه ای تمهید حرفه آموزی در رشته های غیر حرفه ای**	**تقویت برنامه های درسی رشته های تجربی و فنی و حرفه ای از حیث توسعه کمی و کیفی مهارتهای دانش آموزان و همچنین پیش بینی یک حداقل آموزش یک مهارت برای دانش آموزان رشته های غیر حرفه ای**
۱۷	توسعه و تعمیم تربیت بدنی به ویژه مربوط به فنون نظامی در	**اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و***	**فراهم سازی امکانات لازم برای** توسعه و تعمیم تربیت بدنی به	**توجه به** توسعه و تعمیم تربیت بدنی به ویژه مربوط به فنون

	سطح	***سازوکارهای اجرایی***	ویژه مربوط به فنون نظامی در سطح	نظامی در سطح **در طراحی و تدوین برنامه های درسی**
۱۸	تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت جسمی، روانی و اجتماعی دانش‌آموزان کشور با همکاری وزارت بهداشت، درمانو آموزش پزشکی.	**حوزه های اساسی یادگیری/ *خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی***	**فراهم سازی امکانات لازم برای** تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت جسمی، روانی و اجتماعی دانش‌آموزان کشور با همکاری وزارت بهداشت، درمانو آموزش پزشکی.	**توجه به** تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت جسمی، روانی و اجتماعی دانش‌آموزان **در طراحی و تدوین برنامه های درسی**
۱۹	توجه لازم به هنر و تلطیف ذوق و عواطف دانش‌آموزان و پرورش	**کلیات /منابع و گفتمان /اهداف ومقاصد/حوزه های اساسی یادگیری**	**تمهید مقدمات مورد نیاز برای تربیت هنری دانش آموزان**	**پیش بینی محتواو روش های مورد نیاز برای تربیت هنری در برنامه**

	خلاقیت‌های هنری آنان و نیز . استفاده از هنر در فعالیت‌های آموزشی وتربیتی			**درسی**
۲۰	*ارتباط مستمر با اولیاء دانش‌آموزان و استمداد از آنها در تعلیم و تربیت با توجه به نقش عظیم خانواده در این امر خطیر.*	**اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها /خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/**	**جلب مشارکت خانواده در نظام آموزشی**	**پیش بینی نحوه مشارکت اولیاء در طراحی و اجرای برنامه های درسی**
۲۱	بسط فرهنگ و تفکر بسیجی	**اهداف ومقاصد ، محتوا و روش ها /خط مشی ها ،سیاست ها و سازوکارهای اجرایی/**	**تمید لازم در قالب قانون بسیج دانش آموزی**	بسط فرهنگ و تفکر بسیجی **در محتوای برنامه درسی**

فصل چهارم :

رسالت برنامه درسی و اصول و سیاست های ناظر بر آن

مقدمه

توجه به دیدگاههای مقامات عالی کشور و اسناد قانونی در تـدوین برنامـه درسـی یـک ضـرورت حقوقی برای وزارت آموزش و پرورش است که انجام آن اعتبار سند برنامه درسی ملی را قوت می بخشد . علاوه بر این، دیدگاههای حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری از حیث مواضـع دینی و اسلامی نیز منابع اصیل ، معتبر و قابل رجوعی هستند که در ترسیم رسالت نظـام آموزشـی کشور بر اساس مختصات دینی و اسلامی و با توجه به شرایط و نیازهای کنونی کشور و دنیا بسیار تعیین کننده هستند .با اتکاء به این منابع می توان از صحت جهت گیری نظام آموزشی بـر اسـاس آرمانهای مورد انتظار اطمینان حاصل نمود . به عبارت دیگر ایـن منـابع هـم در تـدوین آرمانهـا و جهت گیری های نظام آموزشی دخیلند و هم ابزاری برای تطبیق و ارزیابی فعالیتها بر اسـاس ایـن آرمانها به شمار می آیند . در این مطالعه با تحلیل ، استنتاج ، استنباط و مفهوم سـازی دیـدگاههای حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و مصوبات قـانونی ، رسـالت کلـی نظـام تعلـیم و تربیت و زیر نظام برنامه درسی و همچنین اصول و سیاست های راهنما و نـاظر بـر ارکـان برنامـه درسی تبیین و به شرح زیر ارایه شده است :

تعاریف

رسالت کلی، در برگیرنده مختصات و ماهیت و ویژگی کلان نظام تعلیم و تربیت و زیر نظام برنامه درسی با توجه اسناد و مصوبات قانونی و دیدگاههای حضرت امـام خمینـی (ره) و مقـام معظم رهبری است .

اصول ، گزاره هایی تجویزی مشتمل برقواعد کلی، ملاکها و معیارهای هنجاری و ارزشی ناظر به هدایت و سیاست گذاری و مدیریت کلان برنامه درسی (به لحاظ فرایندها، کارکرد ها ،ساختار و روابط درونی با دیگر زیر عناصر وتعامل با دیگر عوامل ونهادهای دخیل) برای تحقق اهداف آموزش و پرورش رسمی است که قابل استنتاج یا استنباط از مبانی نظری و رسالت کلی هستند.

سیاست ها، نیز معیارها ، ویژگی‌ها و مشخصه‌های پایه و مطلوبی هستند که بعنوان قواعد اساسی راهنما ، چارچوب تصمیمات را در ابعاد و سطوح مختلف تحت تاثیر قرار می دهند . سیاست ها بر حسب اصول و رسالت کلی تعیین می شوند .

الف)رسالت کلی نظام تعلیم و تربیت و زیر نظام برنامه درسی متناسب با اصول

تعلیم و تربیت در نظام جمهوری اسلامی ایران تابع مکتب انسان ساز اسلام است و از این رو مبانی و اصول تعلیم و تربیت براساس دیدگاه این مکتب نسبت به جهان و انسان تبیین و ترسیم می گردد. در تعالیم غنی اسلامی که منبع حرکت نظام تربیتی هستند، انسان و به تبع آن تعلیم و تربیت از جایگاه بسیار والایی برخوردار می باشد.

در بررسی دیدگاههای حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و همچنین اسناد قانونی ، نیز تاکیدی دوباره بر این وابستگی دیده می شود . بنابر این نظام تعلیم و تربیت و متاثر از آن نیز برنامه درسی باید متناسب با مکتب انسان ساز اسلام ، در جهت تکامل روح و جان دانش آموز شکل گیرد و

به مرحله اجرا در آید . بر این اساس می توان رسالت و جهت گیری کلی نظام تربیتی و برنامه ریـزی درسی ایران را بر اساس موارد زیر درک نمود :

*انسان بهترین و کاملترین مخلوق خداوند تبارک و تعالی است (″فتبـارک الله احـسن الخـالقین ″ سـوره مومنون ، آیه ۱۵ ،″ و لقد کرمنا بنی آدم″ اسراء آیـه ۷۰/فـاذا سـویته و نَفَخـتُ فِیـهِ مِـن رُّوحِـی فقعوالـه ساجدین ، فسجد الملائکه کلهم اجمعون ، سوره الحجر آیه۵ /″ و اذقال ربک الملائکـه انـی جاعـل فـی الارض خلیفه ، بقره آیه ۳۰). خلقت این موجود در مسیر ادامه رشد معنوي و تکامل اوست . بعثت انبیاء ، به ویژه رسالت خاتم پیامبران(صلي الله علیه وآله) نیز تکمیل فضایل اخلاقي و فراهم کـردن تجهیـزات این رشد و کمال است. این موجود ارزشمند مفتخر به دریافت کرامت ذاتـی از سـوی پروردگـار متعـال است . بر این اساس انسان لیاقت و توانمندی و به ایـن ترتیـب اسـتعداد درونـی لازم را بـرای نیـل بـه بالاترین درجات کمال را با خود به همراه دارد.

* نظام تربیتی متاثر از این روند و خلقت باشکوه موظف و متعهد به ایجاد فرصت برای تکامل انسان در جهت کسب کرامت اکتسابی است که متناسب با آموزه های دینی و وحیانی و در مسیر الی الله ، با اختیار و کوشش فردی و با تعلیم و تربیت در سطوح و ابعاد مختلف آن حاصل می شود.

*کوشش متولیان نظام تربیتی در ابعاد رسمی و غیر رسمی ناظر بر ایجاد شرایط و رفع موانع موجود بـرای تضمین حرکت تکاملی انسان است ، تا بتواند بـا اختیـار ، بـصورت ارادی و آگاهانـه در جهـت تحقـق آرمانهای بلند نظام تربیتی گام بردارد . به عبـارت دیگـر بـا توجـه بـه پـیش آمـادگی مناسـب انـسان از ویژگیهایی مطلوب نظیر کمال طلبی و دین جویی ، کوشش تعلیم و تربیت ناظر بر بیـداری و هوشـیاری متربی و ارایه آگاهیهای لازم برای هدایت حرکت تکاملی در مسیری است که برای وی ترسیم شده است.

با این توصیف تعلیم و تربیت ، هدف اساسی دین است و بطور ذاتی این دو بـا یکـدیگر پیونـد دارنـد . اینگونه است که در نظام تعلیم و تربیت اهداف تربیت دینی در مقایسه با سـایر ابعـاد تربیـت اصـالت و حقانیت داشته و از این رو جهت غالب نظام تربیتی ، بر پرورش انسانهای الهی و هم جهت بر معیارهـای اسلامی قرار می گیرد.

*آموزش و پرورش فعالیتی در مسیر انسان سازی و تکامل بخشی به جسم و جان آدمی متناسب با آمـوزه های دینی است . از این رو آموزش و پرورش فعالیتی بسیار مقـدس و ارزشـمند اسـت و کـارگزاران آن بویژه معلمان باید از شایستگیهای اعتقادی و حرفه ای درخوری برخوردار باشند .

*انسان کانون تعالی و توسعه جامعه است و آموزش و پرورش عامل توسـعه و شـکوفایی ابعـاد وجـودی انسان است .

*تعلیم و تربیت تحت تاثیر عوامل گوناگون است کـه بایـد در مـسیر نیـل بـه اهـداف آرمـانی آن ، میـان کارکردهای این عوامل مانند مدرسه ، خانواده ، رسانه ها و ... وحدت و هماهنگی ایجاد شود .

* خانواده مهمترین رکن اجتماعی و همچنین تاثیر گذارترین عامل بر تربیت دانش آموزان است . به همین جهت نقش خانواده باید همواره در جریان تعلیم و تربیت برجسته و پررنگ بـاقی بمانـد . وظیفـه نظـام تعلیم و تربیت رسمی ،طراحی و اجرای فعالیتهای تربیتی با مشارکت فعال خانواده است.

* در آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران ، محصول نظام آموزشی تربیت دانش آموختگانی مـومن ، مصمم ، خودباور ، امیدوار و متکی به توانمندیهای بومی است .

ب) اصول و سیاست های ناظر بر برنامه درسی ملی

۱. اصول ناظر برکلیات ، رویکرد و منطق برنامه

۱)اصل توحید محوری وحاکمیت دین :

*تعلیم و تربیت هدف و ماهیتی دینی دارد .

*تربیت دینی بر سایر ابعاد تربیت اولویت دارد .

۲)اصل کمال جویی فردی و اجتماعی :

* انسان خداجو ، دین پذیر ، تربیت پذیر ،حق پذیر ، دارای فطرت پاک و نورانی و استعداد نامحدود برای یادگیری است.

*تعلیم و تربیت مهمترین ابزار توسعه انسان و جامعه است.

*تدوین برنامه هایی با رویکرد خود آموزی و تعلیم و تربیت مادام العمر

*توجه به کرامت انسانی

* هدایت تحصیلی

۳) اصل عدالت آموزشی :

* تدوین برنامه حساس به ویژگیها و تفاوتهای دانش آموزان (جنسیتی ، قومی ، جغرافیایی ، فرهنگی ،اجتماعی ، هوشی و توانمندیهای شناختی و ...).

*جهت گیری محتوا براساس حقوق آحاد مختلف جامعه

* تهیه برنامه سازگار با توانمندیهای مادی و انسانی مناطق مختلف کشور

۴)اصل جامعیت :

*تدوین هدفها بر اساس سطوح نیازهای انسان کامل و خود باور

*توجه به نیازهای فرد و جامعه

*توجه به گستره جغرافیایی ، دینی ، فرهنگی و ... جامعه

*توجه به تفاوتهای فردی دانش آموزان

*توجه به اهداف مادی و معنوی در مکتب اسلام

*توجه به نقش معلم و مدرسه

*نیاز سنجی

۵)اصل انعطاف پذیری:

*در توجه به تفاوتهای فردی دانش آموزان

*در بهره گیری از امکانات

*در تغییر جهت گیری تحصیلی توسط دانش آموزان

*در استفاده از روشهای تدریس

*در استفاده از راهبردهای یاددهی – یادگیری

*توجه به نیازهای ویژه یادگیری

*در بهره گیری از خلاقیت و نوآوریها

۶) اصل مشارکت :

*محوریت درمشارکت خانواده در تربیت و لزوم ارتباط و هماهنگی خانه و مدرسه

*مشارکت همه افراد حقیقی و حقوقی ذی نفوذ ، ذی حق ، ذی علاقه ،در فرایند تدوین برنامه

*مشارکت سازمان ها و نهادهای تاثیر گذار

*برنامه ریزی مبتنی بر مدرسه

*سیاست گذاری متمرکز و اجرای غیر تمرکز

*رویکرد چند تالیفی

7) اصل وحدت و هماهنگی :

*در هماهنگی سطوح ،ارکان و اجزاء برنامه درسی با یکدیگر

*در ارتباط افقی و عمودی

*در میان عوامل متعدد تاثیرگذار بر تحقق اهداف برنامه درسی

۲. اصول ناظر بر اهداف

۱)اصل توجه به نیازهای فرد و جامعه

۲) اصل توجه به مادی و معنوی بودن اهداف مکتب تربیتی اسلام

۳)اصل توجه به ابعاد مختلف تربیتی

٤) اصل ضرورت تحقق تربیت دینی و اعتقادی

۵)اصل ضرورت تحقق تربیت اخلاقی

٦)اصل ضرورت تحقق تربیت علمی

۷)اصل ضرورت تحقق تربیت فرهنگی و هنری

۸) اصل ضرورت تحقق تربیت سیاسی

۹)اصل ضرورت تحقق تربیت اجتماعی

۱۰) اصل ضرورت تحقق تربیت زیستی و بدنی

۱۱)اصل ضرورت تحقق تربیت اقتصادی

۱۲) اصل توجه ویژه به آموزشهای فنی و حرفه ای

سیاستهای ناظر بر تدوین هدفها

*برنامه درسی باید متناسب با آموزه های دینی کلیه شرایط و ضروریات را به منظور تحقق انسان کامل با سعادت دنیوی و اخروی در نظر گرفته و پوشش دهد.

*برنامه درسی باید در همه ارکان ، سطوح و دروس مختلف ناظر بر تحقق تربیت دینی بعنوان هدف غایی تعلیم و تربیت باشد و تزکیه را مقدم بر تعلیم بداند.

*برنامه درسی باید زمینه لازم را برای پرورش همه جانبه شخصیت، استعداد، خلاقیت و توانایی دانش‌آموزان فراهم آورد.

*برنامه درسی باید زمینه ساز شکل گیری شخصیت دانش آموزان بر اساس اصول اخلاق اسلامی و انسانی باشد.

* برنامه درسی باید شرایط لازم را برای ترویج خصلتهای پسندیده فرهنگی و اجتماعی در دانش آموزان فراهم سازد.

*برنامه درسی باید زمینه لازم را برای آموختن شیوه های مراقبت از سلامت جسم و جان دانش آموزان فراهم کند.

* برنامه درسی باید به ویژگی های حق پذیری ، تربیت پذیری و همچنین فطرت پاک انسانها و تمهید شرایط لازم برای استفاده از این ویژگی ها توجه کند.

*برنامه درسی باید به به جامعیت مکتب تربیتی اسلام در ابعاد مادی و معنوی توجه کند.

*برنامه درسی باید به نیازهای فرد و جامعه همزمان توجه داشته باشد.

* برنامه درسی باید به ویژگی استعداد انسان برای یادگیری و تمهید شرایط برای بهره گیری از این استعداد در جهت دهی به فرایند یاددهی – یادگیری مستمر و مادام العمر توجه کند.

*برنامه درسی باید زمینه لازم را برای آموزش مطلوب زبان ، خط و ادبیات فارسی، هنر اسلامی و ملی و فرهنگ و تاریخ کشور فراهم آورد و بر تقویت حس‌زیبایی شناسی اهتمام ورزد.

*برنامه درسی باید با ارائه روشهای علمی و سایر روشهای کسب معرفت ، ارزش علم و کاربرد آن را در زندگی ترویج‌دهد و زمینه پژوهش آموزی را فراهم کند .

*برنامه درسی باید با توسعه رشته های فنی و حرفه ای بر اهمیت و ارزش کار و تلاش ، ایجاد زمینه برای پرورش نیروی کار مورد نیاز چشم انداز نظام و برنامه‌های بلند مدت توسعه اقتصادی ،اجتماعی و فرهنگی کشور،قانون‌پذیری و حفظ محیط زیست و منابع ملی تأکید داشته و زمینه‌لازم برای وصول به آنها را فراهم آورد.

*برنامه درسی باید امکان یادگیری مؤثر، عمیق و پایدار را فراهم سازد و تقویت رفتارهـای‌مطلـوب را مورد توجه‌قراردهد.

۳ .اصول ناظر بر انتخاب و سازماندهی محتوا :

۱) اصل تقدم تزکیه بر تعلیم

۲)اصل ترویج وحراست از آرمانهای انقلاب اسلامی در تعلیم و تربیت

۳) اصل توجه به همبستگی و وحدت ملی و انسجام اسلامی

٤) اصل توجه به مادی و معنوی بودن مکتب اسلام

٥) اصل جامعیت در تعلیم و تربیت

٦) اصل رعایت ارتباط افقی و عمودی

۷) اصل توجه به خلاقیت ، نوآوری و شکوفایی

۸)اصل استفاده مناسب از تجارب و دستاوردهای بشری

۹)اصل توجه به رویکرد پژوهش و حل مساله

۱۰)اصل توجه به کاربردی بودن محتوا

۱۱)اصل توجه به آموزش و پرورش رشد یابنده و مادام العمر

۱۲) اصل توجه به تحول گرایی

۱۳) اصل توجه به ویژگیهای یادگیرنده

۱٤) اصل تدریجی بودن فرایند تربیت

۱٥) اصل تضمین یادگیری فعال

١٦) اصل کمال جویی

١٧) اصل تربیت روز آمد

١٨)اصل تحقق عدالت آموزشی

١٩)اصل هدایت تحصیلی

٢٠) اصل یکپارچگی تعلیم و تربیت

٢١)اصل اعتدال در آموزشهای دینی

٢٢)اصل خودباوری و روحیه امید

٢٣)اصل علم گرایی

٢٤)اصل توجه به روحیه تفکر و پرسشگری

٢٥) اصل توجه ویژه به دروس دینی، آموزش قرآن ،زبان عربی، زبان خارجه و زبان فارسی

٢٦) اصل حفظ محیط زیست

٢٧)اصل تضمین فعالیت یادگیرنده

٢٨) اصل ساده زیستی و صرفه جویی

٢٩) اصل تکرار در تعلیم و تربیت

٣٠) اصل توجه به نقش معلم در تعلیم و تربیت

٣١) اصل خود آموزی

٣٢) اصل انعطاف پذیری

٣٣) اصل توجه به ابعادهنری و زیباسازی‌مواد درسی

۳٤) اصل وحدت و هماهنگی و تناسب برنامه درسی با اهداف ،سرفصل‌ها و محتوای‌دروس، روشهای تدریس ،معیارهاوضوابط ارزشیابی پیشرفت تحصیلی ومواد آموزشی

۳۵) اصل توجه به نقش محوری مدرسه به عنوان کانون تحولات آموزشی ، و فراهم آوردن امکان و فرصت برای ایفای نقش مؤثرمدیران ،معلمان،اولیاء ودانش‌آموزان

سیاست های ناظر بر انتخاب و سازماندهی محتوا

*با توجه به اینکه وظیفه اصلی نظام تعلیم و تربیت در کشور تربیت انسانهای الهی و هم جهت با معیارهای اسلامی می باشد ، لازم است تزکیه و تربیت بر تمامی ارکان و عناصر برنامه های درسی در سطوح مختلف از جمله انتخاب و سازماندهی حاکم باشد .

*برنامه درسی باید از انعطاف لازم برای تأمین نیازهای ملی، منطقه‌ای و ویژگیها و تفاوتهای‌فردی دانش‌آموزان برخورداباشد.

*برنامه درسی باید فعالیت یادگیرنده را تضمین کند.

*برنامه درسی باید نقش سازنده معلم را در فرایند یاددهی– یادگیری مورد توجه قرار دهد .

*برنامه درسی باید زمینه ساز تکامل شخصیت دانش آموزان در عرصه های گوناگون باشد.

*برنامه درسی باید بتواند با تکیه بر اصل عدالت آموزشی ، کلیه دانش آموزان با هر ویژگی طبقه اجتماعی ، شهری/ روستایی/عشایری، دینی ،قومی ، هوشی ، فرهنگی و ... را تحت پوشش مناسب قرار دهد .

*برنامه درسی باید ارزشهای انقلاب اسلامی را- بعنوان میراث گرانقدر امام (ره) ، شهیدان ، ایثارگران و پایمردیهای ملت رشید ایران - پاس داشته و از آنها حراست نماید .

برنامه درسی باید براساس ارزشهای اسلامی ، انسانی و الزامات قانون اساسی در گستره ایران بزرگ اسلامی ، ویژگیهای متفاوت قومی ، زبانی ، دینی ،جغرافیایی ، جنسیتی ، فرهنگی و ... را به رسمیت شناخته و در جهت تقویت وحدت ملی و انسجام اسلامی گام بردارد .

*برنامه درسی باید به نقش محوری مدرسه به عنوان کانون تحولات آموزشی و پرورشی توجه کند و امکان و فرصت لازم را برای ایفای نقش موثر مدیران ، معلمان ، اولیا و دانش آموزان فراهم سازد .

*برنامه درسی باید به هر دو ابعاد مادی و معنوی اسلام و جامعیت نظام تربیتی توجه لازم را داشته باشد .

*برنامه درسی باید روحیه امید و خودباوری را در دانش آموزان تقویت و زنده نگاه دارد .

*انتخاب و سازماندهی محتوای درس آموزش دین باید از اعتدال لازم برخوردار باشد .

*تربیت نه تنها از تعلیم جدا نیست بلکه بصورت ذاتی با آن پیوسته و بر آن تقدم رتبی دارد، بنابراین باید این همراهی در فرایند انتخاب و سازماندهی محتوا نیز مورد توجه قرار گیرد.

* برنامه درسی باید نمای مناسبی از تجارب و دستاوردهای بشری در عرصه های مختلف ارایه سازد .

* برنامه‌های درسی باید به گونه‌ای تهیه و تنظیم شود که انگیزه خود یادگیری و ارزش یابی از خود را در یادگیرندگان برای تحقق یادگیری مادام العمر تقویت‌کند.

*برنامه درسی باید با توجه به اهمیت فعالیت یادگیرنده، کار گروهی، مطالعه و تحقیق، در وصول به یادگیری مؤثر ،فرصت لازم را برای انجام فعالیت‌های فردی و گروهی فراهم‌کند.

*برنامه‌های درسی‌باید از تازگی و اعتبار علمی برخوردار باشد و متناسب با تحولات جدید ،متحول شود. *برنامه درسی باید زمینه ساز پرورش روحیه تفکر و پژوهش و علم گرایی در دانش آموزان باشد.

*برنامه درسی باید کاربرد دانش در عمل را ترویج دهد .

*برنامه‌های درسی باید زمینه هدایت و راهنمایی تحصیلی و شغلی دانش آموزان را فراهم نماید.

*برنامه‌های درسی باید به جنسیت دانش آموزان و نیازهای ویژه آنان توجه کند و از تفاوت‌و تعادل لازم برخورداریاشد.

*برنامه‌های درسی باید به گونه‌ای باشد که زمینه نوآوری و خلاقیت را در دانش‌آموزان و معلمان فراهم‌سازد.

*در برنامه‌های درسی مطالب باید در طول تحصیل بتدریج فزایندگی و کمال یابد و مطالب و مفاهیم اساسی در پایه‌ها و دوره‌های مختلف تحصیلی با افزایش کمی و کیفی متناسب و منطقی تکرارشود.

*در برنامه درسی باید به ارتباط افقی و عمودی محتوای مواد درسی توجه شود تا شناخت و نگرش منسجم و واحدی در یادگیرنده بوجود آید .

٤ . اصول ناظر بر روش های یاددهی و یادگیری

١) اصل تضمین فعالیت یادگیرنده

٢) اصل توجه به ویژگیهای یادگیرنده

٣) اصل تقویت تفکر و پرسشگری

۴) اصل تقویت خودباوری و روحیه امید

۵) اصل تنوع در استفاده از روشها :

۵/۱) اصل روش قصه گویی

۵/۲)روش آگاهي بخشي

۵/۳)روش استفاده از عواطف

۵/٤)روش عبرت آموزي

۵/۵)روش تشویق

۵/٦)روش تقویت اعتماد به نفس

۵/۷)روش استفاده از دشمن

۵/۸)روش مراقبه و محاسبه

۵/۹)روش نصیحت و خیرخواهي

۵/۱۰)روش الگوئي و اسوه ای

۵/۱۱)تقوا پیشگی

۵/۱۲)روش تذکر و یادآوری

۵/۱۵)روش استفاده ازمصایب و شکست ها

٦) اصل عدالت آموزشی

سیاست های ناظر بر استفاده از روشهای یاددهی– یاد گیری

*روشهای یاددهی – یادگیری باید فعالیت یادگیرنده را تضمین کند.

* روشهای یاددهی – یادگیری باید به ویژگیهای فراگیران توجه نماید.

* روشهای یاددهی – یادگیری باید برانگیزاننده تفکر و یادگیری باشد.

*روشهای یاددهی– یادگیری باید روحیه امید و خودباوری را تقویت کند.

*روشهای یاددهی– یادگیری باید عدالت آموزشی را در توجه مناسب به همه دانش آموزان لحاظ کند.

* روشهای یاددهی- یادگیری باید متناسب با شرایط و متنوع باشند .

*روشهای یاددهی– یادگیری باید با سایر عناصر برنامه درسی (هدف ها، محتـوا و فراینـد ارزشـیابی) هماهنگ باشد .

۵ . اصول ناظر بر روش های ارزشیابی

۱) جدایی ناپذیری ارزشیابی از فرایند یاددهی ـ یادگیری

۲)استفاده از نتایج ارزشیابی در بهبود فرایند یاددهی

۳) هماهنگی میان هدف ها، محتوا، روش های یاددهی- یادگیری و فرایند ارزشیابی.

٤) توجه به آمادگی های جسمی، عقلی، عاطفی و روانی دانش آموزان

۵) توجه به رشد همه جانبه بدنی، عقلی، عاطفی، اجتماعی، اخلاقی و حرکتی دانش آموزان.

٦) توجه همه جانبه به دانش ها، نگرش ها و مهارتها در ارزشیابی.

۷) توجه به ارزشیابی دانش آموز از یـادگیری هـای خـود (خودارزشـیابی) ۸) ارزشـیابی ازفعالیتهـای گروهی

۹) توجه به فرآیندهای فکری منتهی به تولید پاسخ

۱۰) تأکید بر نوآوری و خلاقیت

11)تنوع روش ها و ابزارهای اندازه گیری و سنجش پیشرفت تحصیلی(مانندپرسشهای شفاهی،آزمون های عملی،انواع پرسشهای عینی و انشایی ، روش های مشاهده رفتار، پوشه های مجموعه کار ، ارایه مقالات وطرح ها،گزارش مربوط به فعالیت های تحقیقاتی، ارزشیابی عملکردی،ارزشیابی مستمر،انواع دست ساخته ها،روش خودسنجی و...)

۱۲) استفاده از انواع ارزشیابی در فرآیند یاددهی- یادگیری(از قبیل تشخیصی، تکوینی، مجموعی،هنجارمرجع،هدف مرجع،درونی،بیرونی،ملی و...).

۱۳) استقلال مدرسه و معلم در فرایند ارزشیابی

١٤) اصل رعایت قواعد اخلاقی و انسانی در ارزشیابی

١٥) اصل توجه به تفاوت های فردی

١٦) ضرورت هماهنگی در تحقق اصول ارزشیابی

سیاست های ناظر بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی

* ارزشیابی جزء جدایی ناپذیر روش یاددهی – یادگیری است

*ارزشیابی باید بازخورد مناسب و به موقع را برای اصلاح عملکرد به یادگیرنده ارایه کند.

*ارزشیابی باید با سایر عناصر برنامه درسی (هدف ها، محتوا، و روش های یاددهی- یادگیری) هماهنگ باشد.

* ارزشیابی باید به رشد و آمادگی های بدنی، عقلی، عاطفی، اجتماعی،اخلاقی و روانی حرکتی دانش آموزان توجه داشته باشد.

* ارزشیابی باید به دانش ها، نگرش ها و مهارتها توجه همه جانبه داشته باشد.

* ارزشیابی باید به ارزشیابی دانش آموز از یادگیری های خود (خودارزشیابی) توجه داشته باشد.

*ارزشیابی باید به فعالیتهای گروهی توجه داشته باشد.

* ارزشیابی باید به فرآیندهای فکری منتهی به تولید پاسخ توجه داشته باشد.

*ارزشیابی باید بر نوآوری و خلاقیت تأکید داشته باشد.

*ارزشیابی باید کلیه محتوی را بصورت جامع پوشش دهد.

*ارزشیابی باید با بهره گیری از روشهای مختلف(مانندپرسشهای شفاهی،آزمون های عملی،انواع پرسشهای عینی و انشایی ،روش های مشاهده رفتار، پوشه های مجموعه کار ، ارایه مقالات وطرح ها،گزارش مربوط به فعالیت های تحقیقاتی، ارزشیابی عملکردی،ارزشیابی مستمر، انواع دست ساخته ها، روش خودسنجی و...) باشد.

*ارزشیابی باید مراحل معمول در فرآیند یاددهی- یادگیری(از قبیل تشخیصی، تکوینی، مجموعی ، هنجارمرجع،هدف مرجع،درونی، بیرونی،ملی و...) را در بر گیرد.

*ارزشیابی باید استقلال مدرسه و معلم را به رسمیت شناسد.

*ارزشیابی باید قواعد اخلاقی و انسانی را محترم شمارد.

*ارزشیابی باید خودباوری و روحیه امید راتقویت کند.

*ارزشیابی باید تفاوت های فردی دانش آموزان را مورد توجه قرار دهد .

*ارزشیابی باید عدالت آموزشی را در نظر گیرد.

۶. اصول ناظر بر اجرا

۱)اصل برنامه ریزی

۲) اصل نظارت و ارزیابی

۳) اصل توجه به نقش سازنده مدرسه

۳) اصل ارتباط خانه و مدرسه

۴) اصل انتخاب معلم شایسته

۵) اصل آموزش معلمان

٦)اصل عدالت آموزشی

۷) اصل توجه به مناطق محروم

۸)اصل توسعه تعلیم و تربیت

۹)اصل اعتدال در آموزشهای دینی

۱۰) اصل توجه ویژه به دروس دینی، آموزش قرآن ،زبان عربی، زبان خارجه و زبان فارسی

۱۱) اصل توجه به نقش حاکمیت در تعلیم و تربیت :

دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سر حد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد(قانون اساسی) انجام ماموریت حاکمیت از طرق زیر خواهد بود:

۱ . رها ساختن تعلیم و تربیت از غرب زدگی و انحراف

۲ .طراحی و اجرای برنامه هایی تحول آفرین و موثر برای تحقق تربیت صحیح

۳ . انتخاب و تربیت معلمانی مومن و متعهد به اسلام

۱۲)اصل ضرورت اجرای آزمایشی برنامه های درسی

۱۳) اصل ضرورت تبیین برنامه درسی برای خانوادهها،مسئولین، مدیران ،معلمان وسایر اقشار جامعه

۱۴)اصل مشارکت مردم

۱۵)اصل ارتباط آموزش و پرورش با مراکز فرهنگی

۱۶) اصل تقویت بنیهٔ اعتقادی، اخلاقی و اصول و مبانی تربیت برای والدین

سیاست های ناظر بر اجرا

۱) برنامه درسی باید متناسب با اصول برنامه ریزی تهیه شود .

۲) برنامه درسی باید مورد نظارت و ارزشیابی مستمر قرار گیرد .

۳) برنامه درسی باید با مشارکت و هماهنگی صاحب نظران، معلمان ، اولیاء و دانش آموزان طراحی و به مرحله اجرا در آید.

۴) انتخاب معلمان باید بر اساس شایستگیهای اعتقادی ، اخلاقی و حرفه ای باشد.

۵) دانش و اطلاعات معلمان باید بطور مستمر ارتقاء یابد .

٦) تدوین و اجرای برنامه های درسی باید متناسب با اصل عدالت آموزشی باشد.

۷) در اجرای برنامه های درسی باید به مناطق محروم و روستایی توجه ویژه مبذول شود.

۸) در تدوین و اجرای برنامه های آموزش دین باید اعتدال مورد توجه قرار گیرد .

۹) در طراحی و اجرای دروس دینی، آموزش قرآن ،زبان عربی، زبان خارجه و زبان فارسی باید اهتمام ویژه به عمل آید .

۱۰) انجام فعالیتهای مربوط به تعلیم و تربیت عمومی وظیفه ای حاکمیتی تلقی می شود :

"دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سر حد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد(قانون اساسی) انجام ماموریت حاکمیت از طرق زیر خواهد بود"

الف)رها ساختن تعلیم و تربیت از غرب زدگی و انحراف

ب)طراحی و اجرای برنامه هایی تحول آفرین و موثر برای تحقق تربیت صحیح

ج) انتخاب و تربیت معلمانی مومن و متعهد به اسلام

۱۱)برنامه های درسی باید قبل از اجرای سراسری در نمونه ای قابل تعمیم بصورت آزمایشی اجرا شوند .

۱۲) ضرورت اجرای برنامه درسی باید برای خانوادهها،مسئولین، مدیران ،معلمان وسایر اقشار جامعه تبیین شود .

۱۳)در طراحی و اجرای برنامه های درسی باید از مشارکتهای مردمی و مشارکت مراکز فرهنگی کشور استقبال نمود .

۱۴)برای کمک به تربیت یکپارچه دانش آموزان باید از طریق برنامه های آموزشی و توجیهی به تقویت بنیهٔ اعتقادی، اخلاقی و اصول و مبانی تربیت برای والدین همت گمارد .

منابع

منابع

آیین انقلاب اسلامی،گزیده ای از اندیشه و آراء امام خمینی (ره) (۱۳۸۱)، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

امام خمینی(ره)، **صحیفه نور** (۱۳۶۹) وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

امام خمینی (ره)،**کشف الاسرار** ، انتشارات مصطفوی، قم

امام خمینی (ره)، **تفسیر سوره حمد** ، (۱۳۸۳)، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)

جوانان از دیدگاه امام خمینی (۱۳۸۵)موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

امام خمینی (ره)،**جهاد اکبر یا مبارزه با نفس** ،(۱۳۸۴) موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)

امام خمینی(ره)، **شرح حدیث جنود عقل و جهل** ،(۱۳۸۵) ، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)

امام خمینی(ره)، **چهل حدیث** ،(۱۳۷۷)، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

امیری ، عیسی (۱۳۷۵) بررسی ، اهداف ، روش ها و محتوای تعلیم و تربیت از دیدگاه امام خمینی (ره)، (پایان نامه فوق لیسانس مدیریت آموزشی) ، دانشگاه آزاد اسلامی شیراز .

باقری ،ناصر (۱۳۷۳)بررسی برخی از عوامل الهام بخش در بیانات امام (ره) در جریان قشر دانشجو ، (پایان نامه فوق لیسانس مدیریت بازرگانی) ، دانشگاه تهران

بانکی پور فرد ، امیر حسین و احمد قماشچی(۱۳۸۰) **تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری** ، حضرت آیت الله العضمی خامنه ای ، انتشارات مرکز مطالعات تربیت اسلامی .

بانکی پور فرد ، امیر حسین و احمد قماشچی(۱۳۸۰) **کودک ، نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری** ، حضرت آیت الله العضمی خامنه ای ، انتشارات مرکز مطالعات تربیت اسلامی .

تعلیم و تربیت از دیدگاه امام خمینی (۱۳۷۸)موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)

سند چشم انداز نظام

سلسبیلی ، نادر (۱۳۸۳) **برنامه ریزی درسی مبتنی بر مدرسه**،پژوهشکده تعلیم و تربیت .

سیره اخلاقی امام خمینی ،(۱۳۷۸) مرکز تحقیقات اسلامی ، انتشارات دفاع .

شجاعی ، افسانه (۱۳۸۱)انسان از دیدگاه امام خمینی (ره) ،(پایان نامه فوق لیسانس عرفان اسلامی)پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی .

شرفي ،محمد رضا ، **تربيت اسلامي با تأكيد بر ديدگاه حضرت امام خميني** (ره)»(۱۳۸۰)(مرکز تعلیمات اسلامی واشنگتن)www.iec-md.org/

رجایی ، غلامعلی (۱۳۸۵)**برداشتهایی از سیره عملی امام خمینی (ره)**، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

حسنی ، محمد حسن (۱۳۷۸) **نوسازی جامعه از دیدگاه امام خمینی (ره)**، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

حدیث ولایت (۱۳۷۵) مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری ، دفتر مقام معظم رهبری ، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی

حسینی ، مهرداد (۱۳۸۰) اصول و روشهای تربیت اجتماعی از دیدگاه امام خمینی (ره) ،(پایان نامه فوق لیسانس تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت)دانشگاه تربیت مدرس.

خلخالی ، مرتضی (۱۳۵۹) ویژگیهای مطلوب کتاب درسی و اصول بررسی و ارزشیابی آن ، دفتر تحقیقات ، نشریه شماره ۱۷ .

کریپندورف ،کلوس (۱۳۸۷) **تحلیل محتوا** ، ترجمه هوشنگ نایبی ، انتشارات نشر نی .

کلاری ،کبری (۱۳۸۵) اندیشه های امام خمینی (ره) در زمینه تربیت ، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش .

کلاری ، کبری (۱۳۸۴)**امام خمینی و آموزش و پرورش** ،پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش.

مجموعه مقالات کنگره بررسی اندیشه و آثار تربیتی حضرت امام خمینی (ره) (۱۳۷۳)موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

مهدویان ، حسین (۱۳۷۸)تعلیم و تربیت از دیدگاه امام خمینی (ره) دانشگاه آزاد اسلامی اراک .

مجموعه مقالات دهمین سمینار بررسی سیره نظری و عملی حضرت امام خمینی (۱۳۷۹) موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

مجموعه مقالات یازدهمین سمینار بررسی سیره نظری و عملی حضرت امام خمینی (۱۳۷۹) ،موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

مجموعه سخنرانیهای مقام معظم رهبری (پایگاه اطلاع رسانی).

منتخبی از مقالات اولین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی (ره)(۱۳۷۷)، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

مجتهد زاده ، اصغر (۱۳۷۷) بررسی تعلیم و تربیت از دیدگاه حضرت امام خمینی ،(پایان نامه فوق لیسانس تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت) دانشگاه آزاد اسلامی تهران .

ملکی ، حسن (۱۳۷۵) ارایه چارچوب نظری در خصوص سازمان دهی محتوای برنامه درسی با تاکید بر برنامه درسی مطالعات اجتماعی ، انجمن ایرانی تعلیم و تربیت ، **پژوهش در مسایل تعلیم و تربیت** ، شماره ۵ و ۶ .

مصوبات مجلس شورای اسلامی ،

مصوبات شورای انقلاب فرهنگی

مصوبات شرایعالی آموزش و پرورش

مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام

نگرشی موضوعی بر وصیتنامه سیاسی – الهی امام خمینی(۱۳۸۴) موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

وصیت نامه سیاسی _ الهی حضرت امام(**۱۳۸۴**)

انگلیسی

Addison , Nicholas, Burgess, Lesley (2003*). Issues in Art and Desighn Teaching*,London , Routledge .Falmer

Print,Murray(1998). *Curriculum Development & Design*, Allen & Unwin Publisher.